

JASHER

1. KAPITULUA

1 Jainkoak esan zuen: Egin dezagun gizakia gure irudiko, gure antzekotasuneko. Eta Jainkoak bere irudiko sortu zuen gizakia.

2 Jainkoak gizakia lurrez sortu zuen, biziaren hatsa putz egin zion sudurzuloetan, eta gizakia arima bizidun bihurtu zen, hizketarako gai zena.

3 Jaunak esan zuen: «Ez da on gizakia bakarrik egotea; laguntzaile bat egingo diot».

4 Jaunak lo sakon bat eragin zion Adami, eta loak hartu zuen, eta saihests bat kendu zion, eta haragia eraiki zion gainean, eta moldatu egin zuen eta Adami eraman zion, eta Adam loalditik esnatu zen, eta hara emakume bat zegoen haren aurrean zutik.

5 Eta esan zuen: Hau nire hezurren hezur bat da, eta Emakume deituko zaio, gizakiarengandik hartua baita; eta Adamek Eva deitu zion, bizidun guztien ama baitzen.

6 Jainkoak bedeinkatu egin zituen eta Adam eta Eva deitu zien sortu zituen egunean, eta Jainko Jaunak esan zuen: Ugaltu eta ugaltu eta bete lurra.

7 Jainko Jaunak Adam eta bere emaztea hartu eta Edeneko baratzean jarri zituen, landu eta zaintzeko; eta agindu zien, esanez: Baratzeke zuhaitz guztietatik jan dezakezue, baina ongiaren eta gaizkiaren ezagutzaren zuhaitzetik ez duzue jango, hartatik jaten duzuen egunean hilko zaretelako.

8 Jainkoak bedeinkatu eta agindu ondoren, haietatik alde egin zuen, eta Adam eta bere emaztea baratzean bizi izan ziren, Jaunak eman zien aginduaren arabera.

9 Jainkoak lurrean haiekin sortu zuen sugea etorri zitzaion, Jainkoaren agindua hausteko bultzatzeko.

10 Sugeak emakumea limurtu eta konbentzitu zuen ezagutzaren zuhaitzetik jatera, eta emakumeak sugearen ahotsari jaramonik egin zion, eta Jainkoaren hitza hautsi zuen, eta ongiaren eta gaizkiaren ezagutzaren zuhaitzetik hartu zuen, eta jan zuen, eta hartu zuen eta eman zion bere senarrari ere, eta hark jan zuen.

11 Eta Adamek eta bere emazteak Jainkoaren agindua hautsi zuten, eta Jainkoak jakin zuen hori, eta bere haserrea piztu zen haien aurka eta madarikatuak izan ziren.

12 Eta Jainko Jaunak egun hartan Edeneko baratzetik bota zituen, lurra lantzeraz, zeinetatik hartuak izan ziren, eta Edeneko baratzetik ekialdera joan eta bizi izan ziren; eta Adamek bere emazte Eva ezagutu zuen, eta honek bi seme eta hiru alaba erdi zituen.

13 Eta lehen-semeari Kain deitu zion, esanez: Gizon bat lortu dut Jaunarengandik; eta besteari Abel deitu zion, esanez: Alferrik etorri gara lurrera, eta alferrik aterako gaituzte handik.

14 Mutilak hazi egin ziren, eta aita lurraldearen jabetza eman zien; Kain lur-nekazari izan zen, eta Abel ardi-zain.

15. Eta urte batzuk igaro ondoren, gutxi gorabeherako eskaintza bat ekarri zioten Jaunari, eta Kainek lurreko fruituetatik ekarri zuen, eta Abelek bere artaldearen lehen-kumeetatik bere artaldearen gantzetik ekarri zuen, eta Jainkoa itzuli eta Abel eta bere eskaintzarengana makurtu zen, eta sua jaitsi zen Jaunarengandik zerutik eta kiskali zuen.

16 Eta Kain eta haren eskaintzarengana ez zen Jauna itzuli, eta ez zuen amore eman, lurreko fruitu txarragoetatik Jaunaren aurrean ekarri baitzuen, eta Kain bere anaia

Abelen aurka jeloskor zegoen horregatik, eta hura hiltzeko aitzakia bilatu zuen.

17 Denbora batzuk geroago, Kain eta bere anaia Abel egun batean landan joan ziren beren lana egitera; eta biak landan zeuden, Kain bere lurra lantzen eta goldatzen, eta Abel bere artaldea bazkatzen; eta artaldea Kainek lurra goldatu zuen zatitik igaro zen, eta Kaini asko atsekabetu zion horregatik.

18 Kain haserre hurbildu zitzaion bere anaia Abeli, eta esan zion: Zer dago ni eta zure artean, bizitzera etortzeko eta zure artaldea nire lurraldera bazkatzera ekartzeko?

19 Abelek bere anaia Kaini erantzun zion: «Zer dago ni eta zure artean, nire artaldearen haragia jan eta haien artilea jan dezazun?»

20 Orain, beraz, kendu jantzi duzun ardi-ilea, eta ordaindu jan duzun fruitu eta haragiagatik; eta hori eginda, joango naiz zure lurraldetik, zuk esan duzun bezala.

21 Eta Kainek bere anaia Abeli esan zion: «Gaur hiltzen bazaitut, nork eskatuko dit zure odola?»

22 Eta Abelek Kaini erantzun zion, esanez: Ziur aski, lurrean egin gaituen Jainkoak mendekatuko du nire auzia, eta nire odola eskatuko dizu hiltzen banauzu, Jauna baita epailea eta epailea, eta berak ordainduko dio gizakiari bere gaiztakeriaren arabera, eta gaiztoari lurrean egin dezakeen gaiztakeriaren arabera.

23 Eta orain, hemen hiltzen banauzu, Jainkoak badaki zure asmo sekretuak, eta epaituko zaitu gaur niri egiteko esan zenidan gaiztakeriagatik.

24 Eta Kainek bere anaia Abelek esandako hitzak entzun zituenean, hara, Kainen haserrea piztu zen bere anaia Abelen aurka gauza hau adierazi zuelako.

25 Eta Kain presaka jaiki zen, eta bere golde-tresnaren burdinazko zatia hartu zuen, eta harekin bat-batean bere anaia jo eta hil zuen, eta Kainek bere anaia Abelen odola isuri zuen lurrera, eta Abelen odola isuri zen lurrera artaldearen aurrean.

26 Eta honen ondoren Kainek damutu egin zen bere anaia hil izanaz, eta oso atsekabetuta zegoen, eta negar egin zuen haren gainean eta horrek izugarri atsekabetu zuen.

27 Kain jaiki eta zulo bat egin zuen soroan, eta bertan ehortzi zuen bere anaiaren gorpua, eta hautsa irauli zion gainean.

28 Eta Jaunak jakin zuen zer egin zion Kainek bere anaiari, eta Jauna agertu zitzaion Kaini eta esan zion: Non dago zurekin zegoen Abel zure anaia?

29 Eta Kainek itxurak egin zituen, eta esan zuen: Ez dakit, nire anaiaren zaindaria al naiz? Eta Jaunak galdetu zion: Zer egin duzu? Zure anaiaren odolaren oihuak oihu egiten dit hil duzun lurretik.

30. Zure anaia hil duzu eta nire aurrean itxurak egin dituzu, eta zure bihotzean pentsatu duzu ez zintudala ikusten, ezta zure ekintza guztiak ezagutzen ere.

31 Baina zuk egin duzu hau, eta hil duzu zure anaia alferrik, eta berak zuzen hitz egin dizulako. Horregatik, madarikatua izan zaitez zure anaiaren odola zure eskutik hartzeko ahoa ireki zuen lurra, eta lurperatu zenuen lurra.

32 Eta landu duzunean, ez dizu hasieran bezala indarra emango, arantzak eta kardak sortuko baititu lurrak, eta lurrean ibiliko zara mugitzen eta noraezean zure heriotzaren egunera arte.

33 Garai hartan, Kain Jaunaren aurretik joan zen, zegoen lekutik, eta Edenaren ekialdeko lurraldean ibili zen, bera eta bere ondasun guztiak.

34 Egun haietan, Kainek bere emaztea ezagutu zuen, eta honek haurdun geratu eta seme bat erdi zuen, eta Henok deitu zion, esanez: Garai hartan hasi zitzaion Jaunak atsedena eta bakea ematen lurrean.

35 Garai hartan hasi zen Kainek ere hiri bat eraikitzen: eta hiria eraiki zuen eta hiriari Henok izena eman zion, bere semearen izenaren arabera; egun haietan Jaunak atsedena eman baitzion lurrean, eta ez zen mugitu eta ibili hasieran bezala.

36 Eta Irad jaio zitzaion Henok-i, eta Irad-ek Mekuaiel sortu zuen, eta Mekuaielek Metusael.

2. KAPITULUA

1 Eta Adam lurrean bizi izan zen ehun eta hogeita hamargarren urtean izan zen, berriro ezagutu zuen bere emazte Eva, eta honek haurdun geratu eta erditu zuen seme bat bere antzera eta irudian, eta Set deitu zion, esanez: Jainkoak beste ondorengo bat eman dit Abelen orde, Kainek hil baitu.

2 Ehun eta bost urte bizi izan zen Seth, eta seme bat izan zuen; eta Sethek bere semeari Enox izena eman zion, esanez: Garai hartan hasi zirelako gizakien semeak ugaltzen, eta beren arimak eta bihotzak atsekabetzen, Jainkoaren aurka matxinatuz eta hautsiz.

3 Enosen garaian, gizakiek Jainkoaren aurka matxinatu eta legea hautsi zuten, Jaunaren haserrea gizakien aurka areagotzeko.

4 Eta gizakien semeak joan ziren eta jainko arrotzak zerbitzatu zituzten, eta lurrean sortu zituen Jauna ahaztu zuten: eta egun haietan gizakien semeek brontzezko eta burdinazko, egurrezko eta harrizko irudiak egin zituzten, eta makurtu eta zerbitzatu zieten.

5 Eta gizon bakoitzak bere jainkoa egin zuen eta haien aurrean ahuspeztu ziren, eta gizakien semeek Jauna utzi zuten Enosen eta haren seme-alaben egun guztietan; eta Jaunaren haserrea piztu zen lurrean egin zituzten lan eta higuingarriengatik.

6 Eta Jaunak Gihon ibaiko urak gainezka eginarazi zituen, eta suntsitu eta kontsumitu zituen, eta lurraren hirugarren zatia suntsitu zuen, eta hala ere, gizakien semeak ez ziren beren bide gaiztoetatik aldendu, eta haien eskuak oraindik luzatuta zeuden Jaunaren aurrean gaizkia egiteko.

7 Garai hartan ez zen ereiterik ez uztarik egiten lurrean; eta ez zegoen janaririk gizakientzat, eta gosetea oso handia zen garai hartan.

8 Eta egun haietan lurzoruan erein zuten hazia arantza, kardua eta sasi bihurtu zen; izan ere, Adamen garaitik izan zen lurrari buruzko adierazpen hau, Jainkoaren madarikazioa, zeinak lurra madarikatu baitzuen, Adamek Jaunaren aurrean egin zuen bekatuaren ondorioz.

9 Eta gizakiak Jainkoaren aurka matxinatzen eta hausten jarraitu zutenean, eta beren bideak usteltzen, lurra ere usteldu egin zen.

10 Enox laurogeita hamar urtez bizi izan zen, eta ondoren Kainan izan zuen.

11 Eta Kainan hazi zen eta berrogei urte zituen, eta jakintsu bihurtu zen eta ezagutza eta trebetasuna izan zituen

jakinduria guztietan, eta gizakien seme guztien gainean errege izan zen, eta gizakien semeak jakinduriara eta ezagutzara eraman zituen; izan ere, Kainan oso gizon jakintsua zen eta ulermenaren jakinduria guztietan, eta bere jakinduriarekin espirituen eta deabruen gainean gobernatu zuen;

12 Eta Kainanek bere jakinduriari esker bazekien Jainkoak gizakien semeak suntsituko zituela lurrean bekatu egin zutelako, eta Jaunak azken egunetan uholdearen urak ekarriko zizkiela gainera.

13 Eta egun haietan, Kainanek harrizko tabletetan idatzi zuen etorkizunean gertatuko zena, eta bere altxortegietan gorde zituen.

14 Eta Kainanek lur osoa erreinatu zuen, eta gizakien seme batzuk Jainkoaren zerbitzura bihurtu zituen.

15 Eta Kenanek hirurogeita hamar urte zituela, hiru seme eta bi alaba izan zituen.

16 Eta hauek dira Kainanen seme-alaben izenak; lehenengoaren izena Mahlalel, bigarrenaren Enan eta hirugarrenaren Mered, eta haien arreba Ada eta Zillah izan ziren; hauek dira Kainanen bost seme-alabak.

17 Lamek, Metusaelen semea, Kainanekin ezkonduko zen, eta haren bi alabak emaztetzat hartu zituen. Adak haurdun geratu eta seme bat erditu zion Lameki, eta Jabal deitu zion.

18 Eta berriro haurdun geratu eta seme bat erditu zuen, eta Jubal deitu zion; eta Zila, bere arreba, antzua zen egun haietan eta ez zuen ondorengorik.

19 Izan ere, egun haietan hasi ziren gizakien semeak Jainkoaren aurka bekatu egiten, eta Adami eman zizkion aginduak hausten, emankorrak izan eta lurrean ugaltzeko.

20 Eta gizonen seme batzuek emazteei antzu bihurtuko zituen edari bat edaten eman zieten, beren gorputzak mantentzeko eta beren itxura ederra ez galtzeko.

21 Gizonen semeek beren emazte batzuei edatera eman zieten, Tzilak haiekin edan zuen.

22 Eta haurdun zeuden emakumeak alargun gisa higuingarri iruditzen zitzaizkien senarren aurrean, senarrak bizi ziren bitartean, antzuei bakarrik lotuta baitzeuden.

23 Egun eta urteen buruan, Zilla zahartu zenean, Jaunak ireki zion sabela.

24 Haurdun geratu eta seme bat erditu zuen, eta Tubal Kain deitu zion, esanez: «Ihartu ondoren, Jainko Ahalguztidunarengandik lortu dut».

25 Eta berriro haurdun geratu eta alaba bat erdi zuen, eta Naama deitu zion izena, esanez: Ihartu ondoren, plazerra eta gozamena aurkitu ditut.

26 Lamek zaharra eta adinean aurreratua zen, eta bere begiak lausotuta zeuden, ezin baitzuen ikusi, eta Tubal Kain bere semea gidatzen ari zen. Egun batean, Lamek zelaia joan zen, eta Tubal Kain bere semea berarekin zegoen, eta zelaian zebiltzan bitartean, Adamen semea Kain haiengana hurbildu zen; izan ere, Lamek oso zaharra zen eta ezin zuen asko ikusi, eta Tubal Kain bere semea oso gaztea zen.

27 Eta Tubal Kainek bere aitari esan zion bere arkua tiratzeko, eta geziekin jo zuen Kain, oraindik urrun zegoena, eta hil egin zuen, animalia bat iruditzen baitzitzaien.

28 Eta geziak Kainan gorputzean sartu ziren, nahiz eta haietatik urrun egon, eta lurrera erori eta hil egin zen.

29 Jaunak Kaini ordaindu zion bere gaiztakeria, bere anaia Abeli egindako gaiztakeriaren arabera, Jaunak esandako hitzaren arabera.

30 Eta gertatu zen Kain hil zenean, Lamek eta Tubal hil zuten animalia ikustera joan zirela, eta ikusi zuten, eta hara Kain, beren aitona, lurrera eroria hilda zegoela.

31 Eta Lamek oso atsekabetuta zegoen hori egin izanagatik, eta eskuak txalotuz bere semea jo eta hil egin zuen.

32 Lamekek egindakoa entzun zuten Lamekek, eta hura hiltzen saiatu ziren.

33. Eta Lamek-en emazteek gorroto izan zioten egun hartatik aurrera, Kain eta Tubal-Kain hil zituelako; eta Lamek-en emazteek banandu egin ziren harengandik, eta ez zioten entzun nahi izan egun haietan.

34 Eta Lamek bere emazteengana joan zen, eta gai honi buruz berari entzuteko eskatu zien.

35 Eta esan zien bere emazte Ada eta Tzilari: Entzun nire ahotsa, Lamek-en emazteak, arreta jarri nire hitzei, orain imajinatu eta esan baituzue gizon bat hil dudala nire zauriekin, eta haur bat nire kolpeekin, indarkeriarik egin ez izanagatik; baina jakin ezazue zaharra eta ile-zuriduna naizela, eta begiak astun ditudala adinagatik, eta gauza hau konturatu gabe egin dudala.

36 Eta Lameken emazteek entzun zioten gai honetan, eta itzuli ziren harengana beren aita Adamen aholkuarekin, baina ez zioten seme-alabarik eman garai hartatik, jakinda Jainkoaren haserrea handitzen ari zela egun haietan gizakien semeen aurka, uholdearen urarekin suntsitzeko beren egintza gaiztoengatik.

37 Eta Kainanen seme Mahlalelek hirurogeita bost urte bizi izan zen eta Jared izan zuen; eta Jared hirurogeita bi urte bizi izan zen eta Henok izan zuen.

3. KAPITULUA

1 Hirurogeita bost urte bizi izan zen Henok, eta Matusalem izan zuen; eta Henok Jainkoarekin ibili zen Matusalem izan ondoren, eta Jauna zerbitzatu zuen, eta gizakien bide gaiztoak gutxietsi zituen.

2 Henokek Jaunaren irakaspenetan, ezagutzen eta ulermenean murgilduta zegoen; eta jakinduriaz aldendu zen gizakien semeengandik, eta egun askotan ezkutatu zen haietatik.

3. Eta urte askoren buruan, Jauna zerbitzatzan ari zela, eta bere etxean haren aurrean otoitz egiten ari zela, Jaunaren aingeru batek dei egin zion zerutik, eta esan zion: Hemen nago.

4 Eta esan zuen: Jaiki, irten zaitez zure etxetik eta ezkutatzan zaren lekutik, eta agertu gizakien semeei, joan behar duten bidea eta Jainkoaren bideetan sartzeko egin behar duten lana irakats diezaien.

5 Jaunaren hitzaren arabera jaiki zen Henok, eta bere etxetik, bere lekutik eta ezkutatuta zegoen gelatik irten zen; eta gizakien semeengana joan zen eta Jaunaren bideak irakatsi zizkien, eta garai hartan gizakien semeak bildu eta Jaunaren irakaspenak ezagutu zizkien.

6 Eta agindu zuen gizakien semeak bizi ziren leku guztietan aldarrikatzeko, esanez: Non dago Jaunaren bideak eta egintza onak ezagutu nahi dituen gizona? Etorri bedi Henokgana.

7 Eta gizakien seme guztiak bildu ziren haren ondoan, gauza hori nahi zuten guztiak Henokgana joan baitziren, eta Henokek gizakien semeen gainean erreinatu zuen Jaunaren hitzaren arabera, eta etorri eta haren aurrean makurtu ziren eta haren hitza entzun zuten.

8 Jainkoaren espiritua Henokekin zegoen, eta Jainkoaren jakinduria eta bere bideak irakatsi zizkien bere gizon guztiei, eta gizakien semeek Jauna zerbitzatu zuten Henok bizi izan zen egun guztietan, eta haren jakinduria entzutera etorri ziren.

9 Eta gizakien semeen errege guztiak, lehenengoak zein azkenak, beren printze eta epaileekin batera, Henok-engana joan ziren haren jakinduriaz entzun zutenean, eta makurtu egin ziren haren aurrean, eta Henok-i ere eskatu zioten haien gainean errege izatea, eta hark baiezkua eman zuen.

10 Eta guztira ehun eta hogeita hamar errege eta printze bildu ziren, eta Henok izendatu zuten haien gainera errege, eta guztiak haren botere eta agindupean zeuden.

11 Henokek jakinduria, ezagutza eta Jaunaren bideak irakatsi zizkien; eta bakea egin zuen haien artean, eta bakea izan zen lur osoan Henok bizi zen bitartean.

12 Eta Henok berrehun eta berrogeita hiru urtez erreinatu zuen gizakien semeen gainean, eta justizia eta zuzentasuna egin zituen bere herri osoarekin, eta Jaunaren bideetan gidatu zituen.

13 Hauek dira Henok, Methuselah, Eliseh eta Elimelek-en hiru semeen ondorengoak; eta haien arrebak Melka eta Nahma izan ziren. Methuselah laurogeita zazpi urtez bizi izan zen, eta gero Lamek izan zuen.

14 Lameken bizitzako berrogeita hamaseigarren urtean hil zen Adam; bederatzehun eta hogeita hamar urte zituen hil zenean, eta bere bi semeek, Henok eta bere seme Methuselarekin batera, handitasunez lurperatu zuten, erregeen lurperaketan bezala, Jainkoak esan zion kobazuloan.

15 Eta leku hartan gizakien seme guztiek dolu eta negar handia egin zuten Adamengatik; horregatik, ohitura bihurtu da gizakien semeen artean gaur egun arte.

16 Eta Adam hil zen ezagutzaren zuhaitzetik jan zuelako; bera eta ondorengo seme-alabak, Jainko Jaunak esan bezala.

17 Eta Adam hil zen urtean izan zen, Henok-en erregealdiko berrehun eta berrogeita hirugarren urtean, garai hartan Henok-ek gizakien semeengandik bereiztea eta hasieran bezala ezkutatzea erabaki zuen Jauna zerbitzatzeko.

18 Eta Henokek hala egin zuen, baina ez zen erabat ezkutatu haiengandik, baizik eta hiru egunez gizakien semeengandik urrun egon zen eta gero egun batez joan zen haietara.

19 Hiru egunez bere gelan egon zen Jaunari, bere Jainkoari, otoitz egin eta goraipatu egin zion. Bere menpekoei agertu eta Jaunaren bideak irakatsi zizkien egunean, eta Jaunari buruz galdetzen zioten guztia kontatu zien.

20 Eta horrela egin zuen urte askotan, eta gero sei egunez ezkutatu zen, eta zazpi egunetik behin agertu zitzaion bere herriari; eta ondoren hilabeteen behin, eta gero urtean behin, errege, printze eta gizakien seme guztiek bilatu zuten arte, eta berriro Henok-en aurpegia ikusi eta bere hitza entzun nahi izan zuten arte; baina ezin izan zuten, gizakien seme guztiak Henok-en beldur handia baitzuten, eta haren aurpegian zegoen jainkozko miresmenagatik

hurbiltzeko beldur ziren; beraz, inork ezin zion begiratu, zigortua izan eta hilko ote zen beldurrez.

21 Eta errege eta printze guztiek gizakien semeak biltzea eta Henokgana joatea erabaki zuten, denek berarekin hitz egin ahal izango ziotela pentsatuz, haien artean agertuko zenean, eta hala egin zuten.

22 Eta eguna heldu zen Henok irten zenean eta denak bildu eta harengana etorri ziren, eta Henokek Jaunaren hitzak esan zizkien eta jakinduria eta ezagutza irakatsi zien, eta haren aurrean makurtu ziren eta esan zuten: Bizi bedi erregea! Bizi bedi erregea!

23 Eta denbora pixka bat geroago, erregeak, printzeak eta gizakien semeak Henokekin hitz egiten ari zirenean, eta Henokek Jainkoaren bideak irakasten zizkienean, hara, Jaunaren aingeru batek Henok zerutik deitu zion, eta zerura eramanez nahi izan zuen, Jainkoaren semeen gainean errege egin zezan, lurrean gizakien semeen gainean errege izan zen bezala.

24 Garai hartan, Henokek hau entzun zuenean, joan zen eta lurreko biztanle guztiak bildu zituen, eta jakinduria eta ezagutza irakatsi zien eta jainkozko argibideak eman zizkien, eta esan zien: Zerura igo behar izan dut, beraz, ez dakit noiz joango naizen.

25 Eta orain, beraz, jakinduria eta ezagutza irakatsiko dizkizuet, eta argibideak emango dizkizuet zuek utzi aurretik, nola jokatu lurrean bizi ahal izateko; eta hala egin zuten.

26 Eta jakinduria eta ezagutza irakatsi zizkien, eta irakaspenak eman zizkien, eta errieta egin zien, eta lurrean egiteko legeak eta epaiak jarri zizkien aurrean, eta bakea egin zuen haien artean, eta betiko bizitza irakatsi zien, eta denbora batez bizi izan zen haiekin gauza horiek guztiak irakatsiz.

27 Eta garai hartan gizakien semeak Henokekin zeuden, eta Henok haiekin hitz egiten ari zen, eta begiak altxatu zituzten eta zaldi handi baten itxura jaitsi zen zerutik, eta zaldia airean zebilen;

28 Eta Henokek ikusi zutena kontatu zioten, eta Henokek esan zien: Niregatik jaisten da zaldi hau lurrera; heldu da zuek utzi behar dudana ordua eta ez nauzue gehiago ikusiko.

29 Eta zaldia jaitsi zen une hartan eta Henok aurrean gelditu zen, eta Henokekin zeuden gizakien seme guztiek ikusi zuten.

30 Eta Henokek berriro agindu zuen ahots bat aldarrikatzeko, esanez: Non dago Jaunaren bere Jainkoaren bideak ezagutu nahi dituen gizona? Etor dadila gaur Henokgana, guregandik eramana izan baino lehen.

31 Eta gizakien seme guztiak bildu eta Henok-engana etorri ziren egun hartan; eta lurreko errege guztiak, beren printze eta aholkulariekin, harekin geratu ziren egun hartan; eta Henok-ek gizakien semeek jakinduria eta ezagutza irakatsi zien, eta jainkozko instrukzioa eman zien; eta Jauna zerbitzatzeko eta haren bideetan ibiltzeko agindu zien bizitzako egun guztietan, eta bakea egiten jarraitu zuen haien artean.

32 Eta ondoren jaiki eta zaldi gainean jarri zen; eta aurrera egin zuen, eta gizakien seme guztiak joan zitzaizkion atzetik, zortziehun mila gizon inguru; eta egun bateko bidaia egin zuten harekin.

33 Eta bigarren egunean esan zien: Itzuli zaitezte zuen etxoletara, zergatik joan behar duzue? agian hilko zarete;

eta batzuk alde egin zuten harengandik, eta geratu zirenak sei eguneko bidaia egin zuten harekin; eta Henokek egunero esaten zien: Itzuli zaitezte zuen etxoletara, hil ez zaitezten; baina ez zuten itzuli nahi izan, eta harekin joan ziren.

34. Eta seigarren egunean gizon batzuk geratu ziren eta hari heldu zioten, eta esan zioten: Zurekin joango gara zoazen lekura; Jauna bizi den bezala, heriotzak bakarrik bereiziko gaitu.

35 Hainbeste eskatu zioten harekin joateko, ezen isildu egin baitzitzairen hitz egiteari; eta haren atzetik joan ziren, eta ez ziren itzuli nahi izan;

36 Eta erregeak itzuli zirenean, errolda bat egin zuten, Henokekin joan ziren gizonen kopurua jakiteko; eta zazpigarren egunean igo zen Henok zerura zurrumbilo batean, zaldi eta suzko gurdiekin.

37 Zortzigarren egunean, Henokekin egon ziren errege guztiek bidali zuten Henokekin zeuden gizonak zerura igo zen lekura itzultzera.

38 Errege guztiak joan ziren lekura eta lurra elurrez beteta aurkitu zuten, eta elurraren gainean elur-harri handiak zeuden, eta batek besteari esan zion: Zatoz, elurra hautsi dezagun eta ikus dezagun, agian Henokekin geratu ziren gizonak hilda daude, eta orain elur-harrien azpian daude, eta bilatu zuten baina ezin izan zuten aurkitu, zerura igo baitzen.

4. KAPITULUA

1 Henok lurrean bizi izan zen egun guztiak hirurehun eta hirurogeita bost urte izan ziren.

2 Eta Henok zerura igo zenean, lurreko errege guztiak jaiki eta bere seme Matusalem hartu eta gantzutu egin zuten, eta bere aitaren ordeaz errege eginarazi zuten.

3 Eta Methuselahek zuzen jokatu zuen Jainkoaren aurrean, bere aita Henokek irakatsi zion bezala, eta era berean, bere bizitza osoan zehar, gizakien semeek jakinduria, ezagutza eta Jainkoaren beldurra irakatsi zien, eta ez zen bide onetik aldendu ez eskuinera ez ezkerrera.

4 Baina Methuselaren azken egunetan, gizakien semeek Jaunarengandik aldendu ziren, lurra hondatu zuten, elkar lapurtu eta arpilatu zuten, eta Jainkoaren aurka matxinatu ziren eta legea hautsi zuten, eta beren bideak hondatu zituzten, eta ez zuten Methuselaren ahotsari jaramonik egin, baizik eta haren aurka matxinatu ziren.

5 Jauna oso haserre zegoen haien aurka, eta egun haietan hazia suntsitzen jarraitu zuen Jaunak, eta ez zen lurrean ereinik ez uztarik jaso.

6 Lurra erein zutenean, beren bizitzeko janaria lortzeko, hara, arantzak eta karduak sortu ziren, eta ez zituzten erein.

7 Eta hala ere, gizakien semeak ez ziren beren bide gaiztoetatik aldendu, eta beren eskuak luzatuta zeuden oraindik Jainkoaren aurrean gaiztakeria egiteko, eta Jauna haserretu zuten beren bide gaiztoekin, eta Jauna oso haserre zegoen, eta damutu egin zen gizakia egin izanaz.

8 Eta suntsitzea eta deuseztatzea pentsatu zuen, eta hala egin zuen.

9 Egun haietan, Methuselaren seme Lamek ehun eta hirurogei urte zituela, hil zen Adamen seme Set.

10 Eta Set bizi izan zen guztira bederatziehun eta hamabi urte izan ziren, eta gero hil egin zen.

11 Ehun eta laurogei urte zituen Lamekek Axmua, Elisaaren alaba, Henok bere osabaren semea, hartu zuenean; eta haurdun geratu zen.

12 Garai hartan, gizakiek lurra erein zuten, eta janari pixka bat ekoiztu zen; hala ere, gizakiek ez ziren beren bide gaiztoetatik aldendu, eta Jainkoaren aurka matxinatu eta bekatu egin zuten.

13 Lameken emaztea haurdun geratu eta seme bat erditu zion garai hartan, urteko iraultza garaian.

14 Eta Methuselahek Noe deitu zion, esanez: Lurra bakean eta ustelkeriarik gabe zegoen bere egunetan, eta bere aitak Lamekek Menakem deitu zion, esanez: Honek kontsolatuko gaitu gure lanetan eta Jainkoak madarikatutako lurrean egiten dugun lan tamalgarrian.

15 Hazi zen haurra, eta titia kendu zioten, eta bere aita Matusalemaren bidetik joan zen, Jainkoaren aurrean zuzen eta zintzo jokatzuz.

16 Eta gizaseme guztiak Jaunaren bideetatik aldendu ziren egun haietan, lurraren gainean seme-alabak ugaltu ahala, eta elkarri irakatsi zizkieten beren praktika gaiztoak eta Jaunaren aurka bekatu egiten jarraitu zuten.

17 Eta gizon bakoitzak jainko bat egin zuen beretzat, eta nork bere bizilaguna eta senidea lapurtu eta arpilatu zuten, eta lurra hondatu zuten, eta lurra indarkeriaz bete zen.

18 Eta haien epaile eta agintariak gizonen alabetara joan ziren eta haien emazteak indarrez hartu zituzten senarren eskuetatik, nahi zutenaren arabera, eta gizonen semeek egun haietan lurreko abereetatik, landako piztietatik eta zeruko hegaztietatik hartu zituzten, eta espezie bateko animaliak bestearekin nahastea irakatsi zuten, horrekin Jauna probokatzeko; eta Jainkoak lur osoa ikusi zuen eta ustela zegoen, haragi guztiak bere bideak usteldu baitzituen lurrean, gizon guztiak eta animalia guztiak.

19 Eta Jaunak esan zuen: «Sortu dudak gizakia suntsituko dut lurraren gainetik, bai, gizakitik hasi eta zeruko hegaztietaraino, baita landan dauden abere eta piztiekin ere, damutzen bainaiz egin izanaz.

20 Jaunaren bideetan ibili ziren gizon guztiak hil ziren egun haietan, Jaunak gizakiaren gainera iragarri zuen gaitza ekarri aurretik, hau Jaunarengandik zetorren, ez zezaten ikusi Jaunak gizakien semei buruz esan zuen gaitza.

21 Noek grazia auratu zuen Jaunaren aurrean, eta Jaunak hura eta haren seme-alabak aukeratu zituen lur osoan zehar ondorengoak hazitzeko.

5. KAPITULUA

1 Noeren bizitzako laurogeita laugarren urtean hil zen Henok, Sethen semea; bederatziehun eta bost urte zituen hil zenean.

2 Noeren bizitzako ehun eta hirurogeita hemeretzigarren urtean hil zen Kenan, Enosen semea, eta Kenanen bizitza guztiak bederatziehun eta hamar urte izan ziren, eta gero hil zen.

3 Noeren bizitzako berrehun eta hogeita hamalagarren urtean hil zen Mahlalel, Kainanen semea, eta Mahlalelen egunak zortziehun eta laurogeita hamabost urte izan ziren, eta gero hil zen.

4 Eta Jared, Mahlalelen semea, egun haietan hil zen, Noeren bizitzako hirurehun eta hogeita hamaseigarren

urtean; eta Jared-en bizitza guztiak bederatziehun eta hirurogeita bi urte izan ziren, eta gero hil zen.

5 Jaunari jarraitu zioten guztiak hil ziren egun haietan, Jainkoak lurrean egiteko agindu zuen gaiztakeria ikusi aurretik.

6 Eta urte asko igaro ondoren, Noeren bizitzako laurogeita eta laurogeigarren urtean, Jaunari jarraitu zioten gizon guztiak gizakien artean hil zirenean, eta Matusalem bakarrik geratu zenean, Jainkoak Noeri eta Matusalemi esan zien, esanez:

7 Hitz egin eta aldarrikatu gizakien semei, esanez: Hau dio Jaunak: Itzuli zaitezte zuen bide gaiztoetatik eta utzi zuen lanak, eta Jauna damutuko da zuei egiteko agindu zuen gaiztakeriaz, eta ez da gertatuko.

8 Honela dio Jaunak: «Ehun eta hogeita urteko epea ematen dizuet; niregana bihurtzen bazarete eta zuen bide gaiztoak uzten badituzue, orduan nik ere alde batera utziko dut esan dizuedan gaitz hori, eta ez da existituko», dio Jaunak.

9 Noek eta Matusalemek Jaunaren hitz guztiak esan zizkieten gizakiei, egunero, etengabe hitz egiten zien.

10 Baina gizakiek ez zieten entzun nahi izan, ezta haien hitzetara belarriak makurtu ere, eta burugogor jarri ziren.

11 Eta Jaunak ehun eta hogeita urteko epea eman zien, esanez: Itzultzen badira, Jainkoak damutuko da gaiztakeriaz, lurra ez suntsitzeko.

12 Lamek-en seme Noek ez zuen emazterik hartu garai haietan, seme-alabak izateko, esan baitzuen: «Jainkoak suntsituko du lurra; zergatik izango ditut, bada, seme-alabak?»

13 Noe gizon zuzena zen, perfektua bere belaunaldian, eta Jaunak hura aukeratu zuen bere ondorengoetatik lurraren gainean hazteko.

14 Jaunak Noeri esan zion: «Hartu emazte bat eta izan seme-alabak, zeren ikusi zaitut zuzen nire aurrean belaunaldi honetan».

15 Eta haziko dituzu ondorengoak, eta zure seme-alabak zurekin, lurraren erdian; eta Noek joan zen eta emazte bat hartu zuen, eta aukeratu zuen Naama, Henok-en alaba, eta bostehun eta laurogei urtekoa zen.

16 Noek laurogeita eta laurogeita hemezortzi urte zituen Naama ezkondu zenean.

17 Naamak haurdun geratu eta seme bat erditu zuen, eta Jafet deitu zion, esanez: «Jainkoak zabaldu nau lurrean». Berriro haurdun geratu eta seme bat erditu zuen, eta Sem deitu zion, esanez: «Jainkoak hondar bat egin nau, ondorengoak lurraren erdian hazteko».

18 Noek bostehun eta bi urte zituen Naamak Sem erditu zuenean, eta mutilak hazi eta Jaunaren bideetan ibili ziren, Methuselahek eta Noek beren aitak irakatsi zien guztia eginez.

19 Eta Lamek, Noeren aita, hil zen egun haietan; hala ere, egia esan, ez zuen bihotz osoz bere aitaren bideetan ibili, eta Noeren bizitzako ehun eta laurogeita hamabosgarren urtean hil zen.

20 Lamekek guztira zazpiehun eta hirurogeita hamar urte bizi izan zen, eta gero hil egin zen.

21 Jauna ezagutzen zuten gizakien seme guztiak hil ziren urte hartan, Jaunak haien gainera gaitza ekarri baino lehen; izan ere, Jaunak nahi izan zuen haiek hiltzea, Jainkoak haien anaien eta senideen gainera ekarriko zuen gaitza ez ikusteko, horrela egingu zuela adierazi zuen bezala.

22 Garai hartan, Jaunak Noeri eta Matusalemi esan zien: «Zutik eta aldarrikatu gizakien semeek egun haietan zuei esan nizekizuen hitz guztiak; agian, beren bide gaiztoetatik aldentuko dira; orduan damutuko naiz gaitzaz eta ez dut ekarriko.

23 Noek eta Methuselek zutik jarri ziren, eta gizakien belarrietan esan zieten Jainkoak haiei buruz esandako guztia.

24 Baina gizakien semeek ez zuten entzun nahi izan, ezta haien adierazpen guztiei arreta jarri ere.

25 Eta ondoren Jaunak Noeri esan zion: «Haragi ororen azkena heldu zait, haien egintza gaiztoengatik; eta hara, suntsituko dut lurra.

26 Hartu zeuretzat gofer egurra, joan leku jakin batera, egin kutxa handi bat eta jarri leku horretan.

27 Honela egingo duzu: hirurehun beso luze, berrogeita hamar beso zabal eta hogeita hamar beso altu.

28 Albo batetik irekiko den ate bat egingo duzu, goitik beso bat zabalera duena, eta barrutik eta kanpotik bikez estaliko duzu.

29 Eta hara, uholde bat bidaliko dut lurraren gainera, eta haragi guztia suntsituko da, zeruaren azpian lur gainean dagoen guztia galduko da.

30 Zu eta zure etxeak zoazte, eta bildu itzazue bi bikote bizidun guztietatik, ar eta eme, eta eramane itzazue kutxara, lurrean haziak hazteko.

31 Bildu zeuretzat animalia guztiek jaten duten janari guztia, zuretzat eta haientzat janaria izan dezaten.

32 Hiru neskatxa aukeratuko dituzu zure semeentzat, gizakien alabetatik, eta zure semeen emazte izanen dira.

33 Jaiki zen Noe, eta egin zuen kutxa, Jainkoak agindu zion lekuan, eta Noek egin zuen Jainkoak agindu bezala.

34 Bostehun eta lauogeita hamabosgarren urtean hasi zen Noek kutxa egiten, eta bost urtetan egin zuen kutxa, Jaunak agindu bezala.

35 Orduan, Noek Eliakimen, Methuselaren semearen, hiru alabak hartu zituen emaztetzat bere semeentzat, Jaunak Noeri agindu bezala.

36 Eta garai hartan hil zen Methuselah, Henok-en semea, bederatzehun eta hirurogei urte zituela hil zenean.

6. KAPITULUA

1 Garai hartan, Matusalem hil ondoren, Jaunak Noeri esan zion: «Zoaz ontzira zure etxeoketik; hara, lurreko piztia guztiak, landako piztiak eta zeruko hegaztiak bilduko ditut zurekin, eta denak etorriko dira eta ontziaren inguruan jarriko dute.

2 Joan eta eseri zaitez kutxaren ateetan, eta piztia, abere eta hegazti guztiak bildu eta zure aurrean jarriko dira. Eta zure aurrean etortzen direnak hartu eta zure semeen eskuetan emango dituzu, eta hauek kutxara eramango dituzte. Zure aurrean zutik egongo diren guztiak utziko dituzu.

3 Eta Jaunak hau egin zuen hurrengo egunean, eta animaliak, piztiak eta hegaztiak etorri ziren multzo handitan eta kutxa inguratu zuten.

4 Noe joan eta arkaren atean eseri zen, eta haren aurrean etzanda zeuden izaki guztiak arkara sartu zituen, eta haren aurrean zutik zeuden guztiak lurrean utzi zituen.

5 Eta lehoi eme bat etorri zen, bere bi kumeekin, ar eta emearekin, eta hirurak Noeren aurrean makurtu ziren, eta

bi kumeek lehoi emearen aurka jaiki eta jo egin zuten, eta bere lekutik ihesarazi zuten, eta joan egin zen, eta beren lekuetara itzuli ziren, eta lurrean makurtu ziren Noeren aurrean.

6 Lehoi emeak ihes egin eta lehoien lekuan gelditu zen.

7 Noek hau ikusi eta harridura handia izan zuen; jaiki eta bi kumeak hartu eta kumara sartu zituen.

8 Noek lurrean zeuden izaki bizidun guztiak arkara eramane zituen, eta ez zen bat ere geratu arkara eramane zituenak izan ezik.

9 Binaka sartu ziren Noerengana arkara, baina animalia garbietatik eta hegazti garbietatik zazpi bikote aukeratu zituen, Jainkoak agindu bezala.

10 Eta animalia, piztia eta hegazti guztiak han zeuden oraindik, eta kutxa inguratzen zuten leku guztietan, eta euria ez zen zazpi egun geroago arte egin.

11 Eta egun hartan, Jaunak lur osoa dardararazi zuen, eta eguzkia ilundu egin zen, eta munduaren oinarriak amorratu egin ziren, eta lur osoa bortizki mugitu zen, eta tximistak distiratu ziren, eta trumoiak orro egin zuten, eta lurreko iturri guztiak hautsi ziren, lehenago biztanleek ezagutzen ez zuten bezala; eta Jainkoak ekintza ahaltsu hau egin zuen, gizakien semeak izutzeko, lurrean gaitz gehiago egon ez zedin.

12 Eta hala ere, gizakien semeek ez zuten beren bide gaiztoetatik itzuli nahi izan, eta Jaunaren haserrea areagotu zuten garai hartan, eta ez zuten beren bihotzak ere zuzendu hori guztia egiteko.

13 Noeren bizitzako seiehengarren urtean, zazpi egunen buruan, uholdearen urak lur gainean zeuden.

14 Eta amildegiko iturri guztiak hautsi ziren, eta zeruko ateak ireki ziren, eta euria egin zuen lurraren gainean berrogei egun eta berrogei gau.

15 Noe, bere familia eta berarekin zeuden izaki bizidun guztiak ontzira sartu ziren uholdearen uren ondorioz, eta Jaunak atea itxi zion.

16 Eta lurrean geratu ziren gizaki guztiak nekatu egin ziren euriagatik, urak gero eta bortitzagoak baitziren lurrera, eta animaliak eta piztiak oraindik kutxa inguratzen ari ziren.

17 Gizaki guztiak bildu ziren, zazpiehun mila gizon eta emakume inguru, eta Noerengana etorri ziren kutxara.

18 Eta Noeri dei egin zioten, esanez: Ireki iezaguzu, zuregana ontzian etor gaitezen; eta zergatik hil behar dugu?

19 Eta Noek, ahots ozenez, erantzun zion kutxatik, esanez: Ez al duzue zuek guztiok Jaunaren aurka matxinatu eta esan ez dela existitzen? Horregatik, Jaunak gaitz hau ekarri dizue, suntsitzeko eta lurraren gainetik desagerrarazteko.

20 Ez al da hau duela ehun eta hogeitaz urte esan nizeuen gauza bera, eta ez zenuten Jaunaren ahotsa entzun nahi izan, eta orain lurrean bizi nahi duzue?

21 Eta Noeri esan zioten: «Jaunarengana itzultzeko prest gaude; ireki iezaguzu atea, bizi gaitezen eta ez hil gaitezen».

22 Eta Noek erantzun zion, esanez: Begira, orain zuen arimen atsekabea ikusten duzuenek, Jaunarengana itzuli nahi duzue; zergatik ez zarete itzuli Jaunak zehaztutako aldi gisa eman zizkizuen ehun eta hogeitaz urte hauetan?

23 Baina orain zatozte hau esatera zuen arimen atsekabeengatik, orain ere Jaunak ez dizue entzungo, ezta egun honetan ere entzungo ere, eta beraz, ez duzue orain zuen nahiak beteko.

24. Eta gizasemeak hurbildu ziren kutxara sartzeko, euriari aurre egiteko, ezin baitzuten jasan euria.

25 Jaunak kutxaren inguruan zeuden piztia eta abere guztiak bidali zituen. Piztiak menderatu eta leku hartatik bota zituzten, eta gizon bakoitza bere bidetik joan zen, eta berriro sakabanatu ziren lurraren gainazalean.

26 Eta euria lurraren gainean ari zen oraindik, eta berrogei egun eta berrogei gau egin zuen, eta urak asko ugaritu ziren lurraren gainean; eta lurraren gainean edo uretan zegoen haragi guztia hil zen, gizakiak, abereak, piztiak, narrastiak edo zeruko hegaztiak, eta Noe bakarrik geratu zen eta harekin ontzian zeudenak.

27 Urak ugaritu egin ziren lurraren gainean, eta kutxa altxatu zuten, eta lurretik altxatu zen.

28 Eta kutxa uren gainean flotatzen ari zen, eta uretan astindu egiten zen, barruan zeuden izaki bizidun guztiak lapiko bateko lapikoak bezala irauli eta irauli egiten baitziren.

29 Eta kezka handiak hartu zituen kutxan zeuden izaki bizidun guztiak, eta kutxa hautsi egingo zela zirudien.

30 Eta arkan zeuden izaki bizidun guztiak izututa zeuden, eta lehoiek orro egin zuten, eta idiak marruka, eta otsoak uluka, eta arkan zegoen izaki bizidun orok bere hizkuntzan hitz egin eta kexatu zen, haien ahotsak urrutira iritsi zirelarik, eta Noek eta bere semeek negar egin zuten beren atsekabeetan; oso beldur ziren heriotzaren ateetara iritsi zirelako.

31 Noek Jaunari otoitz egin zion, eta horregatik oihiu egin zion, eta esan zuen: «Jauna, lagundu iezaguzu, ez baitugu indarrrik inguratzen gaituen gaitz hau jasateko, ur-olatuak inguratu gaituzte, uholde kaltegarriek izutu gaituzte, heriotzaren tranpak etorri zaizkigu aurretik; erantzun iezaguzu, Jauna, erantzun iezaguzu, argitu zure aurpegia guregana eta izan zaitez gurekin errukitsu, libratu gaitzazu eta libratu gaitzazu.»

32 Jaunak Noeren ahotsa entzun zuen, eta Jaunak gogoratu egin zuen.

33 Haizea igaro zen lur gainean, urak baretu ziren eta arka gelditu egin zen.

34 Eta itsas sakoneko iturriak eta zeruko atetxoak itxi ziren, eta zeruko euria gelditu zen.

35 Eta urak gutxitu ziren egun haietan, eta kutxa Ararat mendien gainean pausatu zen.

36 Eta Noek arkaren leihoak ireki zituen orduan, eta Noek Jaunari dei egin zion une hartan, eta esan zuen: Jauna, lurra eta zeruak eta bertan dagoen guztia sortu zenuena, atera itzazu gure arimak espetxe honetatik eta jarri gaituzun espetxetik, zeren oso nekatuta nago hasperenka.

37 Jaunak Noeren ahotsa entzun eta esan zion: «Urte osoa bete ondoren, irtengo zara».

38 Urtea bete zenean, Noek arkan bizi izan zenetik urtebete bete zenean, urak lehortu ziren lurreko gainetik, eta Noek arkaren estalkia kendu zuen.

39 Garai hartan, bigarren hilaren hogeita zazpigarren egunean, lurra lehor zegoen, baina Noe, bere semeak eta harekin zeudenak ez ziren ontzitik irten Jaunak agindu arte.

40 Jaunak irteteko esan zien eguna heldu zen, eta denak irten ziren kutxatik.

41 Eta joan eta itzuli ziren bakoitza bere bidera eta bere lekura, eta Noe eta bere semeak Jainkoak esan zien lurraldean bizi izan ziren, eta Jauna zerbitzatu zuten beren

bizitza osoan, eta Jaunak bedeinkatu zituen Noe eta bere semeak arkatik irten zirenean.

42 Eta esan zien: Ugaldtu eta bete lur osoa; indartsu bihurtu eta ugaritu lurrean eta ugaldtu bertan.

7. KAPITULUA

1 Hauek dira Noeren semeen izenak: Jafet, Ham eta Sem; eta uholdearen ondoren jaio zitzaizkien seme-alabak, uholdearen aurretik emazteak hartu baitzituzten.

2 Hauek dira Jafeten semeak: Gomer, Magog, Madai, Jaban, Tubal, Mexek eta Tiras, zazpi seme.

3 Gomerren semeak hauek izan ziren: Askinaz, Refat eta Tegarma.

4 Magogen semeak Elichanaf eta Lubal izan ziren.

5 Madairen semeak Akon, Zeelo, Kazoni eta Lot izan ziren.

6 Javanen semeak Elisea, Tarsis, Kittim eta Dudonim izan ziren.

7 Tubalen semeak Arifi, Kesed eta Taari izan ziren.

8 Meskeken semeak Dedon, Zaron eta Xebaxni izan ziren.

9 Tirasen semeak Benib, Gera, Lupirion eta Gilak izan ziren; hauek dira Jafeten semeak beren familien arabera, eta haien kopurua garai hartan laurehun eta hirurogei gizon inguru zen.

10 Eta hauek dira Kamen semeak: Kux, Mitzraim, Fut eta Kanaan, lau seme; eta Kuxen semeak Seba, Habila, Sabta, Raama eta Sateka, eta Raamaren semeak Seba eta Dedan.

11 Mitzraim-en semeak Lud, Anom, Patros, Kaslot eta Kaphtor izan ziren.

12 Futen semeak hauek izan ziren: Gebul, Hadan, Benah eta Adan.

13 Kanaango semeak Sidon, Het, Amori, Gergasi, Hivi, Arkee, Seni, Arodi, Zimodi eta Kamothi izan ziren.

14 Hauek dira Kamen semeak, beren familien arabera, eta garai hartan zazpiehun eta hogeita hamar gizon inguru ziren.

15 Semen semeak hauek dira: Elam, Axur, Arpakshad, Lud eta Aram, bost seme; eta Elamen semeak hauek izan ziren: Xuxan, Makul eta Harmon.

16 Asharren semeak Mirus eta Mokil izan ziren, eta Arpakshaden semeak Xelak, Anar eta Axxol.

17 Luden semeak Petor eta Bizaion izan ziren, eta Aramenak Uz, Chul, Gather eta Mash.

18 Hauek dira Semen semeak, beren familien arabera; eta haien kopurua garai hartan hirurehun gizon inguru zen.

19 Hauek dira Semen ondorengoak; Semek Arpakxad sortu zuen, eta Arpakxadek Xelak, eta Xelakek Eber. Eberrek bi seme izan zituen: bata Peleg zen, zeren haren garaian gizakien semeak zatitu baitziren, eta azken egunetan lurra zatitu baitzen.

20 Eta bigarrenaren izena Yoktan zen, esan nahi duena bere garaian gizakien semeen bizitzak txikitu eta txikitu egiten zirela.

21 Joktanen semeak hauek dira: Almodad, Xelaf, Kazarmovet, Jerak, Hadurom, Ozel, Diklah, Obal, Abimael, Xeba, Ofir, Habila eta Jobab; horiek guztiak Joktanen semeak dira.

22 Eta bere anaia Pelegek Yen sortu zuen, eta Yenek Serug, eta Serugek Nahor sortu zuen, eta Nahorrek Terah sortu zuen. Terahek hogeita hemezortzi urte zituen, eta Haran eta Nahor sortu zituen.

23. Eta Kux, Hamen semeak, Noeren semeak, emazte bat hartu zuen egun haietan bere zahartzaroan, eta seme bat erdi zuen, eta Nimrod deitu zioten, esanez: Garai hartan, gizakien semeak berriro hasi ziren matxinatzen eta Jainkoaren aurka egiten, eta haurra hazi egin zen, eta bere aitak oso maite izan zuen, bere zahartzaroko semea baitzen.

24 Eta Jainkoak Adami eta bere emazteari baratzetik irten zirenean egindako larruzko jantziak Kusi eman zizkioten.

25 Adam eta bere emaztea hil ondoren, jantziak Jareden seme Henok-i eman zizkioten, eta Henok Jainkoarengana eramanean, bere seme Methusela-ri eman zizkion.

26 Eta Matusalem hil zenean, Noek hartu eta kutxara eramanean zituen, eta harekin egon ziren kutxatik irten zen arte.

27 Eta irtetean, Hamek jantzi horiek lapurtu zizkion Noeri bere aitari, eta hartu eta anaiengandik ezkutatu zituen.

28 Hamek bere lehen-semea, Kux, izan zuenean, jantziak isilpean eman zizkion, eta egun askotan egon ziren Kuxekin.

29 Eta Kuxek ere ezkutatu zituen bere semeengandik eta anaiengandik, eta Kuxek Nimrod sortu zuenean, eman zizkion jantzi horiek, hareganako maitasunagatik, eta Nimrod hazi egin zen, eta hogeitau urte zituela jantzi zituen jantzi horiek.

30 Eta Nimrod indartsu bihurtu zen jantziak jantzi zituenean, eta Jainkoak eman zion indarra eta indarra, eta ehiztari indartsua izan zen lurlean, bai, ehiztari indartsua izan zen zelaian, eta animaliak ehizatu zituen eta aldareak eraiki zituen, eta haien gainean animaliak eskaini zituen Jaunaren aurrean.

31 Nimrodek indartu egin zuen bere burua, eta bere anaien artetik altxatu zen, eta bere anaien guduak egin zituen inguruko etsai guztien aurka.

32 Jaunak bere anaien etsai guztiak eman zizkion eskuetan, eta Jainkoak noizean behin aurrera egin zion bere guduetan, eta lurlean erreinatu zuen.

33 Horregatik, garai haietan ohikoa zen gizon batek gudurako entrenatu zituenak ateratzen zituenean, hau esaten zien: Jainkoak Nimrod-i egin zion bezala, zeina lurreko ehiztari ahaltsua izan zen eta bere anaien aurkako guduetan arrakasta izan zuen, etsaien eskuetatik askatu baitzituen, hala indartu gaitzala Jainkoak eta askatu gaitzala gaur.

34 Nimrodek berrogei urte zituenean, gerra bat izan zen bere anaien eta Jafeten semeen artean, eta etsaien esku geratu ziren.

35 Nimrod garai hartan joan zen, eta Kushen seme guztiak eta haien familiak bildu zituen, lauhun eta hirurogei gizon inguru, eta lauogei gizon inguru kontratatu zituen bere lagun eta ezagunetatik, eta eman zien beren soldata, eta haiekin joan zen gudura, eta bidean zegoela, Nimrodek berarekin joan zen jendearen bihotzak sendotu zituen.

36 Eta esan zien: Ez beldurtu, ez izutu, gure etsai guztiak gure eskuetara emango baititugu, eta nahi duzuen egin dezakezue haiekin.

37 Bostehun bat gizon joan ziren guztiak, eta etsaien aurka borrokatu ziren, eta suntsitu eta menperatu egin zituzten, eta Nimrodek ofizial iraunkorrak jarri zituen haien gainean, bakoitza bere lekuan.

38 Eta haien seme-alaba batzuk hartu zituen berme gisa, eta guztiak Nimroden eta haren anaien morroi izan ziren,

eta Nimrod eta harekin zegoen jende guztia etxera itzuli zen.

39 Eta Nimrod pozik itzuli zenean gudutik, bere etsaiak garaitu ondoren, bere anaia guztiak, lehenago ezagutzen zutenekin batera, bildu ziren bera errege izendatzeko, eta errege-koroa jarri zioten buruaren gainean.

40 Eta printzeak, epaileak eta agintariak ezarri zituen bere menpekoei eta herriaren gainean, erregeen artean ohitura den bezala.

41 Nahorren seme Terah bere gudarosteko buruzagi izendatu zuen, eta bere buruzagi guztien gainetik goratu eta ohoratu egin zuen.

42. Bere bihotzaren nahiaren arabera erreinatzeko ari zela, inguruko etsai guztiak garaitu ondoren, bere aholkulariei jauregiarentzako hiri bat eraikitzei aholkua eman zien, eta hala egin zuten.

43 Ekialdean aurrez aurre haran handi bat aurkitu zuten, eta hiri handi eta zabal bat eraiki zioten, eta Nimrodek eraiki zuen hiriari Shinar izena eman zion, Jaunak etsaiak gogor astindu eta suntsitu zituelako.

44 Nimrod Shinar-en bizi izan zen, eta segurtasunez erreinatu zuen, eta bere etsaien aurka borrokatu zen eta menperatu egin zituen, eta bere gudu guztietan arrakasta izan zuen, eta bere erreinua oso handia bihurtu zen.

45 Eta nazio eta hizkuntza guztiek entzun zuten haren ospea, eta haren ondoan bildu ziren, eta lurrera makurtu ziren, eta eskaintzak ekarri zizkioten, eta haien jaun eta errege bihurtu zen, eta denak berarekin bizi izan ziren Shinar hirian, eta Nimrodek erreinatu zuen lurlean Noeren seme guztien gainean, eta denak zeuden haren botere eta aholkuean.

46 Lur guztia hizkuntza eta hitz batasuneko zen, baina Nimrod ez zen Jaunaren bideetan ibili, eta uholdearen egunetatik egun haietaraino lehenagoko gizon guztiak baino gaiztoagoa izan zen.

47 Zurezko eta harrizko jainkoak egin zituen, eta haien aurrean ahuspeztu zen, eta Jaunaren aurka matxinatu zen, eta bere menpeko guztiei eta lurreko jendeari bere bide gaiztoak irakatsi zizkien; eta bere seme Mardon bere aita baino gaiztoagoa izan zen.

48 Eta Nimroden seme Mardon egintzen berri izan zuten guztiek esaten zuten: Gaiztoengandik dator gaiztakeria; horregatik, esaera zahar bihurtu zen lur osoan, esanez: Gaiztoengandik dator gaiztakeria, eta gizonen hitzetan zabaldu zen garai hartatik gaur arte.

49 Eta Terah, Nahorren semea, Nimroden gudarosteko printzea, oso handia zen egun haietan erregearen eta haren menpekoei aurrean, eta erregeak eta printzeak maite zuten, eta oso goratu zuten.

50 Eta Terahek emazte bat hartu zuen eta bere izena Amthelo zen, Korneboren alaba; eta Terahen emazteak haurdu geratu zen eta seme bat erditu zion egun haietan.

51 Hirurogeita hamar urte zituen Terahek Abram izan zuenean, eta Terahek bere semeari Abram izena eman zion, erregeak garai hartan hazi eta berarekin zeuden bere buruzagi guztien gainetik goratu zuelako.

8. KAPITULUA

1 Abram jaio zen gau hartan, Terahen zerbitzari guztiak, Nimroden jakintsu guztiak eta haren aztiak Terahen etxean

jan eta edan zuten, eta harekin batera poztu ziren gau hartan.

2 Eta Terah-en etxetik atera zirenean jakintsu eta azti guztiak, gau hartan zerurantz altxatu zituzten begiak izarrak ikusteko, eta ikusi zuten, eta hara, izar oso handi bat ekialdetik etorri eta zeruan zehar korrika joan zen, eta zeruaren lau aldeetako lau izarrak irentsi zituen.

3 Erregearen jakintsu guztiak eta haren aztiak harrituta geratu ziren ikuskizunarekin, eta jakintsuek ulertu zuten gai hau, eta bazekiten haren garrantzia.

4 Eta elkarri esan zioten: Honek Terah-i gaur gauean jaio zaion haurra adierazten du, zeina haziko den, emankorra izango den, ugalduko den eta lur guztiaren jabe izango den, bera eta bere seme-alabek betiko; eta berak eta bere ondorengoek errege handiak hilko dituzte eta haien lurak jasoko dituzte.

5 Eta gau hartan etxera joan ziren jakintsu eta aztiak, eta goizean goiz jaiki eta etxe izendatu batean bildu ziren jakintsu eta azti guztiak.

6 Eta elkarri hitz egin eta esan zioten: Begira, bart ikusi dugun ikuskizuna erregearentzat ezkutatuta dago, ez zaio jakinarazi.

7 Eta gauza hau erregearen jakinaren gainean jartzen bada azken egunetan, esango digu: Zergatik ezkutatu didazue kontu hau? Orduan, denok hilko gara; beraz, goazen orain eta konta diezaiogun erregeari ikusi dugun ikuskizuna eta haren interpretazioa, eta orduan lasai egongo gara.

8 Eta hala egin zuten, eta erregearengana joan ziren denak, eta lurrera makurtu ziren haren aurrean, eta esan zuten: «Bizi bedi erregea, bizi bedi erregea!»

9 Jakin dugu Terah-i, Nahorren semea, zure gudarosteko buruzagiari, seme bat jaio zaiola, eta atzo gauean haren etxera joan ginen, eta jan eta edan genuen, eta poztu ginen berarekin gau hartan.

10 Eta zure zerbitzariak Terah-en etxetik irten ginenean, bakoitza bere etxera joateko eta bertan gaua pasatzeko, begiak zerura altxatu genituen, eta izar handi bat ikusi genuen ekialdetik zetorrela, eta izar berak abiadura handiz korrika egin zuen, eta zeruko lau aldeetatik lau izar handi irentsi zituen.

11 Eta zure zerbitzariak harrituta geratu ziren ikusi genuen ikuskerarekin, eta oso izututa geunden, eta ikuskeraren gainean epaitu genuen, eta gure jakinduriaz jakin genuen horren interpretazio egokia, gauza hau Terah-i jaio zitzaion haurrari dagokiola, zeina haziko eta asko ugalduko den, eta boteretsu bihurtuko den, eta lurreko errege guztiak hilko dituen, eta haien lurralde guztiak jasoko dituen, bera eta bere ondorengoak betiko.

12 Eta orain, gure jaun eta erregea, hara, benetan jakinarazi dizugu zer ikusi dugun haur honi buruz.

13 Erregeari ondo iruditzen bazaio haur honen truke bere aitari prezioa ematea, hil egingo dugu hazi eta lurraldean ugaltu baino lehen, eta haren gaiztakeria gure aurka handitu baino lehen, gu eta gure seme-alabak haren gaiztakeriaren ondorioz hil ez daitezen.

14 Erregeak entzun zituen haien hitzak, eta ongi iruditu zitzaizkion; eta Terah deitu zuen, eta Terah erregearen aurrera etorri zen.

15 Eta erregeak Terahi esan zion: «Esan didate atzo gauean seme bat jaio zaizula, eta honela ikusi dela zeruan jaio zenean».

16 Eman iezadazu orain haurra, hil dezagun bere gaiztakeria gure kontra etorri baino lehen; eta emango dizut haren prezioan zilarrez eta urrez betetako etxea.

17 Eta Terahek erregeari erantzun zion: Ene jaun eta erregea, entzun ditut zure hitzak, eta zure zerbitzariak bere erregeak nahi duen guztia egingo du.

18 Baina ene jaun eta erregea, atzo gauean gertatu zitzaidana esango dizut, erregeak bere zerbitzariari zer aholku emango dion ikusteko, eta orduan erregeari erantzungo diot esan berri duenaren gainean; eta erregeak esan zuen: Hitz egin.

19 Eta Terahek erregeari esan zion: «Ayon, Moreden semea, atzo gauean etorri zitzaidan, esanez:

20 Eman iezadazu erregeak eman dizun zaldi handi eta ederra, eta emango dizkizut zilarra, urrea, lastoa eta janaria haren balioaren truke; eta esan nion: Itxaron erregearen hitzei buruz hitz egin arte, eta hara, erregeak esaten duen guztia egingo dut.

21 Eta orain, ene jaun eta erregea, hara, gauza hau jakinarazi dizut, eta nire erregeak bere zerbitzariari emango dion aholkua jarraituko dut.

22 Erregeak Terahen hitzak entzun zituen, eta haserretu egin zen, eta ergeltzat hartu zuen.

23 Erregeak Terahi erantzun zion: «Hain ergela, ezjakina edo ulermen gutxikoa al zara gauza hau egiteko, zure zaldi ederra zilar eta urrearen truke edo lasto eta bazka ere emateko?»

24 Hainbeste zilar eta urre eskas duzu, gauza hau egiteko, zure zaldari jaten emateko lastorik eta bazkarik ezin duzulako lortu? Eta zer dira zuretzat zilarra eta urreak, edo lastoa eta bazka, eman dizudan zaldi eder hori emateko, zeinaren parekorik ez baitago lur osoan?

25 Eta erregeak hitz egiteari utzi zion, eta Terahek erregeari erantzun zion, esanez: Honela hitz egin dio erregeak bere zerbitzariari;

26 Otoitz egiten dizut, ene jaun eta erregea, zer esan didazun hau, esanez: Eman iezaguzu zure semea hil dezagun, eta emango dizkizut zilarra eta urrea haren balioaren truke; zer egingo dut zilarrekin eta urrearekin nire semea hil ondoren? Nork hartuko du nire oinordekoa? Orduan, hiltzean, zilarra eta urrea itzuliko zaizkio eman zizkidan erregeari.

27 Terahen hitzak eta erregeari buruz kontatu zuen parabola entzun zituenean, oso atsekabetu egin zen erregea, eta gauza horrekin haserretu egin zen.

28 Eta Terahek ikusi zuen erregearen haserre beraren aurka piztuta zegoela, eta erregeari erantzun zion, esanez: «Nire guztia erregearen esku dago; erregeak bere zerbitzariari egin nahi dion guztia egin dezala; nire semea ere erregearen esku dago, trukean baliorik gabe, bera eta bere bi anaia zaharragoak.

29 Erregeak Terahi esan zion: «Ez, baina zure seme gazteena erosiko dut prezio baten truke».

30 Eta Terahek erregeari erantzun zion, esanez: Otoitz egiten dizut, ene jauna eta erregea, utz diezaiozula zure zerbitzariari hitz bat esateko zure aurrean, eta entzun dezala erregeak bere zerbitzariaren hitza. Eta Terahek esan zuen: Eman diezazkizadazu nire erregeak hiru eguneko epea gai hau neure baitan aztertu eta nire familiarekin kontsultatu arte nire erregearen hitzei buruz; eta gogor presio egin zion erregeari onar zezan horri.

31 Eta erregeak Terah entzun zuen, eta hala egin zuen eta hiru eguneko epea eman zion, eta Terah erregearen aurretik joan zen, eta etxera itzuli zen bere familiarengana eta erregearen hitz guztiak kontatu zizkien; eta herria oso beldurtuta zegoen.

32 Hirugarren egunean, erregeak Terah-i mezua bidali zion, esanez: «Bidali iezadazu zure semea ordain baten truke, esan nizun bezala; eta hori egiten ez baduzu, bidaliko dizut eta hilko ditut zure etxean dituzun guztiak, txakurrik ere ez zaizula geratuko».

33 Eta Terah presaka joan zen (erregeak eskatutakoa premiazkoa baitzen), eta bere morroietako bati hartu zion haur bat, bere neskameak egun hartan erditu ziona; eta Terahek haurra erregeari eraman zion, eta prezioa jaso zuen haren truke.

34 Eta Jauna Terahekin zegoen gai honetan, Nimrodek Abramen heriotza eragin ez zezan, eta erregeak haurra hartu zion Terahengandik eta bere indar guztiarekin burua lurrera bota zion, Abram izan zela uste baitzuen; eta hau ezkutatu egin zitzaion egun hartatik, eta erregeak ahaztu egin zuen, Probidentziaren nahia baitzen Abramen heriotza ez jasatea.

35 Eta Terahek bere seme Abram hartu zuen isilpean, bere ama eta inudearekin batera, eta kobazulo batean ezkutatu zituen, eta hilero hornigaiak ekartzen zizkien.

36 Jauna Abramekin egon zen kobazuloan, eta hazi egin zen, eta Abram hamar urtez egon zen kobazuloan, eta erregeak eta bere printzipeek, igarleek eta jakintsuek uste zuten erregeak hil zuela Abram.

9. KAPITULUA

1 Garai hartan, Haranek, Terahen semeak, Abramen anaia zaharrenak, emazte bat hartu zuen.

2 Hogeita hemeretzi urte zituen Haranek harekin ezkondu zenean; eta Haranen emazteak haurdun geratu eta seme bat erditu zuen, eta Lot deitu zion.

3 Eta berriro haurdun geratu zen eta alaba bat erdi zuen, eta Milka deitu zion; eta berriro haurdun geratu zen eta alaba bat erdi zuen, eta Sarai deitu zion.

4 Berrogeita bi urte zituen Haranek Sarai izan zuenean, Abramen bizitzako hamargarren urtean; eta egun haietan Abram, bere ama eta inudea kobazulotik atera ziren, erregeak eta bere menpekoak Abramen kontua ahaztu baitzuten.

5 Eta Abram kobazulotik irten zenean, Noerengana eta bere seme Semengana joan zen, eta haiekin geratu zen Jaunaren irakaspena eta bere bideak ikasteko, eta inork ez zekien non zegoen Abram, eta Abramek denbora luzez zerbitzatu zituen Noe eta bere seme Semengana.

6 Eta Abram hogeita hemeretzi urtez egon zen Noeren etxean, eta Abramek hiru urte zituenetik ezagutu zuen Jauna, eta Jaunaren bideetan ibili zen heriotza egunera arte, Noek eta bere seme Semek irakatsi zioten bezala; eta lurreko seme guztiek egun haietan asko hautsi zuten Jauna, eta haren aurka matxinatu ziren eta beste jainko batzuk zerbitzatu zituzten, eta lurrean sortu zituen Jauna ahaztu zuten; eta lurreko biztanleek, garai hartan, bakoitzak bere jainkoa egin zuten; egurrezko eta harrizko jainkoak, ezin zutenak hitz egin, entzun edo libratu, eta gizakien semeek zerbitzatu zieten eta haien jainko bihurtu ziren.

7 Erregea, bere zerbitzari guztiak eta Terah bere etxeko guztiakin izan ziren egurrezko eta harrizko jainkoak zerbitzatzen lehenengoak.

8 Eta Terahek hamabi jainko handi zituen, egurrezkoak eta harrizkoak, urteko hamabi hilabeteen arabera, eta bakoitzari hilero zerbitzatzen zion, eta hilero Terahek bere janari-eskaintza eta edari-eskaintza eskaintzen zien bere jainkoei; horrela egiten zuen Terahek egun guztietan.

9 Belaunaldi hura guztia gaiztoa zen Jaunaren aurrean, eta horrela, bakoitza bere jainko bihurtu zuten, baina haiek sortu zituen Jauna baztertu zuten.

10 Eta ez zen inor aurkitu lur osoan Jauna ezagutzen zuenik garai haietan (bakoitzak bere Jainkoa zerbitzatzen baitzuen), Noe eta bere familia izan ezik; eta haren aholkuean zeuden guztiek ezagutzen zuten Jauna garai haietan.

11 Abram, Terahen semea, handitzen ari zen egun haietan Noeren etxean, eta inork ez zekien, eta Jauna harekin zegoen.

12 Jaunak bihotz ulerkorra eman zion Abrami, eta bazekien belaunaldi hartako lan guztiak alferrikakoak zirela, eta haien jainko guztiak alferrikakoak zirela eta alferrikakoak zirela.

13 Eta Abramek eguzkia lurraren gainean distira egiten ikusi zuen, eta Abramek bere artean esan zuen: Ziur aski orain lurrari distira egiten dion eguzki hau Jainkoa da, eta berari zerbitzatuko diot.

14 Eta Abramek eguzkiari zerbitzatu zion egun hartan eta otoitz egin zion, eta arratsaldea iritsi zenean eguzkia ohi bezala sartu zen, eta Abramek bere baitan esan zuen: Ez al da hau Jainkoa izango?

15 Abramek bere baitan hizketan jarraitu zuen: «Nork egin ditu zeruak eta lurrak? Nork sortu du lurraren gainean? Non dago?»

16 Gaua ilundu egin zitzaion, eta begiak altxatu zituen mendebalderantz, iparralderantz, hegoalderantz eta ekialdera, eta ikusi zuen eguzkia lurretik desagertu zela, eta eguna ilun bihurtu zela.

17 Eta Abramek izarrak eta ilargia ikusi zituen bere aurrean, eta esan zuen: Hau da, hain zuzen ere, lur osoa eta gizakia sortu dituen Jainkoa, eta hara, bere zerbitzari hauek jainkoak dira haren inguruan: eta Abramek ilargia zerbitzatu eta gau osoan otoitz egin zion.

18 Goizean, argitu eta eguzkiak lurra jo zuenean, ohi bezala, Abramek Jainko Jaunak lurrean egindako gauza guztiak ikusi zituen.

19 Eta Abramek bere artean esan zuen: Ziur aski hauek ez dira lurra eta gizateria osoa egin zuten jainkoak, baizik eta hauek Jainkoaren zerbitzariak dira. Abramek Noeren etxean geratu zen eta han ezagutu zituen Jauna eta haren bideak, eta Jaunari zerbitzatu zion bere bizitzako egun guztietan, eta belaunaldi horrek guztiak Jauna ahaztu zuen, eta egurrezko eta harrizko beste jainko batzuk zerbitzatu zituen, eta matxinatu egin ziren beren bizitza osoan.

20 Nimrod erregeak segurtasunez erreinatu zuen, eta lur osoa bere menpe zegoen, eta lur osoa hizkuntza eta hitz batasunekoa zen.

21 Nimrodek printze guztiek eta haren handikiek elkarrekin bildu ziren: Fut, Mitzraim, Kux eta Kanaan, beren familiekin, eta elkarri esan zioten: «Eraiki dezagun hiri bat, eta bertan dorre sendo bat, zerura iritsiko dena;

ospetsu egingo gara, mundu osoan erreinatu ahal izateko, gure etsaien gaiztakeria gugandik geldi dadin, haien gainean boteretsu erreinatu ahal izateko, eta haien gerren ondorioz lurrean sakabanatu ez gaitezen».

22. Eta denak erregearen aurrera joan ziren, eta hitz hauek erregeari kontatu zizkieten, eta erregeak ados egon zen haiekin gai honetan, eta hala egin zuen.

23. Eta familia guztiak bildu ziren, seiehun mila gizon inguru osatuz, eta hiria eta dorrea eraikitzeke lur-zati zabal baten bila joan ziren, eta lur osoan bilatu zuten, baina ez zuten aurkitu Shinar lurraldearen ekialdean, bi eguneko ibilaldira, haran bat bezalakorik, eta hara joan ziren eta han bizi izan ziren.

24. Eta adreiluak egiten eta suak erretzen hasi ziren, hiria eta amaitu nahi zuten dorrea eraikitzeke.

25. Dorrearen eraikuntza transgresio eta bekatu bat izan zen haientzat, eta eraikitzen hasi ziren, eta zeruko Jainko Jaunaren aurka eraikitzen ari ziren bitartean, bihotzean haren aurka gerra egitea eta zerura igotzea pentsatu zuten.

26. Eta jende guzti hau eta familia guztiak hiru zatitan banatu ziren; lehenengoak esan zuen: Zerura igoko gara eta haren aurka borrokatuko gara; bigarrenak esan zuen: Zerura igoko gara eta gure jainkoak jarriko ditugu han eta zerbitzatuko ditugu; eta hirugarrenak esan zuen: Zerura igoko gara eta arku eta lantzekin joko dugu; eta Jainkoak ezagutzen zituen haien lan guztiak eta haien pentsamendu gaizto guztiak, eta hiria eta eraikitzen ari ziren dorrea ikusi zituen.

27. Eta eraikitzen ari zirela, hiri handi bat eta dorre oso altu eta sendo bat eraiki zuten; eta altueragatik, morteroa eta adreiluak ez ziren eraikitzaileengana iritsi igotzean, igo zirenek urtebete bete arte, eta ondoren, eraikitzaileengana iritsi eta morteroa eta adreiluak eman zizkieten; horrela egiten zen egunero.

28. Eta hara, hauek igo eta beste batzuk jaitsi ziren egun osoan; eta adreilu bat eskuetatik erori eta hautsiko balitzaie, denek negar egingo lukete, eta gizon bat erori eta hilko balitzaie, inork ez lioke begiratu.

29. Eta Jaunak ezagutzen zituen haien pentsamenduak, eta gertatu zen eraikitzen ari zirela, geziak zerurantz jaurti zituztela, eta gezi guztiak odolez beteta erori zitzaizkien gainera, eta ikusi zituztenean elkarri esan zioten: Ziur aski hil ditugu zeruan dauden guztiak.

30. Hau Jaunarengandik zetorren, haiek engainatzera eta lur gainazaletik suntsitzera.

31. Dorrea eta hiria eraiki zituzten, eta gauza hori egunero egin zuten, egun eta urte asko igaro arte.

32. Jainkoak haren aurrean zeuden hirurogeita hamar aingeruei esan zien, haren ondoan zeudenei: «Jaits gaitezen eta nahas ditzagun haien hizkuntzak, gizon batek ez dezan bere bizilagunaren hizkuntza ulertu». Eta hala egin zieten.

33. Eta hurrengo egunetik aurrera, bakoitzak bere auzokidearen hizkuntza ahaztu zuen, eta ezin zuten ulertu hizkuntza batean hitz egiten, eta eraikitzaileak bere auzokidearen eskuetatik eskatu ez zuen kare edo harria hartzen zuenean, eraikitzaileak bota egiten zuen eta bere auzokidearen gainera botatzen zuen, hil zedin.

34. Eta hainbeste egunez egin zuten hori, eta asko hil zituzten modu honetan.

35. Jaunak han zeuden hiru taldeei jo zien, eta zigortu egin zituen beren lanen eta asmoen arabera; zerura igoko gara

eta gure jainkoak zerbitzatuko ditugu esaten zutenak tximino eta elefanteen antzeko bihurtu ziren; eta geziekin zerua joko dugu esaten zutenak, Jaunak hil zituen, gizon bat bere ondokoaren eskutik; eta hirugarren taldea, zerura igoko gara eta haren aurka borrokatuko gara esaten zutenak, Jaunak lur osoan sakabanatu zituen.

36. Eta haien artean geratu zirenek, gainera zetorkien gaitza ezagutu eta ulertu zutenean, eraikina utzi zuten, eta lur osoaren gainean sakabanatu ziren.

37. Eta utzi zioten hiria eta dorrea eraikitzeari; horregatik deitu zioten leku hari Babel, zeren han nahastu baitzuen Jaunak lur osoko hizkuntza; hara, Shinar lurraldearen ekialdean zegoen.

38. Eta gizakien semeek eraiki zuten dorreari dagokionez, lurak bere ahoa ireki eta heren bat irentsi zuen, eta sua ere zerutik jaitsi zen eta beste heren bat erre zuen, eta beste herena gaur arte geratu da, eta goian zegoen zati horretakoa da, eta bere zirkunferentzia hiru eguneko ibilaldia da.

39. Eta gizakien seme asko hil ziren dorre hartan, zenbatu ezin den herria.

10. KAPITULUA

1. Eta Eberren seme Peleg egun haietan hil zen, Terahen seme Abram bizi zako berrogeita zortzigarren urtean, eta Peleg-en bizitza guztiak berrehun eta hogeita hemeretzi urte izan ziren.

2. Eta Jaunak gizakien semeak dorrean sakabanatu zituenean beren bekatuaren ondorioz, hara, zatiketa askotan zabaldu ziren, eta gizakien seme guztiak lurraren lau ertzetan sakabanatu ziren.

3. Eta familia guztiak bere hizkuntzaren, lurraldearen edo hiriaren arabera bihurtu ziren.

4. Gizakiek hiri asko eraiki zituzten beren familien arabera, joan ziren leku guztietan eta Jaunak sakabanatu zituen lurralde osoan.

5. Eta batzuek hiriak eraiki zituzten gero desagerrarazi zituzten lekuetan, eta hiri horiei beren izenen, seme-alaben izenen edo gertakari zehatzen arabera deitu zieten.

6. Eta Jafeten semeak, Noeren semeak, joan ziren eta hiriak eraiki zituzten sakabanatuta zeuden lekuetan, eta beren hiri guztiei beren izenen arabera deitu zieten, eta Jafeten semeak lurraren gainean banatu ziren hainbat zatitan eta hizkuntzatan.

7. Hauek dira Jafeten semeak beren familien arabera: Gomer, Magog, Medai, Jaban, Tubal, Mexek eta Tiras; hauek dira Jafeten semeak beren belaunaldien arabera.

8. Gomerren semeak, beren hirien arabera, Frankumak ziren, Franza lurraldean bizi zirenak, Franza ibaiaren ondoan, Senah ibaiaren ondoan.

9. Refaten semeak Bartonitarrak dira, Bartonia lurraldean bizi direnak, Leda ibaiaren ondoan, zeinak bere urak Gihon itsaso handian, hau da, Ozeanoan, isurtzen dituen.

10. Eta Tugarmaren seme-alabak hamar familia dira, eta hauek dira haien izenak: Buzar, Parzunac, Balgar, Elicanum, Ragbib, Tarki, Bid, Zebuc, Ongal eta Tilmaz; hauek guztiak iparraldean zabaldu eta finkatu ziren eta hiriak eraiki zituzten.

11. Eta beren hiriei beren izenen arabera deitu zieten; horiek dira Hitla eta Italak ibaien ertzean bizi direnak gaurdaino.

12 Baina Angoli, Balgar eta Parzunac familiek Dubnee ibaiaren ertzean bizi dira; eta beren hirien izenak ere beren izenen arabera dira.

13 Javanen semeak Makdonia lurraldean bizi diren Javaniarak dira; Medaiarren semeak Curson lurraldean bizi diren Orelumarrak; eta Tubalen semeak Pashiah ibaiaren ondoan dagoen Tuskana lurraldean bizi direnak.

14 Meseken semeak Xibashniarrak ziren, eta Tirasen semeak Rusash, Kushni eta Ongoliarrak; hauek guztiek hiriak eraiki zituzten; hiri horiek Jabus itsasoaren ondoan daudenak dira, Kura ibaiaren ondoan, Tragan ibaian isurtzen dena.

15 Eta Elisharen seme-alabak Almanimak dira, eta haiek ere joan eta hiriak eraiki zituzten; Job eta Shibatmo mendien artean kokatutako hiriak dira; eta haietakoak ziren Job eta Shibatmo mendien aurrean bizi diren Lumbardiko jendea, eta Italiako lurraldea konkistatu eta han geratu ziren gaur egun arte.

16 Kittimen seme-alabak erromdarrak dira, Kanopia haranean bizi direnak, Tibreu ibaiaren ondoan.

17 Dudonimen seme-alabak Gihon itsasoko hirietan, Bordna lurraldean, bizi dira.

18. Hauek dira Jafeten semeen familiak, beren hiri eta hizkuntzen arabera, dorrearen ondoren sakabanatu zirenean, eta beren hiriei beren izen eta gertaeren arabera deitu zieten; eta hauek dira beren hiri guztien izenak, beren familien arabera, dorrearen ondoren eraiki zituzten egun haietan.

19 Ham-en semeak hauek izan ziren: Kux, Mitzraim, Put eta Kanaan, beren jatorri eta hirien arabera.

20 Hauek guztiek joan eta hiriak eraiki zituzten, berentzat egokiak iruditu zitzaizkien lekuetan, eta beren hiriei beren aiten izenen arabera deitu zieten Kux, Mitzraim, Fut eta Kanaan.

21 Mitzraimgo seme-alabak hauek izan ziren: Ludim, Anamim, Lehabim, Naftukim, Patrosim, Kaslukim eta Kapturim, zazpi familia.

22 Hauek guztiak Sihor ibaiaren, hau da, Egiptoko erreka, ondoan bizi dira, eta hiriak eraiki eta beren izenekin deitu zieten.

23 Patros eta Kasloken semeek elkarrekin ezkondu ziren, eta haietatik atera ziren filistearrak, azatarrak, geraritarrak, gitimerrak eta ekronitarrak, bost familietan guztira; hauek ere hiriak eraiki zituzten, eta beren hiriei beren aiten izenen arabera deitu zieten gaur arte.

24 Kanaango semeek ere hiriak eraiki zituzten, eta beren izenen arabera deitu zieten hiriei; hamaika hiri eta beste hainbat zenbatu ezin izan ziren.

25 Eta Kamen leinuko lau gizon joan ziren lautadako lurraldera; hauek dira lau gizonen izenak: Sodoma, Gomora, Adma eta Tzeboim.

26 Gizon hauek lau hiri eraiki zituzten lautadan, eta beren hiriei beren izenen arabera deitu zieten.

27 Eta hiri horietan bizi izan ziren beraiek, haien seme-alabak eta haien anai guztiak; emankorrak izan ziren, asko ugaltu ziren eta bakean bizi izan ziren.

28 Seir, Hurren semea, Hibiren semea eta Kanaanen semea, joan zen eta Paran mendiaren parean haran bat aurkitu zuen, eta hiri bat eraiki zuen han, eta bera, bere zazpi semeak eta bere familia bertan bizi izan ziren, eta eraiki zuen hiriari Seir deitu zion bere izenaren arabera; hori da Seir lurraldea gaur arte.

29. Hauek dira Kamen ondorengoen familiak, beren hizkuntzak eta hiriak kontuan hartuta, dorrearen ondoren beren lurraldeetara sakabanatu zirenean.

30 Sem-en seme Noeren semearen, Eberren seme guztien aita zenaren, seme-alaba batzuk ere joan ziren eta hiriak eraiki zituzten sakabanatuta zeuden lekuetan, eta beren hiriei beren izenen arabera deitu zieten.

31 Semen semeak Elam, Axur, Arpaxad, Lud eta Aram izan ziren; hiriak eraiki zituzten, eta beren hiri guztiei beren izenen arabera deitu zieten.

32 Garai hartan, Semen seme Asur, bere seme-alabak eta familia abiatu ziren, oso jendetza handia, eta aurkitu zuten lurralde urrun batera joan ziren. Joan ziren lurraldean haran zabal batekin egin zuten topo, eta lau hiri eraiki zituzten, eta beren izenen eta gertaeren arabera deitu zieten.

33 Hauek dira Asurren semeek eraiki zituzten hirien izenak: Niniba, Resen, Kalak eta Rehoboter; eta Asurren semeak bertan bizi dira gaur arte.

34. Aramgo semeek ere joan eta hiri bat eraiki zuten, eta Uz deitu zioten hiriari, anaia zaharrenaren izena, eta bertan bizi izan dira; hori da Uz lurraldea gaur arte.

35 Dorrearen ondorengo bigarren urtean, Axurren etxeko gizon bat, Bela izenekoa, Ninibako lurraldetik joan zen bere etxekoekin bizitzera, leku bat aurki zezakeen lekuan; eta Sodomako lautadako hirien pareraino iritsi ziren, eta han bizi izan ziren.

36 Gizona jaiki eta hiri txiki bat eraiki zuen han, eta Bela deitu zion, bere izenaren arabera; eta hori da Zoar lurraldea gaur arte.

37 Hauek dira Semen semeen familiak, beren hizkuntzaren eta hirien arabera, dorrearen ondoren lurrean sakabanatu ondoren.

38 Noeren ondorengoen erreinu, hiri eta familiek hiri asko eraiki zituzten ondoren.

39 Eta gobernuak ezarri zituzten beren hiri guztietan, beren aginduen arabera arautu ahal izateko; horrela egin zuten Noeren ondorengoen familia guztiek betiko.

11. KAPITULUA

1 Kuxen seme Nimrod oraindik Shinar lurraldean bizi zen, eta bertan erreinatu zuen eta bertan bizi izan zen, eta hiriak eraiki zituen Shinar lurraldean.

2 Eta hauek dira eraiki zituen lau hirien izenak, eta dorrearen eraikuntzan gertatu zitzaizkien gertaeren arabera deitu zien haiei.

3 Lehenengoari Babel deitu zion, esanez: «Jaunak han nahastu zuelako lur osoko hizkuntza»; eta bigarrenari Erekek deitu zion, handik sakabanatu baitzituen Jainkoak.

4 Hirugarrenari Eked deitu zion, esanez leku hartan borroka handi bat izan zela; eta laugarrenari Kalnah deitu zion, bere printzeak eta gizon indartsuak bertan suntsitu zirelako, eta Jauna haserretu zutelako, matxinatu eta haren aurka egin zutelako.

5 Nimrodek hiri hauek Shinar lurraldean eraiki zituenean, bertan jarri zituen bere herriko gainerakoak, bere printzeak eta bere erreinuan geratu ziren gizon indartsuak.

6 Eta Nimrod Babelen bizi izan zen, eta han bere erregetza berritu zuen bere gainerako menpekoen gainean, eta segurtasunez erreinatu zuen, eta Nimroden menpekoek eta

printzeek Amraphel izena jarri zioten, dorrean bere printzeak eta gizonak haren bidez erori zirela esanez.

7 Eta hala ere, Nimrod ez zen Jaunarengana itzuli, eta gaiztakerian jarraitu zuen eta gaiztakeria irakasten gizakien semeei; eta Mardon, bere semea, bere aita baino okerragoa zen, eta bere aitaren higuigarrikeriak gehitzen jarraitu zuen.

8 Eta gizakien semeak bekatura eraman zituen, horregatik esaten da: Gaiztoarengandik dator gaiztakeria.

9 Garai hartan gerra izan zen Kamen ondorengoen familien artean, haiek eraiki zituzten hirietan bizi baitziren.

10 Eta Kedorlaomer, Elamgo erregea, Hamen semeen familietatik alde egin zuen, eta haiekin borrokatu eta menperatu egin zituen, eta lautadako bost hirietara joan zen eta haien aurka borrokatu eta menperatu egin zituen, eta haren menpe jarri ziren.

11 Hamabi urtez zerbitzatu zioten, eta urteko zerga ordaindu zioten.

12 Garai hartan hil zen Nahor, Serugen semea, Terahen seme Abramen bizitzako berrogeita bederatzigarren urtean.

13 Terahen seme Abramen bizitzako berrogeita hamargarren urtean, Abram Noeren etxetik irten eta bere aitaren etxera joan zen.

14 Abramek Jauna ezagutu zuen, eta haren bideetan eta irakaspenetan ibili zen, eta Jauna, bere Jainkoa, berarekin zegoen.

15 Eta bere aita Terah zen garai hartan Nimrod erregearen gudarosteko kapitaina, eta oraindik jainko arrotzei jarraitzen zien.

16 Abram bere aitaren etxera iritsi zen eta hamabi jainko ikusi zituen han zutik beren tenpluetan, eta Abram haserretu egin zen irudi horiek bere aitaren etxean ikusi zituenean.

17 Eta Abramek esan zuen: «Jaun bizi den bezala, irudi hauek ez dira nire aitaren etxean geratuko; hala egingo dit ni sortu ninduen Jaunak, hiru egun barru denak hausten ez badituzte».

18 Abram haietatik alde egin zuen, eta haserrea piztu zitzaion barruan. Abram presaka joan zen gelatik bere aitaren kanpoko patiora, eta aurkitu zuen bere aita patioan eserita, eta bere zerbitzari guztiak berarekin, eta Abram etorri eta haren aurrean eseri zen.

19 Eta Abramek bere aitari galdetu zion, esanez: Aita, esadazu non dagoen zerua eta lurra sortu zituen Jainkoa, eta lurrean dauden gizakien seme guztiak, eta zu eta ni sortu ninduen Jainkoa. Eta Terahek bere seme Abrami erantzun zion, esanez: Begira, gu sortu gintuzten guztiak gurekin daude etxean.

20 Eta Abramek bere aitari esan zion: Ene jauna, erakutsi iezadazu, otoitz egiten dizut. Eta Terahek Abram barneko patioako gelara eraman zuen, eta Abramek ikusi zuen, eta hara, gela osoa egurrezko eta harrizko jainkoz beteta zegoela, hamabi irudi handi eta beste txikiago batzuk zenbatu ezinik.

21 Eta Terahek bere semeari esan zion: Begira, hauek dira lurrean ikusten duzun guztia egin dutenak, eta ni, zu eta gizateria osoa sortu gaituztenak.

22 Eta Terahek bere jainkoen aurrean ahuspeztu zen, eta gero alde egin zuen haietatik, eta Abram, bere semea, harekin joan zen.

23 Abram haietatik alde egin zuenean, bere amari joan zen eta haren aurrean eseri zen, eta amari esan zion: «Hara, nire aitak erakutsi dizkit zerua eta lurra egin zituztenak, eta gizakien seme guztiak».

24 Orain, beraz, azkar ekarri ahuntz bat artaldetik eta prestatu janari goxoa, eta nire aitaren jainkoei eskain diezaieten jan dezaten; agian horrela atsegin izango naute.

25 Eta bere amak hala egin zuen, eta hartu zuen antxume bat, eta egin zuen janari goxoa harekin, eta Abrami eraman zion, eta Abramek hartu zuen janari goxoa bere amarengandik eta eraman zuen bere aitaren jainkoen aurrean, eta hurbildu egin zitzairen jan zezaten; eta Terah bere aitak ez zekien horretaz.

26 Eta Abramek ikusi zuen haien artean eserita zegoen egunean, ez zutela ahotsik, ez entzumenik, ez mugimendurik, eta inork ezin zuela eskua luzatu jateko.

27 Abramek iseka egin zien, eta esan zuen: «Ziur aski ez zaie gustatu prestatu dudana janari goxoa, edo agian gutxiegi izan zaie, eta horregatik ez dute jan nahi izan; horregatik, bihar prestatuko dut janari goxo freskoa, hobe eta ugariagoa, emaitza ikus dezadan».

28 Hurrengo egunean, Abramek amari janari goxoari buruzko aholkuak eman zizkion, eta bere amak jaiki eta hiru antxume eder hartu zituen artaldetik, eta haiekin janari goxo eta goxo bat egin zuen, bere semeak gustuko zuena, eta bere seme Abrami eman zion; eta Terahek bere aitak ez zekien horren berri.

29 Abramek amarengandik janari goxoa hartu eta aitaren jainkoen aurrean gelara eraman zuen; eta haiengana hurbildu zen jan zezaten, eta haien aurrean jarri zuen, eta Abram egun osoan haien aurrean eseri zen, agian jango zutela pentsatuz.

30 Abramek ikusi zituen, eta hara, ez zuten ez ahotsik ez entzumenik, eta inork ez zuen eskua luzatu haragia jatera.

31 Eta egun hartako arratsaldean, etxe hartan, Jainkoaren espirituaz jantzi zen Abram.

32 Eta oihi egin zuen eta esan zuen: Ai ene aita eta belaunaldi gaizto honena, zeinen bihotzak hutsalkeriara makurtuta dauden, zeinek egurrezko eta harrizko idolo hauek zerbitzatzen dituzten, zeinek ezin duten jan, usaindu, entzun edo hitz egin, zeinek ez duten hitzik egin ahorik, begirik ikusmenik, belarririk, sentimenik eskurik eta mugitu ezin diren hankak; haien antzekoak dira egin zituztenak eta haietan konfiantza dutenak.

33 Abramek gauza horiek guztiak ikusi zituenean, haserretu egin zen bere aitaren aurka, eta presaka joan zen, aizkora bat hartu eta jainkoen gelara joan zen, eta bere aitaren jainko guztiak hautsi zituen.

34. Eta irudiak hautsi zituenean, aizkora jainko handiaren eskuan jarri zuen, zeina haien aurrean zegoen, eta irten zen; eta Terah bere aita etxera itzuli zen, atean aizkora jotzearen hotsa entzun baitzuen; beraz, Terah etxera sartu zen, zer zen hori jakiteko.

35 Eta Terahek, irudien gelan aizkora-hotsa entzun zuenean, irudien gelara joan zen korrika, eta irteten ari zen Abramekin topo egin zuen.

36 Terah gelara sartu zen eta idolo guztiak erori eta hautsiak aurkitu zituen, eta handienaren eskuan aizkora, hautsi gabea, eta Abram bere semeak egindako janari goxoa oraindik aurrean zuten.

37 Eta Terahek hori ikusi zuenean, bere haserrea biziki piztu zen, eta azkar joan zen gelatik Abramengana.

38. Eta aurkitu zuen Abram bere semea etxean eserita, eta esan zion: Zer lan egin diezu nire jainkoei?

39 Abramek Terah bere aitari erantzun zion: «Ez, jauna, janari goxoa ekarri baitiot, eta janariarekin hurbildu nintzenean, denek batera eskuak luzatu zituzten jateko, Jainko handiak eskua luzatu baino lehen.»

40 Eta handienak ikusi zituen haien aurrean egiten zituzten lanak, eta bere haserrea bortizki piztu zen haien aurka, eta joan zen eta etxean zegoen aizkora hartu zuen eta haiengana etorri eta denak hautsi zituen, eta hara, aizkora oraindik eskuan duela ikusten duzun bezala.

41 Eta Terah-en haserrea piztu zen bere seme Abramen aurka, hori esan zuenean; eta Terah-ek haserre bizian esan zion bere seme Abrami: Zer kontatu duzu istorio hau? Gezurra esaten didazu.

42 Ba al dago jainko hauetan espiriturik, arimarik edo botererik esan didazun guztia egiteko? Ez al dira egurrezkoak eta harritzkoak, eta ez al ditut nik egin, eta gezur horiek esan al ditzakezu, esanez haiekin zegoen jainko handiak jo zituela? Zu izan zara aizkora eskuetan jarri diozuna, eta gero esan duzu denak jo zituela.

43 Abramek bere aitari erantzun zion: «Nola zerbitza ditzakezu, bada, ezer egiteko ahalmenik ez duten idolo hauek? Askatuko zaituzte konfiantza duzun idolo horiek? Entzun al ditzakete zure otoitzak dei egiten diezunean? Askatuko zaituzte zure etsaien eskuetatik? Edo borrokatuko al dituzte zure alde zure etsaien aurka, zure egurrezko eta harritzko zerbitzatu behar diezun, zeinek ezin baitute hitz egin edo entzun?»

44 Eta orain, ez da ona zuretzat ez zurekin lotutako gizakien semeentzat gauza hauek egitea; hain ergela, hain ergela edo hain adimen gutxikoa al zara, egurra eta harria zerbitzatzeko eta modu honetan egiteko?

45 Eta ahaztu zerua eta lurra egin zituen Jainko Jauna, eta zuek lurrean sortu zintuztena, eta horrela, harria eta egurra zerbitzatzuz, gaiztakeria handia ekarri zuen arimetara?

46 Ez al zuten gure aitek bekatu egin antzinako egunetan gai honetan, eta Jainko Jaunak uholde urak ekarri zizkien gainera eta lur osoa suntsitu zuen?

47 Eta nola jarrai dezakezue hori egiten eta egurrezko eta harritzko jainkoak zerbitzatzun, entzun, hitz egin edo zapalkuntzatik askatu ezin zaituztenak, eta horrela unibertsoko Jainkoaren haserrea zuen gainera erakartzen?

48 Orain, beraz, ene aita, ez egin hori, eta ez ekarri kalterik zure arimaren eta zure etxekoen arimen gainera.

49 Abram presaka joan zen aitaren aurretik jauzi egitera, eta aitaren idolorik handiena zuen aizkora hartu, eta harekin hautsi eta ihes egin zuen.

50 Eta Terahek, Abramek egin zuen guztia ikusita, presaka joan zen bere etxetik, eta joan zen erregearengana eta Nimroden aurrean agertu zen eta haren aurrean zutik jarri zen, eta erregeari makurtu zitzaion; eta erregeak galdetu zion: Zer nahi duzu?

51 Eta esan zuen: Otoitz egiten dizut, jauna, entzun nazazu. Duela berrogeita hamar urte haur bat jaio zitzaidan, eta horrela egin die nire jainkoei eta horrela hitz egin du; eta orain, beraz, jaun eta erregea, bidali ezazu zure aurrera etor dadin, eta epaitu legearen arabera, libra gaitezen bere gaiztakeriatik.

52 Erregeak bere hiru zerbitzari bidali zituen, eta joan eta Abram erregearen aurrera eraman zuten. Eta Nimrod eta bere printze eta zerbitzari guztiak egun hartan haren aurrean eserita zeuden, eta Terah ere haien aurrean eseri zen.

53 Erregeak Abrami galdetu zion: «Zer egin diozu zure aitari eta haren jainkoei?» Abramek erregeari aitari esandako hitz berberak erantzun zion: «Etxean haiekin zegoen jainko handiak entzun duzuna egin zien».

54 Eta erregeak Abrami esan zion: Hitz egiteko, jateko eta esan duzun bezala egiteko ahalmena al zuten? Eta Abramek erregeari erantzun zion: Eta haietan botererik ez badago, zergatik zerbitzatzun dituzu eta gizakien semeak zure ergelkerien bidez engainatzen dituzu?

55 Uste al duzu askatu zaitzaketa edo zerbait txiki edo handia egin dezaketela, zuk zerbitzatu diezaiezun? Eta zergatik ez duzu unibertso osoko Jainkoa sumatuko, zu sortu zaituena eta zeinaren esku dagoen hiltzea eta bizirik mantentzea?

56 O errege ergela, sinplea eta ezjakina, ai zuri betiko!

57 Uste nuen zure zerbitzari bide zuzena erakutsiko zenela, baina ez duzu hori egin, baizik eta lur osoa bete duzu zure bekatuez eta zure bideetatik igaro den zure herriaren bekatuez.

58 Ez al dakizu, edo ez al duzu entzun, zuk egiten duzun gaiztakeria hau, gure arbasoek bekatu egin zutela antzinako egunetan, eta Jainko betikoak uholdearen urak ekarri zizkiela haien gainera eta denak suntsitu zituela, eta baita lur osoa ere suntsitu zuela haien ondorioz? Eta zu eta zure herria jaikiko al zarete orain eta lan honen antzekoa egingo al duzue, unibertsoko Jainko Jaunaren haserrea baretzeko eta gaitza zuri eta lur osoari ekartzeko?

59 Orain, beraz, utzi egiten duzun egintza gaizto hau, eta zerbitzatu unibertsoaren Jainkoa, zure arima haren eskuetan dagoen bezala, eta orduan ongi joango zara.

60 Eta zure bihotz gaiztoak ez baditu nire hitzak entzuten zure bide gaiztoak uzteko eta Jainko betikoa zerbitzatzeko, orduan lotsaz hilko zara azken egunetan, zu, zure herria eta zurekin lotuta dauden guztiak, zure hitzak entzuten edo zure bide gaiztoetan dabilzanak.

61 Abramek erregearen eta printzipeen aurrean hitz egiteari utzi zionean, begiak zerurantz jaso eta esan zuen: «Jaunak gaizto guztiak ikusten ditu eta epaituko ditu».

12. KAPITULUA

1 Erregeak Abram hitzak entzun zituenean, kartzelan sartzeko agindu zuen; eta Abram hamar egunez egon zen kartzelan.

2 Egun haien amaieran, erregeak agindu zuen probintzia ezberdinetako errege, printze eta gobernadore guztiak eta jakintsuak bere aurrera etortzeko, eta haren aurrean eseritzeko, eta Abram oraindik espetxean zegoen.

3 Erregeak printzipe eta jakintsuei esan zien: «Entzun al duzue zer egin dion Terahen seme Abramek bere aitari? Hori egin dio, eta agindu dut nire aurrera ekartzeko, eta hau hitz egin du; ez dio axola izan, ez da mugitu nire aurrean, eta orain espetxean dago giltzapetuta.»

4 Erabaki, beraz, zer epaiketa dagokion erregea iraindu duen gizon honi; entzun dituzun gauza guztiak esan eta egin dituenari.

5. Eta guztiek erregeari erantzun zioten: «Erregea iraitzen duen gizona zuhaitz batean urkatu behar da; baina esandako guztia egin duenez, eta gure jainkoak gutxietsi dituenek, erre egin behar da, hori baita gai honen legea».

6 Erregeari hori egitea ondo iruditzen bazaio, agindu diezaieke bere zerbitzariak zure adreilu-labea gau eta egun sua pizteko, eta gero gizon hau barrura botako dugu. Eta erregeak hala egin zuen, eta agindu zien bere zerbitzariak hiru egunez eta hiru gauez sua prestatzeko erregearen labea, Kasdimen; eta erregeak agindu zien Abram kartzelatik ateratzeko eta erre zezaten.

7 Erregearen zerbitzari guztiak, printzeak, jauntxoak, gobernariak eta epaileak, eta lurraldeko biztanle guztiak, bederatzihun mila gizon inguru, labearen aurrean zeuden Abram ikusteko.

8 Emakume eta haur guztiak teilatu eta dorreetan pilatu ziren Abamekin zer gertatzen zen ikusteko, eta denak elkarrekin gelditu ziren urrunetik; eta ez zen gizonik geratu egun hartan eszena ikustera etorri ez zenik.

9 Abram etorri zenean, erregearen aztiak eta jakintsuek Abram ikusi zuten, eta erregeari oihu egin zioten, esanez: Gure jaun subiranoa, ziur aski hau da badakigun gizona izar handiak jaiotzean lau izarrek irentsi zituen haurra izan zela, eta hauek erregeari adierazi genizkion duela berrogeita hamar urte.

10 Eta hara orain, haren aitak ere zure aginduak hautsi ditu, eta iseka egin dizu beste haur bat ekarri, zuk hil zenuena.

11 Erregeak haien hitzak entzun zituenean, oso haserre jarri zen, eta Terah bere aurrera ekartzeko agindu zuen.

12 Erregeak esan zuen: «Entzun al duzu aztiak esan dutena? Esadazu egia, nola esan duzun; eta egia esaten baduzu, absolbitua izango zara».

13 Eta erregearen haserrea hain sutan zegoela ikusita, Terahek erregeari esan zion: «Ene jauna eta erregea, egia entzun duzu, eta jakintsuek esandakoa zuzena da». Eta erregeak esan zuen: «Nola egin duzu hau, nire aginduak hautsi eta zuk sortu ez duzun seme bat emanez, eta haren truke balioa hartuz?»

14 Terahek erregeari erantzun zion: «Garai hartan nire semearenganako maitasuna piztu zitzaidalako, nire neskamearen seme bat hartu eta erregearengana eraman nuen».

15 Erregeak esan zuen: «Nork eman dizu aholku hori? Esadazu, ez ezkutatu ezer, eta ez zara hilko».

16 Eta Terah oso izututa zegoen erregearen aurrean, eta esan zion erregeari: Haran izan zen nire seme zaharrenak aholku hori eman zidana; eta Haran zen Abram jaio zen egun haietan, hogeita hamabi urtekoa.

17 Baina Haranek ez zion ezer aholkatu bere aitari, Terahek hori esan baitzion erregeari bere arima erregearengandik libratzeko, oso beldurtuta baitzegoen; eta erregeak Terahi esan zion: Haran, zure semea, aholku hau eman dizuna, suan hilko da Abamekin batera; heriotza-zigorra bera baitago gainea, erregearen nahiaren aurka matxinatu delako gauza hau eginez.

18 Garai hartan, Haranek Abramen bideei jarraitzeko gogoia izan zuen, baina bere baitan gorde zuen hori.

19 Eta Haranek bere bihotzean esan zuen: Begira, orain erregeak Abram atxilotu du Abamekin egindako gauza hauengatik, eta gertatuko da, Abamekin erregea

menderatzen badu, jarraituko diot, baina erregea nagusitzen bada, erregearen atzetik joango naiz.

20 Eta Terahek erregeari bere seme Haranen inguruan hau esan zionean, erregeak agindu zuen Haran Abamekin batera atxilotu zezatela.

21 Eta biak ekarri zituzten, Abram eta Haran bere anaia, sutara botatzeko; eta han zeuden egun hartan lurraldeko biztanle guztiak, erregearen zerbitzariak eta printzeak, emakume eta haur txiki guztiak, haien gainea zutik.

22 Eta erregearen zerbitzariak Abram eta haren anaia hartu zituzten, eta arropa guztiak kendu zieten, soinean zituzten jantzi txikiak izan ezik.

23 Eta lihozko sokekin lotu zieten eskuak eta oinak, eta erregearen zerbitzariak altxatu eta labera bota zituzten biak.

24 Jaunak Abram maite izan zuen eta erruki izan zion; Jauna jaitsi eta Abram sutatik libratu zuen, eta ez zen erre.

25 Baina lotu zuten soka guztiak erre egin ziren, Abram, berriz, sutan bizirik geratu zen eta ibili zen.

26 Haran hil zen sutara bota zutenean, eta errauts bihurtu zen, bere bihotza ez baitzen osorik Jaunarekin; eta sutara bota zuten gizonak, suaren garra zabaldu zitzaienten, eta erre egin ziren, eta haietako hamabi gizon hil ziren.

27 Eta Abram hiru egun eta hiru gau ibili zen suaren erdian, eta erregearen zerbitzari guztiek ikusi zuten suan ibiltzen, eta joan ziren erregeari kontatzera, esanez: Begira, ikusi dugu Abram suaren erdian ibiltzen, eta gainea zituen beheko jantziak ere ez dira erre, baina lotuta zegoen soka erreta dago.

28 Eta erregeak haien hitzak entzun zituenean, bihotza ahuldu egin zitzaion eta ez zien sinetsi nahi izan; beraz, beste printze leial batzuk bidali zituen gai hau ikustera, eta joan eta ikusi zuten eta erregeari kontatu zioten; eta erregea jaiki zen ikustera joateko, eta Abram ikusi zuen suaren erdian hara eta hona ibiltzen, eta Haranen gorputza erreta ikusi zuen, eta erregea oso harrituta geratu zen.

29 Eta erregeak Abram sutik ateratzeko agindu zuen; eta bere zerbitzariak hurbildu ziren ateratzeko, baina ezin izan zuten, sua inguruan baitzegoen eta labetik sugarra haiengana igotzen ari baitzen.

30 Erregearen zerbitzariak ihes egin zuten handik, eta erregeak errieta egin zien, esanez: «Bizkor atera Abram sutik, hil ez zaitezten».

31 Erregearen zerbitzariak berriro hurbildu ziren Abram ateratzeko, eta sugarrak haien gainera etorri eta aurpegiak erre zizkieten, zortzi hil zirelarik.

32 Eta erregeak ikusi zuenean bere zerbitzariak ezin zutela sutara hurbildu, erre ez zitezen, erregeak Abrami dei egin zion: «Zeruko Jainkoaren zerbitzaria, irten suaren erditik eta zatoz hona nire aurrera». Eta Abamekin entzun zion erregearen ahotsari, eta irten zen sutik eta etorri eta erregearen aurrean jarri zen.

33 Abram irten zenean, erregeak eta bere zerbitzari guztiek ikusi zuten Abram erregearen aurrera etortzen, bere jantzi txikiak jantzita, ez baitziren erreta, baina lotuta zegoen soka erreta zegoen.

34 Eta erregeak Abrami esan zion: Nola da posible ez zarela suan erre?

35 Abamekin erregeari esan zion: «Zeruko eta lurreko Jainkoak, zeinarengan konfiantza dudan eta dena bere esku duen, berak libratu nau zuk bota ninduzun sutik».

36 Abram enaia Haran errauts bihurtu zen, eta haren gorpua bilatu zuten, eta kontsumituta aurkitu zuten.

37 Haran laurogeita bi urte zituen Kasdimeko sutean hil zenean. Erregeak, printzeak eta lurraldeko biztanleak, Abram sutetik libratu zela ikustean, etorri eta Abrami ahuspeztu egin zitzaizkion.

38 Abramek esan zien: «Ez ahuspeztu nire aurrean, baizik eta ahuspeztu zaitezte zuek egin zaituzten munduko Jainkoari, eta zerbitzatu berari, eta joan haren bideetatik, berak askatu baitzidan su honetatik, eta berak sortu baitzituen gizaki guztien arimak eta espirituak, eta berak eratu zuen gizakia bere amaren sabelean, eta mundura ekarri zuen, eta berak askatuko ditu harengan konfiantza dutenak mina guztietatik.»

39 Eta gauza hau oso harrigarria iruditu zitzaaien erregeari eta printziperei, Abram sutetik salbatu izana eta Haran erre izana; eta erregeak opari asko eman zizkion Abrami eta errege-etxeko bi zerbitzari nagusi eman zizkion; bata Oni zen eta bestea Eliezer.

40 Eta errege, printze eta zerbitzari guztiek zilar, urre eta perlatzko opari ugari eman zioten Abrami, eta erregeak eta bere printzeak bidali egin zuten, eta bakean joan zen.

41 Abram bakean joan zen erregearen ondotik, eta erregearen zerbitzari askok jarraitu zioten, eta hirurehun bat gizon batu zitzaizkion.

42 Egun hartan itzuli zen Abram bere aitaren etxera, bera eta harekin joan ziren gizonak, eta Abramek Jauna, bere Jainkoa, zerbitzatu zuen bere bizitzako egun guztietan, eta bere bideetan ibili zen eta bere legea bete zuen.

43 Eta egun hartatik aurrera, Abramek gizakien bihotzak Jauna zerbitzatzera makurtu zituen.

44 Garai hartan, Nahorrek eta Abramek emazteak hartu zituzten, beren anaia Haranen alabak; Nahorren emaztea Milka zen eta Abram en emaztearen izena Sarai. Sarai, Abram en emaztea, antzua zen; ez zuen ondorengorik izan egun haietan.

45 Abram sutik irten eta bi urte igaro zirenean, hau da, bere bizitzako berrogeita hamabigarren urtean, hara Nimrod erregea Babilonen tronuan eserita zegoen, eta erregea lokartu eta amets egin zuen bere tropa eta gudarosteekin erregearen labearen parean zegoen haran batean zegoela.

46 Eta begiak altxatu eta Abram en antzeko gizon bat ikusi zuen labetik ateratzen, eta erregearen aurrean agertu zen ezpata eskuan zuela, eta gero erregearengana salto egin zuen ezpatarekin, erregea gizonarengandik ihesi joan zenean, beldurtuta baitzegoen; eta korrika zihoala, gizonak arrautza bat bota zion erregearen burura, eta arrautza ibai handi bihurtu zen.

47 Eta erregeak amets egin zuen bere tropa guztiak ibaian hondoratu eta hil zirela, eta erregeak ihes egin zuen aurretik zituen hiru gizonekin eta ihes egin zuen.

48 Erregeak gizon hauei begiratu zien, eta erregeen jantziak bezala printze-jantziekin jantzita zeuden, eta erregeen itxura eta handitasuna zuten.

49 Eta korrika zihoazela, ibaia berriro arrautza bihurtu zen erregearen aurrean, eta arrautzatik txori kume bat ateratu zen, erregearen aurrean agertu eta haren buruaren ondora hegan egin eta erregearen begia erauzi zuen.

50 Erregea atsekabetu egin zen ikuskera horrekin, eta esnatu zen loalditik, eta bere espiritua asaldu egin zen; eta izua handia sentitu zuen.

51 Goizean, beldurrez jaiki zen erregea bere ohetik, eta agindu zien jakintsu eta azti guztiei bere aurrera etortzeko, erregeak bere ametsa kontatu zienean.

52 Eta erregearen morroi jakintsu batek, Anuki izenekoak, erantzun zion erregeari, esanez: Hau ez da Abram en eta bere ondorengoen gaiztakeria baino, nire Jaunen eta erregearen aurka sortuko dena azken egunetan.

53 Eta hara, etorriko da eguna non Abramek eta bere ondorengoek eta bere etxeko seme-alabek nire erregearen aurka gerra egingo duten, eta erregearen gudaroste eta tropa guztiak garaituko dituzten.

54 Eta zure antzeko hiru gizonen buruz esan duzunari dagokionez, ihes egin zutenak ikusi dituzunari dagokionez, horrek esan nahi du zuk bakarrik ihes egingo duzula hiru erregeekin zurekin borrokan egongo diren lurreko erregeetatik.

55 Eta hasieran bezala arrautza bihurtu zen ibaiaz ikusi zenuena, eta begia ateratu zizun txori kumeak, horrek ez du beste ezer esan nahi Abram en ondorengoa baino, azken egunetan erregea hilko duena.

56 Hau da nire erregearen ametsa, eta hau da haren interpretazioa; ametsa egiazkoa da, eta zure zerbitzariak eman dizun interpretazioa zuzena da.

57 Orain, beraz, ene erregea, badakizu berrogeita hamabi urte igaro direla zure jakintsuek hau ikusi zutenetik Abram jaio zenean, eta nire erregeak Abram lurrean bizitzen uzten badu, nire jaun eta erregearen kalterako izango da, Abram bizi den egun guztietan ez zu ez zure erreinua ez zarete finkatuko, hau lehenago jakina baitzen bere jaiotzean; eta zergatik ez du nire erregeak hilko, bere gaiztakeria azken egunetan zuek gorde dadin?

58 Eta Nimrodek Anukiren ahotsari jaramonik egin zion, eta bere zerbitzari batzuk bidali zituen isilpean Abram atxilotzera joan eta erregearen aurrera eramateko, heriotza jasan zezan.

59 Eta Eliezer, Abram en morroia, erregeak eman zion hura, une hartan erregearen aurrean zegoen, eta entzun zuen Anukik erregeari aholkatu ziona, eta erregeak Abram hiltzeko esana.

60 Eta Eliezerrek Abrami esan zion: Bizkor, jaiki eta salbatu zure arima, erregearen eskuetan hil ez zaitezten, zeren horrela ikusi zuen amets batean zure inguruan, eta horrela interpretatu zuen Anukik, eta horrela ere aholkatu zion Anukik erregeari zure inguruan.

61 Eta Abramek Eliezerren ahotsari kasu egin zion, eta Abramek presaka joan zen eta Noeren eta bere seme Semen etxera joan zen segurtasun bila, eta han ezkutatu zen eta leku seguru bat aurkitu zuen; eta erregearen zerbitzariak Abram en etxera etorri ziren hura bilatzera, baina ezin izan zuten aurkitu, eta herrialde osoan bilatu zuten eta ez zen aurkitu, eta joan eta norabide guztietan bilatu zuten eta ez zen aurkitu.

62 Eta erregearen zerbitzariak Abram aurkitu ezin zutenean, erregearengana itzuli ziren, baina erregearen haserrean Abram en aurka baretu zen, ez baitzuten aurkitu, eta erregeak Abrami buruzko kontu hau burutik kendu zuen.

63 Eta Abram hilabete batez egon zen ezkutatuta Noeren etxean, erregeak kontu hau ahaztu zuen arte, baina Abram oraindik beldur zen erregearen; eta Terah bere seme Abram ikustera joan zen isilpean Noeren etxean, eta Terah oso handia zen erregearen begietan.

64 Abamek bere aitari esan zion: «Ez al dakizu erregeak ni hiltzea eta nire izena lurretik ezabatzea pentsatzen duela, bere aholkulari gaiztoen aholkuari jarraituz?»

65 Nor duzu orain hemen eta zer duzu lurralde honetan? Jaiki zaitez, goazen elkarrekin Kanaan lurraldera, haren eskuetatik libra gaitezen, eta zu ere haren ondorioz hil ez zaitez azken egunetan.

66 Ez al dakizu edo ez al duzu entzun, ez dizula maitasunagatik Nimrodek ohore hau guztia ematen, baizik eta bere onurarako bakarrik ematen dizula ontasun hau guztia?

67 Eta onura handiagoa egiten badizu, ziur aski munduko hutsalkeriak baino ez dira hauek, aberastasunak eta ondasunek ezin baitute balio haserre eta suminaren egunean.

68 Entzun orain nire ahotsari, eta jaiki gaitezen eta goazen Kanaan lurraldera, Nimroden kaltetik urrun; eta zerbitzatu lurrean sortu zintuen Jauna, eta ongi etorria izango zaizu; eta baztertu atzetik dabilzan gauza hutsal guztiak.

69 Eta Abamek hitz egiteari utzi zion, Noek eta bere seme Semek Terahi erantzun ziotenean, esanez: Egia da Abamek esan dizun hitza.

70 Eta Terahek bere seme Abramen ahotsari jaramonik egin zion, eta Terahek Abamek esandako guztia egin zuen, hau Jaunarengandik zetorren, erregeak ez zezan Abramen heriotza eragin.

13. KAPITULUA

1 Eta Terahek bere seme Abram, eta bere biloba Lot, Haranen semea, eta bere erraina Sarai, bere seme Abramem emaztea, eta bere etxeko arima guztiak hartu zituen, eta haiekin joan zen Ur Kasdimetik Kanaan lurraldera joateko. Eta Haran lurraldera iritsi zirenean, han geratu ziren, lur oso ona baitzen larreetarako, eta nahikoa zabala haiekin batera zihoazentzat.

2 Haran lurraldeko jendeak ikusi zuen Abram ona eta zuzena zela Jainkoarekin eta gizakiekin, eta Jauna, bere Jainkoa, berarekin zegoela; eta Haran lurraldeko jende batzuk etorri eta Abamekin elkartu ziren, eta hark Jaunaren irakaspena eta bere bideak irakatsi zizkien; eta gizon hauek Abamekin geratu ziren bere etxean, eta hari eutsi zioten.

3 Eta Abram hiru urtez egon zen lurraldean, eta hiru urteren buruan Jauna agertu zitzaion Abrami eta esan zion: Ni naiz Ur Kasdimetik atera zintudan Jauna, eta zure etsai guztien eskuetatik askatu zintudana.

4 Orain, nire ahotsari kasu egiten badiozu eta nire aginduak, nire estatutuak eta nire legeak betetzen badituzu, zure etsaiak zure aurrean eroriko ditut, eta zure ondorengoak zeruko izarrak bezala ugarituko ditut, eta nire bedeinkapena bidaliko diet zure eskuen lan guztiei, eta ez zaizu ezer faltako.

5 Jaiki zaitez orain, hartu zure emaztea eta zure ondasun guztiak eta zoaz Kanaan lurraldera eta geratu han, eta han izango naiz zuretzat Jainko, eta bedeinkatuko zaitut. Eta jaiki zen Abram eta hartu zuen bere emaztea eta bere ondasun guztiak, eta Kanaan lurraldera joan zen Jaunak esan zion bezala; eta Abram berrogeita hamar urte zituen Haranetik irten zenean.

6 Abram Kanaan lurraldera iritsi zen eta hiriaren erdian bizi izan zen, eta han ezarri zuen bere kanpalekua Kanaango seme-alaben artean, lurraldeko biztanleen artean. 7 Eta Jauna agertu zitzaion Abrami Kanaango lurraldera iritsi zenean, eta esan zion: Hau da zuri eta zure ondorengoei betiko eman nizuen lurraldea. Zure ondorengoak zeruko izarrak bezalakoak egingo ditut, eta zure ondorengoei ondareztat emango dizkiet ikusten dituzun lurralde guztiak.

8 Jainkoak hitz egin zion lekuan eraiki zuen Abamek aldare bat, eta han Jaunaren izena dei egin zuen.

9 Garai hartan, Abram Kanaan lurraldean hiru urtez bizi izan zenean, urte hartan hil zen Noe, Abramem bizitzako berrogeita hemezortzigarren urtea izan zen; eta Noek guztira bederatziehun eta berrogeita hamar urte bizi izan zen, eta gero hil zen.

10 Abram Kanaan lurraldean bizi izan zen, bera, bere emaztea eta haren ondasun guztiak, harekin joan ziren guztiak eta lurraldeko jendetik batu zitzaizkionak; baina Nahor, Abramem anaia, Terah bere aita eta Lot, Haranen semea, eta haien ondasun guztiak Haranen bizi izan ziren.

11 Abram Kanaan lurraldean bizi izan zeneko bosgarren urtean, Sodomako eta Gomorreko biztanleak eta lautadako hiri guztiak Elamgo errege Kedorlaomerren menpe matxinatu ziren; izan ere, lautadako hirietako errege guztiek hamabi urtez Kedorlaomerren menpe egon ziren eta urteko zerga ordaindu zioten; baina hamahirugarren urtean, egun haietan, haren aurka matxinatu ziren.

12 Abram Kanaan lurraldean bizi izan zeneko hamargarren urtean, gerra izan zen Shinarko Nimrod erregearen eta Elamgo Kedorlaomer erregearen artean, eta Nimrod Kedorlaomerren aurka borrokatzera etorri zen eta menperatzera.

13 Izan ere, Kedorlaomer Nimroden gudarosteen printzeetako bat zen garai hartan, eta dorreko jende guztia sakabanatu eta geratzen zirenak ere lurraren gainean sakabanatu zirenean, Kedorlaomer Elam lurraldera joan zen eta bertan erreinatu zuen, eta bere jaunaren aurka matxinatu zen.

14 Eta egun haietan Nimrodek ikusi zuenean lautadako hiriak matxinatu zirela, harrotasunez eta haserre bizian joan zen Kedorlaomerren aurka gerra egitera, eta Nimrodek bere printze eta menpeko guztiak bildu zituen, zazpiehun mila gizon inguru, eta Kedorlaomerren aurka joan zen, eta Kedorlaomer bost mila gizonekin joan zitzaion bila, eta borrokarako prestatu ziren Elam eta Shinar artean dagoen Babelgo haranean.

15 Errege horiek guztiek han borrokatu zuten, eta Nimrod eta bere herria Kedorlaomerren herriaren aurrean garaituak izan ziren, eta Nimroden gizonetatik seiehun mila inguru erori ziren, eta Mardon erregearen semea haien artean erori zen.

16 Nimrodek ihes egin zuen eta lotsaz eta lotsaz itzuli zen bere lurraldera, eta Kedorlaomerren menpe egon zen denbora luzez, eta Kedorlaomer bere lurraldera itzuli zen eta bere armadako printzeak bidali zizkien inguruan bizi ziren erregeei, Elasarreko Ariok erregeari eta Goyimgo Tidal erregeari, eta itun bat egin zuen haiekin, eta denak obeditzen zieten haren aginduei.

17 Abram Kanaan lurraldean bizi izan zeneko hamabosgarren urtean izan zen, hau da, Abramem bizitzako

hirurogeita hamargarren urtean, eta Jauna agertu zitzaion Abrami urte hartan eta esan zion: Ni naiz Jauna, Ur Kasdimetik atera zintudana, lurralde hau ondare gisa emateko.

18 Orain, beraz, ibili nire aurrean, izan zaitez perfektua eta bete nire aginduak, zuri eta zure ondorengoei lurralde hau emango baitizuet ondare gisa, Egiptoko ibaitik Eufrates ibai handiraino.

19 Eta bakean eta zahartzaro onean itzuliko zara zure aitengana, eta laugarren belaunaldia lurralde honetara itzuliko da eta betiko izango du jabetzan; eta Abramek aldare bat eraiki zuen, eta agertu zitzaion Jaunaren izena deitu zuen, eta sakrifizioak eskaini zizkion aldarean Jaunari.

20 Garai hartan, Abram Haranera itzuli zen bere aita-ama eta aitaren etxea ikustera. Abram, bere emaztea eta bere ondasun guztiak Haranera itzuli ziren, eta Abram bost urtez bizi izan zen Haranen.

21 Harango jende askok, hirurogeita hamabi gizon inguru, Abrami jarraitu zion, eta Abramek Jaunaren irakaspena eta bere bideak irakatsi zizkien, eta Jauna ezagutzen irakatsi zien.

22 Egun haietan, Jauna agertu zitzaion Abrami Haranen, eta esan zion: «Duela hogeitaz hitz egin nizun, esanez:

23 Irten zaitez zure lurraldetik, zure jaioterritik eta zure aitaren etxetik, zuri eta zure seme-alabei emateko erakutsi dizudan lurraldera; han bedekinatuko zaitut, nazio handi bat egingo zaitut, zure izena handi egingo dut eta zugan bedekinatuko dira lurreko familiak.

24 Jaiki zaitez, beraz, eta irten zaitez hemendik, zu, zure emaztea eta zure ondasun guztiak, baita zure etxean jaiotako guztiak eta Haranen sortu dituzun arima guztiak ere; atera itzazu hemendik zurekin, eta jaiki zaitez Kanaan lurraldera itzultzeko.

25 Jaiki zen Abram, eta hartu zituen bere emazte Sarai, beraren ondasun guztiak, etxean jaio zitzaizkion guztiak eta Haranen sortu zituzten seme-alabak, eta Kanaan lurraldera joan ziren.

26 Eta Abram joan eta Kanaan lurraldera itzuli zen, Jaunaren hitzaren arabera. Eta Lot, bere anaia Haranen semea, joan zen harekin, eta Abram hirurogeita hamabost urte zituen Haranetik Kanaan lurraldera itzultzeko irten zenean.

27 Jaunak Abrami esan zion bezala, Kanaango lurraldera iritsi zen, eta bere kanpalekua jarri zuen eta Mambreko lautadan bizi izan zen, eta harekin batera Lot bere anaiaren semea eta haren ondasun guztiak zeuden.

28 Jauna berriro agertu zitzaion Abrami eta esan zion: «Zure ondorengoei emango diet lurralde hau». Eta aldare bat eraiki zion han agertu zitzaion Jaunari, eta aldarea gaur arte dago Mambreko lautadetan.

14. KAPITULUA

1 Garai hartan, bazen Shinar lurraldean gizon jakintsu bat, jakinduria guztian ulermena zuena eta itxura ederra zuena, baina pobrea eta behartsua zen; Rikayon zuen izena eta zailtasunak zituen bere burua mantentzeko.

2 Eta Egiptora joatea erabaki zuen, Egiptoko errege Anomen seme Oswirisengana, bere jakinduria erakusteko; agian grazia aurkituko baitzuen haren aurrean, hazteko eta mantenua emateko; eta Rikayonek hala egin zuen.

3 Eta Rikayon Egiptora iritsi zenean, Egiptoko biztanleei erregeari buruz galdetu zien, eta Egiptoko biztanleek Egiptoko erregearen ohitura kontatu zioten, izan ere, orduan Egiptoko erregearen ohitura baitzen bere erregejauregitik irtetea eta urtean egun bakarrean bakarrik ikustea kanpoan, eta ondoren erregea bere jauregira itzultzea han geratzeko.

4 Erregea joan zen egunean epaia eman zuen lurraldean, eta auziren bat zuen oro erregearen aurrera joan zen egun hartan bere eskaera jasotzeko.

5 Eta Rikayonek Egiptoko ohituraren berri izan zuenean eta erregearen aurrera ezin zela etorri, oso atsekabetu eta oso triste jarri zen.

6 Arratsaldean, Rikayon irten eta Egiptoko labetegi bat izandako etxe hondatu bat aurkitu zuen, eta han eman zuen gau osoa arimaren mingostasunarekin eta goseak jota, eta loa kendu egin zion begietatik.

7 Eta Rikayonek bere baitan hausnartu zuen zer egin behar zuen herrian erregea agertu arte, eta nola mantendu zitekeen han.

8 Goizean jaiki eta ibili zen, eta bidean aurkitu zituen barazkiak eta hazi mota desberdinak saltzen zituztenak, zeinekin biztanleei hornitzen zieten.

9 Eta Rikayonek gauza bera egin nahi izan zuen hirian bizitzeko, baina ez zekien herriaren ohiturak, eta itsu bat bezala zen haien artean.

10 Joan zen eta barazkiak erosi zituen saltzeko, eta jendetza bildu zen haren inguruan eta iseka egin zioten, eta barazkiak kendu zizkion, eta ez zion ezer utzi.

11 Eta handik jaiki zen arimaren mingostasunarekin, eta hasperenka joan zen aurreko gaua eman zuen okindegira, eta han lo egin zuen bigarren gaua.

12 Eta gau hartan berriro ere gosetetik nola libratu zitekeen pentsatu zuen bere baitan, eta nola jokatu plan bat asmatu zuen.

13 Goizean jaiki eta burutsu jokatu zuen: joan eta hogeita hamar gizon sendo kontratatu zituen jendetzatik, gerratresnak eskuetan zeramatzatela, eta Egiptoko hilobi gainera eramanez eta han utzi zituen.

14 Eta agindu zien, esanez: Hau dio erregeak: Indartu zaitezte eta izan zaitezte gizon ausartak, eta ez dezatela inor hemen lurperatu berrehun zilarrezko pieza eman arte, eta orduan lurperatu ahal izango da; eta gizon horiek Rikayonen aginduaren arabera egin zuten Egiptoko herriarekin urte osoan.

15 Zortzi hilabeteko epean, Rikayonek eta bere gizonek zilar eta urre aberastasun handiak bildu zituzten, eta Rikayonek zaldi eta beste animalia kopuru handia hartu zuen, eta gizon gehiago kontratatu zituen, eta zaldiak eman zizkien eta berarekin geratu ziren.

16 Urtea heldu zenean, erregea hirira joan zenean, Egiptoko biztanle guztiak bildu ziren Rikayonen eta bere gizonen lanaz hitz egiteko.

17 Erregea egunean irten zen, eta egiptoar guztiak haren aurrera etorri eta oihiu egin zioten:

18 Bizi bedi erregea betiko! Zer egiten diezu hirian zure zerbitzariei, gorpu bat lurperatzen ez uzten hainbeste zilar eta urre eman arte? Egin al da inoiz horrelakorik mundu osoan, aurreko erregeen garaitik eta baita Adamen garaitik gaurdaino ere, hildakoak ez lurperatzeko prezio finko baten truke bakarrik?

19 Badakigu erregeek urtero biziei zerga kentzea ohitura dutela; baina zuk ez duzu hori bakarrik egiten, baizik eta hildakoei egunero zerga ere eskatzen diezu.

20 Orain, errege jauna, ezin dugu gehiago hau jasan, hiri osoa hondatuta baitago horregatik, eta zuk ez al dakizu?

21 Erregeak esandako guztia entzun zuenean, oso haserre jarri zen, eta haserrea piztu zitzaion barnean kontu honekin, ez baitzekien ezer horretaz.

22 Erregeak esan zuen: «Nor da, eta non da, nire agindurik gabe, nire lurraldean gauza gaizto hau egiteko ausardia duena? Noski, esango didazu».

23 Eta Rikayonen eta bere gizonen lan guztiak kontatu zizkieten, eta erregearen haserrea piztu zen, eta Rikayon eta bere gizonak bere aurrera ekartzeko agindu zuen.

24 Eta Rikayonek mila haur, seme eta alaba inguru hartu zituen, eta zetaz eta brodatuez jantzi zituen, eta zaldien gainean jarri eta erregeari bidali zizkion bere gizonen bidez, eta zilar, urre eta harribitxi kopuru handia ere hartu zuen, eta zaldi sendo eta eder bat, erregearentzako opari gisa, eta harekin erregearen aurrera etorri eta lurrera makurtu zen haren aurrean; eta erregea, bere zerbitzariak eta Egiptoko biztanle guztiak harrituta geratu ziren Rikayonen lanaz, eta ikusi zituzten haren aberastasunak eta erregeari ekarritako oparia.

25 Eta oso pozik geratu zen erregea eta harrituta geratu zen; eta Rikayon haren aurrean eseri zenean, erregeak bere lan guztiei buruz galdetu zion, eta Rikayonek bere hitz guztiak jakinduriaraz esan zituen erregearen, bere zerbitzarien eta Egiptoko biztanle guztien aurrean.

26 Eta erregeak Rikayonen hitzak eta haren jakinduria entzun zituenean, Rikayonek grazia aurkitu zuen haren aurrean, eta erregearen zerbitzari guztien eta Egiptoko biztanle guztien grazia eta adeitasuna aurkitu zituen, haren jakinduria eta hitzaldi bikainak zirela eta, eta ordutik aurrera oso maite izan zuten.

27 Erregeak erantzun zion Rikayoni: «Ez da gehiago Rikayon deituko zure izena, baizik eta Faraoi izango da zure izena, hildakoei zerga eskatu diezunelako; eta Faraoi deitu zion izena.

28 Erregeak eta bere menpekoak Rikayon maite zuten bere jakinduriagatik, eta Egiptoko biztanle guztiak kontsultatu zuten erregearen menpeko prefektu izendatzeko.

29 Egiptoko biztanle guztiek eta bertako jakintsuek hori egin zuten, eta lege bihurtu zen Egipton.

30 Eta Rikayon faraoia prefektu izendatu zuten Egiptoko Oswiris erregearen menpe, eta Rikayon faraoiak gobernatu zuen Egipto, egunero hiri osoari justizia emanez, baina Oswiris erregeak urtean egun batean epaitzen zuen lurraldeko jendea, agertzera joaten zenean.

31 Eta Rikayon faraoiak Egiptoko gobernu maltzurki usurpatu zuen, eta Egiptoko biztanle guztiei zergak eskatu zizkien.

32 Egiptoko biztanle guztiek maite zuten Rikayon Faraoia, eta Egipton haiek eta haien ondorengoak errege izango ziren errege guztiei Faraoi deitzeko dekretua egin zuten.

33 Horregatik, garai hartatik aurrera Egipton erreinatu zuten errege guztiei Faraoi izena eman zitzaien gaur egun arte.

15. KAPITULUA

1 Urte hartan gosete larria izan zen Kanaan lurralde osoan, eta lurraldeko biztanleak ezin izan ziren bizirik iraun goseteagatik, oso larria baitzen.

2 Abram eta haren familia guztiak Egiptora jaitsi ziren gosetearen ondorioz, eta Mitzraim errekarara iritsi zirenean, denbora batez geratu ziren han bideko nekearen ondoren atsedean hartzeko.

3 Abram eta Sarai Mitzraim erreka bazterrean zihoazen, eta Abramek bere emazte Sarai ikusi zuen oso ederra zela.

4 Abramek Sarairi esan zion: «Jainkoak aurpegi eder batekin sortu zaituenez, egiptoarren beldur naiz, hil eta eraman ez zaitzaten, ez baitago Jainkoaren beldurrik leku hauetan».

5. Ziur aski hau egingo duzu, galdetzen dizun orori esango diozu nire arreba zarela, niri ongi joan dadin eta bizirik iraun dezagun eta hil ez gaitzen.

6 Eta Abramek gauza bera agindu zien goseteagatik berarekin Egiptora etorri ziren guztiei; baita bere iloba Loti ere, esanez: Egiptoarrek Sarairi buruz galdetzen badizute, esan Abramaren arreba dela.

7 Eta hala ere, Abramek agindu hauek guztiak ez zuten haietan konfiantzarik izan, baizik eta Sarai hartu eta kutxa batean jarri zuen eta haien ontzien artean ezkutatu zuen, Abram oso kezkatuta baitzegoen Sarairekin egiptoarren gaiztakeriagatik.

8 Abram eta haren ondasun guztiak Mitzraim errekatik igo eta Egiptora iritsi ziren; hiriko ateetatik sartu bezain laster, zaindaria altxatu zitzaizkien, esanez: «Eman erregeari daukazuaren hamarrenak, eta gero hirira sartu ahal izango zarete». Eta Abramek eta harekin zeudenek hala egin zuten.

9 Abram Egiptora joan zen berarekin zegoen jendearekin, eta itzuli zirenean, Sarai ezkutatuta zegoen kutxa ekarri zuten, eta egiptoarrek kutxa ikusi zuten.

10 Erregearen zerbitzariak Abramengana hurbildu eta esan zioten: «Zer daukazu hemen kutxa honetan, ikusi ez duguna? Ireki kutxa eta eman erregeari bertan dagoen guztiaren hamarrenak».

11 Abramek esan zuen: «Ez dut kutxa hau irekiko, baina eskatuko didazun guztia emango dizut». Faraoiaren funtzionarioek erantzun zioten Abrami: «Harribitxiz betetako kutxa bat da; eman iezaguzu hamarrenak».

12 Abramek esan zion: «Nahi duzun guztia emango dizut; baina ez ireki kutxa».

13 Erregearen funtzionarioek Abrami estutu zioten, eta kutxara iritsi eta indarrez ireki zuten, eta emakume eder bat ikusi zuten kutxan.

14 Eta erregearen funtzionarioek Sarai ikusi zutenean, miresmenez txundituta geratu ziren haren edertasunaz, eta Faraoiaren printze eta zerbitzari guztiak bildu ziren Sarai ikustera, oso ederra baitzen. Eta erregearen funtzionarioek korrika joan ziren eta ikusi zuten guztia kontatu zioten Faraoiari, eta Sarai goraipatu zuten erregeari; eta Faraoiak agindu zuen emakumea ekartzeko, eta emakumea erregearen aurrera etorri zen.

15 Faraoiak Sarai ikusi zuen, eta hark oso gustura utzi zuen; haren edertasunak txundituta utzi zuen erregea. Erregea oso poztu zen haren alde, eta opariak egin zizkien haren berri eman ziotenei.

16 Emakumea Faraoiaren etxera eraman zuten, eta Abramek atsekabea izan zuen bere emazteagatik, eta Jaunari otoitz egin zion Faraoiaren eskuetatik libratzeko.

17 Eta Saraik ere otoitz egin zuen garai hartan eta esan zuen: Jainko Jauna, zuk esan zenion nire jaun Abrami bere lurraldetik eta bere aitaren etxetik Kanaango lurraldera joateko, eta hitzeman zenion ongi egingo zeniola zure aginduak betetzen bazituen; orain hara, egin dugu agindu zeniguna, eta gure lurraldea eta gure familiak utzi ditugu, eta lurralde arrotz batera eta lehenago ezagutzen ez genuen herri batera joan gara.

18 Goseteari ihes egiteko etorri ginen lurralde honetara, eta istripu gaizto hau gertatu zait; orain, beraz, Jainko Jauna, libratu gaitzazu eta salba gaitzazu zapaltzaile honen eskutik, eta egin ongi nirekin zure errukiagatik.

19 Jaunak entzun zuen Sarairen ahotsa, eta aingeru bat bidali zuen Sarai faraoiaren eskuetatik askatzeko.

20 Erregea etorri eta Sarairen aurrean eseri zen, eta hara, Jaunaren aingeru bat zegoen haien gainean, eta Sarairi agertu eta esan zion: Ez izan beldurrik, Jaunak entzun baitu zure otoitza.

21 Erregea Sarairengana hurbildu eta galdetu zion: —Zer da zuretzat hona ekarri zaituen gizon hori? Hark erantzun: —Nire anaia da.

22 Eta erregeak esan zuen: Gure esku dago handitzea, goratzea eta aginduko diguzun ongi guztia egitea; eta garai hartan erregeak zilarra, urrea eta harribitxi ugari bidali zizkion Abrami, abereekin, morroiekin eta neskameekin batera; eta erregeak Abram ekartzeko agindu zuen, eta erregearen etxeko patioan eseri zen, eta erregeak oso goratu zuen Abram gau hartan.

23 Erregea hurbildu zen Sarairi hitz egitera, eta eskua luzatu zuen hura ukitzeko, baina aingeruak gogor jo zuen; eta izutu egin zen erregea, eta ez zuen harengana iristeko aukerarik izan.

24. Eta erregea Sarairengana hurbildu zenean, aingeruak lurrera bota zuen, eta horrela jokatu zion gau osoan, eta erregea izututa geratu zen.

25 Eta aingeruak gau hartan gogor jo zituen erregearen zerbitzari guztiak eta bere etxe osoa, Sarai dela eta, eta dolu handia izan zen gau hartan Faraoiaren etxeko jendearen artean.

26 Faraoiak, gertatu zitzaion gaitza ikusita, esan zuen: «Emakume honengatik gertatu zait hau». Eta urrundu egin zen emakumearengandik eta hitz atseginak esan zizkion.

27 Erregeak Sarairi esan zion: «Esadazu, mesedez, hona etorri zaren gizonaz». Saraik erantzun zuen: «Gizon hau nire senarra da, eta esan nizun nire anaia zela, beldur bainintzen gaiztakeriaz hilko ote zenuen».

28 Erregea Saraigandik urrun mantendu zen, eta Jaunaren aingeruaren izurriak gelditu egin ziren beragandik eta bere etxekoengandik; eta Faraoiak jakin zuen Sarai dela eta jota zegoela, eta erregea oso harrituta geratu zen horregatik.

29 Goizean, erregeak Abram deitu eta esan zion: «Zer egin didazu? Zergatik esan duzu nire arreba dela? Horregatik hartu dut emaztetzat? Horregatik etorri zait niri eta nire etxeari izurrite larri hau».

30 Orain, beraz, hona hemen zure emaztea, hartu eta zoaz gure lurraldetik, beraren ondorioz hil ez gaitzen. Faraoiak abere gehiago, morroi eta neskame gehiago, zilar eta urre gehiago hartu zituen Abrami emateko, eta Sarai, bere emaztea, itzuli zion.

31 Erregeak bere ohaideengandik izan zuen neskame bat hartu eta Sarairi eman zion neskame gisa.

32. Eta erregeak bere alabari esan zion: «Hobe da zuretzat, ene alaba, gizon honen etxean neskame izatea, nire etxean andre izatea baino, emakume honengatik gertatu zaigun gaitza ikusi ondoren».

33 Abram jaiki zen, eta bera eta bereak ziren guztiak Egiptotik irteten ziren; eta Faraoiak bere gizon batzuei agindu zien berarekin eta berarekin zihoazen guztiekin joateko.

34 Eta Abram Kanaan lurraldera itzuli zen, aldarea egin zuen lekura, hasieran bere denda jarri zuen lekura.

35 Haranen seme Lotek, Abramen anaiak, behi, artalde, behi-talde eta oihaletxola ugari zituen, Jauna eskuzabala baitzen haiekin Abramengatik.

36 Abram lurraldean bizi zenean, Loten artzainek Abramen artzainekin liskarra izan zuten, haien ondasunak handiegia baitzen lurraldean elkarrekin bizitzeko, eta lurraldeak ezin zituen jasan haien abereengatik.

37 Abramen artzainak beren artaldea bazkatzera joan zirenean, ez ziren lurraldeko jendearen zelaietara joan nahi izan, baina Loten artzainen behiek bestela egin zuten, lurraldeko jendearen zelaietan bazkatzen utzi baitzitzairen.

38 Eta lurraldeko jendeak egunero ikusten zuen gertaera hau, eta Abramengana joan ziren eta harekin errieta egin zuten Loten artzainengatik.

39 Abramek Loti esan zion: «Zer egiten ari zara nirekin? Lurraldeko biztanleentzat mespretxagarri bihurtzen nauzu? Zure artzainari agintzen diozu zure abereak beste herrien soroetan bazkatzeko? Ez al dakizu atzerritarra naizela lurralde honetan Kanaango seme-alaben artean? Zergatik egiten didazu hau?»

40 Abramek egunero errieta egin zion Loti horregatik, baina Lotek ez zion Abrami jaramonik egin, eta gauza bera egiten jarraitu zuen, eta lurraldeko biztanleak etorri eta Abrami jakinarazi zioten.

41 Abramek Loti esan zion: «Noiz arte izango zara niretzat oztopo lurralde honetako biztanleentzat? Orain, otoitz egiten dizut, ez dadila gehiago gure artean liskarrik egon, ahaideak baikara».

42 Baina otoitz egiten dizut aldendu zaitez niregandik, zoaz eta aukeratu bizitzeko leku bat zure abereekin eta zure ondasun guztiekin; baina mantendu zaitez urrun niregandik, zu eta zure etxekoak.

43 Eta ez izan beldurrik niregandik alde egiteko; izan ere, norbaitek kalte egiten badizu, jakinarazi iezadazu eta mendekatuko dut zure auzia haren aurka; alde egin niregandik.

44 Abramek hitz horiek guztiak Loti esan zizkionean, jaiki zen Lot eta begiak altxatu zituen Jordango lautada aldera.

45 Eta ikusi zuen leku osoa ureztatuta zegoela, eta ona zela gizakiarentzat, baita abereentzako larreak ere.

46 Eta Lot Abramengandik joan zen leku hartara, eta han jarri zuen bere denda eta Sodoman bizi izan zen, eta elkarrengandik banandu ziren.

47 Abram Hebronan dagoen Mambreko lautadan bizi izan zen, eta han jarri zuen bere kanpalekua, eta Abram urte askotan egon zen leku hartan.

16. KAPITULUA

1 Garai hartan, Elamgo errege Kedorlaomerrek inguruko errege guztiei mezuak bidali zizkien: Nimrodi, Shinarko

erregeari (garai hartan bere menpe zegoena), Goimgo errege Tidali eta Elazarko errege Arioki. Hitzarmena egin zuen haiekin, esanez: «Igo niregana eta lagundu iezadazu, Sodomako herri guztiak eta bertako biztanleak garaitzeko, hamahiru urte hauetan nire aurka matxinatu baitira».

2 Lau errege hauek beren kanpaleku guztiakin igo ziren, zortziehun mila gizon inguru, eta joan ziren zeuden bezala, eta bidean aurkitu zuten gizon oro hil zuten.

3 Sodomako eta Gomorraren bost erregeak: Admako Shinab, Tzeboimgo Xemeber, Sodomako Bera, Gomorraren Berxa eta Tzoarko Bela, haien bila joan ziren, eta denak Siddim haranean elkartu ziren.

4 Bederatzi errege hauek Siddim haranean gerra egin zuten; eta Sodomako eta Gomorraren erregeak Elamgo erregeen aurrean garaituak izan ziren.

5 Siddim harana kare-zuloz beteta zegoen, eta Elamgo erregeek Sodomako erregeak atzetik joan ziren, eta Sodomako erregeak, beren kanpalekuekin batera, ihes egin eta kare-zuloetan erori ziren, eta geratu ziren guztiak mendira joan ziren babes bila, eta Elamgo bost erregeak haien atzetik etorri eta Sodomako ateetaraino jarraitu zieten, eta Sodomako zegoen guztia hartu zuten.

6 Sodomako eta Gomorraren hiri guztiak arpilatu zituzten, eta Lot, Abramaren anaiaren semea, eta haren ondasunak ere hartu zituzten, eta Sodomako hirietako ondasun guztiak hartu zituzten, eta joan ziren; eta guduan zegoen Abramaren morroi Unicek ikusi zuen hau, eta Abrami kontatu zion erregeek Sodomako hiriei egin zieten guztia, eta Lot haiek preso hartu zutela.

7 Abramek hau entzun zuenean, jaiki zen berarekin zeuden hirurehun eta hemezortzi gizonekin, eta gau hartan errege hauei jarraitu eta garaitu egin zituen, eta guztiak erori ziren Abramaren eta bere gizonen aurrean, eta ez zen inor geratu ihes egin zuten lau erregeak izan ezik, eta bakoitza bere bidetik joan zen.

8 Abramek Sodomako ondasun guztiak berreskuratu zituen, baita Lot eta haren ondasunak, emazteak, haurtxoak eta harenak ziren guztiak ere; Loti ez zitzaion ezer falta izan.

9 Errege haiek garaitu ondoren itzuli zenean, Siddim harana igaro zen, non erregeek elkarrekin gerra egin zuten.

10 Sodomako Bera erregea eta berarekin zeuden gainerako gizonak kareharritzko putzuetatik atera ziren Abram eta bere gizonen aurre egiteko.

11 Adoni-Tzedek Jerusalemgo erregea, hau da, Sem, bere gizonekin Abram eta bere herriaren bila joan zen ogia eta ardoa eramanez, eta Melek haranean geratu ziren elkarrekin.

12 Adoni-Tzedek bedeinkatu egin zuen Abram, eta Abramek etsaien harrapakinetatik ekarritako guztiaren hamarrenak eman zizkion, Adoni-Tzedek Jainkoaren aurrean apaiza baitzen.

13 Sodomako eta Gomorraren errege guztiak, beren zerbitzariekin, Abramengana hurbildu eta eskatu zioten itzultzeko gatibu hartu zituen zerbitzariak eta bere ondasun guztiak hartzeko.

14 Abramek Sodomako erregeei erantzun zien: «Jaun biziaren zin dagit, zerua eta lurra sortu dituen, nire arima atsekabe guztietatik libratu duena, eta gaur etsaiengandik libratu eta nire eskuetan jarri nauena, ez dut zuena den ezer hartuko, bihar harrotu ez zaitez, esanez: Abram gure ondasunekin aberastu da, gorde dituenak».

15 Jainko Jaunak, zeinarengan konfiantza dudan, esan baitit: Ez duzu ezer faltako, zeren bedeinkatuko zaitut zure eskuen lan guztietan.

16 Eta orain, hara, zurea den guztia duzu, hartu eta zoaz; Jaunaren biziaren zin dagit ez dizudala hartuko bizirik dagoen inor ere, ezta oinetakoen lokarrik edo haririk ere, nirekin gudura joan zirenen janariaren gastua izan ezik, baita nirekin joan zirenen, Anarren, Axkolen eta Mambrenen, zatiak ere, haiek eta haien gizonak, baita ekipajea zaintzeko geratu zirenek ere, harrapakinaren zatia hartuko dute.

17 Sodomako erregeek Abrami esandako guztia eman zioten, eta nahi zuena hartzeko eskatu zioten, baina ez zuen nahi izan.

18 Sodomako erregeak eta gainerako gizonak bidali zituen, eta Loti buruzko aginduak eman zizkien, eta bakoitza bere lekura joan zen.

19 Lot, bere anaiaren semea, ere bidali zuen bere ondasunekin, eta haiekin joan zen. Lot bere etxera itzuli zen, Sodomara, eta Abram eta bere jendea Hebronan dagoen Mambreko lautadara itzuli ziren beren etxera.

20 Garai hartan, Jauna berriro agertu zitzaion Abrami Hebronan, eta esan zion: Ez izan beldurrik, zure saria oso handia da nire aurrean, ez zaitut utziko, ugaltu eta bedeinkatu arte eta zure ondorengoak zeruko izarrak bezalakoa egin arte, neurtu eta zenbatu ezin daitezkeenak.

21 Eta zure ondorengoei emango dizkiet zure begiekin ikusten dituzun lurralde horiek guztiak, eta betiko ondareztat emango dizkiet. Baina izan zaitez senda eta ez izan beldurrik, ibili nire aurrean eta izan zaitez perfektua.

22 Abramaren bizitzako hirurogeita hemezortzigarren urtean hil zen Reu, Pelegen semea, eta Reuren bizitza osoa berrehun eta hogeita hemeretzi urte izan zen, eta gero hil zen.

23 Sarai, Haranen alaba, Abramaren emaztea, antzua zen egun haietan; ez zion semerik edo alabarik eman Abrami.

24 Eta haurrik ez zuela ikusi zuenean, Faraoiak eman zion Agar neskamea hartu eta bere senarra Abrami eman zion emaztetzat.

25 Agarrekin Saraiaren bide guztiak ikasi zituen, Saraik irakatsi zion bezala; ez zuen inola ere huts egin bere bide onetan.

26 Eta Saraik Abrami esan zion: «Hona hemen nire neskame Agar; zoaz harengana, nire belaunen gainean erdi dezan, nik ere haren bidez seme-alabak izan ditzadan».

27 Abram Kanaan lurraldean hamar urtez bizi izan zenean, hau da, Abramaren bizitzako laurogeita bosgarren urtea, Saraik Agar eman zion.

28 Abramek bere emazte Saraiaren ahotsa entzun zuen, eta bere neskame Agar hartu zuen. Abram harengana etorri zen, eta haurdun geratu zen.

29 Agarrekin haurdun geratu zela ikusi zuenean, oso poztu zen, eta bere andrea mespretxatu egin zuen bere begietan, eta bere baitan esan zuen: Hau da, Jainkoaren aurrean Sarai nire andrea baino hobea naizelako bakarrik, izan ere, nire andrea nire jaunarekin egon den egun guztietan ez du haurdun utzi, baina Jaunak ni denbora gutxian haurdun utzi nau harengandik.

30 Saraik ikusi zuenean Agar Abramekin haurdun geratu zela, Saraik bere neskamearen jeloskortasuna piztu zitzaion,

eta Saraik bere baitan esan zuen: «Hau ez da beste ezer, baina ni baino hobea izan behar du».

31 Saraik Abrami esan zion: «Zure gain izan bedi nire bidegabekeria! Jaunari seme-alaben alde otoitz egin zenionean, zergatik ez zenuen nire alde otoitz egin, Jaunak zuregandik ondorengoak eman zizkidan?»

32 Eta Agarrengana zure aurrean hitz egiten dudanean, nire hitzak gutxiesten ditu, haurdun geratu delako, eta zuk ez diozu ezer esango; Jaunak epai dezala zure eta nire artean, niri egin didazunagatik.

33 Abramek Sarairi esan zion: «Hara, zure neskamea zure esku dago; egin iezaiozu nahi duzuna». Saraik, ordea, zigortu egin zuen, eta Agarrekin ihes egin zuen basamortura.

34 Jaunaren aingeru batek aurkitu zuen ihes egin zuen lekuan, putzu baten ondoan, eta esan zion: Ez izan beldurrik, zure ondorengoak ugarituko baitituz; seme bat izango duzu eta Ismael deituko diozu izena. Itzuli zaitez orain Sarai zure andrearengana, eta men egin haren eskuetan.

35 Agarrekin *Lahai-roi* izeneko putzu hari eman zion izena, Kades eta Bered basamortuaren artean zegoenari.

36 Eta Agar garai hartan itzuli zen bere nagusiaren etxera, eta egunen amaieran Agarrekin seme bat erdi zion Abrami, eta Abramekin Ismael deitu zion; eta Abramekin laurogeita sei urte zituen hura sortu zuenean.

17. KAPITULUA

1 Abramaren bizitzako laurogeita hamaikagarren urtean, egun haietan, Kitimgo semeek gerra egin zuten Tubalگو semeen aurka. Jaunak gizakien semeak lurrairean gainean sakabanatu zituen, Kitimgo semeak joan eta Kanopiako lautadan kokatu ziren, eta hiriak eraiki zituzten han, eta Tibreu ibaiaren ertzean bizi izan ziren.

2 Tubalen semeak Tuscananen bizi ziren, eta haien mugak Tibreu ibairaino iristen ziren, eta Tubalen semeek hiri bat eraiki zuten Tuscananen, eta Sabina izena jarri zioten, Tubalen beren aitaren seme Sabinaren izenaz, eta han bizi izan dira gaur arte.

3 Garai hartan, Kitimeko semeek gerra egin zuten Tubalen semeen aurka, eta Tubalen semeak Kitimekoen aurrean garaituak izan ziren, eta Kitimekoek hirurehun eta hirurogeita hamar gizon hil zituzten Tubalen semeetatik.

4 Garai hartan, Tubalen semeek zin egin zieten Kitimekoei, esanez: «Ez zarete gurekin ezkonduko, eta inork ez dio bere alaba Kitimeko inori emango».

5 Izan ere, Tubalen alaba guztiak ederrak ziren garai hartan, ez baitzen orduan aurkitu lur osoan Tubalen alabak bezain emakume ederrak.

6 Emakumeen edertasunaz gozatzen ziren guztiak Tubalen alabengana joan eta haietatik emazteak hartu zituzten; eta emakumeen edertasunaz gozatzen zuten gizonen semeek, erregeek eta printzipeek, egun haietan, Tubalen alaben emazteak hartu zituzten.

7 Tubalen semeek Kitimeko semeei zin egin eta hiru urte igaro ondoren, Kitimeko semeetako hogeit bat gizon joan ziren Tubalen alabak hartzera, baina ez zuten bat ere aurkitu.

8 Tubalen semeek zin eginak bete zituzten, ez zutela haiekin ezkondu beharrik izango, eta ez zituzten hautsi zin horiek.

9 Uzta-egunetan, Tubaleko seme-alabak beren soroetara joan ziren uzta biltzera. Kitimgo gazteak bildu eta Sabina hirira joan ziren, eta bakoitzak Tubaleko alabetatik emakume gazte bat hartu eta beren hirietara etorri ziren.

10 Tubalen semeek entzun zuten hori eta gerra egitera joan ziren haiekin, baina ezin izan zituzten garaitu, mendia oso altua baitzen haien zati, eta ezin zituztela garaitu ikusi zutenean, beren lurraldera itzuli ziren.

11 Urteko iraultza hartan, Tubalگو semeak joan ziren eta hamar mila gizon inguru kontratatu zituzten inguruko hirietatik, eta Kitimgo semeen aurka gerra egin zuten.

12 Tubalen seme-alabak Kitim-en seme-alaben aurka gerra egin zuten, haien lurraldea suntsitzeko eta larritzeko. Gudu honetan, Tubalen seme-alabak Kitim-enak menderatu zituzten. Kitim-ek, larri zeudela ikusita, Tubalen alabekin izan zituzten seme-alabak eraikitako harresiaren gainean jarri zituzten, Tubalen seme-alaben begien aurrean egon zitezten.

13 Eta Kitimgo semeek esan zieten: Zuen seme-alabekin gerra egitera etorri zarete, eta ez gaituzte zuen haragi eta hezurtzat hartu ordutik hona?

14 Tubalen semeek hori entzun zutenean, Kitimgo semeekin gerra egiteari utzi zioten, eta alde egin zuten.

15 Eta beren hirietara itzuli ziren, eta Kitimgo seme-alabak bildu ziren garai hartan eta bi hiri eraiki zituzten itsasertzean, eta bata Purtu eta bestea Ariza deitu zieten.

16 Terahen seme Abramekin laurogeita hemeretzi urte zituen orduan.

17 Garai hartan Jauna agertu zitzaion eta esan zion: «Nire eta zure arteko ituna egingo dut, eta asko ugalduko dut zure ondorengoak. Hau da zure eta nire artean egiten dudana ituna: gizonezko haur guztiak zirkunzidatuak izan daitezela, zu eta zure ondorengoak zure ondoren».

18 Zortzi egun dituen zirkunzidatu egingo da, eta itun hau zuen haragian izango da betiko itun gisa.

19 Horregatik, ez da gehiago zure izena Abram izango, Abraham baizik; eta zure emaztea ez da gehiago Sarai izango, Sara baizik.

20 Izan ere, bedeinkatuko zaituztet bioi, eta zure ondorengoak ugalduko ditut zure ondoren, nazio handi bat bihurtuko zarela, eta erregeak aterako dira zuregandik.

18. KAPITULUA

1 Jaiki zen Abraham eta Jainkoak agindu zion guztia egin zuen; bere etxeko gizonak eta bere diruarekin erosiak hartu eta zirkunzidatu egin zituen, Jaunak agindu bezala.

2 Eta ez zen inor geratu zirkunzidatu ez zuenik, eta Abraham eta bere seme Ismael zirkunzidatu ziren beren prepuzioaren haragian; hamahiru urte zituen Ismael bere prepuzioaren haragian zirkunzidatu zutenean.

3 Hirugarren egunean, Abraham bere dendatik irten eta atean eseri zen eguzkiaren beroaz gozatzeko, bere haragiaren minez.

4 Jauna agertu zitzaion Mambreko lautadan, eta hiru aingeru zerbitzari bidali zituen bisitatzera, eta dendaren atean eserita zegoen, eta begiak altxatu eta ikusi zuen, eta hara, hiru gizon urrutitik zetozela, eta jaiki eta korrika joan zitzairen bila, eta makurtu egin zitzairen eta bere etxera eramane zituen.

5 Eta esan zien: «Orain, grazia auratu badidazue, sartu eta jan ogi puska bat». Eta eskatu zien, eta sartu egin ziren. Ura eman zien, eta oinak garbitu zituzten, eta zuhaitz baten azpian jarri zituen, denda-atean.

6 Abrahamek lasterka joan zen, eta hartu zuen zekor samurra eta ona, eta azkar hil zuen, eta bere morroi Eliezerri eman zion prestatzeko.

7 Abraham Saragana joan zen oihal-etxolara, eta esan zion: «Presta itzazu azkar hiru neurri irina fin, oratu eta egin opilak haragia duen eltzea estaltzeko». Eta hala egin zuen Sara.

8 Abrahamek presaka joan zen gurina eta esnea, behi-haragia eta arkumea ekarri zizkien, eta eman zien jateko, txahalaren haragia nahikoa egin aurretik, eta jan egin zuten.

9 Jan zutenean, batek esan zion: «Bizitzeko garaian itzuliko naiz zuregana, eta zure emazte Sarak seme bat izango du».

10 Eta gizonak gero joan ziren eta bidaliak izan ziren lekura joan ziren.

11 Garai hartan, Sodoma eta Gomorreko biztanle guztiak, eta bost hirietakoak, oso gaiztoak eta bekatariak ziren Jaunaren aurka, eta beren higuingarrikeriak eginez Jauna haserretu zuten, eta zahartu egin ziren modu higuingarri eta mespretxagarrian Jaunaren aurrean, eta haien gaiztakeria eta krimenak handiak ziren egun haietan Jaunaren aurrean.

12 Eta beren lurraldean haran oso zabala zuten, egun erdiko ibilaldira gutxi gorabehera, eta bertan ur iturriak eta belar ugari zeuden uraren inguruan.

13 Sodoma eta Gomorreko biztanle guztiak urtean lau aldiz joaten ziren hara, beren emazte, seme-alabekin eta haien ondasun guztiekin, eta han ospatzen ziren panderoak eta dantzak eginez.

14 Eta poz-garaian, denak jaiki eta auzokideen emazteak hartzen zituzten, eta batzuk, auzokideen alabak birjinak, eta gozatzen zuten haiekin, eta gizon bakoitzak bere emaztea eta alaba auzokidearen eskuetan ikusten zituen eta ez zuen hitzik esaten.

15 Eta goizetik gauera arte egin zuten horrela, eta gero etxera itzultzen ziren gizon bakoitza bere etxera eta emakume bakoitza bere dendara; horrela egiten zuten beti urtean lau aldiz.

16 Halaber, arrotz bat haien hirietara iritsi eta bertan saltzeko asmoz erositako ondasunak ekartzen zituenean, hiri horietako jendea biltzen zen, gizonak, emakumeak eta haurrak, gazteak eta zaharrak, eta gizonarengana joan eta indarrez hartzen zituen ondasunak, bakoitzari pixka bat emanaz, jabeak lurraldera ekarritako ondasun guztiak amaitu arte.

17 Eta ondasunen jabeak haiekin eztabaidan hasten bazen, esanez: «Zer da egin didazuen lan hau?», orduan banan-banan hurbiltzen zitzaizkion, eta bakoitzak hartzen zuen apurra erakusten zion eta iseka egiten zion, esanez: «Eman didazun apurra bakarrik hartu dut». Eta hori guztiengandik entzuten zuenean, jaiki eta alde egiten zuen haietatik atsekabetuta eta arimaren mingostasunarekin, eta denak jaiki eta atzetik joaten zitzaizkion, eta hiritik kanporatzen zuten zarata eta iskanbila handiz.

18 Bazen Elamgo herrialdeko gizon bat, bidean lasai zihoana, bere astoaren gainean eserita, eta honek kolore anitzeko mantu eder bat zeraman, eta mantua soka batez lotua zuen astoari.

19 Eta gizona Sodomako kaletik zihoan bidean, eguzkia arratsaldean sartu zenean, eta han geratu zen gaua bertan pasatzeko, baina inork ez zion bere etxean sartzen utzi; eta garai hartan Sodomak bazen gizon gaizto eta bihurri bat, gaiztakeria egiteko trebea, eta bere izena Hedad zen.

20. Begiak jaso eta hiriko kalean bidaiaria ikusi zuen, eta harengana joan eta galdetu zion: Nondik zatoz eta nora zoaz?

21 Gizonak erantzun zion: Hebronetik Elamera noa, nire bizilekuraino. Eguzkia sartu zenean, inork ez zidan bere etxean sartzen utzi, nahiz eta ogia eta ura, lastoa eta astoarentzako janaria izan, eta ez zait ezer falta.

22 Hedadek erantzun zion: «Behar duzun guztia emango dizut, baina ez zara kalean igaroko gaua».

23. Hedadek bere etxera eramane zuen, eta sokadun astoari kapa kendu zion, eta etxera eramane zituen. Lastoa eta bazka eman zizkion astoari, bidaiariak Hedaden etxean jan eta edan zuen bitartean, eta han gelditu zen gau hartan.

24 Goizean goiz jaiki zen bidaiaria bere bidaiarekin jarraitzeko, eta Hedadek esan zion: Itxaron, ogi puska batekin lasaitu eta gero zoaz. Eta gizonak hala egin zuen; eta harekin geratu zen, eta biek elkarrekin jan eta edan zuten egunean zehar, gizona joateko jaiki zenean.

25 Eta Hedadek esan zion: Begira, eguna behera doa, hobe duzu gau osoan egotea zure bihotza kontsolatu dadin; eta estutu egin zuen, non gau osoa bertan geratu zen, eta bigarren egunean goiz jaiki zen joateko, Hedadek estutu egin zuenean, esanez: Kontsolatu zure bihotza ogi zati batekin eta gero zoaz, eta geratu eta harekin jan zuen bigarren egunean ere, eta orduan jaiki zen gizona bere bidaia jarraitzeko.

26 Eta Hedadek esan zion: Begira, eguna behera doa; geratu nirekin zure bihotza lasaitzeko, eta bihar goiz jaiki eta zoaz zure bidetik.

27 Gizona ez zen geratu nahi izan, baizik eta jaiki eta astoa txalmatu zuen. Eta astoa txalmatzen ari zela, Hedaden emazteak bere senarrari esan zion: «Hara, gizon hau bi egunez gurekin egon da jaten eta edaten, eta ez digu ezer eman; eta orain, ezer eman gabe joango al da guregandik?». Eta Hedadek esan zion: «Isilik egon».

28 Gizonak astoa txalmatu zuen joateko, eta Hedadi eskatu zion soka eta kapa emateko astoari lotzeko.

29 Hedadek galdetu zion: «Zer diozu?» Hedadek erantzun zion: «Eman diezazkizazu, jauna, etxean gordeta zenituen kolore anitzeko soka eta mantua, zaintzeko».

30 Eta Hedadek gizonari erantzun zion, esanez: Hau da zure ametsaren interpretazioa, ikusi duzun sokak esan nahi du zure bizitza soka bat bezala luzatuko dela, eta mantua kolore mota guztiekin koloreztatuta ikusteak esan nahi du mahasti bat izango duzula eta bertan fruta guztietako zuhaitzak landatuko dituzula.

31 Bidaiariak erantzun zion: «Ez, jauna, esna nengoen soka eta kolore ezberdinetako mantu bat eman nizkizunean, zeinak astoari kendu zenizkion niretzat gordetzeko; eta Hedadek erantzun zuen: «Ziur aski esan dizut zure ametsaren interpretazioa, eta amets ona da, eta hau da haren interpretazioa».

32 Gizakiek lau zilarrezko pieza ematen dizkirate, ametsak interpretatzeko ardura baitut; eta zuri bakarrik eskatzen dizkizut hiru zilarrezko pieza.

33. Gizona Hedaden hitzek haserretu zuten, eta negarrez hasi zen mingots, eta Hedad Sodomako Serak epailearengana eraman zuen.

34. Eta gizonak bere auzia Serak epailearen aurrean aurkeztu zuen, eta Hedadek erantzun zion: Ez da horrela, baina horrela dago kontua; eta epaileak bidaiariari esan zion: Hedad gizon honek egia esaten dizu, hirietan ametsen interpretazio zehatzagatik ospetsua baita.

35. Eta gizonak epailearen hitzez oihu egin zuen, eta esan zuen: Ez horrela, ene Jauna, izan ere, egunean eman nizkion astoaren gainean zegoen soka eta kapa, bere etxean gorde zitzaiz; eta biak eztabaidatu zuten epailearen aurrean, batek esanez: Horrela izan zen kontua, eta besteak kontrakoa adieraziz.

36. Eta Hedadek gizonari esan zion: Eman iezadazu lau zilarrezko txanpon, ametsen interpretazioengatik kobratzen ditudanak; ez dizut inolako barkamenik egingo; baina eman iezadazu nire etxean jan dituzun lau otorduen gastua.

37. Eta gizonak Hedadi esan zion: Egiaz ordainduko dizut zure etxean jan dudanagatik, eman iezadazu bakarrik zure etxean ezkutatu zenituen soka eta mantuak.

38. Eta Hedadek epailearen aurrean erantzun zion gizonari: Ez al dizut zure ametsaren interpretazioa esan? Sokak esan nahi du zure egunak soka bat bezala luzatuko direla, eta mantuak, mahasti bat izango duzula, eta bertan mota guztietako fruta-arbolak landatuko dituzula.

39. Hau da zure ametsaren interpretazio egokia: eman iezadazu orain ordain gisa behar ditudan lau zilarrezko txanponak, ez dizut inolako barkamenik egingo.

40. Eta gizonak Hedaden hitzak entzutean negar egin zuen eta biak epailearen aurrean liskarra izan zuten, eta epaileak aginduak eman zizkien bere morroiei, eta hauek etxetik bota zituzten ausardiaz.

41. Eta epailearengandik liskarrean alde egin zuten, Sodomako jendeak entzun zituenean, eta inguruan bildu ziren eta arrotzaren aurka oihu egin zuten, eta hiritik bota zuten arduragabeki.

42. Eta gizonak bere bidaiari astoaren gainean jarraitu zuen arimaren samintasunarekin, dolu eta negarrez.

43. Eta bidean zihoala, negarrez hasi zen Sodoma hiri hondatuan gertatu zitzaionagatik.

19. KAPITULUA

1 Sodomako hiriek lau epaile zituzten lau hiritan, eta hauek ziren haien izenak: Serak Sodomako hirian, Sharkad Gomorran, Zabnak Adman eta Menon Tzeboimgo hirian.

2. Eta Eliezer Abrahamen morroiak izen desberdinak eman zizkien, eta Serak Shakra bihurtu zuen, Sharkad Shakrura, Zebnac Kezobim eta Menon Matzlodin.

3. Eta beren lau epaileen nahiari esker, Sodoma eta Gomorreko jendeak oheak eraiki zituen hirietako kaleetan, eta gizon bat leku hauetara iristen bazen, heldu eta beren oheetako batera eramaten zuten, eta indarrez ohe horietan etzanarazten zuten.

4. Eta etzaten zenean, hiru gizon jartzen ziren haren buruaren ondoan eta hiru oinen ondoan, eta ohearen luzeraren arabera neurtzen zuten, eta gizona ohea baino txikiagoa bazen sei gizon hauek mutur bakoitzean luzatzen zuten, eta oihu egiten zienean ez zioten erantzuten.

5. Eta ohea baino luzeagoa bazen, ohearen bi aldeak elkartzan zituzten mutur bakoitzean, gizona heriotzaren ateetara iritsi arte.

6. Eta oihuka jarraitzen bazuen, erantzuten zioten, esanez: «Horrela egingo zaio gure lurraldera sartzen den gizonari».

7. Sodomako hirietako jendeak egin zituen gauza guzti hauek entzun zituztenean, ez ziren hara joan.

8. Eta gizon pobre bat haien lurraldera iristen zenean, zilarra eta urrea ematen zioten, eta hiri osoan aldarrikatzen zuten ogi puska bat ere ez emateko, eta arrotza bertan egun batzuk geratzen bazen eta gosez hiltzen bazen, ogi puska bat ere lortu ezinik, orduan, hiltzean, hiriko jende guztia etorri eta eman zioten zilarra eta urrea hartzen zuen.

9. Eta eman zioten zilarra edo urrea ezagutzen zekitenek berreskuratu egin zuten, eta hil zenean, jantziak kendu zizkieten, eta haien alde borrokatzen ziren, eta bere auzokidea garaitu zuenak hartu zituen.

10. Ondoren, eraman eta basamortuetako zuhaixken azpian lurperatzen zuten; horrela egiten zieten egun guztietan haiengana etortzen zen edonori eta beren lurraldean hiltzen zenari.

11. Denboraren poderioz, Sarak Eliezer Sodomara bidali zuen Lot ikustera eta haren osasunaz galdetzeraz.

12. Eliezer Sodomara joan zen, eta Sodomako gizon bat aurkitu zuen arrotz batekin borrokan, eta Sodomako gizonak gizon pobreaki arropa guztiak kendu eta alde egin zuen.

13. Eta gizon pobre honek Eliezerri oihu egin eta bere alde erregutu zuen Sodomako gizonak berari egin zionagatik.

14. Eta esan zion: Zergatik jokutzen diozu horrela zure lurraldera etorri den gizon pobre horri?

15. Eta Sodomako gizonak erantzun zion Eliezerri, esanez: Gizon hau zure anaia al da, edo Sodomako jendeak epaile izendatu zaitu gaur, gizon horren inguruan hitz egiteko?

16. Eta Eliezer Sodomako gizonarekin liskarra izan zuen gizon pobreaken ondorioz, eta Eliezer Sodomako gizonarengandik gizon pobreaken arropak berreskuratzeraz hurbildu zenean, azkar joan eta harri batekin jo zuen Eliezer kopetan.

17. Odola ugari zerion Eliezerren kopetatik, eta gizonak odola ikusi zuenean, Eliezerri heldu eta esan zion: «Eman iezadazu nire ordaina kopetan zenuen odol gaizto hori kendu dizudalako; horixe baita ohitura eta legea gure herrialdean».

18. Eta Eliezerrek esan zion: Zauritu nauzu eta eskatzen didazu zure saria ordaintzea; baina Eliezerrek ez zien entzun nahi izan Sodomako gizonaren hitzei.

19. Eta gizonak Eliezer atxilotu eta Sodomako epaile Xakragana eraman zuen epaiketa egitera.

20. Eta gizonak epaileari esan zion: «Otoitz egiten dizut, jauna, hau egin du gizon honek. Harri batekin jo dut eta odola isuri zaio kopetatik, eta ez dit nire saria eman nahi izan».

21. Eta epaileak Eliezerri esan zion: Gizon honek egia esaten dizu, eman iezaiozu bere saria, hau baita ohitura gure lurraldean; eta Eliezerrek epailearen hitzak entzun zituen, eta harri bat altxatu eta epailea jo zuen, eta harriak kopetan jo zuen, eta odola ugari isuri zen epailearen kopetatik, eta Eliezerrek esan zuen: Beraz, hau bada ohitura zure lurraldean, eman iezaiozu gizon honi nik eman

behar niona, hau izan baita zure erabakia, zuk dekretatu zenuen.

22 Eta Eliezer Sodomako gizona epailearekin utzi zuen, eta hau joan egin zen.

23 Elamgo erregeek Sodomako erregeekin gerra egin zutenean, Elamgo erregeek Sodomako ondasun guztiak hartu zituzten, eta Lot gatibu eraman zuten, bere ondasunekin batera. Abrahami jakinarazi ziotenean, joan zen eta Elamgo erregeekin gerra egin zuen, eta haien eskuetatik Loten ondasun guztiak eta Sodomakoak berreskuratu zituen.

24 Garai hartan, Loten emazteak alaba bat erdi zion, eta Lotek Paltith deitu zion, esanez: Jainkoak Elamgo erregeen eskuetatik libratu zuelako bera eta bere etxe osoa. Eta Paltith hazi zen Loten alaba, eta Sodomako gizon batek hartu zuen emaztetzat.

25 Eta gizon pobre bat hirira etorri zen mantenu bila, eta egun batzuk egon zen hirian, eta Sodomako jende guztiek aldarrikatu zuten beren ohitura ez emateko gizon horri ogi puska bat ere jateko, lurrera hil arte, eta hala egin zuten.

26 Eta Loten alabak Paltith-ek ikusi zuen gizon hau kaleetan etzanda, gosez hilda, eta inork ez zion ezer eman bizirik irauteko, eta heriotzaren zorian zegoen.

27 Eta errukiz bete zitzaion arima gizona zelako, eta isilpean ogia eman zion egun askotan, eta gizon honen arima berpiztu zen.

28 Ura ekartzera joaten zenean, ogia pitxerrean sartzen zuen; eta behartsua zegoen lekura iristen zenean, pitxerretik ogia hartu eta jaten ematen zion; eta horrela egin zuen egun askotan.

29 Sodoma eta Gomorreko biztanle guztiek harrituta geratu ziren nola jasan zezakeen gizon hark hainbeste egun gosea.

30 Eta elkarri esan zioten: «Jaten eta edaten duelako bakarrik gerta daiteke hori, inork ezin baitu hainbeste egunez gosea jasan edo gizon honek bezala bizi, aurpegia ere aldatu gabe; eta hiru gizon ezkutatu ziren gizon pobrea zegoen lekuan, nork ekarri zion jateko ogia jakiteko.

31 Eta egun hartan Loten alaba Paltith ura ekartzera joan zen, eta ogia bere pitxerrean jarri zuen, eta pobrearen ondoan ura ateratzera joan zen, eta ogia pitxerretik hartu eta pobreari eman zion, eta honek jan egin zuen.

32 Eta hiru gizonen ikusi zuten Paltithek gizon pobreari egin zionari, eta esan zioten: Zu izan zara, orduan, hura mantendu duena, eta horregatik ez da gosez hil, ez da itxuraz aldatu, ezta gainerakoak bezala hil ere.

33 Hiru gizonak ezkutatuta zeuden lekutik irten ziren, eta Paltith eta pobrearen eskuan zegoen ogia hartu zituzten.

34 Eta Paltith hartu eta epaileen aurrera eraman zuten, eta esan zieten: Honela egin zuen, eta berak eman zion ogia pobreari, horregatik ez da hil denbora guzti honetan; orain, beraz, adierazi iezaguzu emakume honi gure legea hautsi izanagatik zor zaion zigorra.

35 Sodoma eta Gomorreko jendea bildu eta sua piztu zuten hiriko kalean; emakumea hartu eta sutara bota zuten, eta errauts bihurtu zen.

36 Adma hirian bazen emakume bat zeinari gauza bera egin zioten.

37 Bidaiaari bat Adma hirira etorri zen gaua bertan geratzeko, goizean etxera itzultzeko asmoz, eta neska gaztearen aitaren etxeko atearen aurrean eseri zen, han

geratzeko, eguzkia sartu baitzen leku hartara iritsi zenean; eta neska gazteak ikusi zuen etxeko atean eserita.

38 Eta ura eskatu zion, eta hark galdetu zion: Nor zara zu? Hark erantzun zion: Gaur bidean nindoan, eta eguzkia sartu zenean iritsi naiz hona, beraz, gau osoa hemen igaroko dut, eta bihar goiz jaikiko naiz eta nire bidaiarekin jarraituko dut.

39 Neska gaztea etxean sartu eta ogia eta ura ekarri zizkion gizonari jateko eta edateko.

40 Gertakari hau Admako jendeak jakin zuen, eta bildu eta emakume gaztea epaileen aurrera eraman zuten, ekintza horregatik epaitu zezaten.

41 Eta epaileak esan zuen: Heriotza-epaia eman behar zaio emakume honi, gure legea hautsi duelako, eta hau da, beraz, berari buruzko erabakia.

42 Hiri haietako jendea bildu eta emakume gaztea atera zuten, eta eztiz igurtzi zuten burutik oinetaraino, epaileak agindu bezala, eta orduan erlauntzetan zeuden erle multzo baten aurrean jarri zuten, eta erleak haren gainera hegana egin eta ziztatu egin zuten, gorputz osoa puztuta geratu zitzaiola.

43 Eta emakume gazteak erleengatik oihu egin zuen, baina inork ez zion jaramonik egin, ezta errukirik izan ere, eta haren oihuak zerura igo ziren.

44 Jauna haserretu zen horregatik eta Sodomako hirietako lan guztiekin, janari ugari baitzuten eta lasaitasuna zuten beren artean, baina hala ere ez zituzten pobreak eta behartsuak elikatzen, eta egun haietan haien gaiztakeriak eta bekatuak handiak bihurtu ziren Jaunaren aurrean.

45 Jaunak Abrahamen etxera etorri ziren bi aingeru bidali zituen Sodoma eta bertako hiriak suntsitzeko.

46 Jan eta edan ondoren, aingeruak Abrahamen dendako atetik jaiki ziren, eta arratsaldean Sodomara iritsi ziren. Lot orduan Sodomako atean eserita zegoen; ikusi zituenean, jaiki egin zen haiekin bat egiteko eta lurrera makurtu zen.

47. Eta gogor estutu zituen, eta bere etxera eraman zituen, eta janaria eman zien, eta jan egin zuten, eta gaua bere etxean eman zuten.

48 Eta aingeruek Loti esan zioten: Jaiki, irten zaitez toki honetatik, zu eta zurea den guztia, hiri honen gaiztakerian suntsi ez zaitez, Jaunak suntsituko baitu toki hau.

49 Aingeruek Loten eskua, bere emaztearena, seme-alabena eta haren ondasun guztiak hartu zituzten, eta kanpora atera eta hirietatik kanpo utzi zuten.

50 Eta Loti esan zioten: Ihes egin zure bizitzarako, eta ihes egin zuen berekin zegoen guztiarekin.

51 Orduan, Jaunak zerutik sufre eta sua bota zuen Sodoma, Gomorraren eta hiri guztien gainera.

52 Eta hiri hauek suntsitu zituen, lautada guztia eta hirietako biztanle guztiak, eta lur gainean hazten zen guztia; eta Loten emazte Adok atzera begiratu zuen hirien suntsipena ikusteko, izan ere, errukia hunkitu zitzaion Sodomako geratu ziren bere alabengatik, ez baitziren harekin joan.

53 Eta atzera begiratu zuenean, gatz-zutabe bihurtu zen, eta oraindik leku horretan dago gaur arte.

54 Eta leku hartan zeuden idiek egunero miazkatzen zuten gatza oinen muturreraino, eta goizean berriro ermetzen zen, eta berriro miazkatzen zuten gaur arte.

55 Lotek eta berarekin geratu ziren bi alabek ihes egin zuten eta Adulango leizera ihes egin zuten, eta han egon ziren denbora batez.

56 Eta Abraham goizean goiz jaiki zen Sodomako hiriei zer egin zitzaien ikusteko; eta begiratu eta hirietako kea labe bateko kea bezala igotzen ikusi zuen.

57 Lot eta bere bi alabak kobazuloan geratu ziren, eta ardoa edanarazi zioten aitari, eta harekin etzan ziren, zeren esan baitzuten ez zegoela lurrean haiengandik hazia hazteko gizonik, lur osoa suntsitu zela uste baitzuten.

58 Biak aitarekin etzan ziren, eta haurdun geratu ziren eta semeak erditu zituzten. Zaharrenak bere semearen izena Moab deitu zuen, esanez: «Ene aitagandik sortu dut; bera da moabdarren aita gaur arte».

59 Gazteenak ere Benami izena eman zion bere semeari; hau da Amonen semeen aita gaurdaino.

60 Eta ondoren, Lot eta bere bi alabak handik joan ziren, eta Jordan ibaiaren beste aldean bizi izan zen bere bi alabekin eta haien semeekin. Loten semeak hazi ziren, eta joan eta emazteak hartu zituzten Kanaan lurraldetik, eta seme-alabak izan zituzten, emankorrak izan ziren eta ugaltu egin ziren.

20. KAPITULUA

1 Garai hartan, Abraham Mambreko lautadatik abiatu zen eta filistearren lurraldera joan zen, eta Gerarren bizi izan zen. Abraham Kanaan lurraldean hogeita bosgarren urtean, eta Abrahamen bizitzako ehungarren urtean, filistearren lurraldera, Gerarrera, iritsi zen.

2 Lurralde hartara sartu zirenean, Sara bere emazteari esan zion: «Esan iezaiozu nire arreba zarela, galdetzen dizun edonori, lurraldeko biztanleen gaiztakeriatik ihes egin dezagun».

3 Abraham filistearren lurraldean bizi zen bitartean, Abimelek filistearren erregearen zerbitzariak Sara oso ederra zela ikusi zuten, eta Abrahami galdetu zioten berari buruz, eta hark erantzun zion: Nire arreba da.

4 Eta Abimeleken morroiak joan ziren Abimelekengana, esanez: Kanaango lurraldeko gizon bat etorri da lurralde honetara bizitzera, eta arreba oso ederra du.

5 Entzun zituen Abimelekek bere zerbitzarien hitzak, Sara goraiatzaren zutenak, eta bere funtzionarioak bidali zituen, eta hauek Sara erregearengana eraman zuten.

6 Sara Abimeleken etxera iritsi zen, eta erregeak ikusi zuen Sara ederra zela, eta oso atsegin izan zion.

7 Hurbildu zitzaion eta galdetu zion: «Zer da zuretzat gure lurraldera etorri zinen gizon hori?» Sarak erantzun zion: «Nire anaia da, eta Kanaan lurraldetik etorri gara leku bat aurki genezakeen edozein lekutan bizitzera.

8 Eta Abimelekek Sarari esan zion: «Hara, nire lurra zure aurrean dago; jarri zure anaia lurralde honetako edozein lekutan, eta gure betebeharra izango da hura goratzea eta altxatzea lurraldeko jende guztiaren gainetik, zure anaia baita.

9 Eta Abimelekek Abraham deitu zuen, eta Abraham Abimelekengana etorri zen.

10 Eta Abimelekek Abrahami esan zion: Begira, agindu dizut nahi duzun bezala ohoratua izan zaitezen, zure arreba Sara dela eta.

11 Abraham erregearen ondotik irten zen, eta erregearen opariak jarraitu zioten.

12 Arratsaldean bezala, jendea etzan baino lehen, erregea bere tronuan eserita zegoen, eta lo sakon batek hartu zuen, eta tronuan etzan eta goizera arte lo egin zuen.

13. Eta amets egin zuen Jaunaren aingeru bat etorri zitzaiola ezpata eskuan zuela, eta aingerua Abimeleken gainean zegoen, eta ezpataz hil nahi zuen, eta erregea izutu egin zen bere ametsean, eta aingeruari esan zion: Zertan egin dut bekatu zure aurka, zure ezpataz ni hiltzera etortzeko?

14 Aingeruak erantzun zion Abimeleki: «Hara, atzo etxera ekarri zenuen emakumeagatik hilko zara, emakume ezkondua baita, zure etxera etorri zen Abrahamen emaztea; itzuli iezaiozu, beraz, gizon horri bere emaztea, bere emaztea baita; eta itzultzen ez badiozu, jakin ezazu hilko zarela, zu eta zureak diren guztiak.»

15 Gau hartan, oihu handia izan zen filistearren lurraldean, eta lurraldeko biztanleek gizon baten irudia ikusi zuten zutik, ezpata eskuan zuela, eta lurraldeko biztanleak ezpataz jo zituen, bai, jotzen jarraitu zuen.

16 Gau hartan, Jaunaren aingeruak filistearren lurralde osoa jo zuen; nahasmen handia izan zen gau hartan eta hurrengo goizean.

17 Umetoki guztiak itxi ziren, baita haien jario guztiak ere, eta Jaunaren eskua haien gainean zegoen Abimelekek hartu zuen Saragatik, Abrahamen emaztea.

18 Goizean, Abimelekek izututa eta nahasmen handiz jaiki zen, eta bere zerbitzariak deitzera bidali zituen, eta bere ametsa kontatu zien, eta herria oso beldurtuta geratu zen.

19 Eta erregearen zerbitzarien artean zegoen gizon batek erantzun zion erregeari, esanez: «Jainkoarren, erregea, itzuli emakume hau bere senarrari, zeren bere senarra baita; gauza bera gertatu zitzaion Egiptoko erregeari gizon hau Egiptora etorri zenean.

20 Bere emazteaz esan zuen: «Nire arreba da», horrela jokatzan baitu atzerritar gisa bizi den lurraldera etortzen denean.

21 Faraoiak emakume hau emaztetzat hartu eta Jaunak izurrite latzak bidali zizkion, emakumea senarrari itzuli arte.

22 Orain, beraz, errege jauna, jakin ezazu zer gertatu zitzaion atzo gauean lurralde osoari, izua, mina eta dolu handia izan baitzen, eta badakigu hartu zenuen emakumeagatik izan zela.

23 Itzuli emakume hau bere senarrari, Egiptoko errege Faraoiari eta haren menpekoei gertatu zitzaien bezala gerta ez dadin guri, eta hil ez gaitezen; eta Abimelekek presaka deitu zuen eta Sara deitu zuen, eta Sara bere aurrera etorri zen, eta hark Abraham deitu zuen, eta bera bere aurrera etorri zen.

24 Abimelekek esan zien: «Zertan ibili zarete anaia-arreba zaretela esaten, eta nik emakume hau emaztetzat hartu dut?»

25 Abrahamek erantzun zion: «Emazteagatik hilko nintzela pentsatu nuen; beraz, Abimelekek ardiak eta behiak, morroi eta neskameak eta mila zilarrezko pieza hartu zituen, eta Abrahami eman zizkion, eta Sara itzuli zion.

26 Eta Abimelekek Abrahami esan zion: «Lurralde osoa zure aurrean dago; bizi zaitez bertan nahi duzun lekuan».

27 Abraham eta Sara, bere emaztea, erregearen aurretik ohore eta errespetuz irten ziren, eta Gerar lurraldean bizi izan ziren.

28 Filistearren lurraldeko biztanle guztiak eta erregearen zerbitzariak oraindik minduta zeuden, aingeruak Sara dela eta gau osoan zehar eman zien izurriteagatik.

29 Eta Abimelekek Abraham deitu zuen, esanez: Otoitz egin zure zerbitzarien alde Jaunari zure Jainkoari, hilkortasun hau gure artetik kentzeko.

30 Abrahamek Abimeleken eta bere herrikoien alde otoitz egin zuen, eta Jaunak entzun zuen Abrahamen otoitza, eta sendatu egin zituen Abimeleken eta bere herriko guztiak.

21. KAPITULUA

1 Garai hartan, Abraham Gerarren, filistearren lurraldean, bizi izan zenetik urtebete eta lau hilabete igaro ondoren, Jainkoak Sara bisitatu zuen, eta Jaunak gogoratu egin zuen Sara. Sara haurdun geratu zen eta seme bat erditu zion Abrahami.

2 Abrahamek Sarak erdi zion semeari Isaak deitu zion.

3 Zortzi egunekoa zela, Abrahamek bere seme Isaak zirkunzidatu zuen, Jainkoak agindu bezala bere ondorengoei egiteko; ehun urte zituen Abrahamek eta laurogeita hamar urte Sarak, Isaak jaio zitzaizenean.

4 Hazi zen haurra, eta titia kendu zioten, eta Abrahamek oturuntza handia egin zuen Isaaki titia kendu zioten egunean.

5 Sem eta Eber, eta lurraldeko jende handi guztia, baita Abimelek filistearren erregea eta haren zerbitzariak ere, eta Pikol, bere armadako buruzagia, etorri ziren jan, edan eta ospatzera Abrahamek bere seme Isaaki titia kendu zioten egunean egindako oturuntzan.

6 Abrahamen aita zen Terah eta haren anaia Nahor Haranetik etorri ziren, beraiek eta haien seme guztiak, Sarari seme bat jaio zitzaiola entzutean oso poztu baitziren.

7 Abrahamengana etorri ziren, eta jan eta edan zuten Abrahamek Isaaki titia kendu zioten egunean egin zuen oturuntzatik.

8 Terah eta Nahor Abrahamekin poztu ziren, eta denbora asko eman zuten harekin filistearren lurraldean.

9 Garai hartan hil zen Serug, Reuren semea, Abrahamen seme Isaaken jaiotzaren lehen urtean.

10 Eta Serugen bizitza osoa berrehun eta hogeita hemeretzi urte izan zen, eta gero hil egin zen.

11 Ismael, Abrahamen semea, hazia zen egun haietan; hamalau urte zituen Sarak Isaak Abrahami erdi zionean.

12 Jainkoa Abrahamen seme Ismaelekin zegoen; hazi egin zen, arkua erabiltzen ikasi eta arkulari bihurtu zen.

13 Isaak bost urte zituen, Ismaelekin batera dendaren atean eserita zegoen.

14 Ismael Isaakengana joan zen eta haren aurrean eseri zen. Hartu zuen arkua, tentsatu eta gezia sartu zion, eta Isaak hiltzeko asmoa zuen.

15 Sarak ikusi zuen Ismaelek bere seme Isaaki egin nahi zion ekintza, eta oso atsekabetu zitzaion bere semeagatik, eta Abraham deitu eta esan zion: Bota neskame hau eta bere semea, bere semea ez baita nire semearekin oinordeko izango, horixe egin nahi izan baitio gaur.

16 Abrahamek Sararen ahotsa entzun zuen, eta goizean goiz jaiki zen, eta hamabi ogi eta ur botila bat hartu zituen,

eta Agarri eman zizkion, eta bidali egin zuen bere semearekin batera, eta Agar joan zen bere semearekin basamortura, eta Parango basamortuan bizi izan ziren basamortuko biztanleekin, eta Ismael arkularia zen, eta denbora luzez bizi izan zen basamortuan.

17 Gero, bera eta bere ama Egiptora joan ziren, eta han bizi izan ziren, eta Agarrekin Egiptotik emazte bat hartu zuen bere semearentzat, eta haren izena Meriba zen.

18 Ismaelen emaztea haurdun geratu eta lau seme eta bi alaba erditu zituen, eta Ismael, bere ama, emaztea eta seme-alabak gero joan eta basamortura itzuli ziren.

19 Eta basamortuan egin zituzten kanpalekuak, non bizi ziren, eta bidaiatzen jarraitu zuten eta gero hilero eta urtero atsedean hartzen.

20 Jainkoak Ismaeli ardiak, behi-taldeak eta oihalak eman zizkion Abraham bere aita zelako, eta gizona abere ugariz ugaldtu zen.

21 Ismael basamortuetan eta oihaletan bizi izan zen, denbora luzez bidaiatzen eta atsedean hartzen, eta ez zuen bere aitaren aurpegia ikusi.

22 Denbora batzuk igaro ondoren, Abrahamek Sara bere emazteari esan zion: «Joango naiz Ismael nire semea ikustera, aspaldi ikusi ez dudalako».

23 Abraham bere gamelu baten gainean joan zen basamortura, Ismael bere semearen bila, entzun baitzuen basamortuan oihaletxola batean bizi zela bere ondasun guztiekin.

24 Abraham basamortura joan zen, eta eguerdi aldera Ismaelen dendaraino iritsi zen, eta Ismaelen berri galdetu zuen, eta Ismaelen emaztea aurkitu zuen dendan eserita bere seme-alabekin, eta Ismael, bere senarra eta ama, ez zeuden haiekin.

25 Eta Abrahamek galdetu zion Ismaelen emazteari, esanez: Nora joan da Ismael? Eta hark erantzun zion: Ehizara joan da zelaira, eta Abraham gameluaren gainean zegoen oraindik, ez baitzen lurrera jaitsi nahi izan, Sara emazteari zin egin baitzion ez zela gamelutik jaitsiko.

26 Abrahamek Ismaelen emazteari esan zion: «Alaba, eman iezadazu ur pixka bat edateko, bideaz nekatuta bainago eta».

27 Ismaelen emazteak erantzun zion Abrahami: «Ez dugu urik ez ogirik». Eta oihaletxolan eserita geratu zen, eta ez zuen Abraham ikusi, ezta galdetu ere nor zen.

28 Baina bere seme-alabak jotzen ari zen oihaletxolan, eta madarikatzen zituen, eta baita bere senarra Ismael madarikatu eta iraindu ere, eta Abrahamek entzun zituen Ismaelen emazteak bere seme-alabei esandako hitzak, eta oso haserre eta desatsegin jarri zen.

29 Abrahamek emakumeari dei egin zion oihaletxolatik ateratzeko, eta emakumea etorri eta Abrahamen aurrean jarri zen, Abraham oraindik gameluaren gainean baitzegoen.

30 Abrahamek Ismaelen emazteari esan zion: «Ismael zure senarra etxera itzultzen denean, esan iezaiozu hitz hauek:

31 Filistearren lurraldeko gizon oso zahar bat etorri da hona zure bila, eta hau zen bere itxura eta irudia; ez nion galdetu nor zen, eta hemen ez zeundela ikusita, esan zidan: Ismael zure senarra itzultzen denean, esan iezaiozu hau esan dizula gizon honek: Etxera itzultzen zarenean, kendu hemen jarri duzun dendako iltze hau, eta jarri beste iltze bat haren ordez.

32 Eta Abrahamek emakumeari eman zizkion aginduak amaitu zituenen, buelta eman eta gamelu gainean etxerantz abiatu zen.

33 Ismael ehiza-bidaiaitik itzuli ondoren, bera eta bere ama, dendara itzuli ziren, eta bere emazteak hitz hauek esan zizkion:

34 Filistearren lurraldeko gizon oso zahar bat etorri da zure bila, eta horrelakoa zen bere itxura eta gorpuzkera; ez nion galdetu nor zen, eta etxean ez zeundela ikusita, esan zidan: Zure senarra etxera itzultzen denean, esaiozu, hau dio agureak: Kendu hemen jarri duzun oihal-iltzea eta jarri beste iltze bat haren ordeez.

35 Ismaelek bere emaztearen hitzak entzun zituen, eta jakin zuen bere aita zela, eta bere emazteak ez zuela ohoratzen.

36 Eta Ismaelek ulertu zituen bere aitaren emazteari esandako hitzak, eta Ismaelek entzun zuen bere aitaren ahotsari, eta Ismaelek baztertu egin zuen emakume hura eta joan egin zen.

37 Ismael gero Kanaan lurraldera joan zen, eta beste emazte bat hartu zuen eta bere dendara eraman zuen, orduan bizi zen lekura.

38 Hiru urteren buruan, Abrahamek esan zuen: «Berriro joango naiz Ismael nire semea ikustera, aspaldi ez baitut ikusi».

39 Gameluaren gainean igo eta basamortura joan zen, eta eguerdi aldera Ismaelen dendaraino iritsi zen.

40 Eta Ismaelez galdetu zuen, eta bere emaztea dendatik atera zen eta honek erantzun zion: Ez dago hemen, jauna, zeren ehizara joan da landan, eta gameluei jaten ematera. Eta emakumeak Abrahami esan zion: Sartu, jauna, dendara, eta jan ogi puska bat, zeren zure arima nekatuta egongo baita bidaiaगतik.

41 Abrahamek erantzun zion: Ez naiz geldituko, presaka bainago nire bidaiarekin jarraitzeko, baina eman iezadazu ur pixka bat edateko, egarri bainaiz eta. Emakumea presaka joan zen eta korrika joan zen dendara, eta ura eta ogia ekarri zizkion Abrahami, eta aurrean jarri zizkion, eta jatera animatu zuen. Abrahamek jan eta edan zuen, eta lasaitu egin zen, eta bedeinkatu egin zuen bere seme Ismael.

42 Bazkaria amaitu eta Jauna bedeinkatu zuen, eta Ismaelen emazteari esan zion: Ismael etxera itzultzen denean, esan iezaiozu hitz hauek:

43 Filistearren lurraldeko gizon oso zahar bat etorri zen hona eta zure berri galdetu zuen, eta ez zinen hemen; eta ogia eta ura ekarri nizkion, eta jan eta edan zuen, eta bere bihotza lasaitu zen.

44 Eta hitz hauek esan zizkidan: Ismael zure senarra etxera itzultzen denean, esan iezaiozu: Oso ona da daukazun oihal-etxolaren iltzea, ez kendu oihal-etxolaren gainetik.

45 Eta Abrahamek emakumeari aginduak eman ondoren, bere etxera joan zen zaldiz, filistearren lurraldera; eta Ismael bere dendara iritsi zenean, bere emaztea pozik eta bihotz alai batekin joan zitzaion bila.

46 Eta hark esan zion: Filistearren lurraldetik etorri zen gizon zahar bat, eta horrelakoa zen bere itxura. Zure berri galdetu zuen, baina ez zinen hemen. Ogia eta ura ekarri nizkion, eta jan eta edan zuen, eta lasaitu egin zen.

47 Eta hitz hauek esan zizkidan: Ismael zure senarra etxera itzultzen denean, esan iezaiozu: Oso ona da daukazun oihal-etxolaren iltzea, ez kendu oihal-etxolaren gainetik.

48 Ismaelek jakin zuen bere aita zela, eta bere emazteak ohoratu zuela, eta Jaunak bedeinkatu egin zuen Ismaelek.

22. KAPITULUA

1 Jaiki zen Ismael, hartu zituen bere emaztea, seme-alabak, abereak eta bere ondasun guztiak, eta handik abiatu zen, filistearren lurraldera, bere aitagana.

2 Abrahamek bere seme Ismael-i kontatu zion Ismaelek hartu zuen lehen emaztearekin izandako gertakaria, emakumeak egin zuena.

3 Ismael eta haren seme-alabak Abrahamekin bizi izan ziren denbora luzez lurralde hartan, eta Abraham denbora luzez bizi izan zen filistearren lurraldean.

4 Eta egunak aurrera joan ziren eta hogeita sei urtera iritsi ziren, eta ondoren Abraham bere zerbitzariekin eta haren ondasun guztiekin filistearren lurraldetik joan zen eta urruti urrundu zen, eta Hebronera hurbildu ziren, eta han geratu ziren, eta Abrahamen zerbitzariak ur putzuak zulatu zituzten, eta Abraham eta haren ondasun guztiak uraren ondoan bizi izan ziren, eta filistearren errege Abimeleken zerbitzariak entzun zuten Abrahamen zerbitzariak ur putzuak zulatu zituztela lurraldearen mugetan.

5 Eta etorri eta Abrahamen zerbitzariekin liskarra izan zuten, eta zulatu zuten putzu handia lapurtu zieten.

6 Filistearren errege Abimelekek gertaera honen berri izan zuen, eta Pikol bere gudarosteko buruzagiarekin eta hogeiz gizonekin joan zen Abrahamengana. Eta Abimelekek Abrahami hitz egin zion bere zerbitzariak buruz, eta Abrahamek errieta egin zion Abimeleki bere zerbitzariak lapurtu zioten putzuagatik.

7 Eta Abimelekek Abrahami esan zion: «Lur osoa sortu zuen Jaunaren biziaren zin dagit, ez dudala entzun nire zerbitzariak zure zerbitzariak egin dieten ekintza gaurdaino».

8 Abrahamek zazpi bildots eme hartu eta Abimeleki eman zizkion, esanez: «Hartu itzazu nire eskuetatik, putzu hau nik zulatu dudala frogatzeko».

9 Eta Abimelekek hartu zituen Abrahamek eman zizkion zazpi bildotsak, behi eta artalde ugari eman baitzion, eta Abimelekek zin egin zion Abrahami putzuari buruz, horregatik deitu zion putzu hari Beer-Xeba, han biek zin egin baitzuten horri buruz.

10 Eta biek itun bat egin zuten Beersheban, eta Abimelek jaiki zen Pikol bere armadako kapitainarekin eta bere gizon guztiekin, eta filistearren lurraldera itzuli ziren, eta Abraham eta harenak ziren guztiak Beersheban bizi izan ziren eta denbora luzez egon zen lurralde hartan.

11 Abrahamek sagasti handi bat landatu zuen Beer-Xeban, eta lau ate egin zizkion lurraren lau aldeetara begira, eta mahasti bat landatu zuen bertan, bidaiari bat Abrahamengana etortzen bazen bere bidean zegoen edozein ate sartzen zen, eta han geratzen zen, jan eta edan, ase eta gero alde egiten zuen.

12 Abrahamen etxea beti zegoen zabalik bertatik igarotzen ziren gizakien semeentzat, egunero Abrahamen etxean jan eta edaten etortzen zirenentzat.

13 Eta gosea zuen eta Abrahamen etxera etortzen zen edozein gizonak, Abrahamek ogia ematen zion jan eta edan zezan eta ase zedin, eta biluzik bere etxera etortzen zen edonork nahi zituen arropak janzen zituen, eta zilarra eta

urrea ematen zizkion, eta lurrean sortu zuen Jauna ezagutarazten zion; hori egin zuen Abrahamek bere bizitza osoan.

14 Abraham, bere seme-alabak eta haren ondasun guztiak Beer-Xeban bizi izan ziren, eta Hebroneraingo ezarri zuen bere kanpalekua.

15 Abrahamen anaia Nahor, bere aita eta haiekin zeuden guztiak Haranen bizi izan ziren, ez baitziren Abrahamekin Kanaan lurraldera etorri.

16 Nahorri seme-alabak jaio zitzaizkion, Haranen alaba eta Abrahamen emazte Sararen arreba den Milkak.

17 Hauek dira berari jaio zitzaizkion semeen izenak: Uz, Buz, Kemuel, Kesed, Kazo, Pildax, Tidlaf eta Betuel, zortzi seme. Hauek dira Milkak Abrahamen anaia Nahorri eman zizkion semeak.

18 Nahorrek Reuma izeneko ohaide bat izan zuen, eta honek ere lau seme izan zizkion Nahorri: Zebak, Gakax, Takax eta Maaka.

19 Nahorri hamabi seme izan zitzaizkion, alabei gainera, eta haiei ere seme-alabak izan zizkieten Haranen.

20 Uz, Nahorren lehen-semearen, semeak hauek izan ziren: Abi, Keref, Gadin, Melus eta haien arreba Debora.

21 Buzen semeak Berakel, Naamat, Xeba eta Madonu izan ziren.

22 Kemuelen semeak Aram eta Rekob izan ziren.

23 Keseden semeak hauek izan ziren: Anamelek, Meshai, Benon eta Jifi; eta Kazoren semeak hauek izan ziren: Pildax, Meki eta Ofer.

24 Pildashen semeak Arud, Chamum, Mered eta Molok izan ziren.

25 Tidlafen semeak Mushan, Kushan eta Mutzi izan ziren.

26 Betuelen semeak Sekar, Laban eta haien arreba Rebeka izan ziren.

27 Hauek dira Haranen jaio zitzaizkien Nahorren semeen familiak; Kemuelen seme Aram eta bere anaia Rekob Haranetik joan ziren, eta Eufrates ibaiaren ondoko lurraldean haran bat aurkitu zuten.

28 Hiri bat eraiki zuten han, eta hiriari Pethor Aram-en semearen izena eman zioten, hau da, Aram Naharayim, gaur egun arte.

29 Keseden semeak ere joan ziren bizitzera leku bat aurki zezaketen lekura, eta joan ziren eta aurkitu zuten Shinar lurraldearen parean zegoen haran bat, eta bertan bizi izan ziren.

30 Eta han hiri bat eraiki zuten, eta Kesed deitu zioten hiriari, beren aitaren izenaren arabera; lurralde hori da Kasdim gaur egun arte. Kasdimarrak bizi izan ziren lurralde hartan, eta emankorrak izan ziren eta izugarri ugaltu ziren.

31 Eta Terah, Nahor eta Abrahamen aita, joan zen eta beste emazte bat hartu zuen bere zahartzaroan, eta Pelila zuen izena, eta haurdun geratu zen eta seme bat erditu zion, eta Zoba deitu zion.

32. Eta Terahek hogeita bost urte bizi izan zen Tzoba izan zuenetik.

33 Eta Terah urte hartan hil zen, hau da, Abrahamen seme Isaaken jaiotzaren hogeita hamabosgarren urtean.

34 Terahen egunak berrehun eta bost urte izan ziren, eta Haranen lurperatu zuten.

35 Terahen seme Zebak hogeita hamar urte bizi izan zen, eta Aram, Aklis eta Merik izan zituen.

36. Eta Aramek, Tzobaren semeak, Terahen semeak, hiru emazte izan zituen eta hamabi seme eta hiru alaba izan zituen; eta Jaunak eman zizkion Arami, Tzobaren semeari, aberastasunak eta ondasunak, eta behi, artalde eta behi-talde ugari, eta gizona asko ugaltu zen.

37 Aram, Tzobaren semea, bere anaia eta bere etxeko guztiak Haranetik abiatu ziren, eta leku bat aurki zezaketen lekura joan ziren bizitzera, zeren haien ondasunak handiegiak baitziren Haranen geratzeko; ezin baitziren Haranen geratu beren anaiekin, Nahorren semeekin.

38 Aram, Tzobaren semea, joan zen bere anaiekin, eta ekialdeko lurralderantz urrunean haran bat aurkitu zuten, eta han bizi izan ziren.

39 Hiri bat ere eraiki zuten han, eta Aram deitu zioten, anaia zaharrenaren izenaz; Aram eta Zoba deitzen da gaur egun arte.

40 Isaak, Abrahamen semea, hazten ari zen garai hartan, eta bere aitak Abrahamek Jaunaren bidea irakatsi zion Jauna ezagutzeko, eta Jauna harekin zegoen.

41 Hogeita hamazazpi urte zituenean, Ismael anaia harekin zebilen oihaltu-etxolan.

42 Ismael harroputz agertu zitzaion Isaaki, esanez: «Hamahiru urte nituen Jaunak nire aitari zirkunzidatzeko esan zionean, eta Jaunak nire aitari esan zion hitzaren arabera egin nuen, eta nire arima Jaunari eman nion, eta ez nuen hautsi nire aitari agindu zion hitza.

43 Isaakek Ismaeli erantzun zion: «Zergatik harrotzen zara nirekin horretaz, Jaunak agindu dizun zure gorputzetik hartu duzun haragi zati txiki batez?»

44 Jaunaren bizia zarelako, nire aita Abrahamen Jainkoa, Jaunak nire aitari esango balio: Hartu zure seme Isaak eta ekarri eskaintza bat nire aurrean, ez nuke uko egingo, pozik onartuko nuke.

45 Jaunak entzun zuen Isaakek Ismaeli esandako hitza, eta atsegin iruditu zitzaion Jaunari, eta Abraham gai honetan probatzea pentsatu zuen.

46 Jainkoaren semeak Jaunaren aurrean aurkeztu ziren eguna heldu zen, eta Satan ere Jainkoaren semeekin batera Jaunaren aurrean agertu zen.

47 Jaunak Satani galdetu zion: Nondik zatoz? Satanek erantzun zion: Lurrean ibili eta ibili naiz.

48 Jaunak Satani esan zion: «Zer esan behar didazu lurreko seme-alaba guztiei buruz?». Satanek erantzun zion Jaunari: «Ikusi ditut zuri zerbitzatzen dizkizuten lurreko seme-alaba guztiak, eta gogoratzen zaituzte zerbait eskatzen dizutenean».

49 Eta zuri eskatzen dizuten gauza ematen diezunean, lasai esertzen dira, eta zu uzten zaituzte, eta ez dira gehiago zutaz oroitzen.

50 Ikusi al duzu Abraham, Terahen semea, hasieran seme-alabarik ez zuena, eta zuri zerbitzatu eta aldareak eraiki zizkizun etortzen zen leku guztietan, eta opariak eskaini zizkien haien gainean, eta zure izena etengabe aldarrikatu zien lurreko seme-alaba guztiei?

51 Eta orain, Isaak bere semea jaio zaionez, utzi zaitu, jai handi bat egin die lurraldeko biztanle guztiei, eta Jauna ahaztu du.

52 Izan ere, egin duen guztiaren artean, ez dizu eskaintzarik ekarri; ez erre-oparirik, ez bake-oparirik, ez idirik, ez bildotsik, ez ahuntzik, bere semea titia kendu zioten egunean hil zituen gauza guztietatik.

53. Bere semea jaio zenetik orain arte, hogeita hamazazpi urte igaro direnean, ez dizu aldarerik eraiki zure aurrean, ezta eskaintzarik ere ekarri; izan ere, ikusi zuen eskatutakoa eman zeniola zure aurrean, eta horregatik utzi zaitu.

54 Jaunak Satanasi esan zion: «Hala begiratu al diozu nire zerbitzari Abrahami? Ez baitago haren antzekorik lurrean, gizon zuzen eta perfektua nire aurrean, Jainkoari beldur zaiona eta gaiztakeriatik aldentzen dena. Bizi naizen zin dagit: «Ekarri zure seme Isaak nire aurrean», esango banio, ez lidake ukatuko, are gehiago bere artalde edo behitaldeetatik erre-opari bat nire aurrean ekartzeko esango banio.»

55 Sataneke Jaunari erantzun zion: «Esan diozun bezala Abrahami, eta ikusiko duzu ea gaur ez duen hautsi eta zure hitzak baztertuko».

23. KAPITULUA

1 Garai hartan, Jaunak Abrahami hitz egin zion, eta esan zion: Abraham. Abrahamek erantzun zion: Hemen nago.

2 Eta esan zion: Hartu zeure semea, maite duzun seme bakarra, Isaak, eta zoaz Moriah lurraldera, eta eskaini han erre-oparizat erakutsiko zaizun mendi batean, han ikusiko baitituzu hodei bat eta Jaunaren aintza.

3 Eta Abrahamek bere baitan esan zuen: Nola bereiziko dut nire seme Isaak Sara bere amagandik, Jaunaren aurrean erre-opari gisa eskaintzeko?

4 Abraham sartu zen dendara, eta eseri zen Sara bere emaztearen aurrean, eta hitz hauek esan zizkion:

5 Nire seme Isaak hazi egin da eta denbora batez ez du bere Jainkoaren zerbitzua ikasi. Bihar joango naiz eta Sem eta bere seme Eberrengana eramango dut, eta han ikasiko ditu Jaunaren bideak, Jauna ezagutzen irakatsiko baitiote, baita Jaunaren aurrean etengabe otoitz egiten duenean, erantzungo diola ere. Beraz, han jakingo du Jauna, bere Jainkoa, zerbitzatzeko bidea.

6 Sarak esan zuen: «Ondo hitz egin duzu. Zoaz, jauna, eta egin iezaiozu esan duzuna; baina ez ezazu niregandik urrundu, ezta denbora luzez egon ere, nire arima haren arimarekin lotuta baitago».

7 Eta Abrahamek Sarari esan zion: «Alaba, otoitz egin diezaiogun gure Jainko Jaunari, ongia egin diezagun».

8 Sarak bere seme Isaak hartu zuen, eta gau osoan egon zen harekin; emakumeak musukatu eta besarkatu egin zuen, eta argibideak eman zizkion goizera arte.

9 Eta esan zion: Ene seme, nola bereiziko da nire arima zugandik? Eta musukatu eta besarkatu egin zuen, eta Abrahami aginduak eman zizkion hari buruz.

10 Sarak Abrahami esan zion: «Ene jauna, otoitz egiten dizut zure semeaz arduratu eta begirada bat eman, ez baitut beste semerik edo alabarik berataz gain».

11 Ez utzi alde batera. Gose bada, eman iezaiozu ogia; egarri bada, eman iezaiozu ura edateko; ez utzi oinez joaten, ezta eguzkitan esertzen ere.

12 Ez utzi bakarrik bidean joaten, ezta nahi duen guztia egitera behartu ere; egin iezaiozu berak esaten dizuna.

13 Sarak negarrez aritu zen gau osoan Isaakengatik, eta aginduak eman zizkion goizera arte.

14 Goizean, Sarak etxean zituen jantzietatik soineko eder eta eder bat aukeratu zuen, Abimelekek eman zizkionetatik.

15 Jantzi zuen bere seme Isaak harekin, eta turbante bat jarri zion buruan, eta harribitxi bat sartu zuen turbantearen goialdean, eta biderako hornigaiak eman zizkien, eta abiatu ziren, eta Isaak joan zen bere aita Abrahamekin, eta haien morroi batzuk lagundu zizkien bidetik ateratzen laguntzeko.

16 Sara haiekin atera zen, eta bidean lagundu zien agurtzeko, eta esan zioten: Itzuli dendara.

17 Sarak bere seme Isaaken hitzak entzun zituenean, negarrez hasi zen mingots, eta Abraham bere senarrak berarekin negar egin zuen, eta haien semeak haiekin negar egin zuen negar handiz; haiekin joan zirenek ere negar egin zuten asko.

18 Sarak bere seme Isaak heldu eta besoetan hartu zuen, eta besarkatu egin zuen eta negarrez jarraitu zuen harekin batera, eta Sarak esan zion: Nork daki egun honen ondoren berriro ikusiko zaitudan?

19 Abraham, Sara eta Isaak elkarrekin negarrez jarraitu zuten, eta bidean haiekin batera zihoazen guztiek haiekin negar egin zuten. Gero, Sara bere semearengandik aldendu zen, mingots negarrez, eta bere morroi eta neskame guztiak berarekin itzuli ziren dendara.

20 Abraham bere seme Isaakekin joan zen Jaunaren aurrean eskaintza gisa eramateko, Jaunak agindu bezala.

21 Abrahamek berekin hartu zituen bi gazte, Agarren seme Ismael eta bere morroi Eliezer, eta haiekin joan ziren. Bidean zihoazela, gazteek hitz hauek esan zizkieten beren artean:

22 Ismaelek Eliezerri esan zion: «Orain, nire aita Abraham Isaakekin joango da Jaunari erre-opari gisa ekartzera, hark agindu bezala».

23 Orain, itzultzean, bere ondasun guztiak emango dizkit, bere ondoren oinordetzan jasotzeko, ni naizelako haren lehen-semea.

24 Eta Eliezerrek Ismaeli erantzun zion: «Abrahamek baztertu egin zintuen zure amarekin batera, eta zin egin zuen ez zenuela ezer jasoko bere ondasun guztietatik; eta nori emango dio daukan guztia, bere altxor guztiekin batera, niri baizik, bere zerbitzariari, bere etxean leial izan naizenari, gau eta egun zerbitzatu diodanari eta berak eskatu didan guztia egin dudanari? Hiltzean, niri utziko dit ondare duen guztia.

25 Abraham bere seme Isaakekin bidean zihoala, Satanasek etorri eta Abrahami agertu zitzaion gizon zahar, apal eta damutu baten itxuran, eta Abrahamengana hurbildu eta esan zion: «Ergela edo ergela zara, gaur zure seme bakarrari gauza hau egiteko?

26 Jainkoak seme bat eman dizu zure azken egunetan, zure zahartzaroan, eta gaur joan eta hil egingo al duzu hura, indarkeriarik egin ez duelako? Eta zure seme bakarraren arima lurpetik desagerraraziko al duzu?

27 Ez al dakizu eta ez al dakizu gauza hau ezin dela Jaunarengandik etorri? Jaunak ezin dio gizakiari lurrean hainbesteko gaitz egin, esateko: Zoaz eta hil zure haurra.

28 Abrahamek hau entzun zuen eta jakin zuen Satanasek hitza zela Jaunaren bidetik aldentzen saiatu zena, baina Abrahamek ez zion Satanasek ahotsari jaramonik egin, eta Abrahamek errieta egin zion, alde egin zezan.

29 Satan itzuli eta Isaakengana etorri zen; eta Isaaki agertu zitzaion gazte eder eta itxura oneko baten itxuran.

30 Isaakengana hurbildu eta esan zion: «Ez al dakizu eta ez al dakizu zure aita zaharra eta ergela gaur alferrik eramaten zaituela hiltzera?»

31 Orain, seme, ez entzun eta ez egin kasurik, agure ergela baita, eta ez utzi zure arima preziatua eta itxura ederra lurpetik galtzen.

32 Isaakek entzun zuen hori, eta Abrahami esan zion: «Entzun al duzu, aita, gizon honek esan duena? Horrela mintzatu da».

33 Abrahamek bere seme Isaaki erantzun zion: «Kontuz ibili harekin eta ez entzun haren hitzei, ezta jaramonik egin ere, Satanas da eta gaur Jainkoaren aginduetatik aldentzen saiatzen ari da.

34 Abrahamek errieta egin zion Satani, eta Sataneke alde egin zuen haietatik, eta ezin zituela garaitu ikusita, ezkutatu egin zen haiengandik, eta joan eta haien aurretik pasa zen bidean; eta ur-erreka handi bihurtu zen bidean, eta Abraham, Isaak eta bere bi gazteak leku hartara iritsi ziren, eta ur-erreka handi eta indartsu bat ikusi zuten.

35 Errekara sartu eta zeharkatu zuten, eta urak hasieran hanketaraino iritsi zitzaizkien.

36 Eta errekan sakonago sartu ziren eta urak leporaino iristen zitzaizkien, eta denak izutu ziren uraren ondorioz; eta erreka zeharkatzen ari zirela, Abrahamek leku hura ezagutu zuen, eta bazekien lehenago ez zegoela urik han.

37 Abrahamek bere seme Isaaki esan zion: «Badakit leku hau non ez zegoen ez errekarik ez urik; beraz, Satanas da hau guztia egiten diguna, gaur Jainkoaren aginduetatik aldentzeko».

38 Abrahamek errieta egin zion eta esan zion: Jaunak errieta egin zaitzala, Satanas, alde egin guregandik, Jainkoaren aginduen arabera goazelako.

39 Satanas Abrahamen ahotsaz izutu zen, eta haietatik alde egin zuen, eta lekua lehen bezala lehor bihurtu zen berriro.

40 Abraham Isaakekin joan zen Jainkoak esan zion lekura.

41 Hirugarren egunean, Abrahamek begiak altxatu eta urrutitik ikusi zuen Jainkoak adierazi zion lekua.

42 Eta suzko zutabe bat agertu zitzaion lurretik zerura iristen zena, eta aintzazko hodei bat mendi gainean, eta Jaunaren aintza ikusi zen hodeian.

43 Abrahamek Isaaki esan zion: «Ene seme, ikusten al duzu urrutitik ikusten dugun mendi horretan nik ikusten dudana?»

44 Isaakek erantzun zion aitari: «Suzko zutabe bat eta hodei bat ikusten ditut, eta Jaunaren aintza hodei gainean ikusten da».

45 Eta Abrahamek bazekien bere seme Isaak Jaunak erre-opari gisa onartua izan zela.

46 Eta Abrahamek Eliezerri eta bere seme Ismaeli esan zien: «Ikusten al duzue zuek ere urrunean dagoen mendian ikusten duguna?»

47 Eta haiek erantzun zuten: Ez dugu ezer gehiago ikusten lurreko beste mendiak baino. Eta Abrahamek bazekien ez zirela Jaunaren aurrean onartuak haiekin joateko, eta Abrahamek esan zien: Gelditu hemen astoarekin, ni eta nire seme Isaak mendi hartara joango garen bitartean eta han Jaunaren aurrean gurtuko dugun bitartean eta gero itzuliko garen zuekin.

48 Eta Eliezer eta Ismael leku hartan geratu ziren, Abrahamek agindu bezala.

49 Abrahamek erre-oparirako egurra hartu eta bere seme Isaaken gainean jarri zuen; sua eta labana hartu zituen, eta biak leku hartara joan ziren.

50 Bidean zihoazela, Isaakek bere aitari esan zion: «Hara, sua eta egurra ikusten ditut, baina non da, bada, Jaunaren aurrean erre-opari gisa eskainiko den bildotsa?»

51 Abrahamek bere seme Isaaki erantzun zion: «Jaunak zu aukeratu zaitu, ene seme, bildotsaren ordezkari erre-opari perfektu izateko».

52 Isaakek aitari esan zion: «Pozik eta bihotzeko alaitasunez egingo dut Jaunak esan dizun guztia».

53 Abrahamek berriro esan zion Isaaki bere semeari: «Ba al duzu bihotzean gai honi buruz egokia ez den pentsamendu edo aholkurik? Esadazu, seme, otoitz egiten dizut, ez ezkutatu.»

54 Isaakek bere aita Abrahami erantzun zion: «Ene aita, Jaunaren bizia eta zure arimaren bizia bezalakoa da, ez dut ezer nire bihotzean berak esan dizun hitzetik eskuinera edo ezkerrera aldentzeko.»

55 Ez gorputz-adarrak ez giharrik ez da mugitu edo kikildu honen aurrean, eta ez dut bihotzean inolako pentsamendu edo aholku txarrik honen inguruan.

56 Baina gai honetan bihotz alai eta alai nago, eta diot: Bedeinkatua Jauna, gaur haren aurrean erre-opari izateko aukeratu nauelako.

57 Abraham oso poztu zen Isaaken hitzekin, eta aurrera jarraitu zuten eta elkarrekin iritsi ziren Jaunak esandako lekura.

58 Abraham aldarea eraikitza hurbildu zen leku hartan, eta Abraham negarrez ari zen, eta Isaakek harriak eta morteroa hartu zituen aldarea eraikitzen amaitu zuten arte.

59 Abrahamek egurra hartu eta eraiki zuen aldarearen gainean jarri zuen.

60 Isaak semea hartu eta lotu egin zuen aldare gainean zegoen egurraren gainean jartzeko, Jaunaren aurrean erre-opari gisa hiltzeko.

61 Isaakek bere aitari esan zion: «Lotu nazazu ondo eta jarri aldarearen gainean, biratu eta mugitu ez nadin, eta labana nire haragian sartu eta erre-opariaren profanaziotik ihes egin ez dezadan». Eta Abrahamek hala egin zuen.

62 Isaakek bere aitari esaten zion oraindik: «Ai ene aita, hil eta eskaintza gisa erre nauzunean, eraman ezazu nire errautsetatik geratzen dena Sara nire amari, eta esan iezaiozu: Hau da Isaaken usain gozoa; baina ez esan hori putzu baten ondoan edo leku garai batean esertzen bada, bere arima nire atzetik bota eta hil ez dadin».

63 Eta Abrahamek Isaaken hitzak entzun zituen, eta ahotsa altxatu eta negar egin zuen Isaakek hitz hauek esan zituenean; eta Abrahamen malkoak isuri ziren Isaak bere semearen gainera, eta Isaakek negar egin zuen mingots, eta esan zion aitari: Bizkortu, aita, eta egin nirekin Jaunaren gure Jainkoaren nahia, agindu dizun bezala.

64 Abrahamen eta Isaaken bihotzak poztu ziren Jaunak agindu zien gauza honekin; baina begiak negar egin zuen mingots, bihotza poztu zen bitartean.

65 Abrahamek bere seme Isaak lotu eta aldarearen gainean jarri zuen, egurraren gainean. Isaakek lepoa luzatu zuen aldarearen gainean bere aitaren aurrean, eta Abrahamek eskua luzatu zuen labana hartzeko, bere semea Jaunaren aurrean erre-opari gisa hiltzeko.

66 Garai hartan, errukiaren aingeruak Jaunaren aurrera etorri eta Isaaki buruz hitz egin zioten, esanez:

67 Jauna, zeruan eta lurrean sortu duzun guztiaren Errege errukitsu eta bihozbera zara, eta denak eusten dituzu; eman, beraz, erreskatea eta berreskurapena zure zerbitzari Isaaken ordeztu, eta erruki izan eta izan erruki Abrahami eta bere seme Isaaki, gaur zure aginduak betetzen ari baitira.

68 Ikusi al duzu, Jauna, nola Isaak, zure zerbitzari Abrahamen semea, hiltegira lotua izan den abere bat bezala? Orain, beraz, piztu bedi haien alde zure errukia, Jauna.

69 Garai hartan, Jauna agertu zitzaion Abrahami, eta zerutik dei egin zion, esanez: Ez luzatu eskua mutikoaren gainean, eta ez egin ezer berari; badakit orain Jainkoa beldur zarela ekintza hau egitean, eta zure seme bakarra niri ukatzean.

70 Abrahamek begiak altxatu eta ikusi zuen ahari bat sastraka batean adarrekin harrapatuta zegoela; ahari hori zen Jainko Jaunak lurrean sortu zuena, lurra eta zerua egin zituen egunean.

71 Jaunak ahari hau egun hartatik prestatu zuen Isaaken ordeztu erre-opari gisa.

72 Eta ahari hau Abrahamengana zihoan, Satanek heldu eta adarrak sastrakan korapilatu zizkion, Abrahamengana ez joateko, Abrahamek bere semea hil zezan.

73 Eta Abrahamek, aharia beregana hurbiltzen eta Satanek eusten ikusita, hartu eta aldare aurrean eraman zuen, eta bere seme Isaak askatu zuen loturetatik, eta aharia jarri zuen haren ordeztu, eta Abrahamek aharia hil zuen aldarean, eta eskaintza gisa eskaini zuen bere seme Isaaken ordeztu.

74 Abrahamek ahariaren odoletik pixka bat isuri zuen aldarean, eta oihu egin zuen: «Hau nire semearen ordeztu da, eta gaur hau nire semearen odola bezala hartu bedi Jaunaren aurrean».

75 Eta Abrahamek aldare ondoan egin zuen guztia oihuka esaten zuen: Hau nire semearen ordeztu da, eta gaur Jaunaren aurrean kontuan hartua izan bedi nire semearen ordeztu; eta Abrahamek aldare ondoko zerbitzu osoa amaitu zuen, eta zerbitzua Jaunaren aurrean onartua izan zen, eta Isaak izan balitz bezala kontatu zen; eta Jaunak bedeinkatu zituen Abraham eta bere ondorengoak egun hartan.

76 Eta Satan Saragana joan zen, eta agertu zitzaion agure oso apal eta otzan baten itxuran, eta Abraham oraindik Jaunaren aurrean erre-oparian ari zen lanean.

77 Eta esan zion: Ez al dakizu Abrahamek zure seme bakarrarekin gaur egin duen lan guztia? Isaak hartu eta aldare bat eraiki zuen, eta hil egin zuen, eta aldarearen gainean sakrifizio gisa eskaini zuen. Eta Isaakek negar egin zuen eta negar egin zuen bere aitaren aurrean, baina ez zion begiratu, ezta errukirik izan ere.

78 Eta Satanek hitz hauek erreplikatu zituen, eta alde egin zuen harengandik, eta Sarak Satanen hitz guztiak entzun zituen, eta gizonen semeen artean bere semearekin egon zen agure bat zela imajinatu zuen, eta etorri eta gauza hauek esan zizkiola.

79 Sarak ahotsa altxatu eta negar egin zuen mingots bere semeagatik; lurrera bota zen eta hautsa burura bota zuen, eta esan zuen: Ene semea, Isaak ene semea, ai gaur zure ordeztu hil izan banintz! Eta negarrez jarraitu zuen eta esan zuen: Atsekabetzen nau zuregatik, ene semea, ene seme Isaak, ai gaur zure ordeztu hil izan banintz!

80 Eta negarrez jarraitu zuen, eta esan zuen: Pena ematen dit zuregatik, hazi eta hazi zaitudanetik; orain nire poza dolu bihurtu da zuregatik, zu irrikatu nuena, eta Jainkoari oihu egin eta otoitz egin niona laurogeita hamar urterekin erditu zintudan arte; eta orain gaur labana eta sua zerbitzatu dituzu, eskaintza gisa egiteko.

81 Baina zurekin kontsolatzen naiz, seme maitea, Jaunaren hitza delako, zure Jainkoaren agindua bete duzulako; izan ere, nork hautsi dezake gure Jainkoaren hitza, zeinaren eskuetan baitago izaki bizidun ororen arima?

82 Justua zara, Jauna gure Jainkoa, zure lan guztiak onak eta zuzenak baitira; ni ere poztu egiten naiz agindu zenuen zure hitzarekin, eta nire begiak negarrez ari den bitartean, nire bihotza poztu egiten da.

83 Sarak bere burua bere neskame baten bularrean jarri zuen, eta harri bat bezain geldi geratu zen.

84 Geroago jaiki eta Hebronera iritsi arte galdezka ibili zen, eta bidean aurkitzen zituen guztiei galdetu zien, baina inork ezin izan zion esan zer gertatu zitzaion bere semeari.

85 Eta bere neskame eta gizon zerbitzariekin Kireath-Arbara etorri zen, hau da, Hebronera, eta bere Semeaz galdetu zuen, eta han geratu zen bere zerbitzari batzuk bidali zituen bitartean Abraham Isaakekin nora joan zen bilatzera; Semen eta Eberren etxean bilatu zuten, eta ezin izan zuten aurkitu, eta lurralde osoan bilatu zuten eta ez zegoen han.

86 Eta hara, Satan Saragana etorri zen agure baten itxuran, eta etorri eta haren aurrean jarri zen, eta esan zion: Gezurra esan dizut, Abrahamek ez baitu bere semea hil eta ez baita hil; eta hitza entzun zuenean, bere poza hain bortitza izan zen bere semeagatik, non bere arima pozez itzali baitzen; hil egin zen eta bere herriarekin batu zen.

87 Abrahamek bere zerbitzua amaitu zuenean, bere seme Isaakekin itzuli zen bere mutilengana, eta jaiki eta elkarrekin joan ziren Beer-Xebara, eta etxera itzuli ziren.

88 Abrahamek Sara bilatu zuen, eta ezin izan zuen aurkitu, eta hari buruz galdetu zuen, eta haiek esan zioten: Hebronera joan zen zuek biok bilatzera, joan zineten lekura, horrela jakinarazi baitzitzaien.

89 Abraham eta Isaak Hebronera joan ziren harengana, eta hilda zegoela ikusi zutenean, oihuka negar egin zuten haren gainean; eta Isaak bere amaren aurpegira erori eta negar egin zuen haren gainean, eta esan zuen: Ai ama, ai ama, nola utzi nauzu, eta nora joan zara? Ai, nola, nola utzi nauzu!

90 Abrahamek eta Isaakek negar egin zuten asko, eta haien zerbitzari guztiek ere negar egin zuten haiekin batera Sara dela eta, eta dolu handi eta astun bat egin zuten haren gainean.

24. KAPITULUA

1 Sararen bizitza ehun eta hogeita zazpi urtekoa izan zen, eta Sara hil zen; eta Abraham bere hildakoaren aurretik jaiki zen bere emazte Sara lurperatzeko hilobi-leku bat bilatzeko; eta joan zen eta lurralde hartako bizilagunei, Het-eko seme-alabei, hitz egin zien, esanez:

2 Atzerritarra eta etorkin bat naiz zure lurraldean; eman iezadazu hilobi baten jabetza zure lurraldean, nire hildakoa lurperatu ahal izan dezadan.

3 Eta Hiteko semeek Abrahami esan zioten: «Lurralde zure aurrean dago; gure hilobi hautatuenetan lurperatu zure hilda, inork ez dizulako eragotziko zure hilda lurperatzea».

4 Abrahamek esan zien: «Ados bazaudete, zoazte eta erregutu nire alde Efroni, Zokarren semeari, eman diezadala Makpelako leizea, bere soroaren amaieran dagoena, eta nahi duen guztiaren truke erosiko diot.

5 Efron Heten seme-alaben artean bizi zen, eta joan eta deitu egin zioten, eta Abrahamen aurrean agertu zen, eta Efronek Abrahami esan zion: Begira, zure morroiak eskatzen diozun guztia egingo du. Eta Abrahamek erantzun zion: Ez, baina erosiko ditut prezioan dituzun kobazuloa eta soroa, betiko hilobi-leku baten jabetza izan daitezen.

6 Efronek erantzun zion: «Hona hemen soroa eta kobazuloa zure aurrean; eman nahi duzuna». Abrahamek erantzun zion: «Prezio osoan erosiko dut zure eskutik, eta zure hiriko atetik sartzen direnen eskutik, eta zure ondorengoaren eskutik betiko».

7 Efronek eta bere anaia guztiek entzun zuten hau, eta Abrahamek lauhun zilarrezko txanpon pisatu zizkion Efroni Efronen eta bere anaia guztien eskutetan; eta Abrahamek idatzi zuen transakzio hau, eta idatzi zuen eta lau lekukoren aurrean deklaratu zuen.

8 Eta hauek dira lekukoen izenak: Amigal, Abixna hititaren semea; Adikorum, Asunak hibitarraren semea; Abdon, Akiramen semea, Gomertarra; Bakdil, Abudish sidondarraren semea.

9 Abrahamek erosketa-liburua hartu eta bere altxortegian gorde zuen, eta hauek dira Abrahamek liburuan idatzi zituen hitzak, hots:

10 Abrahamek Efron hititarrengandik eta haren ondorengoengandik, eta haren hiritik irten zirenengandik eta haien ondorengoengandik erosi zituen kobazuloa eta soroa betiko Abrahamentzat, haren ondorengoentzat eta haren erraietatik ateratzen direnentzat erosketa izango direla, hilobi-leku baten jabetza betiko; eta zigilu bat jarri zion eta lekukoekin ziurtatu zuen.

11 Eta soroa, bertan zegoen kobazuloa eta leku hori guztia Abrahami eta haren ondorengoei, Heten seme-alabei, jabetzan eman zitzaizkien; hara, Mambren aurrean dago, Hebron, Kanaan lurraldean.

12. Eta ondoren, Abrahamek bere emazte Sara lurperatu zuen han, eta leku hura eta bere muga guztiak Abrahamentzat eta bere ondorengoentzat hilobi-leku bihurtu ziren.

13 Abrahamek Sara lurperatu zuen erregeen ehorketetan ohi den bezala, eta jantzi oso fin eta ederrekin lurperatu zuten.

14 Sem, bere seme Eber eta Abimelek, Anar, Axlol eta Mambre ere bai, eta lurraldeko handiki guztiak haren hilkutxaren atzetik zihoazen.

15 Sararen egunak ehun eta hogeita zazpi urte izan ziren, eta hil egin zen, eta Abrahamek dolu handi eta astun bat egin zuen, eta zazpi eguneko dolu-errituak egin zituen.

16 Eta lurraldeko biztanle guztiek Abraham eta haren seme Isaak kontsolatu zituzten Sara zela eta.

17 Eta dolu egunak igaro zirenean, Abrahamek bere seme Isaak bidali zuen, eta hau Sem eta Eberren etxera joan zen, Jaunaren bideak eta haren aginduak ikastera; eta Abraham hiru urtez egon zen han.

18 Garai hartan jaiki zen Abraham bere zerbitzari guztiekin, eta joan eta etxera itzuli ziren Beer-Xebara, eta Abraham eta bere zerbitzari guztiak Beer-Xeban geratu ziren.

19 Urte hartako biraketan, filistearren errege Abimelek hil zen urte hartan; ehun eta laurogeita hamahiru urte zituen hil zenean; eta Abraham bere herriarekin filistearren lurraldera joan zen, eta etxe osoa eta bere zerbitzari guztiak kontsolatu zituzten, eta gero itzuli eta etxera joan zen.

20 Abimelek hil ondoren, Gerarko jendeak Benmalik semea hartu zuen, hamabi urte besterik ez zituena, eta aitaren ordeztanarazi zuten.

21 Eta Abimelek deitu zioten, bere aitaren izenaren arabera, Gerarren horrela jokatzeko ohitura baitzuten. Eta Abimelekek erreinatu zuen bere aita Abimeleken ordeztan, eta haren tronuan eseri zen.

22 Haranen seme Lot ere hil zen egun haietan, Isaaken bizitzako hogeita hemeretzigarren urtean, eta Lotek guztira ehun eta berrogei urte bizi izan zituen, eta gero hil zen.

23. Eta hauek dira Loten alabek sortu zituzten seme-alabak: lehenengoaren izena Moab zen, eta bigarrenaren izena Ben-ami.

24 Eta Loten bi semeak joan ziren eta emazteak hartu zituzten Kanaango lurraldetik, eta seme-alabak izan zituzten, eta Moaben semeak izan ziren Ed, Mayon, Tarsus eta Kanvil, lau seme, hauek dira Moaben semeen aitak gaur egun arte.

25 Loten seme-alaben familia guztiak joan ziren bizitzera topatzen zuten lekura, emankorrek izan baitziren eta ugari ugaltu baitziren.

26 Joan ziren eta hiriak eraiki zituzten bizi ziren lurraldean, eta eraiki zituzten hiriei beren izenen arabera deitu zieten.

27 Eta Nahor, Terahen semea, Abrahamen anaia, egun haietan hil zen, Isaaken bizitzako berrogeigarren urtean, eta Nahorren bizitza guztiak ehun eta hirurogeita hamabi urte izan ziren, eta gero hil zen eta Haranen lurperatu zuten.

28 Abrahamek bere anaia hil zela entzun zuenean, oso atsekabetuta egon zen, eta egun askotan egin zuen dolu anaiagatik.

29 Abrahamek Eliezer, bere morroi nagusia, deitu zuen bere etxeari buruzko aginduak emateko; eta honek Eliezer etorri eta haren aurrean jarri zen.

30 Abrahamek esan zion: «Zaharra naiz, ez dakit noiz hilko naizen; adinean aurreratua bainaiz; jaiki zaitez, irten, eta ez hartu emazterik nire semearentzat leku honetatik eta lurralde honetatik, bizi garen kanaandarren alabetatik».

31 Baina zoaz nire lurraldera eta nire jaioterrira, eta hartu handik emazte bat nire semearentzat, eta Jainko Jauna, Zeruaren eta lurrarena, nire aitaren etxetik hartu eta leku honetara ekarri ninduen, eta esan zidana: Zure ondorengoei emango diet lurralde hau ondare gisa betiko, bere aingerua bidaliko dizu aurretik eta zure bidea aurrera eramango du, nire familiatik eta nire aitaren etxetik emazte bat lor dezazun nire semearentzat.

32 Morroiak bere nagusiari erantzun zion: «Hara, noa zure jaioterrira eta zure aitaren etxera, eta handik emazte bat hartuko dut zure semearentzat; baina emakumeak ez badu nirekin jarraitu nahi lurralde honetara, eramango al dut zure semea zure jaioterrira?»

33 Abrahamek esan zion: Kontuz ibili nire semea hona itzultzeko, zeren Jaunak, zeinaren aurrean ibili naizen, bere

ainingruea bidaliko dizu aurretik eta zure bidea arrakastaz beteko du.

34 Eta Eliezer Abrahamek agindu bezala egin zuen, eta Eliezer bere nagusiari zin egin zion gai honi buruz; eta Eliezer jaiki eta bere nagusiaren gameluetaatik hamar gamelu hartu zituen, eta bere nagusiaren zerbitzarietatik hamar gizon berarekin, eta jaiki eta Haranera joan ziren, Abrahamen eta Nahorren hirira, Abrahamen seme Isaakentzat emazte bat bilatzera; eta joan zirenean, Abrahamek Sem eta Eberren etxera bidali zuen, eta handik bere seme Isaak ekarri zuten.

35 Isaak bere aitaren etxera itzuli zen Beer-Xebara, eta Eliezer eta bere gizonak Haranera iritsi ziren; eta hirian gelditu ziren ur-iturri baten ondoan, eta Isaakek bere gameluak belauniko jarri zituen uraren ondoan, eta han geratu ziren.

36 Abrahamen morroi Eliezerrek otoitz egin zuen, esanez: «Abraham, ene nagusiaren Jainkoa, bidaliezadazu gaur agur bero bat eta erakutsi onginahia nire nagusiarekiko, izendatu diezaiozun gaur emazte bat nire nagusiaren semeari haren familiatik».

37 Jaunak Eliezerren ahotsa entzun zuen, bere zerbitzari Abrahamengatik, eta kasualitatez Betuelen alabarekin topo egin zuen, Milkaren semearekin, Nahorren emaztearekin, Abrahamen anaiarekin, eta Eliezer haren etxera etorri zen.

38 Eliezerrek bere kezka guztiak kontatu zizkien, eta Abrahamen morroia zela, eta oso poztu ziren harekin.

39 Eta guztiak bedeinkatu zuten gauza hau egin zuen Jauna, eta Rebeka, Betuelen alaba, eman zioten Isaakentzat emaztetzat.

40 Neska gaztea oso itxura ederra zuen, birjina zen, eta Rebekak hamar urte zituen garai hartan.

41 Betuelek, Labanek eta haren seme-alabek oturuntza egin zuten gau hartan, eta Eliezer eta haren gizonak etorri ziren, jan eta edan zuten, eta poztu egin ziren han gau hartan.

42 Goizean jaiki zen Eliezer, bera eta berarekin zeuden gizonak, eta Betueleko etxe osoari dei egin zien, esanez: «Utzi nazazue joaten nire nagusiarengana». Jaiki eta bidali egin zituzten Rebeka eta bere haurtzaindegi Debora, Utzen alaba, eta eman zioten zilarra eta urrea, morroiak eta neskameak, eta bedeinkatu egin zuten.

43 Eta Eliezer bidali zuten bere gizonekin; eta morroiek Rebeka hartu zuten, eta Rebeka joan eta bere nagusiarengana itzuli zen Kanaan lurraldera.

44 Isaakek Rebeka hartu zuen, eta emazte izan zen, eta oihaletxolara eraman zuen.

45 Berrogei urte zituen Isaakek Rebeka, bere osaba Betuelen alaba, ezkondu zuenean.

25. KAPITULUA

1 Garai hartan, Abrahamek berriro emazte bat hartu zuen bere zahartzaroan, Keturah izenekoa, Kanaango lurraldekoa.

2 Sei seme izan zituen: Zimran, Joksan, Medan, Midian, Ixbak eta Xuak. Zimranen semeak hauek izan ziren: Abihen, Molik eta Narim.

3 Joksanen semeak Xeba eta Dedan izan ziren; Medanen semeak Amida, Joab, Goki, Eliseo eta Nothak; eta Midianen semeak Efa, Efer, Hanok, Abida eta Eldaa.

4 Ishbak-en semeak Makiro, Beyodua eta Tator izan ziren.

5 Xuaken semeak hauek izan ziren: Bildad, Mamdad, Munan eta Meban; horiek guztiak Keturah emakume kanaandarrak Abraham hebrearrarekin izan zituen semeen familiak dira.

6 Abrahamek bidali zituen horiek guztiak, eta opariak eman zizkien, eta Isaak semearengandik aldendu eta bizitzera joan ziren, aurkitzen zuten lekuan.

7 Eta hauek guztiak ekialdeko mendira joan ziren, eta sei hiri eraiki zituzten, eta horietan bizi izan dira gaur egun arte.

8 Baina Xeba eta Dedanen semeak, Joksanen semeak, ez ziren beren anaiekin bizi beren hirietan, eta ibili ziren herrialde eta basamortuetan kanpatzera gaurdaino.

9 Abrahamen seme Midianen semeak Kushen lurraldearen ekialdera joan ziren, eta han haran handi bat aurkitu zuten ekialdeko lurraldean, eta han geratu ziren, hiri bat eraiki eta bertan bizi izan ziren, hau da, Madianen lurraldea gaur egun arte.

10 Madianek berak, bere bost semeek eta haren ondasun guztiak bizi izan zen berak eraiki zuen hirian.

11 Hauek dira Midianen semeen izenak, beren hirietako izenen arabera: Efa, Efer, Hanok, Abida eta Eldaa.

12 Efaen semeak hauek izan ziren: Metak, Meshar, Abi eta Tzanua; Eferren semeak Efron, Tzur, Alirun eta Medin; eta Hanoken semeak hauek izan ziren: Reuel, Rekem, Azi, Alioxub eta Alad.

13 Abidaren semeak hauek izan ziren: Kur, Melud, Keruri eta Molki; eta Eldaaren semeak hauek izan ziren: Miker, Reba, Malkiya eta Gabol; hauek dira madiandarren izenak, beren familien arabera; eta ondoren, madiandarren familiak zabaltu ziren Madian lurralde osoan.

14 Hauek dira Ismaelen, Abrahamen semearen, Ismaelen, Agarrek, Sararen neskameak, Abrahami erdi zionaren, ondorengoak.

15 Ismaelek Egiptoko lurraldetik emazte bat hartu zuen, eta haren izena Riba zen, hau da, Meriba.

16 Ribak Ismaelekin seme hauek izan zituen: Nebaiot, Kedar, Adbeel, Mibsam eta haien arreba Bosmat.

17 Ismaelek bere emazte Riba utzi zuen, eta emakumea Egiptora itzuli zen, bere aitaren etxera, eta han bizi izan zen, oso gaizki portatu baitzen Ismaelen eta bere aita Abrahamen aurrean.

18 Geroago, Ismaelek emazte bat hartu zuen Kanaango lurraldetik, Malkuth izenekoa, eta honek seme hauek erditu zizkion: Nishma, Duma, Masa, Chadad, Tema, Jetur, Nafis eta Kedma.

19 Hauek dira Ismaelen semeak, eta hauen izenak, hamabi printze beren nazioen arabera; eta Ismaelen familiak gero zabaltu ziren, eta Ismaelek hartu zituen bere seme-alabak eta irabazi zituen ondasun guztiak, bere etxeko arimekin eta berari zegokion guztiarekin batera, eta joan ziren bizitzera leku bat aurkituko zuten lekura.

20 Parango basamortuaren ondoan bizi izan ziren, Hability Xurreraino, Egiptoren aurrean, Asiria aldera zoazenean.

21 Ismael eta haren semeak lurralde hartan bizi izan ziren, eta seme-alabak izan zituzten, eta emankorrek izan ziren eta ugari ugaltu ziren.

22 Eta hauek dira Ismaelen lehen-seme Nebayoten semeen izenak: Mend, Send, Mayon; eta Kedarren semeak: Alyon, Kezem, Chamad eta Eli.

23 Adbeelen semeak hauek izan ziren: Kamad eta Jabin; eta Mibsamén semeak Obadias, Ebedmelek eta Jeus; hauek dira Ismaelen emazte Ribaren semeen familiak.

24 Ismaelen seme Mismaren semeak hauek izan ziren: Xamua, Zekarion eta Obed; eta Dumaren semeak hauek izan ziren: Kezed, Eli, Makmad eta Amed.

25 Masaren semeak Melon, Mula eta Ebidadon izan ziren; Chadaden semeak Azur, Minzar eta Ebedmelek; eta Temaren semeak Seir, Sadon eta Jakol.

26 Jeturren semeak Merith, Yaish, Alio eta Pakoth izan ziren; eta Nafixen semeak Ebed-Tamed, Abiyasaf eta Mir; eta Kedmaren semeak Kalip, Tachti eta Omir; hauek izan ziren Ismaelen emazte Malkuthen semeak, beren familien arabera.

27 Ismaelen familiak dira horiek guztiak, beren belaunaldien arabera, eta hiriak eraiki zituzten lurraldeetan bizi izan ziren gaur arte.

28 Rebeka, Betuelen alaba, Abrahamen seme Isaaken emaztea, antzua zen egun haietan, ez zuen ondorengorik; eta Isaak bere aitaren ondoan bizi izan zen Kanaan lurraldean; eta Jauna Isaakekin zegoen; eta Arpakshad, Semen semea, Noeren semea, hil zen egun haietan, Isaaken bizitzako berrogeita zortzigarren urtean, eta Arpakshadek bizi izan zuen egun guztiak laurehun eta hogeita hemezortzi urte izan ziren, eta gero hil zen.

26. KAPITULUA

1 Abrahamen seme Isaaken bizitzako berrogeita hemeretzigarren urtean, Rebeka, bere emaztea, antzua zen garai hartan.

2 Rebekak Isaaki esan zion: «Egiaz entzun dut, jauna, zure ama Sara antzua zela bere garaian, harik eta Abraham, zure aitak, haren alde otoitz egin zuen arte, eta harengandik haurdun geratu zen».

3 Jaiki zaitez orain, eta otoitz egin zuk ere Jainkoari, eta hark entzungo du zure otoitza eta gogoratuko gaitu bere errukiaren bidez.

4 Isaakek bere emazte Rebekari erantzun zion: «Abrahamek jadanik Jainkoari otoitz egin dio nire alde bere ondorengoak ugaltzeko; orain, beraz, antzutasun hau zuregandik etorri behar zaigu».

5 Eta Rebekak esan zion: Baina jaiki zaitez orain zuk ere eta otoitz egin, Jaunak zure otoitza entzun dezan eta seme-alabak eman diezazkidan. Eta Isaakek entzun zituen bere emaztearen hitzak, eta Isaak eta bere emaztea jaiki eta Moriah lurraldera joan ziren han otoitz egitera eta Jauna bilatzeko, eta leku hartara iritsi zirenean, Isaakek jaiki eta Jaunari otoitz egin zion bere emazteagatik, antzua zelako.

6 Isaakek esan zuen: «Jauna, zeruko eta lurraren Jainkoa, zeinaren ontasunak eta errukiak lurra betetzen duzun, nire aita bere aitaren etxetik eta jaioterritik hartu eta lurralde honetara ekarri zenuena, eta esan zeniona: «Zure ondorengoei emango diet lurraldea». Eta zuk hitzeman eta adierazi zenion: «Zure ondorengo zeruko izarrak eta itsasoko hondarra bezala ugarituko dut». Orain egiazkoak izan daitezela nire aitari esan zenizkion hitzak.

7 Zeren zu baitzara gure Jainko Jauna, gure begiak zuregan daude, gizakien ondorengoak emateko, zuk hitzeman zenigun bezala, zeren zu baitzara gure Jainko Jauna, eta gure begiak zuregan bakarrik daude zuzenduta.

8 Jaunak entzun zuen Abrahamen seme Isaaken otoitza, eta Jaunak otoitz egin zion, eta Rebeka, bere emaztea, haurdun geratu zen.

9 Zazpi hilabete inguru igaro ondoren, haurrek sabelean borrokatu zuten, eta oso mingarria izan zen haiengatik nekatuta zegoelako, eta lurralde hartan zeuden emakume guztiei esan zien: «Zuei gertatu al zaizue niri bezalako zerbait?». Eta haiek erantzun zioten: «Ez».

10 Eta esan zien: Zergatik nago bakarrik honetan lurrean dauden emakume guztien artean? Eta Moriah lurraldera joan zen Jaunaren bila horregatik; eta Sem eta Eberrengana joan zen gai honi buruz galdetzeko, eta Jaunaren bila joateko berari buruzko gauza honetan.

11 Eta Abrahami eskatu zion Jauna bilatzeko eta galdetzeko berari gertatu zitzaion guztiari buruz.

12. Eta denek Jaunari galdetu zioten gai honi buruz, eta Jaunaren hitza ekarri zioten, esanez: Bi seme-alaba dituzu sabelean, eta bi nazio aterako dira haietatik; eta nazio bat bestea baino indartsuagoa izango da, eta handiena gazteenaren menpe egongo da.

13 Erditzeko egunak bete zirenean, belauniko jarri zen, eta hara, bikiak zituen sabelean, Jaunak esan zion bezala.

14 Lehenengoa atera zen gorri-gorria, ile-jantzi bat bezala, eta lurraldeko jende guztiak Esau izena eman zion, esanez: «Hau sabeletik osatua izan zela».

15 Ondoren, bere anaia etorri zen, eta bere eskua Esauren orpoari heldu zion; horregatik, Jakob deitu zioten.

16 Hirurogei urte zituen Isaakek, Abrahamen semeak, haiek izan zituenean.

17 Mutilak hamabosgarren urtera iritsi ziren, eta gizakien artean etorri ziren. Esau gizon maltzurra eta engainagarria zen, eta ehiztari trebea zelaian, eta Jakob gizon perfektua eta jakintsua, oihaletan bizi zena, artaldeak bazkatzen zituena eta Jaunaren argibideak eta bere aita eta amaren aginduak ikasten zituena.

18 Isaak eta bere etxeko seme-alabak bere aita Abrahamekin bizi izan ziren Kanaan lurraldean, Jainkoak agindu bezala.

19 Abrahamen seme Ismael joan zen bere seme-alabekin eta haien ondasun guztiekin, eta Habila lurraldera itzuli ziren, eta han bizi izan ziren.

20 Abrahamen ohaideen seme-alaba guztiak ekialdeko lurraldera joan ziren bizitzera, Abrahamek bere semearengandik urrundu baitzituen, eta opariak eman zizkien, eta joan egin ziren.

21 Abrahamek bere seme Isaaki eman zion zuen guztia, eta bere altxor guztiak ere bai.

22 Eta agindu zion, esanez: Ez al dakizu eta ez al dakizu Jauna dela Jainkoa zeruan eta lurrean, eta ez dagoela berataz gain besterik?

23. Eta berak hartu ninduen aitaren etxetik eta jaioterritik, eta eman zizkidan lurreko gozamen guztiak; hark askatu ninduen gaiztoen aholkutik, zeren harengan konfiantza izan bainuen.

24 Eta leku honetara eraman ninduen, eta Ur Kasdimetik askatu ninduen; eta esan zidan: Zure ondorengoei emango dizkiet lurralde hauek guztiak, eta jabetzan hartuko dituzte nire aginduak, nire estatutuak eta nire epaiak betetzen badituzte, zuri eman eta aginduko dizkiedanak.

25 Orain, seme, entzun nire ahotsari eta bete Jaunaren zure Jainkoaren aginduak, eman dizkizudanak; ez zaitez bide

zuzenetik aldendu, ez eskuinera ez ezkerrera, zuri eta zure seme-alabei betiko ongi etortzeko.

26 Gogoratu Jaunaren lan miragarriak eta erakutsi digun ontasuna, gure etsaien eskuetatik askatu gintuenean, eta gure Jainko Jaunak gure eskuetan erorarazi zituelako; eta orain, beraz, gorde agindu dizudan guztia, eta ez aldendu zure Jainkoaren aginduetatik, eta ez zerbitzatu inor beraz gain, ongi izan zaitezen zuri eta zure ondorengoei zure ondoren.

27. Eta irakatsi iezaiezu zure seme-alabei eta zure ondorengoei Jaunaren argibideak eta haren aginduak, eta irakatsi iezaiezu joan behar duten bide zuzena, betiko ongi izan daitezen.

28 Isaakek bere aitari erantzun zion: «Nire Jaunak agindu didana egingo dut, eta ez naiz aldenduko nire Jainko Jaunaren aginduetatik; agindu didan guztia beteko dut». Abrahamek bedeinkatu egin zituen bere seme Isaak eta baita bere seme-alabak ere; eta Abrahamek Jaunaren irakaspena eta bere bideak irakatsi zizkion Jakobi.

29 Garai hartan hil zen Abraham, Isaaken seme Jakob eta Esauren bizitzako hamabosgarren urtean. Abrahamen bizitza osoa ehun eta hirurogeita hamabost urte izan zen. Gero, zahartzaro onean eta egunez asetuta, hil zen eta bere arbasoekin elkartu zen, eta Isaakek eta Ismaelek, bere semeek, lurperatu zuten.

30 Eta Kanaango biztanleek Abraham hil zela jakin zutenean, beren errege, printze eta gizon guztiekin etorri ziren Abraham lurperatzera.

31 Haran lurraldeko biztanle guztiak, Abrahamen etxeko familia guztiak, printze eta handiki guztiak eta Abrahamen ohaideen semeak etorri ziren Abrahamen heriotzaren berri izan zutenean, eta Abrahamen ontasunari erantzun zioten, eta Isaak bere semea kontsolatu zuten, eta Abraham lurperatu zuten Efron hititari eta bere seme-alabei hilobi-leku bat izateko erosi zion kobazuloan.

32 Kanaango biztanle guztiek eta Abraham ezagutu zuten guztiek urte oso batez negar egin zuten Abrahamengatik, eta gizon-emakumeek dolua egin zioten.

33 Eta haur txiki guztiek eta lurraldeko biztanle guztiek negar egin zuten Abrahamengatik, Abrahamek on egin zuelako guztiekin, eta Jainkoarekin eta gizakiekin zuzen jokatu zuelako.

34 Eta ez zen altxatu Abraham bezalako Jainkoaren beldur zen gizonik, zeren gaztetatik bere Jainkoaren beldur izan baitzuen, eta Jauna zerbitzatu baitzuen, eta bere bizitzan zehar bere haurtzarotik heriotza egunera arte haren bide guztietan ibili baitzen.

35 Jauna harekin zegoen eta Nimroden eta bere herriaren aholkuetatik libratu zuen, eta Elamgo lau erregeen aurka gerra egin zuenean, garaitu egin zituen.

36 Eta lurreko seme-alaba guztiak Jainkoaren zerbitzura ekarri zituen, eta Jaunaren bideak irakatsi zizkien, eta Jauna ezagutzera eman zien.

37 Eta baso bat egin zuen eta mahasti bat landatu zuen bertan, eta beti prestatu zien bere oihal-etxolan janaria eta edaria lurraldean zehar zihoazenei, bere etxean ase zitezen.

38 Eta Jainko Jaunak lur osoa salbatu zuen Abrahami esker.

39 Abraham hil ondoren, Jainkoak bedeinkatu egin zituen bere seme Isaak eta bere seme-alabak, eta Jauna Isaakekin izan zen, bere aita Abrahamekin izan zen bezala, Isaakek Jaunaren agindu guztiak bete baitzituen, bere aitak

Abrahamek eman bezala; ez zen eskuinera edo ezkerrera makurtu bere aitak agindutako bide zuzenetik.

27. KAPITULUA

1 Abraham hil ondoren, Esau maiz joaten zen landan ehizara.

2 Nimrod Babelgo erregea, Amrafel ere maiz joaten zen bere gizon ausartekin ehizara landan, eta eguneko freskoan bere gizonekin paseatzera.

3 Nimrodek Esauri begira egoten zen egun guztietan, izan ere, jelskortasuna piztu zitzaion Nimrodi Esauri.

4 Egun batean, Esau ehizara joan zen landan, eta Nimrod aurkitu zuen basamortuan bere bi gizonekin paseatzen.

5 Eta bere gizon indartsu guztiak eta bere jendea harekin zeuden basamortuan, baina urrundu egin ziren harengandik, eta norabide desberdinetan joan ziren ehizara, eta Esau ezkutatu egin zen Nimroden zain, eta honek zelatan egon zitzaion basamortuan.

6 Nimrodek eta berarekin zeuden gizonak ez zuten ezagutzen, eta Nimrodek eta bere gizonak maiz ibiltzen ziren zelaian eguneko freskoan, eta jakiteko non ehizan ari ziren bere gizonak zelaian.

7 Nimrod eta berarekin zeuden bi gizon iritsi ziren tokira, eta Esau bat-batean gordelekutik atera zen, ezpata atera eta azkar joan zen Nimrodengana korrika eta burua moztu zion.

8 Esauk borroka gogorra egin zuen Nimrodek zeuden bi gizonekin, eta haiek oihu egin ziotenean, Esauk haiengana jo eta ezpataz hil zituen.

9. Eta Nimroden gizon ahaltsu guztiek, basamortura joateko utzi zutenek, urrunetik entzun zuten oihu hori, eta bi gizon haien ahotsak ezagutu zituzten, eta korrika joan ziren horren arrazoia jakiteko, beren erregea eta harekin zeuden bi gizonak basamortuan hilda aurkitu zituztenean.

10 Eta Esauk Nimroden gizon indartsuak urrunetik zetozeela ikusi zuenean, ihes egin zuen, eta horrela ihes egin zuen; eta Esauk Nimroden jantzi baliotsuak hartu zituen, Nimroden aitak Nimrodi utzi zizkionak, eta Nimrodek lurralde osoan nagusitu zen harekin, eta korrika joan zen eta bere etxean ezkutatu zituen.

11 Eta Esauk jantzi horiek hartu eta hirira joan zen korrika Nimroden gizonen ondorioz, eta borrokagatik nekatuta eta ahituta iritsi zen bere aitaren etxera, eta atsekabeaz hiltzear zegoen bere anaia Jakobengana hurbildu eta haren aurrean eseri zenean.

12 Eta bere anaia Jakobi esan zion: «Hara, gaur hilko naiz, eta zergatik falta zait, orduan, lehen-seme eskubidea?». Jakobek zentzuz jokatu zuen Esaurekin gai honetan, eta Esauk bere lehen-seme eskubidea saldu zion Jakobi, Jaunak horrela erabaki baitzuen.

13 Makpelako soroaren leizean Esauri zuen zatia, Abrahamek Hititen semeek hilobi-lur gisa erosi ziona, Esauk Jakobi saldu zion, eta Jakobek hori guztia bere anaia Esauri erosi zion ordaindutako prezioan.

14 Eta Jakobek hau guztia liburu batean idatzi zuen, eta lekukoekin deklaratu zuen, eta zigilatu egin zuen, eta liburua Jakobek eskuetan geratu zen.

15 Eta Nimrod, Kuxen semea, hil zenean, bere gizonak altxatu eta izututa eraman zuten, eta bere hirian lurperatu zuten, eta Nimrodek bizi izan zuen egun osoa berrehun eta hamabost urte izan zen, eta gero hil zen.

16 Eta Nimrodek lurraldeko jendearen gainean erreinatu zuen egunak ehun eta laurogeita bost urte izan ziren; eta Nimrod Esauren ezpataz hil zen lotsa eta mespretxuz, eta Abrahamen ondorengoek eragin zioten heriotza, bere ametsean ikusi zuen bezala.

17 Nimroden heriotzan, bere erreinua zati askotan banatu zen, eta Nimrodek erreinatu zuen zati guztiak lurraldeko erregeei itzuli zitzaizkien, eta hauek berreskuratu zituzten Nimroden heriotzaren ondoren, eta Nimroden etxeko jende guztia denbora luzez lurraldeko beste errege guztien esklabo izan zen.

28. KAPITULUA

1 Abraham hil ondoren, egun haietan, urte hartan, Jaunak gosete handi bat ekarri zuen lurraldera, eta gosetea Kanaan lurraldean nagusi zen bitartean, Isaak Egiptora jaitsi zen goseteagatik, bere aita Abrahamek egin zuen bezala.

2 Gau hartan Jauna agertu zitzaion Isaaki eta esan zion: «Ez jaitsi Egiptora; jaiki eta zoaz Gerarrera, filistearren errege Abimelekengana, eta egon han gosetea amaitu arte».

3 Isaak jaiki eta Gerarrera joan zen, Jaunak agindu bezala, eta urtebetez egon zen han.

4 Isaak Gerar-era iritsi zenean, lurraldeko jendeak ikusi zuen Rebeka, bere emaztea, itxura ederra zuela. Eta Gerar-eko jendeak galdetu zion Isaaki bere emazteaz. Hark erantzun zion: «Nire arreba da», beldur baitzen bere emaztea zela esateko, lurraldeko jendeak beragatik hil ez zezan.

5 Abimelekeken buruzagiak joan ziren emakumea erregearengana goraiatzeko, baina hark ez zien erantzun, ezta haien hitzei jaramonik egin ere.

6 Baina entzun zien Isaakek bere arreba zela esan zuela, eta erregeak bere baitan gorde zuen hori.

7 Isaak hiru hilabetez lurralde hartan egon ondoren, Abimelekek leihotik begiratu zuen eta ikusi zuen Isaak bere emazte Rebekarekin jolasean ari zela. Izan ere, Isaak erregearen kanpoko etxean bizi zen, eta Isaaken etxea erregearen etxearen aurrez aurre zegoen.

8 Erregeak Isaaki esan zion: «Zer egin diguzu zure emazteaz arreba dela esatean? Herriko handikietako batek harekin oheratu ahal izango zuen erraz, eta zuk errudun bihurtuko zinateke gure gainera!»

9 Isaakek Abimeleki erantzun zion: «Nire emazteagatik hilko ote nintzen beldur nintzen, eta horregatik esan nuen: Nire arreba da».

10 Garai hartan, Abimelekek bere printze eta handiki guztiei agindu zien Isaak eta bere emazte Rebeka hartu eta erregearen aurrera eraman zitzaizkien.

11 Erregeak agindu zuen printze-jantziekin jantzeko, eta hiriko kaleetan zehar zaldiz ibiltzeko, eta lurralde osoan zehar aldarrikatzeko, esanez: Hau da gizona eta hau da bere emaztea; gizon hau edo bere emaztea ukitzen duen edonor hil egingo da. Eta Isaak bere emaztearekin erregearen etxera itzuli zen, eta Jauna Isaakekin zegoen eta handitzen jarraitu zuen eta ez zitzaion ezer falta izan.

12 Jaunak Isaaken alde egin zuen Abimelekek eta bere herriko guztien aurrean, eta Abimelekek ongi jokatu zuen Isaakekin, gogoratu baitzuen Abimelekek bere aita Abrahamekin egindako zina eta ituna.

13 Eta Abimelekek Isaaki esan zion: «Lur osoa zure aurrean dago; bizi zaitez nahi duzun lekuan, zure lurraldera itzuli arte». Eta Abimelekek eman zion Isaaki soroak, mahastiak eta Gerar lurraldeko zatirik onena, ereiteko, biltzeko eta lurraren fruituak jateko, gosetearen egunak igaro arte.

14 Isaakek erein zuen lurralde hartan, eta ehun halako jaso zuen urte hartan, eta Jaunak bedeinkatu egin zuen.

15 Gizona aberats egin zen, eta artalde eta behi-talde ugari izan zituen, eta morroi ugari.

16 Gosetearen egunak igaro zirenean, Jauna agertu zitzaion Isaaki eta esan zion: Jaiki, irten hemendik eta itzuli zure lurraldera, Kanaan lurraldera. Eta Isaak jaiki eta itzuli zen Kanaan lurraldeko Hebronera, bera eta bere ondasun guztiak, Jaunak agindu zion bezala.

17 Eta ondoren, Arpakhshaden seme Xelak hil zen urte hartan, hau da, Jakob eta Esauren bizitzako hemezortzigarren urtean; eta Xelak bizi izan zen guztira laurehun eta hogeita hamahiru urte izan ziren, eta gero hil zen.

18 Garai hartan, Isaakek bere seme gazteena, Jakob, bidali zuen Sem eta Eberren etxera, eta honek Jaunaren aginduak ikasi zituen. Jakob hogeita hamabi urtez egon zen Sem eta Eberren etxean, eta Esau bere anaia ez zen joan, ez baitzuen joan nahi izan, eta bere aitaren etxean geratu zen Kanaan lurraldean.

19 Esau etengabe ehizan zebilen landan, etxera ekartzeko, eta hala egiten zuen Esauk egun guztietan.

20 Esau gizon maltzurra eta engainagarria zen, gizakien bihotzak ehizatzen eta engainatzen zituen; Esau gizon ausarta zen zelaian, eta denborarekin ohi bezala ehizara joan zen; eta Seir zelaira iritsi zen, hau da, Edom.

21 Urtebete eta lau hilabetez egon zen Seir lurraldean ehizan landan.

22. Eta Esauk Seir lurraldean ikusi zuen kanaandar baten alaba, Jehudit izenekoa, Beeriren alaba, Eferren semea, Kanaan seme Heten leinukoa.

23 Esauk emaztetzat hartu zuen, eta harengana etorri zen; berrogei urte zituen Esauk hura hartu zuenean, eta Hebronera eraman zuen, bere aitaren bizilekura, eta han bizi izan zen.

24 Eta gertatu zen egun haietan, Isaaken bizitzako ehun eta hamargarren urtean, hau da, Jakoben bizitzako berrogeita hamargarren urtean, urte hartan hil zen Sem, Noeren semea; Semek seiehun urte zituen hil zenean.

25 Sem hil zenean, Jakob bere aitagana itzuli zen Hebronera, Kanaan lurraldera.

26 Jakoben bizitzako berrogeita hamaseigarren urtean, jendea etorri zen Haranetik, eta Rebekari bere anaia Labanen, Betuelen semearen, berri eman zioten.

27 Labanen emaztea antzua zen garai hartan, eta ez zuen seme-alabarik izan, eta haren neskame guztiek ere ez zioten bat ere eman.

28 Jaunak gero gogoratu zuen Adina, Labanen emaztea, eta honek haundun geratu eta biki bat erditu zuen. Labanek bere alaben izenak Lea zaharrenarena eta Rakel gazteenarena deitu zituen.

29 Jende haiek etorri eta gauza hauek Rebekari kontatu zizkioten, eta Rebeka oso poztu zen Jaunak bere anaia bisitatu zuelako eta seme-alabak izan zituelako.

29. KAPITULUA

1 Abrahamen seme Isaak zahartu eta egunetan aurreratu zen, eta begiak astun zituen zahartzaroaz; lausotu egin ziren eta ezin zuten ikusi.

2 Garai hartan, Isaakek bere seme Esauri dei egin zion, esanez: «Hartu zure armak, zure gezi-zorroa eta zure arkua. Jaiki eta zoaz landatara. Erosi orein-haragia, eginiezadazu jaki goxoa eta ekarri, jan dezadan, hil aurretik bedeinka zaitzadan, zahartu eta ile-zuritua bainaiz eta».

3 Esauk hala egin zuen; hartu bere arma eta landatara joan zen orein-haragia bilatzera, ohi bezala, aitari ekartzeko, honek agindu bezala, bedeinka zezan.

4 Rebekak entzun zituen Isaakek Esauri esandako hitz guztiak, eta bizkor joan zen bere seme Jakob deitzera, esanez: «Horrela hitz egin zion zure aita zure anaia Esauri, eta horixe entzun dizut nik ere. Orain, beraz, bizkor ibili eta egin esango dizudana».

5 Jaiki eta zoaz artaldera eta ekarri bi ahuntz eder, eta nik janari goxoa erosiko diot zure aitari. Zuk janari goxoa ekarriko diozu, jan dezan zure anaia ehizatik itzuli baino lehen, zure aita bedeinka zaitzan.

6 Jakob bizkor joan zen eta bere amak agindu bezala egin zuen, eta jaki goxoa prestatu zuen eta bere aitari eraman zion, Esau ehiza-etxolatik itzuli baino lehen.

7 Isaakek galdetu zion Jakobi: «Nor zara zu, seme?». Hark erantzun zion: «Ni naiz zure lehen-semea, Esau. Egin dut zuk agindu bezala. Jaiki zaitez, mesedez, eta jan nire ehiza-produktua, bedeinka nazan, esan didazun bezala».

8 Jaiki zen Isaak, jan eta edan zuen, eta bihotza lasaitu zitzaion, eta bedeinkatu egin zuen Jakob, eta Jakob bere aitagandik joan zen; eta Isaakek Jakob bedeinkatu eta alde egin bezain laster, hara, Esau ehizatik zelaitik etorri zen, eta janari goxoa egin zuen, eta aitari ekarri zion, jateko eta bedeinkatzeko.

9 Isaakek Esauri galdetu zion: «Nork hartu eta ekarri dit ehiza-haragia zu etorri aurretik, eta bedeinkatu egin dut?». Esauk bazekien bere anaia Jakobek hori egin zuela, eta haserretu egin zen Esau bere anaia Jakobena aurka, horrela jokatu zuelako.

10 Eta Esauk esan zuen: Ez al du arrazoirik Jakob deitzen? Bi aldiz ordezkatu nauelako, nire lehen-seme-eskubidea kendu dit eta orain nire bedeinkapena kendu dit; eta Esauk negar egin zuen asko; eta Isaakek bere seme Esauri negarrez ari zela entzun zuenean, Isaakek Esauri esan zion: Zer egin dezaket, seme, zure anaia azpijokoarekin etorri da eta zure bedeinkapena kendu dizu; eta Esauk gorroto izan zion bere anaia Jakobi aita eman zion bedeinkapenagatik, eta haserre bizia piztu zitzaion haren aurka.

11 Eta Jakob oso beldur zen bere anaia Esaurekin, eta jaiki eta ihes egin zuen Semen seme Eberren etxera, eta han ezkutatu zen bere anaiagatik, eta Jakob hirurogeita hiru urte zituen Kanaango lurraldetik Hebronetik irten zenean, eta Jakob hamalau urtez egon zen ezkutatuta Eberren etxean bere anaia Esaugatik, eta han jarraitu zuen Jaunaren bideak eta bere aginduak ikasten.

12 Eta Esauk ikusi zuenean Jakob ihes egin zuela eta berarengandik ihes egin zuela, eta Jakobek bedeinkapena maltzurki lortu zuela, orduan Esauk oso atsekabetu zen, eta bere aita eta amarekin ere haserretu zen; eta jaiki eta bere emaztea hartu zuen eta bere aita eta amagandik Seir

lurraldera joan zen, eta han bizi izan zen; eta Esauk ikusi zuen han Hethen alaben artean emakume bat, Bosmat izenekoa, Elon hititaren alaba, eta emaztetzat hartu zuen bere lehen emazteaz gain, eta Esauk Ada izena jarri zion, esanez bedeinkapena garai hartan berarengandik igaro zela.

13 Esau sei hilabetez bizi izan zen Seir lurraldean, bere aita eta ama ikusi gabe. Geroago, Esauk bere emazteak hartu eta Kanaan lurraldera itzuli zen. Esauk bere bi emazteak Hebronon, bere aitaren etxean, jarri zituen.

14 Esauri emazteek Isaak eta Rebeka haserretu eta asalatu zituzten beren egintzekin, zeren ez baitziren Jaunaren bideetan ibili, baizik eta aitaren jainko egurrezko eta harritzkoak zerbitzatu zituzten, aita irakatsi zien bezala, eta aita baino gaiztoagoak izan ziren.

15 Eta beren bihotzeko nahi gaiztoen arabera joan ziren, eta Baalei sakrifizioak eskaini eta intsentsua erre zieten, eta Isaak eta Rebeka aspertu egin ziren haiekin.

16 Rebekak esan zuen: «Nekatuta nago bizitzaz Heteko alaben ondorioz; baldin eta Jakobek Heteko alaben artean, lurralde honetako alaben artean, emazte bat hartzen badu, zertarako balio dit bizitzak?»

17 Egun haietan, Esauri emazte Adak haurdu geratu eta seme bat erditu zion, eta Esauk Elifaz deitu zion jaio zitzaion semeari. Esauk hirurogeita bost urte zituen semea erditu zuenean.

18 Ismael, Abrahamen semea, egun haietan hil zen, Jakobek bizitzako hirurogeita laugarren urtean, eta Ismael bizi izan zen guztira ehun eta hogeita hamazazpi urte izan ziren, eta gero hil zen.

19 Isaakek Ismael hil zela entzun zuenean, dolu egin zion, eta Isaakek egun askotan egin zuen dolu haren alde.

20 Jakob Eberren etxean hamalau urtez bizi izan zenean, Jakobek bere aita eta ama ikusi nahi izan zituen, eta Jakob bere aita eta amaren etxera joan zen Hebronera, eta Esauk egun haietan ahaztu egin zuen zer egin zion Jakobek bedeinkapena kendu zionean.

21 Esauk Jakob bere aita eta amari etortzen ikusi zuenean, gogoratu egin zen Jakobek berari egin ziona, eta oso haserre jarri zen haren aurka eta hil nahi izan zuen.

22 Abrahamen seme Isaak zaharra zen eta egunetan aurreratua, eta Esauk esan zuen: «Orain hurbiltzen ari da nire aitaren heriotzaren eguna, eta hiltzen denean, hilko dut nire anaia Jakob».

23 Eta hau Rebekari jakinarazi zioten, eta bizkor joan zen, eta bidali zuen Jakob bere semea deitzera, eta esan zion: Jaiki, zoaz eta ihes egin Haranera, Laban nire anaiarengana, eta egon han denbora batez, zure anaiaren haserrea baretu arte, eta orduan itzuliko zara.

24 Isaakek Jakobi deitu eta esan zion: «Ez hartu emazterik Kanaango alabetatik, gure aita Abrahamek Jaunak agindu bezala agindu zigun hau: «Zure ondorengoei emango diet lurralde hau; zure seme-alabek zurekin egin dudan ituna betetzen badute, nik ere zure seme-alabentzat beteko dut zuri esan dizudana, eta ez ditut utziko».

25 Orain, ene semeak, entzun nire ahotsari aginduko dizudan guztiari, eta ez hartu emazterik Kanaango alaben artean. Jaiki eta zoaz Haranera, zure amaren aitaren Betuelen etxera, eta hartu handik emazte bat zure amaren anaiaren alabetatik.

26 Kontuz, beraz, ez ahazteko Jauna zure Jainkoa eta haren bide guztiak zoazen lurraldean, eta ez lurraldeko

jendearekin elkartzeko, hutsalkeriari jarraituz eta Jauna zure Jainkoa alde batera utziz.

27 Baina lurralde horretara iristean, zerbitzatu Jaunari; ez egin ez eskuinera ez ezkerrera agindu eta ikasi duzun bidetik.

28 Jainko Ahalguztidunak eman diezazula faborea lurreko jendearen aurrean, han aukeratu dezazun emaztea; Jaunaren bideetan ona eta zuzena dena.

29 Jainkoak eman diezaizula zuri eta zure ondorengoei zure aita Abrahamen bedeinkapena, emankor egin zaitzala eta ugaltu zaitzala, eta herri ugari bihur zaitezela zoazen lurraldean. Jainkoak itzularazi zaitzala lurralde honetara, zure aitaren bizileku den lurraldera, seme-alabekin eta aberastasun handiekin, poz eta atsegin handiz.

30 Eta Isaakek Jakobi aginduak eman eta bedeinkatu egin zuen, eta opari asko eman zizkion, zilar eta urrea barne, eta bidali egin zuen; eta Jakobek bere aita eta amari kasu egin zien; musu eman zien eta jaiki eta Padan-Aramera joan zen; eta Jakob hirurogeita hamazazpi urte zituen Beer-Xebatik Kanaango lurraldetik irten zenean.

31 Jakob Haranera joan zenean, Esauk bere seme Elifazi deitu zion eta isilpean esan zion: «Bizkor, hartu ezpata eskuan eta jarraitu Jakobi, pasa zaitez haren aurretik bidean, zelatatu eta hil ezazu zure ezpatarekin mendi batean. Hartu haren ondasun guztiak eta itzuli.

32 Esauren seme Elifaz gizon bizkorra eta arku-jokalaria zen, aitak irakatsi zion bezala; ehiztari ospetsua eta gizon ausarta zen zelaian.

33 Eta Elifazek bere aitak agindu bezala egin zuen, eta Elifazek hamahiru urte zituen garai hartan, eta Elifaz jaiki eta joan zen, eta bere amaren hamar anaiekin hartu eta Jakobena atzetik joan zen.

34 Eta gertutik jarraitu zion Jakobi, eta zelatan egon zitzaion Kanaan lurraldeko mugan, Sikem hiriaren parean.

35 Eta Jakobek Elifaz eta bere gizonak atzetik zihoazela ikusi zuen, eta Jakob geldirik geratu zen joan behar zuen lekuan, zer zen jakiteko, ez baitzekien gauza; eta Elifazek bere ezpata atera eta aurrera jarraitu zuen, bera eta bere gizonak Jakobengana; eta Jakobek esan zien: Zer gertatzen zaizue hona etortzeko, eta zer esan nahi du zuen ezpatekin atzetik zatozela.

36 Elifaz hurbildu zitzaion Jakobi, eta honek erantzun zion: «Horrela agindu zidan aitak, eta orain ez naiz alde batera utziko aitak eman zizkidan aginduetatik; eta Jakobek ikusi zuenean Esauk indarra erabiltzeko hitz egin ziola Elifaz-i, hurbildu eta erregutu zien Elifaz eta bere gizonak, esanez:

37 Hara daukadan guztia eta nire aitak eta amak eman dizkidatenak, hartu zeuregana eta alde egin niregandik, eta ez nazazu hil, eta gauza hau zuzentzat har bedi zuretzat.

38 Jaunak Jakobi grazia eman zion Esauren seme Elifazen eta haren gizonen aurrean; haiek entzun zioten Jakobi eta ez zuten hil. Elifazek eta haren gizonak Jakobena ondasun guztiak hartu zituzten, Beer-Xebatik ekarritako zilar eta urrea barne; ez zioten ezer utzi.

39 Elifaz eta bere gizonak alde egin zuten haren ondotik eta Beer-Xebara itzuli ziren Esaurengana, eta Jakobekin gertatu zitzairen guztia kontatu zioten, eta Jakobengandik hartu zuten guztia eman zioten.

40 Esau haserretu egin zen bere seme Elifazen aurka eta harekin zeuden bere gizonen aurka, Jakob hil ez zutelako.

41 Eta erantzun zioten Esauri: Jakobek gai honetan ez hiltzeko erregutu zigulako, gure errukia piztu zen berarengana, eta haren ondasun guztiak hartu eta zuri ekarri genizkizun; eta Esauk Elifazek Jakobi kendu zizkion zilar eta urre guztia hartu eta bere etxean gorde zituen.

42 Garai hartan, Esauk ikusi zuenean Isaakek Jakob bedeinkatu zuela eta agindu ziola, esanez: «Ez duzu emazterik hartuko Kanaango alaben artean, eta Kanaango alabak Isaaken eta Rebekaren begietan gaitzesgarriak zirela»,

43 Gero, Ismael bere osabaren etxera joan zen, eta, bere emazte zaharragoez gain, Ismaelen alaba eta Nebaioten arreba zen Maklat hartu zuen emaztetzat.

30. KAPITULUA

1 Jakob Haranerako bidea jarraituz joan zen, eta Moria mendiraino iritsi zen, eta han eman zuen gaua Luz hiriaren ondoan; eta Jauna agertu zitzaion Jakobi gau hartan, eta esan zion: Ni naiz Abrahamen Jainko Jauna eta zure aita Isaaken Jainkoa; etzanda zauden lurra emango dizut zuri eta zure ondorengoei.

2 Eta hara, zurekin nago eta zainduko zaitut noranahi zoazela, eta zure ondorengoak zeruko izarrak bezala ugarituko ditut, eta zure etsai guztiak zure aurrean eroraraziko ditut; eta zurekin gerra egingo dutenean, ez zaituzte garaituko, eta lurralde honetara itzuliko zaitut pozik, seme-alabekin eta aberastasun handiekin.

3 Jakob loalditik esnatu zen, eta oso poztu zen ikusi zuen ikuskerarekin; eta leku hari Betel deitu zion.

4 Eta Jakob leku hartatik oso pozik jaiki zen, eta ibiltzean oinak arin sentitzen zituen pozaren pozez, eta handik ekialdeko seme-alaben lurraldera joan zen, eta Haranera itzuli zen eta artzainaren putzuaren ondoan eseri zen.

5 Eta han aurkitu zituen gizon batzuk; Haranetik zihoazen artaldeak bazkatzera, eta Jakobek galdetu zien, eta hauek erantzun zioten: Haranekoak gara.

6 Eta esan zien: Ezagutzen al duzue Laban, Nahorren semea? Eta haiek erantzun zuten: Ezagutzen dugu, eta hara, bere alaba Rakel dator bere aitaren artaldea bazkatzera.

7 Oraindik haiekin hizketan ari zela, Labanen alaba, Rakel, etorri zen bere aitaren ardiak bazkatzera, artzaina baitzen.

8 Eta Jakobek ikusi zuenean Rakel, Labanen alaba, bere amaren anaia, lasterka joan zen eta musu eman zion, eta ahotsa altxatu eta negar egin zuen.

9 Eta Jakobek Rakeli esan zion Rebekaren semea zela, bere aitaren arreba, eta Rakelek korrika joan zen aitari kontatzera, eta Jakobek negarrez jarraitu zuen, ez baitzuen ezer berarekin Labanen etxera ekartzeko.

10 Labanek, bere arrebaren seme Jakob etorri zela entzun zuenean, lasterka joan zen, musu eman eta besarkatu egin zuen, etxera eraman eta ogia eman zion, eta honek jan egin zuen.

11 Jakobek Labani kontatu zion zer egin zion bere anaia Esauk eta zer egin zion bere seme Elifazek bidean.

12 Jakob Labanen etxean bizi izan zen hilabete batez, eta Jakobek Labanen etxean jan eta edan zuen. Gero, Labanek Jakobi esan zion: «Esadazu zein izango den zure saria, nola zerbitzatu ahal nauzu doan?»

13 Labanek ez zuen semerik, alabak bakarrik, eta bere beste emazteak eta neskameak antzuak ziren oraindik garai

hartan; eta hauek dira Labanen emazte Adinak erditu zizkion alaben izenak; zaharrenaren izena Lea zen eta gazteenaren izena Rakel; eta Lea begi samurrekoa zen, baina Rakel ederra eta itxura onekoa zen, eta Jakobek maite zuen.

14 Eta Jakobek Labani esan zion: Zazpi urtez zerbitzatuko zaitut Rakel zure alaba gazteenagatik; eta Labanek baiezkua eman zion horri, eta Jakobek zazpi urtez zerbitzatu zuen Laban bere alaba Rakelengatik.

15 Jakob Haranen bizi izan zen bigarren urtean, hau da, Jakobek bizitzako hirurogeita hemeretzigarren urtean, urte hartan hil zen Semen seme Eber, laurehun eta hirurogeita lau urte zituela.

16 Eta Jakobek entzun zuenean Eber hil zela, oso atsekabetu zen, eta egun askotan dolu eta dolu egin zion.

17 Jakob Haranen bizi izan zen hirugarren urtean, Ismaelen alabak, Esauren emazteak, Bosmatek seme bat erditu zion, eta Esauk Reuel deitu zion.

18 Eta Jakob Labanen etxean bizi izan zen laugarren urtean, Jaunak Laban bisitatu zuen eta gogoratu egin zen Jakobengatik, eta semeak jaio zitzaizkion, eta bere lehen semea Beor izan zen, bigarrena Alib, eta hirugarrena Korash.

19 Jaunak aberastasunak eta ohorea eman zizkion Labani, seme-alabak, eta gizona asko ugaltu zen Jakobengatik.

20 Eta Jakobek egun haietan Laban zerbitzatzen zuen lan guztietan, etxean eta soroan, eta Jaunaren bedeinkapena zen Labanek zituen gauza guztietan, etxean eta soroan.

21 Bosgarren urtean hil zen Jehudit, Beeriren alaba, Esauren emaztea, Kanaan lurraldean; eta ez zuen semerik izan, alabak bakarrik.

22. Eta hauek dira Esauri erditu zizkion alaben izenak: zaharrenaren izena Martzit zen, eta gazteenaren izena Puit.

23 Jehudit hil zenean, Esau jaiki eta Seirra joan zen ehizara, ohi bezala, eta Esau denbora luzez bizi izan zen Seir lurraldean.

24 Seigarren urtean, Esauk, bere beste emazteez gain, hartu zuen emaztetzat Ahlibama, Zebeon hibiarraren alaba, eta Esauk Kanaan lurraldera eraman zuen.

25 Ahlibamak haurdu geratu eta hiru seme izan zizkion Esauri: Jeus, Jaalan eta Korah.

26 Garai hartan, Kanaan lurraldean, liskar bat izan zen Esauren artzainen eta Kanaan lurraldeko biztanleen artzainen artean, Esauren abereak eta ondasunak ugariegiak baitziren Kanaan lurraldean, bere aitaren etxean, geratzeko, eta Kanaan lurraldeak ezin zuen bizi bere abereengatik.

27 Esauk ikusi zuenean bere liskarra areagotu egiten zela Kanaan lurraldeko biztanleekin, jaiki eta hartu zituen bere emazteak, semeak eta alabak, eta bere ondasun guztiak, eta zituen abereak, eta Kanaan lurraldean eskuratu zituen ondasun guztiak, eta lurraldeko biztanleengandik aldentu zen Seir lurraldera, eta Esau eta bere ondasun guztiak Seir lurraldean bizi izan ziren.

28 Baina Esau noizean behin bere aita-ama ikustera joaten zen Kanaan lurraldera, eta Esau horetarrekin ezkondu zen, eta bere alabak Seir horetarren semeai eman zizkien.

29 Bere alaba zaharrena Martzit eman zion Anari, Zebeonen semeai, bere emaztearen anaiari, eta Puit Azarri, Bilhan hortarraren semeai; eta Esau mendian bizi izan zen, bera eta bere seme-alabak, eta emankorrek izan ziren eta ugaltu egin ziren.

31. KAPITULUA

1 Zazpigarren urtean, Jakobek Labani zerbitzatu zion zerbitzua amaitu zen, eta Jakobek Labani esan zion: Eman iezadazu emaztea, nire zerbitzuko egunak bete baitira; eta Labanek hala egin zuen, eta Labanek eta Jakobek leku hartako jende guztia bildu zuten eta festa bat egin zuten.

2 Arratsaldean, Laban etxera etorri zen, eta gero Jakob oturuntzara zetozenekin, eta Labanek etxean zeuden argi guztiak itzali zituen.

3 Eta Jakobek Labani esan zion: Zergatik egiten diguzu hau? Labanek erantzun zion: Horrela jokutzen dugu ohitura lurralde honetan.

4 Gero, Labanek bere alaba Lea hartu eta Jakobengana eraman zuen. Jakobengana etorri zen, baina Jakobek ez zekien Lea zela.

5 Eta Labanek bere alaba Leari Zilpa, bere neskame, eman zion neskame gisa.

6 Eta oturuntza hartan zeuden guztiek bazekiten Labanek Jakobi egina, baina ez zioten Jakobi esan.

7 Gau hartan bizilagun guztiak Jakobek etxera etorri ziren, eta jan eta edan zuten, eta poztu egin ziren, eta Learen aurrean panderoak eta dantzak jo zituzten, eta Jakobek aurrean erantzun zioten: Heleah, Heleah.

8 Jakobek entzun zituen haien hitzak, baina ez zuen haien esanahia ulertu, baina pentsatu zuen hala izan zitekeela haien ohitura lurralde hartan.

9 Eta auzokoek hitz hauek esan zizkieten Jakobek aurrean gauez, eta Labanek etxean zeuden argi guztiak itzali zituen gau hartan.

10 Goizean, eguna argitu zuenean, Jakob bere emaztearengana jiratu zen eta ikusi zuen, eta hara, Lea zen bere bularrean etzanda zegoena, eta Jakobek esan zuen: Begira, orain badakit zer esan zuten bizilagunek atzo gauean, Heleah, esan zuten, eta nik ez nekien.

11 Jakobek Labani deitu eta esan zion: «Zer egin didazu? Rakelengatik zerbitzatu zaitut, eta zergatik engainatu nauzu Lea emanez?»

12 Labanek erantzun zion Jakobi: «Ez da horrela egiten gure lekuan gazteena zaharrenaren aurretik ematea; beraz, haren arreba ere hartu nahi baduzu, har ezazu zeuretzat beste zazpi urtez egingo didazun zerbitzurako».

13 Eta Jakobek hala egin zuen, eta Rachel ere emaztetzat hartu zuen, eta beste zazpi urtez zerbitzatu zuen Laban. Eta Jakob ere Rakelengana etorri zen, eta Rachel Lea baino gehiago maite izan zuen, eta Labanek bere neskame Bilha eman zion neskametzat.

14 Jaunak ikusi zuenean Lea gorrotatuta zegoela, ireki zion sabela, eta haurdu geratu zen eta lau seme erdi zizkion Jakobi egun haietan.

15 Eta hauek dira haien izenak: Ruben, Simeon, Lebi eta Juda, eta gero utzi zion erditzeari.

16 Garai hartan, Rakel antzua zen, eta ez zuen ondorengorik, eta Rakelek bere ahizpa Lea inbidiatzen zuen, eta Rakelek ikusi zuenean ez ziola Jakobi seme-alabarik ematen, hartu zuen bere neskame Bilha, eta bi seme eman zizkion Jakobi: Dan eta Neftali.

17 Leak ere, haurdu geratu zela ikusi zuenean, Zilpa neskamea ere hartu eta Jakobi emaztetzat eman zion. Jakob

ere Zilpara joan zen, eta Leak ere bi seme eman zizkion: Gad eta Axer.

18 Leak berriro haurdun geratu zen eta bi seme eta alaba bat erditu zituen Jakobekin egun haietan; hauek dira haien izenak: Isakar, Zabulon eta Dina arreba.

19 Rakel antzua zen egun haietan, eta Rakelek Jaunari otoitz egin zion garai hartan, eta esan zuen: «Jainko Jauna, gogoratu nitaz eta bisita nazazu, otoitz egiten dizut, orain nire senarrak utziko bainau, ez baitiot semerik eman».

20. Orain, Jainko Jauna, entzun nire erregua zure aurrean, ikusi nire atsekabea, eta eman iezadazu seme-alabak neskameetako bat bezala, gehiago ez dezadan nire lotsa jasan.

21 Jainkoak entzun zion eta sabela ireki zion, eta Rachel haurdun geratu zen eta seme bat erditu zuen, eta esan zuen: Jaunak kendu dit lotsa. Eta Josef deitu zion, esanez: Jaunak eman diezadala beste seme bat. Eta laurogeita hamaika urte zituen Jakobek erditu zuenean.

22 Garai hartan, Jakobek amak, Rebekak, bere haurtzaindegia, Utzen alaba, Debora, eta Isaaken bi morroi bidali zizkion Jakobi.

23 Haranera iritsi ziren Jakobengana, eta esan zioten: Rebekak bidali gaitu zuregana, zure aitaren etxera, Kanaan lurraldera, itzultzeko. Eta Jakobek entzun zien bere amak esandakoari.

24 Garai hartan, Jakobek Rakelengatik Labani zerbitzatu zion beste zazpi urteak bete ziren, eta Haranen bizi izan zen hamalau urteren buruan, Jakobek Labani esan zion: Eman iezadazu nire emazteak eta bidali nazazu nire lurraldera joan nadin, zeren hara, nire amak Kanaango lurraldetik bidali zidan nire aitaren etxera itzultzeko.

25 Labanek esan zion: «Ez, otoitz egiten dizut; zure begikotasuna aurkitu badut, ez utzi nazazu; ezarri iezadazu zure saria, eta emango dizut, eta geratu nirekin».

26 Jakobek esan zion: «Hau emango didazu ordain gisa: gaur zure artalde guztia zeharkatuko dut eta ardi eta ahuntzen artean pikartu, orbandun eta arre koloreko bildots guztiak kenduko ditut. Hori egiten badidazu, itzuliko naiz eta zure artaldea larratuko dut eta lehen bezala zainduko dut.»

27 Labanek hala egin zuen, eta Labanek bere artaldeari kendu zizkion Jakobek esandako guztia eta eman zizkion.

28 Eta Jakobek Labanen artaldetik hartu zuen guztia bere semeen eskuetan jarri zuen, eta Jakob Labanen artaldearen gainerakoa bazkatzen ari zen.

29 Isaaken morroiek, Jakobi bidali zizkionek, ikusi zutenean Jakob ez zela haiekin Kanaan lurraldera itzuliko bere aitagana, eta alde egin zuten haren ondotik eta Kanaan lurraldera itzuli ziren.

30 Debora Jakobekin geratu zen Haranen, eta ez zen Isaaken zerbitzariekin itzuli Kanaan lurraldera, eta Debora Jakobek emazte eta seme-alabekin bizi izan zen Haranen.

31 Eta Jakobek beste sei urtez zerbitzatu zuen Laban, eta ardiak erditzean, Jakobek pikartuak eta orbandunak kentzen zizkien, Labanekin erabaki zuen bezala. Eta Jakobek horrela egin zuen Labanen etxean sei urtez, eta gizona ugaritu egin zen eta behiak, neskameak eta mutilak, gameluak eta astoak izan zituen.

32 Jakobek berrehun behi-talde zituen, eta bere behiak tamaina handikoak eta itxura ederra zuten, eta oso emankorrak ziren, eta gizakien semeen familia guztiek

Jakoben behietatik batzuk eskuratu nahi zituzten, oso oparoak baitziren.

33 Gizaki asko etorri ziren Jakobek artaldetik hartzera, eta Jakobek ardi bat eman zien morroi edo neskame bakoitzeko, asto edo gamelu bakoitzeko; edo Jakobek nahi zuena eman zioten.

34 Eta Jakobek aberastasunak, ohorea eta ondasunak lortu zituen gizakien semeekin egindako transakzio hauen bidez, eta Labanen seme-alabek inbidiaz zioten ohore hori.

35 Denboraren poderioz, entzun zituen Labanen semeen hitzak, esaten: «Jakob-ek gure aitarena zen guztia hartu du, eta gure aitarena zenarekin eskuratu du aintza hau guztia».

36 Eta Jakobek Labanen eta bere seme-alaben aurpegia ikusi zuen, eta hara, ez zen berarekiko lehen bezalakoa egun haietan.

37 Eta Jauna agertu zitzaion Jakobi sei urteak bete zirenean, eta esan zion: Jaiki, irten lurralde honetatik eta itzuli zure jaioterrira, eta zurekin izango naiz.

38 Eta jaiki zen Jakob garai hartan, eta bere seme-alabak, emazteak eta bere ondasun guztiak gameluen gainean jarri zituen, eta Kanaan lurraldera joan zen bere aita Isaakengana.

39 Labanek ez zekien Jakob berarengandik alde egin zuela, egun hartan ardiak moztan ari baitzen.

40 Eta Rakelek bere aitaren irudiak lapurtu zituen, eta hartu egin zituen, eta eserita zegoen gameluaren gainean ezkutatu, eta aurrera jarraitu zuen.

41 Eta hau da irudien ohitura: hartu lehen-seme bat eta hil, eta kendu buruko ilea, hartu gatzia eta burua gatzatu eta olio gantzutu, gero hartu kobrezko tableta txiki bat edo urrezko tableta bat eta idatzi izena gainean, eta jarri tableta mihiaren azpian, eta hartu burua eta tableta mihiaren azpian eta jarri etxean, eta piztu argiak aurrean eta ahuspeztu.

42 Eta makurtzen direnean, eskatzen dioten guztian hitz egiten die, bertan idatzita dagoen izenaren boterearen bidez.

43 Eta batzuek gizakien irudiak egiten dituzte, urrezkoak eta zilarrezkoak, eta haiengana joaten dira ezagutzen dituzten garaietan, eta irudiek izarren eragina jasotzen dute, eta etorkizuneko gauzak kontatzen dizkiete, eta modu honetan izan ziren Rachelek bere aitari lapurtu zizkion irudiak.

44 Eta Rakelek lapurtu zituen bere aitaren irudi hauek, Labanek ez zezan jakin haien bidez nora joan zen Jakob.

45 Eta Laban etxera itzuli zen eta galdetu zuen Jakob eta bere etxekoei buruz, baina ez zuten aurkitu, eta Labanek bere irudiak bilatu zituen jakiteko nora joan zen Jakob, eta ezin izan zituen aurkitu, eta beste irudi batzuetara joan zen, eta galdetu zien eta esan zioten Jakob ihes egin zuela bere aitarengana, Kanaan lurraldera.

46 Jaiki zen Laban, eta bere anaiak eta morroi guztiak hartu zituen, eta abiatu zen Jakobek atzetik joanez, eta harrapatu egin zuen Gilead mendian.

47 Eta Labanek Jakobi esan zion: Zer egin didazu ihes egiteko eta engainatzeko, eta nire alabak eta haien seme-alabak ezpataz hartutako gatibu gisa eramateko?

48 Eta ez zenidan utzi musukatzen eta pozik bidaltzen, eta nire jainkoak lapurtu eta alde egin zuten.

49 Eta Jakobek Labani erantzun zion: Beldur nintzen zure alabak indarrez kenduko zenizkidala; eta orain, zure jainkoak aurkitzen dituzun edonorrekin hilko da.

50 Labanek irudiak bilatu zituen eta Jakobek denda eta altzari guztiak arakatu zituen, baina ez zituen aurkitu.

51 Labanek Jakobi esan zion: «Itun bat egingo dugu elkarrekin, eta hori izango da testigantza nire eta zure artean; nire alabak atsekabetzen badituzu, edo nire alabei buruz beste emazte batzuk hartzen badituzu, Jainkoa izango da lekuko nire eta zure artean gai honetan».

52 Harriak hartu eta pila bat egin zuten, eta Labanek esan zuen: «Pila hau lekuko da nire eta zure artekoa». Horregatik, Gilead deitu zion haren izena.

53 Eta Jakobek eta Labanek sakrifizioa eskaini zuten mendian, eta han jan zuten pilaren ondoan, eta gau osoa mendian eman zuten. Eta Laban goizean goiz jaiki zen, eta negar egin zuen bere alabekin, eta musu eman zien, eta bere lekura itzuli zen.

54. Eta bizkor bidali zuen bere seme Beor, hamazazpi urtekoa, Utzen semea zen Abikorofekin, Nahorren semearekin, eta hamar gizonekin.

55 Bizkortu eta abiatu ziren, eta Jakobek aurretik zihoan bidetik igaro ziren, eta beste bide batetik iritsi ziren Seir lurraldera.

56 Esauengana joan eta esan zioten: «Honela dio zure anaia eta senideak, zure amaren anaia, Labanek, Betuelen semeak, dio:

57 Entzun al duzu zer egin didan zure anaia Jakobek, lehenik biluzik eta ohorerik gabe etorri zitzaidana niregana, eta joan nintzen haren bila, eta ohorez beterik etxera eramane nuen, eta handi egin nuen, eta eman nizkion nire bi alabak emaztetzat, eta baita nire bi neskame ere.

58 Jainkoak bedeinkatu egin zuen niregatik, eta ugari ugaltu zen, eta semeak, alabak eta neskameak izan zituen.

59 Artalde eta behi-talde izugarria ere badu, gamelu eta asto ugari, baita zilar eta urre ugari ere; eta bere aberastasuna handitzen zela ikusi zuenean, utzi egin ninduen ardiak moztera joan nintzen bitartean, eta jaiki eta isilpean ihes egin zuen.

60. Eta bere emazteak eta seme-alabak gameluen gainean jarri zituen, eta nire lurraldean eskuratu zituen abere eta ondasun guztiak eramane zituen, eta aurpegia altxatu zuen bere aita Isaakengana, Kanaan lurraldera, joateko.

61 Eta ez zidan utzi nire alabak eta haien seme-alabak musukatzen, eta nire alabak ezpataz hartutako gatibu gisa eramane zituen, eta nire jainkoak ere lapurtu eta ihes egin zuen.

62 Eta orain Jabuk erreka mendian utzi dut, bera eta bereak diren guztiak; ez zaio ezer falta.

63. Berarengana joan nahi baduzu, zoaz orduan, eta han aurkituko duzu, eta egin diezaiokezu zure arimak nahi duena; eta Labanen mezulariak etorri ziren eta Esauri gauza horiek guztiak kontatu zizkioten.

64 Esauk entzun zituen Labanen mezularien hitz guztiak, eta haserre bizian piztu zen Jakobek aurka, eta gogoratu zen bere gorrotoa, eta haserre piztu zitzaion barruan.

65 Esauk presaka joan zen eta bere seme-alabak, morroiak eta bere etxeko animak hartu zituen, hirurogei gizon, eta joan zen eta Seir horearren seme guztiak eta haien herria bildu zituen, hirurehun eta berrogei gizon, eta lauhun gizon horiek guztiak hartu zituen ezpata eskuetan, eta Jakobengana joan zen hiltzeko.

66 Esauk kopuru hau hainbat zatitan banatu zuen, eta bere seme-alaba eta zerbitzarien hirurogei gizonak eta bere

etxeko arimak hartu zituen buru bakar gisa, eta Elifazi, bere seme zaharrenaren, zaintzapean eman zituen.

67 Eta gainerako buruak Seir hortarraren sei semeen ardurapean eman zituen, eta gizon bakoitza bere belaunaldien eta seme-alaben gainean jarri zuen.

68 Eta kanpaleku osoa joan zen zegoen bezala, eta Esau haien artean joan zen Jakobengana, eta azkar gidatu zituen.

69 Labanen mezulariak Esauandik alde egin eta Kanaan lurraldera joan ziren, eta Rebekaren etxera iritsi ziren, Jakobek eta Esauen amaren etxera.

70 Eta esan zioten: «Hara, zure seme Esau joan da bere anaia Jakobek aurka lauhun gizonekin; entzun baitu etorriko zela, eta joan da harekin gerra egitera, jotzera eta daukan guztia hartzera.

71 Rebekak bizkor bidali zituen Isaaken morroietatik hirurogeita hamabi gizon bidean Jakobi bidean topo egitera; izan ere, pentsatu zuen: Agian, Esauk gerra egingo dio bidean topo egiten dienean.

72 Mezulariak Jakobekin topo egitera joan ziren bidean, eta Jabuk erreka ondoko bidean aurkitu zuten, eta Jakobek ikusi zituen esan zuen: «Jainkoagandik izendatu dut kanpaleku hau». Eta Jakobek leku hari Maknayim deitu zion.

73 Eta Jakobek bere aitaren herri guztia ezagutzen zuen, eta musukatu eta besarkatu egin zituen, eta haiekin joan zen, eta Jakobek bere aita eta amaren berri galdetu zien, eta haiek erantzun zuten: Ondo zeuden.

74 Eta mezulari hauek Jakobi esan zioten: Rebekak, zure amak, bidali gaitu zuregana, esatera: Entzun dut, seme, zure anaia Esau zure bidean atera dela Seir horearren semeetako gizonekin.

75. Beraz, seme maitea, entzun nire ahotsari eta ikusi zure aholkuarekin zer egingo duzun. Zuregana etortzen denean, erregutu iezaiozu, eta ez hitz egin arinki, eta eman iezaiozu oparia daukazunetik eta Jainkoak fabore eman dizunetik.

76 Eta zure gaiei buruz galdetzen dizunean, ez ezkutatu ezer, agian zure aurkako haserre alde batera utziko du eta horrela zure arima salbatuko duzu, zu eta zurea den guztia, zeren zure betebeharra da hura ohoratzea, zure anaia nagusia baita.

77 Eta Jakobek bere amaren mezulariek esandako hitzak entzun zituen, Jakobek ahotsa altxatu eta negar egin zuen mingots, eta bere amak agindu bezala egin zuen.

32. KAPITULUA

1 Garai hartan, Jakobek mezulariak bidali zizkion bere anaia Esauri Seir lurraldera, eta erreku-hitzak esan zizkion.

2 Eta agindu zien, esanez: «Honela esango diozue ene jaunari, Esauri: Honela dio zure zerbitzari Jakobek: Ez dezala pentsa ene jaunak nire aitak bedeinkatu nauen bedeinkapena onuragarria izan denik niretzat».

3 Hogeitaz urte daramatzat Labanekin, eta hamar aldiz engainatu nau eta nire soldata aldatu du, nire jaunari esan zaion bezala.

4 Eta oso neketsu zerbitzatu nion bere etxean, eta Jainkoak gero ikusi zituen nire atsekabea, nire lana eta nire eskuen lana, eta grazia eta faborea aurkituarazi zidan bere aurrean.

5 Eta gero, Jainkoaren erruki eta onberatasun handiaren bidez, idiak, astoak eta behiak eskuratu nituen, baita morroi eta neskameak ere.

6 Eta orain nire lurraldera eta etxera noa, nire aita eta amarengana, Kanaan lurraldean daudenak; eta mezulariak bidali ditut nire jaunari hau guztia jakinarazteko, nire jaunaren begikotasuna lortzeko, eta ez dezan pentsa neuk lortu dudala aberastasuna, edo nire aitak bedeinkatu ninduen bedeinkapenak onura egin didala.

7 Mezulariak Esarengana joan ziren, eta Edom lurraldeko mugetan aurkitu zuten, Jakobengana zihoala. Seir horearren lauhun gizon zeuden zutik, ezpatak eskuetan zituztela.

8 Jakoben mezulariek Esauri kontatu zioten Jakobek Esauri buruz esan zien hitz guztiak.

9 Esauk harrotasunez eta mespretxuz erantzun zien, eta esan zien: Ziur entzun dut eta egiaz kontatu didate zer egin dion Jakobek Labani, zeinak goratu egin zuen bere etxean eta eman zizkion bere alabak emaztetzat, eta seme-alabak izan zituen, eta ugari handitu zen aberastasun eta ondasunetan Labanen etxean haren bidez.

10 Eta ikusi zuenean bere aberastasuna ugaria zela eta bere ondasunak handiak, ihes egin zuen bere ondasun guztiekin, Labanen etxetik, eta Labanen alabak eramane zituen beren aitaren aurretik, ezpataz hartutako gatibuak bezala, hari esan gabe.

11 Eta ez dio Jakobek hau egin Labani bakarrik, baizik eta niri ere egin dit hau, eta bi aldiz ordezkatu nau, eta isildu egingo al naiz?

12. Beraz, gaur etorri naiz nire kanpalekuekin haren bila, eta egingo diot nire bihotzak nahi duenaren arabera.

13 Mezulariak itzuli eta Jakobengana etorri ziren, eta esan zioten: «Zure anaia Esarengana joan gara, eta zure hitz guztiak kontatu dizkiogu, eta horrela erantzun digu. Hara, lauhun gizonekin dator zure bila.

14 Orain, bada, jakin ezazu zer egin behar duzun, eta otoitz egin Jainkoari haren eskuetatik libra zaitzan.

15 Anaiak Jakoben mezulariei esandako hitzak entzun zituenean, izugarri beldurtu eta larritu egin zen Jakob.

16 Jakobek bere Jainko Jaunari otoitz egin zion, eta esan zuen: «Jauna, nire arbaso Abrahamen eta Isaaken Jainkoa, esan zenidan nire aitaren etxetik alde egin nuenean, esan zenidan:

17 Ni naiz zure aita Abrahamen eta Isaaken Jainkoa, zure lurraldea eta zure ondorengoa ematen dizut. Zure ondorengoa zeruko izarrak bezalakoa egingo dut, eta zeruko lau aldeetara hedatuko zara, eta zugean eta zure ondorengoan bedeinkatuak izango dira lurreko familia guztiak.

18. Eta bete zenituen zure hitzak, eta eman zenizkidan aberastasunak, seme-alabak eta abereak, nire bihotzeko nahien arabera, eman zenizkidan zure zerbitzariari; eman zenidan eskatu nizun guztia, eta ez zitzaidan ezer falta izan.

19 Eta gero esan zenidan: Itzuli zaitez zure gurasoengana eta zure jaioterrira, eta oraindik ere ongi egingo dizut.

20 Eta orain etorri naizenez, eta Labanengandik askatu nauzunez, Esaren eskuetan eroriko naiz, eta hark hilko nau, bai, nire seme-alaben amekin batera.

21 Orain, Jainko Jauna, libra nazazu, otoitz egiten dizut, nire anaia Esaren eskuetatik ere, zeren izugarri beldur bainaiz haren aurrean.

22 Eta nigan zuzentasunik ez badago, egin ezazu Abraham eta nire aita Isaakengatik.

23 Badakit onginahiari eta errukiari esker lortu dudala aberastasun hau; beraz, otoitz egiten dizut gaur zure onginahiari esker libra nazazula eta erantzuniezadazu.

24. Eta Jakobek Jaunari otoitz egiteari utzi zion, eta berarekin zegoen jendea, artalde eta behiekin, bi kanpamentutan banatu zuen, eta erdia Dameseki, Eliezerren semeari, Abrahamen morroiari, eman zion kanpamentu bat egiteko, bere seme-alabekin, eta beste erdia bere anaia Elianusi, Eliezerren semeari, eman zion kanpamentu bat egiteko bere seme-alabekin.

25 Eta agindu zien, esanez: Mantendu zaitezte zuen kanpalekuetatik urrun, eta ez hurbildu gehiegi elkarri, eta Esau kanpaleku batera etorri eta hiltzen badu, urrun dagoen beste kanpalekua ihes egingo dio.

26 Jakob han gelditu zen gau hartan, eta gau osoan zehar bere morroiei aginduak eman zizkien gudarosteari eta bere seme-alabei buruz.

27 Jaunak entzun zuen Jakoben otoitza egun hartan, eta Jaunak orduan askatu zuen Jakob bere anaia Esaren eskuetatik.

28 Jaunak zeruko hiru aingeru bidali zituen, eta hauek Esaren aurretik joan eta harengana etorri ziren.

29 Eta aingeru hauek bi mila gizon bezala agertu zitzaizkien Esauri eta bere herriari, zaldi gainean zihoazela, mota guztietako gerra-tresnekin hornituta, eta Esauri eta bere gizon guztien aurrean lau kanpamentutan banatuta agertu ziren, lau buruzagi zituztela.

30 Eta kanpamentu bat aurrera joan zen eta Esau aurkitu zuten lauhun gizonekin bere anaia Jakobengana zetorrela, eta kanpamentu honek Esau eta bere herriarengana korrika egin zuen eta izutu egin zituen, eta Esau zalditik erori zen izututa, eta bere gizon guztiak leku hartan banandu ziren harengandik, oso beldurtuta baitzeuden.

31 Esaugandik ihesi zihoazenean, kanpaleku osoak oihu egin zien atzetik, eta gerlari guztiek erantzun zuten, esanez:

32. Jakoben zerbitzariak gara, Jainkoaren zerbitzaria dena, eta nork egin diezaioke aurre? Esauk esan zien: «Orduan, nire jauna eta anaia Jakob da zuen jauna, hogeitaz urte hauetan ikusi ez dudana, eta gaur hura ikustera joan naizenez, horrela jokutzen al didazue?»

33 Eta aingeruek erantzun zioten: «Jaun biziaren zina den bezala, Jakob ez balitz, zeinaz hitz egiten duzun zure anaia, ez genuke inor utziko zutaz eta zure herritik bizirik; Jakobengatik bakarrik, ez diegu ezer egingo».

34 Eta kanpamentu hau Esau eta bere gizonengandik aldentu zen, eta Esau eta bere gizonak legoa baten distantziara urrundu ziren bigarren kanpamentua harengana etorri zenean, arma mota guztiekin, eta lehenengo kanpamentuak egin zien bezala egin zieten Esau eta bere gizonei.

35 Eta aurrera egiteko utzi zutenean, hara hirugarren kanpalekua harengana etorri zen eta denak izutu ziren, eta Esau zalditik erori zen, eta kanpaleku osoak oihu egin zuen, eta esan zuen: Benetan Jakoben zerbitzariak gara, zeina Jainkoaren zerbitzaria den, eta nork aurre egin diezaguke?

36 Esauk berriro erantzun zien, esanez: «O, orduan, Jakob, ene jauna, eta zuen jauna, nire anaia da, eta hogeitaz urtez ez dut haren aurpegia ikusi, eta gaur entzun dudanez zetorrela, gaur joan naiz haren bila, eta horrela jokutzen al didazue?»

37 Eta haiek erantzun zioten, eta esan zioten: Jaunaren biziaren zin da, Jakob zure anaia ez balitz, esan zenuen

bezala, ez genuke inor utziko zutaz eta zure gizonez; baina Jakob, zure anaia dela diozunagatik, ez gara zurekin edo zure gizonekin nahastuko.

38 Hirugarren kanpalekua ere haietatik aldendu zen, eta berak bere bidean jarraitu zuen bere gizonekin Jakoberantz, laugarren kanpalekua harengana etorri zenean, eta besteez egin zutena egin zieten hari eta bere gizonei.

39 Esauk lau aingeruek berari eta bere gizonei egindako gaitza ikusi zuenean, bere anaia Jakoben beldur handia hartu zuen, eta bakean joan zitzaion bila.

40 Esauk ezkutatu egin zuen Jakoben aurkako gorrotoa, bere anaia Jakoben beldur baitzen bere bizitzaz, eta aurkitu zituen lau kanpalekuak Jakoben morroiak zirela uste baitzuen.

41 Eta Jakob gau hartan bere zerbitzariekin egon zen kanpalekuetan, eta bere zerbitzariekin erabaki zuen Esauri opari bat ematea berarekin zuen guztiarekin eta bere ondasun guztietatik; eta Jakob jaiki zen goizean, bera eta bere gizonak, eta abereen artean aukeratu zuten opari bat Esauri.

42. Eta hau da Jakobek bere artaldetik aukeratu zuen oparia bere anaia Esauri emateko: artaldeetatik berrehun eta berrogei buru hautatu zituen, gameluetatik eta astoetatik hogeita hamar, eta artaldeetatik berrogeita hamar behi.

43 Hamar artaldetan banatu zituen guztiak, eta mota bakoitza bere aldetik jarri zuen, eta bere hamar zerbitzarien eskuetan eman zituen, artalde bakoitza bere aldetik.

44 Eta agindu zien, eta esan zien: Mantendu zaitezte elkarrengandik urrun, eta utzi tarte bat artaldean artean. Esauk eta berarekin daudenek zuekin topo egiten dutenean eta galdetzen dizutenean: Norena zarete, eta nora zoazte, eta norena da zure aurrean dagoen hau guztia, erantzun iezaiezu: Jakoben morroiak gara, eta bakean gatoz Esauri bidera, eta hara, Jakob dator gure atzetik.

45 Eta aurrean duguna Jakobek bere anaia Esauri bidalitako oparia da.

46 Eta galdetzen badizute: Zergatik atzeratzen da zuen atzetik, bere anaiaren bila joan eta aurpegia ikusteko?, erantzun iezaiezu: Pozez dator gure atzetik bere anaiaren bila, esan baitu: «Opari honekin baretuko dut, eta ondoren aurpegia ikusiko dut, agian onartuko nau».

47 Egun hartan, opari guztiak bere zerbitzarien eskuetan igaro ziren, eta haren aurretik joan ziren. Gau hartan Jabuk erreka ondoko kanpalekuetan eman zuen ostatu. Gau erdian jaiki zen, eta bere emazteak, neskameak eta bere ondasun guztiak hartu zituen, eta gau hartan Jabuk ibaiaren igarobidea zeharkatu zuen.

48 Eta bere ondasun guztiak erreka zeharkatu zituenean, Jakob bakarrik geratu zen, eta gizon bat aurkitu zion, eta gau hartan borrokatu zuen harekin eguna argitu arte, eta Jakoben izter-zuloa desitxuratuta zegoen harekin borrokatzeagatik.

49 Egunsentia argitzean, gizonak Jakob han utzi zuen, eta bedeinkatu egin zuen eta joan egin zen. Jakob erreka igaro zuen egunsentia argitzean, eta izterrean herrenka zihoan.

50 Erreka igaro zuenean, eguzkia atera zitzaion, eta bere abereen eta seme-alaben lekura iritsi zen.

51 Eguerdia arte joan ziren, eta bidean oparia haien aurretik zihoan.

52 Jakobek begiak altxatu eta begiratu zuen, eta hara, Esau urrutitik zetorrela, laurehun bat gizonekin, eta Jakob oso beldur zen bere anaiaz.

53 Jakobek presaka banatu zituen bere seme-alabak bere emazte eta neskameekin, eta Dina alaba kutxa batean sartu eta bere zerbitzarien eskuetan eman zuen.

54 Eta bere seme-alaben eta emazteen aurretik igaro zen bere anaiarengana joateko, eta lurrera makurtu zen, bai, zazpi aldiz makurtu zen bere anaiarengana hurbildu arte, eta Jainkoak Jakobi grazia eta faborea aurkitzea eragin zion Esauri eta bere gizonen aurrean, Jainkoak entzun baitzuen Jakoben otoitza.

55 Jakoben beldurra eta izuak hartu zuten bere anaia Esau, Jainkoaren aingeruek Esauri egindakoagatik Jakoben beldur handia baitzuen Esau, eta Jakoben aurkako Esauri haserre ontasun bihurtu zen.

56 Eta Esauk Jakob beregana korrika ikustean, berak ere lasterka egin zion, besarkatu egin zuen, lepoan erori zitzaion, eta musu eman zioten eta negar egin zuten.

57 Jainkoak beldurra eta maitasuna jarri zizkien Esauri eta ziren gizonei Jakobenganako, eta hauek ere musukatu eta besarkatu egin zuten.

58 Esauri seme Elifazek ere negar egin zuen Jakobekin, bere lau anaiekin, Esauri semeekin, eta musu eman eta besarkatu egin zuten, Jakoben beldurra guztiak hartu baitzituen.

59 Esauk begiak altxatu eta emakumeak eta haien ondorengoak ikusi zituen, Jakoben semeak, Jakoben atzetik zihoazela eta bidean Esauri makurtuz.

60 Esauk Jakobi galdetu zion: —Nortzuk dira zurekin dauden hauek, anaia? Zure seme-alabak ala zure zerbitzariak dira? Jakobek erantzun zion: —Nire seme-alabak dira, Jainkoak zure zerbitzari honi eman dizkionak.

61 Eta Jakob Esauri eta bere gizonekin hizketan ari zela, Esauk kanpaleku osoa ikusi zuen, eta Jakobi esan zion: Nondik atera duzu atzo gauean aurkitu nuen kanpaleku osoa? Eta Jakobek erantzun zion: Nire jaunaren aurrean faborea aurkitzea da Jainkoak zure zerbitzari honi eman diona.

62 Eta oparia Esauri aurrean etorri zen, eta Jakobek estutu egin zuen Esau, esanez: Hartu, mesedez, ene jaunari ekarri diodan oparia. Esauk esan zuen: Zergatik dut hau asmo? Gorde zeuretzat daukazuna.

63 Eta Jakobek esan zuen: «Niri dagokit hau guztia ematea, zure aurpegia ikusi dudanez gero, bakean bizi zaitezzen oraindik».

64 Esauk ez zuen oparia hartu nahi izan, eta Jakobek esan zion: «Otoitz egiten dizut, ene jauna, baldin eta zure begietan grazia aurkitu badut, onar ezazu nire oparia nire eskutik, zure aurpegia ikusi baitut, jainko baten aurpegia bezala, nirekin atsegin izan zarelako».

65 Esauk oparia hartu zuen, eta Jakobek ere zilarra, urrea eta bedelioa eman zizkion Esauri, hainbeste estutu baitzuen, non hartu baitzituen.

66 Esauk kanpalekuan zeuden abereak banatu zituen, eta erdia berarekin etorri ziren gizonei eman zien, alokairuan etorri baitziren; eta beste erdia bere seme-alaben eskuetan utzi zuen.

67 Zilarra, urrea eta bedelioa Elifazi bere seme zaharrenaren eskuetan eman zizkion, eta Esauk Jakobi esan zion: «Gehitu gaitzen zurekin, eta poliki-poliki joango

gara zurekin nire lekura iritsi arte, han elkarrekin bizi gaitezen».

68 Jakobek bere anaiari erantzun zion: «Jaunak esaten didana egingo nuke; baina badakizu haurrak samurrak direla, eta nirekin dauden ardiak eta behi-taldeak poliki-poliki doazela; azkar joango balira, denak hilko lirateke, badakizu baita ere haien zama eta nekea».

69 Beraz, joan bedi ene jauna bere zerbitzariaren aurretik, eta ni poliki-poliki joango naiz haurren eta artaldearen mesedetan, Seirrera, ene jaunaren lekura, iritsi arte.

70 Esauk Jakobi esan zion: «Nirekin dauden pertsona batzuk jarriko ditut zurekin bidean zaintzeko eta zure nekea eta zama eramateko». Eta esan zion: «Zer behar dut, jauna, grazia aurki dezadan zure aurrean?»

71. Hara, Seirrera etorriko naiz zuregana, han bizitzeko, zuk esan duzun bezala. Zoaz, bada, zure herriarekin, zeren ni jarraituko dizut.

72 Eta Jakobek hori esan zion Esauri, Esau eta bere gizonak berarengandik urruntzeko, gero Jakob bere aitaren etxera, Kanaan lurraldera, joan zedin.

73 Eta Esauk entzun zuen Jakobena ahotsa, eta Esau itzuli zen berarekin Seirrako bidean zeuden lauhun gizonekin, eta Jakob eta berekin zeuden guztiak egun hartan joan ziren Kanaan lurraldearen mugetaraino, eta han egon zen denbora batez.

33. KAPITULUA

1 Denbora batzuk igaro ondoren, Jakob lurraldearen mugetatik alde egin eta Kanaan lurraldean dagoen Xalengo lurraldera iritsi zen, Sikem hirira, eta hiriaren aurrean gelditu zen.

2 Eta han zegoen soro-zati bat erosi zion Hamorren semeei, lurraldeko jendeari, bost txanpon truke.

3 Jakobek etxe bat eraiki zuen han, eta bere denda jarri zuen bertan, eta etxolak egin zituen bere abereentzat; horregatik deitu zion leku hari Sukot.

4 Jakob urtebete eta sei hilabetez egon zen Sukoten.

5 Garai hartan, lurraldeko emakume batzuk Sikem hirira joan ziren hiriko alabekin dantzatzera eta ospatzera, eta irten zirenean, Rakel eta Lea, Jakobena emazteak, beren familiekin batera, hiriko alaben ospakizuna ikustera joan ziren.

6 Dina, Jakobena alaba, ere joan zen haiekin eta hiriko alabak ikusi zituen, eta han geratu ziren alaba hauen aurrean, hiriko jende guztia haien ondoan zegoen bitartean, haien pozak ikusteko, eta hiriko jende handi guztia han zegoen.

7 Eta Sikem, Hamorren semea, lurraldeko printzea ere han zegoen haiek ikusteko.

8 Eta Sikemek ikusi zuen Dina, Jakobena alaba, bere amarekin eserita hiriko alaben aurrean, eta neskatzak oso atsegin izan zion, eta han galdetu zien bere lagunei eta bere jendeari, esanez: Noren alaba da emakumeen artean eserita dagoena, hiri honetan ezagutzen ez dudana?

9 Eta esan zioten: «Ziur aski, hau Jakobena alaba da, Isaak hebrearraren semea, hiri honetan denbora batez bizi izan dena, eta lurraldeko alabak poz-pezik zetozela jakinarazi zutenean, bere amarekin eta neskameekin joan zen haien artean esertzera, ikusten duzun bezala».

10 Sikemek Dina, Jakobena alaba, ikusi zuen, eta hari begiratu zionean, bere arima Dinarengan finkatu zen.

11 Eta bidali zuen eta indarrez eraman zuen Dina, eta Sikemgo etxera joan zen, eta indarrez hartu zuen, harekin oheratu eta umiliatu egin zuen, eta oso maite izan zuen eta bere etxean jarri zuen.

12. Eta joan ziren eta gertatua Jakobi kontatu zioten, eta Jakobek entzun zuenean Sikemek bere alaba Dina desohoratu zuela, Jakobek hamabi morroi bidali zituen Sikemgo etxetik Dina ekartzeko, eta joan eta Sikemgo etxera etorri ziren Dina handik eramateko.

13 Sikem iritsi zirenean, bere gizonekin joan zen haiengana eta etxetik bota zituen. Ez zien utzi Dinaren aurrera etortzen, baina Sikem eserita zegoen Dinarekin, haien begien aurrean musukatzen eta besarkatzen.

14 Jakobena morroiak itzuli eta esan zioten: «Iritsi ginenean, berak eta bere gizonak uxatu gintuzten, eta horixe egin zion Sikemek Dinari gure begien aurrean».

15 Eta Jakobek bazekien gainera Sikemek bere alaba desohoratu zuela, baina ez zuen ezer esan, eta bere semeak abereak bazkatzen ari ziren landan, eta Jakob isilik egon zen haiek itzuli arte.

16 Eta bere semeak etxera itzuli baino lehen, Jakobek bi neskame bidali zituen bere morroien alabetatik Dina zaintzera Sikemgo etxean, eta harekin geratzera. Eta Sikemek bere hiru lagun bidali zizkion bere aita Hamorri, Kidekem-en semeari, Pereden semeari, esanez: «Hartu iezadazu neska hau emaztetzat».

17 Hamor, Kidekem hibierra, bere seme Sikem-en etxera iritsi zen, eta haren aurrean eseri zen. Hamorrek bere semeari esan zion: Sikem: Ez al dago, bada, zure herriko alabetan emakumerik, zure herrikoa ez den emakume hebrear bat hartzeko?

18 Sikemek esan zion: «Hau bakarrik hartu behar duzu niretzat, maite baitut». Hamorrek bere semearen hitzaren arabera egin zuen, oso maite baitzuen.

19 Hamor Jakobengana joan zen gai honi buruz hitz egitera. Sikem bere semearen etxetik joan zenean, Jakobengana etorri aurretik harekin hitz egitera, hara, Jakobena semeak landatatik etorri ziren, Sikem Hamorren semeak egin zuena entzun bezain laster.

20 Gizonak oso atsekabetuta zeuden arrebaren ondorioz, eta denak etxera itzuli ziren haserre bizian, abereak biltzeko garaia baino lehen.

21 Eta joan eta aitaren aurrean eseri ziren, eta haserre bizian hitz egin zioten, esanez: Gizon hau eta bere etxeak hiltzeko zor dira, lur osoko Jainko Jaunak Noeri eta bere seme-alabei agindu baitzien gizakiak ez dezala inoiz lapurtu, ezta adulteriorik egin ere; hara, Sikemek gure arrebarekin hondatu eta fornikatu egin duela, eta hiriko jende guztiak ez dio hitzik esan.

22. Badakizu eta ulertzen duzu Sikem, haren aita eta hiri osoari dagokiola heriotza-zigorra, berak egindakoagatik.

23 Aitaren aurrean gai honi buruz hizketan ari zirela, hara, Sikemen aita Hamor etorri zen Jakobi Dinari buruz bere semeak esandako hitzak esatera, eta Jakobena eta bere semeen aurrean eseri zen.

24 Hamorrek esan zien: «Nire seme Sikemek zuen alabaren irrika du; eman iezazue emaztetzat eta ezkondu zaitez gurekin; eman iezaguzue zuen alabak eta guk emango

dizkizuegu gure alabak, eta gurekin biziko zarete gure lurraldean eta herri bakarra izango gara lurraldean.

25 Gure lurraldea oso zabala da, beraz, bizi zaitezte bertan, merkataritza egin eta jabetzak eskuratu, eta nahi duzuen egin bertan, eta inork ez dizue hitzik esango.

26 Hamorrek Jakobi eta bere semeek hitz egiteari utzi zion, eta hara, Sikem bere semea etorri zitzaion atzetik, eta haien aurrean eseri zen.

27 Sikemek Jakoben eta haren semeen aurrean hitz egin zuen: «Aurki dezadala grazia zuen aurrean, eman diezadazue zuen alaba, eta esaten didazuen guztia egingo dut berarentzat».

28 Eskatu dote eta opari ugari, eta emango dizut, eta esaten didazun guztia egingo dut; eta zure aginduen aurka matxinatzen dena hilko da; eman iezadazu neskata emaztetzat.

29 Simeonek eta Lebig engainuz erantzun zieten Hamorri eta haren seme Sikemi, esanez: «Esan diguzuen guztia egingo dizuegu».

30 Eta hara, gure arreba zure etxean dago, baina urrundu zaitez beragandik, gure aita Isaakengana bidali arte gai honi buruz, ezin baitugu ezer egin haren baimenik gabe.

31. Badaki gure aita Abrahamen bideak, eta esaten digun guztia esango dizuegu, eta ez dizuegu ezer ezkutatu.

32 Simeonek eta Lebig hori esan zieten Sikemi eta haren aitari, aitzakia bat aurkitzeko eta Sikemi eta haren hiriari zer egin behar zitzaion jakiteko.

33 Simeon eta Lebiren hitzak entzun zituztenean, Sikemek eta bere aitak ongi iruditu zitzairen, eta Sikem eta bere aita etxera joan ziren.

34 Eta joan zirenean, Jakoben semeek aitari esan zioten: «Badakigu gaizto hauei eta haien hiriari heriotza zor zaiela, Jainkoak Noeri, bere seme-alabei eta haien ondorengoei agindutakoa hautsi zutelako».

35 Eta baita ere Sikemek gure arreba Dinari egin zion gauza hau, hura kutsatuz, izan ere, ez da inoiz horrelako gaiztakeriarik egingo gure artean.

36 Orain, beraz, jakin ezazu zer egingo duzun, eta bilatu aholkua eta aitzakia zer egin behar zaien hiri honetako biztanle guztiak hiltzeko.

37 Eta Simeonek esan zien: Hona hemen aholku egokia zuentzat: esan iezaezue zirkunzidatzeko haien arteko gizonezko guztiak, gu zirkunzidatuak garen bezala; eta hori egin nahi ez badute, gure alaba kenduko diegu eta alde egingo dugu.

38 Eta hori egiteko adostasuna ematen badute eta egingo badute, orduan, minez hondoratzen direnean, gure ezpatekin erasoko diegu, lasai eta bakean dagoen norbaiten aurka bezala, eta haien arteko gizonezko guztiak hilko ditugu.

39 Simeonen aholkua atsegin izan zitzairen, eta Simeonek eta Lebig erabaki zuten proposatutakoa egitea haiekin.

40 Biharamunean, Sikem eta bere aita Hamor itzuli ziren Jakobengana eta bere semeengana, Dinaren berri emateko eta Jakoben semeek haien hitzei zer erantzun zieten entzuteko.

41 Jakoben semeek engainuz hitz egin zieten, esanez: Gure aita Isaaki esan genizkion zuen hitz guztiak, eta atsegin izan zitzaizkion zuen hitzak.

42 Baina esan zigun: «Horrela agindu zion bere aita Abrahamek, lur osoko Jaunaren Jainkoaren izenean: bere

ondorengorik ez den edozein gizonek, bere alabetako bat hartu nahi badu, berea duen gizonezko oro zirkunzidatu dezala, gu zirkunzidatuak gauden bezala, eta orduan gure alaba emaztetzat eman diezaiogun.

43 Orain, gure aitak esan zizkigun gure jokabide guztiak jakinarazi dizkizuegu, ezin baitugu egin esan zenigun hori, gure alaba eman ziguna zirkunzidatu gabe bati, lotsagarria baita guretzat.

44 Baina hemen onartuko dizuegu gure alaba emateko, eta zuen alabak ere hartuko ditugu geuretzat, eta zuen artean biziko gara eta herri bakarra izango gara, hitzeman duzuen bezala, guri kasu egiten badiguzue eta gure antzekoak izaten uzten badizue, zuen etxeko gizonezko guztiak zirkunzidatzeko, gu zirkunzidatuak garen bezala.

45 Eta guri jaramonik egiten ez badidazue, guk agindu bezala zirkunzidatuak izan garen bezala gizonezko guztiak zirkunzidatzeko, orduan zuengana etorriko gara, gure alaba hartuko dizuegu eta joango gara.

46 Sikemek eta bere aita Hamorrek Jakoben semeen hitzak entzun zituzten, eta gauza oso atsegin izan zitzairen, eta Sikemek eta bere aita Hamorrek presaka egin zuten Jakoben semeen nahiak, Sikemek Dina oso maite baitzuen, eta haren arima harekin lotuta zegoen.

47 Sikem eta bere aita Hamor hiriko ateraino joan ziren presaka, eta hiriko gizon guztiak bildu eta Jakoben semeen hitzak kontatu zizkieten, esanez:

48 Gizon hauengana joan ginen, Jakoben semeengana, eta haien alabari buruz hitz egin genien, eta gizon hauek gure nahien arabera egingo dute, eta hara, gure lurra oso hedagarria da haientzat, eta bertan biziko dira, eta merkataritza egingo dute, eta herri bakarra izango gara; haien alabak hartuko ditugu, eta gure alabak emaztetzat emango dizkiegu.

49 Baina baldintza honekin bakarrik onartuko dute gizon hauek gauza hau egitea, gure arteko gizonezko guztiak zirkunzidatuak izan daitezela, beraiek zirkunzidatuak diren bezala, beren Jainkoak agindu zien bezala, eta haien aginduen arabera zirkunzidatuak izateko egiten dugunean, orduan gure artean biziko dira, beren abereekin eta ondasunekin batera, eta herri bakarra izango gara haiekin.

50 Sikem eta bere aita Hamorren hitzak entzun zituztenean, hiriko gizon guztiek onartu zuten proposamena, eta zirkunzidatuak izateko obeditzen zuten, Sikem eta bere aita Hamor oso estimatuak baitziren haientzat, lurraldeko printzeak baitziren.

51 Hurrengo egunean, Sikem eta bere aita Hamor goizean goiz jaiki ziren, eta hiriko gizon guztiak bildu zituzten hiriaren erdian, eta Jakoben semeak deitu zituzten, eta hauek egun hartan eta hurrengoan beren seme-alaba gizonezko guztiak zirkunzidatu zituzten.

52 Sikem, haren aita Hamor eta Sikemgo bost anaiak zirkunzidatu zituzten, eta gero bakoitza etxera joan zen, Jaunarengandik zetorren gauza hau Sikem hiriaren aurka, eta Jaunarengandik zen Simeonen aholkua gai honetan, Jaunak Sikem hiria Jakoben bi semeen eskuetan emateko.

34. KAPITULUA

1 Eta zirkunzidatu ziren gizonezko guztien kopurua seiehun eta berrogeita bost gizon eta berrehun eta berrogeita sei haur izan zen.

2 Baina Kidekemek, Pereden semeak, Hamorraren aitak, eta bere sei anaiek ez zieten Sikemi eta Hamori jaramonik egin nahi izan, eta ez ziren zirkunzidatu nahi izan, Jakoben semeen proposamena nazkagarria baitzen haien begietan, eta haien haserrea biziki piztu zen hiriko jendeak ez zielako jaramonik egin.

3 Bigarren eguneko arratsaldean, zortzi haur txiki aurkitu zituzten zirkunzidatu gabe, amek Sikemengandik, Hamor haren aitagandik eta hiriko gizonengandik ezkutatu baitzituzten.

4 Sikemek eta bere aita Hamorrek bidali zituzten haiek zirkunzidatu zitzaten, baina Kidekem eta bere sei anaiak ezpatekin oldartu zitzaizkien, eta hil nahian ibili ziren.

5 Eta Sikem eta haren aita Hamor ere hiltzen saiatu ziren, eta Dina haiekin batera hiltzen saiatu ziren gai honengatik.

6 Eta esan zieten: Zer egin duzue? Ez al dago emakumerik zuen anaia kanaandarren alaben artean, lehenago ezagutzen ez zenituzten hebrear alabak hartzeko, eta zuen aitek agindu ez dizueten ekintza hau egiteko?

7 Uste duzu egin duzun ekintza honekin arrakasta izango duzula? Eta zer erantzungo diezu bihar etorriko zaizkizuen zure anaia kanaandarrei, gai honi buruz galdetuko dizutenei?

8 Eta zuen ekintza ez bada bidezkoa eta ona haien begietan, zer egingo duzue zuen bizitzen alde, eta nik gure bizitzen alde, gure ahotsak entzun ez dituzuelako?

9 Eta lurralde honetako biztanleek eta zure anaia guztiek, Kamen semeek, zure ekintzaren berri izango balute, esanez:

10 Sikemek eta haren aita Hamorrek, eta hiriko biztanle guztiek, ezagutzen ez zutena eta arbasoek agindu ez zietena egin zuten emakume hebrear batengatik. Nora ihes egingo duzue, edo non ezkutatuko duzue zuen lotsa, zuen anaien, Kanaango lurraldeko biztanleen, aurrean egun guztietan?

11 Ezin dugu orain jasan zuk egin duzun gauza hau, ezta gure arbasoek agindu ez ziguten uztarri honen zama ere.

12 Bihar joango gara eta bilduko ditugu gure anaia guztiak, lurralde honetan bizi diren kanaandarrei, eta guztiok etorriko gara eta zuek eta zukan konfiantza duten guztiak jotzera, ez dadin inor geratu zuengandik edo haiengandik.

13 Hamorrek, bere seme Sikemek eta hiriko jende guztiak Kidekem eta bere anaien hitzak entzun zituztenean, izugarri beldurtu ziren beren bizitzaren beldurrez, eta damutu egin ziren egindakoaz.

14 Sikemek eta bere aita Hamorrek erantzun zieten beren aita Kidekemi eta bere anaiei, eta hauek esan zieten: Egiatzkoak dira esan dizkiguzuen hitz guztiak.

15 Orain, ez esan, ezta pentsatu ere zuen bihotzetan hebrearren maitasunagatik egin dugula gure arbasoek agindu ez ziguten gauza hau.

16 Baina ikusi genuenez ez zela haien asmoa eta nahia gure nahiak onartzea haien alabari dagokionez, baldintza honekin izan ezik, beraz, haien ahotsei kasu egin genien eta ikusi duzun ekintza hau egin genuen, haiengandik gure nahia lortzeko.

17 Eta gure eskaera haiengandik lortu dugunean, haiengana itzuliko gara eta esaten diguzuna egingo diegu.

18 Otoitz egiten dizuegu, beraz, itxaroteko eta gure haragia sendatu eta berriro indartsu bihurtu arte, eta ordutan elkarrekin joango gara haien aurka, eta zuen eta gure bihotzetan dagoena egingo diegu.

19 Dinak, Jakoben alabak, entzun zituen Kidekemek eta haren anaiek esandako hitz guztiak, eta Hamorrek, haren seme Sikemek eta hiriko jendeak erantzun ziena.

20 Eta bizkor bidali zuen bere neskameetako bat, bere aitak Sikemgo etxean hura zaintzera bidalia, bere aita Jakobengana eta bere anaiengana, esanez:

21 Kidekemek eta haren anaiek aholku hau eman zieten zuen inguruan, eta Hamorrek, Sikemek eta hiriko jendeak erantzun zien.

22 Eta Jakobek hitz hauek entzun zituenean, haserre biziz bete zen, eta haserretu egin zen haiekin, eta bere haserrea piztu zen haien aurka.

23 Simeonek eta Lebik zin egin zuten, esanez: «Jaun biziaren zinezko zin dagit, lur osoko Jainkoa, bihar ordu honetan ez dela inor geratuko hiri osoan».

24 Hogei gazte zirkunzidatu gabe ezkutatu ziren, eta gazte hauek Simeon eta Lebiren aurka borrokatu ziren, eta Simeonek eta Lebik hemezortzi hil zituzten, eta bik ihes egin zuten eta hirian zeuden kare-putzu batzuetara ihes egin zuten, eta Simeonek eta Lebik bilatu zituzten, baina ezin izan zituzten aurkitu.

25 Simeon eta Lebi hirian zehar ibili ziren, eta hiriko jende guztia ezpataz hil zuten, inor bizirik utzi gabe.

26 Eta nahasmen handia izan zen hiriaren erdian, eta hiriko jendearen oihuak zerura igo ziren, eta emakume eta haur guztiak oihuka hasi ziren.

27 Simeonek eta Lebik hiri osoa hil zuten; ez zuten gizonezko bakar bat ere bizirik utzi hiri osoan.

28 Hamor eta haren seme Sikem ezpataz hil zituzten, eta Dina Sikemgo etxetik eraman eta handik alde egin zuten.

29 Jakoben semeak joan eta itzuli ziren, eta hildakoengana joan ziren, eta hirian eta landan zeuden ondasun guztiak lapurtu zituzten.

30 Harrapakinak hartzen ari zirela, hirurehun gizon jaiki eta hautsa bota zieten eta harriekin jo zituzten. Simeonek haien aurka egin zuenean, denak ezpataz hil zituen. Simeonek, berriz, Lebiren aurrean jarri eta hirira sartu zen.

31 Eta eraman zituzten haien ardiak, idiak eta behiak, eta baita gainerako emakumeak eta haur txikiak ere, eta horiek guztiak eraman zituzten, eta ate bat ireki eta irten ziren eta indarrez etorri ziren beren aita Jakobengana.

32. Eta Jakobek hiriari egin zioten guztia eta hartu zizkieten harrapakina ikusi zituenean, oso haserre jarri zen haiekin, eta esan zien: Zer egin didazue hau? Hara, lurralde hartako kanaandarrei esker atsedena hartu dut, eta inork ez dit eraso egin.

33 Eta orain, lurralde honetako biztanleentzat, kanaandarren eta periztarren artean, gorrotagarri bihurtu nauzue, eta ni kopuru txikikoa naiz, eta denak nire aurka bilduko dira eta hil egingo naute, zure lanaren berri dutenean beren anaiekin, eta ni eta nire etxekoak suntsituak izango gara.

34 Simeonek, Lebik eta haien anaia guztiek erantzun zioten beren aita Jakobi, esanez: «Hara, lurralde honetan bizi gara, eta Sikemek hori egingo al dio gure arrebari? Zergatik zaude isilduta Sikemek egin duen guztiaz? Eta kaleko prostituta bat bezala jokatu al du gure arrebarekin?»

35 Simeonek eta Lebik Sikem hiritik gatibu eraman zituzten emakumeen kopurua, eta ez zituzten hil, laurogeita bost izan zen, gizonik ezagutu ez zutenak.

36 Eta haien artean bazen Buna izeneko neska gazte eder eta itxura oneko bat, eta Simeonek emaztetzat hartu zuen; eta preso hartu eta hil ez zituzten gizonetzkoen kopurua berrogeita zazpi gizon izan zen, eta gainerakoak hil zituzten.

37 Simeonek eta Lebig Sikem hiritik gatibu eraman zituzten gizon-emakume gazte guztiak Jakobean semeen eta haien ondorengoen morroi izan ziren, Jakobean semeak Egiptoko lurraldetik irten ziren egunera arte.

38 Simeon eta Lebi hiritik irten zirenean, hirian ezkutatu eta hiriko jendearen artean hil ez ziren bi gazte jaiki ziren, eta gazte hauek hirira sartu eta ibili ziren bertan, eta hiria hutsik aurkitu zuten gizonik gabe, eta emakumeak negarrez bakarrik, eta gazte hauek oihu egin zuten eta esan zuten: Begira, hau da Jakob hebrearren semeek hiri honi egin zioten gaitza, gaur kanaandar hiri bat suntsitu baitute, eta ez baitira beldur izan Kanaango lurralde osoko bizitzengatik.

39 Gizon hauek hiritik irten eta Tapnak hirira joan ziren, eta hara iritsi eta Tapnakeko biztanleei kontatu zieten gertatu zitzaizen guztia, eta Jakobean semeek Sikem hiriari egin zioten guztia.

40 Eta berri hau Tapnakeko errege Jashubengana iritsi zen, eta honek Sikem hirira bidali zituen gizonak gazte haiek ikustera, erregeak ez baitzien sinetsi kontakizun horretan, esanez: Nola suntsitu zezaketen bi gizonen Sikem bezalako hiri handi bat?

41 Jasuben mezulariak itzuli eta jakinarazi zioten: «Hirira iritsi gara eta suntsituta dago; ez dago inor bertan; emakume negartiak bakarrik; ez dago ardirik edo behirik, hirian zegoen guztia Jakobean semeek eraman baitute».

42 Eta Jasub harrituta geratu zen hori ikusita, esanez: Nola egin zezaketen bi gizonen gauza hau, hiri hain handia suntsitzeko, eta gizon bakar batek ere ezin izan zien eutsi?

43 Nimroden garaitik ez da horrelakorik izan, eta ez da gertatu ere antzinako denboratik; eta Tapnakeko errege Jashubek bere herriari esan zion: «Izan zaitezte ausartak, eta joango gara hebrear hauen aurka borrokatzera, eta hiriari egin ziotena egingo diegu, eta hiriko jendearen alde mendekatuko gara».

44 Tapnakeko errege Jashubek bere aholkulariekin kontsultatu zuen gai honi buruz, eta aholkulariek esan zioten: «Bakarrik ez dituzu hebrearrak garaituko, indartsuak izan behar baitute lan hau hiri osoari egiteko».

45 Bik hiri osoa suntsitu eta inork ez badie aurre egin, ziur aski haien aurka joaten bazara, denak gure aurka altxatuko dira eta gu ere suntsituko gaituzte.

46 Baina gure inguruko errege guztiei mezua bidaltzen badiezu, eta elkartzen uzten badizute, haiekin joango gara eta Jakobean semeen aurka borrokatuko gara; orduan nagusituko zara haien aurka.

47 Jashubek bere aholkularien hitzak entzun zituen, eta haien hitzak atsegin izan zitzaizkion berari eta bere herriari, eta hala egin zuen; eta Tapnakeko errege Jashubek mezua bidali zien Sikem eta Tapnak inguruko amorraren errege guztiei, esanez:

48 Igo nirekin eta lagundu iezadazu, eta Jakob hebrearra eta bere seme guztiak garaituko ditugu, eta lurpetik suntsituko ditugu, horrela egin baitzion Sikemgo hiriari, eta zuk ez al dakizu horren berri?

49 Amorraren errege guztiak entzun zuten Jakobean semeek Sikem hiriari egindako kaltea, eta oso harrituta geratu ziren haiekin.

50 Amorraren zazpi erregeak bildu ziren beren gudaroste guztiak, hamar mila gizon inguru ezpata eskuetan, eta Jakobean semeen aurka borrokatzera joan ziren; eta Jakobek entzun zuen Amorraren erregeak bildu zirela bere semeen aurka borrokatzeko, eta Jakob oso beldurtuta geratu zen, eta horrek atsekabetu egin zuen.

51 Jakobek Simeon eta Lebiren aurka oihu egin zuen: «Zer egin duzue? Zergatik egin didazue kalte, Kanaango seme guztiak nire aurka ekartzeko, ni eta nire familia suntsitzeko? Ni lasai nengoen, ni eta nire familia, eta zuk egin didazu hau, eta lurraldeko biztanleak zure ekintzarekin nire aurka haserretu dituzu.

52 Judak bere aitari erantzun zion: «Alferrik hil al zituzten nire anaia Simeonek eta Lebig Sikemgo biztanle guztiak? Ziur aski Sikemek gure arreba umiliatu zuelako izan zen, eta gure Jainkoaren agindua hautsi zuelako Noeri eta bere seme-alabei; izan ere, Sikemek gure arreba indarrez eraman eta adulterioa egin zuen harekin.

53 Sikemek gaiztakeria hau guztia egin zuen, eta hiriko biztanle bakar batek ere ez zion oztopatu, esanez: Zergatik egiten duzu hau? Horregatik joan ziren nire anaiak eta jo zuten hiria, eta Jaunak haien esku utzi zuen, bertako biztanleek gure Jainkoaren aginduak hautsi zituztelako. Alferrik al dute, bada, hau guztia egin?

54 Eta orain, zergatik zaude beldurtuta edo larrituta, eta zergatik zaude haserre nire anaien aurka, eta zergatik piztu da zure haserrea haien aurka?

55 Gure Jainkoak Sikem hiria eta bertako jendea haien eskuetan eman zituenak, gure aurka datozen kanaandar errege guztiak ere gure eskuetan emango ditu, eta nire anaiek Sikemekin egin zutena egingo diegu.

56 Orain lasai egon zaitez haiekin eta baztertu zure beldurra, baina fidatu zaitez gure Jainko Jaunarengan, eta otoitz egin iezaiozu laguntzeko eta askatzeko, eta gure etsaiak gure eskuetan jartzeko.

57 Judak bere aitaren morroi bati dei egin zion: «Zoaz, bada, eta ikusi non dauden gure aurka datozen errege horiek, eta beren armadak.»

58 Morroiak urrutira begiratu zuen, eta Sihon mendiaren parean igo zen, eta erregeen kanpaleku guztiak ikusi zituen landan zutik. Judara itzuli zen eta esan zuen: «Hara, erregeak landan daude beren kanpaleku guztiak, itsasertzeko harea bezain jende ugaria».

59 Judak Simeoni eta Lebiri eta bere anaia guztiei esan zien: «Indartu zaitezte eta izan zaitezte ausartak, zeren gurekin baitago gure Jainko Jauna; ez izan haien beldur».

60 Aurera zaitezte gizon bakoitza, gerrikoan dituzuelarik gerrako armak, arkua eta ezpata, eta joango gara zirkunzidatu gabeko gizon horien aurka borrokatzera; Jauna da gure Jainkoa, berak salbatuko gaitu.

61 Jaiki ziren, eta bakoitzak bere gerra-armak jantzi zituen, handi eta txiki, Jakobean hamaika seme, eta Jakobean zerbitzari guztiak haiekin.

62 Hebronan Isaakekin zeuden Isaaken zerbitzari guztiak gerra-tresna mota guztiak hornituta etorri zitzaizkien, eta Jakobean semeak eta haien zerbitzariak, ehun eta hamabi gizon, errege horiengana joan ziren, eta Jakob ere haiekin joan zen.

63 Jakoben semeek beren aita Isaakengana, Abrahamen semearengana, bidali zuten Hebronera, hau da, Kireat-Arbara, esanez:

64 Otoitz egiten dizugu gure alde Jaunari, gure Jainkoari, babestu gaitzala gure aurka datozen kanaandarren eskuetatik, eta eman ditzala gure eskuetan.

65 Abrahamen seme Isaakek Jaunari otoitz egin zion bere semeengatik, eta esan zuen: Jainko Jauna, nire aitari hitzeman zenion, esanez: Zure ondorengoak zeruko izarrak bezala ugarituko ditut; eta niri ere hitzeman zenidan, eta zure hitza betetzen duzu, Kanaango erregeak elkartu baitira nire seme-alabekin gerra egiteko, indarkeriarik egin ez zutelako.

66 Orain, beraz, Jainko Jauna, lur osoaren Jainkoa, otoitz egiten dizut, galdu errege hauen aholkua, nire semeen aurka borrokatu ez daitezen.

67 Errege hauen eta haien herriaren bihotzak nire semeen beldurrarekin txertatu eta haien harrotasuna behera bota, eta nire semeengandik urrundutaitezen.

68 Eta zure esku indartsuarekin eta beso luzatuarekin askatu itzazu nire semeak eta haien zerbitzariak haien eskuetatik, zeren zure eskuetan baitaude boterea eta indarra hau guztia egiteko.

69 Eta Jakoben semeak eta haien zerbitzariak errege hauengana joan ziren, eta Jaunaren, beren Jainkoaren, gan konfiantza izan zuten, eta joaten ziren bitartean, Jakoben aitak ere Jaunari otoitz egin zion eta esan zion: Jainko Jauna, Jainko ahaltsua eta goretsia, antzinako egunetatik, ordutik orain arte eta betiko erreinatu duzuna;

70 Zu zara gerrak pizten eta geldiarazten dituzuna, zure eskuan daude goratzeko eta behera botatzeko boterea eta indarra; Oi, nire otoitza onargarria izan dadila zure aurrean, zure errukiarekin niregana bihur zaitezen, errege hauen eta haien herriaren bihotzak nire semeen beldurrarekin hunkitzeko, eta haiek eta haien kanpalekuak izutzeko, eta zure ontasun handiarekin zuregan konfiantza duten guztiak askatzeko, zu baitzarete herriak gure menpe jarri eta nazioak gure boterearen menpe jarri ahal izateko.

35. KAPITULUA

1 Amorratarren errege guztiak etorri eta landan jarri ziren beren aholkulariekin kontsultatzeko zer egin Jakoben semeekin, oraindik beldur baitziren, esanez: «Hara, bik hil dute Sikemgo hiri osoa».

2 Jaunak entzun zituen Isaak eta Jakoben otoitzak, eta errege-aholkulari guztien bihotzak beldur eta izua handiz bete zituen, eta aho batez oihi egin zuten:

3 Eroak al zarete gaur, edo ez al duzue ulermenik zuek baithan, hebrearrekin borrokatuko zaretela, eta zergatik gozatzen duzue gaur zuen suntsipenarekin?

4 Hara, bi Sikem hirira iritsi ziren beldurrik eta izuarik gabe, eta hiriko biztanle guztiak hil zituzten, inork ez baitzien aurre egin, eta nola borrokatu ahal izango zara haiekin guztiekin?

5 Badakizu, badakizu, hain maite dituela haien Jainkoak, eta gauza handiak egin dituela haientzat, antzinako egunetan egin ez direnak bezalakoak; eta nazioen jainko guztien artean, ez dago haren egintza handien parekorik egin dezakeenik.

6. Hark libratu zuen haien aita Abraham, hebrearra, Nimroden eskuetatik eta haren herri osoaren eskuetatik, zeinek askotan hura hil nahi izan baitzuten.

7 Nimrod erregeak bota zuen sutik ere libratu zuen, eta bere Jainkoak sutik libratu zuen.

8 Eta nork egin dezake antzekorik? Abraham izan zen Elamgo bost erregeak hil zituen, Sodoman bizi zen bere anaiaren semeari ukitu ziotenean.

9 Bere etxeko morroi leial bat eta bere gizon batzuk hartu zituen, eta gau batean Elamgo erregeak jazarri eta hil zituzten, eta bere anaiaren semeari itzuli zizkieten kendutako ondasun guztiak.

10 Eta badakizue hebrear hauen Jainkoa oso pozik dagoela haiekin, eta beraiek ere pozik daudela harekin, badakitelako etsai guztietatik askatu zituela.

11 Eta hara, bere Jainkoarekiko maitasunagatik, Abrahamek bere seme bakarra eta maitea hartu eta bere Jainkoari erre-opari gisa eskaintzea pentsatu zuen, eta Jainkoak hori egitea eragotzi ez balio, orduan bere Jainkoarekiko maitasunagatik egingo zuen.

12 Jainkoak ikusi zituen haren lan guztiak, zin egin zion, eta agindu zion askatuko zituela bere semeak eta ondorengo guztiak gertatuko zitzaizkien arazo guztietatik, gauza hori egin zuelako, eta bere Jainkoarekiko maitasunagatik ito zuelako bere semearekiko errukia.

13 Eta ez al duzu entzun zer egin zien haien Jainkoak Egiptoko errege Faraoni eta Gerarko errege Abimeleki, Abrahamen emaztea hartu zutenean, eta honek esan zuen: «Nire arreba da», Abrahamengatik hil ez zezaten eta emaztetzat hartzea pentsatu ez zezaten. Eta Jainkoak egin zien haiei eta haien herriari entzun duzun guztia.

14 Eta hara, guk geuk ikusi genuen Esau, Jakoben anaia, lauhun gizonekin etorri zitzaiola, hura hiltzeko asmoz, gogoratu baitzuen aitaren bedekapena kendu ziola.

15 Siriatik etorri zenean, haren bila joan zen, ama eta seme-alabak hiltzeko, eta nork libratu zuen haren eskuetatik, bere Jainkoak baizik, zeinaregan konfiantza zuen? Hark libratu zuen bere anaiaren eskuetatik eta baita etsaien eskuetatik ere, eta ziur aski berriro babestuko ditu.

16 Nork ez daki Jainkoak eman ziela indarra Sikemgo hiriari entzun duzun gaiztakeria egiteko?

17 Bi gizonek beren indarrez suntsitu ahal izango ote zuten Sikem bezalako hiri handi bat, baldin eta Jainko horrek ez balie esan eta egin zien hiriko biztanleak hiltzeko, beren hirian bertan.

18 Eta mila aldiz gehiago etorriko balira ere zure laguntzera, zure hiritik batera borrokatzera atera direnak garaitu ahal izango dituzu?

19 Badakizue eta ulertzen duzue ez zaretela haiekin borrokatzera etorri, baizik eta haiek aukeratu zituen haien Jainkoarekin gerra egitera etorri zaretela, eta horregatik etorri zarete gaur guztiok suntsituak izateko.

20 Orain, beraz, saihestu zeuen gainera eramateko ahaleginak egiten ari zareten gaitz hau; hobe izango duzue haiekin borrokara ez joatea, nahiz eta gutxi izan, zeren haien Jainkoa haiekin baitago.

21 Amorratarren erregeek beren aholkularien hitz guztiak entzun zituztenean, izua sentitu zuten bihotzean, eta Jakoben semeen beldur izan ziren, eta ez zuten haien aurka borrokatu nahi izan.

22 Eta beren aholkularien hitzetara makurtu zituzten belarriak, eta haien hitz guztiak entzun zituzten, eta aholkularien hitzak oso atsegin izan zitzaizkien erregeei, eta hala egin zuten.

23 Erregeek atzera egin zuten eta Jakobek semeengandik aldendu ziren, ez baitziren ausartzen haiekin hurbiltzera gerra egitera, oso beldur baitziren haiekiko, eta bihotza urtu zitzairen haien beldurragatik.

24 Hau Jaunarengandik etorri baitzen haientzat, entzun baitzituen bere zerbitzari Isaak eta Jakobek otoitzak, harengan konfiantza izan baitzuten; eta errege horiek guztiak beren kanpalekuekin itzuli ziren egun hartan, bakoitza bere hirira, eta ez ziren garai hartan borrokatu Jakobek semeekin.

25 Jakobek semeak egun hartan Sihon mendiaren aurrean egon ziren arratsaldera arte, eta errege horiek ez zirela haien aurka borrokatzera etorri ikusita, Jakobek semeak etxera itzuli ziren.

36. KAPITULUA

1 Garai hartan, Jauna agertu zitzaion Jakobi, esanez: «Jaiki, zoaz Betelera eta geratu han, eta egin han aldare bat zuri agertzen zaizun Jaunari, zu eta zure semeak atsekabetik libratu zaituenari.

2 Jaiki zen Jakob bere semeekin eta haren ondasun guztiekin, eta joan eta etorri ziren Betelera, Jaunaren aginduaren arabera.

3 Laurogeita hemeretzi urte zituen Jakobek Betelera igo zenean, eta Jakob, bere semeak eta berarekin zegoen jende guztia Luz-eko Betelen geratu zen, eta han aldare bat eraiki zion agertu zitzaion Jaunari, eta Jakob eta bere semeak sei hilabetez egon ziren Betelen.

4 Garai hartan hil zen Debora, Utzen alaba, Rebekaren haurtzaina, Jakobekin egon zena; eta Jakobek Betel azpian lurperatu zuen, han zegoen haritz baten azpian.

5 Eta Rebeka, Betuelen alaba, Jakobek ama, ere hil zen garai hartan Hebronon, hau da, Kireat-Arban, eta Abrahamek Hiten semeek erosi zion Makpelako leizean lurperatu zuten.

6 Rebekaren bizitza ehun eta hogeita hamahiru urtekoa izan zen, eta hil egin zen. Jakobek bere ama Rebeka hil zela entzun zuenean, negarrez hasi zen bere amagatik, eta dolu handia egin zion, baita Debora, bere haurtzainari, haritzaren azpian, eta leku hari Allon-Bakuth deitu zion.

7 Eta Laban siriarra egun haietan hil zen, Jainkoak jo baitzuen, Jakobekin zuen ituna hautsi zuelako.

8 Ehun urte zituen Jakobek Jauna agertu zitzaionean, bedeinkatu eta Israel deitu zionean. Egun haietan, Jakobek emaztea, haurdun geratu zen Rakel.

9 Garai hartan, Jakob eta haren ahaide guztiak Beteldik abiatu ziren, bere aitaren etxera, Hebronera, joateko.

10 Bidean zihoazela, eta oraindik Efratara iristeko bide txiki bat besterik ez zela falta, Rakelek seme bat erditu zuen eta erditze gogor bat izan zuen eta hil egin zen.

11 Eta Jakobek Efratara, hau da, Belenera, bidean lurperatu zuen, eta zutabe bat jarri zion hilobiaren gainean, eta han dago gaur egun arte; eta Rakelen egunak berrogeita bost urte izan ziren, eta gero hil zen.

12 Jakobek Benjamin deitu zion jaio zitzaion semeari, Rakelek erditu zionari, eskuineko lurraldean jaio baitzitzaion.

13 Rakel hil ondoren, Jakobek bere kanpalekua ezarri zuen bere neskame Bilharen kanpalekuan.

14 Ruben bere ama Learen jeloskor zegoen horregatik, eta haserre bizian jaiki eta Bilharen dendara sartu zen, eta handik mugitu zuen bere aitaren ohea.

15 Garai hartan, Rubenen semeek kendu zitzairen jaiotza-eskubidea, errege- eta apaiz-karguak ere bai, aitaren ohea profanatu baitzuen. Eta jaiotza-eskubidea Josefi eman zioten, errege-kargua Judari eta apaizgoa Lebiri, Rubenek bere aitaren ohea profanatu baitzuen.

16 Hauek dira Padan-Aramen jaio zitzaizkion Jakobek ondorengoak, eta Jakobek semeak hamabi izan ziren.

17 Learen semeak hauek izan ziren: Ruben lehen-semea, Simeon, Lebi, Juda, Isakar, Zabulon eta haien arreba Dina; eta Rakelen semeak hauek izan ziren: Jose eta Benjamin.

18 Learen neskame Zilparen semeak Gad eta Axer izan ziren, eta Rakelen neskame Bilharen semeak Dan eta Neftali; hauek dira Jakobi Padan-Aramen jaio zitzaizkion semeak.

19 Jakob, bere semeak eta haren ondasun guztiak abiatu ziren eta Mamrera iritsi ziren, hau da, Kireat-Arba, Hebronon, non Abraham eta Isaak bizi izan ziren, eta Jakob, bere semeekin eta haren ondasun guztiekin, bere aitaren ondoan bizi izan zen Hebronon.

20 Eta bere anaia Esau, bere semeak eta harekin zeuden guztiak Seir lurraldera joan ziren eta han bizi izan ziren, eta Seir lurraldean jabetzak izan zituzten. Esaturen ondorengoak emankorrak izan ziren eta izugarri ugaltu ziren Seir lurraldean.

21 Hauek dira Kanaan lurraldean jaio zitzaizkion Esaturen ondorengoak; bost seme izan zituen.

22 Adak bere lehen-semea Elifaz erdi zion Esauri, eta honek ere Reuel; eta Ahlibamak Jeux, Jalam eta Korah.

23 Hauek dira Esaturen semeak, Kanaan lurraldean jaio zitzaizkionak; Esaturen seme Elifazen semeak hauek izan ziren: Teman, Omar, Zefo, Gatam, Kenaz eta Amalex; eta Reuelen semeak hauek izan ziren: Nahat, Zerak, Xama eta Miza.

24 Jeuxen semeak hauek izan ziren: Timna, Alba eta Jetet; eta Jaalamen semeak hauek izan ziren: Ala, Finor eta Kenaz.

25 Koreren semeak Teman, Mibzar, Magdiel eta Eram izan ziren; horiek dira Esaturen semeen familiak, Seir lurraldean beren dukerriak banatuta.

26 Hauek dira Seir hortarraren semeen izenak, Seir lurraldean bizi zirenak: Lotan, Xobal, Tzibeon, Ana, Disan, Ezer eta Dixon, zazpi seme guztira.

27 Lotanen semeak Hori, Heman eta haien arreba Timna izan ziren, hau da, Timna. Jakobengana eta haren semeengana joan zen, baina ez zioten jaramonik egin nahi izan. Lotan joan zen eta Esaturen seme Elifazen ohaide bihurtu zen, eta Amalek erdi zion.

28 Xobalen semeak Alvan, Manahat, Ebal, Xefo eta Onam izan ziren; eta Tzibonen semeak Aja eta Ana. Ana hau izan zen basamortuan Yemimak aurkitu zituen, bere aita Tzibonen astoak bazkatzen zituenean.

29 Aitaren astoak bazkatzen ari zela, basamortura eraman zituen hainbat alditan, bazkatzera.

30. Eta egun batean, itsasertzeko basamortu batera eraman zituen, herriaren basamortuaren aurrez aurre, eta bazkatzen ari zela, hara, ekaitz oso gogor bat etorri zen itsasoaren beste aldetik eta bertan bazkatzen ari ziren astoen gainean erori zen, eta denak geldirik geratu ziren.

31 Eta ondoren, ehun eta hogeitaz piztia handi eta izugarri atera ziren basamortutik itsasoaren beste aldetik, eta denak astoak zeuden lekura iritsi ziren, eta han jarri ziren.

32. Eta animalia haiek, erditik behera, gizakien seme-alaben itxura zuten, eta erditik gora, batzuek hartzen itxura zuten, eta beste batzuek keephasen itxura, atzean isatsak sorbalden artetik lurrera iristen zirela, ducheephath-en isatsen antzera, eta animalia haiek etorri eta asto hauen gainean igo eta eraman zituzten, eta gaur arte joan dira.

33 Eta animalia horietako batek Anarengana hurbildu eta buztanarekin jo zuen, eta gero ihes egin zuen leku hartatik.

34 Lan hori ikusi zuenean, bere bizitzaz izugarri beldurtu zen, eta ihes egin eta hirira ihes egin zuen.

35 Eta bere semeei eta anaei gertatu zitzaion guztia kontatu zien, eta gizon asko joan ziren astoen bila, baina ezin izan zituzten aurkitu, eta Ana eta bere anaiak ez ziren leku hartara joan hurrengo egunetik aurrera, beren bizitzaren beldur handia baitzuten.

36 Seirren seme Anaren semeak haiek izan ziren: Dison eta bere arreba Ahlibama; Disonen semeak Hemdan, Exban, Itran eta Keran; Ezerren semeak Bilhan, Zaavan eta Akan; eta Disonen semeak Uz eta Aran.

37 Haiek dira Seir hortarraren ondorengoen familiak, Seir lurraldean beren dukerriak banatuta.

38 Esau eta bere seme-alabak Seir horearraren lurraldean bizi izan ziren, lurralde hartako biztanlea zenaren lurraldean, eta bertan lurrak izan zituzten, eta emankorrek izan ziren eta oso ugariak. Jakob, bere seme-alabak eta haiekin zeuden guztiak beren aita Isaakekin bizi izan ziren Kanaan lurraldean, Jaunak Abrahami beren aitari agindu zion bezala.

37. KAPITULUA

1 Jakoben bizitzako ehun eta bosgarren urtean, hau da, Jakob bere seme-alabekin Kanaan lurraldean bizi izan zenetik bederatzigarren urtean, Padan-Arametik etorri zen.

2 Egun haietan, Jakob bere seme-alabekin Hebrondik abiatu zen, eta Sikem hirira itzuli ziren, beraiek eta beraien abere guztiekin, eta han bizi izan ziren, Jakoben seme-alabek larre on eta oparoak lortu baitzituzten beren abereentzat Sikem hirian. Sikem hiria berreraiki zuten orduan, eta bertan hirurehun bat gizon-emakume bizi ziren.

3 Jakob, bere seme-alabak eta berari zegozkion guztiak Sikemen aitaren Hamorrendik erosi zuen soro-zatian bizi ziren, Padan-Arametik itzuli zenean, Simeonek eta Lebig hiria garaitu baino lehen.

4 Sikem hiriaren inguruan bizi ziren kanaandarren eta amortarren errege guztiek jakin zuten Jakoben semeak Sikemera itzuli zirela eta bertan bizitzen jarri zirela.

5 Eta galdetu zuten: «Jakob hebrearraren semeak berriro hirira etorriko al dira eta bertan biziko, bertako biztanleak jo eta kanporatu ondoren? Orain itzuli eta hirian bizi direnak kanporatu edo hil egingo al dituzte?»

6 Kanaango errege guztiak berriro bildu ziren, eta Jakoben eta haren semeen aurka gerra egiteko denak batu ziren.

7 Tapnakeko errege Jashubek mezuak bidali zizkien inguruko errege guztiei: Gaaxko Elan erregeari, Xiloko Ihuri erregeari, Kazarko Parathon erregeari, Sartongo Susi erregeari, Bet-Korango Laban erregeari eta Otnai-mako Xabir erregeari, esanez:

8 Igo niregana eta lagundu iezadazue, eta hil ditzagun Jakob hebrearra eta haren semeak, eta harenak diren guztiak, Sikemera etorri baitira berriro, jabetzeko eta lehen bezala bertako biztanleak hiltzeko.

9 Errege guzti haiek bildu eta etorri ziren beren kanpaleku guztiekin, itsasertzeko harea bezain jende ugaria, eta guztiak Tapnaken aurrez aurre zeuden.

10 Tapnakeko errege Jashub haiengana joan zen bere armada osoarekin, eta haiekin kanpatu zen Tapnaken aurrean, hiritik kanpo. Errege horiek guztiak zazpi taldetan banatu zituzten, zazpi kanpaleku Jakoben semeen aurka.

11 Eta mezu hau bidali zieten Jakobi eta haren semeari, esanez: «Zatozte guztiok guregana, lautadan elkarrekin elkarriketa bat izan dezagun eta Sikemgo gizonen alde mendekua har dezagun, haien hirian hil zenituztenak. Orain, Sikemgo hirira itzuliko zarete eta bertan biziko zarete, eta lehen bezala, bertako biztanleak hilko dituzue».

12 Eta Jakoben semeek entzun zuten hau eta haien haserrea biziki piztu zen Kanaango erregeen hitzekin, eta Jakoben hamar seme azkar jaiki ziren eta bakoitzak bere gerra-armak jantzi zituen; eta ehun eta bi zerbitzari zeuden haiekin gudu-lerroan prestatuta.

13 Eta gizon horiek guztiak, Jakoben semeak eta beren zerbitzariak, errege hauengana joan ziren, eta Jakob beren aita haiekin zegoen, eta denak Sikemgo harri-pilan zutik zeuden.

14 Eta Jakobek Jaunari otoitz egin zion bere semeengatik, eta eskuak luzatu zizkion Jaunari, eta esan zuen: Jainkoa, Jainko Ahalgutiduna zara, gure aita zara, zuk sortu gintuzun eta zure eskuen lanak gara; otoitz egiten dizut nire semeak zure errukiaren bidez askatzeko haien etsaien eskuetatik, gaur haiekin borrokatzera eta haien eskuetatik salbatzera datozenak, zure eskuan baitaude boterea eta indarra, gutxi batzuk askorengandik salbatzeko.

15 Eman iezaiezu nire semei, zure zerbitzariari, bihotzeko indarra eta kemena etsaien aurka borrokatzeko, menperatzeko eta etsaiak haien aurrean erortzeko; eta ez utzi nire semeak eta haien zerbitzariak Kanaango seme-alaben eskuetan hiltzen.

16 Baina zure begietan ondo iruditzen bazaizu nire semeen eta haien zerbitzarien bizia kentzea, zure erruki handiz hartu itzazu zure zerbitzarien eskuetatik, gaur amortarren erregeen eskuetan hil ez daitezten.

17 Jakobek Jaunari otoitz egiteari utzi zionean, lurra dardarka hasi zen bere lekutik, eguzkia ilundu egin zen, eta errege guztiak izutu egin ziren, eta izua handia izan zen haientzat.

18 Jaunak entzun zuen Jakoben otoitza, eta Jaunak errege guztien eta haien gudarosteen bihotzak hunkitu zituen Jakoben semeen izua eta beldurra eraginez.

19 Jaunak gurdi-hotsa, Jakoben semeen zaldi indartsuen oihuak eta haiekin batera zihoan armada handi baten oihuak entzunarazi zizkien.

20 Errege haiek izua handia izan zuten Jakoben semeen aurrean, eta beren egoitzan zutik zeudela, hara, Jakoben

semeak aurreratu zitzaizkien, ehun eta hamabi gizonekin, oihu handi eta izugarriekin.

21 Erregeek Jakoben semeak haiengana hurbiltzen ikusi zutenean, are gehiago izutu ziren, eta lehen bezala Jakoben semeen aurretik atzera egiteko gogoia hartu zuten, eta ez haiekin borrokatzeko.

22 Baina ez ziren atzera egin, esanez: «Lotsagarria litzateke guretzat bi aldiz horrela ihes egitea hebrearren aurretik».

23 Jakoben semeak hurbildu eta errege eta haien armaden aurka aurrera egin zuten, eta ikusi zuten, eta hara, oso herri ahaltsua zela, itsasoko hondarra bezain ugaria.

24 Jakoben semeek Jaunari dei egin zioten, esanez: «Lagundu iezaguzu, Jauna, lagundu iezaguzu eta erantzun iezaguzu, zugar konfiantza baitugu; ez gaitezen hil gaur gure aurka etorri diren gizon zirkunzidatu gabe horien eskuetan».

25 Jakoben semeek gerrikoan jantzi zituzten beren gerra-armak, eta bakoitzak bere ezkutua eta lantza hartu zituen eskuetan, eta borrokara hurbildu ziren.

26 Juda, Jakoben semea, bere anaien aurretik joan zen lehenengo, hamar zerbitzariarekin batera, eta errege horien aurka joan zen.

27 Tapnakeko errege Jashub ere bere armadarekin Judaren aurrean agertu zen lehenengo, eta Judak Jashub eta bere armada haren kontra zetozela ikusi zuen, eta Judaren haserrea piztu egin zen, eta bere amorrua piztu zitzaion barruan, eta Judak bere bizitza arriskatu zuen gudura hurbildu zen.

28 Jashub eta bere armada osoa Judaren kontra zihoazen, zaldi oso indartsu eta ahaltsu baten gainean zihoan, eta Jashub gizon oso ausarta zen, burutik oinetaraino burdinaz eta brontzez estalita.

29 Zaldi gainean zegoela, bi eskuekin geziak jaurtitzen zituen aurretik eta atzetik, bere gudu guztietan ohitura zuen bezala, eta ez zuen inoiz huts egiten bere geziak zuzendutako lekuan.

30 Jasub Judaren aurka borrokatzera joan zenean, eta Judaren aurka gezi asko jaurtitzen ari zenean, Jaunak lotu egin zuen Jasuben eskua, eta jaurti zituen gezi guztiak bere gizonen gainera erori ziren.

31 Hala ere, Jashub Judaren aldera aurrera egiten jarraitu zuen, geziekin erronka egiteko, baina bien arteko distantzia hogeita hamar ukondo ingurukoa zen, eta Judak Jashub bere geziak jaurtitzen ikusi zuenean, bere haserre bizian korrika joan zitzaion.

32 Judak hirurogei siklo pisatzen zituen harri handi bat hartu zuen lurretik, eta Judak Jashubengana joan zen korrika, eta harriarekin ezkutuan jo zuen, Jashub kolpeaz zur eta lurrera erori zelarik.

33 Eta ezkutua Jaxuben eskutik hautsi zen, eta kolpearen indarraz hamabost ukondoko distantziara jauzi egin zuen, eta ezkutua bigarren kanpalekuaren aurrean erori zen.

34 Jaxubekin etorri ziren erregeek urrutitik ikusi zuten Judaren, Jakoben semearen, indarra eta hark Jaxubi egindakoa, eta izugarri beldurtu ziren Judaz.

35 Jashuben kanpalekuaren ondoan bildu ziren, haren nahasmena ikusita, eta Judak bere ezpata atera eta Jashuben kanpalekuko berrogeita bi gizon hil zituen, eta Jashuben kanpaleku osoa ihes egin zuen Judaren aurretik, eta inork

ez zion aurre egin, eta Jashub utzi eta ihes egin zuten haren aurretik, eta Jashub oraindik lurrean etzanda zegoen.

36 Jasubek, bere kanpalekuko gizon guztiak ihesi zihoazela ikusita, presaka jaiki zen eta izututa Judaren aurka altxatu zen, eta hankak zutik jarri zen Judaren aurrean.

37 Jasubek borroka bakarra izan zuen Judaren aurka, ezkutua ezkutua baten kontra jarritz, eta Jasuben gizon guztiek ihes egin zuten, Judaren beldur handia baitzuten.

38 Jashubek bere lantza eskuan hartu zuen Juda buruan jotzeko, baina Judak berehala jarri zuen bere ezkutua buruaren kontra, Jashuben lantzaren kontra, eta Judaren ezkutua jaso zuen Jashuben lantzaren kolpea, eta ezkutua ere zatitu egin zen.

39 Judak, bere ezkutua hautsirik zegoela ikusi zuenean, ezpata atera eta orkatiletan jo zuen Jashub, oinak moztuz. Jashub lurrera erori zen, eta lantza eskutik erori zitzaion.

40 Judak presaka hartu zuen Jaxuben lantza, eta harekin burua moztu eta oinen ondoan bota zion.

41 Jakoben semeek Judak Jaxubi egina ikusi zutenean, beste erregeen lerroetara joan ziren korrika, eta Jakoben semeek Jaxuben armadaren eta han zeuden errege guztien armaden aurka borrokatu ziren.

42 Jakoben semeek hamabost mila gizon erori zituzten, eta kalabazak bezala jo zituzten, eta gainerakoek ihes egin zuten bizia salbatzeko.

43 Juda oraindik Jaxuben gorpuaren ondoan zegoen, eta Jaxubi bere armadura kendu zion.

44 Judak ere kendu zituen Jashuben inguruan zeuden burdina eta brontzea, eta hara, Jashuben kapitainetarik bederatzi gizon etorri ziren Judaren aurka borrokatzera.

45 Judak presaka harri bat hartu zuen lurretik, eta harekin buruan jo zuen haietako bati, eta burezurra hautsi zitzaion, eta gorputza ere zalditik lurrera erori zen.

46 Eta geratzen ziren zortzi kapitainak, Judaren indarra ikusita, izugarri beldurtu eta ihes egin zuten, eta Judak bere hamar gizonekin atzetik joan zitzaion, eta harrapatu eta hil egin zituzten.

47 Eta Jakoben semeek erregeen armadak jotzen ari ziren oraindik, eta asko hil zituzten, baina errege horiek ausardiaz eutsi zioten beren kapitainekin, eta ez ziren beren lekuetatik atzera egin, eta Jakoben semeen aurretik ihesi zihoazen beren armadetakoen aurka oihu egin zuten, baina inork ez zien entzun, beren bizitzen beldur baitziren hilko ote ziren beldurrez.

48 Eta Jakoben seme guztiak, erregeen armadak garaitu ondoren, itzuli eta Judaren aurrean agertu ziren, eta Juda oraindik Jaxuben zortzi kapitainak hiltzen ari zen, eta haien jantziak kentzen.

49 Eta Lebig Elon, Gaasko erregea, bere hamalau kapitainekin haren kontra etortzen ikusi zuen hura hiltzeko; baina Lebig ez zekien ziur.

50 Eta Elon bere kapitainekin hurbildu zen, eta Lebig atzera begiratu eta ikusi zuen atzealdean borroka eman ziotela, eta Lebig bere hamabi zerbitzariarekin korrika egin zuen, eta joan eta Elon eta bere kapitainak ezpataren ahoz hil zituzten.

38. KAPITULUA

1 Eta Ihuri, Siloko erregea, Eloni laguntzera igo zen, eta Jakobengana hurbildu zenean, Jakobek eskuan zuen arkua atera eta gezi batez Ihuri jo zuen, hilaraziz.

2 Eta Ihuri Siloko erregea hil zenean, gainerako lau erregeek ihes egin zuten beren kargutik gainerako kapitainekin, eta atzera egiten saiatu ziren, esanez: «Ez dugu indarrrik hebrearrekin, hiru erregeak eta haien kapitainak hil ondoren, gu baino boteretsuagoak zirenak».

3 Eta Jakoben semeek ikusi zutenean gainerako erregeak beren kargutik alde egin zutela, atzetik joan zitzaizkien, eta Jakob ere Sikemgo pilatik etorri zen, zegoen lekutik, eta erregeen atzetik joan ziren eta haien zerbitzariekin hurbildu zitzaizkien.

4 Erregeek, kapitainek eta gainerako armadek, Jakoben semeak hurbiltzen zitzaizkiela ikusita, beren biziaren beldur izan ziren eta ihes egin zuten Kazar hirira iritsi arte.

5 Jakoben semeek Kazar hiriko ateraino jarraitu zieten, eta erregeen eta haien armaden artean lau mila gizon inguru suntsitu zituzten, eta erregeen armadari erasotzen ari ziren bitartean, Jakob bere arkuarekin ari zen lanean, erregeak erasotzera mugatuz, eta denak hil zituen.

6. Eta Parathon Chazarko erregea hil zuen Chazarko hiriko atean, eta gero Susi Sartongo erregea, Laban Bet-koringo erregea eta Shabir Maknayahko erregea jo zituen, eta guztiak geziekin hil zituen, gezi bat bakoitzari, eta hil ziren.

7 Jakoben semeek, errege guztiak hilda zeudela eta sakabanatuta eta atzera egiten ari zirela ikusita, erregeen armadekin borrokan jarraitu zuten Kazar atearen aurrean, eta oraindik ere lauhun bat gizon hil zituzten.

8 Jakoben hiru zerbitzari hil ziren gudu hartan, eta Judak ikusi zuenean bere hiru zerbitzari hil zirela, oso atsekabetu zen, eta amortarren aurka sutu egin zen.

9 Erregeen armadetako geratu ziren gizon guztiak oso beldurtuta zeuden beren bizitzengatik, eta korrika joan eta Kazar hiriko harresietako atea hautsi zuten, eta denak hirira sartu ziren segurtasun bila.

10 Eta Kazar hiriaren erdian ezkutatu ziren, Kazar hiria oso handia eta zabala baitzen, eta armada horiek guztiak hirira sartu zirenean, Jakoben semeak hirira joan zitzaizkien korrika.

11 Lau gizon ausart, guduan trebeak, hiritik irten eta hiriaren sarreran jarri ziren, ezpata eta lantza eskuetan zituztela. Jakoben semeen aurrean jarri ziren, eta ez zieten hirira sartzen utzi.

12 Neftali korrika joan zen, haien artean sartu eta bere ezpataz bi jo eta kolpe batez burua moztu zien.

13 Eta beste biei begiratu zien, eta hara ihes egin zutela, eta atzetik joan zitzaien, harrapatu, jo eta hil egin zituen.

14 Jakoben semeak hirira iritsi ziren eta ikusi zuten, eta hara, hiriak beste harresi bat zuela, eta harresiko atea bilatu zuten baina ezin izan zuten aurkitu, eta Juda harresi gainera salto egin zuen, eta Simeon eta Levi jarraitu zioten, eta hirurak harresitik hirira jaitsi ziren.

15 Simeonek eta Levik hirira ihesi joan ziren gizon guztiak hil zituzten, baita hiriko biztanleak ere, beren emazte eta haurrekin batera, ezpataren ahotik hil zituzten, eta hiriko oihuak zerura igo ziren.

16 Dan eta Neftali harresi gainera jauzi egin zuten, zerk eragiten zuen dolu-hotsa ikusteko; izan ere, Jakoben semeak kezkatuta zeuden beren anaien alde, eta hiriko biztanleak negarrez eta erreguka entzun zituzten, esanez:

«Hartu hirian dugun guztia eta zoazte, baina ez gaitzazue hil».

17 Judak, Simeonek eta Lebig hiriko biztanleak jotzeari utzi ziotenean, harresira igo eta harresi gainean zeuden Dan eta Neftaliri eta gainerako anaiei deitu zieten, eta Simeonek eta Lebig hirirako sarreraren berri eman zieten, eta Jakoben seme guztiak harrapakin bilatu zituzten.

18 Jakoben semeek Kazar hiriko harrapakina hartu zuten, ardiak eta behiak, eta ondasunak, eta harrapatu zitekeen guztia hartu zuten, eta egun hartan hiritik alde egin zuten.

19 Hurrengo egunean, Jakoben semeak Sartona joan ziren, hirian geratu ziren Sartongo gizonak haiekin borrokatzeko bildu zirela entzun baitzuten, beren erregea hil zutelako; eta Sartona hiri oso altua eta gotortua zen, eta harresi sakon bat zuen hiri inguratzen.

20 Harresiaren zutabea berrogeita hamar beso ingurukoa zen eta berrogei beso zabalera, eta ez zegoen inor hirira sartzeko lekurik harresiagatik. Jakoben semeek hiriko harresia ikusi zuten eta sarrera baten bila ibili ziren, baina ezin izan zuten aurkitu.

21 Hiriko sarrera atzealdean baitzegoen, eta hirira sartu nahi zuen gizon oro bide hartatik iristen zen eta hiri osoa inguratzen zuen, eta gero hirira sartzen zen.

22 Jakoben semeek hirira sartzeko bidea aurkitzen ez zutela ikusita, haserre bizian piztu zen haien haserre, eta hiriko biztanleak, Jakoben semeak haiengana zetozela ikustean, izugarri beldurtu ziren haietaz, haien indarraren eta Chazarri egin ziotenaren berri izan baitzuten.

23 Sartona hiriko biztanleek ezin izan zuten Jakoben semeengana joan hirian bildu ondoren haien aurka borrokatzeko, horrela hirira sartu ez zitezen; baina haiengana zetozela ikusi zutenean, izugarri beldurtu ziren, haien indarraren eta Chazarri egin ziotenaren berri izan baitzuten.

24 Sartongo biztanleek hiriko errepideko zubia berehala kendu zuten bere lekutik, Jakoben semeak etorri baino lehen, eta hirira ekarri zuten.

25 Jakoben semeak hirirako bidea bilatu zuten, baina ezin izan zuten aurkitu. Hiriko biztanleak harresi gainera igo ziren eta ikusi zuten, eta hara, Jakoben semeak hirirako sarrera baten bila zebiltzan.

26 Hiriko biztanleek Jakoben semeak harresiaren goialdetik irainka eta madarikatu egin zituzten. Jakoben semeek irain horiek entzun zituzten, eta oso haserretu ziren, eta haien haserre piztu zen barruan.

27 Jakoben semeak haserretu egin ziren haien aurka, eta denak jaiki eta harresiaren gainetik salto egin zuten beren indarrez, eta beren indarrarekin harresiaren berrogei besoko zabalera igaro zuten.

28 Harresitik igaro zirenean, hiriko harresiaren azpian gelditu ziren, eta hiriko ate guztiak burdinazko atekin itxita aurkitu zituzten.

29 Jakoben semeak hiriko ateen ateak hausteko hurbildu ziren, baina biztanleek ez zieten utzi, harresiaren goialdetik harriak eta geziak jaurtitzen baitzituzten haien gainera.

30 Harresi gainean zeudenen kopurua lauhun gizon inguru zen, eta Jakoben semeek hiriko gizonen ez zutelako hiriko ateak irekitzen uzten ikusi zutenean, jauzi egin eta harresiaren gainera igo ziren, eta Juda hiriaren ekialdeko aldera igo zen lehenik.

31 Gad eta Axer hiriaren mendebaldeko ertzeroa igo ziren haren atzetik; Simeon eta Lebi iparraldera; eta Dan eta Ruben hegoaldera.

32 Harresiaren gainean zeuden gizonen, hiriko biztanleek, Jakoben semeak haiengana zetozela ikusi zutenean, harresitik ihesi joan ziren, hirira jaitsi eta hiriaren erdian ezkutatu ziren.

33. Eta harresiaren azpian geratu ziren Isakar eta Neftali hurbildu eta hiriko ateak hautsi zituzten, eta su bat piztu zuten hiriko atean, burdina urtu zen arte, eta Jakoben seme guztiak hirira sartu ziren, haiek eta beren gizon guztiak, eta Sarton hiriko biztanleekin borrokatu ziren, eta ezpataren ahoarekin jo zituzten, eta inork ez zien aurre egin.

34 Berrehun bat gizonen ihes egin zuten hiritik, eta denak joan eta hiriko dorre batean ezkutatu ziren. Judak dorreraino jarraitu zien, eta dorrea bota zuen, eta gizonen gainera erori zen, eta denak hil ziren.

35 Eta Jakoben semeak dorre haren teilatura igo ziren, eta ikusi zuten, eta hara, beste dorre sendo eta altu bat zegoela hirian urrun, eta haren gailurra zeruraino iristen zen, eta Jakoben semeak presaka jaitsi ziren, eta beren gizon guztiak joan ziren dorre hartara, eta hirurehun bat gizon, emakume eta txikiz beteta aurkitu zuten.

36 Jakoben semeek kolpe handia eman zieten dorreko gizonen, eta ihes egin zuten haiengandik.

37 Simeon eta Lebi atzetik joan zitzaizkien, eta hamabi gizon indartsu eta ausart atera zitzaizkien ezkutatuta zeuden lekutik.

38 Hamabi gizon horiek borroka gogorra egin zuten Simeon eta Leviren aurka, eta Simeonek eta Levik ezin izan zituzten garaitu, eta gizon ausart haiek Simeon eta Leviren ezutuak hautsi zituzten, eta haietako batek Leviren buruan jo zuen ezpatarekin, Levik azkar eskua burura eramanean zionean, ezpataren beldur baitzen, eta ezpatak Leviren eskua jo zuen, eta gutxi falta izan zen Leviren eskua moztu ahal izateko.

39 Levik eskuan zuen gizon ausartaren ezpata hartu, indarrez kendu eta harekin buruan jo eta moztu zion burua.

40 Hamaika gizon hurbildu ziren Lebiarekin borrokatzerantz, haietako bat hil zela ikusi baitzuten, eta Jakoben semeek borrokatu zuten, baina Jakoben semeek ezin izan zituzten garaitu, gizon haiek oso indartsuak baitziren.

41 Jakoben semeek ikusi zutenean ezin zituztela garaitu, Simeonek oihu handi eta izugarria egin zuen, eta hamaika gizon indartsuak txundituta geratu ziren Simeonen oihuen ahotsaz.

42 Judak urrutitik ezagutu zuen Simeonen oihuaren ahotsa, eta Neftali eta Judak beren ezkutuekin korrika egin zuten Simeon eta Lebirengana, eta gizon indartsu haiekin borrokan aurkitu zituzten, ezin izan zizkieten garaitu, haien ezutuak hautsiak baitziren.

43 Neftalik ikusi zuen Simeon eta Lebiren ezutuak hautsiak zirela, eta bi ezutu hartu zituen bere zerbitzariengandik eta Simeon eta Lebiri eramanean zizkien.

44 Egun hartan, Simeon, Lebi eta Juda hirurok hamaika gizon ausart horien aurka borrokatu ziren eguzkia sartu arte, baina ezin izan zituzten garaitu.

45. Eta hau Jakobi kontatu zioten, eta oso atsekabetuta egon zen, eta Jaunari otoitz egin zion, eta bera eta bere seme Neftali gizon ahaltsu hauen aurka joan ziren.

46. Eta Jakob hurbildu eta bere arkua tiratu zuen, eta gizon indartsuengana hurbildu zen, eta haien hiru gizon hil zituen arkuarekin, eta gainerako zortziak atzera egin zuten, eta hara, gerra haien aurka aurrean eta atzealdean zebilela, eta oso beldurtuta zeuden beren bizitzengatik, eta ezin izan zioten eutsi Jakoben semei, eta ihes egin zuten haien aurretik.

47 Ihes egiten ari zirela, Dan eta Aser aurkitu zituzten haiengana zetozela, eta bat-batean eraso egin zieten, eta borrokatu egin ziren haiekin, eta bi hil zituzten; Judak eta bere anaiek atzetik jarraitu zieten, eta gainerakoak jo eta hil zituzten.

48 Jakoben seme guztiak itzuli eta hirian zehar ibili ziren, eta gizonen aurkitzen ote zuten bila, eta hogeita bat gizon gazte aurkitu zituzten hiriko kobazulo batean, eta Gadek eta Aserrek guztiak jo zituzten, eta Danek eta Neftalik bigarren dorretik ihes egin zuten gainerako gizonen eraso zieten, eta guztiak jo zituzten.

49 Jakoben semeek Sarton hiriko biztanle guztiak jo zituzten, baina emakumeak eta haur txikiak hirian utzi zituzten eta ez zituzten hil.

50 Sarton hiriko biztanle guztiak gizon boteretsuak ziren, batek mila jarraikiko zien, eta bik ez zuten gainerako hamar mila gizonengandik ihes egingo.

51 Jakoben semeek Sarton hiriko biztanle guztiak ezpataz hil zituzten, eta inork ez zien aurre egin, eta emakumeak hirian utzi zituzten.

52 Jakoben semeek hiriko harrapakin guztiak hartu zituzten, eta nahi zutena atzeman zuten, eta artaldeak, behi-taldeak eta ondasunak hartu zituzten hiritik, eta Jakoben semeek Sarton eta bertako biztanleei egin zieten bezala Chazarri eta bertako biztanleei, eta buelta eman eta joan egin ziren.

39. KAPITULUA

1 Jakoben semeak Sarton hiritik irten zirenean, berrehun ukondo inguru egin zuten Tapnakeko biztanleekin topo egin zutenean, haiekin borrokatzerantz atera baitziren, Tapnakeko erregea eta haren gizon guztiak garaitu baitzituzten.

2 Tapnach hirian geratu ziren guztiak Jakoben semeekin borrokatzerantz atera ziren, eta Chazar eta Sartonengandik hartutako harrapakina eta ondasunak berreskuratzea pentsatu zuten.

3 Tapnakeko gainerako gizonen Jakoben semeekin borrokatu zuten leku hartan, eta Jakoben semeek garaitu zituzten, eta ihes egin zuten haien aurretik, eta Arbelan hiriraino jarraitu zieten, eta guztiak erori ziren Jakoben semeen aurrean.

4 Jakoben semeak itzuli eta Tapnachera etorri ziren, Tapnacheko harrapakina hartzerantz, eta Tapnachera iritsi zirenean, entzun zuten Arbelango jendea haien bila joan zela anaien harrapakina salbatzerantz, eta Jakoben semeek hamar gizon utzi zituzten Tapnachen hiria arpilatzerantz, eta Arbelango jendearen aurka joan ziren.

5 Arbelango gizonak beren emazteekin atera ziren Jakoben semeen aurka borrokatzerantz, izan ere, beren emazteak guduan trebeak ziren, eta lauhun bat gizon eta emakume atera ziren.

6 Jakoben seme guztiek oihu egin zuten ozenki, eta denak Arbelango biztanleengana korrika joan ziren, oihu handi eta izugarri batekin.

7 Arbelango biztanleek Jakoben semeen oihuen zarata entzun zuten, eta haien orroak lehoien zarata eta itsasoaren eta haren olatuen orroa bezalakoak.

8 Eta beldurrak eta izuak hartu zituzten bihotzak Jakoben semeengatik, eta izugarri beldurtu ziren haiengandik, eta atzera egin eta ihes egin zuten haien aurretik hirira, eta Jakoben semeek hiriko ateraino jarraitu zieten, eta hirian aurkitu zituzten.

9 Jakoben semeek hirian borrokatu ziren haiekin, eta haien emakume guztiak Jakoben semeen aurka jaurtitzen ari ziren, eta borroka oso gogorra izan zen haien artean egun osoan arratsaldera arte.

10 Eta Jakoben semeek ezin izan zituzten garaitu, eta Jakoben semeak ia hil ziren gudu hartan, eta Jakoben semeek Jaunari oihu egin zioten eta indar handia hartu zuten arratsalde aldera, eta Jakoben semeek Arbelango biztanle guztiak ezpataren ahoz hil zituzten, gizonak, emakumeak eta txikiak.

11 Eta Sartondik ihes egin zuten gainerako jendea ere, Jakoben semeek Arbelanen jo zituzten, eta Jakoben semeek Arbelan eta Tapnach-i Chazar eta Sartoni egin zieten bezala egin zieten, eta emakumeek gizon guztiak hilda zeudela ikusi zutenean, hiriko teilatueta igo eta Jakoben semeak jo zituzten harriak euria bezala botaz.

12 Jakoben semeak presaka joan ziren hirira, emakume guztiak hartu eta ezpataz hil zituzten. Jakoben semeek, berriz, harrapakin eta ondasun guztiak hartu zituzten: ardiak, behiak eta behiak.

13 Jakoben semeek Maknaimari egin zioten Tapnaki, Kazarri eta Silori egin ziotena, eta handik alde egin zuten.

14 Bosgarren egunean, Jakoben semeek jakin zuten Gaaxko jendea haien aurka bildu zela borrokarako, beren erregea eta kapitainak hil zituztelako. Izan ere, hamalau kapitain zeuden Gaax hirian, eta Jakoben semeek guztiak hil zituzten lehenengo guduan.

15 Egun hartan, Jakoben semeek gerra-armak jantzi eta Gaaxko biztanleen aurka borrokara abiatu ziren. Gaaxen amortarren herri sendo eta ahaltsua zegoen, eta Gaax amortarren hiri guztien artean hiririk indartsuena eta gotortuena zen, eta hiru harresi zituen.

16 Jakoben semeak Gaaxera iritsi zirenean, hiriko atea itxita aurkitu zituzten, bostehun bat gizon kanpoko harresiaren goialdean zutik, eta itsasertzeko harea bezain jendetza handia Jakoben semeen aurka zelatan zebilen hiriaren kanpoaldetik, atzealdetik.

17 Jakoben semeak hiriko atea irekitzera hurbildu ziren, eta hurbiltzen ari zirela, hiriaren atzealdean zelatan zeudenak beren tokietatik atera eta Jakoben semeak inguratu zituzten.

18 Jakoben semeak Gaasko jendearen artean zeuden, eta gudua aurrean eta atzean zegoen, eta harresi gainean zeuden gizon guztiek geziak eta harriak jaurtitzen zizkieten harresitik.

19 Judak, Gaasko gizonak gehiegi zirela ikusita, oihu zorrotz eta izugarri bat egin zuen, eta Gaasko gizon guztiak izutu egin ziren Judaren oihuaren oihuarekin, eta harresitik erori ziren gizonak haren oihu indartsuarekin, eta hiri

barruan eta kanpoan zeuden guztiak beldur handia zuten beren bizitzaren beldurrez.

20 Jakoben semeak hiriko atea hausteko hurbiltzen ari zirela, Gaasko gizonen harriak eta geziak jaurti zizkieten harresiaren goialdetik, eta atetik ihes eginarazi zizkieten.

21 Jakoben semeak hiritik kanpotik itzuli ziren Gaasko gizonen aurka, eta izugarri jo zituzten, kalabaza bati jotzen dioten bezala; eta ezin izan zieten eutsi Jakoben semeei, Judaren oihuak izutu baitzituen.

22 Jakoben semeek hiritik kanpo zeuden gizon guztiak hil zituzten, eta Jakoben semeak hirira sartzeko eta harresien azpian borrokatzeko hurbildu ziren oraindik, baina ezin izan zuten, hirian geratu ziren Gaaxen biztanle guztiek Gaaxen harresiak inguratu baitzituzten alde guztietatik, eta Jakoben semeek ezin izan zuten hirira hurbildu haiekin borrokatzeko.

23 Jakoben semeak izkina batera hurbildu ziren harresiaren azpian borrokatzeko, eta Gaaxko biztanleek geziak eta harriak jaurti zizkieten euri-jasa bezala, eta ihes egin zuten harresiaren azpitik.

24 Gaasko jendeak, harresiaren gainean zegoenak, Jakoben semeek ezin zituztela garaitu ikusita, hitz hauekin errieta egin zieten Jakoben semeei, esanez:

25 Zer gertatzen zaizu guduan, ezin duzulako garaitu? Gaax hiri ahaltsuarekin eta bertako biztanleekin egin al dezakezu amortarren hiri ez hain indartsuekin egin zenuena? Gure artean ahul horiei egin zenien gauza hori, eta hiriaren sarreran hil zenituen, ez baitzuten indarririk izan zuen oihuen soinua entzutean izututa zeudenean.

26 Eta orain, leku honetan borrokatu ahal izango al zarete? Ziur hemen hilko zaretela denok, eta mendekatuko dugu suntsitu dituzuen hiri horien alde.

27 Gaaxeko biztanleek irain handia egin zieten Jakoben semei, eta beren jainkoekin iraindu zituzten, eta harresitik geziak eta harriak jaurtitzen jarraitu zieten.

28 Judak eta bere anaiek Gaasko biztanleen hitzak entzun zituzten, eta haien haserrea biziki piztu zen. Judak bere Jainkoaren jeloskortasuna erakutsi zuen gai honetan, eta oihu egin zuen, esanez: «Jauna, lagundu, bidali laguntza guri eta gure anaiei».

29 Eta urrutitik korrika egin zuen bere indar guztiarekin, ezpata eskuan zuela, eta lurretik salto egin zuen eta, bere indarrari esker, harresira igo zen, eta ezpata eskutik erori zitzaion.

30 Judak oihu egin zuen harresiaren kontra, eta harresi gainean zeuden gizon guztiak izutu egin ziren, eta batzuk harresitik hirira erori eta hil ziren. Harresi gainean zeudenek, Judaren indarra ikusi zutenean, izugarri beldurtu ziren eta ihes egin zuten bizia salbatzeko hirira, babes bila.

31 Batzuk ausartu ziren Judaren aurka harresi gainean borrokatzera, eta hiltzera hurbildu ziren Judaren eskuan ezpatarik ez zegoela ikusi zutenean, eta harresitik bere anaiei botatzea pentsatu zuten, eta hiriko hogeigaz gizon igo ziren laguntzera, eta Juda inguratu zuten eta denek oihu egin zioten, eta ezpatak eskuan zituztela hurbildu zitzaizkion, eta Juda izutu zuten, eta Judak oihu egin zien bere anaiei harresitik.

32 Jakobek eta bere semeek arkua atera zuten harresiaren azpitik, eta harresiaren gainean zeuden hiru gizon hil zituzten, eta Judak negarrez jarraitu zuen eta oihu egin zuen: «Jauna, lagundu gaitzazu, Jauna, libratu gaitzazu».

Eta ozenki oihu egin zuen harresiaren gainean, eta oihuak urrutitik entzun ziren.

33 Oihu honen ondoren, berriro oihu egin zuen, eta Juda inguratzen zuten gizon guztiak harresiaren gainean izutu egin ziren, eta Judaren oihu eta dardara entzutean, bakoitzak eskutik ezpata bota eta ihes egin zuen.

34 Judak eskuetatik erori zitzaizkien ezpatak hartu eta haiekin borrokatu zen, hogeitaz gizon hil zituen harresiaren gainean.

35 Laurogei bat gizon-emakume igo ziren hiritik harresira, eta Juda inguratu zuten denek. Jaunak Judaren beldurra sartu zuen haien bihotzetan, ezin izan baitziren harengana hurbildu.

36 Jakobek eta berarekin zeuden guztiek arkua atera zuten harresiaren azpitik, eta hamar gizon hil zituzten harresiaren gainean, eta harresiaren azpian erori ziren, Jakoben eta bere semeen aurrean.

37 Harresi gainean zegoen jendeak, hogeitaz gizon erori zirela ikusita, Judaren aurka korrika joan zen ezpatak eskuan zituztela; baina ezin izan zioten hurbildu, Judaren indarrak izugarri izututa baitzeuden.

38 Arud izeneko haien gizon ausart bat hurbildu zen Juda buruan jotzeko ezpatarekin, baina Judak presaka jarri zion ezkutua buruan, eta ezpatak ezkutua jo eta bi zatitan zatitu zuen.

39 Eta gizon ahaltsu honek, Juda garaitu ondoren, ihes egin zuen bere bizitza salbatzeko, Judaren beldurrez, eta bere oinak harresian irrist egin zioten eta harresiaren azpian zeuden Jakoben semeen artean erori zen, eta Jakoben semeek jo eta hil egin zuten.

40 Judaren buruak min handia zuen gizon indartsuaren kolpeagatik, eta Juda ia hil zen.

41 Judak oihu egin zuen harresiaren gainean, kolpeak eragindako minagatik; Danek entzun zuenean, haserrea piztu zitzaion barruan. Hark ere jaiki eta urruti joan zen korrika, lurretik salto egin eta harresira igo zen bere haserreak eragindako indarrarekin.

42 Dan Juda ondoko harresira iritsi zenean, harresi gainean zeuden gizon guztiak ihes egin zuten, Judaren aurka egon zirenak, eta bigarren harresira igo ziren, eta bigarren harresitik geziak eta harriak jaurti zizkieten Dani eta Judari, eta harresitik uxatzen saiatu ziren.

43 Geziek eta harriek Dan eta Juda jo zituzten harresian, eta ia hilda geratu ziren, eta Dan eta Juda harresitik ihesi zihoazen leku guztietan, bigarren harresiko gezi eta harriekin erasotzen zieten.

44 Jakob eta bere semeak hiriaren sarreran zeuden oraindik, lehenengo harresiaren azpitik, eta ezin zuten arkua hiriko biztanleen aurka jaurti, bigarren harresiaren gainean zeudelako ezin baitzituzten ikusi.

45 Dan eta Juda, bigarren harresitik erori zitzaizkien harri eta geziak ezin izan zituztenean jasan, biak bigarren harresira salto egin zuten hiriko jendearen ondoan, eta bigarren harresiaren gainean zeuden hiriko jendeak ikusi zuenean Dan eta Juda bigarren harresiaren gainean etorri zitzaizkiela, denak oihu egin eta harresien artean jaitsi ziren.

46 Eta Jakobek eta bere semeek hiriko jendearen oihuen zarata entzun zuten, eta oraindik hiriaren sarreran zeuden, eta Dan eta Judagatik kezkatuta zeuden, ez baitziren ikusten, bigarren harresiaren gainean baitzeuden.

47 Neftali bere haserre bizian igo zen eta lehenengo harresira salto egin zuen hirian entzun zuten oihu-hotsa zerk eragiten zuen ikusteko, eta Isakar eta Zabulon hurbildu ziren hiriko ateak hausteko, eta hiriko ateak ireki eta hirira sartu ziren.

48 Eta Neftali lehenengo harresitik bigarrenera jauzi egin zuen, eta bere anaiei eta harresi gainean zeuden Gaasko biztanleei laguntzera etorri zen, Neftali hirugarrena zela bere anaiei laguntzera igo zena ikusita, denak ihes egin eta hirira jaitsi ziren, eta Jakob eta bere seme guztiak eta haien gazte guztiak hirira etorri ziren haietara.

49 Juda, Dan eta Neftali harresitik hirira jaitsi ziren eta hiriko biztanleak pertsegitu zituzten. Simeon eta Lebi hiritik kanpo zeuden eta ez zekiten atea irekita zegoela, eta handik harresira igo eta hirira jaitsi ziren beren anaiengana.

50 Hiriko biztanle guztiak hirira jaitsi ziren, eta Jakoben semeak norabide ezberdinetatik etorri zitzaizkien, eta borroka haien aurka egin zen aurretik eta atzetik, eta Jakoben semeek izugarri jo zituzten, eta hogeitaz mila inguru gizon-emakume hil zituzten, eta inork ezin izan zien Jakoben semeek aurre egin.

51 Odola ugari isuri zen hirian, ur-erreka bat bezala zen, eta odola erreka bat bezala isuri zen hiriaren kanpoaldera, eta Bet-Korin basamortura iritsi zen.

52 Bet-Korineko jendeak urrunetik ikusi zuen Gaax hiritik zeriola odola, eta haien artetik hirurogeita hamar bat gizon joan ziren korrika odola ikustera, eta odola zegoen lekura iritsi ziren.

53 Eta odolaren arrastoari jarraitu zioten eta Gaax hiriko harresira iritsi ziren, eta hiritik odola isurtzen ikusi zuten, eta Gaasko biztanleen oihuak entzun zituzten, zerura igo baitzen, eta odola ur erreka bat bezala ugari isurtzen jarraitzen zuen.

54 Jakoben seme guztiek Gaasko biztanleak jotzen ari ziren oraindik, eta arratsaldera arte hiltzen aritu ziren, hogeitaz mila gizon eta emakume inguru, eta Koringo jendeak esan zuen: «Ziur aski hebrearren lana da hau, oraindik amortarren hiri guztietan gerra egiten ari baitira».

55 Eta jende hura presaka joan zen eta Betkorinera korrika joan zen, eta bakoitzak bere gerra-armak hartu zituen, eta Betkoringo biztanle guztiei oihu egin zieten, hauek ere beren gerra-armak jantzi zituzten Jakoben semeekin borrokatuzera joateko.

56 Jakoben semeek Gaasko biztanleak suntsitzen amaitu zutenean, hirian zehar ibili ziren hildako guztiak biluzteko, eta hiriaren barruko aldera iritsi zirenean eta aurrerago hiru gizon oso indartsurekin egin zuten topo, eta ez zuten ezpatarik eskuan.

57 Jakoben semeak iritsi ziren lekura, eta gizon indartsuak ihes egin zuten, eta haietako batek Zabulon harrapatu zuen, mutil gazte eta altuera txikikoa zela ikusi zuena, eta bere indarrarekin lurrera bota zuen.

58 Eta Jakob harengana korrika joan zen bere ezpatarekin, eta Jakobek gerri azpitik jo zuen ezpataz, eta bi zatitan moztu zuen, eta gorpua Zabulonon gainera erori zen.

59 Bigarren hurbildu eta Jakob hartu zuen lurrera botatzeko, eta Jakob harengana jiratu eta oihu egin zion, Simeon eta Lebi korrika joan eta ezpataz aldakan jo eta lurrera bota zuten bitartean.

60 Eta gizon indartsua lurretik altxatu zen haserre bizian, eta Juda harengana etorri zen zutik jarri baino lehen, eta

ezpataz buruan jo zuen, eta burua zatitu zitzaion eta hil egin zen.

61 Eta hirugarren gizon boteretsuak, bere lagunak hil zirela ikusita, Jakoben semeen aurretik ihesi joan zen, eta Jakoben semeek hirian jarraitu zioten; eta gizon boteretsua ihesi zihoala, hiriko biztanleen ezpata bat aurkitu zuen, eta hartu eta Jakoben semeengana jo eta ezpata horrekin borrokatu zen haiekin.

62 Eta gizon indartsua Judarengana joan zen korrika, buruan ezpataz jotzeko; baina ez zegoen ezkuturik Judaren eskuan; eta hura jotzeko asmoa zuen bitartean, Neftalik presaka hartu zuen bere ezkutua eta Judaren buruan jarri zuen, eta gizon indartsuaren ezpatak Neftaliren ezkutua jo zuen, eta Juda ezpataren eskutik ihes egin zuen.

63 Simeon eta Levi ezpatekin oldartu ziren gizon indartsuaren gainera eta indarrez jo zuten ezpatekin, eta bi ezpatak gizon indartsuaren gorputzean sartu eta bi zatitan zatitu zuten, luzetara.

64. Eta Jakoben semeek hiru gizon ausartak garai hartan hil zituzten, Gaasko biztanle guztiak barne, eta eguna ilunabarrar zihoan.

65. Eta Jakoben semeak Gaaxen inguruan ibili ziren eta hiriko harrapakin guztiak hartu zituzten, baita txikiak eta emakumeak ere, ez zituzten bizirik uzten, eta Jakoben semeek Gaaxi egin zioten Sarton eta Shilohi egin ziotena.

40. KAPITULUA

1 Jakoben semeek Gaasko harrapakin guztiak eraman zituzten, eta gauzez hiritik irten ziren.

2 Betkorin gaztelurantz abiatu ziren, eta Betkorin bizilagunak gaztelura zihoazen haiei aurre egitera, eta gau hartan Jakoben semeek Betkorin bizilagunen aurka borrokatu ziren Betkorin gazteluan.

3 Bet-Korineko biztanle guztiak gizon indartsuak ziren, eta haietako batek ere ez zuen mila gizonen aurrean ihes egin nahi izan, eta gau hartan gazteluaren gainean borrokatu ziren, eta haien oihuak urrunetik entzun ziren gau hartan, eta lurra dardarka hasi zen haien oihuekin.

4 Jakoben seme guztiak beldur ziren gizon haien aurrean, ez baitzeuden ohituta iluntasunean borrokatzera, eta oso nahasita zeuden, eta Jakoben semeek Jaunari oihu egin zioten, esanez: Lagundu iezaguzu, Jauna, libratu gaitzazu, gizon zirkunzidatu gabe hauen eskuetan hil ez gaitzen.

5 Jaunak entzun zuen Jakoben semeen ahotsa, eta Jaunak izua eta nahasmena eragin zituen Betkoringo jendea hartzeko, eta elkarren artean borrokatu ziren gauaren iluntasunean, eta elkar jo zuten kopuru handitan.

6 Eta Jakoben semeek, Jaunak gizon haien artean bihurrikeriazko espiritua ekarri zuela eta bakoitza bere bizilagunarekin borrokatzen zela jakinda, Betkorineko jendearen taldeetatik irten eta Betkorineko gazteluaren jaitsieraraino joan ziren, eta urrunago, eta han geratu ziren seguru beren gazteekin gau hartan.

7 Betkorineko jendea gau osoan borrokatu zen, bata bere anaiarekin eta bestea bere bizilagunarekin, eta alde guztietatik oihu egin zuten gazteluaren gainean, eta haien oihuak urrutitik entzun ziren, eta lur osoa dardarka hasi zen haien ahotsarekin, lurreko jende guztiaren gainetik boteretsuak baitziren.

8 Kanaandarren, hititen, amortarren eta hibiarren hirietako biztanle guztiek, baita Jordan ibaiaren beste aldean bizi zirenek ere, oihu-hotsa entzun zuten gau hartan.

9 Eta esan zuten: «Ziur aski hebrearren borroka dira hauek, zazpi hiri horien aurka borrokatzen ari direnak, haiei hurbildu zitzaizkienak; eta nork eutsi diezaioke hebrear horiei?»

10 Kanaandarren hirietako biztanle guztiak eta Jordan ibaiaren beste aldean zeuden guztiak beldur handia zuten Jakoben semeez, esan baitzuten: «Hara, hiri haiei egin zitzaion gauza bera egingo zaigu, nork eutsi diezaioke haien indar handiari?»

11. Eta Korinarren oihuak oso handiak izan ziren gau hartan, eta gero eta handiagoak izan ziren; eta elkarri jo zioten goizera arte, eta asko hil ziren.

12 Goiza agertu zen, eta Jakoben seme guztiak egunsentian jaiki eta gaztelura igo ziren, eta Korinitarretatik geratzen zirenak modu izugarrian jo zituzten, eta guztiak gazteluan hil zituzten.

13 Eta seigarren eguna agertu zen, eta Kanaango biztanle guztiek urrutitik ikusi zuten Bet-korineko jende guztia hilda etzanda Bet-korineko gazteluan, eta bildots eta ahuntzen gorpuak bezala sakabanatuta.

14 Jakoben semeek Gaaxen harrapatutako harrapakin guztiak hartu eta Bet-Korinera joan ziren, eta hiria itsasoko hondarra bezain jendez beteta aurkitu zuten, eta haiekin borrokatu ziren, eta Jakoben semeek han garaitu zituzten arratsaldera arte.

15 Eta Jakoben semeek Bet-Korinekin egin zuten Gaax eta Tapnacheekin egin zutena, eta Kazar, Sarton eta Siloren egin zutena.

16 Jakoben semeek Bet-Koringo harrapakinak eta hirietako harrapakin guztiak hartu zituzten, eta egun hartan Sikemera itzuli ziren etxera.

17 Jakoben semeak Sikem hirira itzuli ziren, eta hiritik kanpo geratu ziren, eta gerratik atsedean hartu zuten han, eta gaua bertan eman zuten.

18 Eta beren zerbitzari guztiak, hirietatik hartutako harrapakin guztiekin batera, hiritik kanpora atera ziren, eta ez ziren hirira sartu, zeren pentsatu baitzuten: «Baliteke gure aurka borroka gehiago izatea, eta Sikem setiatzeko etorriko zaizkigu».

19 Jakob, bere semeak eta haien morroiak gau hartan eta hurrengo egunean Hamorrendik bost txanpon ordainduta erosi zion soro-zatian geratu ziren, harrapatutako guztia eurekin zutela.

20 Jakoben semeek harrapatutako harrapakin guztia itsasertzeko hondarra bezain izugarria zen landa-zati batean.

21 Lurraldeko biztanleek urrunetik begiratu zieten, eta lurraldeko biztanle guztiak beldur ziren gauza hori egin zuten Jakoben semeez, antzinako errege batek ere ez baitzuen horrelakorik egin.

22 Kanaandarren zazpi erregeek Jakoben semeekin bakeak egitea erabaki zuten, Jakoben semeengatik beren bizitzaren beldur handia baitzuten.

23 Egun hartan, zazpigarren egunean, Hebrongo errege Jafiak mezua bidali zien isilpean Aiko erregeari, Gabaongo erregeari, Xalemgo erregeari, Adulamgo erregeari, Lakixeko erregeari, Kazarko erregeari eta haien menpeko kanaandarren errege guztiei, esanez:

24 Igo nirekin eta zatoz niregana, Jakoben semeengana joan gaitezen; bakea egingo dut haiekin eta ituna egingo dut, zuen lurralde guztiak Jakoben semeen ezpatak suntsitu ez ditzan, Sikem eta inguruko hiriei egin zieten bezala, entzun eta ikusi duzun bezala.

25 Eta niregana etortzean, ez etorri gizon askorekin, baina errege bakoitzak bere hiru kapitainburu eta kapitain bakoitzak bere hiru ofizial ekarri ditzala.

26 Zatozte denok Hebronera, eta elkarrekin joango gara Jakoben semeengana, eta erregutuko diegu bake-itun bat egin dezaten gurekin.

27 Eta errege horiek guztiek Hebrongo erregeak bidali ziena egin zuten, denak haren aholku eta agindupean baitzeuden, eta Kanaango errege guztiak bildu ziren Jakoben semeengana joateko, haiekin bakea egiteko; eta Jakoben semeak itzuli eta Sikemen zegoen soro-zati batera joan ziren, ez baitzuten lurraldeko erregeengan konfiantzarik jarri.

28 Jakoben semeak itzuli eta hamar egunez egon ziren landan, eta inor ez zen etorri haiekin gerra egitera.

29 Eta Jakoben semeek ikusi zutenean ez zegoela gerra itxurarik, denak bildu eta Sikem hirira joan ziren, eta Jakoben semeak Sikemen geratu ziren.

30 Berrogei egunen buruan, amortarren errege guztiak beren leku guztietatik bildu eta Hebronera etorri ziren, Hebrongo errege Jafiaengana.

31 Hebronera etorri ziren erregeen kopurua, Jakoben semeekin bakea egitera, hogeita bat errege izan zen, eta haiekin etorri ziren kapitainen kopurua hirurogeita bederatzi izan zen, eta haien gizonak ehun eta laurogeita bederatzi ziren, eta errege horiek guztiak eta haien gizonak Hebron mendiaren ondoan atsedean hartu zuten.

32 Hebrongo erregea bere hiru kapitain eta bederatzi gizonekin irten zen, eta errege hauek Jakoben semeengana bakeak egitera joatea erabaki zuten.

33 Eta Hebrongo erregeari esan zioten: «Zoaz gure aurretik zure gizonekin, eta hitz egin gure alde Jakoben semeei, eta gu zure atzetik joango gara eta zure hitzak baieztatuko ditugu». Eta Hebrongo erregeak hala egin zuen.

34 Jakoben semeek entzun zuten Kanaango errege guztiak bildu eta Hebron mendiaren ondoan hartu zutelara, eta Jakoben semeek lau morroi bidali zituzten espioi gisa, esanez: «Zoazte eta zelatatu errege hauek, eta bilatu eta aztertu haien gizonak gutxi edo asko diren; eta gutxi badira, zenbatu itzazue guztiak eta itzuli.

35 Eta Jakoben zerbitzariak isilpean joan ziren errege hauengana, eta Jakoben semeek agindu zieten egin zuten, eta egun hartan Jakoben semeengana itzuli ziren, eta esan zieten: Errege horiengana joan gara, eta gutxi dira kopuruz, eta denak zenbatu ditugu, eta hara, berrehun eta laurogeita zortzi ziren, errege eta gizonak.

36 Eta Jakoben semeek esan zuten: Gutxi dira, beraz, ez gara denok haiengana joango; eta goizean Jakoben semeek jaiki eta hirurogeita bi gizon aukeratu zituzten, eta Jakoben hamar seme joan ziren haiekin; eta gerrako armak jantzi zituzten, esan baitzuten: Gurekin gerra egitera datoz, ez baitzekiten haiekin bakea egitera zetozela.

37 Jakoben semeak Sikemgo ateraino joan ziren beren morroiekin, errege haiengana, eta beren aita Jakob haiekin zegoen.

38 Atera zirenean, hara non Hebrongo erregea, bere hiru kapitainekin eta bederatzi gizonekin bidean zihoazen Jakoben semeen aurka. Jakoben semeek begiak jaso eta urrunetik ikusi zuten Jafia, Hebrongo erregea, bere kapitainekin, haiengana etortzen. Jakoben semeak Sikemgo atearen ondoan gelditu ziren, eta ez ziren aurreratu.

39 Hebrongo erregea aurrera jarraitu zuen, bera eta bere kapitainekin, Jakoben semeetara hurbildu arte; eta bera eta bere kapitainekin lurrera makurtu ziren haien aurrean. Hebrongo erregea, berriz, bere kapitainekin eseri zen Jakoben eta bere semeen aurrean.

40 Jakoben semeek esan zioten: «Zer gertatu zaizu, Hebrongo erregea? Zergatik etorri zara gaur guregana? Zer eskatzen diguzu?» Hebrongo erregeak esan zion: «Otoitz egiten dizut, jauna, kanaandarren errege guztiak etorri dira gaur zurekin bakea egitera.»

41 Jakoben semeek Hebrongo erregearen hitzak entzun zituzten, eta ez zuten haren proposamenik onartu nahi izan, Jakoben semeek ez baitzuten harengan federik, Hebrongo erregeak engainuz hitz egin ziela uste baitzuten.

42 Hebrongo erregeak Jakoben semeen hitzetatik jakin zuen ez zutela haren hitzetan sinesten, eta Hebrongo erregea Jakobengana hurbildu eta esan zion: «Otoitz egiten dizut, jauna, jakin dezazula errege horiek guztiak bake-baldintzetan etorri zaizkizula, ez baitira etorri beren gizon guztiekin, ezta gerra-armak ere ekarri ere, nire jaunaren eta haren semeen bakea eskatzera etorri baitira».

43 Jakoben semeek Hebrongo erregeari erantzun zioten: «Bidali mezua errege horiei guztiei, eta egia esaten badiguzu, etor daitezela banan-banan gure aurrera; eta armagaberik etortzen badira guregana, jakingo dugu bakea eskatzen digutela».

44 Hebrongo errege Jafia bere gizon bat bidali zuen erregeengana, eta denak Jakoben semeen aurrera etorri eta lurrera makurtu ziren haien aurrean. Errege hauek Jakoben eta bere semeen aurrean eseri ziren, eta honela hitz egin zieten:

45 Entzun dugu amortarren erregeei zure ezpataz eta beso izugarri indartsuaz egin zenien guztia, inork ezin izan baitzion aurre egin. Gure bizien mesedetan beldur ginen zurekin, guri ere ez zitzaigun gertatu haiei gertatu zitzaien bezala.

46 Beraz, zuregana etorri gara bake-itun bat egiteko gure artean, eta orain, beraz, bake eta egiazko itun bat egiten dugu gurekin, zuk ez gaituzula gurekin nahastuko, guk zurekin nahastu ez garen bezala.

47 Eta Jakoben semeek bazekiten bakea eskatzera etorri zirela, eta Jakoben semeek entzun zieten, eta itun bat egin zuten haiekin.

48. Eta Jakoben semeek zin egin zieten ez zirela haiekin nahastuko, eta Kanaandarren errege guztiek ere zin egin zieten, eta Jakoben semeek zergapeko egin zituzten egun hartatik aurrera.

49 Ondoren, errege hauen kapitain guztiak beren gizonekin etorri ziren Jakobengana, Jakob eta haren semeentzako opariak eskuetan zituztela, eta lurrera makurtu ziren haren aurrean.

50 Errege hauek Jakoben semeei eskatu zieten amortarren zazpi hirietatik hartutako harrapakin guztiak itzultzeko, eta Jakoben semeek hala egin zuten, eta harrapatutako guztia itzuli zieten: emakumeak, haurrak, abereak eta hartutako

harrapakin guztiak; eta bidali egin zituzten, eta bakoitza bere hirira joan zen.

51 Eta errege horiek guztiek berriro makurtu ziren Jakoben semeen aurrean, eta opari asko bidali edo ekarri zieten egun haietan, eta Jakoben semeek bidali zituzten errege hauek eta haien gizonak, eta bakean joan ziren haietatik beren hirietara, eta Jakoben semeak ere itzuli ziren beren etxera, Sikemera.

52 Eta bakea izan zen egun hartatik aurrera Jakoben semeen eta kanaandarren erregeen artean, Israelgo semeak Kanaan lurraldea jabetzan hartzera iritsi ziren arte.

41. KAPITULUA

1 Urtebeteko aldaketan, Jakoben semeak Sikemdik abiatu ziren eta Hebronera iritsi ziren, beren aita Isaakengana, eta han bizi izan ziren. Baina egunero bazkatzen zituzten artaldeak eta behiak Sikemen, garai hartan larre on eta oparoak baitzeuden han. Jakob, bere seme eta etxeko guztiak Hebron haranean bizi ziren.

2 Eta egun haietan gertatu zen, Jakoben bizitzako ehun eta seigarren urtean, Jakob Padan-Arametik itzuli eta hamargarren urtean, hil zen Lea, Jakoben emaztea; berrogeita hamaika urte zituen Hebron hil zenean.

3 Jakobek eta bere semeek Makpelako soroko leizean lurperatu zuten, Hebron, Abrahamek Hititen semei erosi zien leizea, hilobi-leku baten jabe izateko.

4 Jakoben semeak Hebron haranean bizi izan ziren aitarekin, eta lurraldeko biztanle guztiek ezagutzen zuten haien indarra, eta haien ospea lurralde osoan zabaldu zen.

5 Jose, Jakoben semea, eta bere anaia Benjamin, Jakoben emazte Rakelen semeak, gazteak ziren oraindik garai hartan, eta ez ziren beren anaiekin irten amortarren hiri guztietan izandako guduetan.

6 Josek bere anaiei indarra eta handitasuna ikusi zituenean, goraipatu eta goraipatu egin zituen, baina haien gainetik jarri zuen bere burua; eta Jakob bere aitak ere bere seme guztiak baino gehiago maite zuen, bere zahartzaroko semea baitzen, eta hari zion maitasunagatik, kolore askotako jantzi bat egin zion.

7 Josek, aitak anaiek baino gehiago maite zuela ikusi zuenean, bere burua anaiei gainetik goratzen jarraitu zuen, eta aitari haien berri txarrak eman zizkion.

8 Jakoben semeek Josek haiekiko zuen jokabide guztia ikusi zutenean, eta aitak haietako edozein baino gehiago maite zuela, eta gorroto izan zioten eta ezin izan zioten bakean hitz egin egun osoan.

9 Josek hamazazpi urte zituen, eta oraindik ere bere anaiei gainetik goratzen ari zen, eta haien gainetik altxatzea pentsatzen zuen.

10 Garai hartan amets bat izan zuen, eta bere anaiengana joan zen eta bere ametsa kontatu zien, eta esan zien: Amets bat izan dut, eta hara, denok azaloak lotzen ari ginen soroan, eta nire azaloe altxatu eta lurrean jarri zen, eta zuen azaloe inguratu eta makurtu egin ziren.

11 Anaiek erantzun zioten: «Zer esan nahi du amets honek? Gure gainean errege edo gobernatu nahi duzula uste al duzu?»

12 Eta hala ere etorri zen, eta gauza bera kontatu zion bere aita Jakobi, eta Jakobek musu eman zion Josefi hitz hauek

haren ahotik entzun zituenean, eta Jakobek bedeinkatu egin zuen Jose.

13 Jakoben semeek ikusi zutenean beren aitak Jose bedeinkatu eta musukatu zuela, eta oso maite zuela, jeloskor jarri ziren haren aurka eta are gehiago gorrotatu zuten.

14 Eta ondoren, beste amets bat izan zuen Josek eta ametsa kontatu zion aitari bere anaiei aurrean, eta Josek esan zien bere aitari eta anaiei: Begira, berriro amets bat izan dut, eta hara, eguzkia, ilargia eta hamaika izar makurtu zitzaizkidan aurrean.

15. Eta entzun zituen bere aitak Josefen hitzak eta bere ametsa, eta ikusita bere anaiek gorroto ziotela Joseri gauza horregatik, Jakobek errieta egin zion Joseri bere anaiei aurrean gauza honengatik, esanez: Zer esan nahi du amets honek, eta zer esan nahi du zure anaia zaharragoen aurrean zeure burua goraipatzen duzun horrek?

16. Zure bihotzean uste al duzu ni, zure ama eta zure hamaika anaiek etorriko garela eta zure aurrean ahuspeztuko garela, gauza horiek esaten ari zarela?

17 Anaiek jeloskor zeuden haren hitz eta ametsen ondorioz, eta gorrotoa izaten jarraitu zuten, eta Jakobek ametsak bihotzean gorde zituen.

18 Eta Jakoben semeak Sikem-era joan ziren egun batean aitaren artaldea bazkatzera, garai hartan oraindik artzainak baitziren; eta Jakoben semeak egun hartan Sikem-en bazkatzen ari ziren bitartean, atzeratu egin ziren, eta abereak biltzeko garaia igaro zen, eta ez ziren iritsi.

19 Eta Jakobek ikusi zuen bere semeak Sikemen atzeratuta zeudela, eta Jakobek bere baitan esan zuen: Agian Sikemgo jendea altxatu da haien aurka borrokatzeko, eta horregatik atzeratu dira gaur etortzen.

20 Jakobek bere seme Jose deitu eta agindu zion: «Hara, zure anaiek Sikemen ari dira bazkatzen gaur, eta oraindik ez dira itzuli; zoaz, beraz, eta ikusi non dauden, eta ekarri ieza dazue berriak zure anaiei eta artaldearen osasunaz.

21 Eta Jakobek bere seme Jose Hebron haranera bidali zuen, eta Jose bere anaiei bila joan zen Sikemera, eta ezin izan zituen aurkitu, eta Jose Sikem ondoko zelaian ibili zen, bere anaiek nora joan ziren ikusteko, eta basamortuan bere bidea galdu zuen, eta ez zekien nora joan behar zuen.

22 Jaunaren aingeru batek aurkitu zuen bidean zelai aldera noraezean, eta Josek esan zion Jaunaren aingeruari: «Nire anaiek bilatzen ari naiz; ez al duzu entzun non ari diren bazkatzen?» Jaunaren aingeruak Joseri esan zion: «Zure anaiek hemen bazkatzen ikusi ditut, eta entzun ditut Dotanera bazkatzera joango direla esaten.

23 Josek Jaunaren aingeruaren ahotsa entzun zuen, eta Dotanera joan zen bere anaiengana, eta Dotanen aurkitu zituen artaldea bazkatzen.

24 Jose bere anaiengana joan zen, eta haiengana hurbildu baino lehen, hiltzea erabaki zuten.

25 Eta Simeonek bere anaiei esan zien: Begira, ametsen gizona gaur datorkigu, eta orain zatozte, hil dezagun eta bota dezagun basamortuko putzu batera, eta bere aitak guregandik bilatzean, esango dugu piztia gaizto batek jan duela.

26 Eta Rubenek entzun zituen bere anaiei Josefi buruz hitzak, eta esan zien: Ez zenukete gauza hau egin behar, nola begiratu diezaiokegu gure aita Jakobi? Bota ezazu zulo honetara han hil dadin, baina ez luzatu eskua haren

gainean bere odola isurtzeko; eta Rubenek hau esan zuen haien eskuetatik askatzeko, bere aitagana itzultzeko.

27 Jose bere anaiengana iritsi zenean, haien aurrean eseri zen, eta haiek gainera jauzi eta heldu eta lurrera bota zuten, eta kolore askotako jantzia kendu zioten.

28 Eta hartu eta putzu batera bota zuten, eta putzuan ez zegoen urik, sugeak eta eskorpioiak baizik. Eta Jose beldur zen putzuan zeuden suge eta eskorpioien. Eta Josek oiuhu egin zuen ozenki, eta Jaunak ezkutatu zituen sugeak eta eskorpioiak putzuaren alboetan, eta ez zioten kalterik egin Josefi.

29 Josek putzutik oiuhu egin zien bere anaiei eta esan zien: «Zer egin dizuet, eta zertan egin dut bekatu? Zergatik ez diozue Jaunari beldurrik niri? Ez al naiz zuen hezur eta haragikoa? Ez al da zuen aita Jakob, nire aita? Zergatik egiten didazue hau gaur, eta nola begiratuko diozue gure aita Jakobi?»

30 Eta oiuhuka jarraitu zuen eta bere anaiei deika hasi zen zulotik, eta esan zuen: Juda, Simeon eta Levi, ene anaiak, altxa nazazue jarri nauzuen iluntasunetik, eta zatozte gaur nirekin errukitzera, Jaunaren seme-alabak eta nire aita Jakob en semeak. Eta bekatu egin badizuet, ez al zarete Abrahamen, Isaaken eta Jakob en semeak? Umezurtz bat ikusten bazuten, errukitzen ziren harekin, edo gose zen bat, ogia ematen zioten jateko, edo egarri zen bat, ura ematen zioten edateko, edo biluzik zegoen bat, jantziekin estaltzen zuten!

31 Eta nola ezkutatuko diozu orduan zure errukia zure anaiari, zeren ni zure haragi eta hezurretakoa bainaiz, eta bekatu egin badizuet, ziur aski hau egingo duzue nire aitaren ondorioz!

32 Eta Josek hitz hauek putzutik esan zituen, eta bere anaiek ezin izan zioten entzun, ezta Josef en hitzei belarriak jarri ere, eta Jose negarrez eta negarrez ari zen putzuan.

33 Eta Josek esan zuen: Ai ene aitak gaur jakingo balu nire anaiek nirekin egin dutena eta gaur esan dizkidaten hitzak!

34 Eta bere anaia guztiek entzun zituzten bere oihuak eta negarra putzuan, eta bere anaiak joan eta putzutik atera ziren, Joser en oihuak eta putzuan zuen negarra ez entzuteko.

42. KAPITULUA

1 Joan ziren eta beste aldean eseri ziren, arku-jaurtiketa baten distantziara gutxi gorabehera, eta han eseri ziren ogia jatera, eta jaten ari zirela, elkarrekin aholkua hartu zuten zer egin harekin, hil ala bere aitari ekarri.

2 Kontseiluan zebiltzala, begiak altxatu eta ikusi zuten ismaeldar talde bat urrutitik zetorrela, Gilead-eko bidetik, Egiptora jaisten.

3 Judak esan zien: «Zer irabaziko dugu gure anaia hiltzen badugu? Agian Jainkoak eskatuko digu hura. Hona hemen haren inguruan proposatutako aholkua, zeina egin behar diozuen: Begira, ismaeldar talde hau Egiptora jaisten ari da,

4 Orain, beraz, zatozte, kendu diezaiogun, eta ez dezagun gure eskua haren gainean egon, eta haiek eramango dute eurekin, eta galduko da herriko jendearen artean, eta ez dugu gure eskuekin hilko. Eta proposamena atsegin izan zitzaizen bere anaiei, eta Judaren hitzaren arabera egin zuten.

5 Eta gai honi buruz hizketan ari zirela, eta ismaeldarren taldea haiengana iritsi baino lehen, zazpi merkatari

madiandar igaro ziren haien ondotik, eta pasatzean egarri ziren, eta begiak altxatu eta Jose hilobiratuta zegoen putzua ikusi zuten, eta begiratu zuten, eta hara, hegazti mota guztiak haren gainean zeudela.

6 Eta midiar hauek putzura joan ziren ura edatera, ura zuela uste baitzuten, eta putzura iritsi zirenean, Joser en ahotsa entzun zuten negarrez eta negarrez putzuan, eta putzura begiratu zuten, eta ikusi zuten eta hara non zegoen itxura ederreko eta itxura oneko gazte bat.

7 Eta deitu eta esan zioten: Nor zara zu, eta nork ekarri zaitu hona, eta nork jarri zaitu basamortuko zulo honetan? Eta denek lagundu zuten Jose altxatzen, eta atera zuten, eta zulotik igo zuten, eta hartu zuten, eta joan ziren beren bidaian, eta bere anaien ondotik pasa ziren.

8 Eta hauek esan zien: Zergatik egiten duzue hau, gure morroia guregandik hartu eta alde egiteko? Gazte hau zuloan sartu genuen gure aurka matxinatu delako, eta etorri eta ekarri eta eraman duzue; orain, itzuli iezaguzu gure morroia.

9 Madiandarrek erantzun zieten Jakob en semeek: «Zuen morroi hau al da, ala gizon honek zuen zerbitzura al dago? Agian zuek guztiok haren morroiak zarete, zeren zuek baino ederragoa eta ederragoa baita, eta zergatik esaten diguzue gezurra guztiok?»

10 Orain, beraz, ez dizuegu jaramonik egingo, ezta jaramonik egingo ere; gaztea basamortuko zulo batean aurkitu dugulako, eta eraman egin dugulako; beraz, aurrera jarraituko dugu.

11 Jakob en seme guztiak hurbildu zitzaizkien, eta jaiki eta esan zieten: «Itzuli iezaguzu gure morroia, eta zergatik hilko zarete denok ezpataren ahoz?». Midiarrek oiuhu egin zieten aurka, eta ezpatak atera eta Jakob en semeekin borrokatzera hurbildu ziren.

12 Eta hara, Simeon bere eserlekutik jaiki zen haien aurka, eta lurrera salto egin zuen, ezpata atera eta madiandarrengana hurbildu zen, eta oiuhu izugarria egin zuen haien aurrean, haren oihuak urrutitik entzun baitziren, eta lurra dardarka hasi zen Simeonen oihuarekin.

13 Madiandarrak izutu egin ziren Simeonen eta haren oihu en oihuaren aurrean, eta aurpegia lurrera erori ziren, izugarri izututa.

14 Eta Simeonek esan zien: Egiaz, ni naiz Simeon, Jakob en hebrearraren semea, eta nire anaiarekin batera Sikem hiria eta amortarren hiriak suntsitu ditut; Jainkoak horrela egingo dit, zuen anaia guztiak, Madiango herria eta Kanaango erregeak, zuekin etorriko balira ere, ezingo lukete nire aurka borrokatu.

15 Itzuli iezaguzu hartu duzun gaztea, zure haragia zeruko hegaztiei eta lurreko piztiei eman ez diedan lekura.

16 Midiarrek Simeonen beldur handiagoa izan zuten, eta izututa eta izututa hurbildu ziren Jakob en semeengana, hitz patetikoekin esanez:

17 Ziur esan duzula gaztea zure morroia dela, eta zure aurka matxinatu dela, eta horregatik sartu duzu zuloan; zer egingo duzu orduan bere nagusiaren aurka matxinatu den morroi batekin? Orain, beraz, saldu iezaguzu, eta behar duzun guztia emango dizugu; eta Jaunak atsegin izan zuen hori egitea, Jakob en semeek beren anaia hil ez zezaten.

18 Midiarrek, Jose itxura ederra eta atsegina zuela ikusita, bihotzez nahi izan zuten eta bere anaiei erosteko presaka zebiltzan.

19 Jakoben semeek madiandarrei entzun zieten eta hogeï zilarrezko txanponengatik saldu zieten beren anaia Jose, eta Ruben, haien anaia, ez zegoen eurekin, eta madiarrek Jose hartu eta Gilead aldera jarraitu zuten.

20 Bidean zihoazen, eta madiandarrek damutu egin zuten gaztea erosi izanaz, eta batak besteari esan zion: «Zer egin dugu hebrearrei kenduz gazte eder eta itxura oneko hau?».

21 Agian gazte hau hebrearren lurraldetik lapurtu dute, eta zergatik egin dugu hau, orduan? Bilatu eta gure eskuetan aurkitzen badute, haren ondorioz hilko gara.

22 Orain, gizon ausart eta boteretsuek saldu digute, gaur ikusi duzuen baten indarrarekin; agian bere lurraldetik lapurtu dute beren indarrez eta beso indartsuarekin, eta horregatik saldu digute eman diegun prezio txikiaren truke.

23 Eta horrela hizketan ari zirela, begiratu zuten, eta hara hasieran zetorren ismaeldar taldea, eta Jakoben semeek ikusi zutena, madiandarren aldera zihoala, eta madiandarrek elkarri esan zioten: «Zatozte, sal dezagun gazte hau guregana datozen ismaeldar taldeari, eta eman diogun apurra hartuko diogu, eta libratuko gara bere gaitakeriatik».

24 Eta hala egin zuten, eta ismaeldarregana iritsi ziren, eta madiarrek Jose ismaeldarrei saldu zieten hogeï zilarrezko txanponengatik, haren anaiei eman zizkietenak.

25 Midiandarrak Gileaderako bidetik joan ziren, eta ismaelitarrek Jose hartu eta gamelu baten gainean jarri zuten, eta Egiptora eraman zuten.

26 Eta Josek entzun zuen ismaeldarrak Egiptora zihoazela, eta Josek dolu egin eta negar egin zuen gauza honengatik, Kanaango lurraldetik, bere aitagandik, hain urrun egon behar zuelako, eta negarrez hasi zen gameluaren gainean zihoala, eta haien gizonetako batek ikusi egin zuen, eta gamelutik jaitsi eta oinez ibiltzera behartu zuen, eta hala ere, Josek negarrez eta negarrez jarraitu zuen, eta esan zuen: Ai ene aita, ene aita.

27 Ismaeldar bat jaiki eta Jose masailean jo zuen, eta oraindik negarrez jarraitu zuen; eta Jose bidean nekatuta zegoen, eta ezin izan zuen aurrera egin bere arimaren mingostasunagatik, eta denek jo eta atsekabetu egin zuten bidean, eta izutu egin zuten negar egiteari uzteko.

28 Eta Jaunak ikusi zituen Josefen handinahikeria eta haren atsekabea, eta Jaunak iluntasuna eta nahasmena ekarri zituen gizon haien gainera, eta hura jo zuten guztien eskua ihartu egin zen.

29 Eta elkarri esan zioten: Zer egin digu Jainkoak bidean? Eta ez zekiten hori Josegatik gertatu zitzaiera. Eta bidean jarraitu zuten gizonak, eta Efratako bidetik igaro ziren, non Rakel lurperatu zuten.

30 Jose bere amaren hilobira iritsi zenean, azkar joan zen bere amaren hilobira, eta hilobiaren gainean erori eta negar egin zuen.

31 Josek oiuhu egin zuen bere amaren hilobiaren gainean, eta esan zuen: «Ene ama, ene ama, ni erditu nauzun zuk! Esnatu zaitez orain, jaiki eta ikusi zure semea, nola saldu duten esklabo gisa, eta inork ez dio errukirik egingo».

32 Jaiki eta ikusi zure semea, negar egin nirekin nire atsekabeengatik, eta ikusi nire anaïen bihotza.

33 Esnatu ama, esnatu, esnatu lozorrotik niregatik, eta zuzendu zure borrokak nire anaïen aurka. Ai, nola kendu didaten nire jantzia, eta saldu naute dagoeneko bi aldiz

esklabo gisa, eta bereizi naute nire aitagandik, eta ez dago inor nirekin errukirik duenik.

34 Jaiki zaitez eta aurkeztu zure auzia haien aurka Jainkoaren aurrean, eta ikusi nork justifikatuko duen Jainkoak epaiketan, eta nork kondenatuko duen.

35 Jaiki zaitez, ama maitea, jaiki zaitez, esnatu lotatik eta ikusi nire aita nola dagoen bere arima nirekin gaur, eta kontsolatu eta lasaitu bere bihotza.

36 Eta Josek hitz hauek esaten jarraitu zuen, eta Josek oiuhu egin eta negar egin zuen mingots bere amaren hilobiaren gainean; eta isildu egin zen hitz egitean, eta bihotzeko samintasunagatik isildu egin zen hilobi gaineko harri bat bezala.

37 Josek lur azpitik berarekin hitz egiten zuen ahots bat entzun zuen, eta honek bihotzeko samintasunez, negarrez eta otoitz eginez erantzun zion hitz hauekin:

38 Ene semea, ene seme Jose, entzun ditut zure negar-hotsa eta zure aienearen oihuak; ikusi ditut zure malkoak; ezagutzen ditut zure atsekabeak, ene semea, eta atsekabe handia ematen dit zuregatik, eta atsekabe handia gehitu zaio nire atsekabeari.

39 Orain, beraz, ene seme Jose, Jaunarengan jarri itxaropena, eta itxaron harengan; ez izan beldurrik, Jauna zurekin baitago, eta berak libratuko zaitu atsekabe guztietatik.

40 Jaiki zaitez, semea, jaitsi Egiptora zure nagusiekin, eta ez izan beldurrik, Jauna zurekin baitago, semea. Eta hitz horiekin jarraitu zion Josefï, eta isildu egin zen.

41 Eta Josek hau entzun zuen, eta oso harrituta geratu zen horregatik, eta negarrez jarraitu zuen; eta ondoren, ismaeldar batek negarrez eta negarrez ikusi zuen hilobiaren gainean, eta haserre piztu zitzaion, eta handik bota zuen, eta jo eta madarikatu egin zuen.

42 Josek gizonetara esan zien: «Aurki dezadala grazia zuen aurrean, nire aitaren etxera eramateko; aberastasun ugari emango dizkizue.»

43 Eta erantzun zioten, esanez: Ez al zara esklaboa, eta non dago zure aita? Eta aita bat izan bazenu, ez zintuzkete bi aldiz saldu esklabo gisa hain balio txikian; eta haien haserre oraindik piztuta zegoen haren aurka, eta jotzen eta zigortzen jarraitu zuten, eta Josek negar egin zuen mingots.

44 Jaunak Josefen atsekabea ikusi zuen, eta Jaunak berriro jo zituen gizon hauek, eta zigortu egin zituen, eta Jaunak iluntasuna inguratu zuen lurraren gainean, eta tximistak distiratu eta trumoiak orro egin zuten, eta lurra dardarka hasi zen trumoiaren eta haize bortitzaren oihuarekin, eta gizonak izututa zeuden eta ez zekiten nora joan behar zuten.

45 Abereak eta gameluak gelditu egin ziren, eta haiek gidatu zituzten, baina ez ziren joan nahi izan, baizik eta jo egin zituzten, eta lurrean etzan ziren; eta gizonak elkarri esan zioten: Zer egin digu Jainkoak? Zein dira gure bekatuak eta zein dira gure bekatuak, gauza hau horrela gertatu zaigulako?

46 Eta haietako batek erantzun zien: «Baliteke esklabo hau atsekabetzearen bekatuagatik gertatu zaigula hau gaur; orain, beraz, erregutu iezaiozue barkamena emateko, eta orduan jakingo dugu noren erruz gertatu zaigun gaitz hau, eta Jainkoak errukirik badu gurekin, orduan jakingo dugu hau guztia esklabo hau atsekabetzearen bekatuagatik gertatzen zaigula».

47 Eta gizonek hala egin zuten, eta Josefi erregutu zioten eta barkamena eskatu zioten; eta esan zuten: Bekatu egin diogu Jaunari eta zuri; orain, beraz, eskatu iezaiozu zure Jainkoari heriotza hau gure artetik kentzeko, berari bekatu egin diogulako.

48 Eta Josek haien hitzen arabera egin zuen, eta Jaunak entzun zion Josefi, eta Jaunak kendu egin zuen gizon haiei Josegatik eragindako izurria, eta piztiak lurretik altxatu ziren eta eraman egin zituzten, eta aurrera jarraitu zuten, eta ekaitz bortitza baretu zen eta lurra lasaitu egin zen, eta gizonak Egiptora jaisteko bidaian jarraitu zuten, eta gizonek bazekiten gaitz hau Josegatik gertatu zitzaizela.

49 Eta elkarri esan zioten: «Badakigu haren atsekabeagatik gertatu zaigula gaitz hau; zergatik ekarri behar dugu heriotza hau gure arimen gainera? Kontsultatu dezagun zer egin esklabo honekin.»

50 Eta batek erantzun zuen: Bai, berak esan zigun bere aitagana itzultzeko; orain, beraz, zatozte, eraman dezagun berriro eta esango digun lekura joango gara, eta hartu dezagun haren familiatik berarentzat eman dugun saria eta gero joango gara.

51 Eta batek berriro erantzun zuen eta esan zuen: Begira, aholku hau oso ona da, baina ezin dugu hori egin, bidea oso urrun baitago guregandik, eta ezin gara gure bidetik atera.

52 Eta beste batek erantzun zien: Hau da hartu beharreko aholkua, ez gara alde batera utziko; hara, gaur Egiptora goaz, eta Egiptora iritsitakoan, han prezio altuan salduko dugu, eta bere gaiztakeriatik libratuko gara.

53 Gauza hau gizonei atsegin zitzaaien, eta hala egin zuten, eta Egiptorako bidaiarekin jarraitu zuten Josefekin.

43. KAPITULUA

1 Jakoben semeek Jose anaia mihiandarrei saldu zietenean, bihotzak hunkitu zitzaizkien harengatik, eta damutu ziren beren ekintzez, eta bilatu zuten itzultzeko, baina ezin izan zuten aurkitu.

2 Ruben Jose sartu zuten putzura itzuli zen, ateratzeko eta aitari itzultzeko. Ruben putzuaren ondoan zegoen, eta ez zuen hitzik entzun, eta Jose! Jose! dei egin zuen, eta inork ez zuen erantzun edo hitzik esan.

3 Eta Rubenek esan zuen: Jose beldurrez hil da, edo suge batek eragin dio heriotza; eta Ruben putzura jaitsi zen, eta Jose bilatu zuen, baina ezin izan zuten aurkitu putzuan, eta berriro atera zen.

4 Rubenek bere jantziak urratu zituen eta esan zuen: Haurra ez dago han, eta nola adiskidetuko dut nire aita haren inguruan hilda badago? Eta bere anaiengana joan zen eta Josegatik atsekabetuta aurkitu zituen, eta elkarrekin aholkuak ematen ari ziren nola adiskidetu beren aita haren inguruan, eta Rubenek bere anaiei esan zien: Putzura iritsi naiz eta hara, Jose ez zegoen han, zer esango diogu orduan gure aitari, nire aitak mutila bakarrik eskatuko baitit.

5 Anaiek erantzun zioten: «Horrela eta hala egin genuen, eta gero bihotzak jota geratu zitzaizkigun ekintza horrengatik, eta orain eserita gaude gure aita nola adiskidetu aitzakia baten bila.

6 Rubenek esan zien: «Zer egin duzue gure aitaren ile zuriak atsekabeaz hilobira eramateko? Ez da ona egin duzuenan».

7 Ruben haiekin eseri zen, eta denek jaiki eta zin egin zioten elkarri ez ziotela gauza hau Jakobi esango, eta denek esan zuten: «Gure aitari edo haren etxeari hau esaten dion gizona, edo lurraldeko edozein haurri kontatzen diona, denok haren aurka altxatuko gara eta ezpataz hilko dugu».

8 Jakoben semeek elkarren beldur izan zuten gai honetan, gazteenetik zaharreneira, eta inork ez zuen hitzik esan, eta gauza bihotzean gorde zuten.

9 Eta gero eseri ziren gauza horiei guztiei buruz beren aita Jakobi zer bait esateko erabakitzeko eta asmatzeko.

10 Isakarren esan zien: «Hona hemen aholku bat, ondo iruditzen bazaizue hau egitea: hartu Joseran jantzia, urratu ezazue, hil ahuntz bat eta busti ezazue odolean.

11 Eta bidali gure aitari eta ikusten duenean esango du piztia gaizto batek jan duela, beraz, urratu haren berokia eta hara, haren odola izango da haren berokiaren gainean, eta hau eginez gero, libre izango gara gure aitaren marmarretatik.

12 Isakarren aholkua atsegin izan zitzaien, eta entzun egin zioten, eta Isakarren aholkuaren arabera jokatu zuten.

13 Eta bizkor joan ziren, Joseran jantzia hartu eta urratu egin zuten, eta ahuntz bat hil zuten, eta jantzia ahuntzaren odolean busti, eta gero hautsetan zapaldu zuten, eta jantzia beren aita Jakobi bidali zioten Neftaliren eskutik, eta hitz hauek esateko agindu zioten:

14 Abereak bildu eta Sikemerako bideraino eta harago iritsi ginenean, basamortuan bidean aurkitu genuen jantzi hau odolez eta hautsez bustita; orain jakin ezazu zure semearen jantzia den ala ez.

15 Neftali joan zen bere aitagana, eta honek eman zion jaka, eta anaiek agindutako guztia esan zion.

16 Eta Jakobek Josef jantzia ikusi zuen eta ezagutu zuen eta aurpegia lurrera erori zen, eta harri bat bezain geldi geratu zen, eta gero jaiki eta ozenki eta negarrez oihu egin zuen eta esan zuen: Nire seme Josef jantzia da!

17 Jakobek berehala bidali zuen bere morroi bat semeei. Semeek haiengana joan eta artaldeekin bidean zetozela aurkitu zituen.

18 Eta Jakobek semeak aitarengana joan ziren arratsalde aldera, eta hara, jantziak urratuta eta hautsa buru gainean zutela, eta aita negarrez eta ozenki negarrez aurkitu zuten.

19 Eta Jakobek bere semei esan zien: Esadazue egiazki zer gaitz ekarri didazue gaur bat-batean gainera? Eta haiek erantzun zioten aitari Jakobi: Gaur bidean gindoazen artaldeak bildu ondoren, eta Sikem hirira iritsi gara basamortuko bidetik, eta jantzi hau odolez beteta aurkitu dugu lurrean, eta jakin dugu eta bidali dizugu, jakin badezakezu.

20 Eta Jakobek bere semeen hitzak entzun zituen, eta ozenki oihu egin zuen, eta esan zuen: Nire semearen jantzia da, piztia gaizto batek jan du; Jose zatitan urratuta dago, gaur bidali baitut ea ondo zauden zuekin eta artaldeekin, eta zuregandik berriak ekartzeko, eta joan da nik agindu bezala, eta hau gertatu zaio gaur, nire semea zurekin zegoela uste nuen bitartean.

21 Jakoben semeek erantzun zuten: «Ez da guregana etorri, eta ez dugu ikusi zuregandik alde egin genuenetik orain arte».

22 Eta Jakobek haien hitzak entzun zituenean, berriro oihu egin zuen, eta jaiki eta urratu zituen bere jantziak, eta zakuz jantzi zuen gerrian, eta negarrez hasi zen mingots,

eta dolu egin zuen eta negarrez oihuka hasi zen, eta hitz hauek esan zituen:

23 Jose ene semea, oi ene seme Jose, gaur bidali zaitut zure anaien ongizatearen ondoren, eta hara, zatitan urratu zaituzte; nire eskutik gertatu zaio hau nire semeari.

24 Pena ematen dit zuregatik, Jose ene semea, pena ematen dit zuregatik; zein gozoa izan zinen niretzat bizitzan zehar, eta orain zein mingotsa den niretzat zure heriotza.

25 O zure ordeztu hil izan banintz, Jose ene semea, zeren oso atsekabetuta nago zuregatik, seme ene, seme ene, seme ene. Jose ene semea, non zaude, eta nora eraman zaituzte? Jaiki, jaiki zure lekutik, eta zatoz eta ikus ezazu zuregatik dudana atsekabea, seme ene Jose.

26 Zatoz orain, zenbatu begietatik masailetatik behera dabiltzan malkoak, eta ekarri itzazu Jaunaren aurrera, haren haserrea niregandik urrun dadin.

27 O Jose, semea, nola erori zinen, munduaren hasieratik gaurdaino inor erori ez zen baten eskutik; etsai baten kolpeak hil zaituzte, krudelkeriaz jota, baina badakit hau gertatu zaizula, nire bekatuaren ugaritasunagatik.

28 Jaiki zaitez orain eta ikusi zein mingotsa den zuregatik dudana atsekabea, ene seme! Ez zaitut nik hazi, ez sortu, ez eman arnasa eta arima, baizik eta Jainkoa izan da zintuena sortu eta zure hezurak eraiki eta haragizko estaldurak eman dizkizuna, eta biziaren hatsa eman dizu sudurzuloetan, eta gero eman zintuena.

29 Egiaz, zu niri eman zidan Jainkoak hartu zaitu niregandik, eta horrelako zerbait gertatu zaizu.

30 Eta Jakobek Josefi buruz hitz hauekin jarraitu zuen, eta negar egin zuen mingots; lurrera erori eta isildu egin zen.

31 Jakobek seme guztiek, aitaren atsekabea ikusita, damutu egin ziren egindakoaz, eta negar egin zuten saminkin.

32. Eta Juda jaiki eta aitaren burua lurretik altxatu eta bere magalean jarri zuen, eta aitaren malkoak masailetatik garbitu zituen, eta Judak negarrez hasi zen negarrez, aitaren burua harri bat bezala geldirik zegoen bitartean.

33 Eta Jakobek semeek ikusi zuten aitaren atsekabea, eta oihuak altxatu eta negarrez jarraitu zuten, eta Jakob oraindik lurrean etzanda zegoen harri bat bezala.

34. Eta bere seme, morroi eta morroiaren seme-alabak jaiki eta inguruan jarri ziren hura kontsolatzeko, baina hark ez zuen kontsolatu nahi izan.

35 Jakobek etxe osoa jaiki eta dolu handi bat egin zuen Jose eta aitaren atsekabeagatik. Isaakengana, Abrahamen semearengana, Jakobek aitarengana, iritsi zen berri hau, eta negar egin zuen mingots Josegatik, bera eta bere etxe osoa. Hebron bizi zen lekutik joan zen, bere gizonekin batera, eta kontsolatu zuen bere seme Jakob, baina ez zuen kontsolatu nahi izan.

36 Eta horren ondoren, Jakob lurretik jaiki zen, eta malkoak masailetatik behera zerizkion, eta bere semeek esan zuten: Jaiki eta hartu zuen ezpatak eta arkuak, eta joan zelaira, eta bilatu ea nire semearen gorpua aurki dezakezuen eta ekarri niri lurperatu dezadan.

37 Bilatu, otoitz egiten dizut, piztien artean eta ehizatu itzazu, eta lehenengo etortzen dena hartu eta ekarri niri. Agian Jaunak gaur barkatuko dio nire atsekabeari, eta prestatuko dio zure aurrean nire semea zatitan urratu zuena, eta ekarri niri, eta mendekatuko dut nire semearen auzia.

38. Eta semeek egin zuten aitzak agindu bezala, eta goizean goiz jaiki ziren, eta bakoitzak bere ezpata eta arkua hartu zituen eskuan, eta zelaira joan ziren piztiak ehizatzen.

39 Jakob oraindik ere oihuka eta negarrez ari zen, etxean hara eta hona zebilen, eskuak jotzen, esanez: «Jose, ene semea, Jose, ene semea».

40 Jakobek semeak basamortura joan ziren piztiak harrapatzen, eta hara, oso bat etorri zitzaion, eta harrapatu egin zuten, eta aitari eraman zitoten, eta esan zitoten: Hau da aurkitu dugun lehenengoa, eta ekarri dizugu agindu zenigun bezala, eta zure semearen gorpua ezin izan dugu aurkitu.

41 Eta Jakobek hartu zuen piztia bere semeen eskuetatik, eta oihu egin zuen ahots handi eta negarrez, piztia eskuan zuela, eta bihotz mingots batekin hitz egin zion piztiari: Zergatik irentsi duzu nire seme Josef, eta nola ez duzu izan lurreko Jainkoaren beldurrik, edo nire seme Josefengatik izan dudana atsekabearen beldurrik?

42 Eta alferrik jan zenuen nire semea, ez baitzuen indarkeriarik egin, eta horrela errudun bihurtu ninduzun haren kontura, beraz, Jainkoak jazarria dena eskatuko du.

43 Jaunak piztiaren ahoa ireki zuen Jakob kontsolatzeko bere hitzekin, eta piztiak erantzun zion Jakobi eta hitz hauek esan zizkion,

44 Lurrean sortu gintuen Jainkoa bizi den bezala, eta zure arima bizi den bezala, ene jauna, ez nuen zure semea ikusi, ezta puskatu ere, baizik eta urrutiko lurralde batetik etorri naiz gaur joan zidan semearen bila, eta ez dakit bizirik dagoen ala hilda dagoen.

45 Eta gaur etorri naiz landan nire semearen bila, eta zure semeek aurkitu naute, eta harrapatu naute eta areagotu egin dute nire atsekabea, eta gaur ekarri naute zure aurrera, eta orain esan dizkizut nire hitz guztiak.

46. Eta orain, gizasemea, zure eskuetan nago, eta egin iezadazu gaur nahi duzuna. Baina ni sortu nauen Jainkoaren biziaren zin dagit ez dudala zure semea ikusi, ezta puskatu ere, eta ez da gizakiaren haragirik sartu nire ahoan nire bizitzako egun guztietan.

47 Eta Jakob piztiaren hitzak entzun zituenean, harrituta geratu zen, eta piztia bere eskutik askatu zuen, eta piztia bere bidetik joan zen.

48 Jakobek egunero negarrez eta oihuka ari zen Josegatik, eta egun askotan egin zuen dolu bere semeagatik.

44. KAPITULUA

1 Ismaelen semeak, Jose madiandarrengandik erosi zutenak —bere anaiengandik erosi zutenak—, Egiptora joan ziren Josefekin batera. Egiptoko mugara iritsi ziren. Egiptora hurbildu zirenean, Abrahamen seme Medanen semeetako lau gizonekin egin zuten topo, Egiptoko lurraldetik abiatu zirenak.

2 Ismaelitarrek esan zieten: «Esklabo hau erosi nahi al duzue?» Eta haiek esan zuten: «Eman iezaguzue». Eta Jose eman zieten, eta ikusi zuten oso gazte ederra zela, eta hogeik siklotan erosi zuten.

3 Ismaelitarrek Egiptorako bidaia jarraitu zuten, eta Medanimekoak ere egun hartan itzuli ziren Egiptora, eta Medanimekoek elkarri esan zitoten: «Hara, entzun dugu Potifarrek, Faraoiaren ofizialak, guardia-kapitainak, zerbitzari on bat bilatzen duela, haren aurrean egongo dena,

haren zerbitzura egongo dena eta bere etxearen eta bere ondasun guztien gainbegirale izendatuko duena.

4 Sal diezaiozun orain, nahi dugunaren truke; baldin eta eman diezaguke behar duguna.

5. Eta Medaniar hauek joan eta Potifarren etxera etorri ziren, eta esan zioten: Entzun dugu zerbitzari on baten bila zabiltzala zure zerbitzura joateko. Hona hemen zerbitzari bat zure gustukoa izango dena. Eman diezagukezu nahi duguna, eta salduko dizugu.

6 Eta Potifarrek esan zuen: «Ekarri ezazu nire aurrera, eta ikusiko dut; eta, nahi badut, emango dizut berarentzat behar duzuna».

7 Medaniarrak joan ziren, Jose ekarri eta Potifarren aurrean jarri zuten. Potifar ikusi zuen eta oso pozik geratu zen. Potifarrek esan zien: «Esadazue zer behar duzuen gazte honentzat?»

8 Eta haiek erantzun zuten: Laurehun zilarrezko txanpon nahi ditugu berarentzat. Eta Potifarrek esan zuen: Emango dizkizut, baldin eta bere salmentaren agiria ekartzen badidazu eta bere historia kontatzen badidazu, agian lapurte egin dezaketelako; gazte hau ez da ez esklaboa, ez esklabo baten semea, baina pertsona eder eta dotore baten itxura ikusten diot.

9 Eta Medaniarrek joan ziren eta saldu zieten ismaeldarrak ekarri zizkieten, eta hauek esan zioten: Esklabo bat da eta saldu egin diegu.

10 Eta Potifarrek entzun zituen ismaeldarren hitzak, Medaniarrei zilarra eman zienean; eta Medaniarrek zilarra hartu eta beren bidaiarekin jarraitu zuten, eta ismaeldarrak ere etxera itzuli ziren.

11 Potifarrek Jose hartu eta bere etxera eraman zuen, berari zerbitzatzeko. Josek Potifarren begikotasuna aurkitu zuen, eta honek konfiantza jarri zion, eta bere etxeko arduradun izendatu zuen, eta berea zen guztia eman zion eskuetan.

12 Jauna Josefekin zegoen, eta gizon oparoa bihurtu zen, eta Jaunak Potifarren etxea bedekatu zuen Josegatik.

13 Potifarrek Josefen esku utzi zituen zituen gauza guztiak, eta Josek gauzak sartu eta irteten zituen, eta dena bere nahiaren arabera arautzen zen Potifarren etxean.

14 Jose hemezortzi urtekoa zen, begi ederrak eta itxura ederra zuen gaztea, eta ez zen haren antzekorik Egiptoko lurralde osoan.

15 Garai hartan, bere nagusiaren etxean zegoela, etxetik sartu eta irteten eta bere nagusiaren zain zebilela, Zelikak, bere nagusiaren emazteak, Joserengana altxatu zituen begiak, eta begiratu zion; hara, gazte ederra eta itxura onekoa zen.

16 Eta bihotzean irrikatu zuen haren edertasuna, eta bere arima Josefengan finkatuta zegoen, eta egunero liluratu zuen, eta Zelikak egunero konbentzitzen zuen Jose, baina Josek ez zituen begiak altxatu bere nagusiaren emaztea ikusteko.

17 Eta Zelikak esan zion: Zein ederrak diren zure itxura eta itxura! Egiaz, esklabo guztiak ikusi ditut, eta ez dut ikusi zu bezain esklabo ederrik. Eta Josek esan zion: Ziur nago amaren sabelean sortu ninduen hark sortu zuela gizateria guztia.

18 Eta emakumeak esan zion: Zein ederrak diren zure begiak, zeinekin itsutu dituzun Egiptoko biztanle guztiak, gizon-emakumeak! Eta gizonak esan zion: Zein ederrak

diren gu bizirik gauden bitartean, baina hilobian ikusiko bazenitu, ziur aski aldenduko zinateke haietatik.

19 Eta emakumeak esan zion: Zein ederrak eta atseginak diren zure hitz guztiak; har ezazu, mesedez, etxean duzun harpa, jo ezazu eskuekin, eta entzun ditzagun zure hitzak.

20 Eta esan zion: Zein ederrak eta atseginak diren nire hitzak, nire Jainkoaren eta haren aintza goraiatzan ditudanean; eta hark esan zion: Zein ederra den zure buruko ilea! Begira etxean duzun urrezko orrazia, hartu, mesedez, eta kizkurtu zure buruko ilea.

21 Eta esan zion: Noiz arte esango dituzu hitz hauek? Utzi hitz hauek niri esateari, eta jaiki eta arduratu zure etxeko arazoez.

22 Eta emakumeak esan zion: Ez dago inor nire etxean, eta ez dago ezer entzuteko zure hitzei eta zure nahiari baino; hala ere, ezin izan zuen Jose beregana ekarri, eta hark ez zion begirik jarri, baizik eta lurrera begiratu zuen.

23 Eta Zelikak Jose bere bihotzean nahi zuen berarekin oheratzea, eta Jose etxean bere lana egiten ari zenean, Zelika etorri eta haren aurrean eseri zen, eta egunero bere hizketaldiarekin limurtzen zuen berarekin oheratzeko, edo inoiz ere ez ikusteko, baina Josek ez zion jaramonik egin.

24. Eta hark esan zion: «Nire hitzak betetzen ez badituzu, heriotzaren zigorrarekin zigortuko zaitut eta burdinazko uztarri bat jarriko dizut gainean».

25 Josek esan zion: «Ziur aski Jainkoak, gizakia sortu zuenak, askatzen ditu presoan kateak, eta berak libratuko nau zure espetxetik eta zure epailetatik».

26 Eta ezin izan zuenean konbentzitu, konbentzitzeko, eta bere arima oraindik harengana finkatuta zegoelarik, bere desirak gaixotasun larri batean sartu zuen.

27 Egiptoko emakume guztiak bisitatzeraz joan ziren, eta esan zioten: Zergatik zaude egoera ahul honetan? Ezer falta ez duzuna. Zure senarra printze handi eta ospetsua da erregearen aurrean. Zure bihotzak nahi duen ezer faltako al zaizu?

28 Zelikak erantzun zien: Gaur jakingo duzue nondik datorren nahasmendu hau, ni ikusten nauzuen bezala. Bere neskameei agindu zien janaria prestatzeko emakume guztientzat, eta oturuntza bat egin zien, eta emakume guztiak jan zuten Zelikaren etxean.

29 Eta labanak eman zizkien zitrikoak zuritzeko jateko, eta agindu zuen Jose jantzi garestiak janitzeko, eta haien aurrean agertzeko, eta Jose haien begien aurrean agertu zen eta emakume guztiak Joseri begiratu zioten, eta ezin zuten begiak kendu beragandik, eta denek eskuetan zituzten labanekin eskuak moztu zituzten, eta eskuetan zituzten zitriko guztiak odolez beteta zeuden.

30 Eta ez zekiten zer egin zuten, baina Joseraren edertasunari begira jarraitu zuten, eta ez zituzten begiak alde batera utzi.

31 Eta Zelikak ikusi zuen zer egin zuten, eta esan zien: Zer egin duzue lan hau? Hara, zitrikoak eman dizkizuet jateko, eta zuek guztiok ebaki dituzue eskuak.

32 Eta emakume guztiak ikusi zituzten beren eskuak, eta hara odolez beteta zeudela, eta haien odola beren jantzien gainera isurtzen ari zela, eta esan zioten: Zure etxeko esklabo honek garaitu gaitu, eta ezin izan genituen betazalak beragandik kendu bere edertasunagatik.

33 Eta hark esan zien: Hau gertatu zitzaizue, bai, hari begiratu zenioten unean, eta ezin izan zenuten eutsi; nola eutsi diezaioket, bada, etengabe nire etxean dagoenean, eta

egunero nire etxetik sartzen eta irteten ikusten dudanean? Nola eutsi diezaioket, bada, gainbehera edo baita hiltzeari ere horregatik?

34 Eta esan zioten: Hitzak egiazkoak dira, nork ikus dezake etxean dagoen forma eder hau eta sailhestu egin daiteke beragandik? Ez al da zure esklaboa eta morroia zure etxean? Zergatik ez diozu esaten zure bihotzean dagoena, eta zergatik uzten duzu zure arima galtzen gai honengatik?

35 Eta esan zien: Egunero saiatzen naiz konbentzitzen, eta ez ditu nire nahiak onartuko, eta dena ona agindu nion, eta hala ere, ezin izan dut itzuli; beraz, gainbehera batean nago, ikusten duzuen bezala.

36 Zelika oso gaixo jarri zen Joserekiko zuen maitasunagatik, eta izugarri maiteminduta zegoen harekin, eta Zelikaren etxeko jende guztiak eta bere senarrarenak ez zekiten ezer gai honetaz, Zelika gaixorik zegoela Joserekiko zuen maitasunagatik.

37 Eta bere etxeko guztiek galdetu zioten: Zergatik zaude gaixo eta ahul, eta ez zaizu ezer falta? Eta hark erantzun zien: Ez dakit egunero handitzen ari zaidan gauza hau.

38 Emakume guztiak eta haren lagunak egunero etortzen ziren hura ikustera, eta berarekin hitz egiten zuten, eta hark esan zien: Hau Joseren maitasunari esker bakarrik izan daiteke; eta haiek esan zioten: Liluratu eta atxilotu isilpean, agian entzungo dizu eta heriotza hau uxatu egingo dizu.

39 Eta Zelika okerrera egin zuen Joserekiko maitasunagatik, eta gero eta ahulago joan zen, zutik egoteko indar gutxi izan arte.

40 Egun batean, Jose bere nagusiaren lana egiten ari zen etxean, eta Zelika isilpean etorri eta bat-batean eraso egin zion, eta Jose haren aurka altxatu zen, eta bera baino indartsuagoa zen, eta lurrera bota zuen.

41 Eta Zelikak negar egin zuen harenganako bihotzeko desioagatik, eta negarrez erregutu zion, eta malkoak masailetatik behera isuri zitzaizkion, eta erregu-ahotsez eta arimako mingostasunez hitz egin zion, esanez:

42 Entzun, ikusi edo ezagutu al duzu inoiz ni bezain emakume eder bat, edo ni baino hobea, egunero zurekin hitz egiten duena, zureganako maitasunaz gainbehera erortzen dena, ohore hau guztia ematen dizuna, eta hala ere nire ahotsari jaramonik egiten ez diozunik?

43 Eta zure nagusiaren beldurrez bada zigortu ez zaitzan, errege bizi den bezala, ez dizu kalterik egingo zure nagusiarengan gauza honengatik; orain, beraz, otoitz egin iezadazu entzun iezadazu, eta onartu eman dizudan ohoreagatik, eta atzeratu heriotza hau niregandik, eta zergatik hil behar dut zuregatik? Eta isildu egin zen hitz egiteaz.

44 Josek erantzun zion: «Ez egin ezer niregandik eta utzi kontu hau nire nagusiari; nire nagusiak ez daki zer daukadan etxean, berea den guztia nire esku utzi baitu. Nola egingo ditut gauza horiek nire nagusiaren etxean?»

45. Izan ere, ohoratu nau bere etxean, eta bere etxeko arduradun izendatu nau, eta goratu nau, eta ez dago etxe honetan ni baino handiagoa den inor, eta nire nagusiak ez dit ezer debekatu, zu izan ezik, bere emaztea zarena. Nola esan diezazkidekezu, bada, hitz hauek, eta nola egin diezaioket gaitz handi hau eta bekatu hau Jainkoari eta zure senarrari?

46 Orain, beraz, ez zaitetz nigandik joan, eta ez esan gehiago horrelako hitzik, ez baitut zure hitzei jaramonik

egingo. Baina Zelikak ez zion entzun nahi izan Josefi hitz hauek esan zionean, baina egunero engainatzen zuen entzuteko.

47 Eta ondoren gertatu zen Egiptoko erreka bere alde guztietan bete zela, eta Egiptoko biztanle guztiak irten ziren, eta baita erregea eta printzeak ere panderoak eta dantzak joz irten ziren, izan ere, poz handia zen Egipton, eta Sihor itsasoaren uholde garaian jaieguna, eta hara joaten ziren egun osoan poztera.

48 Egiptoarrak ibaira joan zirenean poz-pozik egoteko, ohitura zuten bezala, Potifarren etxeko jende guztia joan zen haiekin, baina Zelika ez zen haiekin joan nahi izan, esan baitzuen: «Oso gaizki nago». Eta bakarrik geratu zen etxean, eta ez zegoen beste inor berarekin etxean.

49 Jaiki eta bere tenplura igo zen etxean, eta printze-jantziekin jantzi zen, eta buruan jarri zituen onix harribitxiak, zilarrez eta urrez intxaurratuak, eta aurpegia eta azala edertu zituen emakumeen garbiketa-likido mota guztiekin, eta tenplua eta etxea kasi azkar eta intsentsuarekin lurrindu zituen, eta mirra eta aloë zabaldu zituen, eta gero tenpluaren sarreran eseri zen, etxeko pasabidean, nondik Jose bere lana egitera igarotzen zen, eta hara, Jose sorotik etorri zen, eta etxera sartu zen bere nagusiaren lana egitera.

50 Eta igaro behar zuen lekura iritsi zen, eta Zelikaren lan guztiak ikusi zituen, eta atzera egin zuen.

51 Zelikak Jose atzera egiten ikusi zuen harengandik, eta oihi egin zion, esanez: Zer gertatzen zaizu, Jose? Zatoz zure lanera, eta hara, lekua egingo dizut zure eserlekuraino joan arte.

52 Eta Jose etxera itzuli zen, eta handik bere eserlekuaren lekura joan zen, eta bere nagusiaren lana ohi bezala egiteko eseri zen eta hara Zelika etorri zitzaion eta aurrean jarri zitzaion printze-jantziekin, eta bere arroparen usaina urrunera zabaldu zen.

53 Eta presaka joan zen eta Jose eta haren jantziak heldu zituen, eta esan zion: Erregea bizi den bezala, nire eskaera betetzen ez baduzu, gaur hilko zara. Eta presaka joan zen eta beste eskua luzatu eta ezpata bat atera zuen jantzien azpitik, eta Joseren lepoan jarri zuen, eta esan zuen: Jaiki eta bete nire eskaera, eta bestela, gaur hilko zara.

54 Eta Jose beldur zen gauza hori egiten ari zelako, eta ihes egiteko jaiki zen, eta emakumeak jantzien aurrealdea heldu zion, eta ihesaren izuan Zelikak hartu zuen jantzia urratu zen, eta Josek jantzia Zelikaren eskuan utzi zuen, eta ihes egin eta atera zen, beldurrez baitzegoen.

55 Eta Zelikak Joseren jantzia urratuta zegoela ikusi zuenean, eta eskuan utzi eta ihes egin zuela, bere bizitzaren beldur izan zen, haren berri zabalduko ez ote zen, eta jaiki eta maltzurkeriaz jokatu zuen, eta jantzita zituen jantziak kendu eta beste jantziak jantzi zituen.

56 Joseren jantzia hartu eta bere ondoan jarri zuen, eta joan eta eseri zen gaixorik zegoen lekuan, etxeko jendea ibaira joan baino lehen. Etxean zegoen mutil gazte bati deitu zion, eta etxeko jendeari deitzeko agindu zion.

57 Eta ikusi zituenean, ozenki eta intzirika esan zien: «Ikusi zer ekarri didan zuen nagusiak etxera, gaur etorri baita nirekin oheratzera».

58 Zu irten zinenean etxera etorri zen, eta etxean inor ez zegoela ikusita, niregana etorri eta heldu egin ninduen, nirekin oheratzeko asmoz.

59 Eta haren jantziak hartu eta urratu nituen, eta ozenki oihu egin nion aurka; eta oihuka hasi nintzenean, bere bizitzaren beldur izan zen, jantzia utzi zidan aurrean eta ihes egin zuen.

60 Eta haren etxeko jendeak ez zuen ezer esan, baina haien haserrea oso sutan zegoen Josefen aurka, eta bere nagusiarengana joan eta haren azpijokoaren hitzak kontatu zizkioten.

61 Potifar etxera itzuli zen haserre bizian, eta bere emazteak oihu egin zion, esanez: «Zer egin didazu garagardogile bat etxera ekarri? Gaur etorri zait nirekin jolastera; horrela egin dit gaur.»

62 Potifarrek bere emaztearen hitzak entzun zituen, eta Jose zigortzeko agindu zuen, eta hala egin zioten.

63 Eta jotzen ari ziren bitartean, Josek oihu egin zuen ozenki, eta begiak zerura jaso zituen, eta esan zuen: Jainko Jauna, badakizu gauza hauetatik guztietatik errugabea naizela, eta zergatik hil behar dut gaur gezurrezko arrazoiengatik, ezagutzen dituzun gizon gaizto zirkunzidatu gabe hauen eskutik?

64 Potifarren gizonak Jose jotzen zuten bitartean, negarrez eta oihuka jarraitu zuen, eta hamaika hilabeteko haur bat zegoen han, eta Jaunak haurraren ahoa ireki zuen, eta hitz hauek esan zituen Potifarren gizonen aurrean, Jose jotzen ari zirenen aurrean, esanez:

65 Zer nahi duzu gizon honengandik, eta zergatik egiten diozu kalte hau? Nire amak gezurrak esaten ditu eta gezurrak esaten ditu; horrela izan zen transakzioa.

66 Eta haurrak zehatz-mehatz kontatu zien gertatutako guztia, eta Zelikak Josefi esandako hitz guztiak egunero adierazi zizkien.

67 Eta gizon guztiek entzun zituzten haurraren hitzak eta harrituta geratu ziren haurraren hitzez, eta haurra isildu egin zen.

68 Potifar oso lotsatuta zegoen bere semearen hitzekin, eta bere gizonak agindu zien ez zezatela gehiago Jose jo, eta gizonak Jose jotzeari utzi zioten.

69 Potifarrek Jose hartu eta agindu zuen erregearen epaile ziren apaizen aurrera eramateko, gai honi buruz epaitu zezaten.

70 Potifar eta Jose erregearen epaile ziren apaizen aurrera joan ziren, eta hark esan zien: Erabaki, mesedez, zer epaiketa dagokion morroi bati, horrela jokatu baitu.

71 Apaizek Josefi esan zioten: «Zergatik egin diozu hau zure nagusiari?». Josek erantzun zien: «Ez horrela, jaunok, horrela izan da kontua». Potifarrek Josefi esan zion: «Ziur nago zure esku utzi ditudala nireak diren gauza guztiak, eta ez dizut ezer ukatu nire emaztea izan ezik; nola egin dezakezu gaiztakeria hau?»

72 Josek erantzun zuen: «Ez horrela, ene jauna, bizi den Jaunaren eta bizi den zure arimaren zin dagit, ene jauna, zure emaztearengandik entzun duzun hitza gezurra da, gaur horrela izan baita gertatua.»

73 Urtebete igaro da zure etxean egon naizenetik; ikusi al duzu nigan gaiztakeriarik, edo nire bizitza eskatzera eramán zaitzakeen ezer?

74 Eta apaizek Potifarri esan zioten: «Bidali, mesedez, Joseren jantzi urratua ekartzeko, eta ikus dezagun bertan dagoen urradura. Eta urradura jantziaren aurrean badago, orduan aurpegia haren aurrean egongo zen, eta emakumeak

heldu egingo zion, harengana etortzeko; eta engainuz egin zuen zure emazteak esan duen guztia.»

75 Joseferen jantzia apaiz epaileen aurrean eramán zuten, eta ikusi zuten, eta hara non urradura Josefen aurrean zegoen, eta epaile guztiek bazekiten emakumeak estutu zuela, eta esan zuten: Heriotzaren epaia ez zaio esklabo honi zor, ez baitu ezer egin, baina bere epaia da espetxean sartzea, haren bidez zure emaztearen aurka zabaldu den txostenagatik.

76 Potifarrek entzun zituen haien hitzak, eta espetxean sartu zuen, erregearen presoak giltzapetuta zeuden lekuan, eta Jose hamabi urtez egon zen espetxean.

77 Eta hala ere, bere nagusiaren emaztea ez zen berarengandik aldendu, eta ez zuen egunero hitz egiteari utzi, berari entzuteko, eta hiru hilabeteren buruan Zelikak egunero joaten jarraitu zuen Josefengana espetxera, eta limurtu egin zuen berari entzuteko, eta Zelikak esan zion Josefi: Zenbat denbora egongo zara etxe honetan? Baina entzun orain nire ahotsa, eta etxe honetatik aterako zaitut.

78 Josek erantzun zion: Hobe dut etxe honetan geratzea zure hitzei kasu egitea baino, Jainkoaren aurka bekatu egitea baino; eta hark esan zion: Nire nahia betetzen ez baduzu, begiak aterako dizkizut, kateak jarriko dizkizut oinetan eta lehenago ezagutzen ez zenituenen eskuetan emango zaitut.

79 Eta Josek erantzun zion: «Hara, lur osoko Jainkoak libratu nazake zuk egin diezazkizakezun guztietatik, itsuen begiak irekitzen baititu, lotuta daudenak askatzen baititu, eta lurraldea ezagutzen ez duten atzeritar guztiak babesten baititu.»

80 Eta Zelikak ezin izan zuenean Jose konbentzitu berari entzuteko, utzi egin zion limurtzera joateari; eta Jose oraindik espetxean giltzapetuta zegoen. Eta Joseren aita Jakobek, eta Kanaango lurraldean zeuden bere anaia guztiek oraindik dolu eta negar egin zuten egun haietan Josegatik, Jakobek ez baitzuen bere seme Josegatik kontsolatu nahi izan, eta Jakobek ozen oihu egin zuen, eta negar egin zuen eta dolu egin zuen egun horietan guztietan.

45. KAPITULUA

1 Urte hartako garai hartan, Jose Egiptora jaitsi zen urtean, bere anaiek saldu ondoren, Ruben, Jakobek semea, Timnara joan zen eta Eliuram, Abi kanaandarraren alaba, hartu zuen emaztetzat, eta harengana etorri zen.

2 Rubenen emazte Eliuramek lau seme eman zizkion: Henok, Palu, Ketzron eta Karmi; eta Simeon anaiak Dina hartu zuen emaztetzat, eta honek bost seme eman zizkion: Memuel, Yamin, Ohad, Jakin eta Zokar.

3 Geroago, Bunarengana joan zen, emakume kanaandarra, Simeonek Sikem hiritik gatibu eramán zuen Bunarengana. Buna Dinaren aurrean zegoen eta haren zaintzaile. Simeon harengana etorri zen, eta emakumeak Saul erdi zion.

4 Garai hartan, Juda Adulamera joan zen, eta Adulamgo gizon batengana iritsi zen, Hira izenekoa, eta han ikusi zuen Judak Kanaango gizon baten alaba, Aliyat izenekoa, Xuaren alaba, eta hartu egin zuen, eta harengana etorri zen, eta Aliyatek Judari eman zizkion Er, Onan eta Xilo; hiru seme.

5 Eta Lebi eta Isakar ekialdeko lurraldera joan ziren, eta emaztetzat hartu zituzten Jobaben alabak, Joktanen semea

eta Eberren semea; eta Jobabek, Joktanen semeak, bi alaba zituen; zaharrenaren izena Adina zen, eta gazteenaren izena Aridah.

6 Lebig Adina hartu zuen, eta Isakarek Arida, eta Kanaan lurraldera iritsi ziren, beren aitaren etxera, eta Adinak hiru seme izan zizkion Lebiri: Gerxon, Kehat eta Merari.

7 Aridak lau seme izan zizkion Isakari: Tola, Puba, Job eta Shoron; eta Dan Moab lurraldera joan zen, eta Aflelet, Hamudan moabdararen alaba, ezkondu zuen, eta Kanaan lurraldera eraman zuen.

8 Eta Aflelet antzua zen, ez zuen ondorengorik izan, eta gero Jainkoak gogoratu zuen Aflelet, Danen emaztea, eta haurdun geratu zen eta seme bat erditu zuen, eta Kuxim deitu zion izena.

9 Gad eta Neftali Haranera joan ziren, eta handik Utzen seme eta Nahorren seme Amuramen alabak emaztetzat hartu zituzten.

10 Eta hauek dira Amuramen alaben izenak; zaharrenaren izena Merima zen, eta gazteenarena Uzit; eta Neftalik Merima hartu zuen, eta Gadek Uzit; eta Kanaango lurraldera eraman zituen, beren aitaren etxera.

11 Merimak Neftaliri lau seme eman zizkion: Jahtzeel, Guni, Jazer eta Salem; eta Uzitek Gadi zazpi seme eman zizkion: Zefion, Kagi, Xuni, Ezbon, Eri, Arodi eta Arali.

12 Axer joan zen, eta Adonekin ezkondu zen, Aflalen alaba, Hadaden semea eta Ismaelen semea, eta Kanaan lurraldera eraman zuen.

13 Eta Axerren emaztea Adon egun haietan hil zen: ez zuen ondorengorik izan; eta Adon hil ondoren, Axer ibaiaren beste aldera joan zen eta Hadura hartu zuen emaztetzat Abimaelen alaba, Eberren semea eta Semen semea.

14 Neska gaztea itxura ederrekoa eta zentzuduna zen, eta Malkiel Elamen semearen eta Semen semearen emaztea izan zen.

15 Hadurak alaba bat erdi zion Malkieli, eta honek Serak deitu zion. Malkiel hil zen ondoren, eta Hadura joan zen eta bere aitaren etxean geratu zen.

16 Eta emaztea Aserren hil ondoren, joan zen Hadura emaztetzat hartu zuen, eta Kanaan lurraldera eraman zuen, eta bere alaba Serak ere eraman zuen haiekin, eta hiru urtekoa zen, eta neskatxa Jakobek etxean hazi zen.

17 Neskatxa itxura ederrekoa zen, eta Jakobek semeen bide santuetan ibiltzen zen; ez zuen ezer falta izan, eta Jaunak jakinduria eta adimena eman zizkion.

18 Axerren emazte Hadurak haurdun geratu eta lau seme eman zizkion: Jimna, Jixba, Jixbi eta Beria.

19 Zabulon Midianera joan zen, eta Merisha emaztetzat hartu zuen, Moladen alaba, Abidaren semea, Midianen semea, eta Kanaan lurraldera eraman zuen.

20. Eta Merushak Zabulon Sered, Elon eta Yachleel eman zizkion; hiru seme.

21 Eta Jakobek Aram-era bidali zuen, Zobaren semea, Terahen semea, eta hartu zuen bere seme Benjaminetzat Mekalia, Aram-en alaba, eta hau Kanaango lurraldera etorri zen Jakob-en etxera; eta Benjamin hamar urte zituen Aram-en alaba Mekalia emaztetzat hartu zuenean.

22 Mekaliak haurdun geratu zen eta Benjamini bost seme eman zizkion Bela, Beker, Axbel, Gera eta Naaman; eta Benjaminek gero Aribat hartu zuen emaztetzat, Samariaren alaba, Abrahamen semea, bere lehen emazteaz gain,

hemezortzi urte zituen; eta Aribatek Benjamini bost seme eman zizkion Aki, Box, Mupim, Kupim eta Ord.

23 Egun haietan, Juda Semen etxera joan zen eta Tamar, Elamen alaba, Semen semea, hartu zuen emaztetzat bere lehen-seme Errentzat.

24. Eta Er bere emazte Tamarrengana joan zen, eta hura bere emazte bihurtu zen, eta harengana etorri zenean, kanpotik suntsitu zuen bere ondorengoa, eta bere lana txarra izan zen Jaunaren aurrean, eta Jaunak hil egin zuen.

25 Judaren lehen-semea, Er, hil ondoren, Judak Onani esan zion: «Zoaz zure anaiaren emaztearengana eta ezkondu harekin ahaide hurbilen gisa, eta sortu ondorengoa zure anaiari».

26 Onanek Tamar emaztetzat hartu zuen eta harengana joan zen, eta Onanek ere bere anaiaren lana egin zuen, eta haren lana Jaunaren aurrean txarra izan zen, eta hura ere hil zuen.

27 Onan hil zenean, Judak Tamarri esan zion: «Gelditu zaitez zure aitaren etxean, nire seme Xilo hazi arte». Eta Judak ez zuen gehiago Tamarrenganako gogorik izan, Xilori emateko, pentsatu baitzuen: «Agian bera ere hilko da bere anaiak bezala».

28 Eta Tamar jaiki eta joan zen eta bere aitaren etxean geratu zen, eta Tamar denbora batez bere aitaren etxean egon zen.

29 Urteko aldaketan, hil zen Aliat, Judaren emaztea; eta Judak kontsolamendua jaso zuen bere emazteagatik, eta Aliat hil ondoren, Juda Timnara igo zen bere lagun Hirarekin ardiak mozteko.

30 Tamarrek entzun zuen Juda Timnara igo zela ardiak mozteko, eta Xilo hazia zela, eta Judak ez zuela hura gustuko.

31 Jaiki zen Tamarrek alargun-jantzia kendu eta zapi bat jarri zuen gainean, eta guztiz estali zen. Gero, Timnarako bidean dagoen kalean eseri zen.

32 Judak ikusi eta hartu egin zuen, eta harengana etorri zen, eta haurdun geratu zen emakumea harekin. Erditzeko garaian, bikiak zituen sabelean. Lehenengoari Perez deitu zion, eta bigarrenari Zara.

46. KAPITULUA

1 Garai hartan, Jose Egiptoko kartzelan zegoen oraindik.

2 Garai hartan, faraoiaren zerbitzariak haren aurrean zeuden zutik: Egiptoko erregearen edarizainen burua eta okinen burua.

3 Edarizainak ardoa hartu eta erregearen aurrean jarri zuen edateko, eta okinak ogia erregearen aurrean jarri zuen jateko, eta erregeak ardotik edan eta ogitik jan zuen, berak, bere zerbitzariak eta erregearen mahaian jaten zuten ministrariak.

4 Jaten eta edaten ari zirela, edalontziak eta okinak han geratu ziren, eta Faraoiaren ministroek euli asko aurkitu zituzten edalontziak ekarritako ardoan, eta nitro-harriak aurkitu zituzten okinaren ogian.

5 Guardia-buruak Jose Faraoiaren funtzionarioen laguntzaile jarri zuen, eta Faraoiaren funtzionarioak urtebetez egon ziren giltzapetuta.

6 Urtearen amaieran, biek ametsak izan zituzten gau berean, zeuden espetxean, eta goizean Jose etorri zitzaion ohi

15 Isaak hil zenean, bere abereak, ondasunak eta bere ondasun guztiak semei utzi zizkien; eta Esauk esan zion Jakobi: Begira, otoitz egiten dizut, gure aitak utzi duen guztia bi zatitan banatuko dugu, eta nik aukeratuko dut. Eta Jakobek esan zuen: Hala egingo dugu.

16 Jakobek hartu zituen Isaakek Kanaan lurraldean utzitako guztia, abereak eta lurrak, eta bi zatitan jarri zituen Esauri eta bere semeen aurrean, eta esan zion Esauri: «Hau guztia zure aurrean dago; aukeratu zeuretzat hartu nahi duzun erdia».

17 Jakobek Esauri esan zion: «Entzun, mesedez, zer esango dizudan: Zeruko eta lurraren Jainko Jaunak gure aita Abrahami eta Isaaki esan zien: «Zure ondorengoei emango diet lurralde hau ondare gisa betiko».

18 Orain, beraz, gure aitak utzi duen guztia zure aurrean dago, eta hara, lurralde osoa zure aurrean dago; aukeratu haietatik nahi duzuna.

19 Lur osoa nahi baduzu, har ezazu zuretzat eta zure seme-alabentzat betiko, eta nik hartuko ditut aberastasun hauek, eta aberastasunak nahi badituzu, har itzazu zuretzat, eta nik hartuko dut lur hau niretzat eta nire seme-alabentzat betiko ondare gisa.

20 Ismaelen seme Nebayot lurraldean zegoen orduan bere seme-alabekin, eta Esau egun hartan joan zen harekin kontsultatzeraz, esanez.

21 Honela mintzatu zait Jakob, eta honela erantzun dit. Eman iezaguzu aholkua, eta entzungo dizugu.

22 Eta Nebayotek esan zuen: Zer esan dizu Jakobek? Hara, Kanaango seme guztiak seguru bizi dira beren lurraldean, eta Jakobek dio lurraldea bere ondorengoei batera izango duela oinordetzan betiko.

23 Zoaz, beraz, eta hartu zure aitaren aberastasun guztiak, eta utzi zure anaia Jakob lurraldean, hitzeman duen bezala.

24 Esau jaiki eta Jakobengana itzuli zen, eta Ismaelen seme Nebayotek aholkatu zion guztia egin zuen; eta Esauk Isaakek utzitako aberastasun guztiak hartu zituen, arimak, abereak, ganaduak eta ondasunak, eta aberastasun guztiak; ez zion ezer eman bere anaia Jakobi; eta Jakobek Kanaan lurralde osoa hartu zuen, Egiptoko errekatik Eufrates ibairaino, eta betiko jabetzan hartu zuen, eta bere seme-alabentzat eta bere ondorengentzat betiko.

25 Jakobek Makpelako leizea ere hartu zion bere anaia Esauri, Hebron dagoena, Abrahamek Efronengandik erosi zuena, berarentzat eta bere ondorengentzat betiko hilobi-leku bat izateko.

26 Jakobek gauza horiek guztiak erosketa-liburuan idatzi zituen, sinatu egin zuen eta lau lekuko fidelen aurrean deklaratu zituen.

27 Eta hauek dira Jakobek liburuan idatzi zituen hitzak, esanez: Kanaan lurraldea eta hititen, hibiarren, jebustarren, amortarren, periztarren eta gergastarren hiri guztiak, Egiptoko ibaitik Eufrates ibairaino dauden zazpi nazio guztiak.

28 Eta Hebrongo Kireat-Arba hiria eta bertan dagoen leizea, dena erosi zion Jakobek bere anaia Esauri prezioan, jabetzan eta ondorengentzat betiko ondare gisa.

29 Eta Jakobek erosketa-liburua eta sinadura, agindua eta estatutuak eta errebelatutako liburua hartu zituen, eta lurrezko ontzi batean jarri zituen denbora luzez iraun zezaten, eta bere seme-alaben eskuetan eman zituen.

30 Esauk bere anaia Jakobengandik hartu zuen bere aitak hil ondoren utzitako guztia, eta ondasun guztiak hartu zituen: gizakiak eta abereak, gameluak eta astoak, idi eta arkumeak, zilarra eta urrea, harriak eta bedelioa, eta Abrahamen seme Isaakenak ziren aberastasun guztiak; ez zen ezer geratu Esauk beretzat hartu ez zuenik, Isaakek hil ondoren utzitako guztietatik.

31 Esauk guzti hau hartu eta bere seme-alabekin Seir hortarraren lurraldera joan zen, bere anaia Jakob eta bere seme-alabengandik urrun.

32 Esauk Seirren semeen artean izan zuen lurrak, eta egun hartatik aurrera ez zen Kanaan lurraldera itzuli.

33 Kanaan lurralde osoa israeldarren ondare bihurtu zen betiko ondare gisa, eta Esauk eta bere seme guztiek Seir mendia hartu zuten jabetzan.

48. KAPITULUA

1 Isaak hil ondoren, egun haietan, Jaunak gosetea eragin zuen lur osoan.

2 Garai hartan, Egiptoko errege faraoia bere tronuan eserita zegoen Egiptoko lurraldean; ohean etzanda, ametsak izan zituen. Faraoiak amets batean ikusi zuen Egiptoko ibaiertzean zegoela.

3 Zutik zegoela, zazpi behi gizen eta ederrak ikusi zituen ibaitik ateratzen.

4 Beste zazpi behi argal eta itxura txarrekoak igo ziren haien ondoren, eta zazpi behi txarrek ederrenak irentsi zituzten; hala ere, lehen bezain itxura txarrekoak ziren.

5 Esnatu zen, eta berriro loak hartu zuen, eta bigarren aldiz amets egin zuen. Ikusi zuen zazpi galburu hazten zirela zurtoin berean, kizkur eta onak; eta zazpi galburu mehe, ekialdeko haizeak erreta, haien ondoren hazten ziren. Galburu meheek beteak irentsi zituzten. Faraoia ametsetik esnatu zen.

6 Goizean, erregeak bere ametsak gogoratu zituen, eta bere espiritu oso asaldatu zen ametsen ondorioz. Erregeak presaka bidali zituen Egiptoko azti eta jakintsu guztiak deitzeko, eta hauek Faraoiaren aurrean jarri ziren.

7 Erregeak esan zien: Ametsak egin ditut, eta ez dago inor haiek interpretatzeko; eta erregeari esan zioten: Kontatu zure ametsak zure zerbitzariei eta entzun ditzagun.

8 Erregeak bere ametsak kontatu zizkien, eta guztiek erantzun zioten aho batez: «Bizi bedi erregea betiko! Hau da zure ametsen interpretazioa».

9 Ikusi dituzun zazpi behi on horiek azken egunetan jaioko zaizkizun zazpi alabak adierazten dituzte; eta haien ondoren igo eta irentsi dituzten zazpi behi horiek seinale dira erregearen bizitzan jaioko zaizkizun alabak guztiak hilko direla.

10 Eta bigarren ametsen ikusi zenuena, zazpi ale-buru eder eta beteak zurtoin berean hazten zirela, hau da haien interpretazioa, azken egunetan zazpi hiri eraikiko dituzula zeuretzat Egiptoko lurralde osoan; eta zazpi ale-buru erreak haien ondoren ernetzen eta irentsi egiten zirela ikusi zenuena, zure begiekin ikusten zenituen bitartean, seinale da eraikiko dituzun hiri guztiak suntsituko direla azken egunetan, erregearen bizitzan.

11 Eta hitz hauek esan zituztenean, erregeak ez zuen belarria makurtu haien hitzetara, ezta haiengan bihotza jarri ere, erregeak bere jakindurian bazekielako ez zutelako

ametsen interpretazio egokia ematen; eta erregearen aurrean hitz egiteari utzi ziotenean, erregeak erantzun zien, esanez: Zer esan didazue? ziur gezurra esan eta esan dituzue; beraz, eman orain nire ametsen interpretazio egokia, hil ez zaitezten.

12. Eta erregeak agindu zuen ondoren, eta bidali eta berriro deitu zituen beste jakintsu batzuk, eta etorri eta erregearen aurrean jarri ziren, eta erregeak bere ametsak kontatu zizkien, eta guztiek erantzun zioten lehenengo interpretazioaren arabera, eta erregearen haserre piztu zen eta oso haserretu zen, eta erregeak esan zien: Gezurrak esaten dituzue eta gezurra esaten duzue esan duzuen horretan.

13 Erregeak Egipto osoan aldarrikapen hau zabaltu zuen: «Erregeak eta bere handikiek erabaki dute ametsen interpretazioa ulertzen eta ulertzen duen edozein gizon jakintsu hilko dela, eta gaur erregearen aurrera agertzen ez dena.

14 Eta erregeari bere ametsen interpretazio egokia azalduko dion gizonari, erregeari eskatuko dion guztia emango zaio. Egiptoko lurraldeko jakintsu guztiak erregearen aurrera etorri ziren, baita Egipton, Goxenen, Ramesen, Tachpankesen, Zoarren eta Egiptoko mugako leku guztietan zeuden mago eta azti guztiekin ere, eta guztiak erregearen aurrean jarri ziren.

15 Egiptoko hiri guztietatik etorri ziren noble, printze eta erregearen zerbitzari guztiak, eta denak erregearen aurrean eseri ziren. Erregeak bere ametsak kontatu zizkien jakintsuen, printzeen eta erregearen aurrean eseri ziren guztiak ikuskariatz harrituta geratu ziren.

16 Erregearen aurretik zeuden jakintsu guztiak oso desberdinak ziren haren ametsen interpretazioan; batzuek erregeari interpretatu ziozkaten, esanez: «Zazpi behi onak zazpi errege dira, erregearen ondorengoetatik Egipto gainean altxatuko direnak».

17 Eta zazpi behi gaiztoak zazpi printze dira, azken egunetan haien aurka altxatuko direnak eta suntsituko dituztenak; eta zazpi galburuak Egiptoko zazpi printze handiak dira, gure errege jaunaren gerretan etsaien zazpi printze ahulagoen eskuetan eroriko direnak.

18 Eta batzuek honela interpretatu zioten erregeari, esanez: Zazpi behi onak Egiptoko hiri sendoak dira, eta zazpi behi gaiztoak Kanaango lurraldeko zazpi nazioak, azken egunetan Egiptoko zazpi hirien aurka etorriko direnak eta suntsituko dituztenak.

19 Eta bigarren ametsean ikusi zenuena, zazpi galburu on eta txarrena, Egiptoko gobernua zure ondorengoengana itzuliko dela seinale da, lehen bezala.

20 Eta haren erregealdian, Egiptoko hirietako jendea Kanaango zazpi hiri indartsuen aurka altxatuko da, eta suntsitu egingo dituzte, eta Egiptoko gobernua zure ondorengoengana itzuliko da.

21 Eta batzuek erregeari esan zioten: Hau da zure ametsen interpretazioa; zazpi behi onak zazpi erregina dira, azken egunetan emaztetzat hartuko dituzunak, eta zazpi behi gaiztoek adierazten dute emakume horiek guztiak erregearen bizitzan hilko direla.

22 Eta bigarren ametsean ikusi zenituen zazpi galburu on eta txar horiek hamalau seme-alaba dira, eta azken egunetan jaiki eta elkarren artean borrokatuko dira, eta zazpi indartsuagoak diren zazpiak joko dituzte.

23 Eta batzuek hitz hauek esan zioten erregeari, esanez: Zazpi behi onak zazpi seme-alaba jaioko zaizkizula adierazten dute, eta zure seme-alaben zazpi seme-alaba hilko dituzte azken egunetan; eta bigarren ametsean ikusi dituzun zazpi ogi-buru onak dira beste zazpi printze boteregabeagok borrokatuko eta suntsituko dituzten printze horiek, azken egunetan, eta zure seme-alaben kausa mendeatuko dutenak, eta gobernua zure ondorengoengana itzuliko da berriro.

24 Egiptoko jakintsuen hitz guztiak eta ametsen interpretazioa entzun zituen erregeak, baina horietako bat ere ez zitzaion erregeari gustatu.

25 Erregeak, bere jakindurian, bazekien ez zirela guztiz zuzen hitz egiten hitz horietan guztietan, Jaunarengandik zetorrelako hau, Egiptoko jakintsuen hitzak zapuzteko, Jose espetxetik atera zedin eta Egipton handi bihur zedin.

26 Egiptoko jakintsu eta azti guztien artean inork ez ziola zuzen hitz egiten ikusi zuen erregeak, eta sutan jarri zen erregea, eta sutan jarri zen haren amorrua.

27 Erregeak agindu zuen jakintsu eta azti guztiak bere aurretik ateratzeko, eta denak lotsa eta lotsaz joan ziren erregearen aurretik.

28 Erregeak agindu zuen Egipto osoan zehar aldarrikapen bat bidaltzeko, bertan zeuden azti guztiak hiltzeko, eta haietako inor bizirik ez uzteko.

29. Eta erregearen guardia-buruzagiak jaiki ziren, eta bakoitzak bere ezpata atera zuen, eta Egiptoko magoak eta jakintsuak hiltzen hasi ziren.

30 Ondoren, Merod, erregearen edalontzien arduradun nagusia, etorri eta erregearen aurrean ahuspeztu eta haren aurrean eseri zen.

31 Eta edabezainak erregeari esan zion: Bizi bedi erregea betiko, eta goratua izan bedi haren gobernua lurraldean.

32. Bi urte lehenago, zure morroiarekin haserretu zinen, eta kartzelan sartu ninduzun. Denbora batez kartzelan egon nintzen, okinen nagusia eta biok.

33 Bazen gurekin hebrear morroi bat, guardia-kapitainarena; Josef zuen izena, nagusia haserretu egin baitzen berarekin eta espetxean sartu baitzuen, eta han guri laguntzen zigun.

34 Denbora batzuk geroago, presondegian geundela, ametsak izan genituen gau berean, nik eta okinen buruzagiak; ametsak egin genituen, bakoitzak bere ametsaren interpretazioaren arabera.

35 Goizean etorri eta morroi hari kontatu genizkion, eta gure ametsak interpretatu zizkigun, bakoitzari bere ametsaren arabera, zuzen interpretatu al zituen.

36 Eta gertatu zen berak guri interpretatu zuen bezala, hala gertatu zela; ez zen lurrera erori haren hitzik.

37 Eta orain, beraz, ene jaun eta erregeak, ez hil Egiptoko herria alferrik; begira, esklabo hori oraindik etxean giltzapetuta dago bere nagusiaren guardia-kapitainaren esku, espetxeratze-etxean.

38 Erregeari ongi iruditzen bazaio, deitu dezala zure aurrera etor dadin, eta berak azalduko dizu ametsaren interpretazio zuzena.

39 Erregeak entzun zituen edalontzien buruzagiaren hitzak, eta agindu zuen Egiptoko jakintsuak ez hiltzeko.

40 Erregeak bere zerbitzariak agindu zien Jose bere aurrera ekartzeko, eta esan zien: Zoazte harengana eta ez izutu,

nahasita gera ez dadin eta behar bezala hitz egiten ez jakin dezan.

41 Erregearen zerbitzariak Joserengana joan ziren, eta azkar atera zuten kartzelatik, eta erregearen zerbitzariak ilea bizarra egin zioten, eta espetxeko jantzia aldatu eta erregearen aurrera etorri zen.

42 Erregea bere errege-tronuan eserita zegoen, printze-jantzi batekin eta urrezko efod batekin gerrikoa zeramala. Urre finak distira egiten zuen gainean; karbunkloak, errubiak eta esmeraldak, erregearen buruan zeuden harribitxi guztiekin batera, itsutzen zuten begia. Josek harrituta zegoen erregeaz.

43 Erregea esertzen zen tronua urrez, zilarrez eta onix harriz estalita zegoen, eta hirurogeita hamar maila zituen.

44 Egiptoko lurralde osoan ohitura zuten erregearekin hitz egitera zetorren gizon oro, printzea edo erregearen aurrean estimatua bazen, erregearen tronuraino igotzen zela hogeita hamaikagarren mailaraino, eta erregea hogeita hamaseigarren mailara jaisten zela eta harekin hitz egiten zuela.

45 Jende xehea bazen, hirugarren mailara igotzen zen, eta erregea laugarren mailara jaisten zen eta berarekin hitz egiten zuen, eta haien ohitura, gainera, hirurogeita hamar hizkuntzetan hitz egiten ulertzen zuen edozein gizonak hirurogeita hamar mailak igotzen zituen, eta gora joan eta hitz egiten zuen erregearengana iritsi arte.

46 Hirurogeita hamar osatu ezin zituen gizonak, zekien hizkuntza adina maila igotzen zituen.

47 Egiptoko garai haietan, ohitura zen inork ez erreinatzea hirurogeita hamar hizkuntzetan hitz egiten zekienak izan ezik.

48 Eta Jose erregearen aurrera etorri zenean, lurrera makurtu zen erregearen aurrean, eta hirugarren mailara igo zen, eta erregea laugarren mailan eseri eta Josefekin hitz egin zuen.

49 Erregeak Josefi esan zion: Amets bat izan dut, eta ez dago hura behar bezala interpretatzeko interpretatzailearik, eta gaur agindu dut Egiptoko azti eta jakintsu guztiak nire aurrera etortzeko, eta nire ametsak kontatu dizkiet, eta inork ez dit behar bezala interpretatu.

50 Eta gaur entzun dut zure berri, gizon jakintsua zarela, eta entzuten dituzun amets guztiak zuzen interpretatzen dakizuna.

51 Josek Faraoiari erantzun zion: «Kontatu ditzala Faraoiek ametsak; egia esan, interpretazioak Jainkoarenak dira». Faraoiek bere ametsak kontatu zizkion Josefi, behien ametsa eta gari-buruen ametsa, eta erregeak hitz egiteari utzi zion.

52 Eta Jose Jainkoaren espirituz jantzi zen erregearen aurrean, eta bazekien egun hartatik aurrera erregeari gertatuko zitzaizkion gauza guztiak, eta bazekien erregearen ametsaren interpretazio egokia, eta hitz egin zuen erregearen aurrean.

53 Josek erregearen begikotasuna aurkitu zuen, eta erregeak belarriak eta bihotza makurtu zituen, eta Joseren hitz guztiak entzun zituen. Eta Josek erregeari esan zion: Ez pentsa bi amets direnik, amets bakarra baita, Jainkoak lurralde osoan egitea aukeratu duena erregeari erakutsi baitio bere ametsen, eta hau da zure ametsaren interpretazio egokia:

54 Zazpi behi onak eta ogi-buruak zazpi urte dira, eta zazpi behi gaiztoak eta ogi-buruak ere zazpi urte; amets bera da.

55 Hara, datozen zazpi urte hauetan ugaritasun handia izango da lurralde osoan, eta ondoren, gosete-urte batzuk etorriko dira, gosete oso larria; eta ugaritasun guztia ahaztuko da lurraldetik, eta goseteak lurraldeko biztanleak irentsiko ditu.

56 Erregeak amets bat egin zuen, eta ametsa Faraoiari errepikatu zitzaion, Jainkoak gauza ezarri zuelako, eta Jainkoak laster gauzatuko duelako.

57 Orain, beraz, aholku bat emango dizut eta zure arima eta lurraldeko biztanleen arimak gosetearen gaitzetik libratuko ditut. Bilatu zure erreinu osoan gizon oso zuhur eta jakintsu bat, gobernuaren gai guztiak ezagutzen dituen, eta izendatu ezazu Egiptoko lurraldearen gainbegirale.

58 Egiptoko agintari izendatuko duzun gizonak bere menpeko funtzionarioak izendatuko ditu, datozen urte onetako janari guztia bil dezaten, eta alea gorde eta zure biltegi izendatueta gorde dezaten.

59 Eta gorde dezatela janari hori zazpi gosete-urteetarako, zuretzat, zure herriarentzat eta zure lurralde osoarentzat aurkitu ahal izan dezaten, eta zu eta zure lurraldea goseteak suntsitu ez zaitzaten.

60 Agindu bedi lurraldeko biztanle guztiei zazpi urte onetan zehar nork bere soroetako fruituak, mota guztietako jakiak, biltzeko eta biltegietan gordetzeko, gosete garaian aurki dezaten eta bizi daitezen.

61 Hau da zure ametsaren interpretazio egokia, eta hau da zure arima eta zure menpeko guztien arimak salbatzeko emandako aholkua.

62 Erregeak erantzun zion Josefi: «Nork dio eta nork daki zure hitzak zuzenak direnik?» Eta erregeari esan zion: «Hau izango da zuretzat seinale bat nire hitz guztien gainean, egiazkoak direla eta nire aholkua ona dela zuretzat».

63 Hara, zure emaztea erditzeko aulkian dago gaur, eta seme bat erdituko dizu, eta harekin poztuko zara; zure haurra amaren sabeletik irten denean, duela bi urte jaio den zure lehen semea hilko da, eta gaur jaio zaizun haurrarekin kontsolatuko zara.

64 Eta Josek erregeari hitz hauek esaten amaitu zuenean, erregeari makurtu eta irten zen, eta Jose erregearen aurretik irten zenean, egun hartan bete ziren Josek erregeari esandako seinaleak.

65 Eta erregeak seme bat erditu zuen egun hartan eta erregeak bere semearen berri ona entzun zuen, eta poztu egin zen, eta berriemailea erregearen presentziatik joan zenean, erregearen zerbitzariak erregearen lehen semea lurrean hilda aurkitu zuten.

66 Eta dolu eta zarata handia izan zen erregearen etxean, eta erregeak entzun zuen, eta esan zuen: Zer zarata eta dolu da etxean entzun dudana? Eta erregeari esan zioten bere lehen-semea hil zela; orduan erregeak jakin zuen Josefek esandako hitz guztiak zuzenak zirela, eta erregea kontsolatu zen bere semeagatik egun hartan jaio zitzaion haurrarekin, Josefek esan zuen bezala.

49. KAPITULUA

1 Gauza hauen ondoren, erregeak bere funtzionario eta zerbitzari guztiak, erregearen printze eta noble guztiak

biltzera bidali zituen, eta guztiak erregearen aurrera etorri ziren.

2 Eta erregeak esan zien: Begira, ikusi eta entzun dituzue hebrear honen hitz guztiak, eta gertatuko zirela iragarri zituen seinale guztiak, eta haren hitzetatik bat ere ez da lurrera erori.

3 Badakizu ametsaren interpretazio egokia eman duela, eta ziur aski gertatuko dela; orain, beraz, hartu aholkua eta jakin zer egingo duzun eta nola libratuko den lurralde gosetetik.

4 Bilatu orain eta ikusi ea antzekorik aurki daitekeen, zeinaren bihotzean jakinduria eta ezagutza dagoen, eta hura izendatuko dut lurraldearen gainean.

5 Entzun duzu hebrear gizonak gosetetik lurralde salbatzeko aholkua eman duenik, eta badakit lurralde ez dela gosetetik libratuko, niri aholkua eman didan hebrear gizonaren aholkuari esker izan ezik.

6 Guztiak erregeari erantzun zioten: «Hebrearrak aholku ona eman du honi buruz; orain, gure jaun eta erregea, lurralde osoa zure esku dago; egin zure begietan ongi iruditzen zaizuna».

7 Zuk aukeratzen duzuna, eta zure jakindurian jakintsua eta gai dela lurralde bere jakinduriaz libratzeko badakizuna, hura izendatuko du erregeak lurraldearen gainean bere menpeko.

8 Erregeak funtzionario guztiei esan zien: «Uste dut, Jainkoak hebrear gizonari esan duen guztia jakinarazi dionez, ez dagoela lurralde osoan bera bezain zuhur eta jakintsurik; ondo iruditzen bazaizue, lurraldearen gainean jarriko dut, bere jakinduriarekin salbatuko baitu lurralde».

9 Eta funtzionario guztiak erregeari erantzun zioten: Baina Egiptoko legeetan idatzita dago, eta ez da hautsi behar, inork ez duela Egiptoko errege izango, ezta erregearen bigarren izango ere, gizakien hizkuntza guztiak dakiena baizik.

10 Beraz, gure jaun eta erregea, hara, hebrear honek hebreeraz bakarrik hitz egiten daki, eta nola izan daiteke orduan gure gaineko bigarrena gobernupean, gure hizkuntza ere ez dakien gizon bat?

11 Otoitz egiten dizugu, ekar dezazula, eta etor dadila zure aurrera, eta froga ezazu gauza guztietan, eta egin egoki ikusten duzuna.

12 Erregeak esan zuen: Bihar egingo da, eta esan duzuna ona da; eta funtzionario guztiak egun hartan erregearen aurrera etorri ziren.

13 Eta gau hartan Jaunak bere aingeru zerbitzarietako bat bidali zuen, eta Egiptoko lurraldera joan zen Joserengana, eta Jaunaren aingerua Joserenganean zegoen, eta hara, Jose gauez ohean etzanda zegoen bere nagusiaren etxean, ziega batean, nagusiak berriro ziegara sartu baitzuen bere emazteagatik.

14 Eta aingeruak lotik esnatu zuen, eta Jose jaiki eta hanken gainean jarri zen, eta hara Jaunaren aingerua haren aurrean zegoen; eta Jaunaren aingeruak Josefi hitz egin zion, eta gau hartan gizakiaren hizkuntza guztiak irakatsi zizkion, eta Josef izena eman zion.

15 Jaunaren aingerua alde egin zuen Josek, eta itzuli eta ohean etzan zen, eta Jose harrিতa geratu zen ikusi zuen ikuskariarekin.

16 Goizean, erregeak bere funtzionario eta zerbitzari guztiak deitu zituen, eta denak etorri eta erregearen aurrean

eseri ziren, eta erregeak Jose ekartzeko agindu zuen, eta erregearen zerbitzariak joan eta Jose Faraoiaren aurrera eramane zuten.

17 Eta erregea irten eta tronuen mailak igo ziren, eta Josef erregeari hizkuntza guztietan hitz egin zion, eta Josef harengana joan eta erregeari hitz egin zion, hirurogeita hamargarren mailan erregearen aurrera iritsi arte, eta erregearen aurrean eseri zen.

18 Erregea oso pozik jarri zen Josegatik, eta erregearen funtzionario guztiak ere oso pozik jarri ziren erregearekin batera, Josefen hitz guztiak entzutean.

19 Erregeari eta funtzionarioei ongi iruditu zitzaion Jose Egiptoko lurralde osoko bigarren erregearen ondoren izendatzea, eta erregeak Josefi esan zion:

20 Egiptoko lurraldearen gainean gizon jakintsu bat izendatzeko aholkua eman zenidan, bere jakinduriarekin lurralde gosetetik salba zezan; beraz, Jainkoak hau guztia eta esan dituzun hitz guztiak jakinarazi dizkizunez, ez dago lurralde osoan zu bezalako gizon jakintsu eta argirik.

21 Eta ez da gehiago zure izena Josef deituko, baizik eta Zafnat-Paaneah izango da zure izena; nire ondoren bigarren izango zara, eta zure hitzaren arabera izango dira nire gobernuko arazo guztiak, eta zure hitzaren arabera aterako eta sartuko da nire herria.

22. Zure eskupetik jasoko dute nire zerbitzariak eta funtzionarioek hilero ematen zaien soldata, eta lurraldeko herri guztiak zure aurrean ahuspeztuko dira; nire tronuan bakarrik izango naiz zu baino handiagoa.

23 Erregeak eraztuna eskutik kendu eta Josefi jarri zion, eta erregeak printze-jantzi bat jantzi zion, urrezko koroa bat jarri zion buruan eta urrezko kate bat lepoan.

24 Erregeak bere zerbitzariari agindu zien, eta erregearen bigarren gurdian jarri zuten, erregearen gurdia aurretik aurre zihorean. Erregearen zaldietako zaldi handi eta indartsu batean jarri zuen, eta Egiptoko kaleetan zehar eramane.

25 Eta erregeak agindu zuen panderoak, harpak eta beste musika-tresnak jotzen zituzten guztiak Josefekin ateratzeko; mila panderoak, mila mekolot eta mila nebalim joan zitzaizkion atzetik.

26 Bost mila gizon, eskuetan distira egiten zuten ezpata biluzik, eta Josefen aurrean martxa eta jolasean zihorean, eta erregearen hoge mila gizon handi, urrezko larruzko gerrikoekin jantzita, Josefen eskuinaldean zihorean, eta hoge mila ezkerrean, eta emakume eta neskatxa guztiak teilatuetara igotzen ziren edo kaleetan gelditzen ziren Josefen jolasean eta pozik, eta Josefen itxura eta edertasuna begiratzen zituzten.

27 Erregearen jendea haren aurretik eta atzetik zihorean, bidea intsentsuarekin, kasiarekin eta lurrin fin mota guztiekin lurrintzen, eta mirra eta aloa botatzen bidean zehar, eta hoge gizonek hitz hauek aldarrikatzen zituzten haren aurrean ozenki lurralde osoan:

28 Ikusten al duzu erregeak bere bigarren izateko aukeratu duen gizon hau? Gobernuko gai guztiak berak arautuko ditu, eta haren aginduak hausten dituena edo haren aurrean lurrera makurtzen ez dena hil egingo da, erregearen eta bere bigarrenaren aurka matxinatu baita.

29 Eta heraldoek aldarrikatzeari utzi ziotenean, Egiptoko herri osoa lurrera makurtu zen Joserenganean, eta esan zuen: Bizi bedi erregea, eta bizi bedi haren bigarrena ere!

Eta Egiptoko biztanle guztiak bidean makurtu ziren, eta heraldoak hurbildu zitzaizkienean, makurtu egin ziren, eta panderoak, mekol eta nebal mota guztiekin pozik aritu ziren Josereren aurrean.

30 Josek, zaldi gaineen, begiak zerura jaso eta oihu egin zuen: «Hau da hautsetik altxatzen duena behartsua, gorotzpilatik altxatzen duena. Jauna, zugaran konfiantza duen gizona, zorionekoa!»

31 Josek Egiptoko lurralde osoan zehar ibili zen Faraoiaren zerbitzari eta funtzionarioekin, eta hauek Egiptoko lurralde osoa eta erregearen altxor guztiak erakutsi zioten.

32 Jose itzuli eta egun hartan Faraoiaren aurrera aurkeztu zen, eta erregeak Egiptoko lurraldean jabetza bat eman zion Josefi, soroak eta mahastiak, eta erregeak hiru mila talentu zilar eta mila talentu urre, onix harriak eta bedelioa eta opari asko eman zizkion Josefi.

33 Hurrengo egunean, erregeak Egiptoko herri osoari agindu zion Josefi eskaintzak eta opariak ekartzeko, eta erregearen agindua hausten zuena hiltzeko; eta toki goren bat egin zuten hiriko kalean, eta jantziak zabaldu zituzten han, eta Josefi zerbitzari ekartzen zionak toki gorenean jartzen zuten.

34 Egiptoko herri osoak zerbitzari bota zuen toki gorenera: batek urrezko belarritako bat, besteak eratzunak eta belarritakoak, urrezko eta zilarrezko ontzi desberdinak, onizezko harriak eta bedeliozko harriak; bakoitzak zuenetik zerbitzari eman zuen toki gorenera.

35 Josek horiek guztiak hartu eta bere altxortegietan jarri zituen, eta erregearen funtzionario eta noble guztiak Jose goratu zuten, eta opari asko eman zizkioten, erregeak bere bigarren izateko aukeratu zuela ikusita.

36 Erregeak mezua bidali zuen Potiferagana, On-eko Ahiramen apaizaren semea, eta Osnat alaba gaztea hartu eta Josefi emaztetzat eman zion.

37 Neskatxa oso ederra zen, birjina, inork ezagutu ez zuena, eta Josek emaztetzat hartu zuen; eta erregeak Josefi esan zion: Ni naiz Faraoia, eta zutaz gain inork ez du ausartuko eskua edo oina altxatzera Egiptoko lurralde osoan nire herria gobernatzera.

38 Hogeita hamar urte zituen Josek Faraoiaren aurrean aurkeztu zenean, eta Jose erregearen aurretik joan zen, eta Egiptoko erregearen bigarrena bihurtu zen.

39 Erregeak ehun morroi eman zizkion Josefi etxean zerbitzatzeko, eta Josek ere morroi asko bidali eta erosi zituen, eta Josereren etxean geratu ziren.

40 Josek, orduan, erregearen etxean antzeko etxe bikaina eraiki zuen beretzat, errege-jauregiaren patioaren aurrean, eta etxean tenplu handi bat egin zuen, itxuraz oso dotorea eta bere bizileku gisa egokia; hiru urte eman zituen Josek bere etxea eraikitzen.

41 Josek beretzat egin zuen urre eta zilarrez egindako tronu dotore bat, eta onix harriz eta bedeliaz estali zuen, eta Egiptoko lurralde osoaren irudia eta Egiptoko lurralde osoa ureztatzen duen Egiptoko ibaiaren irudia egin zituen gainean; eta Jose segurtasunez eseri zen bere etxean bere tronuan, eta Jaunak handitu zuen Josefen jakinduria.

42 Egiptoko biztanle guztiak, faraoiaren zerbitzariak eta printzipeak Josef oso maite zuten, Jaunak Josefi agindua eman baitzion hori.

43 Josek berrogei mila eta seiehun gizonetako armada bat zuen gerran aritzeko, gudaroste eta tropatan abiatuta,

erregeari eta Joseri etsaien aurka laguntzeko armak eramateko gai zirenak, erregearen funtzionarioez, haren zerbitzariak eta Egiptoko biztanle kopuru mugagabeaz gain. 44 Josek bere gizon ausart eta bere gudaroste osoari ezkutua eta jabalina, txanoak eta armadurazko jaka eta harriak eman zizkien habailetarako.

50. KAPITULUA

1 Garai hartan, Tarsisko semeak Ismaelen semeen aurka etorri ziren eta gerra egin zieten, eta Tarsisko semeek denbora luzez suntsitu zituzten ismaeldarrak.

2 Ismaelen seme-alabak gutxi ziren garai hartan, eta ezin izan zituzten Tarsisko seme-alabak garaitu, eta gogor zapaldu zituzten.

3 Ismaeldarren zaharrek Egiptoko erregeari txosten hau bidali zioten: «Bidali, mesedez, zure zerbitzariak, ofizialak eta gudarosteak, Tarsisko seme-alaben aurka borrokatzen laguntzeko, denbora luzez hiltzen ari baikara».

4 Faraoiak Jose bidali zuen berarekin zituen gizon eta gudaroste ausartekin, baita errege-jauregiko bere gizon ausartak ere.

5 Eta Habila lurraldera joan ziren Ismaelen seme-alabengana, Tarsisko seme-alaben aurka laguntzeko, eta Ismaelen seme-alabek Tarsisko seme-alaben aurka borrokatu zuten, eta Josek Tarsiskoak garaitu zituen eta haien lurralde guztia menperatu zuen, eta Ismaelen seme-alabak bertan bizi dira gaur arte.

6 Tarsisko lurraldea menperatu zutenean, tarsistar guztiak ihes egin zuten eta Javango seme-alaben mugara iritsi ziren. Jose, bere gizon indartsu eta gudaroste guztiekin, Egiptora itzuli zen, inor ere galdu gabe.

7 Jose Egiptoko erregealdiko bigarren urtean, Jaunak ugaritasun handia eman zion lurralde osoari zazpi urtez, Josek esan bezala. Izan ere, Jaunak bedeinkatu egin zituen lurreko uzta guztiak zazpi urtez egun haietan. Jan eta ase bete ziren.

8 Garai hartan, Josek funtzionarioak zituen bere agindupean, eta urte onetako janari guztia biltzen zuten, eta urtero alea pilatzen zuten, eta Josereren altxortegietan jartzen zuten.

9 Janaria biltzen zutenean, Josek agindu zuen alea buruetan ekartzeko, eta baita soroetako lur pixka bat ere, hondatu ez zedin.

10 Josek urtero egin zuen hori, eta itsasoko hondarra bezain ugari pilatu zuen alea, bere hornigaiak izugarriak baitziren eta ezin ziren zenbatu ugari zeudenez.

11 Egiptoko biztanle guztiak janari mota guztiak bildu zituzten beren biltegietan zazpi urte on horietan, baina ez zuten Josek bezala egin.

12 Josek eta egiptoarrek zazpi urte ugari haietan bildu zuten janari guztia lurrentzat gorde zen zazpi gosete-urteetarako, lurralde osoa mantentzeko.

13 Egiptoko biztanleek alerez bete zuten bakoitzak bere bildegia eta gordelekua, gosete garaian bizitzeko.

14 Josek Egiptoko hiri guztietan jarri zuen bildutako janari guztia, eta biltegi guztiak itxi eta zaindaria jarri zituen haien gainean.

15 Joseferen emazte Osnat-ek, Potiferaren alabak, bi seme erdi zizkion: Manases eta Efraim. Hogeita hamalau urte zituen Josek haiek sortu zituen.

16 Mutilak hazi egin ziren, eta haren bideetan eta aginduetan ibili ziren; ez ziren aldendu aita irakatsi zien bidetik, ez eskuinera ez ezkerrera.

17 Jauna mutilekin zegoen, eta hazi egin ziren, eta ulermena eta trebetasuna lortu zuten jakinduria guztietan eta gobernuko gai guztietan, eta Egiptoko biztanleen artean erregearen funtzionario guztiek eta haren handikiek goraipatu zituzten mutilak, eta erregearen seme-alaben artean hazi zituzten.

18 Eta lurralde osoan izan ziren zazpi ugaritasun urteak amaitu ziren, eta ondoren etorri ziren zazpi gosete urteak, Josek esan bezala, eta gosetea lurralde osoan zabaldu zen.

19 Egiptoko herri osoak ikusi zuen gosetea hasi zela Egiptoko lurraldean, eta Egiptoko guztiek ireki zituzten beren ale-biltegiak, goseteak nagusitzen baitzituen.

20 Biltegieta zuten janari guztia izurritez beteta eta jateko modukoa ez zela aurkitu zuten. Gosetea nagusitu zen lurralde osoan. Egiptoko biztanle guztiak Faraoiaren aurrean negarrez hasi ziren, gosetea oso larria baitzen haientzat.

21 Eta Faraoiari esan zioten: Eman janaria zure zerbitzariei, eta zergatik hil behar gara gosez zure begien aurrean, gu eta gure txikiak?

22 Faraoiak erantzun zien: «Zergatik oihuka ari zarete niri? Ez al zuen Josek agindu zazpi urte ugaritasunerako alea gordetzeko gosete urteetarako? Eta zergatik ez zenioten haren ahotsari jaramonik egin?»

23 Egiptoko herriak erregeari erantzun zion: «Zure arimaren biziaren onespina da, gure jauna, zure zerbitzariek Josek agindu zuen guztia egin dugula. Zure zerbitzariek ere zazpi urte ugari horietan beren soroetako uztza guztia bildu eta biltegieta gorde dute gaur arte».

24. Eta goseteak zure zerbitzarien gainean nagusitu zenean, gure biltegiak ireki genituen, eta hara, gure produktu guztiak izurritez beteta zeuden eta ez ziren jateko modukoak.

25 Egiptoko biztanleei gertatu zitzaien guztia entzun zuenean, erregea oso beldurtuta geratu zen goseteagatik, eta oso izututa geratu zen; eta erregeak Egiptoko herriari erantzun zion, esanez: Hau guztia gertatu zaizuenetz gero, zoazte Josefengana, egin esaten dizuen guztia, ez hautsi bere aginduak.

26 Egiptoko herri guztia Josegana joan zen, eta esan zion: «Eman iezaguzu janaria, eta zergatik hil behar gara gosez zure aurrean? Zazpi urte hauetan bildu ditugu uztak, zuk agindu bezala, eta gorde egin ditugu, eta horrela gertatu zaigu».

27 Josek Egiptoko herriaren hitz guztiak eta gertatu zitzaien guztia entzun zuenean, bere uztza-biltegi guztiak ireki eta Egiptoko herriari saldu zizkien.

28 Gosetea nagusitu zen lurralde osoan, eta gosetea herrialde guztietan zegoen, baina Egiptoko lurraldean bazegoen salgai zeuden produktuak.

29 Egiptoko biztanle guztiak Joserengana joan ziren alea erostera, goseteak nagusitu baitzitzaien, eta ale guztia hondatu egin zitzaien, eta Josek egunero saltzen zion Egiptoko herri osoari.

30 Kanaango lurraldeko biztanle guztiek, filistearrek eta Jordan ibaiaren beste aldean bizi zirenek, ekialdekoek eta urruneko eta hurbileko lurraldeetako hiri guztiek entzun

zuten Egipton alea zegoela, eta denak Egiptora joan ziren alea erostera, goseteak nagusitu baitzitzaien.

31 Josek ale-biltegiak ireki eta funtzionarioak jarri zituen haien gainean, eta egunero zutik jartzen ziren eta etortzen ziren guztiei saltzen zieten.

32 Josek bazekien bere anaiak ere Egiptora etorriko zirela alea erostera, gosetea nagusi baitzen lurralde osoan. Eta Josek bere herri osoari agindu zion hau Egipto osoan zabaltzeko, esanez:

33 Erregearen, bere bigarrenaren eta haien handikien nahia da Egipton alea erosi nahi duen inork ez dezala bere zerbitzariak Egiptora bidali erostera; baina bai bere semeak, eta baita Egiptoko edo Kanaandarren edozein biltegitatik Egipton alea erostera etorri eta lurralde osoan saltzen badu ere, hil egingo da, inork ez baitu erosiko bere etxea mantentzeko izan ezik.

34 Bi edo hiru abere gidatzen dituen edonor hil egingo da, bakoitzak bere aberea bakarrik gidatuko baitu.

35 Josek Egiptoko ateetan zaindariak jarri zituen, eta agindu zien: «Garia erostera datorren edonor ez utzi sartzen, harik eta bere izena, bere aitaren izena eta bere aitaren aitaren izena idatzi arte; eta egunez idatzita dagoen edozer, bidali ieza dazue haien izenak arratsaldean, jakin ditzadan».

36 Josek Egiptoko lurralde osoan funtzionarioak jarri zituen, eta gauza horiek guztiak egiteko agindu zien.

37 Josek gauza horiek guztiak egin zituen, eta lege hauek ezarri zituen, bere anaiak Egiptora alea erostera noiz etorriko ziren jakiteko; eta Joserren herriak egunero aldarrikatzen zuen Egipton, Josek agindutako hitz eta lege horien arabera.

38 Ekialdeko eta mendebaldeko herrialdeko eta lur osoko biztanle guztiek entzun zituzten Josek Egipton ezarri zituen lege eta araudien berri, eta munduko muturretako biztanleak etorri eta egunero Egipton alea erosten zuten, eta gero alde egiten zuten.

39 Egiptoko funtzionario guztiek Josek agindu bezala egin zuten, eta Egiptora alea erostera etortzen ziren guztien izenak eta aiten izenak idazten zituzten atezainek, eta egunero arratsaldean ekartzen zizkieten Josefi.

51. KAPITULUA

1 Geroago, Jakobek entzun zuen Egipton alea zegoela, eta bere semeek deitu zion Egiptora alea erostera joateko, haiek ere goseteak joalako. Eta bere semeek deitu zion, esanez:

2. Entzun dut Egipton alea dagoela, eta munduko jende guztia hara joaten dela erostera. Zergatik agertuko zarete, bada, asebeteta mundu osoaren aurrean? Jaitsi zaitezte zuek ere Egiptora eta erosi iezaguzu ale pixka bat hara datozenen artean, hil ez gaitezen.

3 Jakoben semeek aitaren ahotsari jaramonik egin zioten, eta Egiptora jaisteko jaiki ziren, hara etorri ziren besteekin batera alea erostera.

4 Eta Jakob, haien aita, agindu hau eman zien: «Hirira sartzean, ez sartu elkarrekin ate batetik, lurraldeko biztanleak direla eta».

5 Jakoben semeak Egiptora joan ziren, eta Jakoben semeek aita agindu zion guztia egin zuten, eta Jakobek ez zuen Benjamin bidali, zeren esan baitzuen: Bidean bere anaiaren antzera istripu bat gerta ez ziezaiokeen; eta Jakoben hamar seme joan ziren.

6 Eta Jakoben semeak bidean zihoazela, damutu ziren Joseri egindakoaz, eta elkarri hitz egin zioten, esanez: Badakigu gure anaia Jose Egiptora jaitsi zela, eta orain bilatuko dugu nora goazen, eta aurkitzen badugu, bere nagusiarengandik kenduko dugu erreskate baten truke, eta bestela, indarrez, eta hilko gara berarentzat.

7 Eta Jakoben semeek gauza honekin ados egon ziren eta Josegatik indartu ziren, bere nagusiaren eskutik askatzeko, eta Jakoben semeak Egiptora joan ziren; eta Egiptora hurbildu zirenean, elkarrengandik bereizi ziren, eta Egiptoko hamar ateetatik sartu ziren, eta atezainek egun hartan idatzi zituzten haien izenak, eta arratsaldean Joserengana eramane zituzten.

8 Josek hiriko atezainen eskutik izenak irakurri zituen, eta ikusi zuen bere anaiak hiriko hamar ateetatik sartu zirela, eta Josek une hartan agindu zuen Egiptoko lurralde osoan aldarrikatzeko, esanez:

9 Irten zaitezte biltegi-zaindari guztiak, itxi arto-biltegi guztiak eta utzi bat bakarrik zabalik, datozenek bertatik eros dezaten.

10 Josereren funtzionario guztiek ere gauza bera egin zuten une hartan; biltegi guztiak itxi zituzten, bat bakarrik utziz zabalik.

11 Josek bere anaien izenak eman zizkion biltegi irekiaren arduradunari, eta esan zion: «Zuregana alea erostera etortzen den edonor, galdetu haren izena; eta izen horietako gizonak zuregana etortzen direnean, hartu eta bidali itzazu». Eta hala egin zuten.

12 Jakoben semeak hirira iritsi zirenean, elkartu ziren hirian Jose bilatzeko, alea erosi aurretik.

13. Eta emagalduen harresietara joan ziren, eta hiru egunez bilatu zuten Josef emagalduen harresietan, uste baitzuten Josef emagalduen harresietan sartuko zela, Josef oso ederra eta itxura onekoa baitzen, eta Jakoben semeek hiru egunez bilatu zuten Josef, baina ezin izan zuten aurkitu.

14 Dendazain nagusia Josek eman zizkion izenen bila ibili zen, baina ez zituen aurkitu.

15 Eta Josefi mezu hau bidali zion: «Hiru egun hauek igaro dira, eta izena eman zenizkidan gizon horiek ez dira etorri; eta Josek morroiak bidali zituen Egipto osoan gizon horien bila, eta Josefena aurrera eramateko.

16 Josereren morroiak Egiptora joan ziren, baina ezin izan zituzten aurkitu. Goxenera joan ziren, baina ez zeuden han. Gero, Ramses hirira joan ziren, baina ezin izan zituzten aurkitu.

17 Josek hamasei morroi bidali zituen bere anaien bila, eta hauek hiriko lau izkinetan sakabanatu ziren. Lau morroi emagalduen etxera joan ziren, eta han aurkitu zituzten hamar gizonak beren anaiaren bila.

18 Eta lau gizon haiek hartu eta haren aurrera eramane zituzten, eta lurrera makurtu zitzaizkion, eta Jose bere tenpluko tronuan eserita zegoen, printze-jantziekin jantzita, eta buruan urrezko koroa handi bat zuen, eta gizon ahaltsu guztiak haren inguruan eserita zeuden.

19 Jakoben semeek Jose ikusi zuten, eta haren itxura, edertasuna eta aurpegiaren duintasuna zoragarriak iruditu zitzaizkien begietan, eta berriro lurrera makurtu ziren haren aurrean.

20 Josek bere anaiak ikusi zituen, eta ezagutu zituen, baina haiek ez zuten hura ezagutu, Jose oso handia baitzen haien begietan, horregatik ez zuten hura ezagutu.

21 Josek esan zien: Nondik zatozte? Eta guztiek erantzun zuten: Zure zerbitzariak Kanaango lurraldetik etorri dira alea erostera, gosetea nagusi baita lurralde osoan, eta zure zerbitzariak entzun dute Egipton alea zegoela, beraz, beste leku batzuetara etorri dira beren bizitzeko alea erostera.

22 Josek erantzun zien: «Esan bezala erostera etorri bazarete, zergatik sartu zarete hiriko hamar ateetatik? Lurraldea zelatatzerara etorri zarete, besterik ez.

23. Eta denek batera erantzun zioten Josefi, eta esan zuten: Ez horrela, ene jauna, arrazoi dugu, zure zerbitzariak ez gara espioiak, baizik eta alea erostera etorri gara. Zure zerbitzari guztiak anaiak gara, gizon beraren semeak Kanaan lurraldean, eta gure aitak agindu zigun, esanez: Hirira sartzen zarenean, ez sartu elkarrekin ate beretik, lurraldeko biztanleak direla eta.

24 Josek berriro erantzun zien: Hori da esan dizuedan gauza, lurraldea zelatatzerara etorri zarete, horregatik hiriko hamar ateetatik sartu zarete guztiok; lurraldearen biluzik dagoena ikustera etorri zarete.

25. Ziur aski, alea erostera datorren orok bere bidetik joaten da, eta zuek hiru egun daramatzazue lurraldean, eta zer egiten duzue hiru egun hauetan prostituten harresietan? Ziur aski, espioiek horrelako gauzak egiten dituzte.

26 Eta Josefi esan zioten: «Gure jaunak ez dezala horrela hitz egin! Hamabi anaia gara, gure aita Jakoben semeak, Kanaan lurraldean, Isaaken semea, Abraham hebrearraren semea. Gazteena gure aitaren ondoan dago gaur Kanaan lurraldean, eta bat ez, galdu egin baitzen guregandik, eta uste genuen lurralde honetan egongo zela. Horregatik, lurralde osoan bilatzen ari gara, eta prostituten etxeetara ere iritsi gara han bilatzeko.

27 Josek esan zien: «Eta, orduan, mundu osoan bilatu al duzue hura? Egipto bakarrik geratu da hura bilatzeko? Eta zer egin beharko luke zuen anaiak prostituten etxeetan, Egipton egon arren? Ez al duzue esan Abrahamen seme Isaaken semeak zaretela, eta zer egingo lukete Jakoben semeek prostituten etxeetan?»

28 Eta erantzun zioten: Ismaeldarrek lapurtu zigula entzun dugulako, eta Egipton saldu zutela esan digutelako, eta zure zerbitzari gure anaia oso ederra eta itxura onekoa da, eta uste genuen prostituten etxeetan egongo zela, horregatik zure zerbitzariak hara joan dira hura bilatzera eta haren truke erreskatea ordaintzera.

29 Josek ihardetsi zien oraindik, esanez: Gezurra esaten eta esaten duzue, Abrahamen semeak zaretela esanez. Faraoi bizi den bezala, espioiak zarete, eta horregatik etorri zarete prostituten etxeetara, ezagutuak ez izateko.

30 Josek esan zien: «Aurkitzen baduzue eta bere nagusiak sari handia eskatzen badizue, emango al diozue?» Eta haiek erantzun zuten: «Emango zaizue».

31 Eta hark esan zien: «Eta bere nagusiak ez badu onartzen berarekin prezio handi baten truke banatzea, zer egingo diozue beragatik?» Eta haiek erantzun zioten: «Ematen ez badigu, hil egingo dugu, eta gure anaia hartuko dugu eta joango gara».

32 Josek esan zien: Hori da esan dizuedana: espioiak zarete, eta lurralde honetako biztanleak hiltzera etorri zarete. Jakin dugu zure bi anaiak Sikemgo biztanle guztiak hil zituztela Kanaan lurraldean, zure arreba dela eta; eta orain gauza bera egitera zatoz Egipton, zure anaia dela eta.

33 Honela bakarrik jakingo dut zintzoak zaretela: zuen artetik norbait etxera bidaltzen baduzue zuen aitaren anaia gazteena ekartzera eta hona ekartzera; horrela jakingo dut zuzen zaudetela.

34 Josek bere hirurogeita hamar gizon ausart deitu zituen, eta esan zien: Hartu gizon hauek eta eramanez itzazue espetxera.

35 Gizon ausart horiek hamar gizonak hartu, atxilotu eta kartzelan sartu zituzten, eta hiru egunez egon ziren kartzelan.

36 Hirugarren egunean, Josek kartzelatik atera zituen, eta esan zien: «Egin ezazue hau zeuentzat, gizon zintzoak zaretelako, bizirik irauteko. Zuen anaietako bat kartzelan geratuko da giltzapetuta, zuek, berriz, Kanaan lurraldera zuen etxeko alea eramateko zoazte. Hartu zuen anaia gazteena eta ekarri hona niregana, jakin dezadan gizon zintzoak zaretela gauza hau egiten duzuenen.

37 Jose haietatik irten eta gelara sartu zen, eta negarrez hasi zen negarrez, haiekiko errukia piztu baitzitzaion, eta aurpegia garbitu eta haiengana itzuli zen, eta Simeon hartu eta lotzeko agindu zuen, baina Simeonek ez zuen hori egin nahi izan, oso gizon boteretsua baitzen eta ezin zuten lotu.

38 Josek bere gizon ausartak deitu zituen, eta hirurogeita hamar gizon ausart aurkeztu zitzaizkion ezpata eskuetan zituztela; eta Jakoben semeak izutu egin ziren haiekin.

39 Eta Josek esan zien: Harrapatu gizon hau eta giltzapetu espetxean bere anaiak etorri arte, eta Joseren gizon ausartak presaka joan ziren eta denek Simeon hartu zuten lotzeko, eta Simeonek oihu ozen eta izugarria egin zuen eta oihuak urrutitik entzun ziren.

40 Joseferen gizon ausart guztiak ikaratu ziren oihuaren hotsa entzutean, aurpegia lurrera erori eta ihes egin zuten.

41 Josefekin zeuden gizon guztiak ihes egin zuten, beren bizitzaren beldurrez baitzeuden, eta Jose eta bere seme Manases bakarrik geratu ziren han, eta Joseren seme Manasesek Simeonen indarra ikusi zuen, eta oso haserretu zen.

42 Joseren seme Manasesek Simeonen aurka altxatu zen, eta Manasesek kolpe gogor bat eman zion Simeoni ukabilkadaz lepoaren atzealdean, eta Simeonek bere amorrua baretu zuen.

43 Manasek Simeon hartu eta bortizki hartu zuen, lotu eta espetxera eramanez zuen, eta Jakoben seme guztiak harrituta geratu ziren gaztearen ekintzarekin.

44 Eta Simeonek bere anaiei esan zien: «Inork ez dezala esan egiptoar baten zigorra denik, baizik eta nire aitaren etxearen zigorra dela».

45 Eta ondoren, Josek biltegiaren arduraduna deitzeko agindu zuen, haien zakuak betetzeko ahal zuten guztia alearekin, eta bakoitzaren dirua bere zakura itzultzeko, eta biderako hornigaiak emateko, eta horrela egin zien.

46 Josek agindu zien, esanez: «Kontuz ibili nire aginduak hausten ez dituzuela zuen anaia ekartzeko, esan dizuedan bezala. Eta zuen anaia hona ekartzen didazuenean, jakingo dut zintzoak zaretela, eta lurraldean merkataritza egingo duzuela. Zuen anaia itzuliko dizuet, eta bakean itzuliko zarete zuen aitagana.

47. Eta denek erantzun zuten: Gure jaunak esan bezala, hala egingo dugu. Eta lurreraino ahuspeztu ziren haren aurrean.

48 Eta gizon bakoitzak bere alea astoaren gainean hartu zuen, eta Kanaango lurraldera joan ziren beren aitagana; eta ostatura iritsi zirenean, Lebig bere zakua zabaldu zuen astoari bazka emateko, eta ikusi zuenean, bere dirua pisu osoan oraindik bere zakuan zegoela.

49 Gizona oso beldurtuta zegoen, eta anaiei esan zien: «Dirua itzuli didate, eta hara, nire zakuan dago». Gizonak oso beldurtuta zeuden, eta esan zuten: «Zer egin digu Jainkoak hau?»

50 Eta guztiek esan zuten: «Non dago Jaunaren onginahia gure arbasoekin, Abrahamekin, Isaakekin eta Jakobekin, Jaunak gaur Egiptoko erregearen eskuetan eman gaituelako, gure aurka asmatu dezan?»

51 Judak esan zien: «Bekadari errudunak gara gure Jainkoaren aurrean, gure anaia, gure haragia, saldu dugulako. Zergatik diozue: Non dago Jaunaren maitasuna gure aitekin?»

52 Rubenek esan zien: Ez nizun esan, ez egin bekaturik mutikoaren aurka, eta ez zenidaten entzun nahi izan? Orain Jainkoak eskatzen digu, eta nola ausartzen zarete esaten: Non dago Jaunaren onginahia gure aitekin, zuek Jaunaren aurka bekatu egin duzuen bitartean?

53 Gaua leku hartan eman zuten, eta goizean goiz jaiki eta astoei alea kargatu zieten, eta eramanez zituzten eta aurrera joan ziren, eta Kanaan lurraldera iritsi ziren beren aitaren etxera.

54 Jakob eta bere familia bere semeek bidera atera ziren, eta Jakobek ikusi zuen eta hara non haien anaia Simeon ez zegoela haiekin, eta Jakobek esan zien bere semeek: Non dago zuen anaia Simeon, ikusten ez dudana? Eta bere semeek Egipton gertatu zitzaizen guztia kontatu zioten.

52. KAPITULUA

1 Etxera sartu zirenean, bakoitzak bere zakua ireki zuen, eta ikusi zuten han zegoela bakoitzaren diru-sorta, eta izugarri izutu ziren haiek eta haien aita.

2 Eta Jakobek esan zien: Zer egin didazue hau? Josef bidali nuen zuen anaia, zuen onerako galdetzeraz, eta esan zenidaten: Piztia basati batek jan du.

3 Simeon zuekin joan zen janaria erostera, eta Egiptoko erregeak kartzelan sartu duela diozue, eta Benjamin hartu nahi duzue hura ere hiltzeko, eta nire ile zuriak atsekabearekin hilobira jaitsi Benjamin eta bere anaia Josegatik.

4 Beraz, nire semea ez da zuekin jaitsiko, bere anaia hil baita eta bakarrik geratu da, eta kalteren bat gerta dakioke zuek zoazelako bidean, bere anaia gertatu zitzaion bezala.

5 Rubenek bere aitari esan zion: «Nire bi semeak hilko dituzu, zure semea ekartzen ez badut eta zure aurrean jartzen ez badut». Eta Jakobek bere semeek esan zien: «Gelditu hemen eta ez jaitsi Egiptora, nire semea ez baita zuekin jaitsiko Egiptora, eta ez da hilko bere anaia bezala».

6 Judak esan zien: «Ez zaitezte harengandik etorri, garia amaitu arte». Orduan, hark esango du: «Ekarri zuen anaia», bere bizia eta bere etxeko bizia goseteak arriskuan dituela ikusiko duenean.

7 Egun haietan, gosetea larria zen lurralde osoan, eta munduko jende guztia Egiptora joan zen janaria erostera, gosetea oso hedatu baitzen haien artean, eta Jakobek

semeak urtebete eta bi hilabete egon ziren Kanaanen, garia amaitu arte.

8 Eta gertatu zen, artoa amaitu ondoren, Jakobek etxe osoa goseak jota geratu zela, eta Jakobek semeen haurtxo guztiak elkartu eta Jakobengana hurbildu ziren, eta denek inguratu zuten, eta esan zioten: Eman iezaguzu ogia, eta zergatik hilko gara guztiok gosez zure aurrean?

9 Jakobek bere semearen seme-alaben hitzak entzun zituen, eta negarrez hasi zen negarrez, eta errukia piztu zitzaion haientzat, eta Jakobek bere semeak deitu zituen eta denak etorri eta haren aurrean eseri ziren.

10 Jakobek esan zien: «Ez al duzue ikusi zuen seme-alabak gaur negarrez ari direla niregatik, ogia eman diezaguzu eta ez dugula esanez? Itzuli zaitezte, beraz, eta erosi janari pixka bat».

11 Judak erantzun zion bere aitari: «Gure anaia gurekin bidaltzen baduzu, jaitsiko gara eta alea erosiko dizugu; baina zuk bidaltzen ez baduzu, ez gara jaitsiko, Egiptoko erregeak agindu zigulako: «Ez duzue nire aurpegia ikusiko zuen anaia zuekin ez badago; Egiptoko erregea errege sendo eta ahaltsua da, eta anaiarik gabe harengana joaten bagara, guztiok hil egingo gara».

12 Ez al dakizu eta ez al duzu entzun errege hau oso boteretsua eta jakintsua dela, eta ez dagoela haren parekorik lur osoan? Hara, lurreko errege guztiak ikusi ditugu eta ez dugu ikusi errege horren parekorik, Egiptoko erregea; ziur aski, lurreko errege guztien artean ez dago filistearren errege Abimelek baino handiagoa denik, baina Egiptoko erregea handiagoa eta ahaltsuagoa da hura baino, eta Abimelek bere ofizialeko batekin bakarrik konpara daiteke.

13 Aita, ez duzu ikusi haren jauregia eta tronua, eta haren aurrean zutik dauden zerbitzari guztiak; ez duzu ikusi errege hori bere tronuan, bere handitasun eta errege itxuran, bere errege-jantziekin jantzita eta buruan urrezko koroa handi batekin; ez duzu ikusi Jainkoak eman dion ohorea eta aintza, ez baitago haren parekorik lur osoan.

14 Aita, ez duzu ikusi Jainkoak bere bihotzean eman dion jakinduria, ulermena eta ezagutza, ezta entzun ere haren ahots gozoa guri hitz egin zigunean.

15 Ez dakigu, aita, nork eman zizkion gure izenak eta gertatu zaigun guztia, baina zure berri ere galdetu du, esanez: Bizi al da oraindik zure aita, eta ondo al dago?

16 Ez duzu ikusi Egiptoko gobernuaren gaiak berak arautzen dituela, bere jaun Faraoiari galdetu gabe; ez duzu ikusi egiptoar guztiei eragin zien beldurra eta izua.

17 Eta berarengandik alde egin genuenean, Egiptorekin amortarren gainerako hiriekin bezala egingo genuela mehatxatu genuen, eta oso haserre geunden espioi gisa guri buruz esan zizkigun hitz guztien aurka, eta orain, berriro haren aurrean etortzen garenean, haren izua eroriko zaigu guztioi, eta inork ezingo dio hitz egin ez gauza txikirik ez handirik.

18 Orain, aita, bidali mutila gurekin, eta jaitsiko gara eta erosiko dizugu janaria, gure biziraupenerako, eta ez gaitezen gosez hilko. Eta Jakobek esan zuen: Zergatik jokatu didazu hain gaizki, erregeari anaia bat zenutela esateko? Zer egin didazu hau?

19 Judak bere aitari Jakobi esan zion: «Eman ie zadazu mutikoa nire ardurapean, eta Egiptora jaitsiko gara, alea

erosiko dugu eta gero itzuliko gara. Eta itzultzean, mutikoa gurekin ez badago, zure errua betiko eramango dut».

20 Ikusi al dituzu gure haurtxo guztiak gosez negarrez zure gainean, eta ez duzu indarrik haiek asetzeko? Orain, piztu bedi haien errukia eta bidali gure anaia gurekin, eta joango gara.

21 Nola agertuko zaizu Jaunaren onginahia gure arbasoekiko, Egiptoko erregeak zure semea eramango duela esaten duzunean? Jauna bizi dela zin dagizut, ez dudala utziko ekarri eta zure aurrean jarri arte; baina otoitz egin gure alde Jaunari, ongi etorria izan dadin gurekin, Egiptoko erregearen eta haren gizonen aurrean ongi etorria izan gaitezen, zeren berandu ez bagina, ziur aski bigarren aldiz itzuliko ginateke zure semearekin.

22 Jakobek bere semeek esan zien: «Jaun Jainkoan konfiantza dut, libratuko zaituztela eta Egiptoko erregearen eta haren gizon guztien aurrean faborea emango dizuelako». 23 Jaiki zaitez orain, zoaz gizon horrengana, hartu eskuetan lurraldean lor daitekeen opari bat eta ekarri haren aurrean. Jainko Ahalguztidunak errukia eman diezazula bere aurrean, Benjamin eta Simeon zuen anaiak bidal ditzan zuekin.

24 Jaiki ziren gizon guztiak, eta hartu zuten beren anaia Benjamin, eta lurraldeko onenaren opari handi bat hartu zuten eskuetan, eta zilarrezko zati bikoitza ere hartu zuten.

25 Jakobek agindu zorrotzak eman zizkien bere semeek Benjamini buruz, esanez: «Kontuz ibili bidean, eta ez zaitezte harengandik aldendu bidean, ezta Egipton ere.

26 Jakob semeen artetik jaiki eta eskuak luzatu zituen eta Jaunari otoitz egin zion bere semeengatik, esanez: Jauna, zeruko eta lurraren Jainkoa, gogoratu gure aita Abrahamekin egin zenuen ituna, gogoratu nire aita Isaakekin egin zenuena eta izan zaitez onginahi nire semeekin eta ez eman Egiptoko erregearen eskuetan; egin ezazu, otoitz egiten dizut, Jainkoa, zure errukiagatik, eta libratu nire seme guztiak eta erreskatatu itzazu Egiptoko boteretik, eta bidali iezaiezu beren bi anaiak.

27 Jakobek semeen emazte guztiek eta haien seme-alabek begiak zerura jaso zituzten eta denek negar egin zuten Jaunaren aurrean, eta oihu egin zioten beren aita Egiptoko erregearen eskuetatik askatzeko.

28 Jakobek Egiptoko erregeari idatzi zion agiria, eta Judaren eta bere semeen eskuetara eman zion Egiptoko erregearentzat, esanez:

29 Jakob zure zerbitzariarengandik, Isaaken semearengandik, Abraham hebrearren semearengandik, Jainkoaren printzearengandik, errege ahaltsu eta jakintsuarentzat, sekretuak agerian uzten dituenarentzat, Egiptoko erregearentzat, agur.

30 Jakin beza ene jaun Egiptoko erregeak gosetea larria zela gure artean Kanaan lurraldean, eta nire semeak bidali dizkizudala janari pixka bat erostera, gure mantenurako.

31 Nire semeek inguratu naute, eta nik, oso zaharra izanik, ezin dut begiekin ikusi, nire begiak oso astunak baitira zahartzaroaz, baita egunero negarrez ere nire semeagatik, nire aurretik galdu zen Josegatik. Eta nire semeek agindu nien ez sartzeko hiriko ateetatik Egiptora etortzean, lurraldeko biztanleengatik.

32 Eta Egipto osoan zehar joateko agindu nien, nire seme Josef bilatzera, agian han aurkituko zuten, eta hala egin zuten, eta lurraldeko espioitzat hartu zenituen.

33 Ez al dugu entzun zure berri Faraoiaren ametsa azaldu eta egia esan diozula? Nola ez dakizu, orduan, zure jakindurian, nire semeak espioiak diren ala ez?

34. Oras, beraz, ene jaun eta erregea, hara, bidali dut nire semea zure aurretik, nire semei esan zenien bezala; otoitz egiten dizut begirada bat emateko, harik eta bere anaiekin bakean itzuli arte.

35 Ez al dakizu, edo ez al duzu entzun gure Jainkoak Faraoiari egin ziona nire ama Sara eraman zuenean, eta zer egin zion filistearren errege Abimeleki beragatik, eta baita gure aita Abrahamek zer egin zion Elamgo bederatzi erregeei ere, nola hil zituen guztiak berarekin zeuden gizon gutxi batzuekin?

36 Eta baita ere nire bi seme Simeonek eta Lebig amortarren zortzi hiriei egin zieten, nola suntsitu zituzten Dina arreba zela eta?

37 Eta Benjamin anaia gatik ere, Jose anaia garen galeraz kontsolatu ziren; zer egingo diote orduan haren alde, haren mesedetan herri baten eskua haien gainetik nagusitzen ikusten dutenean?

38 Ez al dakizu, Egiptoko erregea, Jainkoaren indarra gurekin dagoela, eta Jainkoak gure otoitzak entzuten dituela beti eta ez gaituela egun guztietan abandonatzen?

39 Eta nire semeek kontatu zidatenean nola jokatu zenuen haiekin, ez nion Jaunari dei egin zuregatik, zeren orduan zure gizonekin batera hilko zinatekeen nire seme Benjamin zure aurrean agertu baino lehen, baina pentsatu nuen nire seme Simeon zure etxean zegoenez, agian onginahia izango zenuela harekin, horregatik ez nizun gauza hau egin.

40 Orain, beraz, Benjamin nire semea dator zuregana nire semeekin. Kontuz ibili eta jarri begiak haren gainean, eta orduan Jainkoak bere begiak jarriko ditu zure gainean eta zure erreinu osoan.

41 Bihotzean dudak guztia esan dizut, eta hara, nire semeak zuregana datoz beren anaiekin; aztertu lur osoaren aurpegia haien alde, eta bidali bakean beren anaiekin.

42 Eta Jakobek bere semei eman zien erregistroa Judaren ardurapean, Egiptoko erregeari emateko.

53. KAPITULUA

1 Jaiki ziren Jakobek semeak, hartu Benjamin eta opari guztiak, eta Egiptora joan eta Joseren aurrean jarri ziren.

2 Eta Josek bere anaia Benjamin ikusi zuen haiekin eta agurtu egin zituen, eta gizon hauek Josefek etxera etorri ziren.

3 Josek etxeko nagusiari agindu zion anaiei jateko emateko, eta hark hala egin zien.

4 Eguerdian, Josek Benjaminekin batera etorri ziren gizonak deitu zituen, eta gizonek Joseren etxeko arduradunari jakinarazi zioten zakueta itzuli zuten diruaz, eta honek esan zien: «Ongi joango zaizue, ez izan beldurrik». Eta Simeon anaia ekarri zien.

5 Eta Simeonek bere anaiei esan zien: Egiptoko jaunak oso onginahia izan du nirekin, ez nau lotuta eduki, zeuen begiekin ikusi zenuten bezala, hiritik irteten zinetenean askatu egin ninduelako eta onginahia izan baitzuen nirekin bere etxean.

6 Judak Benjamini eskua heldu zion, eta Joseren aurrean hurbildu eta lurrera makurtu ziren haren aurrean.

7 Eta gizonek oparia eman zioten Josefi eta denak haren aurrean eseri ziren, eta Josek galdetu zien: Ongi al zaudete, ondo al zaudete zuen seme-alabak, ondo al dago zuen aita zaharra? Eta haiek erantzun zuten: Ongi dago. Eta Judak hartu zuen Jakobek bidalitako agiria eta Josefi eman zion.

8 Josek gutuna irakurri zuen eta aitaren idazkera ezagutu zuen, eta negar egin nahi izan zuen eta barneko gela batera joan zen eta negarrez hasi zen negarrez; eta atera zen.

9. Eta begiak altxatu eta bere anaia Benjamin ikusi zuen, eta esan zuen: Hau al da zuen anaia, niri buruz hitz egin zenidana?. Benjamin Josefengana hurbildu zen, eta Josek eskua jarri zion buruaren gainean eta esan zion: Jainkoak erruki izan dezazula zurekin, seme.

10 Josek bere anaia, bere amaren semea, ikusi zuenean, berriro negar egin nahi izan zuen, eta gelara sartu zen, eta han negar egin zuen, eta aurpegia garbitu zuen, eta atera zen eta negar egiteari utzi zion, eta esan zuen: Prestatu janaria.

11 Josek kopa bat zuen edateko, zilarrezkoa, onix harriz eta bedeliaz ederki inguratua, eta Josek kopa jo zuen bere anaian aurrean, harekin jaten ari zirela.

12 Josek gizoni esan zien: «Kopa honen bidez badakit Ruben lehen-semea, Simeon, Lebi, Juda, Isakar eta Zabulon ama beraren seme-alabak direla; eseri zaitezte zuen jaiotzen arabera jatera».

13 Eta besteak ere jaiotzen arabera sailkatu zituen, eta esan zuen: Badakit zuen anaia gazteenak ez duela anaiairik, eta nik, berak bezala, ez dudala anaiairik; beraz, nirekin eseri beharko du jatera.

14 Eta Benjamin Josefek aurrean igo eta tronuan eseri zen, eta gizonek Josefek egintzak ikusi zituzten, eta harrituta geratu ziren haiekin; eta gizonek jan eta edan zuten une hartan Josefekin, eta orduan opariak eman zizkien, eta Josek opari bat eman zion Benjamini, eta Manasesek eta Efraimek ikusi zituzten beren aitaren egintzak, eta haiek ere opariak eman zizkieten, eta Osatek opari bat eman zion, eta bost opari ziren Benjaminen eskuetan.

15 Josek ardoa edatera atera zien, baina haiek ez zuten edan nahi izan, eta esan zuten: «Jose hil zen egunetik ez dugu ardorik edan, ezta jaki gozorik jan ere».

16 Josek zin egin zien, eta gogor estutu zituen, eta ugari edan zuten berarekin egun hartan, eta gero Jose bere anaia Benjaminengana jo zuen berarekin hitz egiteko, eta Benjamin oraindik tronuan eserita zegoen Josefek aurrean.

17 Josek galdetu zion: «Ugaldu al duzu seme-alabarik?» Hark erantzun zion: «Zure morroiak hamar seme ditu, eta hauek dira haien izenak: Bela, Beker, Axbal, Gera, Naaman, Aki, Rox, Mupim, Kupim eta Ord. Nire anaia garen izenak jarri dizkiet, zeina ez dudak ikusi».

18 Eta agindu zien izarren mapa ekartzeko, zeinaren bidez Josek garai guztiak ezagutzen zituen, eta Josek Benjamini esan zion: Entzun dut hebrearrek jakinduria guztia ezagutzen dutela, badakizu ezer honi buruz?

19 Benjaminek esan zuen: «Zure morroiak badaki nire aitak irakatsi didan jakinduria guztia». Josek esan zion Benjamini: «Begira tresna hau eta ulertu non dagoen Egipton zure anaia Jose, Egiptora jaitsi zela esan zenuena».

20 Eta Benjaminek zeruko izarren mapa zuen tresna hura ikusi zuen, eta jakintsua zen eta bertan begiratu zuen bere anaia non zegoen jakiteko, eta Benjaminek Egiptoko lurralde osoa lau zatitan banatu zuen, eta aurkitu zuen bere

aurrean tronuan eserita zegoena bere anaia Jose zela, eta Benjaminek harrituta geratu zen, eta Josek bere anaia Benjamin hain harrituta zegoela ikusi zuenean, Benjamini esan zion: Zer ikusi duzu, eta zergatik zaude harrituta?

21 Eta Benjaminek Josefi esan zion: Honen bidez ikusten dut nire anaia Jose hemen nirekin eserita dagoela tronuan, eta Josek esan zion: Ni naiz zure anaia Jose, ez agerian utzi gauza hau zure anaiei; hara, bidaliko zaitut haiekin joaten direnean, eta aginduko dut hirira itzultzeko, eta haiengandik kenduko zaitut.

22 Eta beren bizitzak ausartzen badira eta zure alde borrokatzen badira, orduan jakingo dut damutu direla niri egindakoaz, eta ezagutaraziko diet neure burua, eta zu eramaten zaitudanean abandonatzen bazaituzte, orduan nirekin geratuko zara, eta haiekin eztabaidatuko dut, eta joango dira, eta ez naiz haientzat ezagutuko.

23 Garai hartan, Josek bere funtzionarioari agindu zion zakuak janariz betetzeko, bakoitzaren dirua bere zakuan sartzeko, edalontzia Benjaminen zakuan jartzeko eta biderako hornigaiak emateko, eta hala egin zieten.

24 Biharamunean, goizean goiz jaiki ziren gizonak, eta astoei alea kargatu zieten, eta Benjaminekin abiatu ziren, eta Kanaan lurraldera joan ziren beren anaia Benjaminekin.

25 Ez ziren Egiptotik urrun joan, Josek bere etxeko arduradunari agindu zionean: «Jaiki eta jarraitu gizon hauei, Egiptotik urrunegi joan baino lehen, eta esan iezaiezu: Zergatik lapurtu diozue nire nagusiaren kopa?»

26 Josereren funtzionarioa jaiki eta haiengana iritsi zen, eta Josereren hitz guztiak kontatu zizkien; eta gauza hau entzutean, oso haserre jarri ziren, eta esan zuten: Zuen nagusiaren kopa aurkitzen zaiona hilko da, eta gu ere esklabo bihurtuko gara.

27 Eta bizkortu egin ziren, eta bakoitzak bere zakua astotik jaitsi zuen, eta beren zakuetan begiratu zuten, eta kopa Benjaminen zakuan aurkitu zuten, eta denek urratu zituzten beren jantziak eta hirira itzuli ziren, eta Benjamin jo zuten bidean, etengabe joz hirira sartu arte, eta Josefen aurrean gelditu ziren.

28 Juda haserre bizian jarri zen, eta esan zuen: «Gizon honek Egipto suntsitzeko ekarri nau gaur».

29 Gizonak Josereren etxera iritsi ziren, eta Jose bere tronuan eserita aurkitu zuten, eta gizon indartsu guztiak eskuin eta ezkerrean zutik.

30 Josek esan zien: Zer egin duzue nire zilarrezko kopa hartu eta alde egin duzuen? Badakit nire kopa hartu zenuela zuen anaia lurraldeko zein tokitan zegoen jakiteko.

31 Judak esan zuen: «Zer esango diogu gure jaunari, zer esango diogu eta nola justifikatuko dugu geure burua? Jainkoak aurkitu du gaur zure zerbitzari guztien gaiztakeria, eta horregatik egin digu gauza hau gaur».

32 Jose jaiki zen, Benjamin atxilotu eta anaien eskuetatik indarkeriaz kendu zuen. Etxera etorri eta atea itxi zien atzean. Josek etxeko arduradunari agindu zion: «Honela dio erregeak: Zoazte bakean zuen aitarengana. Hartu dut nire kopa aurkitu zitzaion gizona».

54. KAPITULUA

1 Judak Josek haiekin zuen jokabidea ikusi zuenean, hurbildu zitzaion, atea hautsi eta bere anaiekin Josefen aurrera joan zen.

2 Judak Josefi esan zion: «Ez zaitzala atsekabetu, jaun honen aurrean; mesedez, esan al diezaiokezu zerbait zure zerbitzari honi?». Josek erantzun zion: «Mintzatu».

3 Judak Josefen aurrean hitz egin zuen, eta bere anaia haiekin aurrean zeuden zutik; eta Judak Josefi esan zion: «Egia esan, gure jaunarengana janaria erostera etorri ginenean, lurraldeko espioi gisa hartu gintuen, eta Benjamin zure aurrera ekarri genuen, eta gaur arte iseka egiten diguzu».

4 Entzun ditzala, bada, erregeak nire hitzak, eta bidali, otoitz egiten dizut, gure anaia gurekin joan dadin gure aitagana, zure arima gaur hil ez dadin Egiptoko biztanle guztiekin batera.

5 Ez al dakizu zer egin zioten nire bi anaiek, Simeonek eta Lebig, Sikem hiriari eta amortarren zazpi hiriri, gure arreba Dinaren ondorioz, eta zer egingo zuten beren anaia Benjaminen mesedetan?

6 Eta ni, nire indarrarekin, biak baino handiagoa eta ahaltsuagoa naizena, gaur etorriko naiz zure eta zure lurraldera, gure anaia bidali nahi ez baduzu.

7 Ez al duzu entzun zer egin zion gure Jainkoak, gu aukeratu gintuenak Faraoiari, gure ama Sara dela eta, gure aitari kendu ziona? Izurri larriekin jo zuen bera eta bere familia, eta gaur arte egiptoarrek elkarri kontatzen diote mirari hau. Gauza bera egingo dizu gure Jainkoak zuri, gaur bere aitari kendu diozun Benjaminengatik, eta gaur zure lurraldean pilatzen ari zaizkigun gaitzengatik. Gogoratuko baita gure Jainkoak gure aita Abrahamekin egindako ituna eta kaltea ekarriko dizu, gaur gure aitaren arima atsekabetu duzulako.

8 Entzun orain gaur esan dizkizudan hitzak, eta bidali gure anaia alde egin dezan, zu eta zure herriko jendea ezpataz hil ez zaitezten, ezin izango baituzue guztiok ni garaitu.

9 Josek Judari erantzun zion: «Zergatik zabaldu duzu ahoa eta zergatik harrotzen zara gure gainean, esanez: Zurekin duzu indarra? Faraoiaren biziaren zin dagit, nire gizon ausart guztiei zurekin borrokatzeko aginduko banie, zu eta zure anaia hauek lokatzetan hondoratuko zinatekete».

10 Judak Josefi esan zion: «Zu eta zure herriak nire beldur izatea komeni zaizue; Jaunaren bizia zarelako, ezpata ateratzen badut ere, ez dut berriro zorroan sartuko gaur Egipto osoa hil arte; eta zurekin hasiko naiz eta zure nagusi Faraoiarekin amaituko dut».

11 Josek erantzun zion: «Indarra ez da zurea bakarrik; indartsuagoa eta ahaltsuagoa naiz zu baino; ezpata ateratzen baduzu, zure lepoan eta zure anaia guztien lepoan jarriko dut».

12 Judak esan zion: «Gaur zure aurka ahoa irekiko banu, irentsiko zaitut, lur gainetik suntsitu eta zure erreinutik galduko zaitut». Josek esan zuen: «Ahoa irekitzen baduzu, harri batekin zure ahoa ixteko ahalmena eta indarra izango dut, hitzik ere esan ezin arte; begira zenbat harri ditugun aurrean, benetan harri bat hartu eta zure ahoan sartu eta masailazurra hautsi dezaket».

13 Judak esan zuen: «Jainkoa da lekuko gure artean, orain arte ez dugula zurekin borrokatu nahi izan; eman iezaguzu gure anaia eta alde egingo dugu zuregandik». Josek erantzun zuen: «Faraoiaren bizia den bezala, Kanaango errege guztiak zurekin etorriko balira ere, ez zenuke nire eskutik hartuko».

14 Zoaz orain zure aitarengana, eta zure anaia izango da nire esklabo, erregearen jauregia lapurtu baitu. Judak esan zuen: Zer axola dizu zuri edo erregearen izaerari? Erregeak bere jauregitik eta lurralde osora bidaltzen ditu zilarra eta urrea, opari gisa edo gastu gisa, eta oraindik ere gure anaiaaren poltsan jarri zenuen kopaz hitz egiten ari zara, eta esaten duzu lapurtu dizula?

15 Jainkoak ez dezala gure anaia Benjaminek edo Abrahamen ondorengoek horrelakorik egin zuri edo beste inori lapurtzeko, erregeari, printzeari edo beste edozeini izan.

16 Orain, beraz, utzi salaketa hau, lur osoak zure hitzak entzun ez ditzan, esaten dutenean: Zilar apur batengatik Egiptoko erregeak gizonekin eztabaidatu zuen, eta salatu egin zituen eta haien anaia esklabotzat hartu zuen.

17 Josek erantzun zion: «Hartu kopa hau, alde egin niregandik, eta utzi zure anaia esklabo gisa, lapur baten epaia baita esklabo izatea».

18 Judak esan zuen: «Zergatik ez zara lotsatzen zure hitzez, gure anaia utzi eta zure kopa hartzeko? Ematen badiguzu zure kopa, edo mila aldiz gehiago, ez dugu gure anaia utziko inoren eskuetan aurkitzen den diruagatik, ez gaitezen haren ondorioz hilko».

19 Josek erantzun zion: «Zergatik utzi duzu zure anaia eta saldu duzu hoge zilarrezko txanponengatik gaur arte? Eta zergatik ez diozu gauza bera egiten zure anaia honi?»

20 Judak esan zuen: «Jauna da lekuko zure eta nire artean, ez ditugula zure guduak nahi; eman iezaguzu, beraz, gure anaia, eta zuregandik alde egingo dugu liskarrik gabe».

21 Josek erantzun zuen: «Herriko errege guztiak bilduko balira ere, ezingo lukete zuen anaia nire eskutik kendu; eta Judak esan zuen: «Zer esango diogu gure aitari, gure anaia gurekin ez datorrela ikusten duenean, eta berarengatik atsekabetuko denean?»

22 Josek erantzun zion: «Hau da zure aitari esango diozun gauza: Soka ontziaren atzetik joan da».

23 Judak esan zuen: «Egia esan, erregea zara, eta zergatik esaten dituzu gauza horiek, epaiketa faltsua emanez? Ai zu bezalako erregeari!»

24 Josek erantzun zuen: «Ez dago epaiketa faltsurik zuen anaia Josegatik esan dudana hitzean, zuek guztiok miandarraei saldu zenioten hoge zilarrezko txanponengatik, eta zuek guztiok ukatu zenioten zuen aitari eta esan zenioten: Piztia gaizto batek jan du, Jose zatikatu dute».

25 Judak esan zuen: «Semen sua erretzen ari da nire bihotzean; orain zure lurralde osoa erreko dut suarekin». Josek erantzun zion: «Ziur aski, zure koinata Tamarrek, zure semeak hil zituenak, itzali zuen Sikemgo sua».

26 Judak esan zuen: «Ile bat ere ateratzen badiot nire haragitik, Egipto osoa odolez beteko dut».

27 Josek erantzun zion: «Ohitura duzu saldu zenuen zure anaia egin zeniona egitea; haren jantzia odoletan busti eta zure aitari eraman zenion, piztia gaizto batek jan zuela esanez, eta hemen duzu haren odola».

28 Judak gauza hau entzun zuenean, oso haserretu zen eta bere haserrea piztu zitzaion barruan. Leku hartan, lauhun siklo inguruko harri bat zegoen aurrean. Judak haserre bizian jarri zen eta harria esku batean hartu eta zerura bota zuen, eta ezkerreko eskuarekin hartu zuen.

29 Gero, hanken azpian jarri zuen, eta indar guztiarekin eseri zen gainean, eta harria hauts bihurtu zen Judaren gudarosteagatik.

30 Josek Judaren ekintza ikusi zuen eta oso beldurtuta geratu zen, baina bere seme Manasari agindu zion eta hark ere beste harri batekin egin zuen Judaren ekintzaren antzekoa, eta Judak bere anaiei esan zion: Ez dezala inork esan, gizon hau egiptoarra dela, baina gauza hau egiteagatik gure aitaren familiakoa da.

31 Josek esan zuen: «Ez dizue indarra eman, gu ere gizon indartsuak baikara, eta zergatik harrotzen zarete gu guztiokin?». Judak Joseri esan zion: «Bidali, mesedez, gure anaia eta ez hondatu zure herrialdea gaur».

32 Josek erantzun zion: «Zoazte eta esan iezaiozue zuen aitari, piztia gaizto batek jan duela, zuen anaia Josefi buruz esan zenuten bezala».

33 Judak bere anaia Neftaliri esan zion: «Bizkortu, zoaz Egiptoko kale guztiak zenbatu eta gero zatoz eta esan iezadazu». Simeonek esan zion: «Ez izan arazo hau zuretzat; orain mendira joango naiz eta harri handi bat hartuko dut menditik, Egiptoko guztien gainera berdinduko dut eta bertan dauden guztiak hilko ditut».

34 Josek entzun zituen bere anaiek haren aurrean esandako hitz horiek guztiak, eta ez zekiten Josek ulertzen zituenik, uste baitzuten ez zekiela hebreeraz hitz egiten.

35 Jose oso beldurtuta zegoen bere anaien hitzekin, Egipto suntsitu ez zezaten beldurrez, eta bere seme Manasesi agindu zion, esanez: «Zoaz, orain, azkar eta bildu niregana Egiptoko biztanle guztiak eta gizon ausart guztiak, eta etor daitezela niregana zaldiz eta oinez eta musika-tresna mota guztiekin». Eta Manases joan zen eta hala egin zuen.

36 Neftali Judak agindu bezala joan zen, orein azkar bat bezain arina baitzen Neftali, eta gari-buruen gainean ibiltzen zen, eta ez ziren haren azpian hautsi.

37 Egiptoko kale guztiak zenbatu zituen, eta hamabi zirela aurkitu zuen. Presaka etorri eta Judari jakinarazi zion. Judak bere anaiei esan zion: «Bizkortu eta jarri bakoitzak bere ezpata gerrian, eta Egiptoren gainera etorriko gara, eta denak hilko ditugu, eta ez utziko inor geratzen».

38 Eta Judak esan zuen: «Hara, hiru kale suntsituko ditut nire indarrarekin, eta zuek bakoitzak kale bana suntsituko duzue; eta Judak gauza hori esaten ari zela, hara Egiptoko biztanleak eta gizon indartsu guztiak haiengana etorri ziren, musika-tresna mota guztiekin eta oihi handiz.

39 Bostehun zaldizko eta hamar mila oinezko ziren, eta lauhun gizon, ezpatarik edo lantzarik gabe borrokatzeko gai zirenak, eskuekin eta indarrez bakarrik.

40 Eta gizon indartsu guztiak ekaitz eta oihi handiz etorri ziren, eta denek inguratu zituzten Jakoben semeak eta izutu egin zituzten, eta lurra dardarka hasi zen haien oihiuen hotsarekin.

41 Jakoben semeek tropa horiek ikusi zituztenean, biziaren beldur handia hartu zuten, eta Josek hori egin zuen Jakoben semeak izutzeko eta lasaitzeko.

42 Judak, bere anaia batzuk izututa ikusita, esan zion: «Zergatik zaudete beldurtuta, Jainkoaren grazia gurekin dagoen bitartean?». Judak Egiptoko herri guztia inguratzen zuela ikusi zuenean, Josefek aginduta, beldurtzeko, Josefek bakarrik agindu zion, esanez: «Ez ukitu inor».

43 Orduan, Judak presaka atera zuen bere ezpata, eta oihi handi eta mingots bat bota zuen, eta ezpatarekin jo zuen,

eta lurrera salto egin zuen, eta oraindik ere oihuka jarraitu zuen herri osoaren aurka.

44 Gauza hori egin zuenean, Jaunak Judaren eta haren anaiei izua eragin zuen gizon ausart horien eta inguruko jende guztiaren gainean.

45 Oihuka ari zirenean, denak ihes egin zuten; izutu egin ziren eta bata bestearen gainean erori ziren. Asko hil ziren erortzean. Judaren, haren anaiei eta Joserren aurretik ihes egin zuten denek.

46 Ihes egiten ari zirela, Judak eta bere anaiek Faraoiaren etxeraino jarraitu zieten, eta denak ihes egin zuten, eta Judak berriro eseri zen Josefren aurrean eta lehoi baten antzera orro egin zion, eta garrasi handi eta izugarria egin zion.

47 Oihu hori urrunetik entzun zen, eta Sukoteko biztanle guztiek entzun zuten, eta Egipto osoa dardarka hasi zen oihu horren soinuaz, eta Egiptoko eta Gosen lurraldeko harresiak ere erori ziren lurraren astinduagatik, eta Faraoia ere bere tronutik erori zen lurrera, eta Egiptoko eta Gosengo emakume haurdun guztiek ere abortua izan zuten astinduaren soinua entzun zutenean, izugarri beldurtuta baitzeuden.

48 Faraoiak mezua bidali zuen, esanez: «Zer gertatu da gaur Egiptoko lurraldean?» Joan ziren eta hasieratik amaierara arte kontatu zioten guztia. Faraoia izutu egin zen, harritu eta izugarri beldurtu zen.

49. Eta haren izua areagotu egin zen gauza horiek guztiak entzutean, eta Josefi mezu hau bidali zion: «Hebrearrak ekarri dizkidazu Egipto osoa suntsitzeko; zer egingo duzu lapur horrekin? Bidali ezazu eta utzi bere anaiekin joaten, eta ez gaitezen haien gaiztakeriaren ondorioz hil, gu, zu eta Egipto osoa ere bai».

50 Eta gauza hau egin nahi ez baduzu, bota itzazu nire gauza baliotsu guztiak, eta zoaz haiekin haien lurraldera, gustuko baduzu, zeren gaur nire herrialde osoa suntsitu eta nire herri guztia hilko baitute; Egiptoko emakume guztiak ere abortu egin dira beren oihuengatik; ikusi zer egin duten beren oihu eta hitz egiteagatik bakarrik, gainera, ezpatarekin borrokatzen badira, lurraldea suntsitu egingo dute; orain, beraz, aukeratu nahi duzuna, ni edo hebrearrak, Egipto edo hebrearren lurraldea.

51 Faraoiak Joseri esan zizkion hitz guztiak etorri zirenean, Jose oso beldurtuta geratu zen Faraoiaren hitzekin, eta Juda eta bere anaia oraindik Josefren aurrean zeuden haserre eta amorruez, eta Jakoben seme guztiek orro egin zioten Josefi, itsasoaren eta bere olatuen orroa bezala.

52 Jose oso beldur zen bere anaiei eta Faraoiaren beldurrez, eta Josek aitzakia baten bila zebilen bere burua anaiei ezagutarazteko, Egipto osoa suntsitu ez zezaten.

53 Josek bere seme Manasesi agindu zion, eta Manases Judarengana joan zen, eta eskua jarri zion sorbaldan, eta Judaren haserre baretu zen.

54 Judak bere anaiei esan zien: «Ez dezala inork esan egiptoar gazte baten lana denik, nire aitaren etxeko lana baita».

55 Eta Josek ikusi eta jakinik Judaren haserre baretu zela, hurbildu egin zen Judari leunki hitz egitera.

56 Eta Josek Judari esan zion: Egia esan duzu, eta gaur egiaztatu dituzu zure indarrari buruzko zure baieztapenak, eta zuregan atsegin duen zure Jainkoak handitu dezala zure ongizatea; baina esadazu egiazki zergatik zure anaia

guztien artean eztabaidatzen duzun nirekin mutilaren ondorioz, inork ez baitit hitz bakar bat ere esan berari buruz.

57 Judak Josefi erantzun zion: «Badakizu, badakizu, mutikoaren fidantza izan nintzela bere aitaren aurrean, esanez: «Ekartzen ez banio, betiko izango nuke haren errua».

58 Horregatik, nire anaia guztien artetik zuregana joatea nahi ez zenuela ikusi dut; orain, beraz, grazia aurki dezazula zure aurrean, gurekin joateko bidal dezazun. Eta hara, haren ordeztatu geratuko naizela, nahi duzun guztian zerbitzatzeko, zeren nora bidaliko naizun, indar handiz zerbitzatzera joango naiz.

59 Bidal nazazu orain zure aurka matxinatu den errege ahaltsu batengana, eta jakingo duzu zer egingo diodan hari eta bere lurraldeari; zalditeria eta oinezko gudariak edo herri oso ahaltsua izan arren, denak hilko ditut eta erregearen burua ekarriko dizut aurrera.

60 Ez al dakizu edo ez al duzu entzun gure aita Abrahamek, bere zerbitzari Eliezerrekin, Elamgo errege guztiak garaitu zituela gau bakar batean, eta ez zutela bat ere bizirik utzi? Eta egun hartatik aurrera, gure aitaren indarra eman zitzaigun ondare gisa, guretzat eta gure ondorengoentzat betiko.

61 Josek erantzun zion: Egia esaten duzue, eta gezurrik ez dago zuen ahoan, zeren esan baitzaigu hebrearrek boterea dutela eta Jaunak, haien Jainkoak, asko gozatzen duela haietan, eta nork zutik iraun diezaieke orduan?

62 Hala ere, baldintza honekin bidaliko dizuet zuen anaia: bere amaren semea, Egiptora joan zela esan zenidaten anaia, ekartzen badidazue; eta haren anaia ekartzen didazuenean, haren ordeztatu geratuko dut, zuetako inork ez baitu bermatu zuen aitaren aurrean. Eta niregana etortzen denean, bidaliko dizuet zuekin bermatu zaituzten bere anaia.

63 Judak Josefren aurka sutu zuen bere haserre, eta begiak odola isuri zitzaizkion haserre bizian. Anaiei esan zien: «Nola bilatzen du gizon honek gaur bere hondamena eta Egipto osoarena?»

64 Eta Simeonek Josefi erantzun zion: «Ez al dizugu hasieran esan ez genekiela zehazki nora joan zen, eta hilda edo bizirik zegoen, eta zergatik hitz egiten du nire jaunak horrelako gauzak?»

65 Josek Judaren aurpegia ikusi zuenean, konturatu zen haren haserre pizten hasi zela, esan zionean: «Ekarri diezadazu zure beste anaia anaia honen ordeztatu».

66 Eta Josek bere anaiei esan zien: Noski esan zenuten zuen anaia hilda edo galduta zegoela; orain, gaur deituko banu eta zuen aurrera etortzen bada, emango al zenidakete bere anaiei ordeztatu?

67 Eta Josek hitz egiten hasi zen eta oihuka: Jose, Jose, zatoz gaur nire aurrera, eta agertu zure anaiei eta eseri haien aurrean.

68 Eta Josek gauza hau haien aurrean esan zuenean, bakoitzak alde batetik begiratu zuen, nondik etorriko zen Jose haien aurrean ikusteko.

69 Josek haien ekintza guztiak ikusi zituen eta esan zien: Zergatik begiratzen duzue hona eta hara? Ni naiz Jose, Egiptora saldu zenutena; ez izan atsekaberik ni saldu izanagatik, gosete garaian laguntza gisa bidali bainindu Jainkoak zuen aurretik.

70 Josefen hitzak entzutean, anaiak izutu egin ziren haren aurrean, eta Juda ere izugarri izutu zen haren aurrean.

71 Eta Benaminek Josefen hitzak entzun zituenean, etxearen barnealdean zegoen haien aurrean, eta Benjamin korrika joan zen bere anaiarengana, eta besarkatu egin zuen eta lepoan erori zitzaion, eta negar egin zuten.

72 Joseferen anaiek Benjamin bere anaiaren lepoan erori eta harekin negarrez hasi zela ikusi zutenean, haiek ere Josefen gainera erori eta besarkatu egin zuten, eta negarrez hasi ziren Josefekin batera.

73. Eta Josefen etxean entzun zen oihu hau, Josefen anaiak zirela esanez, eta Faraoiari oso pozgarria iruditu zitzaion, Egipto suntsituko ez ote zuten beldur baitzen haietaz.

74 Faraoiak bere zerbitzariak bidali zizkion Josefi zorionak ematera, berarengana etorri ziren anaiengatik, eta Egipton zeuden armadako eta tropako kapitain guztiak etorri ziren Josefekin poztera, eta Egipto osoa oso pozik zegoen Josefen anaiengatik.

75 Eta Faraoiak bere zerbitzariak bidali zizkion Josefi, esanez: Esan izeaiezu zure anaiei beren ondasun guztiak ekartzeko eta niregana etortzeko, eta Egiptoko lurralderik onenean jarriko ditut. Eta hala egin zuten.

76 Eta Josek bere etxeko arduradunari agindu zion bere anaiei opariak eta jantziak ekartzeko, eta errege-jantziak ziren jantzi asko eta opari asko ekarri zizkien, eta Josek bere anaien artean banatu zituen.

77 Eta bere anaia bakoitzari urrezko eta zilarrezko jantzi bana eta hirurehun zilarrezko pieza eman zizkien, eta Josek agindu zuen guztiei jantzi horiek jantzteko eta Faraoiaren aurrera eramateko.

78. Faraoiak, Joseren anaia guztiak gizon ausartak eta itxura ederra zutela ikusita, oso poztu zen.

79 Gero, Faraoiaren aurretik irten ziren Kanaan lurraldera joateko, beren aitagana, eta beren anaia Benjamin heiekin zegoen.

80 Jose jaiki eta hamaika gurdi eman zizkien Faraoiarengandik, eta Josek bere gurdia eman zien, zeinetan ibili zen Egipton koroatu zuten egunean, bere aita Egiptora eramateko; eta Josek bere anaien seme-alaba guztiei bidali zizkien jantziak, haien kopuruaren arabera, eta ehun zilarrezko pieza bakoitzari, eta baita bere anaien emazteei erregearen emazteen jantzietatik jantziak ere, eta bidali zituen.

81 Eta hamar gizon eman zizkien bere anaia bakoitzari Kanaan lurraldera joateko, haiekin zerbitzatzeko, Egiptora etortzean haien seme-alabei eta haien ondasun guztiei zerbitzatzeko.

82 Josek bere anaia Benjaminen eskutik hamar jantzi-jantzi bidali zizkien bere hamar semeei, Jakobek semeen gainerako seme-alaben zati handiagoa.

83. Eta berrogeita hamar zilarrezko pieza eta hamar gurdi bidali zizkion bakoitzari Faraoiaren kontura; eta hamar asto bidali zizkion bere aitari Egiptoko luxu guztiekin kargatuta, eta hamar asto eme ale, ogi eta janariz kargatuta bere aitari eta berarekin zeuden guztiei bideko hornigai gisa.

84. Zilarrezko eta urrezko jantziak, intsentsua, mirra, aloe eta emakumeen apaingarriak bidali zizkion bere arreba Dinari, eta gauza bera bidali zien Faraoiaren emazteek Benjaminen emazteei.

85 Anaia guztiei eta emazteei eman zien onix harri eta bedelio mota guztiak; eta Egiptoko herri handien artean

zeuden gauza baliotsu guztietatik, ez zen ezer geratu, Josek bere aitaren etxera bidalitakoa izan ezik.

86. Anaia bidali zituen, eta joan egin ziren; eta Benjamin anaia ere bidali zuen haiekin.

87 Jose haiekin joan zen Egiptoko mugetarako bidean laguntzeko, eta agindu zien bere aita eta bere etxekoei buruz, Egiptora joateko.

88 Eta esan zien: Ez izan eztabaidarik bidean, zeren gauza hau Jaunarengandik etorri da herri handi bat gosetetik babesteko, zeren oraindik bost urteko gosetea izango baita lurraldean.

89 Eta agindu zien, esanez: Kanaan lurraldera iristen zarenean, ez agertu bat-batean nire aitaren aurrera gai honetan, baizik eta jokatu zuen jakinduriaz.

90 Eta Josek utzi zien aginduak emateari, eta buelta eman eta Egiptora itzuli zen, eta Jakobek semeak Kanaan lurraldera joan ziren pozik eta alaitasunez beren aita Jakobengana.

91 Eta lurraldearen mugetara iritsi ziren, eta elkarri esan zioten: Zer egingo dugu gai honetan gure aitaren aurrean? Bat-batean harengana joan eta kontua kontatzen badiogu, gure hitzekin izugarri izutuko da eta ez digu sinetsiko.

92 Eta joan ziren beren etxetara hurbildu arte, eta aurkitu zuten Serak, Aserren alaba, haien bila zihoala, eta neskatxa oso ona eta maltzurra zen, eta bazekien harpa jotzen.

93 Eta deitu zioten eta haien aurrean etorri zen, eta musu eman zien, eta hartu eta harpa bat eman zioten, esanez: Zoaz orain gure aitaren aurrean, eta eseri haren aurrean, eta jo harpa, eta esan hitz hauek.

94 Eta etxera joateko agindu zioten, eta harpa hartu eta haien aurretik joan zen azkar, eta etorri eta Jakobek ondoan eseri zen.

95 Eta ondo jo eta abestu zuen, eta bere hitzen gozotasunean esan zuen: Nire osaba Jose bizirik dago, eta Egiptoko lurralde osoan agintzen du, eta ez da hil.

96 Eta hitz hauek errepikatzen eta esaten jarraitu zuen, eta Jakobek entzun zituen haren hitzak eta atsegin izan zitzaizkion.

97 Entzun zion bi eta hiru aldiz errepikatzen zituen bitartean, eta poza sartu zitzaion Jakobek bihotzean haren hitzen gozotasunaz, eta Jainkoaren espiritua haren gainean zegoen, eta bazekien haren hitz guztiak egiazkoak zirela.

98 Eta Jakobek bedeinkatu egin zuen Serakek hitz hauek haren aurrean esan zituenean, eta esan zion: Ene alaba, heriotzak ez zaitzala inoiz garaitu, zeren nire espiritua berpiztu duzu; hitz egin nire aurrean esan duzun bezala, zeren poztu nauzu zure hitz guztiekin.

99 Eta hitz hauek abesten jarraitu zuen, eta Jakobek entzun egin zion eta atsegin izan zitzaion, eta poztu egin zen, eta Jainkoaren espiritua haren gainean zegoen.

100 Oraindik harekin hizketan ari zela, hara, bere semeak etorri zitzaizkion zaldiekin, gurdiekin eta errege-jantziekin, eta zerbitzariak haien aurretik lasterka.

101 Jakob jaiki zen haien bila, eta ikusi zituen bere semeak errege-jantziekin jantzita, eta Josek bidali zizkien altxor guztiak.

102 Eta esan zioten: Jakin ezazu gure anaia Josef bizirik dagoela, eta bera dela Egiptoko lurralde osoan agintzen duena, eta bera izan dela guri hitz egin diguna esan genizuen bezala.

103 Eta Jakobek bere semeen hitz guztiak entzun zituen, eta bihotza taupaka hasi zitzaion haien hitzekin, ezin baitzituen sinetsi Josek eman zien guztia eta bidali ziena, eta Josek esan zizkien seinale guztiak ikusi arte.

104 Eta ireki zioten aurrean, eta Josek bidalitako guztia erakutsi zioten, bakoitzari eman zioten Josek bidalitakoa, eta bazekien egia esan zutela, eta oso poztu zen bere semearen berri izateagatik.

105 Eta Jakobek esan zuen: Nahikoa da niretzat Josef nire semea bizirik egotea; joango naiz hura ikustera hil baino lehen.

106 Eta bere semeek gertatu zitzaaien guztia kontatu zioten, eta Jakobek esan zuen: Egiptora jaitsiko naiz nire semea eta bere ondorengoak ikustera.

107 Jaiki zen Jakob eta Josek bidalitako jantziak jantzi zituen, eta garbitu eta ilea moztu ondoren, Josek bidalitako turbantea jarri zion buruan.

108 Jakobek etxeko guztiek eta haien emazteek Josek bidalitako jantziak jantzi zituzten, eta oso poztu ziren Josef bizirik zegoela eta Egipton errege zelako.

109 Kanaango biztanle guztiek jakin zuten gauza honen berri, eta etorri eta asko poztu ziren Jakobekin, oraindik bizirik zegoelako.

110 Eta Jakobek hiru eguneko jaia egin zien, eta Kanaango errege eta lurraldeko noble guztiek jan, edan eta poztu egin ziren Jakobek etxean.

55. KAPITULUA

1 Ondoren, Jakobek esan zuen: «Egiptora joango naiz nire semea ikustera, eta gero itzuliko naiz Jainkoak Abrahami hitz egin zion Kanaan lurraldera, ezin baitut nire jaioterria utzi».

2 Hara, Jaunaren hitza etorri zitzaion, esanez: «Jaitsi zaitez Egiptora zure etxeko guztiekin, eta geratu han; ez izan beldurrik Egiptora jaisteko, han nazio handi bat egingo zaitudalako».

3 Eta Jakobek bere baitan esan zuen: Joango naiz nire semea ikustera, ea bere Jainkoaren beldurra oraindik duen bere bihotzean Egiptoko biztanle guztien artean.

4 Jaunak Jakobi esan zion: «Ez izan beldurrik Josefengatik, oraindik ere bere osotasuna mantentzen baitu niri zerbitzatzeko, zure begietan ondo iruditzen den bezala». Eta Jakob oso poztu zen bere semeagatik.

5 Garai hartan, Jakobek bere semei eta etxekoei Egiptora joateko agindu zien, Jaunak berari esandakoaren arabera. Jakob bere semeekin eta etxeko guztiekin jaiki zen, eta Kanaango lurraldetik irten zen Beer-Xebatik, pozik eta bihotzeko alaitasunarekin, eta Egiptora joan ziren.

6 Egiptora hurbildu zirenean, Jakobek Juda bidali zuen aurretik Joserengana, Egipton kokapen bat erakusteko. Judak bere aitaren hitza egin zuen. Presaka joan zen eta korrika joan zen Joserengana. Gosen lurraldean leku bat eman zioten bere etxe osoarentzat. Juda itzuli eta bere aitarengana bidetik joan zen.

7 Josek gurdia lotu zuen, eta bere gizon indartsu guztiak, bere zerbitzariak eta Egiptoko ofizial guztiak bildu zituen bere aita Jakobek bila joateko. Eta Josefek agindua aldarrikatu zen Egipton, esanez: «Jakoben bila joaten ez den guztia hilko da».

8 Hurrengo egunean, Jose Egipto osoarekin abiatu zen, gudaroste handi eta ahaltsu batekin, denak liho finezko eta purpurazko jantziekin, zilarrezko eta urrezko tresnekin eta gerrako tresnekin.

9. Eta denak Jakobengana joan ziren musika-tresna mota guztiekin, danborrekin eta panderoekin, mirra eta aloea zabalduz bide osoan zehar, eta denak modu horretan joan ziren, eta lurra dardarka hasi zen haien oihuekin.

10 Egiptoko emakume guztiak Egiptoko teilatuetara eta harresietara igo ziren Jakobi bila, eta Josereren buru gainean Faraoiaren errege-koroa zeraman, Faraoiak bidali baitzion janzteko bere aita bilatzera joan zenean.

11 Jose bere aitagandik berrogeita hamar ukondora iritsi zenean, gurditik jaitsi eta aitarengana abiatu zen. Egiptoko buruzagi eta noble guztiek Jose oinez joan zela ikusi zutenean, haiek ere gurditik jaitsi eta oinez joan ziren Jakobengana.

12 Jakob Josefek kanpalekura hurbildu zenean, Jakobek Josefek lagunduta berarengana zetorren kanpalea ikusi zuen, eta poztu egin zen, eta harrituta geratu zen Jakob.

13 Eta Jakobek Judari esan zion: Nor da Egiptoko kanpalekuan ikusten dudana gizona, errege-jantziekin jantzita, jantzi gorri-gorri batekin eta buruan errege-koroa batekin, bere gurditik jaitsi eta guregana datorrena? Eta Judak erantzun zion aitari: Zure seme Jose erregea da; eta Jakob poztu egin zen bere semearen aintza ikustean.

14 Jose bere aitagana hurbildu zen eta ahozpeztu egin zen aitari, eta kanpalekuko gizon guztiak lurreraino ahozpeztu ziren harekin batera Jakobek aurrean.

15 Eta hara, Jakob korrika joan zen bere seme Josefengana, eta lepoan erori zitzaion eta musu eman zion, eta negar egin zuten, eta Josek ere bere aita besarkatu eta musu eman zion, eta negar egin zuten, eta Egiptoko herri guztiak haiekin batera negar egin zuen.

16 Eta Jakobek Josefi esan zion: «Orain pozik hilko naiz zure aurpegia ikusi ondoren, oraindik bizirik eta aintzarekin zaudelako».

17 Jakobek semeek, emazteek, seme-alabek, morroiek eta Jakobek etxe osoak negarrez hasi ziren Josefekin batera; musu eman zioten eta negarrez hasi ziren berarekin batera.

18 Jose eta bere herri osoa Egiptora itzuli ziren gero, eta Jakob, bere semeak eta bere etxeko haur guztiak Joserekin batera Egiptora etorri ziren, eta Josek Egiptoko alderik onenean jarri zituen, Gosen lurraldean.

19 Josek bere aitari eta anaiei esan zien: «Igo eta Faraoiari esango diot: Nire anaiak, nire aitaren etxea eta haien ondasun guztiak etorri zaizkit, eta hara, Gosen lurraldean daude».

20 Josek hala egin zuen, eta bere anaiei eskutik Ruben, Isakar, Zabulon eta bere anaia Benjamin hartu eta Faraoiaren aurrean jarri zituen.

21 Josek Faraoiari esan zion: «Nire anaiak eta nire aitaren etxea, eta haien ondasun guztiak, artalde eta behiekin batera, Kanaan lurraldetik etorri zaizkit Egipton bizitzera, goseteak gogor jotzen baitzituen.

22 Faraoiak Josefi esan zion: «Jarri zure aita eta anaiak lurraldeko alderik onenean; ez ukatu ondasun guztiak, eta eman iezaiezu lurraldeko gantzetik jaten».

23 Josek erantzun zion: «Goshen lurraldean jarri ditut, artzainak baitira; beraz, geratu itzazue Goshenen, egiptoarrengandik aparte, beren artaldeak bazkatzeko».

24 Eta Faraoiak Josefi esan zion: Egin zure anaiekin esaten dizuten guztia. Eta Jakobek semeek Faraoiaren aurrean ahuspeztu ziren, eta bakean joan ziren harengandik, eta Josek gero bere aita Faraoiaren aurrera eramane zuen.

25 Jakob Faraoiari ahuspeztu zitzaion, eta Jakobek Faraoia bedeinkatu zuen, eta hau irten zen; eta Jakob, bere seme guztiak eta bere etxe osoa Goshen lurraldean bizi izan zen.

26 Bigarren urtean, Jakobek bizitzako ehun eta hogeita hamargarren urtean, Josek bere aita, anaiak eta aitaren etxe osoari ogia eman zien gosete osoan, txikien beharretara egokituz; ez zuten ezer falta izan.

27 Josek Egiptoko alderik onena eman zien Jose bizi izan zen bitartean; eta Josek ere urtero eman zien haiei eta bere aitaren etxeko guztiei arropa eta jantziak; eta Jakobek semeak seguru egon ziren Egipton beren anaiaren bizitza osoan.

28 Eta Jakobek beti Josefene mahaian jaten zuen, Jakobek eta bere semeek ez ziren Josefene mahaitik altxatzen ez egunez ez gauez, Jakobek seme-alabek beren etxetan jaten zutenaz gain.

29 Egipto osoak jan zuen ogia Joserene etxeko gosete garaian, egiptoar guztiak beren ondasun guztiak saldu baitzituzten goseteagatik.

30 Josek Egiptoko lur eta soro guztiak erosi zituen ogiaren truke Faraoiaren kontura, eta Josek Egipto osoari ogia eman zion gosete egun guztietan, eta Josek bildu zuen berarengana zetorren zilar eta urre guztia lurralde osoan erosi zuten alearen truke, eta urre eta zilar asko pilatu zuen, onix harri, bdelio eta jantzi baliotsu kopuru izugarriaz gain, dirua gastatu zutenean lurralde osoa Joseri ekarri zizkietenak.

31 Josek eskuetan zuen zilar eta urre guztia hartu zuen, hirurogeita hamabi talentu urre eta zilar inguru, eta baita onix harriak eta bedelio ugari ere, eta Jose joan eta lau zatitan ezkutatu zituen, eta zati bat Itsaso Gorritik gertu dagoen basamortuan ezkutatu zuen, eta beste zati bat Perat ibaiaren ondoan, eta hirugarren eta laugarren zatiak Persia eta Mediako basamortuaren aurrean dagoen basamortuan ezkutatu zituen.

32. Eta soberan geratu zen urre eta zilar zati bat hartu eta bere anaia guztiei, bere aitaren etxeko guztiei eta bere aitaren etxeko emakume guztiei eman zien, eta gainerakoa Faraoiaren etxera eramane zuen, hogeit talentu urre eta zilar inguru.

33 Josek Faraoi eman zion geratzen zen urre eta zilar guztia, eta Faraoiak altxortegian jarri zuen, eta gosete egunak amaitu ziren ondoren lurraldean, eta erein eta bildu egin zuten lurralde osoan, eta urtez urte ohiko kopurua lortu zuten; ez zuten ezer falta izan.

34 Jose Egipton bizi izan zen seguru, eta lurralde osoa haren aholkupean zegoen; bere aita eta anaia guztiak Goxen lurraldean bizi izan ziren, eta haren jabetza hartu zuten.

35 Jose oso zaharra zen, egunez aurreratua, eta bere bi semeak, Efraim eta Manases, etengabe egoten ziren Jakobek etxean, Jakobek semeen seme-alabekin, beren anaiekin, Jaunaren bideak eta bere legea ikasteko.

36 Jakob eta bere semeak Egiptoko lurraldean bizi izan ziren, Goxen lurraldean, eta jabetzan hartu zuten, eta emankorrek izan ziren eta ugaltu egin ziren bertan.

56. KAPITULUA

1 Jakob Egiptoko lurraldean hamazazpi urtez bizi izan zen, eta Jakobek egunak, eta bere bizitzako urteak, ehun eta berrogeita zazpi urte izan ziren.

2 Garai hartan, Jakob gaixotasun batek jota hil zen, eta bere seme Jose Egiptotik deitu zuen, eta Jose bere semea Egiptotik etorri zen, eta Jose bere aitagana etorri zen.

3 Eta Jakobek Josefi eta bere semeek esan zien: «Hara, hiltzen ari naiz, eta zuen arbasoen Jainkoak bisitatuko zaituzte eta Jaunak zuri eta zure ondorengoei emango ziela zin egin zuen lurraldera itzuliko zaituzte. Orain, beraz, hiltzen naizenean, lurperatu nazazue Makpelako kobazuloan, Hebronan, Kanaan lurraldean, nire arbasoen ondoan.

4 Jakobek bere semeek zin eginarazi zien Makpela, Hebronan, lurperatuko zutela, eta semeek zin egin zitoten gauza horri buruz.

5 Eta agindu zien, esanez: Zerbitzatu Jaunari, zuen Jainkoari; izan ere, zuen aita libratu zituenak libratuko zaituzte zuek ere atsekabe guztietatik.

6 Eta Jakobek esan zuen: Deitu zure seme-alaba guztiak niregana. Eta Jakobek semeen seme-alaba guztiak etorri eta haren aurrean eseri ziren, eta Jakobek bedeinkatu egin zituen, eta esan zien: Zuen aiten Jainko Jaunak mila aldiz gehiago eman eta bedeinka zaitzatela, eta eman diezazuela zuen aita Abrahamen bedeinkapena. Eta Jakobek semeen seme-alaba guztiak atera ziren egun hartan, bedeinkatu ondoren.

7 Hurrengo egunean, Jakobek berriro deitu zituen bere semeak, eta denak bildu eta harengana etorri eta haren aurrean eseri ziren, eta Jakobek egun hartan bedeinkatu zituen bere semeak hil aurretik, bakoitza bere bedeinkapenaren arabera bedeinkatu zuen; hara, idatzita dago Jaunaren legearen liburuan, Israeli dagokiona.

8 Jakobek Judari esan zion: «Badakit, ene seme, gizon ahaltsua zarela zure anaiekin alde; erreinatu haien gainean, eta zure semeek beren semeen gainean erreinatuko dute betiko».

9 Irakatsi zure semeek arkua eta gerrako arma guztiak, etsaien gainean nagusi izango den anaiekin guduetan borrokatu ahal izan dezaten.

10 Eta Jakobek berriro agindu zien bere semeek egun hartan, esanez: «Hara, gaur nire herriarekin bilduko naiz; atera nazazue Egiptotik eta lurperatu Makpelako leizean, agindu dizuedan bezala.

11 Hala ere, kontuz, otoitz egiten dizuet zuen semeetatik inork ez nauela eramango, zuek bakarrik; eta hau egingo duzue nirekin, nire gorpua Kanaan lurraldera eramaten duzuenean eta lurperatzen nauzuenean.

12 Judak, Isakarek eta Zabulonek ekialdean eramango dute nire hilkutxa; hegoaldean Rubenek, Simeonek eta Gadek; mendebaldean Efraimek, Manasesek eta Benjaminek; iparraldean Danek, Axerrek eta Neftalik.

13 Ez dezala Lebig zurekin eramane, zeren berak eta bere semeek Jaunaren itunaren kutxa eramango baitute israeldarrekin kanpalekuan; ezta nire seme Josek ere, zeren errege bat bezala izan bedi haren aintza; hala ere, Efraim eta Manases egongo dira haien orde.

14 Honela egingo didazu nirekin eramaten nauzuen; ez utzi alde batera agintzen dizudan guztia; eta gertatuko da

hori nirekin egiten duzunean, Jaunak betiko gogoan izango zaituela zu eta zure ondorengoak.

15 Eta zuek, ene semeok, ohoratu bakoitzak bere anaia eta ahaide, eta agindu zuen seme-alabei eta zuen ondorengoan seme-alabei Jauna, zuen arbasoen Jainkoa, zerbitzatzeko egun guztietan.

16 Zuk, zure seme-alabek eta zure seme-alaben seme-alabek betiko bizi zaitezten lurraldean, Jaunaren, zure Jainkoaren, aurrean on eta zuzena dena egiten baduzue, haren bide guztietan ibiltzen bazarete.

17 Eta zuk, Jose ene semea, barkatu, otoitz egiten dizut, zure anaien irainak eta zuri egin dizuten kalte guztiak, Jainkoak zure eta zure seme-alaben onerako nahi izan baitu hori.

18 Eta, seme maitea, ez utzi zure anaiak Egiptoko biztanleei, ezta mindu haien sentimenduak ere, zeren Jainkoaren eskutara eta zure esku uzten ditut egiptoarrengandik babesteko; eta Jakobek semeek erantzun zioten aitari, esanez: Gure aita, agindu diguzun guztia egingo dugu; Jainkoa bakarrik izan bedi gurekin.

19 Jakobek bere semeek esan zien: «Jainkoa izan bedi zuekin, haren bide guztiak betetzen badituzue; ez alendu haren bideetatik, ez eskuinera ez ezkerrera, haren aurrean ongi eta zuzen dena egiten baduzue.

20 Badakit arazo asko eta latzak izango direla azken egunetan lurralde honetan; bai, zure seme-alabek eta ondorengoek; zerbitzatu Jaunari bakarrik, eta hark salbatuko zaitu arazo guztietatik.

21 Jainkoaren atzetik joango zarenean hura zerbitzatzeko, eta zure ondorengoei eta zure ondorengoan seme-alabei Jauna ezagutzen irakasten diezunean, orduan Jaunak zerbitzari bat altxatuko dizu zuretzat eta zure ondorengoentzat zuen seme-alaben artetik, eta Jaunak haren eskutik askatuko zaitu atsekabe guztietatik, eta Egiptotik aterako zaitu eta zure aiten lurraldera itzuliko zaitu, segurtasunez jabetzeko.

22 Jakobek bere semeek aginduak emateari utzi zion, eta oinak ohean sartu zituen, eta hil egin zen, eta bere arbasoekin elkartu zen.

23 Josek bere aitaren gainean erori zen, eta oihi egin eta negar egin zuen haren gainean, eta musu eman zion, eta ahots mingots batekin oihi egin zuen, eta esan zuen: Ai, ene aita, ene aita.

24. Eta bere semearen emazteak eta etxeko guztiak etorri eta Jakobek gainera erori ziren, eta negar egin zuten haren gainean, eta ozenki oihi egin zuten Jakobengatik.

25 Jakobek seme guztiak batera jaiki ziren, eta beren jantziak urratu zituzten, eta denek zakuz jantzi zituzten gerrian, eta aurpegira erori ziren, eta hautsa zerurantz bota zuten buru gainera.

26 Eta gauza Osnath Josefek emazteari jakinarazi zioten, eta jaiki eta zaku bat jarri zuen, eta berarekin zeuden egiptoar emakume guztiak etorri zen eta dolu egin zuen eta negar egin zuen Jakobengatik.

27 Egiptoko Jakob ezagutzen zuten guztiak ere etorri ziren egun hartan, gauza hau entzun zutenean, eta Egipto osoak negar egin zuen egun askotan.

28 Eta emakumeak ere Egiptora etorri ziren Kanaango lurraldetik, Jakob hil zela entzun zutenean, eta hirurogeita hamar egunez negar egin zuten Egipton.

29 Ondoren, Josek bere zerbitzari medikuei agindu zien bere aita mirra, intsentsu eta intsentsu eta lurrin mota guztiak baltsamatzeko, eta medikuek Jakob baltsamatu zuten, Josek agindu bezala.

30 Egiptoko jende guztia, arduradunak eta Goxen lurraldeko biztanle guztiak negarrez eta doluan aritu ziren Jakobengatik; eta haren seme guztiak eta etxeko guztiak dolu eta dolua egin zuten beren aita Jakobengatik egun askotan.

31. Eta negarrez egon zen egunak igaro ondoren, hirurogeita hamar egunen buruan, Josek Faraoiari esan zion: «Igo eta nire aita Kanaan lurraldean lurperatuko dut, zin eginarazi zidan bezala, eta gero itzuliko naiz.

32 Faraoiak Jose bidali zuen, esanez: «Igo eta lurperatu zure aita, esan bezala eta zin eginarazi dizun bezala». Eta Jose jaiki zen bere anaia guztiak Kanaango lurraldera joateko, beren aita Jakob lurperatzera, agindu zien bezala.

33 Faraoiak Egipto osoan aldarrikatu zuen, esanez: «Jose eta bere anaiekin Kanaan lurraldera igotzen ez dena Jakob lurperatzera, hil egingo da».

34 Egipto osoak entzun zuen Faraoiaren agindua, eta guztiak batera altxatu ziren, eta Faraoiaren zerbitzari guztiak, eta bere etxeko arduradunak, eta Egiptoko lurraldeko arduradun guztiak Josefekin igo ziren, eta Faraoiaren funtzionario eta noble guztiak igo ziren Joseren zerbitzariak bezala, eta joan ziren Jakob lurperatzera Kanaan lurraldean.

35 Jakobek semeek hilkutxa eraman zuten, eta aitak agindu zien guztia egin zioten semeek.

36 Hilkutxa urre garbizkoa zen, eta inguruan onix harriz eta bdelioz intxauratuta zegoen; eta hilkutxaren estalkia urrezko ehundurakoa zen, hariz lotuta, eta gainean onix harriz eta bdelioz egindako kakoak zeuden.

37 Josek urrezko koroa handi bat jarri zion bere aita Jakobek buru gainean, eta urrezko zetro bat eman zion eskuan, eta hilkutxa inguratu zuten, erregeek bizitzan zuten ohitura zen bezala.

38 Egiptoko tropa guztiak haren aurretik zihoazen lerro honetan, hasieran Faraoiaren gizon ahaltsu guztiak, eta Joseren gizon ahaltsuak, eta haien ondoren Egiptoko gainerako biztanleak, eta denak ezpatekin gerrikoan eta armaduraz hornituta zeuden, eta gerrako apaingarriak zeramatzen gainean.

39 Negarrez eta doluan ari ziren guztiak hilkutxaren aurrez aurre joan ziren urrun, negarrez eta aieneka, eta gainerako jendea hilkutxaren atzetik joan zen.

40 Jose eta bere etxekoak oinutsik eta negarrez joan ziren hilkutxaren ondora, eta Joseren gainerako zerbitzariak inguruan zebiltzan; bakoitzak bere apaingarriak zeramatzan soinean, eta denak gerrako armekin armatuta.

41 Jakobek berrogeita hamar morroi zihoazen hilkutxaren aurretik, eta mirra eta aloea eta lurrin mota guztiak zabaltu zituzten bidean zehar. Eta hilkutxa zeramaten Jakobek seme guztiak lurrin-dendaren gainean ibili ziren, eta Jakobek morroiak haien aurretik zihoazen, lurrin-denda bidean zehar zabaltuz.

42 Jose kanpaleku handi batekin igo zen, eta horrela egin zuten egunero Kanaan lurraldera iritsi arte. Jordan ibaiaren beste aldean zegoen Atad-eko larrainera iritsi ziren, eta dolu handi eta astun bat egin zuten leku hartan.

43 Kanaango errege guztiek jakin zuten gauza hau, eta denak joan ziren, bakoitza bere etxetik, Kanaango hogeita hamaika errege, eta denak etorri ziren beren gizonekin Jakobengatik dolua egitera eta negar egitera.

44 Eta errege guzti hauek Jakobek hilkutxa ikusi zuten, eta hara, Josefek koroa gainean zegoen, eta haiek ere beren koroak jarri zituzten hilkutxaren gainean, eta koroez inguratu zuten.

45 Eta errege horiek guztiek dolu handi eta astun bat egin zuten leku hartan Jakobek eta Egiptoko semeekin Jakobengatik, Kanaango errege guztiek ezagutzen baitzuten Jakobek eta haren semeen ausardia.

46 Esauengana iritsi zen berria, esanez: Jakob Egipton hil zen, eta bere semeek eta Egipto osoak Kanaan lurraldera eramango dute lurperatzera.

47 Esauk entzun zuen gauza hau, eta Seir mendian bizi zen, eta jaiki zen bere semeekin, bere herri osoarekin eta bere etxeko guztiekin, herri oso handia, eta dolu eta negar egitera etorri ziren Jakobengatik.

48 Eta gertatu zen, Esau etorri zenean, bere anaia Jakobengatik dolua egin zuela, eta Egipto osoa eta Kanaan osoa berriro jaiki ziren eta dolu handia egin zuten Esaurekin batera Jakobengatik leku hartan.

49 Josek eta bere anaiek beren aita Jakob leku hartatik ekarri zuten, eta Hebronera joan ziren, Jakob bere aiten ondoan lurperatzera, kobazuloan.

50 Kireat-Arbako leizera iritsi zirenean, Esau bere semeekin Jose eta bere anaien aurrean jarri zen leizean, oztopo gisa, esanez: «Ez da Jakob bertan lurperatuko, gurea eta gure aitarena baita».

51 Josek eta bere anaiek Esauren semeen hitzak entzun zituzten, eta oso haserre jarri ziren, eta Jose Esauengana hurbildu zen, esanez: Zer esan duten? Nire aita Jakobek aberastasun handiz erosi zizun lurra Isaak hil ondoren, duela hogeita bost urte, eta Kanaan lurralde osoa ere erosi zizun zuri, zure semei eta zure ondorengoei.

52 Eta Jakobek erosi zuen bere semeentzat eta ondorengoentzat betiko ondare gisa, eta zergatik esaten dituzu gauza hauek gaur?

53 Esauk erantzun zion: Gezurra esaten ari zara eta gezurra esaten ari zara, ez baitut nirea den ezer saldu lurralde honetan guztian, zuk diozun bezala, eta ez du nire anaia Jakobek ere erosi lurralde honetan nirea den ezer.

54 Esauk gauza hauek esan zituen Jose engainatzeko bere hitzekin, Esauk bazekielako Jose ez zegoela bertan Esauk Kanaan lurraldean zituen ondasun guztiak Jakobi saldu zizkion garai hartan.

55 Josek Esauri esan zion: «Nire aita gauza hauek zurekin sartu zituen erosketa-agirian, eta lekukoekin deklaratu zuen agiri hori, eta hara, gurekin dago Egipton».

56 Esauk erantzun zion: «Ekarri liburua; liburuan aurkituko duzun guztia egingo dugu».

57 Josek bere anaia Neftali deitu eta esan zion: «Bizkor, ez gelditu, eta joan Egiptora, mesedez, eta ekarri agiri guztiak: erosketaren agiritegia, zigilatutako agiritegia eta agiri irekia, eta baita jaiotza-eskubidearen transakzio guztiak idatzita dauden lehen agiri guztiak ere».

58 Eta ekarriko dizkiguzu hona, Esauk eta bere semeek gaur esan dituzten hitz guztiak jakin ditzagun haietatik.

59 Eta Neftalik Joseren ahotsa entzun zuen eta presaka joan zen Egiptora jaisteko, eta Neftali basamortuko orein

guztiak baino arinagoa zen oinez, zeren gari-buruen gainean ibiltzen baitzen, zapaldu gabe.

60 Eta Esauk ikusi zuenean Neftali joan zela erregistroak ekartzera, berak eta bere semeek erresistentzia areagotu zuten leizearen aurka, eta Esau eta bere herri osoa Jose eta bere anaien aurka altxatu ziren borrokara.

61 Jakobek seme guztiek eta Egiptoko herriak Esauren eta haren gizonen aurka borrokatu ziren, eta Esauren semeak eta haren herria Jakobek semeen aurrean garaituak izan ziren, eta Jakobek semeek Esauren herriko berrogei gizon hil zituzten.

62. Eta Danen semea, Jakobek semea, Kuxim Jakobek semeekin zegoen garai hartan, baina ehun ukondo ingurura zegoen gudu-lekutik, Jakobek semeen semeekin geratu baitzen Jakobek hilkutxaren ondoan, hura zaintzeko.

63 Eta Chushim mutu eta gorra zen, baina hala ere ulertzen zuen gizonen arteko izua.

64 Eta galdetu zuen, esanez: Zergatik ez dituzue hildakoak lurperatzen, eta zer da izua hainbeste? Eta Esauren eta bere semeen hitzak erantzun zioten; eta guduaren erdian korrika joan zen Esauengana, eta honek hil zuen Esau ezpataz, eta burua moztu zion, eta urrutira salto egin zuen, eta Esau erori zen guduan zegoen jendearen artean.

65 Eta Chushimek gauza hau egin zuenean, Jakobek semeek Esauren semeak menderatu zituzten, eta Jakobek semeek beren aita Jakob indarrez lurperatu zuten kobazuloan, eta Esauren semeek ikusi zuten.

66 Jakob Hebronon lurperatu zuten, Makpelako kobazuloan, Abrahamek Hiten semeengandik hilobi-leku bat izateko erosi zuena; eta jantzi oso garestiekin lurperatu zuten.

67 Eta ez zen errege bat ere izan Josek bere aitari hil zitzaionean eskaini zion ohore bera, erregeen ehorzketa bezalako ohore handiz lurperatu baitzuen.

68 Josek eta bere anaiek zazpi eguneko dolua egin zuten beren aitagatik.

57. KAPITULUA

1 Geroago, Esauren semeek Jakobek semeekin gerra egin zuten, eta Esauren semeek Jakobek semeekin borrokatu ziren Hebronon, eta Esau oraindik hilda zegoen, eta ez zuten lurperatu.

2 Eta borroka gogorra izan zen haien artean, eta Esauren semeak Jakobek semeen aurrean garaituak izan ziren, eta Jakobek semeek Esauren semeetako lauorgeri gizon hil zituzten, eta ez zen bat ere hil Jakobek semeen herritik; eta Josefek eskua nagusitu zen Esauren semeen herri guztiaren gainean, eta Zefo, Elifazen semea, Esauren semea, eta bere berrogeita hamar gizon preso hartu zituen, eta burdinazko kateekin lotu zituen, eta bere zerbitzarien eskuetan eman zituen Egiptora eramateko.

3 Jakobek semeek Zefo eta bere herria gatibu eraman zituztenean, geratu ziren guztiak beldur handia zuten Esauren etxetik biziaz, beraiek ere gatibu eramanez izango ote ziren beldurrez, eta denak ihes egin zuten Elifaz Esauren semearekin eta bere herriarekin, Esauren gorpuekin, eta Seir mendirako bideari ekin zioten.

4 Seir mendira iritsi zirenean, Esau Seirren lurperatu zuten; baina ez zuten haren burua Seirreraren eraman, Hebronon borroka izan zen leku berean lurperatu baitzuten.

5 Eta gertatu zen Esaren semeak Jakob en semeen aurretik ihes egin zutenean, Jakob en semeek Seirren mugetaraino jarraitu zieten, baina ez zuten inor hil haien artean, eurekin zeramaten Esaren gorpuak nahasmena piztu baitzuen, beraz, ihes egin zuten eta Jakob en semeak atzera egin zuten haietatik eta Hebron en zeuden anai-arrebetara iritsi ziren, eta han geratu ziren egun hartan eta hurrengo egunean, gudutik atsed en hartu arte.

6 Hirugarren egunean bildu zituzten Seir horearren seme guztiak, eta ekialdeko seme guztiak, itsasoko hondarra bezain jendetza bat, eta Egiptora joan eta jaitsi ziren Jose eta bere anaien aurka borrokatzera, beren anaiak askatzeko.

7 Josek eta Jakob en seme guztiak entzun zuten Esaren semeak eta ekialdeko seme-alabak haien aurka etorri zirela borrokara, beren anaiak askatzeko.

8 Jose, bere anaiak eta Egiptoko gizon indartsuak Rameses hirian borrokatu ziren, eta Josek eta bere anaiak kolpe izugarria eman zieten Esaren semeek eta ekialdeko hurrei.

9 Seiehun mila gizon hil zituzten haietatik, eta horien artean Seir hortarraren seme-alaben gizon indartsu guztiak hil zituzten; gutxi batzuk baino ez ziren geratu, eta ekialdeko seme-alaba asko eta Esaren seme-alaba asko ere hil zituzten; eta Esaren seme Elifazek, eta ekialdeko seme-alabak, ihes egin zuten Josef eta bere anaien aurretik.

10 Josek eta bere anaiak Sukotera iritsi arte jarraitu zieten, eta hogeita hamar gizon hil zituzten Sukoten; gainerakoek ihes egin zuten, eta bakoitza bere hirira joan zen.

11 Jose, bere anaiak eta Egiptoko gizon ausartak pozik eta bihotzeko alaitasunarekin itzuli ziren haietatik, etsai guztiak garaitu baitzituzten.

12 Zefo, Elifazen semea, eta haren gizonak oraindik Egipton ziren Jakob en semeen esklabo, eta haien atsekabeak areagotu egin ziren.

13 Esaren eta Seirren semeak beren lurraldera itzuli zirenean, Seirren semeek ikusi zuten denak Jakob en semeen eta Egiptoko herriaren eskuetan erori zirela, Esaren semeen arteko borrokaren ondorioz.

14 Eta Seirren semeek Esaren semeek esan zieten: Ikusi duzue, eta horregatik badakizue kanpaleku hau zuengatik izan zela, eta ez da gizon indartsurik edo gerran aditurik geratzen.

15 Irten zaitezte, bada, gure lurraldetik, zoazte guregandik Kanaan lurraldera, zuen aiten bizileku den lurraldera; zergatik jasoko dituzte zuen seme-alabek gure seme-alaben ondareak azken egunetan?

16 Esaren semeek ez zieten Seirren semeek jaramonik egin nahi izan, eta Seirren semeek gerra egitea pentsatu zuten haiekin.

17 Esaren semeek isilpean mezua bidali zioten Angeas Afrikako erregeari, Dinhabari, esanez:

18 Bidali guri zure gizon batzuk eta etor daitezela guregana, eta guk borrokatuko dugu Seir horearren seme-alabekin, zeren erabaki baitute gurekin borrokatzea lurraldetik kanporatzeko.

19. Eta Angeas Dinhabako erregeak hori egin zuen, egun haietan Esaren semeen laguna baitzen, eta Angeasek bostehun oinezko ausart eta zortziehun zaldizko bidali zizkien Esaren semeek.

20 Seirren semeek mezu hau bidali zieten ekialdeko eta Madiango semeek: «Ikusi duzue Esaren semeek zer egin

diguten; ia erabat suntsitu gaituzte Jakob en semeen aurkako borrokan».

21 Zatozte orain guregana eta lagundu iezaguzu, eta elkarrekin borrokatuko gara haien aurka, eta lurraldetik kanporatuko ditugu eta mendekatuko gara haien alde hil ziren gure anaien kausa, beren anaien, Jakob en semeen, aurkako borrokan.

22 Ekialdeko seme guztiak Seirren semeek entzun zieten, eta zortziehun gizon inguru etorri zitzaizkien ezpata eskuetan zutela. Esaren semeek Seirren semeekin borrokatu ziren garai hartan Paran basamortuan.

23. Seirren semeek Esaren semeak menderatu zituzten orduan, eta Seirren semeek egun hartan hil zituzten Esaren semeetatik gudu hartan, Dinhabako errege Angeasen herriko berrehun gizon inguru.

24 Eta bigarren egunean Esaren semeak berriro etorri ziren Seirren semeen aurka bigarren aldiz borrokatzera, eta borroka gogorra izan zen Esaren semeen aurka bigarren aldiz honetan, eta atsekabe handia eragin zien Seirren semeen ondorioz.

25 Esaren semeek Seirren semeak beraiek baino indartsuagoak zirela ikusi zutenean, Esaren semeetako batzuek Seirren semeek, beren etsaiek, lagundu zieten.

26 Eta Esaren semeen herriko berrogeita hemezortzi gizon hil ziren bigarren guduan, Angeas Dinhabako erregearen ondoan.

27 Hirugarren egunean, Esaren semeek entzun zuten beren anaia batzuk bigarren guduan borrokatzera joan zirela; eta Esaren semeek dolu egin zuten gauza hori entzutean.

28 Eta galdetu zuten: Zer egingo diegu gure anaiek, guregandik alden du direnei, gure etsaiek laguntzeko? Eta Esaren semeek berriro bidali zioten mezua Angeas Dinhabako erregeari, esanez:

29 Bidali iezaguzu beste gizon batzuk, haiekin Seirren seme-alaben aurka borrokatu gaitzen, gu baino bi aldiz gehiago izan baitira dagoeneko.

30 Eta Angeasek berriro bidali zien Esaren semeek seiehun gizon ausart inguru, eta hauek etorri ziren Esaren semeek laguntzera.

31 Hamar egunen buruan, Esaren semeek berriro gerra egin zuten Seirren semeekin Paran basamortuan, eta borroka oso gogorra izan zen Seirren semeen aurka, eta Esaren semeek garaitu zituzten une hartan Seirren semeak, eta Seirren semeak garaitu zituzten Esaren semeen aurrean, eta Esaren semeek bi mila gizon inguru hil zituzten haietatik.

32 Seirren seme-alaben gizon ausart guztiak hil ziren gudu hartan, eta haien hirietan geratu ziren haur txikiak bakarrik geratu ziren.

33 Madian guztiak eta ekialdeko semeak ihes egin zuten gudutik, eta Seirren semeak utzi eta ihes egin zuten, gudua gogorra zela ikustean. Esaren semeek ekialdeko seme guztiak jarraitu zituzten beren lurraldera iritsi arte.

34 Esaren semeek berrehun eta berrogeita hamar gizon inguru hil zituzten, eta Esaren semeen artean hogeita hamar gizon inguru hil ziren gudu hartan. Baina gaitz hau haien gainera etorri zen, anaiek Seir hortarraren semeek laguntzeko alde egin zutelako. Esaren semeek berriro entzun zuten anaien egintza gaiztoen berri, eta berriro dolu egin zuten horregatik.

35 Eta guduaren ondoren, Esauren semeak itzuli eta Seirra etorri ziren, eta Esauren semeek Seirren semeen lurraldean geratu zirenak hil zituzten; baita haien emazteak eta haur txikiak ere, ez zuten inor bizirik utzi, berrogeita hamar mutil eta neska gazte izan ezik, bizirik irauten utzi zituztenak, eta Esauren semeek ez zituzten hil, eta mutilak haien esklabo bihurtu ziren, eta neskak emaztetzat hartu zituzten.

36 Esauren ondorengoak Seirren bizi izan ziren Seirren seme-alaben lekuan, eta haien lurraldea hartu eta jabetzan hartu zuten.

37 Esauren semeek Seirren semei lurraldeko ondasun guztiak hartu zizkieten, baita haien artaldeak, idiak eta ondasunak ere, eta Seirren semei zegokien guztia, Esauren semeek hartu zuten. Eta Esauren semeak Seirren bizi izan ziren Seirren semeen lekuan gaurdaino. Eta Esauren semeek lurraldea banatu zieten Esauren bost semei, beren familien arabera.

38 Eta egun haietan gertatu zen, Esauren semeek errege bat koroatzea erabaki zutela beren lurraldean, zeinaren jabe egin ziren. Eta elkarri esan zioten: Ez horrela, zeren bera izango da gure errege gure lurraldean, eta haren aholkuean egongo gara eta berak egingo ditu gure guduak, gure etsaien aurka, eta hala egin zuten.

39 Esauren seme guztiek zin egin zuten, esanez: «Haien anaietako inork ez zuela inoiz haien gainean erreinatuko, baizik eta haien anaietako ez den atzerritar batek; izan ere, Esauren seme guztien arimak haserre zeuden bakoitza bere semearen, anaiaren eta lagunaren aurka, Seirren semeen aurka borrokatu zirenean beren anaiek egindako kalteagatik».

40 Horregatik, Esauren semeek zin egin zuten, esanez: «Egun hartatik aurrera ez dute erregerik aukeratu beren anaien artean, baizik eta atzerriko lurralde bateko bat gaurdaino».

41. Bazen han gizon bat, Dinhabako errege Angeasen herritik; haren izena Bela zen, Beorren semea, gizon oso ausarta, ederra eta atsegina, jakintsua jakinduria guztietan, zentzuduna eta aholku handikoa; eta ez zen Angeasen herrian haren parekorik.

42 Esauren seme guztiek hartu eta gantzutu egin zuten errege izendatuz, eta aurrean makurtu eta esan zioten: «Bizi bedi erregea, bizi bedi erregea».

43 Eta zabaldu zuten mindirea, eta bakoitzak urrezko eta zilarrezko belarritakoak, eraztunak edo eskumuturrekoak ekarri zizkieten, eta oso aberats egin zuten zilarrean eta urrean, onix harrietan eta bedelioan, eta errege-tronu bat egin zioten, eta errege-koroa bat jarri zioten buruan, eta jauregia eraiki zioten eta bertan bizi izan zen, eta Esauren seme guztien errege bihurtu zen.

44. Angeasko jendeak Esauren semeengandik hartu zuen borrokarako saria, eta joan eta itzuli ziren garai hartan Dinhabarako beren nagusiarengana.

45. Belak hogeita hamar urtez erreinatu zuen Esauren semeen gainean, eta Esauren semeak bizi izan ziren lurralde hartan Seirren semeen orde, eta seguru bizi izan ziren haien orde gaurdaino.

58. KAPITULUA

1 Israeldarrak Egiptora jaitsi zireneko hogeita hamabigarren urtean gertatu zen, hau da, Joserren bizitzako hirurogeita hamaikagarren urtean, urte hartan hil zen Egiptoko errege Faraoia, eta haren seme Magronek erreinatu zuen haren orde.

2 Eta Faraoiak hil aurretik agindu zion Josefi bere seme Magronen aita izateko, eta Magron Josef en zaintzapean eta haren aholkuean egon behar zela.

3 Egipto osoak onartu zuen gauza hau, Josef haien gaineko errege izan zedin, egiptoar guztiek Josef maite baitzuten lehen bezala; Magron bakarrik, Faraoiaren semea, eseri zen bere aitaren tronuan, eta egun haietan izan zen errege bere aitaren orde.

4 Berrogeita bat urte zituen Magronek errege izaten hasi zenean, eta berrogei urtez erreinatu zuen Egipton, eta Egipto osoak Faraoi izena eman zion, bere aitaren izenaren arabera, Egipton errege bakoitzari egiteko ohitura baitzen.

5 Faraoiak bere aitaren orde errege izan zenean, Egiptoko legeak eta gobernuaren gai guztiak Josef en esku utzi zituen, bere aita agindu bezala.

6 Eta Jose Egiptoko errege bihurtu zen, Egipto osoaren gainbegiralea baitzen, eta Egipto osoa haren zaintzapean eta aholkuean zegoen, faraoia hil ondoren Egipto osoak Josefengana jo baitzuen, eta oso maite zuten haien gainean errege izatea.

7 Baina baziren haien artean Josefi atsegin ez zioten batzuk, esanez: Ez da atzerritarrik gure gainean erreinatuko; hala ere, Egiptoko gobernu osoa Josefi eman zitzaion egun haietan, Faraoia hil ondoren, bera zelarik arautzailea, nahi zuena egiten zuen lurralde osoan inork esku hartu gabe.

8 Egipto osoa Josef en zaintzapean zegoen, eta Josefek gerra egin zuen inguruko etsai guztiekin, eta menperatu egin zituen; baita lurralde osoa eta filistear guztiak ere, Kanaango mugetaraino, Josefek menperatu zituen, eta guztiak bere boterepean zeuden eta urteko zerga bat eman zioten Josefi.

9 Egiptoko errege Faraoia bere aitaren orde tronuan eseri zen, baina Josef en kontrolpean eta aholkuean zegoen, hasieran bere aitaren kontrolpean zegoen bezala.

10 Ez zuen Egiptoko lurraldean bakarrik erreinatu, Josef en aholkuean; garai hartan, Josefek lurralde osoa erreinatu zuen, Egiptotik Perat ibai handiraino.

11 Josek arrakasta izan zuen bere bide guztietan, eta Jauna harekin zegoen, eta Jaunak jakinduria, ohore, aintza eta maitasuna eman zizkion egiptoarren bihotzean eta lurralde osoan, eta Josek berrogei urtez erreinatu zuen herrialde osoan.

12 Filistearren lurralde guztiek, Kanaanek eta Sidonek eta Jordan ibaiaren beste aldean zeudenek opariak ekarri zizkieten Josefi bizitza osoan. Lurralde osoa Josef en eskuetan zegoen, eta urteko zerga ekartzen zioten, araututa zegoen bezala. Izan ere, Josek inguruko etsai guztien aurka borrokatu eta menperatu egin zituen. Lurralde osoa Josef en eskuetan zegoen, eta Jose seguru zegoen Egiptoko bere tronuan.

13 Jakoben semeak ere, bere anaia guztiak, seguru bizi izan ziren lurraldean Josef bizi izan zen bitartean; emankorrak izan ziren eta asko ugaltu ziren lurraldean, eta Jauna zerbitzatu zuten beren bizitza osoan, Jakoben aita agindu bezala.

14. Eta egun eta urte askoren buruan, Esauren semeak lasai bizi zirenean beren lurraldean, Bela erregearekin, Esauren semeak emankorrak eta ugarituak izan ziren lurraldean, eta erabaki zuten joan eta borrokatzea Jakoboen semeekin eta Egipto osoarekin, eta anaia Zefo, Elifazen semea, eta haren gizonak askatzea, garai hartan oraindik Josefen esklaboak baitziren.

15 Esauren semeek mezuak bidali zizkieten ekialdeko seme guztiei, eta bakea egin zuten haiekin, eta ekialdeko seme guztiak etorri zitzaizkien Esauren semeekin Egiptora borrokatzera joateko.

16 Eta Angeasen, Dinhabako erregearen, herriko batzuk ere etorri ziren haiengana, eta Ismaelen seme-alabei ere bidali zieten, eta hauek ere haiengana etorri ziren.

17 Eta jende guztia bildu eta Seirreraren etorri zen Esauren semeek borrokan laguntzeko, eta kanpaleku hau oso handia eta jendez beteta zegoen, itsasoko hondarra bezain ugaria, zortziehun mila gizon inguru, oinezko eta zaldizko, eta tropa horiek guztiak Egiptora jaitsi ziren Jakoboen semeekin borrokatzera, eta Ramsesen ondoan kanpatu ziren.

18 Jose bere anaiekin Egiptoko seihun gizon ausartekin joan zen, eta Rameses lurraldean borrokatu ziren haiekin; eta Jakoboen semeek garai hartan berriro borrokatu zuten Esauren semeen aurka, Jakoboen semeak Egiptora jaitsi zireneko berrogeita hamargarren urtean, hau da, Belaren erregealdiko hogeita hamargarren urtean Seirren Esauren semeen gainean.

19 Jaunak Esauren ondorengo guztiak eta ekialdeko semeak Josefene eta bere anaieen esku utzi zituen, eta Esauren ondorengo eta ekialdeko semeen herria Josefene aurrean garaitu zuten.

20 Esauren herritik eta ekialdeko semeetatik hil zirenetatik, berrehun mila gizon inguru erori ziren Jakoboen semeen aurrean, eta Bela, Beorren semea, haien erregea, haiekin batera erori zen guduan. Eta Esauren semeek ikusi zutenean beren erregea guduan erori eta hilda zegoela, eskuak ahuldu zitzaizkien borrokan.

21 Josek, bere anaiek eta Egipto osoak Esauren etxeko jendea jotzen jarraitzen zuten, eta Esauren herri osoa Jakoboen semeen beldur zen eta ihes egin zuen haien aurretik.

22 Josek, bere anaiek eta Egipto osoak egun bateko bidean jarraitu zieten, eta hirurehun gizon inguru hil zituzten haietatik, bidean jotzen jarraituz; eta gero atzera egin zuten haietatik.

23 Jose eta bere anaia guztiak Egiptora itzuli ziren; ez zen inor falta izan, baina egiptoarretatik hamabi gizon hil ziren.

24 Eta Jose Egiptora itzuli zenean, Zefo eta bere gizonak gehiago lotzeko agindu zuen, eta burdinekin lotu zituzten, areagotuz haien atsekabea.

25 Esauren ondorengo guztiak eta ekialdekoak lotsaz itzuli ziren nor bere hirira, haiekin zeuden gizon ausart guztiak guduan erori baitziren.

26 Esauren semeek ikusi zutenean beren erregea guduan hil zela, presaka joan ziren ekialdeko semeen herriko gizon bat hartu zuten; Jobab zen bere izena, Zaraken semea, Botzrah lurraldekoa, eta bera izendatu zuten beren gainean errege izateko, Bela beren erregearen orde.

27. Eta Jobab Belaren tronuan eseri zen errege gisa haren orde, eta Jobabek Edomen erreinatu zuen Esauren seme guztien gainean hamar urtez, eta Esauren semeak ez ziren

gehiago borrokatzera joan Jakoboen semeekin egun hartatik aurrera, zeren Esauren semeek ezagutzen baitzuten Jakoboen semeen ausardia, eta beldur handia zioten.

28 Baina egun hartatik aurrera Esauren semeek gorroto izan zieten Jakoboen semeek, eta gorrotoa eta etsaitasuna oso indartsuak izan ziren bien artean egun guztietan, gaurko egunera arte.

29 Eta gertatu zen hauen ondoren, hamar urteren buruan, Jobab, Zaraken semea, Botzrahkoa, hil zela, eta Esauren semeek Teman lurraldeko Kusham izeneko gizon bat hartu zuten, eta Jobaben orde errege izendatu zuten. Eta Kushamek hogeitaz erreinatu zuen Edomen Esauren seme guztien gainean.

30 Jose, Egiptoko erregea, bere anaiek eta Israelgo seme-alaba guztiak Egipton bizi ziren seguru egun haietan, Joseren seme-alaba guztiekin eta bere anaiekin batera, inolako oztoporik edo istripu txarrik gabe, eta Egiptoko lurraldea bakean zegoen garai hartan gerrarik gabe, Jose eta bere anaiekin garaian.

59. KAPITULUA

1 Hauek dira Egipton bizi izan ziren Israelgo semeen izenak, Jakobekin etorri zirenak; Jakoboen seme guztiak Egiptora joan ziren, bakoitza bere etxearrekin.

2 Learen semeak hauek izan ziren: Ruben, Simeon, Lebi, Juda, Isakar eta Zabulon, eta haien arreba Dina.

3 Rakelen semeak Jose eta Benjamin izan ziren.

4 Learen neskame Zilparen semeak Gad eta Axer izan ziren.

5 Rakelen neskame Bilharen semeak Dan eta Neftali izan ziren.

6 Hauek izan ziren Kanaan lurraldean jaio zitzaizkien ondorengoak, Egiptora etorri aurretik beren aita Jakobekin.

7 Rubenen semeak hauek izan ziren: Hanok, Palu, Ketzron eta Karmi.

8 Simeonen semeak Jemuel, Jamin, Ohad, Jakin, Zokar eta Saul, emakume kanaandarraren semea, izan ziren.

9 Lebiren semeak hauek izan ziren: Gerxon, Kehat eta Merari, eta haien arreba Jokebed, Egiptora jaistean jaio zitzaizen.

10 Judaren semeak hauek izan ziren: Er, Onan, Xela, Perez eta Zarak.

11 Er eta Onan Kanaan lurraldean hil ziren; eta Peretzen semeak Kezron eta Kamul izan ziren.

12 Isakarren semeak hauek izan ziren: Tola, Puva, Job eta Shoron.

13 Zabulononen semeak Sered, Elon eta Jakleel izan ziren, eta Danen semea Kuxim.

14 Neftaliren semeak hauek izan ziren: Jahzeel, Guni, Jetzer eta Xilam.

15 Gaden semeak hauek izan ziren: Zifion, Kagi, Xuni, Ezbon, Eri, Arodi eta Areli.

16 Aserren semeak Jimna, Jixba, Jixbi, Beria eta haien arreba Serak izan ziren; eta Beriaren semeak Keber eta Malkiel.

17 Benjaminen semeak hauek izan ziren: Bela, Beker, Axbel, Gera, Naaman, Aki, Rox, Mupim, Kupim eta Ord.

18 Josek Egipton izan zituen semeak Manases eta Efraim izan ziren.

19 Jakoboen ondorengo guztiak hirurogeita hamar izan ziren; hauek dira beren aita Jakobekin Egiptora joan zirenak, han

bizitzera. Jose eta bere anaia guztiak Egipton seguru bizi izan ziren, eta Egiptoko produkturik onenak jan zituzten Josek bizi izan zen egun guztietan.

20 Jose laurogeita hamahiru urtez bizi izan zen Egiptoko lurraldean, eta laurogei urtez izan zen errege Egipto osoan.

21 Josek hiltzeko egunak hurbiltzen ari zitzaizkionean, bere anaiak eta aitaren etxe osoa deitu zituen, eta denak bildu eta haren aurrean eseri ziren.

22 Josek bere anaiei eta bere aitaren etxeko guztiei esan zien: «Hara, hiltzen ari naiz, eta Jainkoak bisitatuko zaituzte eta lurralde honetatik zuen aitei zin egin zien lurraldera eramango zaituzte.

23 Jainkoak bisitatzeko zaituenean eta hemendik zuen arbasoen lurraldera eramaten zaituztenean, ekarri nire hezurak zuekin hemendik.

24 Josek israeldarrei zin eginarazi zien ondorengoen alde, esanez: «Jainkoak bisitatuko zaituzte, eta nire hezurak ekarriko dituzue hemendik».

25 Eta ondoren gertatu zen Jose hil zela urte hartan, israeldarrak Egiptora jaitsi zireneko hirurogeita hamaikagarren urtean.

26 Ehun eta hamar urte zituen Josek Egiptoko lurraldean hil zenean, eta bere anaia eta zerbitzari guztiak jaiki eta Jose baltsamatu zuten, ohitura zuten bezala, eta bere anaiak eta Egipto osoak hirurogeita hamar egunez egin zuten dolu.

27 Jose espeziez eta lurrin mota guztiez betetako hilkutxa batean sartu zuten, eta Sihor ibaiaren ertzean lurperatu zuten, bere semeekin eta anaia guztiekin batera; eta zazpi eguneko dolua egin zioten aitaren etxe osoak.

28 Jose hil ondoren, egiptoar guztiak egun haietan Israelgo seme-alaben gainean gobernatzen hasi ziren, eta Egiptoko errege Faraoiak, bere aitaren ordezkari errege izan zenak, Egiptoko lege guztiak hartu eta Egiptoko gobernu osoa bere aholkuean zuzendu zuen, eta segurtasunez errege izan zen bere herriaren gainean.

60. KAPITULUA

1 Jose hil ondoren, israeldarrak Egiptora jaitsi zirenetik hirurogeita hamabigarren urtea bete zenean, Zefo, Elifazen semea, Esauren semea, Egiptotik ihes egin zuen, bera eta bere gizonak, eta joan ziren.

2 Afrikara, hau da, Dinhabahera, iritsi zen Angeas Afrikako erregearengana, eta Angeasek ohore handiz hartu zituen, eta Zepho bere armadako kapitain izendatu zuen.

3 Eta Zephok Angeasen eta bere herriaren faborea aurkitu zuen, eta Zepho Angeas Afrikako erregearen gudarosteko kapitaina izan zen egun askotan.

4 Eta Zephok Angeas Afrikako erregea limurtu zuen bere armada guztia biltzera, egiptoarrekin eta Jakobenen semeekin borrokatzera joateko, eta bere anaien kausa mendekatzeko.

5 Baina Angiasek ez zion Zefori jaramonik egin nahi izan gauza hori egiteko, izan ere, Angiasek bazekien Jakobenen semeen indarra eta zer egin zioten bere armadari Esauren semeen aurkako gerran.

6. Eta Zefo oso handia zen egun haietan Angeasen eta bere herri osoaren aurrean, eta etengabe erakarri zituen Egiptoren aurkako gerra egitera, baina ez zuten nahi izan.

7 Eta gertatu zen egun haietan Chittim lurraldean Puzimna hirian Uzu izeneko gizon bat, eta Chittim-eko seme-alabek

jainkotzat hartu zuten, eta gizona hil zen eta ez zuen semerik izan, Jania izeneko alaba bat bakarrik.

8 Neskatxa oso ederra, erakargarria eta adimentsua zen; ez zen haren parekorik edertasun eta jakindurian ikusi lurralde osoan.

9 Eta Angeas Afrikako erregearen herriak ikusi zuen eta etorri eta goraiatu egin zioten, eta Angeasek Chittim-eko seme-alabei bidali zien mezua, eta eskatu zien berarentzat emaztetzat hartzeko, eta Chittim-eko herriak onartu zuen emaztetzat emateko.

10. Angeasen mezulariak Kitimgo lurraldetik abiatu zirenean, Bibentuko errege Turnoren mezulariak Kitimera iritsi ziren. Bibentuko errege Turnok ere bere mezulariak bidali zituen Jania eskatzeko, emaztetzat hartzeko; izan ere, bere gizon guztiek goraiatu egin zioten. Horregatik, bere zerbitzari guztiak bidali zizkion Janiagana.

11 Turnoren morroiak Chittimera joan ziren, eta Jania eskatu zuten, Turno beren erregearengana emaztetzat hartzeko.

12 Eta Kitimgo jendeak esan zien: Ezin diogu eman, Afrikako Angeas erregeak nahi izan baitzuen berarentzat emaztetzat hartzea zuek etorri aurretik, eta guk eman behar genion, eta orain, beraz, ezin dugu gauza hau egin Angeasi neska kendu eta Turnori emateko.

13 Izan ere, Angeasen beldur handia dugu, gure aurka borrokatzera etorri eta suntsituko gaitzan beldurrez, eta Turnus zuen nagusiak ezingo gaitu haren eskuetatik libratu.

14 Turnoren mezulariek Kitimeko seme-alaben hitz guztiak entzun zituztenean, beren nagusiagana itzuli eta Kitimeko seme-alaben hitz guztiak kontatu zizkieten.

15 Eta Kitimgo semeek oroigarri bat bidali zioten Angeasi, esanez: Begira Turnok Jania deitu du emaztetzat hartzeko, eta honela erantzun diogu; eta entzun dugu bere armada osoa bildu duela zure aurka gerra egiteko, eta Sarduniako bidetik igarotzeko asmoa duela zure anaia Lukoren aurka borrokatzeko, eta ondoren etorriko da zure aurka borrokatzera.

16 Eta Angeasek entzun zituen Kitimgo seme-alaben hitzak, zeinak berari bidali zizkieten erregistroan, eta bere haserre piztu zen eta jaiki eta bere armada osoa bildu zuen eta itsasoko uharteetatik zehar, Sarduniarako bidea, bere anaia Lucus Sarduniako erregearengana etorri zen.

17 Eta Niblosek, Lucusen semeak, entzun zuen bere osaba Angeas zetorrela, eta armada handi batekin joan zitzaion bila, eta musu eman eta besarkatu egin zuen, eta Niblosek esan zion Angeasi: Nire aitari bere ontasunaz galdetzen diozunean, zurekin Turnoren aurka borrokatzera noanean, eskatu iezaiozu bere armadako kapitain izenda nazan, eta Angeasek hala egin zuen, eta bere anaiarengana joan zen eta bere anaia berarengana etorri zen, eta honek bere ontasunaz galdetu zion.

18 Eta Angeasek bere anaia Lucusi galdetu zion bere ongizateaz, eta bere semea Niblos bere armadako kapitain izendatzeko, eta Lucusek hala egin zuen, eta Angeas eta bere anaia Lucus altxatu eta Turnusen aurka joan ziren borrokara, eta eurekin armada handi bat eta jende astun bat zeuden.

19 Eta itsasontzietan etorri zen, eta Ashtorash probintziara iritsi ziren, eta hara Turno haiengana etorri zen, izan ere, Sarduniara joan zen, eta suntsitu nahi zuen, eta gero handik Angeasera joan, harekin borrokatzera.

20 Angeas eta bere anaia Lucus Turnorekin topo egin zuten Kanopia haranean, eta borroka gogorra eta indartsua izan zen haien artean leku hartan.

21 Eta borroka gogorra izan zen Sarduniako Lucus erregearen aurka, eta haren armada guztia erori zen, eta haren seme Niblos ere gudu hartan hil zen.

22 Eta bere osaba Angeasek bere zerbitzariei agindu zien eta urrezko hilkutxa bat egin zuten Niblosentzat eta bertan sartu zuten, eta Angeasek berriro ere Turnusen aurkako borroka egin zuen, eta Angeas bera baino indartsuagoa zen, eta hil egin zuen, eta bere jende guztia ezpataren ertzean jo zuen, eta Angeasek bere anaiaren seme Niblosen kausa eta bere anaia Lucusen armadaren kausa mendekatu zituen.

23 Turno hil zenean, gudutik bizirik atera zirenen eskuak ahuldu egin ziren, eta Angeas eta haren anaia Lucusengandik ihesi joan ziren.

24. Angeas eta bere anaia Lucusek Alphanu eta Romah arteko bide nagusiraino jarraitu zieten, eta Turnoren armada osoa ezpataren ahoz hil zuten.

25 Eta Lucus Sarduniako erregeak bere zerbitzariei agindu zien brontzezko hilkutxa bat egiteko, eta bertan bere seme Niblosen gorpua jartzeko, eta leku hartan lurperatu zuten.

26. Eta dorre garai bat eraiki zioten gainean, bide nagusian, eta Niblos izena eman zioten gaur egun arte, eta Bibentuko Turno erregea ere lurperatu zuten leku hartan, Niblosekin batera.

27 Eta hara, Alphanu eta Romah arteko bide nagusian Niblosen hilobia alde batean eta Turnusen hilobia bestean daude, eta bien artean espaloi bat dago gaur egun arte.

28 Eta Niblos lurperatu zutenean, Lucus bere aita bere armadarekin itzuli zen Sarduniako lurraldera, eta Angeas bere anaia, Afrikako erregea, bere herriarekin joan zen Bibentu hirira, hau da, Turnus hirira.

29 Bibentuko biztanleek haren ospearen berri izan zuten eta beldur handia izan zioten, eta negarrez eta erregutuz joan zitzaizkion bila, eta Bibentuko biztanleek Angeasi erregutu zioten ez hiltzeko ezta beren hiria suntsitzeko ere; eta hala egin zuen, izan ere, Bibentu garai haietan Kittim-eko seme-alaben hirietako bat bezala hartzen zen; beraz, ez zuen hiria suntsitu.

30 Baina egun hartatik aurrera Afrikako erregearen tropak Kitimera joan ziren hura hondatu eta arpilatzeraz, eta joaten zirenean, Zefo, Angeasen gudarosteko kapitaina, haiekin joaten zen.

31 Eta ondoren Angeas bere armadarekin itzuli zen eta Puzimna hirira iritsi ziren, eta Angeasek handik Jania, Uzuren alaba, emaztetzat hartu eta bere hirira, Afrikara, eraman zuen.

61. KAPITULUA

1 Garai hartan, Egiptoko errege Faraoiak bere herri osoari agindu zion Egipton jauregi sendo bat eraikitzeko.

2 Eta Jakobon semeek egiptoarrei eraikuntzan laguntzeko agindu zien, eta egiptoarrek jauregi eder eta dotore bat egin zuten errege-egoitza gisa, eta bertan bizi izan zen eta bere gobernua berritu zuen eta segurtasunez erreinatu zuen.

3 Eta Zabulon, Jakobon semea, hil zen urte hartan, israeldarrak Egiptora jaitsi zirenetik hirurogeita hamabigarren urtean, eta Zabulon ehun eta hamalau urte

zituela hil zen, eta hilkutxa batean sartu eta bere seme-alaben eskuetan eman zuten.

4 Hirurogeita hamabosgarren urtean hil zen bere anaia Simeon, ehun eta hogeitaz zituela hil zenean, eta bera ere hilkutxa batean sartu eta bere seme-alaben eskuetan eman zuten.

5 Eta Zepho, Elifazen semea, Esauren semea, Dinhabako Angeas erregearen armadako kapitaina, egunero Angeasi tentatzen zion Egipton Jakobon semeekin borrokatzeko prestatzeko, eta Angeasek ez zuen hori egin nahi izan, bere zerbitzariek Jakobon semeen indar guztia kontatu baitzioten, zer egin zieten Esauren semeekin izandako borrokan.

6 Eta Zephok egun haietan egunero Angeas engainatzen zuen Jakobon semeekin borrokatzeraz.

7 Eta denbora baten buruan, Angeasek Zephoren hitzak entzun eta Egipton Jakobon semeekin borrokatzea onartu zion, eta Angeasek bere herri guztia antolatu zuen, itsasertzean dagoen harea bezain jende ugaria, eta Egiptora borrokatzeraz joateko erabakia hartu zuen.

8 Eta Angeasen zerbitzarien artean hamabost urteko gazte bat zegoen, Balaam, Beorren semea, zuen izena; gaztea oso jakintsua zen eta sorginkeriaren artea ulertzen zuen.

9 Eta Angeasek Balaami esan zion: «Otoitz egiten dizut, sorginkeria erabiliz aztikeriak egin diezagukezu, jakin dezagun nork irabaziko duen orain goazen borroka honetan».

10 Eta Balaamek argizaria ekartzeko agindu zuen, eta Angeasen armada eta Egiptoko armada irudikatzen zituzten gurdi eta zaldizkoen irudiak egin zituen harekin, eta horretarako prestatu zituen uretan jarri zituen, eta mirto adarrak hartu zituen eskuan, eta bere maltzurkeria erabili zuen, eta uraren gainean batu zituen, eta uretan agertu zitzaizkion Angeasen gudarosteen irudi antzekoak egiptoarren eta Jakobon semeen irudien aurrean erortzen.

11 Eta Balaamek gauza hau Angeasi esan zion, eta Angeasek etsi egin zuen eta ez zen armatu Egiptora borrokara jaisteko, eta bere hirian geratu zen.

12 Eta Zephok, Elifazen semeak, ikusi zuenean Angeasek Egiptoarren aurka borrokatzeraz joateko etsipena galdu zuela, Zephok Angeasengandik ihes egin zuen Afrikatik, eta joan eta Chittimera etorri zen.

13 Eta Kittimgo jende guztiak ohore handiz hartu zuen, eta egun guztietan beren guduak egiteko kontratatu zuten, eta Zepho oso aberats bihurtu zen egun haietan, eta Afrikako erregearen tropak oraindik ere zabaldu ziren egun haietan, eta Kittimgo seme-alabak bildu eta Cuptizia mendira joan ziren Afrikako Angeas erregearen tropen ondorioz, haien aurka aurreratzen ari baitziren.

14. Eta egun batean Zephok behi gazte bat galdu zuen, eta bila joan zen, eta mendiaren inguruan orroka entzun zuen.

15 Zefo joan zen eta ikusi zuen, eta hara, mendiaren magalean kobazulo handi bat zegoen, eta harri handi bat zegoen kobazuloaren sarreran, eta Zefok harria zatitu eta kobazuloan sartu zen eta begiratu zuen, eta hara, animalia handi bat idi irensten ari zen; erditik gora gizon baten antzekoa zen, eta erditik beheara animalia baten antzekoa, eta Zefo animalia baten aurka altxatu eta bere ezpatekin hil zuen.

16 Eta Kitimgo biztanleek gauza hau entzun zuten, eta oso poztu ziren, eta esan zuten: Zer egingo diogu gure abereak jan dituen piztia hau hil duen gizon honi?

17. Eta denak bildu ziren urtean egun bat berari kontsagratzeko, eta Zefo izena eman zioten haren izenaren arabera, eta urtero egun hartan edari-opariak ekarri zizkioten, eta opariak ekarri zizkioten.

18 Garai hartan, Jania, Angeas erregearen emaztea zen Uzuren alaba, gaixotu egin zen, eta Angeasek eta bere ofizialek asko sentitu zuten haren gaixotasuna, eta Angeasek bere jakintsuei esan zien: Zer egin behar diot Janiari eta nola sendatu dezaket bere gaixotasunetik? Eta jakintsuek esan zioten: Gure herrialdeko airea ez delako Kittimgo lurraldeko airearen antzekoa, eta gure ura ez delako haien ura bezalakoa, horregatik gaixotu da erregina.

19 Airearen eta uraren aldaketagatik gaixotu egin zen, eta baita bere sorterrian Purmahetik zetorren ura bakarrik edaten zuelako, bere arbasoek zubiekin ekarri zutena.

20 Eta Angeasek bere zerbitzariei agindu zien, eta Purmahko urak ekarri zizkioten ontzietan, eta ur horiek Afrikako lurraldeko ur guztiekin pisatu zituzten, eta ur horiek Afrikako urak baino arinagoak aurkitu zituzten.

21 Eta Angeasek gauza hau ikusi zuen, eta bere ofizial guztiei agindu zien harri-ebakitzailak milaka eta hamar milaka biltzeko, eta harri kopururik gabe moztu zuten, eta eraikitzaileak etorri ziren eta zubi oso sendo bat eraiki zuten, eta Chittim lurraldeko ur iturria Afrikara eraman zuten, eta ur horiek Jania erreginarentzat eta bere kezka guztietarako ziren, edateko eta labean egiteko, garbitzeko eta bainatzeko, eta baita janaria lor daitekeen hazi guztiak eta lurreko fruitu guztiak ureztatzeko ere.

22 Eta erregeak agindu zuen Kitimgo lurra itsasontzi handietan ekartzeko, eta harriak ere ekarri zituzten horiekin eraikitzeko, eta eraikitzaileek jauregiak eraiki zizkioten Jania erreginarentzat, eta erregina sendatu zen bere gaixotasunetik.

23 Urteko iraultza hartan, Afrikako tropek Kitimgo lurraldera etortzen jarraitu zuten ohi bezala lapurtzera, eta Elifazen seme Zefok haien berri entzun zuen, eta aginduak eman zituen haiei buruz eta borrokatu egin zen haiekin, eta ihes egin zuten haren aurretik, eta Kitimgo lurraldea askatu zien.

24 Eta Kitimeko seme-alabek Zeforen ausardia ikusi zuten, eta Kitimeko seme-alabek erabaki zuten eta Zefor errege izendatu zuten beren gainean, eta bera izan zen haien gainean errege, eta errege zelarik, Tubalgo seme-alabak eta inguruko uharte guztiak menperatzera joan ziren.

25 Eta haien erregea Zepho joan zen haien buru eta gerra egin zuten Tubal eta uharteekin, eta menperatu egin zituzten, eta gudutik itzuli zirenean, haren gobernua berritu zioten, eta jauregi oso handi bat eraiki zioten bere errege-egoitza eta eserleku gisa, eta tronu handi bat egin zioten, eta Zephok Kittim lurralde osoan eta Italia lurraldean erreinatu zuen berrogeita hamar urtez.

62. KAPITULUA

1 Urte hartan, israeldarrak Egiptora jaitsi zirenetik hirurogeita hemeretzigarren urtean, hil zen Ruben, Jakoben semea, Egiptoko lurraldean; Ruben ehun eta hogeita bost

urte zituen hil zenean, eta hilkutxa batean sartu zuten, eta bere seme-alaben eskuetan eman zuten.

2 Eta laurogeigarren urtean hil zen bere anaia Dan; ehun eta hogeita urte zituen hil zenean, eta bera ere hilkutxa batean sartu eta bere seme-alaben eskuetan eman zuten.

3 Urte hartan hil zen Edomgo errege Kusam, eta haren ondoren Hadad, Bedaden semea, hogeita hamabost urtez erreinatu zuen; eta laurogeita batgarren urtean hil zen Isakar, Jakoben semea, Egipton, eta Isakar ehun eta hogeita bi urte zituen hil zenean, eta hilkutxa batean sartu zuten Egipton, eta bere seme-alaben eskuetan eman.

4 Eta laurogeita bigarren urtean hil zen bere anaia Asher, ehun eta hogeita hiru urte zituela hil zenean, eta Egipton hilkutxa batean jarri zuten, eta bere seme-alaben eskuetan eman.

5 Eta laurogeita hirugarren urtean hil zen Gad, ehun eta hogeita bost urte zituela hil zenean, eta Egipton hilkutxa batean sartu zuten, eta bere seme-alaben eskuetan eman.

6. Eta gertatu zen laurogeita laugarren urtean, hau da, Hadad, Bedaden semea, Edomgo erregearen berrogeita hamargarren urtean, Hadadek Esaren seme guztiak bildu zituen, eta bere armada osoa prestatu zuen, lauhun mila gizon inguru, eta Moab lurraldera abiatu zen, eta Moabekin borrokatzera joan zen eta zergapetzera.

7 Moabdarrek gauza hau entzun zutenean, oso beldurtu ziren, eta Madiandarrengana bidali zituzten laguntzera Hadad, Bedaden semea, Edomgo erregearen aurka borrokatzen.

8 Hadad Moab lurraldera iritsi zenean, Moab eta Madiango semeak haren bila atera ziren, eta gudu-lerrokatu ziren haren aurka Moabeko zelaian.

9 Hadadek Moaben aurka borrokatu zuen, eta Moaben eta Madiarren seme-alaba asko hil ziren, berrehun mila gizon inguru.

10 Gudua oso gogorra izan zen Moaben aurka, eta Moabeko semeek ikusi zutenean gudua gogorra zela haien aurka, ahuldu eta bizkarra eman zuten, eta Madiandarrak utzi zituzten guduan aurrera jarraitzeko.

11 Madiandarrek ez zekiten Moaben asmoen berri, baina indartu egin ziren guduan eta Hadad eta haren gudaroste osoaren aurka borrokatu ziren, eta Madianda osoa erori zen haren aurrean.

12 Hadadek Madian guztiak garaitu zituen, ezpataren ahotik hilez; Moab laguntzera etorri zirenetatik inor ere ez zuen bizirik utzi.

13 Madiango seme-alaba guztiak guduan hil zirenean eta Moabeko seme-alabak ihes egin zutenean, Hadadek Moab guztiak zergapean jarri zituen garai hartan, eta haren menpe geratu ziren, eta urteroko zerga ordaindu zuten agindu bezala, eta Hadad bere lurraldera itzuli zen.

14 Urteko iraultza batean, lurraldean zeuden Madiango gainerako herriak entzun zutenean beren anaia guztiak Hadaden aurka borrokan erori zirela Moabengatik, Moabeko semeek borrokan bizkarra eman eta Madian borrokan utzi zutelako, orduan Madiango bost printzipek erabaki zuten beren lurraldean geratu ziren gainerako anaiekin Moabekin borrokatzea, beren anaien alde mendekatzeko.

15. Eta Madiango semeek bidali zituzten beren anaia guztiei, ekialdeko semeek, eta Keturako seme guztiak etorri ziren Madian laguntzera Moaben aurka borrokatzera.

16 Moabdarrek gauza hau entzun zutenean, izugarri beldurtu ziren ekialdeko guztiak haien aurka bildu zirelako gudurako. Eta Moabdarrek oroigarri bat bidali zioten Edomgo lurraldera, Bedaden seme Hadadi, esanez:

17 Zatoz guregana eta lagundu iezaguzu, eta Madian garaituko dugu, denak bildu baitira eta gure aurka etorri baitira beren anaia guztiakin, ekialdeko semeekin, borrokatzera, guduan eroritako Madianen alde menderatzeko.

18 Hadad, Bedaden semea, Edomgo erregea, bere gudaroste osoarekin Moab lurraldera joan zen, Midianen aurka borrokatzera. Midianek eta ekialdekoek Moaben aurka borrokatu zuten Moabeko zelaian, eta borroka oso gogorra izan zen bien artean.

19 Hadadek Madianen seme guztiak eta ekialdeko semeak ezpataren ahoz jo zituen, eta Hadadek garai hartan Moab askatu zuen Madianen eskuetatik. Madianen eta ekialdeko semeen artean geratu zirenak ihes egin zuten Hadaden eta bere armadaren aurretik, eta Hadadek haien lurralderaino jarraitu zien, eta sarraski izugarri batekin jo zituen, eta hildakoak bidean erori ziren.

20 Hadadek Moab askatu zuen Madianen eskuetatik, Madiango guztiak ezpataren ahoan erori baitziren. Hadad bere lurraldera itzuli zen.

21 Egun hartatik aurrera, Madiango semeek gorroto izan zieten Moabdarrei, haiengatik guduan erori zirelako, eta etsaitasun handia eta indartsua izan zen haien artean egun osoan.

22 Moab lurraldeko bidean aurkitu ziren madiar guztiak Moaben ezpataz hil ziren, eta Madian lurraldeko bidean aurkitu ziren moabdar guztiak Madianen ezpataz hil ziren; horrela egin zioten Madianek Moabi eta Moabek Madiani egun askotan.

23 Garai hartan gertatu zen Juda, Jakob en semea, Egipton hil zela, Jakob Egiptora jaitsi eta laurogeita seigarren urtean. Judak ehun eta hogeita bederatzita urte zituen hil zenean. Baltsamatu eta hilkutxa batean sartu zuten, eta bere seme-alaben eskuetan eman zuten.

24 Eta laurogeita bederatzigarren urtean hil zen Neftali, ehun eta hogeita hamabi urte zituela, eta hilkutxa batean sartu eta bere seme-alaben eskuetan eman zuten.

25 Israeldarrak Egiptora jaitsi zirenetik laurogeita hamaikagarren urtean, hau da, Zefo Elifazen seme eta Esaur en semearen erregealdiko hogeita hamargarren urtean, gertatu zen Afrikako semeak Kitimeko seme-alaben aurka joan zirela ohi bezala lapurtzera, baina hamahiru urte hauetan ez ziren haien aurka etorri.

26. Eta urte hartan haiengana etorri ziren, eta Zepho, Elifazen semea, haiengana atera zen bere gizon batzuekin eta izugarri jo zituen, eta Afrikako tropak ihes egin zuten Zephoren aurretik eta hildakoak erori ziren haren aurrean, eta Zepho eta bere gizonak atzetik joan zitzaizkien, aurrera eginez eta Afrikatik gertu egon arte joz.

27 Eta Angeas Afrikako erregeak entzun zuen Zephok egin zuena, eta oso atsekabetu zuen, eta Angeas egun guztietan beldur izan zen Zephoren.

63. KAPITULUA

1 Eta laurogeita hamahirugarren urtean hil zen Lebi, Jakob en semea, Egipton, eta Lebi ehun eta hogeita

hamazazpi urte zituen hil zenean, eta hilkutxa batean sartu zuten eta bere seme-alaben eskuetan eman zuten.

2 Eta gertatu zen Lebi hil ondoren, Egipto osoak ikusi zuenean Jakob en semeak, Josef en anaiak, hilda zeudela, egiptoar guztiek Jakob en semeak atsekabetzen hasi zirela, eta haien bizitzak mingots egiten egun hartatik Egiptotik irten ziren egunera arte, eta Josek eman zizkien mahasti eta soro guztiak kendu zizkieten eskuetatik, eta Israelgo herriak bizi ziren etxe dotore guztiak, eta Egiptoko gantz guztia, egiptoarrek dena hartu zieten Jakob en semeek egun haietan.

3 Egun haietan, Egipto osoaren eskua gero eta gogorragoa bihurtu zen israelarren aurka, eta egiptoarrek kalte egin zieten israeldarrei, israelarrak egiptoarrengatik biziaren nekatu arte.

4 Eta gertatu zen egun haietan, Israel Egiptora jaitsi zenetik ehun eta bigarren urtean, Egiptoko errege Faraioa hil zela, eta Melol bere semeak errege izan zen haren ordezt, eta Egiptoko gizon ahaltsu guztiak eta Jose eta bere anaiak ezagutu zituzten belaunaldi osoa hil ziren egun haietan.

5 Eta beste belaunaldi bat altxatu zen haien ordezt, Jakob en semeak ezagutu ez zituena, ez haiek egin zieten ongi guztia, ezta Egipton izan zuten indar guztia ere.

6 Horrengatik, egun hartatik aurrera, Egipto osoak Jakob en semeen bizitzak mingots bihurtzen hasi zen, eta lan gogor guztiekin atsekabetzen, ez baitzituzten ezagutzen gosete garaian askatu zituzten arbasoak.

7 Eta hau ere Jaunarengandik etorri zen, Israelgo seme-alabentzat, azken egunetan onuragarri izan zitezen, Israelgo seme-alabek beren Jainko Jauna ezagutu zezaten.

8 Eta Jaunak Egipton bere herri Israelengatik egingo zituen seinale eta mirari handiak ezagutzeko, israeldarrek beren arbasoen Jainko Jaunaren beldur izan zezaten eta haren bide guztietan ibil zitezen, beraiek eta haien ondorengoek egun guztietan.

9 Hogeita urte zituen Melolek errege izaten hasi zenean, eta laurogeita hamalau urtez izan zen errege, eta Egipto osoak Faraoi izena jarri zion, bere aitaren izenaren arabera, Egipton errege ziren errege guztiekin egiteko ohitura zuten bezala.

10 Garai hartan, Afrikako Angeas erregearen tropa guztiak ohi bezala Kitim lurraldean zehar zabaldu ziren lapurretara egitera.

11 Zefok, Esaur en semeak, Elifazen semeak, haien berri izan zuenean, bere armadarekin bidera atera zitzairen, eta bidean borrokatu zitzairen.

12 Zephok Afrikako erregearen tropak ezpataren ahoz jo zituen, eta inor ere ez zuen bizirik utzi, eta bat ere ez zen Afrikara itzuli bere nagusiarengana.

13 Eta Angeasek entzun zuen Zephok, Elifazen semeak, bere tropa guztiek egin zienaren berri, suntsitu zituela, eta Angeasek bildu zituen bere tropa guztiak, Afrikako lurraldeko gizon guztiak, itsasertzeko harea bezain jende ugaria.

14 Eta Angeasek bere anaia Lucusi mezua bidali zion, esanez: «Zatoz niregana zure gizon guztiekin eta lagundu iezadazu Zepho eta Kittingo seme-alaba guztiak garaitzen, nire gizonak suntsitu dituztenak». Eta Lucus bere armada osoarekin etorri zen, indar oso handi batekin, bere anaia Angeasi laguntzeko Zepho eta Kittingo seme-alaben aurka borrokatzen.

15 Zefok eta Kitimeko semeek gauza hau entzun zuten, eta izugarri izutu ziren, eta izua handia erori zitzaien bihotzean.
 16 Zefok ere gutun bat bidali zion Edomgo lurraldera, Bedaden seme Hadadi, Edomgo erregeari, eta Esaturen ondorengo guztiei, esanez:

17 Entzun dut Afrikako Angeas erregea guregana datorrela bere anaiarekin gure aurka borrokatzera, eta beldur handia diogu, bere armada oso handia baita, batez ere bere anaiarekin eta bere armadarekin gure aurka datorrelako.

18 Orain, beraz, zuek ere nirekin zatozte eta lagundu diezadazue, eta elkarrekin borrokatuko gara Angeas eta bere anaia Lucusen aurka, eta haien eskuetatik salbatuko gaituzue; baina bestela, jakizue guztiok hilko garela.

19 Esaturen semeek gutun bat bidali zieten Kitimgo semeek eta Zefo erregeari, esanez: «Ezin dugu Angeas eta bere herriaren aurka borrokatu, bakezko ituna baita gure artean urte askotan, Bela lehen erregearen egunetatik eta Jose, Jakob en semea Egiptoko erregearen egunetatik, zeinarekin borrokatu baikin Jordanen beste aldean, bere aita lurperatu zuenean.

20 Eta Zephok bere anaien, Esaturen seme-alaben, hitzak entzun zituen, haietatik aldendu zen, eta Zephok Angeasen beldur handia zuen.

21 Angeasek eta bere anaiak Lukusek zortziehun mila gizon inguru jarri zituzten beren indar guztiak Kittim-eko semeen aurka.

22 Eta Kitimgo seme guztiak Zefori esan zioten: «Otoitz egin guregatik zure arbasoen Jainkoari, ea Angeasen eta bere armadaren eskuetatik libra gaitzaken, entzun baitugu Jainko handia dela eta harengan konfiantza duten guztiak libratzen dituela».

23 Zephok haien hitzak entzun zituen, eta Zephok Jauna bilatu zuen, eta esan zuen:

24 O Jauna, Abrahamen eta Isaaken Jainkoa, nire arbasoena, gaur badakit Jainko egiazkoa zarela, eta nazioen jainko guztiak hutsalak eta alferrikakoak direla.

25 Gogoratu gaur Abrahamekin egin zenuen ituna, gure arbasoek kontatu zigutena; izan zaitez nirekin onginahia gaur, Abraham eta Isaak gure arbasoengatik. Salba nazazu ni eta Kittimgo seme-alabak Afrikako erregearen eskutik, zeinaren aurka borrokatzera datorren.

26 Jaunak Zeforen ahotsa entzun zuen, eta Abraham eta Isaak zirela eta, Jaunak Zefo eta Kittimen seme-alabak Angeasen eta bere herriaren eskuetatik libratu zituen.

27 Eta Zephok Angeas Afrikako erregearen eta bere herri osoaren aurka borrokatu zuen egun hartan, eta Jaunak Angeasko herri guztia Kittimgo seme-alaben eskuetan eman zuen.

28 Eta borroka gogorra izan zen Angeasen aurka, eta Zephok Angeasen eta bere anaia Lucusen gizon guztiak ezpataren ahoz jo zituen, eta lauhun mila gizon inguru hil ziren haietatik egun hartako arratsaldera arte.

29 Eta Angeasek ikusi zuenean bere gizon guztiak hil zirela, gutun bat bidali zien Afrikako biztanle guztiei berarengana etortzeko, guduan laguntzeko, eta gutunean idatzi zuen, esanez: Afrikan aurkitzen diren guztiak etor daitezela niregana hamar urtetik gorakoak; etor daitezela guztiak niregana, eta hara, ez badator, hilko da, eta duen guztia, bere etxe osoarekin, erregeak hartuko du.

30. Eta Afrikako gainerako biztanle guztiak izutu egin ziren Angeasen hitzekin, eta hiritik irten ziren hirurehun

mila gizon eta mutil inguru, hamar urtetik gorakoak, eta Angeasengana etorri ziren.

31 Hamar egunen buruan, Angeasek berriro hasi zuen borroka Zeforen eta Kitimgo semeen aurka, eta borroka oso handia eta gogorra izan zen haien artean.

32. Eta Angeas eta Lucusen armadatik, Zephok zauritu asko bidali zizkion bere eskuetara, bi mila gizon inguru, eta Sosiphtar, Angeasen armadako kapitaina, hil zen gudu hartan.

33 Eta Sosiphtar erori zenean, Afrikako tropek bizkarra eman zuten ihes egiteko, eta ihes egin zuten, eta Angeas eta Lucus bere anaia eurekin zeuden.

34 Zephok eta Kittimgo semeek atzetik jarraitu zieten, eta bidean gogor jo zituzten berrehun gizon inguru, eta Azdrubal, Angeasen semea, atzetik joan zitzaien, bere aitarekin ihes egin zuena, eta haren hoge gizon jo zituzten bidean, eta Azdrubal Kittimgo semeengandik ihes egin zuen, eta ez zuten hil.

35 Eta Angeas eta Lucus bere anaia ihes egin zuten gainerako gizonekin, eta ihes egin eta Afrikara iritsi ziren izututa eta izututa, eta Angeas egun guztietan beldur izan zen Zepho Elifazen semea berarekin gerran joango ote zen.

64. KAPITULUA

1 Beorren seme Balaam Angeasekin zegoen garai hartan guduan, eta Zephok Angeas menderatu zuela ikusi zuenean, handik ihes egin eta Kitimera joan zen.

2 Zephok eta Kitimeko seme-alabek ohore handiz hartu zuten, Zephok Balaamen jakinduria ezagutzen baitzuen, eta Zephok opari asko eman zizkion Balaami, eta Balaam harekin geratu zen.

3 Zefok gerratik itzuli zenean, Kitimgo seme guztiak zenbatzea agindu zuen, berarekin borrokara joan zirenak, eta hara, bat ere ez zen falta izan.

4 Zefo poztu zen gauza honekin, eta bere erreinua berriro zuen, eta jai bat egin zien bere menpeko guztiei.

5 Baina Zefok ez zuen Jauna gogoratu eta ez zuen kontuan hartu Jaunak lagundu ziola guduan, eta bera eta bere herria Afrikako erregearen eskuetatik libratu zituela, baizik eta Kittim-eko seme-alaben eta Esau-ren seme gaiztoen bideetan ibili zen oraindik, bere anaia Esau-ren seme-alabek irakatsi zizkioten beste jainko batzuk zerbitzatzeko; horregatik esaten da: Gaiztoengandik dator gaiztakeria.

6 Zephok Kittimgo seme-alaba guztien gainean erreinatu zuen segurtasunez, baina ez zuen ezagutzen bera eta bere herri guztia Afrikako erregearen eskutik askatu zuen Jauna; eta Afrikako tropak ez ziren gehiago Kittimera etorri ohi bezala lapurtzera, Zephoren boterea ezagutzen baitzuten, zeinak guztiak ezpataren ertzean jo baitzituen, beraz, Angeas beldur zen Zephoren, Elifazen semearen, eta Kittimgo seme-alaben egun guztietan.

7 Garai hartan, Zefo gerratik itzuli zenean, eta Zefok Afrikako herri guztiak menderatu eta ezpataz garaitu zituela ikusi zuenean, Zefok Kitimgo seme-alabei Egiptora joateko aholkua eman zien, Jakob en seme-alabekin eta Egiptoko errege faraoiarekin borrokatzera.

8 Zefok entzun zuen Egiptoko gizon indartsuak hil zirela, baita Jose eta bere anaiak, Jakob en semeak, hil zirela ere, eta haien seme-alaba guztiak, Israelgo seme-alabak, Egipto geratu zirela.

9 Zefok haien eta Egipto osoaren aurka borrokatzera joatea pentsatu zuen, bere anaien, Esauren, semeen, kausa mendekatzeko. Josek, bere anaiekin eta Egipto osoak, Kanaan lurraldean garaitu zituen, Jakob Hebronen lurperatzera joan zirenean.

10 Zefok mezulariak bidali zizkion Hadadi, Bedaden semeari, Edomgo erregeari, eta bere anaia guztiei, Esauren semeei, esanez:

11 Ez al zenuen esan ez zenuela borrokatuko Afrikako erregearen aurka, zure itunaren kidea baita? Hara, borrokatu egin nuen berarekin eta garaitu nuen bera eta bere herri osoa.

12 Beraz, Egiptoren eta han dauden Jakoben ondorengoen aurka borrokatzea erabaki dut, eta mendekatuko naiz haiengandik, Josek, bere anaiek eta arbasoek Kanaan lurraldean egin zigutenagatik, aita Hebroneran lurperatzera joan zirenean.

13 Orain, niregana etorri eta Egiptoren eta haien aurka borrokatzen laguntzeko prest bazaude, gure anaien alde egingo dugu.

14 Esauren semeek Zeforen hitzak entzun zituzten, eta bildu ziren, jende oso handia, eta joan ziren Zefori eta Kitimeko semeei guduan laguntzera.

15 Eta Zephok ekialdeko seme-alaba guztiei eta Ismaelen seme-alaba guztiei mezu hauek bidali zizkien, eta bildu eta Zepho eta Kitimeko seme-alabei laguntzera etorri ziren Egiptoren aurkako gerran.

16 Edomgo erregea, ekialdeko semeak, Ismaelen seme guztiak eta Kitimgo erregea den Zefo atera eta beren gudaroste guztiak Hebronen lerrokatu zituzten.

17 Kanpalekua oso astuna zen, hiru eguneko bidaiaren luzera zuena; itsasertzeko hondarra bezain jende ugaria zen, ezin konta daitekeena.

18 Errege guzti hauek eta haien gudarosteak Egipto osoaren aurka borrokatu ziren, eta elkarrekin kanpatu ziren Patros haranean.

19 Egipto osoak entzun zuen haien berri, eta Egiptoko herriko eta Egiptoko hiri guztietako jende guztia ere bildu zen, hirurehun mila gizon inguru.

20 Egiptoko gizonak ere mezulariak bidali zizkieten Goxen lurraldean zeuden israeldarrei, erregeen aurka borrokatzera joateko.

21 Israelgo gizonak ehun eta berrogeita hamar inguru bildu ziren, eta egiptoarrei laguntzera joan ziren borrokara.

22 Israelgo eta Egiptoko gizonak hirurehun mila eta ehun eta berrogeita hamar gizon inguru atera ziren, eta errege horien aurka borrokatzera joan ziren, eta Gosen lurraldetik kanpo kokatu ziren, Patrosen parean.

23 Egiptoarrek ez zuten sinetsi Israelengan elkarrekin joango ote zen haiekin kanpalekura gudurako, egiptoar guztiek esaten baitzuten: «Agian israeldarrek Esau eta Ismaelen seme-alaben eskuetan jarriko gaituzte, anaiak baitira».

24. Egiptoar guztiek esan zieten israeldarrei: «Gelditu hemen elkarrekin zuen lekuan, eta joango gara Esau eta Ismaelen semeen aurka borrokatzera. Errege hauek gure gainetik nagusitzen badira, etorri zuek guztiok haien gainera eta lagundu iezaguzue». Eta hala egin zuten israeldarrek.

25 Zefo, Elifazen semea, Esauren semea Kitimgo erregea, eta Hadad, Bedaden semea Edomgo erregea, eta haien

kanpaleku guztiak, eta ekialdeko seme guztiak, eta Ismaelen semeak, hondarra bezain ugaria zen herria, elkarrekin kanpatu ziren Patros haranean, Takpankesen aurrez aurre.

26 Balaam, Beor siriarraren semea, Zeforen kanpalekuan zegoen han, Kitimgo seme-alabekin etorri baitzen gudura. Balaam oso gizon ohoratua zen Zeforen eta haren gizonen begietan.

27 Zefok Balaami esan zion: «Saiatu igarpenaz, gu ala egiptoarrak nork irabaziko duen guduan jakin dezagun».

28 Balaam jaiki eta igarpenaren artea probatu zuen, eta trebea zen horren ezagutzen, baina nahastu egin zen eta lana suntsitu egin zitzaion eskuetan.

29 Eta berriro saiatu zen, baina ez zuen arrakastarik izan, eta Balaamek etsi egin zuen eta utzi egin zuen, eta ez zuen amaitu, hau Jaunarengandik baitzen, Zefo eta bere herria Israelgo seme-alaben eskuetan erortzeko, zeinek Jaunarengan, beren arbasoen Jainkoan, konfiantza izan baitzuten gerran.

30 Zefok eta Hadadek beren gudarostea gudu-lerroan jarri zuten, eta egiptoar guztiak bakarrik joan zitzaizkien aurka, hirurehun mila gizon inguru, eta israeldar bakar bat ere ez zen haiekin.

31 Egiptoar guztiek errege hauen aurka borrokatu ziren Patrosen eta Takhpankesen aurka, eta borroka gogorra izan zen egiptoarren aurka.

32 Erregeak egiptoarrak baino indartsuagoak izan ziren gudu hartan, eta ehun eta laurogei egiptoar inguru erori ziren egun hartan, eta erregeen armadako hogeita hamar bat. Egiptoko gizon guztiak ihes egin zuten erregeen aurretik. Beraz, Esau eta Ismaelen seme-alabek egiptoarrak atzetik jarraitu zituzten, israeldarren kanpalekua zegoen lekuraino joz.

33 Egiptoar guztiek oihi egin zieten israeldarrei, esanez: «Zatozte bizkor guregana, lagundu iezaguzu eta salba gaitzazue Esau, Ismael eta Kitimgo seme-alaben eskuetatik».

34. Eta Israelgo ehun eta berrogeita hamar gizonak beren kanpalekuetatik errege hauen kanpalekura joan ziren korrika, eta Israelgo semeek Jaunari, beren Jainkoari, oihi egin zioten askatzeko.

35 Jaunak entzun zion Israeli, eta erregeen gizon guztiak eman zizkien eskuetan. Israelgo seme-alabek errege horien aurka borrokatu ziren, eta israeldarrek erregeen gizonetatik lau mila inguru hil zituzten.

36 Jaunak izua eragin zuen erregeen kanpalekuan, eta israeldarrek beldur handia hartu zuten.

37 Erregeen gudaroste guztiak ihes egin zuten israeldarren aurretik, eta israeldarrek atzetik jarraitu zieten, Etiopiako lurraldeko mugetaraino joz.

38 Israelgo semeek beste bi mila gizon hil zituzten bidean, eta israeldarretatik bat ere ez zen hil.

39 Egiptoarrek ikusi zutenean israeldarrek erregeekin gizon gutxi batzuekin borrokatu zirela, eta gudua hain gogorra zela haien aurka,

40 Egiptoar guztiak beldur handia zuten beren biziak borroka gogorraren ondorioz, eta egiptoar guztiak ihes egin zuten, bakoitza ezkutatu lerrokatutako gudarosteengandik, eta bidean ezkutatu ziren, eta israeldarrek borrokan utzi zituzten.

41 Israelgo semeek kolpe izugarria eman zieten erregeen gizonen, eta haiek Kushen lurraldeko mugara bultzatu ondoren, itzuli egin ziren.

42 Israel osoak jakin zuen egiptoarrek egin zieten, guduan ihes egin zutela eta bakarrik borrokan utzi zituztela.

43 Israelgo semeek ere maltzurkeriaz jokatu zuten, eta gudutik itzultzean, egiptoar batzuk aurkitu zituzten bidean eta han bertan jo zituzten.

44 Eta hiltzen zituzten bitartean, hitz hauek esan zieten:

45 Zergatik alde egin zenuen guregandik eta utzi gintuzten, jende gutxi bat izanik, errege hauen aurka borrokatzera, zeinek herri handi bat baitzuten gu garaitzeko, horrela zuen arimak salba ditzazuen?

46. Eta bidean israeldarrek topo egin zuten batzuei buruz, israeldarrek elkarri esan zioten: «Jo ezazu, jo ezazu, ismaeldarra, edo edomitarra edo kitimdarrena baita». Eta haren gainean jarri eta hil egin zuten, eta jakin zuten egiptoarra zela.

47 Israelgo semeek maltzurki egin zituzten egiptoarren aurka, hauek guduan utzi eta ihes egin baitzuten haiengandik.

48 Israelgo semeek Egiptoko gizonak hil zituzten bidean modu honetan, berrehun bat gizon.

49 Egiptoko gizon guztiek ikusi zuten israeldarrek egin zieten gaiztakeria, eta Egipto osoak beldur handia izan zuen israelarren aurrean, haien botere handia ikusi baitzuten, eta haietako inor ez zela erori.

50 Israelgo seme-alaba guztiak pozik itzuli ziren Goxenerako bidean, eta Egiptoko gainerakoak nor bere lekura itzuli ziren.

65. KAPITULUA

1 Gertaera hauen ondoren, Egiptoko errege Faraoiaren aholkulari guztiak eta Egiptoko arduradun guztiak bildu eta erregearen aurrera etorri ziren, lurrera makurtu eta haren aurrean eseri ziren.

2 Egiptoko aholkulari eta arduradunek erregeari esan zioten:

3. Hara, Israelgo semeen herria gu baino handiagoa eta indartsuagoa da, eta badakizu gudutik itzultzean bidean egin ziguten kalte guztia.

4 Eta ikusi duzu haien botere handia ere, botere hau aitengandik jaso baitute, gizon gutxi batzuk baino ez baitziren altxatu harea bezain ugari zen herri baten aurka, eta ezpataren ertzean jo zituzten, eta beraietatik inor ez da erori, hainbeste izanik ere, erabat suntsitu egingo zituztela.

5 Eman iezaguzu aholkua zer egin haiekin, gure artetik poliki-poliki suntsitu arte, guretzat gehiegi izan ez daitezen lurraldean.

6 Izan ere, israeldarrak lurraldean ugaritzen badira, oztopo bihurtuko zaizkigu; eta gerraren bat gertatuz gero, beren indar handiz gure etsaiekin bat egingo dute gure aurka, eta gure aurka borrokatuko dira, lurraldetik suntsitu eta handik alde egingo dute.

7 Erregeak Egiptoko arduradunei erantzun zien: «Hau da Israelen aurka asmatu den plana, eta ez gara alde batera utziko.

8. Hara, lurralde honetan daude Pitom eta Ramses, gudurako gotortu gabeko hiriak; zuek eta guri dagokigu horiek eraikitzea eta sendotzea.

9 Zoaz, bada, zuk ere, eta jokatu maltzurki haien aurka, eta aldarrikatu ahotsa Egipton eta Gosenen, erregearen aginduz, esanez:

10 Egiptoko gizon guztiok, Goshen eta Patroseko gizonak eta haien biztanle guztiak! Erregeak agindu digu Pitom eta Ramses eraikitzeko, eta gudurako gotortzeko. Egipto osoko zuetako norbaitek, Israelgo seme-alabek eta hirietako biztanle guztiek gurekin eraiki nahi badute, bakoitzak bere soldata jasoko du egunero, erregearen aginduz. Beraz, zoazte lehenik eta egin maltzurkeriaz, bildu zaitezte eta etorri Pitom eta Ramsesera eraikitza.

11 Eta eraikitzen ari zaren bitartean, egin ezazu egunero horrelako oharra Egipto osoan, erregearen aginduz.

12 Israelgo seme-alaba batzuk zurekin eraikitza etortzen direnean, egunero ordaindu beharko diezu egun batzuetarako soldata.

13 Eta eguneroko soldata lortzeko zuekin eraiki ondoren, banan-banan egunero aldendu zaitezte haietatik isilpean, eta orduan jaiki eta haien lan-buru eta funtzionario bihurtuko zarete, eta gero soldatarik gabe eraikitzen utziko diezue, eta uko egiten badiote, behartu itzazue zuen indar guztiarekin eraikitza.

14 Eta hori egiten baduzue, ondo etorriko zaigu gure lurraldea israelarren aurka sendotzea, zeren eraikuntzaren eta lanaren nekearen ondorioz, israelarren kopurua gutxituko baita, egunero emazteetatik kenduko baitituzue.

15 Egiptoko agintari guztiek erregearen aholkua entzun zuten, eta aholkua ona irudituz zitzaizen haien begietan, faraoiaren zerbitzarien begietan eta Egipto osoaren begietan, eta erregearen hitzaren arabera egin zuten.

16 Erregearengana joan ziren zerbitzari guztiak, eta Egipto osoan, Takhpankesen eta Goxenen, eta Egipto inguruko hiri guztietan aldarrikatu zuten, esanez:

17 Ikusi duzu zer egin ziguten Esau eta Ismael semeek, gure aurka gerra egitera etorri eta gu suntsitu nahi izan gintuztenak.

18 Beraz, erregeak agindu digu lurraldea gotortzeko, Pitom eta Ramses hiriak eraikitzeko eta gudurako sendotzeko, berriro gure aurka etortzen badira.

19 Egipto osotik eta Israelgo seme-alabetarik gurekin eraikitza etorriko den edonork eguneroko soldata jasoko du erregeak, berak agindu bezala.

20 Egipto eta Israelgo seme guztiek entzun zutenean Faraoiaren zerbitzariak esandako guztia, Egiptoko eta Israelgo seme-alabak etorri ziren faraoiaren zerbitzariekin, Pitomekin eta Ramsesekin, eraikitza; baina Lebiren seme-alabarik ez zen etorri bere anaiekin eraikitza.

21 Faraoiaren zerbitzari eta printze guztiak hasieran engainuz etorri ziren eraikitzeko, Israel osoarekin eguneroko langile gisa, eta hasieran eguneroko soldata eman zioten Israeli.

22 Faraoiaren zerbitzariak eraiki zuten israeldar guztiekin batera, eta hilabetez aritu ziren lanean israeldarrekin batera.

23 Hilabetearen amaieran, faraoiaren zerbitzari guztiak egunero israeldarrengandik isilpean alde egiten hasi ziren.

24 Garai hartan, israeldarrek lanean jarraitu zuten, baina eguneroko soldata jasotzen zuten orduan, egiptoar batzuk oraindik israeldarrekin lanean ari baitziren garai hartan; horregatik, egiptoarrek beren soldata eman zieten israeldarrei egun haietan, egiptoarrek, beren lankideek, beren lanaren ordaina jaso zezaten.

25 Urtebete eta lau hilabeteren buruan, egiptoar guztiak israeldarrendik aldendu ziren, eta israeldarrak bakarrik geratu ziren lanean.

26 Egiptoar guztiak israeldarrendik aldendu ondoren, itzuli egin ziren eta zapaltzaile eta ofizial bihurtu ziren haien gainean, eta batzuek israeldarren gainean jarri ziren lan-buruzagi gisa, haiengandik jasotzeko beren lanaren ordainetan ematen zieten guztia.

27 Egiptoarrek egunero horrela egiten zieten israeldarrei, beren lanean atsekabetzeko.

28 Israelgo seme-alaba guztiak bakarrik ari ziren lanean, eta egiptoarrek ez zieten israeldarrei ordainsaririk eman une hartatik aurrera.

29 Israelgo gizon batzuek lan egiteari uko egin ziotenean, soldatarik ez zitelako ematen, zerga-zaindarien eta Faraoiaren zerbitzariak zapaldu eta kolpe gogorrekini jo zituzten, eta indarrez itzuli behar izan zituzten, beren anaiekin lan egitera; horrela egin zieten egiptoar guztiek Israelgo seme-alabekin egun guztietan.

30 Israelgo seme-alaba guztiak egiptoarren beldur handiaz zeuden kontu honetan, eta israeldar guztiak itzuli eta bakarrik lan egin zuten, ordaindu gabe.

31 Israelgo semeek Pitom eta Ramses eraiki zituzten, eta israeldar guztiek egin zuten lana, batzuek adreiluak egiten eta beste batzuek eraikitzen. Israelgo semeek Egiptoko lurralde osoa eta harresiak eraiki eta gotortu zituzten, eta israeldarrak urte askotan aritu ziren lanean, Jaunak haietaz gogoratu eta Egiptotik atera zituen arte.

32 Baina Lebiren semeak ez ziren lanean aritu israeldar anaiekin batera, hasieratik Egiptotik irten ziren egunera arte.

33 Lebiren ondorengo guztiek bazekiten egiptoarrek israeldarrei engainuz esan zizkietela hitz horiek guztiak, eta horregatik, Lebiren ondorengoek ez zuten beren anaiekin batera lanera joan.

34 Egiptoarrek ez zuten Lebiren seme-alabak geroago lan egitera behartu, hasieran beren anaiekin ez baitziren egon; horregatik, egiptoarrek bakarrik utzi zituzten.

35 Egiptoko gizonak gogor jokatu zuten israeldarren aurka lan horretan, eta egiptoarrek gogor lan eginarazi zieten israeldarrei.

36 Egiptoarrek israeldarren bizitzak mingots bihurtu zituzten mortero eta adreiluetan lan gogorra eginez, eta baita soroetako lan mota guztiekin ere.

37 Eta Israelgo semeek Egiptoko erregeari «Meror, Egiptoko errege» deitu zioten, haren garaian egiptoarrek beren bizitzak lan mota guztiekin mingotsak izan baitzituzten.

38 Egiptoarrek israeldarrei lan egitera behartzen zieten lan guztia gogorregi behartzen zuten, israeldarrak atsekabetzeko; baina zenbat eta gehiago atsekabetzen zituzten, orduan eta gehiago ugaltzen ziren eta hazten ziren, eta egiptoarrek atsekabetuta zeuden israeldarrendatik.

66. KAPITULUA

1 Garai hartan hil zen Edomgo errege Hadad, Bedaden semea, eta ekialdeko semeen lurraldeko Mesrekako Samla erreinatu zuen haren ordean.

2 Egiptoko errege faraoiaren hamahirugarren urtean, israeldarrak Egiptora jaitsi zirenetik ehun eta hogeita

bosgarren urtean, Samlak hemezortzi urtez erreinatu zuen Edom gainean.

3. Eta errege egin zuenean, bere gudarosteak atera zituen Elifazen seme Zeforen eta Kittimen semeen aurka borrokatzera joateko, Afrikako errege Angeasen aurka gerra egin zutelako, eta haren gudaroste osoa suntsitu zutelako.

4 Baina ez zuen harekin borrokatu, Esauren semeek eragotzi baitzuten, esanez: Haien anaia zen. Beraz, Samlak entzun zuen Esauren semeen ahotsa eta bere indar guztiekin Edom lurraldera itzuli zen, eta ez zen Elifazen seme Zeforen aurka borrokatzera joan.

5 Egiptoko errege Faraoiak entzun zuen gauza hau, esanez: «Edomgo errege Samlak erabaki du Kitimgo seme-alaben aurka borrokatzea, eta gero etorriko da Egiptoren aurka borrokatzera».

6 Egiptoarrek kontu hau entzun zutenean, israeldarrei lan gehiago ezarri zieten, israeldarrek Hadaden garaian Esauren seme-alabekin izandako gerran egin zieten bezala egin ez ziezaiten.

7 Egiptoarrek esan zieten israeldarrei: «Bizkor egin zuen lana, amaitu zuen eginkizuna eta sendotu lurraldea, Esauren ondorengoak, zuen anaia, gure aurka borrokatzera etor ez daitezen, zuen erruz etorriko baitira gure aurka».

8 Israelgo seme-alabek egunero egiptoarren lana egiten zuten, eta egiptoarrek israeldarrei erasotzen zieten lurraldean gutxitzeko.

9 Baina egiptoarrek israeldarrei eskatzen zieten lana handitu ahala, israeldarrak ere ugaltu eta ugaritu egin ziren, eta Egipto osoa bete zen israeldarrez.

10 Israel Egiptora jaitsi zenetik ehun eta hogeita bosgarren urtean, egiptoar guztiek ikusi zuten haien asmoak ez zuela arrakastarik izan Israelen aurka, baizik eta ugaltu eta hazi egin zirela, eta Egiptoko lurraldea eta Gosen lurraldea israeldarrez bete ziren.

11 Egiptoko zahar guztiak eta jakintsuak erregearen aurrera etorri ziren, ahuspeztu eta haren aurrean eseri ziren.

12 Egiptoko zahar guztiek eta jakintsuek erregeari esan zioten: «Bizi bedi erregea betiko! Zuk eman zenigun aholkua Israelgo seme-alaben aurka, eta erregeak esandakoaren arabera egin genien».

13 Baina lanaren hazkundearen proportzioan, areagotu eta hazten dira lurraldean, eta hara, herrialde osoa beteta dago haiekin.

14 Orain, gure jaun eta erregea, Egipto osoaren begiak zuregan daude, zure jakinduriarekin aholkuak emateko, Israel suntsitzeko edo lurraldetik kentzeko; eta erregeak erantzun zien: «Eman aholkua gai honetan, zer egin behar diegun jakin dezagun».

15 Eta erregearen aholkularietako funtzionario batek, Job izenekoak, Mesopotamiako Uz lurraldekoak, erantzun zion erregeari, esanez:

16 Erregeari atsegin badio, entzun beza bere zerbitzariaren aholkua; eta erregeak esan zion: Hitz egin.

17 Jobek Egiptoko erregearen, printzipeen eta zahar guztien aurrean hitz egin zuen, esanez:

18 Begira, erregeak lehen israeldarren lanari buruz eman zuen aholkua oso ona da, eta ez dituzue betiko kendu behar lan egiten dutenak.

19 Baina hau da aholkua, erregeari egoki iruditzen bazaio atsekabetzea, haiek gutxitzeko.

20. Hara, aspalditik izan dugu beldurra gerraren aurrean, eta esan genuen: «Israel lurraldean emankorra bihurtzen denean, lurraldetik kanporatuko gaituzte gerra bat gertatuz gero».

21 Erregeari atsegin badio, eman bedi errege-dekretu bat, eta idatzi bedi Egiptoko legeetan, indargabetu ezin dadin, israeldarrei jaiotako gizonetzko ororen odola lurrera isuriko dela.

22 Eta hau eginez, Israelgo gizonetzko guztiak hiltzen direnean, haien gerren gaiztakeria amaituko da; egin dezala erregeak hori eta dei ditzala hebrear emagin guztiak eta agindu diezaietela gai honetan gauzatzeko; eta gauza erregeari eta prinziei atsegin izan zitzaizen, eta erregeak Joben hitzaren arabera egin zuen.

23 Erregeak hebrear emaginak deitzeko agindu zuen; bata Sefra zen eta bestea Pua.

24 Emaginak erregearen aurrera etorri eta haren aurrean jarri ziren.

25 Erregeak esan zien: «Hebrear emakumeei emagin-lana egiten diezunean eta aulkietan ikusten dituzuenean, semea bada, hil egingo duzue; alaba bada, bizirik iraungo du».

26 Baina hori egiten ez baduzu, sutan erreko zaitut zu eta zure etxe guztiak.

27 Baina emaginak Jainkoaren beldur ziren eta ez zioten jaramonik egin Egiptoko erregeari edo haren hitzei; eta hebrear emakumeek emaginari semea edo alaba erditzen ziotenean, emaginak haurrarentzat beharrezko guztia egiten zuen eta bizirik uzten zuen; horrela egiten zuten emaginak egun guztietan.

28 Eta gauza hau erregeari jakinarazi zioten, eta honek emaginak deitu zituen, eta esan zien: Zergatik egin duzue gauza hau eta haurrak bizirik utzi dituzue?

29 Emaginek erantzun eta elkarrekin hitz egin zuten erregearen aurrean, esanez:

30 Ez dezala erregeak pentsa hebrear emakumeak Egiptoko emakumeak bezalakoak direnik, zeren Israelgo seme-alaba guztiak osasuntsuak baitira, eta emaginak etorri baino lehen erditzen baitira. Eta gu, zure neskameok, egun askotan ez dugu hebrear emakumerik erditu, hebrear emakume guztiak beren emaginak baitira, osasuntsuak baitira.

31 Faraoiak haien hitzak entzun eta sinetsi egin zien gai honetan, eta emaginak erregearengandik alde egin zuten, eta Jainkoak ongi egin zien, eta herria ugaltu eta izugarri handitu zen.

67. KAPITULUA

1 Bazen Egiptoko lurraldean Lebiren ondorengoetako gizon bat, Amram izenekoa, Kehaten semea, Lebiren semea, Israelen semea.

2 Gizon honek emazte bat hartu zuen, Jokebed, Lebiren aitaren arrebaren alaba, ehun eta hogeita sei urtekoa, eta harengana etorri zen.

3 Emakumeak haurdun geratu eta alaba bat erditu zuen, eta Miriam izena eman zion, egiptoarrek israeldarren bizitza mingots bihurtu zutelako garai haietan.

4 Eta berriro haurdun geratu zen eta seme bat erditu zuen, eta Aaron deitu zion, haurdunaldiko egunetan Faraoiak Israelgo seme-alaben odola isurtzen hasi baitzen.

5 Egun haietan hil zen Zefo, Elifazen semea, Esauren semea, Kitimgo erregea, eta Janeasek erreinatu zuen haren ordez.

6 Zefok Kitimgo seme-alaben gainean erreinatu zuen denbora berrogeita hamar urte izan zen, eta hil egin zen eta Kitimgo lurraldeko Nabna hirian lurperatu zuten.

7 Eta Janeas, Kitimgo seme-alaben arteko gizon indartsuetako bat, haren ondoren erreinatu zuen, eta berrogeita hamar urtez erreinatu zuen.

8 Kitimgo erregea hil ondoren, Beorren seme Balaamek ihes egin zuen Kitimgo lurraldetik, eta Egiptora joan zen, Egiptoko errege Faraoiarengana.

9 Faraoiak ohore handiz hartu zuen, haren jakinduriatz entzun baitzuen; opariak eman zizkion, aholkulari izendatu eta goraipatu egin zuen.

10 Balaam Egipton bizi izan zen, erregearen noble guztiekin ohorez, eta nobleek goratu egin zuten, denek haren jakinduria ikasi nahi zutelako.

11 Israel Egiptora jaitsi zenetik ehun eta hogeita hamargarren urtean, faraoiak amets egin zuen bere erregetronuan eserita zegoela, eta begiak altxatu eta agure bat ikusi zuen bere aurrean zutik, eta agurearen eskuetan balantza batzuk zeuden, merkatariek erabiltzen dituzten balantza bezalakoak.

12 Eta agureak balantza hartu eta Faraoiaren aurrean zintzilikatu zuen.

13 Agureak Egiptoko zahar guztiak, noble eta handiki guztiak hartu, lotu eta balantza berean jarri zituen.

14 Eta esne-antxume bat hartu eta beste pisuan sartu zuen, eta antxumea guztien gainetik nagusitu zen.

15 Faraoia harrituta geratu zen ikuspen izugarri honekin, zergatik antxumea guztien gainetik nagusitzen zen, eta Faraoia esnatu zen eta hara amets bat zela.

16 Goizean goiz jaiki zen faraoia, bere zerbitzari guztiak deitu eta ametsa kontatu zien; gizonak izugarri beldurtu ziren.

17 Erregeak bere jakintsu guztiei esan zien: «Interpreta iezadazue ametsa, hura jakin dezadan».

18 Balaamek, Beorren semeak, erregeari erantzun zion: «Honek ez du beste ezer esan nahi, Egiptoren aurka azken egunetan etorriko den gaitz handi bat baizik».

19 Izan ere, seme bat jaioko zaio Israeli, Egipto osoa eta bertako biztanleak suntsituko dituen, eta israeldarrak Egiptotik esku ahaltsuz aterako dituen.

20 Orain, beraz, errege jauna, hartu aholku gai honi buruz, Israelgo seme-alaben itxaropena eta haien itxaropena suntsitzeko, Egiptoren aurka gaitz hau etorri baino lehen.

21 Erregeak Balaami galdetu zion: «Zer egingo diogu Israeli? Hasieran aholku jakin bat eman genien haien aurka, baina ezin izan genien garaitu.»

22 Eman iezaguzu orain aholkua haien aurka, garaitu diezazkiegun.

23 Balaamek erregeari erantzun zion: —Bidali orain zure bi aholkulariei deitzera, eta ikusiko dugu zer aholku duten gai honi buruz; gero, zure morroiak hitz egingo du.

24 Erregeak bere bi aholkulariei dei egin zien: Reuel madiarra eta Job uzitarra. Hauek erregearen aurrean eseri ziren.

25 Erregeak esan zien: «Hara, entzun duzue ametsa eta interpretazioa; eman aholkua, eta jakin ezazue zer egin behar zaien israeldarrei, haien aurka garaitu ahal izateko, haien gaiztakeria gure gainera etorri baino lehen».

26 Eta Reuel madiandarrak erregeari erantzun zion: «Bizi bedi erregea, bizi bedi erregea betiko».

27 Erregeari ondo iruditzen bazaio, alde egin diezaieke hebrearrei, utzi diezaieke eta ez diezaieke eskua luzatu haien aurka.

28 Hauek dira Jaunak antzinako egunetan aukeratu zituenak, eta lurreko nazio guztien eta lurreko erregeen artean bere ondareztat hartu zituenak; eta nork luzatu zuen eskua haien aurka zigorrik gabe, zeinen aurka ez baitzen mendekatu haien Jainkoa?

29 Badakizu, noski, Abraham Egiptora jaitsi zenean, Egiptoko errege ohia zen Faraoiak Sara bere emaztea ikusi eta emaztetzat hartu zuela, Abrahamek esan baitzuen: «Nire arreba da», Egiptoko gizonek bere emazteagatik hilko ote zuten beldur baitzen.

30 Egiptoko erregeak Sara eraman zuenean, Jainkoak izurrite handiekin jo zuen bera eta bere familia, harik eta bere emaztea Abrahami Sara itzuli zion arte; orduan sendatu zen.

31 Eta Abimelek Geraritarra, filistearren erregea, Jainkoak zigortu zuen Abrahamen emazte Sara zela eta, gizakitik abereraino umetoki guztiak itxiz.

32 Gaueko amets batean, haien Jainkoa Abimelekengana etorri eta izutu egin zuenean, Abrahami Sara, hartu zuena, itzultzeko. Ondoren, Gerarko herri guztiak zigortu ziren Sara zela eta. Abrahamek bere Jainkoari otoitz egin zion haientzat, eta Jainkoak erregutu zion, eta sendatu egin zituen.

33 Abimelekek beldur izan zen berari eta bere herriari etorri zitzaizkion gaitz guzti hauen aurrean, eta Abraham bere emazte Saragana itzuli zen, eta harekin batera opari asko eman zizkion.

34 Gauza bera egin zion Isaaki Gerarretik bota zuenean; Jainkoak mirariak egin zizkion, Gerarko ur-ibilgu guztiak lehortu baitziren, eta zuhaitzek ez zuten fruiturik eman.

35 Gerarko Abimelek, haren lagunetako bat zen Ahuzat eta haren gudarosteko buruzagia zen Pikol harengana joan ziren arte, eta lurreraino ahuspeztu ziren haren aurrean.

36 Eta haientzat erregutu zezan eskatu zioten, eta hark Jaunari otoitz egin zion haientzat, eta Jaunak erregutu zion eta sendatu egin zituen.

37 Jakob ere, gizon xumea, bere osotasunari esker libratu zen bere anaia Esaren eskutik eta bere amaren anaia Laban siriarren eskutik, zeinak haren bizitza kendu nahi baitzuen; baita Kanaango errege guztien eskutik ere, zeinek haren eta haren seme-alaben aurka bildu baitziren suntsitzeko; eta Jaunak libratu zituen haien eskuetatik, eta haiek haien aurka itzuli eta jo egin zituzten, nork luzatu baitzuen inoiz eskua haien aurka zigorrik gabe?

38. Faraoi zaharrak, zure aitaren aitak, Jose, Jakoben semea, Egiptoko printze guztien gaineratik altxatu zuen, haren jakinduria ikusi zuenean; izan ere, bere jakinduriari esker, gosetetik atera zituen herrialdeko biztanle guztiak.

39 Ondoren, Jakobi eta bere seme-alabei Egiptora jaisteko agindu zien, haien bertuteari esker Egipto eta Gosen lurraldea gosetetik libratu zitezen.

40 Orain, ondo iruditzen bazaizu, utzi israeldarrak suntsitzeari; baina Egipton bizitzea ez baduzu nahi, bidali itzazu hemendik, joan daitezen Kanaan lurraldera, haien arbasoak bizi izan ziren lurraldera.

41 Faraoiak Jetroren hitzak entzun zituenean, oso haserre jarri zen harekin, eta lotsatuta jaiki zen erregearen aurretik, eta Midianera, bere lurraldera, joan zen, Joseren makila berarekin eramanez.

42 Eta erregeak Job uzitarrari galdetu zion: Zer diozu Jobek, eta zer aholku ematen diezu hebrearrei buruz?

43 Jobek erregeari esan zion: «Hara, lurralde honetako biztanle guztiak zure esku daude; egin dezala erregeak bere begietan ongi iruditzen zaiona».

44. Eta erregeak Balaami esan zion: Zer diozu, Balaam? Esan zure hitza, entzun dezagun.

45 Balaamek erregeari esan zion: «Hebrearren aurka erregeak aholkatu duen guztia libratuko dira, eta erregeak ezingo die inolako aholkurekin menderatu».

46 Suaren garretan gutxietsi nahi badituzu ere, ezin izango dituzu garaitu, zeren eta haien Jainkoak Abraham, haien aita, Kaldeako Urretik libratu zuen; eta ezpataz suntsitzea pentsatzen baduzu ere, Isaak, haien aita, libratu zen handik, eta ahari bat jarri zuten haren ordeiz.

47 Eta lan gogor eta zorrotzarekin gutxitu nahi badituzu, ez duzu horretan ere lortuko, zeren haien aita Jakobek Labani lan gogor guztietan zerbitzatu baitzion, eta ongi atera zen.

48. Orain, beraz, erregea, entzun itzazu nire hitzak, zeren hau baita haien aurka aholkatu den aholkua, zeinaren bidez nagusituko zareten, eta zeinetatik ez zenuke aldendu behar.

49 Erregeari atsegin badio, agindu dezala gaurtik aurrera jaioko diren seme-alaba guztiak uretara botatzeko, horrela ezabatuko baita haien izena, ez baitira inor, ezta haien aitak ere, modu honetan epaitu.

50. Erregeak entzun zituen Balaamen hitzak, eta gauza erregeari eta printzei atsegin izan zitzaien, eta erregeak Balaamen hitzaren arabera egin zuen.

51 Erregeak agindu zuen aldarrikapen bat eta lege bat egiteko Egipto osoan, esanez: «Gaurtik aurrera hebrearrei jaiotzen zaien gizonezko haur oro uretara botako da».

52 Faraoiak bere zerbitzari guztiei dei egin zien, esanez: «Zoazte, bada, eta bilatu Goxen lurralde osoan non dauden israeldarrak. Ikusi hebrearrei jaiotako seme guztiak ibaira bota behar direla, baina alaba guztiak bizirik utzi behar dituzuela».

53 Israelgo seme-alabek Faraoiak agindutako gauza hau entzun zutenean, beren seme-alabak ibaira botatzeko, batzuk emazteengandik banandu ziren eta beste batzuk haiei eutsi zitzaizkien.

54 Eta egun hartatik aurrera, erditzeko garaia heldu zitzaizkion senarrarekin geratu ziren Israelgo emakumeei, landatara joan ziren han erditzera, eta landan erditu zuten, eta seme-alabak landan utzi eta etxera itzuli ziren.

55 Eta Jaunak, arbasoei ugalduko zituela zin egin zienak, zeruan dauden bere zerbitzari aingeruetako bat bidali zuen haur bakoitza uretan garbitzeko, gantzutzeko eta estaltzeko, eta bi harri leun eskuetan jartzeko, batetik esnea eta bestetik ezia xurgatzen zuena; eta ilea belaunetaraino haziarazi zion, estaltzeko; kontsolatzeko eta hari atxikitzeko, hari zion errukiaren bidez.

56 Jainkoak erruki izan zienean haiekin eta lurraren gainean ugaltu nahi izan zituenean, bere lurrari agindu

zion haiek jasotzeko, hazi arte gordetzeko; ondoren, lurak ahoa ireki eta oka egin zizkien, eta hiritik ernetu ziren lurreko belarra eta basoko belarra bezala, eta bakoitza bere familiarengana eta aitaren etxera itzuli zen, eta haiekin geratu ziren.

57 Eta Israelgo seme-alaben haurrak lurrean zeuden landako belarra bezala, Jainkoak haiekiko zuen graziari esker.

58 Egiptoar guztiek ikusi zutenean, nor bere soroetara joan ziren, bere idi-uztarriarekin eta bere golde-hezurrarekin, eta goldatu egin zuten, ereite-garaian lurra goldatzen den bezala.

59 Eta goldatzen zutenean, ezin izan zieten israeldarren hurrei kalterik egin, eta herria ugaritu eta izugarri handitu zen.

60 Faraoiak bere funtzionarioei agindu zien egunero Goxenera joateko, Israelgo seme-alaben haurtxoen bila.

61 Eta bat bilatu eta aurkitu zutenean, amaren bularretik indarrez hartu eta ibaira bota zuten, baina neskatoa amarekin utzi zuten; horrela egiten zieten egiptoarrek israeldarrei egun oro.

68. KAPITULUA

1 Garai hartan Jainkoaren espiritua Miriam, Amramen alaba eta Aaronen arreba, gainean zegoen, eta etxeari buruz profetizatu zuen, esanez: «Hara, seme bat jaioko zaigu oraingoan gure aita eta amaren eskutik, eta hark salbatuko du Israel Egiptoko eskuetatik».

2 Amramek alabaren hitzak entzun zituenean, joan eta emaztea etxera eraman zuen, Faraoiak Jakobek etxeko gizonezko guztiak uretara botatzeko agindu zuenean uxatu ondoren.

3 Amramek bere emazte Jokebed hartu zuen, hiru urtez uxatu eta gero, eta harengana joan zen, eta haurdun geratu zen Amram.

4 Eta bere haurdunalditik zazpi hilabeteren buruan seme bat erditu zuen, eta etxe osoa eguzkiaren eta ilargiaren argia bezala bete zen, beren distira garaian.

5 Emakumeak haurra ona eta atsegina zela ikusi zuenean, hiru hilabetez gela batean gorde zuen.

6 Egun haietan, egiptoarrek bertan bizi ziren hebrear guztiak suntsitzeko konspirazioa egin zuten.

7 Egiptoar emakumeak Goxenera joan ziren, Israelgo seme-alabak bizi ziren lekura, eta sorbalden gainean eraman zituzten beren haurtxoak, oraindik hitz egin ezin zuten haurtxoak.

8 Egun haietan, israeldarren emakumeek erditzen zutenean, bakoitzak bere semea ezkutatzeko zuen egiptoarren aurretik, egiptoarrek ez zekiten erditzen ari zirela eta ez zitzaten lurraldetik suntsitu.

9 Egiptoar emakumeak Goshenera iritsi ziren, hitz egin ezin zuten seme-alabak sorbalden gainean zituztela. Egiptoar emakume bat hebrear emakume baten etxera sartu zenean, bere haurra negarrez hasi zen.

10 Negar egin zuenean, barneko gelan zegoen haurrak erantzun zion, eta Egiptoko emakumeak joan ziren faraoiaren jauregira kontatzera.

11 Faraoiak bere funtzionarioak bidali zituen haurrak hartu eta hiltzera; horrela egiten zieten egiptoarrek emakume hebrearrei egun oro.

12 Garai hartan gertatu zen hau Faraoiaren jauregian, Jokebedek bere semea ezkutatu eta hiru hilabetera.

13 Emakumeak presaka eraman zuen bere semea, funtzionarioak etorri baino lehen. Ihi-kutxa bat hartu eta limoi eta bikez estali zuen, eta haurra bertan jarri zuen, eta ibaiertzean zegoen harlauzen artean utzi zuen.

14 Miriam, bere arreba, urrutitik gelditu zen, zer egingo zitzaion eta zer gertatuko zen haren hitzekin jakiteko.

15 Jainkoak bero izugarri bat bidali zuen Egiptoko lurraldera, eguzkiak bere zirkunferentzian bezala erre zuena gizakiaren haragia, eta egiptoarrek gogor zapaldu zituen.

16 Egiptoar guztiak ibaian bainatzera jaitsi ziren, bero itogarriak haien haragia erretzen zuelako.

17 Bathia, Faraoiaren alaba, ere ibaira bainatzera joan zen, bero itogarriagatik, eta haren neskameak ibaiertzean ibili ziren, eta Egiptoko emakume guztiak ere bai.

18 Bathiak begiak altxatu zituen ibaira, eta ikusi zuen kutxa uraren gainean, eta bidali zuen bere neskamea hura ekartzera.

19 Ireki zuen atea eta haurra ikusi zuen; haurra negarrez ari zen. Erruki izan zion, eta esan zuen: «Hebrear haurretako bat da hau».

20 Egiptoko emakume guztiek, ibaiertzean zebiltzanek, nahi izan zioten titia eman; baina hark ez zuen titia eman nahi izan, Jaunarengandik zetorren eta amaren bularrean itzultzeko agindua eman baitzuen.

21 Miriam, bere arreba, Egiptoko emakumeen artean zegoen garai hartan, ibaiertzean. Gauza hau ikusi eta Faraoiaren alabari esan zion: «Joan behar al dut hebrear emakumeen artean haurra hazteko?»

22 Faraoiaren alabak esan zion: —Zoaz. Neska gaztea joan zen haurraren ama deitzera.

23. Eta Faraoiaren alabak Jokebed-i esan zion: «Hartu haur hau eta edoski ezazu, eta ordainduko dizut zure soldata, bi zilarrezko txanpon egunero». Eta emakumeak hartu zuen haurra eta edoskitu egin zuen.

24 Bi urteren buruan, haurra hazi zenean, Faraoiaren alabari eraman zion, eta seme bat bezala izan zen berarentzat, eta Moises deitu zion, esanez: Uretatik atera dudalako.

25 Amram bere aitak Kabar deitu zion, esanez: «Hau dela eta elkartu zen utzi zuen emaztearekin».

26 Jokebed bere amak Jekutieli izena eman zion, esanez: «Jainko Ahalguztidunarengana jarri dut haren aldeko itxaropena, eta Jainkoak itzuli dit».

27 Miriamek, bere arrebak, Jered izena eman zion, ibaira jaitsi baitzen haren atzetik, zein izango zen haren amaiera jakiteko.

28 Eta bere anaia Aaronek Abi Zanuk izena eman zion, esanez: Nire aitak nire ama utzi eta harengana itzuli zen bere erruagatik.

29 Eta Amramen aitak, Kehatek, Abigdor deitu zion, haren erruz konpondu baitzuen Jainkoak Jakobek etxeko haustura, eta ezin izan zituzten gehiago beren seme-alabak uretara bota.

30 Eta haien inudeak Abi Soko izena eman zion, esanez: Hiru hilabetez egon zen bere tabernakuluan ezkutatuta, Kamen seme-alabak zirela eta.

31 Israel osoak Xemaia izena eman zion, Netanaelen semea, esanez: «Bere garaian entzun ditu Jainkoak haien oihiak eta askatu ditu zapaltzaileengandik».

32. Moises Faraoiaren etxean bizi zen, eta Bathiarekin, Faraoiaren alabarekin, seme bat bezala izan zen, eta Moises erregearen seme-alaben artean hazi zen.

69. KAPITULUA

1 Edomgo erregea egun haietan hil zen, bere erregealdiko hemezortzigarren urtean, eta Edomgo lurraldean beretzat eraiki zuen tenpluan lurperatu zuten, bere errege-egoitza gisa.

2 Esaren semeek mezulariak bidali zituzten ibaiertzean dagoen Pethorrera, eta handik Saul izeneko gizon gazte begi eder eta itxura oneko bat ekarri zuten, eta Samla izeneko lekuan izendatu zuten beren errege.

3 Berrogei urtez erreinatu zuen Saulek Esaren ondorengo guztien gainean Edomgo lurraldean.

4 Egiptoko errege Faraoiak ikusi zuenean Balaamek israeldarrei buruz eman zien aholkua ez zela arrakastatsua izan, baina hala ere emankorrak zirela, ugaltu eta ugaritu zirela Egiptoko lurralde osoan,

5 Orduan, Faraoiak agindu zuen Egipto osoan israeldarrei ohar hau zabaltzeko: «Inork ez dezala bere eguneroko lanetik ezer gutxitu».

6 Eta egunero egiten duen lanean, dela morteroan, dela adreiluak egiten, eskasa aurkitzen den gizona, haren seme gazteena jarriko da haren orde.

7 Egiptoko lana indartu egin zen israeldarren gainean egun haietan, eta hara, adreilu bat falta bazen gizon baten eguneroko lanean, egiptoarrek amari indarrez kendu zioten seme gazteena, eta eraikinean sartzen zuten aita falta zuen adreiluen lekuan.

8 Egiptoko gizonak horrela egin zieten israeldar guztiei egunero, denbora luzez.

9 Baina Lebiren leinuak ez zuen garai hartan israeldarrekin lan egin hasieratik, Lebiren semeek egiptoarrek hasieran israeldarren aurka erabilitako maltzurkeria ezagutzen baitzuten.

70. KAPITULUA

1 Moises jaio eta hirugarren urtean, Faraoia oturuntza batean eserita zegoen, Alparanith erregina bere eskuinean eta Bathia ezkerrean eserita zegoenean, eta Moises mutikoa bere bularrean etzanda zegoen, eta Balaam Beorren semea bere bi semeekin, eta erreinuko printze guztiak erregearen aurrean mahaian eserita zeuden.

2 Mutilak eskua luzatu zuen erregearen buru gainera, koroa hartu eta bere buruaren gainean jarri zuen.

3 Erregeak eta printzipeek mutilak egindako lana ikusi zutenean, izutu egin ziren erregea eta printzipeak, eta gizon batek bere bizilagunari harridura adierazi zion.

4 Erregeak mahaian aurrean zituen printzei esan zien: «Zer diozue, eta zer diozue, printzeok, gai honetan, eta zer epaitu behar da mutilaren aurka ekintza honengatik?»

5. Eta Balaam Beor aztiaren semeak erantzun zuen erregearen eta printzipeen aurrean, eta esan zuen: Gogoratu orain, ene jaun eta erregea, duela egun asko amets egin duzun ametsa eta zure zerbitzariak zuri interpretatu dizuna.

6 Beraz, haur hau hebrear haurretako bat da, zeinarengan Jainkoaren espirtua dagoen, eta ez dezala nire jaun erregeak pentsa gazte honek gauza hau jakin gabe egin duenik.

7 Hebrear mutikoa da, eta jakinduria eta ulermena ditu berarekin, oraindik haurra izan arren, eta jakinduriaz egin du hau eta Egiptoko erreinua aukeratu du beretzat.

8 Izan ere, horrela engainatzen dituzte hebrear guztiek erregeak eta haien nobleak, gauza horiek guztiak maltzurki eginez, lurreko erregeak eta haien gizonak ikara daraitzen.

9 Badakizu, badakizu, Abraham haien aita horrela jokatu zuela, Babilongo errege Nimroden eta Gerarko errege Abimeleken gudarostea engainatu zuela, eta hititen lurraldeaz eta Kanaango erreinu guztiez jabetu zela.

10 Egiptora jaitsi eta Sara bere emazteaz esan zuela: «Nire arreba da», Egipto eta bere erregea engainatzeko.

11 Bere seme Isaakek ere gauza bera egin zuen Gerar-era joan eta bertan bizi izan zenean, eta bere indarrak nagusitu zitzaion filistearren errege Abimeleken gudarosteari.

12 Filistearren erreinua ere hondamendirazteko asmoa zuen, Rebeka bere emaztea bere arreba zela esanez.

13 Jakobek ere traizio egin zion bere anaiari, eta kendu egin zion bere lehen-seme-eskubidea eta bedeinkapena.

14 Padan-Aramera joan zen, Laban bere amaren anaiaren etxera, eta maltzurki kendu zizkion alaba, abereak eta bere ondasun guztiak, eta ihes egin eta Kanaan lurraldera itzuli zen bere aitarengana.

15 Semeek Jose anaia saldu zuten, eta hau Egiptora jaitsi eta esklabo bihurtu zen, eta hamabi urtez espetxean sartu zuten.

16 Faraoi ohiak ametsak izan zituen arte, eta kartzelatik atera zuen arte, eta Egiptoko printze guztien gainetik goratu zuen, ametsak interpretatzen zizkiolako.

17 Jainkoak gosetea eragin zuenean lurralde osoan, bere aita, anaia eta aitaren etxe osoa ekarri zituen, eta ordaindu edo saririk gabe mantendu zituen egiptoarrek, eta esklabo gisa erosi zituen.

18. Beraz, ene errege jauna, hara, haur hau altxatu da haien orde Egipton, haien egintzen arabera jokatzeko eta errege, printze eta epaile guztiekin jolas egiteko.

19 Erregeari atsegin badio, isuri dezagun haren odola lurrera, hazi eta zure eskuetatik gobernua kendu ez dezan, eta Egiptoko itxaropena galdu ez dadin berak errege egin ondoren.

20 Balaamek erregeari esan zion: Deitu ditzagun Egiptoko epaile guztiak eta bertako jakintsuak, eta jakin dezagun ea heriotzaren zigorra merezi duen mutil honi, esan duzun bezala, eta orduan hilko dugu.

21 Faraoiak Egiptoko jakintsu guztiak deitu zituen, eta erregearen aurrera etorri ziren; orduan, Jaunaren aingeru bat etorri zen haien artean, Egiptoko jakintsuetako bat bezalakoa zen.

22 Erregeak esan zien jakintsuei: «Entzun duzue etxean dagoen hebrear mutiko horrek zer egin duen, eta horrela epaitu du Balaamek auzia.

23 Orain epaitu zeuek ere eta ikusi zer zor zaion mutilari egindako egintzagatik.

24 Faraoiaren jakintsuetako bat zirudien aingeruak erantzun eta esan zuen honela, Egiptoko jakintsu guztien, erregearen eta printzipeen aurrean:

25 Erregeari atsegin badio, bidali bitza erregeak gizonak onix harri bat eta ikatz sutsu bat ekartzeko eta haurren aurrean jartzeko; eta haurrak eskua luzatzen badu eta onix harria hartzen badu, orduan jakingo dugu gazteak jakinduriaraz egin duela egin duen guztia, eta hil egin beharko dugu.

26 Baina eskua ikatzaren gainera luzatzen badu, orduan jakingo dugu ez zuela jakinaren gainean egin gauza hau, eta biziko da.

27 Erregearen eta printzipeen begietan ongi iruditu zitzaion gauza, eta erregeak Jaunaren aingeruak esandakoa egin zuen.

28 Erregeak agindu zuen onix harria eta ikatza ekarri eta Moisesen aurrean jartzeko.

29 Mutila haien aurrean jarri zuten, eta mutilak eskua onix harrira luzatzen saiatu zen, baina Jaunaren aingeruak eskua hartu eta ikatzaren gainean jarri zion, eta ikatza itzali zitzaion eskuan, eta altxatu eta ahoan sartu zuen, eta ezpainen zati bat eta mihiaren zati bat erre zizkion, eta ahoan eta mihian astun geratu zen.

30 Erregeak eta printzipeek hori ikusi zutenean, jakin zuten Moisesek ez zuela zuhurtziaz jokatu erregearen burutik koroa kentzean.

31 Erregeak eta printzipeek ez zuten haurra hil nahi izan; beraz, Moises Faraoiaren etxean geratu zen hazten, eta Jauna harekin zegoen.

32 Mutila erregearen etxean zegoen bitartean, morez jantzita zegoen eta erregearen seme-alaben artean hazi zen.

33 Moises errege-etxean hazi zenean, Faraoiaren alabak, Bathiak, semetzat hartu zuen, eta Faraoiaren etxe osoak ohoratu egin zuen, eta Egiptoko gizon guztiak beldur ziren harengan.

34. Eta egunero joaten zen Gosen lurraldera, non bere anaiak ziren Israelgo semeak zeuden, eta Moisesek egunero ikusten zituen arnasestuka eta lan gogorrean.

35 Eta Moisesek galdetu zien, esanez: Zergatik ematen dizute lan hau egunero?

36 Eta gertatu zitzairen guztia kontatu zioten, eta Faraoiak jaio aurretik ezarri zizkien agindu guztiak.

37 Eta esan zioten Balaamek, Beorren semeak, haien aurka eman zizkion aholku guztiak, eta zer aholku eman zizkion erregeari burutik koroa kendu zionean hiltzeko.

38. Gauza horiek entzun zituztenean, Moisesek haserre bizia piztu zitzaion Balaamen aurka, eta hil nahi izan zuen, eta egunero zelatan zegoen haren aurka.

39 Balaam Moisesen beldur zen, eta bera eta bere bi semeak Egiptotik atera ziren, eta ihes egin eta beren arimak salbatu zituzten, eta Kushen lurraldera joan ziren Kikianos, Kushen erregearengana.

40 Moises errege-jauregian sartzen eta irteten ari zela, Jaunak faborea eman zion Faraoiaren, haren zerbitzari guztien eta Egiptoko herri osoaren aurrean, eta oso maite zuten Moises.

41 Moises Goxenera joan zen eguna heldu zenean bere anaiak ikustera, eta ikusi zituen israeldarrak beren zama eta lan gogorretan, eta Moises atsekabetu zen haiengatik.

42 Moises Egiptora itzuli zen, eta Faraoiaren jauregira joan zen, eta erregearen aurrera joan zen, eta Moisesek ahuspeztu egin zen erregearen aurrean.

43 Moisesek Faraoni esan zion: «Otoitz egiten dizut, ene jauna, eskaera txiki bat eskatzera etorri naiz; ez ezazu alde

batera utzi aurpegia hutsik». Faraoiak erantzun zion: «Mintzatu».

44 Eta Moisesek Faraoiari esan zion: Eman diezaiegun zure zerbitzariari, Goxenen bizi diren israeldarrei, egun bat bertan atseden hartzeko beren lanetik.

45 Erregeak Moisesi erantzun zion: «Hara, gauza honetan zure eskaera onartzeko eskatu dizut».

46 Faraoiak Egipto osoan eta Gosen eskualdean aldarrikapen hau zabaltzeko agindu zuen:

47 Zuei, Israelgo seme guztioi, hau dio erregeak: Sei egunez egingo duzue zuen lana eta lan, baina zazpigarren egunean atseden hartuko duzue, eta ez duzue lanik egingo; horrela egingo duzue egun guztietan, erregeak eta Moisesek, Bathiaren semeak, agindu duten bezala.

48 Moisesek erregeak eman zion gauza honekin poztu zen, eta Israelgo seme guztiek Moisesek agindu bezala egin zuten.

49. Jaunak israeldarrentzat egin zuen gauza hau, Jaunak israeldarrez oroitzen hasi baitzen, beren aiten mesedetan salbatzeko.

50 Jauna Moisesekin zegoen, eta haren ospea Egipto osoan zabaltzen.

51 Moises handi bihurtu zen egiptoar guztien eta israeldar guztien aurrean, bere herri Israelen ongia bilatuz eta bakezko hitzak esanez erregeari.

71. KAPITULUA

1 Hemezortzi urte zituela, Moisesek bere aita eta ama ikusi nahi izan zituen, eta Goshenera joan zen haietara. Goshenera hurbildu zenean, israeldarrek lanean ari ziren lekura iritsi zen, eta haien zamak ikusi zituen, eta egiptoar bat bere anaia hebrear bat jotzen ikusi zuen.

2 Jihotua izan zen gizonak Moises ikusi zuenean, laguntza eske joan zitzaion korrika, izan ere, Moises oso errespetatua zen Faraoiaren etxean, eta esan zion: «Ene jauna, entzun iezadazu, egiptoar hau gaez etorri zen nire etxera, lotu egin nau eta nire aurrean etorri da nire emaztearengana, eta orain nire bizitza kendu nahi du».

3 Moisesek gauza gaizto hau entzun zuenean, haserretu egin zen egiptoarraren aurka, eta alde batera eta bestera begiratu zuen, eta inor ez zegoela ikusi zuenean, egiptoarra jo eta hondarretan ezkutatu zuen, eta hebrearra askatu zuen hura jo zuenaren eskuetatik.

4 Hebrearra bere etxera joan zen, eta Moises bere etxera itzuli zen, eta irten eta erregearen jauregira itzuli zen.

5 Eta gizona etxera itzuli zenean, emaztea ukatzea pentsatu zuen, ez baitzen zuzen Jakoben etxean inor bere emaztearengana hurbiltzea, hura kutsatuta egon ondoren.

6 Emakumea joan zen eta bere anaiei esan zien, eta emakumearen anaiek hura hil nahi zuten, eta emakumeak bere etxera ihes egin zuen.

7 Bigarren egunean, Moises bere anaiengana joan zen, eta ikusi zuen, eta hara, bi gizon liskarrean ari zirela, eta gaiztoari esan zion: Zergatik jotzen duzu zure bizilaguna?

8 Hark erantzun zion: «Nork jarri zaitu gure gaineko printze eta epaile? Egiptoarra bezala, ni hiltzea pentsatzen al duzu?» Moisesek beldurra izan zuen eta esan zuen: «Gauza ezaguna da, ezta?»

9 Faraoiak gertaera honen berri izan zuen, eta Moises hiltzeko agindu zuen, eta Jainkoak bere aingerua bidali

zuen, eta Faraoiari agertu zitzaion guardiako kapitain baten itxuran.

10 Jaunaren aingeruak guardia-buruaren ezpata hartu eta burua moztu zion harekin batera, guardia-buruaren irudia Moisesen irudira bihurtu baitzen.

11 Jaunaren aingeruak Moisesen eskuineko eskua hartu eta Egiptotik atera zuen, eta Egiptoko mugetatik kanpo jarri zuen, berrogei eguneko bidaian.

12 Aaron bere anaia bakarrik geratu zen Egiptoko lurraldean, eta israeldarrei profetizatu zien, esanez:

13 Hau dio zuen arbasoen Jainko Jaunak: Bota itzazue norberak begietan dituen higuingarriak, eta ez kutsatu Egiptoko idoloekin.

14 Israelgo semeak matxinatu egin ziren eta ez zioten Aaroni jaramonik egin une hartan.

15 Jaunak suntsitzea pentsatu zuen, Abraham, Isaak eta Jakobekin egin zuen ituna gogoratu izan ez balitz.

16 Garai hartan, Faraoiaren eskua gogortua izan zen israeldarren aurka, eta zapaldu eta zapaldu egin zituen, Jainkoak bere hitza bidali eta haien alde egin zuen arte.

72. KAPITULUA

1 Garai hartan, gerra handia izan zen Etiopiako semeen, ekialdeko semeen eta Aramgoen artean; erregearen aurka matxinatu ziren, zeinaren menpe baitzeuden.

2. Beraz, Kikianos Kushen erregea atera zen Kushen seme guztiekin, hondarra bezain jende ugaria, eta Aram eta ekialdeko semeen aurka borrokatzera joan zen, menperatzeko.

3 Eta Kikianos irten zenean, Balaam aztia utzi zuen, bere bi semeekin, hiria zaintzeko, eta lurraldeko jendearen artean apalena.

4 Beraz, Kikianus Aram eta ekialdeko seme-alabengana joan zen, eta haien aurka borrokatu eta garaitu egin zituen, eta guztiak zaurituta erori ziren Kikianus eta bere jendearen aurrean.

5 Eta haietako asko gatibu hartu zituen eta lehen bezala menperatu zituen, eta haien lurraldean kanpatu zen ohi bezala zergak jasotzeko.

6 Eta Beorren seme Balaamek, Kusko erregeak hiria eta hiriko pobreak zaintzeko utzi zuenean, jaiki eta herriko jendeari aholku eman zien Kikianos erregearen aurka matxinatzeko, etxera itzultzean hirira sartzen ez uzteko.

7 Lurraldeko jendeak entzun zion, zin egin zion eta bera izendatu zuten errege, eta haren bi semeak armadako kapitain.

8 Jaiki ziren, beraz, eta hiriko harresiak bi izkinetatik altxatu zituzten, eta eraikin oso sendo bat eraiki zuten.

9 Hirugarren izkinan, hiriaren eta Etiopiako lurralde osoa inguratzen zuen ibaiaren artean zulo ugari zulatu zituzten, eta ibaiko urak handik ateraarazi zituzten.

10 Laugarren izkinan suge ugari bildu zituzten beren sorginkeria eta aztikeriak erabiliz, eta hiria gotortu eta bertan bizi izan ziren, eta inor ez zen haien aurretik sartu edo irten.

11 Eta Kikianosek Aram eta ekialdeko seme-alaben aurka borrokatu zuen eta lehen bezala menperatu zituen, eta ohiko tributua eman zioten, eta joan eta bere lurraldera itzuli zen.

12 Eta Kikianos, Etiopiako erregea, bere hirira hurbildu zenean eta harekin zihoazen armadako kapitain guztiekin, begiak altxatu eta hiriko harresiak eraikita eta oso altxatuta zeudela ikusi zuten, eta gizonak harrituta geratu ziren horrekin.

13 Eta elkarri esan zioten: «Guduan atzeratuta geundela ikusi eta gure beldur handia zutelako egin dute hori: harresiak eraiki eta gotortu dituzte, Kanaango erregeek haien aurka borrokatu ez daitezen».

14 Erregea eta tropak hiriko atera hurbildu ziren, eta gora begiratu zuten, eta hiriko ate guztiak itxita zeudela ikusi zuten. Zaindariei oihu egin zieten: «Ireki iezaguzu hirira sartzeko».

15 Baina zaindariek ez zieten atea ireki nahi izan Balaam aztiaren, haien erregearen, aginduz, eta ez zieten utzi beren hirira sartzen.

16 Hiriko atearen aurrean borrokatu ziren haiekin, eta egun hartan ehun eta hogeita hamar gizon hil ziren Kikianoseko armadako.

17 Hurrengo egunean borrokan jarraitu zuten eta ibaiertzean borrokatu ziren; igarotzen saiatu ziren baina ez zuten lortu, beraz, batzuk zuloetan hondoratu eta hil ziren.

18 Erregeak agindu zien zuhaitzak mozteko, almadiak egiteko, haietara igarotzeko, eta hala egin zuten.

19 Eta lubakien lekura iritsi zirenean, urak erroten bidez mugitu ziren, eta hamar baltsatan zeuden berrehun gizon ito ziren.

20 Hirugarren egunean sugeak zeuden aldera borrokatzera joan ziren, baina ezin izan ziren hara hurbildu, sugeek ehun eta hirurogeita hamar gizon hil baitzituzten, eta Cuxen aurkako borroka utzi zuten, eta bederatzi urtez setiatu zuten Cux, inor ez sartu ez irten.

21 Etiopiako gerra eta setioa garai hartan, Moises Egiptotik ihesi joan zen Faraoiarengandik, egiptoarra hil zuelako hil nahi baitzuen.

22 Hemezortzi urte zituen Moisesek Egiptotik Faraoiaren aurretik ihes egin zuenean, eta ihes egin eta Kikianosen kanpalekura ihes egin zuen, garai hartan Kux setiatzen ari zena.

23 Eta Moises bederatzi urtez egon zen Kikianos Kusko erregearen kanpalekuan, Kus setiatzen ari ziren denbora guztian, eta Moises irten eta etorri zen haiekin.

24 Erregeak, printzipeek eta gerlari guztiek maite zuten Moises, handia eta duina zelako; lehoi baten antzekoa zuen bere gorpuzkera, aurpegia eguzkiaren antzekoa, eta indarra lehoi batena bezalakoa; eta erregearen aholkularia zen.

25 Bederatzi urteren buruan, Kikianos gaitz hilgarri batek jo zuen, eta gaitzak nagusitu egin zitzaion, eta zazpigarren egunean hil zen.

26 Beraz, bere morroiek baltsamatu, eraman eta Egiptoko iparraldeko hiri-satearen aurrean lurperatu zuten.

27 Eta eraikin dotore, sendo eta altu bat eraiki zioten gainean, eta harri handiak jarri zituzten azpian.

28 Eta erregearen eskribauek harri horietan grabatu zituzten Kikiano erregearen indar guztia, eta egin zituen gudu guztiak, hara, gaur egun idatzita daude han.

29. Eta Kikianos, Kusko erregea, hil ondoren, gerraren ondorioz, haren gizonak eta tropak oso atsekabetuta geratu ziren.

30 Beraz, elkarri esan zioten: «Eman iezaguzu aholkua zer egin behar dugun oraingoan, bederatzi urte daramatzagulako basamortuan gure etxeetatik urrun».

31 Hiriaren aurka borrokatuko garela esaten badugu, asko zaurituta edo hilda eroriko gara, eta setioan jarraitzen badugu, gu ere hilko gara.

32 Orain, Arameko errege guztiek eta ekialdeko seme-alabek jakingo dute gure erregea hil dela, eta bat-batean erasoko digute modu etsaian, eta borrokatuko dira gure aurka, eta ez dute inor utziko gure artean hondarrik.

33 Orain, beraz, goazen eta izendatu dezagun errege bat gure gainean, eta egon gaitezen setioan hiria gure eskutara eman arte.

34. Eta egun hartan Kikianosen armadatik errege izateko gizon bat aukeratu nahi izan zuten, eta ez zuten Moises bezalakorik aurkitu haien gainean errege izateko.

35 Eta bizkor joan ziren, bakoitzak bere jantziak kendu eta lurrera bota zituzten; gero, pila handi bat egin eta Moises jarri zuten gainean.

36 Jaiki eta tronpetak jo zituzten, eta haren aurrean oihu egin zuten, esanez: «Bizi bedi erregea, bizi bedi erregea!»

37 Eta herri osoak eta nobleek zin egin zioten emaztetzat emango ziotela Adonias erregina, Kikianoren emaztea, Kuxitarra, eta egun hartan Moises izendatu zuten beren gainean errege.

38 Egun hartan, Etiopiako herri osoak aldarri hau eman zuen: «Bakoitzak bere ondasunetatik zerbait eman diezaioke Moisesi».

39 Oihal bat zabaldu zuten pilaren gainean, eta bakoitzak berea bota zuen barrura, batek urrezko belarritako bat eta besteak txanpon bat.

40 Etiopiako semeek Moisesi onize harriak, bedelioa, perlak eta marmola ere bota zizkieten pila gainera, baita zilar eta urre ugari ere.

41 Moisesek Kushen seme guztiek eman zizkieten zilar eta urre guztia, ontzi guztiak, bdelio eta onix harriak hartu eta bere altxorren artean jarri zituen.

42. Eta Moisesek erreinatu zuen Kushen seme-alaben gainean egun hartan, Kikianos Kushen erregearen ordeiz.

73. KAPITULUA

1 Egiptoko errege Faraoiaren erregealdiko berrogeita hamabosgarren urtean, hau da, israeldarrak Egiptora jaitsi zirenetik ehun eta berrogeita hamazazpigarren urtean, Moisesek errege izan zen Kuxen.

2 Hogeita zazpi urte zituen Moisesek Kux errege izaten hasi zenean, eta berrogei urtez errege izan zen.

3 Jaunak Moisesi faborea eta onginahia eman zien Kuxen seme-alaba guztien aurrean, eta Kuxen seme-alabek oso maite zuten; horregatik, Moises Jaunak eta gizakiek fabore izan zuten.

4 Bere erregealdiko zazpigarren egunean, Kuxen seme guztiak bildu eta Moisesen aurrean agertu ziren, lurrera makurtuz.

5 Eta haur guztiek elkarrekin hitz egin zuten erregearen aurrean, esanez: Eman iezaguzu aholkua, hiri honekin zer egin behar den ikusteko.

6 Bederatzi urte daramatzagu hiria setiatzen, eta ez ditugu ikusi gure seme-alabak eta gure emazteak.

7 Erregeak erantzun zien: «Nire ahotsari jaramonik egiten badiozue aginduko dizuedan guztian, Jaunak hiria gure eskutara emango du eta menperatuko dugu».

8 Izan ere, Kikiano hil aurretik haiekin izan genuen lehen guduan bezala borrokatzen bagara, asko eroriko gara lehen bezala zaurituta.

9 Orain, beraz, hona hemen aholku bat zuretzat gai honetan: nire ahotsari kasu egiten badiozu, hiria gure eskutara emango dizugu.

10 Armada osoak erregeari erantzun zion: «Gure jaunak agindutako guztia egingo dugu».

11 Moisesek esan zien: «Zoazte eta oihu egin kanpaleku osoan herri osoari, esanez:

12 Honela dio erregeak: «Zoazte basora eta ekarri zikoin kumeak, bakoitzak kume bat eskuan».

13 Erregearen agindua hausten duen edonor bere kumea ekartzen ez badu, hil egingo da, eta erregeak bere ondasun guztiak hartuko ditu.

14 Eta ekarriko dituzunean, zure zaintzapean izango dituzu, haziko dituzu hazi arte, eta irakatsiko diezu jaurtitzen, belatzaren kumeek egiten duten bezala.

15 Entzun zituzten, bada, Kuxen leinuko guztiek Moisesen hitzak, eta jaiki eta aldarrikapen hau zabaldu zuten kanpaleku osoan, esanez:

16 Zuei, Kushen seme guztioi, erregearen agindua da: joan zaitezte denok batera basora, harrapatu han zikoinkumeak, bakoitzak bere kumea eskuan, eta etxera eraman.

17 Erregearen agindua hausten duen edonor hil egingo da, eta erregeak bere ondasun guztiak hartuko ditu.

18 Eta herri guztiak hala egin zuen, eta basora joan ziren eta izeietara igo ziren eta, bakoitzak kume bat eskuan, zikoin kume guztiak harrapatu zituzten, eta basamortura eraman zituzten eta erregearen aginduz hazi zituzten, eta belatz gazteen antzera jaurtitzen irakatsi zieten.

19 Zikoinkumeak hazi ondoren, erregeak hiru egunez gose izan zitzaten agindu zuen, eta herri guztiak hala egin zuen.

20 Hirugarren egunean, erregeak esan zien: «Indartu zaitezte eta izan zaitezte gizon ausartak; jantzi bakoitza bere armadura, lotu ezpata, igo zaitezte zaldi gainean eta hartu zikoinkume bakoitza eskuan».

21 Jaiki eta hiriaren aurka borrokatuko gara, sugeak dauden lekuan; eta herri osoak erregeak agindu bezala egin zuen.

22. Eta bakoitzak bere zikoina eskuan hartu eta joan ziren, eta sugeen lekura iritsi zirenean, erregeak esan zien: «Bidali bakoitzak bere zikoina sugeen gainera».

23 Eta erregearen aginduz, bakoitzak bere zikoinkumeak bidali zituzten, eta zikoinkumeak sugeen gainera joan ziren korrika, eta denak jan eta leku hartatik suntsitu zituzten.

24 Erregeak eta herriak suge guztiak leku hartan suntsitu zirela ikusi zutenean, herri osoak oihu handi bat egin zuen.

25 Hirira hurbildu eta borrokatu egin zuten, hartu eta menperatu egin zuten, eta hirira sartu ziren.

26 Egun hartan hiriko mila eta ehun gizon hil ziren, bertan bizi ziren guztiak; baina setiatzen ari zirenetatik bat ere ez zen hil.

27 Kuxen seme guztiak nor bere etxera joan ziren, bere emazte, seme-alab eta bere ondasun guztiengana.

28 Balaam aztiak, hiria hartu zutela ikustean, atea ireki zuen eta bera, bere bi seme eta zortzi anaiekin, ihes egin eta Egiptora itzuli zen, Egiptoko errege Faraoiarengana.

29 Legearen liburuan aipatzen diren azti eta magoak dira, Jaunak Egiptora izurriak bidali zituenean Moisesen aurka egin zutenak.

30 Moisesek hiria bere jakinduriari esker hartu zuen, eta Kushen semeek tronuan jarri zuten Kikianos Kushen erregearen ordeiz.

31 Errege-korua jarri zioten buru gainean, eta emaztetzat eman zioten Adonias, Etiopiako erregina eta Kikianen emaztea.

32 Moisesek bere arbasoen Jainko Jaunaren beldur izan zen, eta ez zen harengana hurbildu, ezta harengana begiratu ere.

33. Gogoratu zuen Moisesek nola Abrahamek bere zerbitzari Eliezerri zin eginarazi zion, esanez: «Ez duzu Kanaango alabetarik hartuko nire seme Isaakentzat».

34. Eta Isaakek egin zuena ere, Jakob bere anaiarengandik ihesi joan zenean, agindu zionean: «Ez duzu hartuko emazterik Kanaango alabetatik, ezta Kamen semeekin aliantzarik egingo ere».

35 Jainko Jaunak Noeren seme Ham eta haren ondorengo guztiak eman zizkien esklabo gisa Semen eta Jafeten ondorengoei, eta haien ondorengoei betiko esklabo gisa.

36 Horregatik, Moisesek ez zuen bere bihotza ez begiak Kikianen emaztearengana bideratu Kushen errege izan zen bitartean.

37 Moisesek bere bizitza osoan Jaunaren, bere Jainkoaren, beldur izan zuen, eta Jaunaren aurrean ibili zen egiazki, bihotz osoz eta arima osoz; ez zen bide zuzenetik aldendu bere bizitzako egun guztietan; ez zen okertu Abraham, Isaak eta Jakobek ibili ziren bidetik, ez eskuinera ez ezkerrera.

38 Moisesek sendotu egin zen Kuxen semeen erreinuan, eta bere ohiko jakinduriarekin gidatu zituen Kuxen semeak, eta Moisesek aurrera egin zuen bere erreinuan.

39 Garai hartan, Aramek eta ekialdeko seme-alabek entzun zuten Kikianos Kushen erregea hil zela, eta Aramek eta ekialdeko seme-alabek matxinada egin zuten Kushen aurka egun haietan.

40 Moisesek Etiopiako seme guztiak bildu zituen, oso herri ahaltsua, hogeita hamar mila gizon inguru, eta Aramekin eta ekialdeko semeekin borrokatzera joan zen.

41. Eta lehenik ekialdeko haurrengana joan ziren, eta ekialdeko haurren berri entzun zutenean, haien bila joan ziren, eta guduan hasi ziren haiekin.

42 Gerra gogorra izan zen ekialdeko semeen aurka, eta Jaunak ekialdeko seme guztiak eman zizkien Moisesen eskuetara, eta hirurehun gizon inguru hil ziren.

43 Ekialdeko seme-alaba guztiak atzera egin eta ihes egin zuten, eta Moisesek eta Kushen seme-alabak jarraitu zieten eta menperatu egin zituzten, eta zerga ezarri zieten, ohitura zuten bezala.

44 Moises eta harekin zihoan herri guztia handik Aram lurraldera joan ziren gudura joateko.

45 Siriarrek ere aurrera egin zieten eta borrokatu egin zuten haien aurka. Jaunak Moisesen esku utzi zituen, eta Siriako gizon asko zaurituta erori ziren.

46 Moisesek eta Etiopiako herriak menperatu zituzten Aram ere, eta ohiko zergak ordaindu zituzten.

47 Moisesek Aram eta ekialdeko semeak Etiopiako semeen menpe jarri zituen, eta Moises eta harekin zegoen herri guztia Etiopiako lurraldera itzuli zen.

48 Moisesek sendotu egin zen Etiopiako semeen erreinuan, eta Jauna harekin zen, eta Etiopiako seme guztiak haren beldur ziren.

74. KAPITULUA

1 Urte batzuen buruan, hil zen Saul Edomgo erregea, eta Baal-Hanan Akborren semeak erreinatu zuen haren ordeiz.

2 Moisesek Kuxen erregealdiko hamaseigarren urtean, Akborren seme Baal-Kananek Edomgo lurraldean erreinatu zuen Edomgo seme-alaba guztien gainean, hogeita hemezortzi urtez.

3. Moab, haren garaian, Edomgo herriaren aurka matxinatu zen. Edomgo herriaren menpe egon zen, Bedaden seme Hadaden garaitik. Hadad garaitu zuen Edomgo herria, baita Madian ere, eta Moab Edomgo herriaren menpe jarri zuen.

4 Eta Akborren seme Baal-Chanan Edomgo erregealdian, Moabeko seme guztiek Edomdik alde egin zuten.

5 Egun haietan hil zen Angeas Afrikako erregea, eta haren seme Azdrubalek erreinatu zuen haren ordeiz.

6. Eta egun haietan hil zen Janeas Kittingo semeen erregea, eta lurperatu zuten Kanopiako lautadan beretzat eraiki zuen tenpluan, bizileku gisa, eta Latino erreinatu zuen haren ordeiz.

7 Moisesek Kuxen seme-alaben gainean zuen erregealdiko hogeita bigarren urtean, Latinok berrogeita bost urtez erreinatu zuen Kittingo seme-alaben gainean.

8 Dorre handi eta indartsu bat eraiki zuen beretzat, eta bertan tenplu dotore bat eraiki zuen bere egoitza gisa, bere gobernua zuzentzeko, ohitura zen bezala.

9 Bere erregealdiko hirugarren urtean, bere gizon trebe guztiei aldarrikapen bat eginarazi zien, eta hauek itsasontzi asko egin zizkioten.

10 Latinok bere indar guztiak bildu zituen, eta itsasontzietan etorri ziren, eta bertan joan ziren Afrikako errege Angeasen seme Azdrubalen aurka borrokatzera, eta Afrikara iritsi ziren eta Azdrubal eta bere armadaren aurka borrokatu ziren.

11 Latinok Azdrubal menderatu zuen, eta Latinok Azdrubali kendu zion bere aita Kittingen seme-alabei ekarritako akueduktua, Uziren alaba Janias emaztetzat hartu zuenean. Horrela, Latinok akueduktuaren zubia bota zuen, eta Azdrubalen armada osoari kolpe gogorra eman zion.

12 Azdrubalen gainerako gizon indartsuek indartu egin zuten beren burua, eta inbidiaz bete zitzairen bihotza, eta heriotza bilatu zuten, eta berriro ere borrokan aritu ziren Chittingo errege Latinoren aurka.

13 Eta borroka gogorra izan zen Afrikako gizon guztien aurka, eta guztiak zaurituta erori ziren Latino eta bere herriaren aurrean, eta Azdrubal erregea ere hil zen borroka hartan.

14 Azdrubal erregeak alaba oso ederra zuen, Ushpezena izenekoa, eta Afrikako gizon guztiek haren irudia brodatu zuten beren jantzietan, haren edertasun handia eta itxura ederra zela eta.

15 Latinoko gizonak Azdrubalen alaba zen Ushpezena ikusi zuten eta Latino beren erregeari goraiatu zioten.

16 Latinok agindu zuen emakumea beregana ekartzeko, eta Latinok Ushpezena emaztetzat hartu zuen, eta Kitimerako bidean itzuli zen.

17 Eta Angeasen seme Azdrubal hil ondoren izan zen, Latinus gudutik bere lurraldera itzuli zenean, Afrikako biztanle guztiak altxatu eta Angeasen seme Anibal, Azdrubalen anaia gaztea, hartu eta Afrikako lurralde osoko errege izendatu zuten, bere anaiaen ordeiz.

18 Erregetu zenean, Kitimera joatea erabaki zuen, Kitimgo seme-alaben aurka borrokatzera, bere anaia Azdrubalen eta Afrikako biztanleen alde mendekatzeko, eta hala egin zuen.

19. Eta itsasontzi asko egin zituen, eta hara etorri zen bere armada osoarekin, eta joan zen Kitimera.

20 Anibalek, beraz, Kitimgo seme-alaben aurka borrokatu zuen, eta Kitimgo seme-alabak zaurituta erori ziren Anibalen eta bere armadaren aurrean, eta Anibalek bere anaiaen alde mendekatu zuen.

21 Anibalek hemezortzi urtez jarraitu zuen gerran Kitimgo seme-alabekin, eta Anibal Kitimgo lurraldean bizi izan zen eta denbora luzez kanpatu zen han.

22 Anibalek Kitimgo seme-alabak gogor jo zituen, eta haien handikiak eta buruzagiak hil zituen, eta gainerako herritik laurogei mila gizon inguru hil zituen.

23 Eta egun eta urteen amaieran, Anibal bere Afrikako lurraldera itzuli zen, eta segurtasunez erreinatu zuen bere anaia Azdrubalen ordeiz.

75. KAPITULUA

1 Garai hartan, israeldarrak Egiptora jaitsi zirenetik ehun eta laurogeigarren urtean, hogeita hamar mila oinezko gizon ausart atera ziren Egiptotik, israeldarretatik, guztiak Josef en leinukoak, Joser en seme Efraimen ondorengoetakoak.

2 Jaunak antzinako garaietan israeldarrei Abrahami esandako epea bete zela esan baitzuten.

3 Gizon hauek gerrikoa jantzi zuten, eta bakoitzak bere ezpata alboan jarri zuten, eta bakoitzak bere armadura gainean; beren indarrean konfiantza izan zuten, eta elkarrekin atera ziren Egiptotik esku indartsu batekin.

4 Baina ez zuten biderako hornigairik ekarri, zilarra eta urrea bakarrik, ezta egun hartako ogia ere, filistearrengandik ordainpeko hornigaiak jasotzea pentsatzen baitzuten, eta bestela indarrez hartuko zuten.

5 Gizon hauek oso indartsuak eta ausartak ziren, gizon batek mila jarrai zitzakeen eta bik hamar mila garaitu; beraz, beren indarrean konfiantza izan zuten eta elkarrekin joan ziren zeuden bezala.

6 Gat lurralderantz abiatu ziren, eta jaitsi eta Gat-eko artzainak aurkitu zituzten Gat-eko seme-alaben abereak bazkatzen.

7 Eta artzainei esan zieten: «Eman iezaguzu ardi batzuk ordainpean, jan dezagun, gose baikara, gaur ez baitugu ogirik jan».

8 Artzainek galdetu zuten: «Gure ardiak ala behiak dira, ordainetan eman behar dizkizugu?». Efraimen semeak hurbildu ziren, indarrez hartzera.

9 Gateko artzainek oihu egin zuten haien gainetik, eta haien oihuak urrutitik entzun ziren; beraz, Gateko seme-alaba guztiak haiengana joan ziren.

10 Gatekoek Efraimgo semeen gaiztakeria ikusi zutenean, itzuli eta Gateko gizonak bildu zituzten; bakoitzak bere armadura jantzi eta Efraimgo semeen aurka borrokara atera ziren.

11 Gat haranean borrokatu ziren haiekin, eta borroka gogorra izan zen, eta egun hartan elkarri asko garaitu zioten.

12 Bigarren egunean, Gatekoek filistearren hiri guztietara mezulariak bidali zituzten laguntzera etortzeko, esanez:

13 Igo zaitez guregana eta lagundu iezaguzu, Efraimgo seme-alabak garaitu ditzagun, Egiptotik gure abereak lapurtzera eta arrazoirik gabe gure aurka borrokatzera atera direnak.

14 Efraimgo semeen arimak gose eta egarriz nekatuta zeuden, hiru egunez ogirik jan gabe. Eta berrogei mila gizon filistearren hirietatik atera ziren Gateko gizoni laguntzera.

15 Gizon hauek Efraimen seme-alabekin borrokan aritu ziren, eta Jaunak Efraimen seme-alabak filistearren esku utzi zituen.

16 Efraimen seme guztiak jo zituzten, Egiptotik irten ziren guztiak; ez zen batere gelditu, borrokatik ihesi joan ziren hamar gizon izan ezik.

17 Jaunak Efraimen seme-alaben aurka egin zuen gaitz hau, Jaunaren hitza hautsi baitzuten Egiptotik irtetea, Jaunak antzina Israeli ezarri zion epea bete baino lehen.

18 Filistearretatik ere asko hil ziren, hogei mila gizon inguru, eta haien anaiek eraman eta beren hirietan lurperatu zituzten.

19 Efraimen seme-alaben hildakoak Gat haranean abandonatuta egon ziren egun eta urte askotan, eta ez zituzten lurperatu, eta harana gizakien hezurrez bete zen.

20 Gudutik ihes egin zuten gizonak Egiptora joan ziren, eta israeldar guztiei gertatu zitzaizen guztia kontatu zieten.

21 Eta haien aita Efraimek egun askotan egin zuen dolu haiengatik, eta bere anaiek etorri zitzaizkion kontsolatzera.

22. Eta bere emaztearengana etorri zen, eta honek seme bat erdi zuen, eta Beria izena eman zion, zeren bere etxean zorigaiztokoa baitzen.

76. KAPITULUA

1 Moises, Amramen semea, Kushen lurraldean errege zen garai haietan, eta bere erreinuan aurrera egin zuen, eta Kushen seme-alaben gobernua zuzenbidez, zuzentasunez eta osotasunez zuzendu zuen.

2 Eta Kuxen seme guztiek maite izan zuten Moises haien gainean errege izan zen bitartean, eta Kuxen lurraldeko biztanle guztiak oso beldur ziren harengana.

3 Moisesek Kushen erregealdiko berrogeigarren urtean, Moises errege-aulkian eserita zegoen, Adonias erregina haren aurrean zuela, eta noble guztiak haren inguruan eserita.

4 Eta Adonias erreginak erregearen eta printzipeen aurrean esan zuen: «Zer egin duzue zuek, Etiopiako semeok, hainbeste denboraz?»

5 Badakizu, badakizu, berrogei urtez gizon honek Kux lurraldean erreinatu duenetik, ez dela niregana hurbildu, ezta Kux herriko jainkoei zerbitzatu ere.

6 Entzun orain, bada, Etiopiako semeok, eta ez utzi gizon hau gehiago zuen gainean erreinatzen, gure haragikoa ez baita.

7 Begira, Menakro nire semea hazi da; utzi zuen gainean errege izaten, hobe baita zuen jaunaren semea zerbitzatzea,

Egiptoko erregearen esklabo den arrotz bat zerbitzatzea baino.

8 Etiopiako seme-alaben herri osoak eta nobleek entzun zituzten Adonias erreginak haien belarrietan esandako hitzak.

9 Eta herri guztia arratsaldera arte prestatzen ari zen, eta goizean goiz jaiki eta Menakro, Kizianoren semea, izendatu zuten errege.

10 Eta Kushen seme guztiak beldur ziren Moisesen aurka eskua luzatzeko, Jauna Moisesekin baitzen, eta Kushen semeek gogoratu zuten Moisesi egindako zina, eta horregatik ez zioten kalterik egin.

11 Baina Kushen semeek opari asko eman zizkieten Moisesi, eta ohore handiz bidali zuten haiengandik.

12 Moises, beraz, Kux lurraldetik joan zen, eta etxera itzuli zen, eta Kux gaineko errege izateari utzi zion. Hirurogeita sei urte zituen Moisesek Kux lurraldetik irten zenean, Jaunarengandik zetorren hitza, antzinako egunetan ezarri zuen epea iritsi baitzen, Israel Kamen semeen atsekabetik ateratzeko.

13 Moises Midianera joan zen, Faraoiaren beldur baitzen Egiptora itzultzeko, eta Midiango ur-iturri baten ondoan eseri zen.

14 Reuel madiarraren zazpi alabak aitaren artaldea bazkatzera joan ziren.

15 Putzura iritsi eta ura atera zuten aitaren ardiak edateko.

16 Madiango artzainak etorri eta uxatu egin zituzten, baina Moises jaiki eta lagundu egin zien, eta artaldeari edaten eman zion.

17 Eta etxera itzuli ziren beren aita Reuelengana, eta Moisesek haientzat egin zuena kontatu zioten.

18 Eta esan zuten: Egiptoar batek libratu gaitu artzainen eskuetatik; ura atera digu eta artaldee edaten eman die.

19 Reuelek bere alabei esan zien: «Non dago hura? Zergatik utzi duzue gizona?»

20 Reuelek, ordea, ekarrarazi eta etxera eraman zuen, eta harekin jan zuen ogia.

21 Moisesek Reuli kontatu zion Egiptotik ihesi joan zela eta berrogei urtez errege izan zela Kuxen gainean, eta gero kendu ziotela gobernua, eta bakean bidali zutela ohorez eta opariekin.

22 Reuelek Moisesen hitzak entzun zituenean, bere baitan esan zuen: «Gizon hau kartzelan sartuko dut, Kushen seme-alabak bakean uzteko, ihes egin baitu haietatik».

23 Eta hartu eta kartzelan sartu zuten, eta Moises hamar urtez egon zen kartzelan, eta Moises kartzelan zegoen bitartean, Zipporak, Reuelen alabak, erruki izan zion, eta ogiarekin eta urez elikatu zuen denbora guztian.

24 Israelgo seme-alaba guztiak Egiptoko lurraldean zeuden oraindik, egiptoarrei lan gogor guztietan zerbitzatzeko, eta Egiptoko eskua gogorregi jarraitzen zuen israeldarren gainean egun haietan.

25 Garai hartan, Jaunak Egiptoko errege Faraoia jo zuen, eta legenarrez jo zuen oin-zolatik bururaino; Israelgo seme-alaben tratu txarragatik izan zen izurrite hori Jaunarengandik Egiptoko errege Faraoiaren gainean.

26 Jaunak entzun baitzuen bere herriaren, israeldarren, otoitza, eta haien oihuak harengana iritsi ziren, haien lan gogorragatik.

27 Hala ere, ez zen haien haserre baretu, eta Faraoiaren eskua luzatuta zegoen oraindik israeldarren aurka, eta

Faraoiak gogortu egin zuen lepoa Jaunaren aurrean, eta areagotu egin zuen uztarri israeldarren gainean, eta mingots bihurtu zien haien bizitza lan gogor mota guztiekin.

28 Jaunak Egiptoko errege Faraoiari izurria eman ondoren, bere jakintsu eta aztiei eskatu zien sendatzeko.

29 Eta bere jakintsuek eta aztiekin esan zioten: Haur txikien odola zaurietan sartuko balitz, sendatuko litzatekeela.

30 Faraoiak entzun egin zien, eta bere zerbitzariak bidali zituen Goxenera, israeldarregana, haien haur txikiak eramateko.

31 Faraoiaren ministroek joan ziren eta Israelgo seme-alaben haurtxoak amen bularretatik indarrez hartu zituzten, eta egunero eraman zizkieten Faraoiari, haur bat egunero, eta medikuek hil eta izurriteari eman zizkieten; horrela egin zuten egun guztietan.

32 Faraoiak hil zituen haurren kopurua hirurehun eta hirurogeita hamabost izan zen.

33 Baina Jaunak ez zien jaramonik egin Egiptoko erregearen medikuei, eta izurria gero eta handiagoa izan zen.

34. Hamar urtez Faraoia izurrite horrek jota egon zen, baina are gogortuago zegoen Faraoiaren bihotza Israelgo seme-alaben aurka.

35 Hamar urteren buruan, Jaunak izurrite suntsitzaileekin zigortzen jarraitu zuen Faraoia.

36 Jaunak tumore gaizto batekin eta urdaileko gaixotasun batekin jo zuen, eta izurritea ultzera larri bihurtu zen.

37 Garai hartan, Faraoiaren bi ministroak Gosen lurraldetik etorri ziren, non Israelgo seme-alaba guztiak zeuden, eta Faraoiaren etxera joan ziren eta esan zioten: «Ikusi ditugu Israelgo seme-alabak beren lanean nagi eta axolagabe beren lanean».

38 Faraoiak bere ministroen hitzak entzun zituenean, oso haserre jarri zen israeldarren aurka, gorputzeko minak oso atsekabetuta baitzegoen.

39 Eta hark erantzun zion: Orain, israeldarrek gaixorik nagoela dakitenean, buelta eman eta guri iseka egiten digute. Orain, beraz, lotu nire gurdia, eta Goxenera joango naiz eta ikusiko dut israeldarrek nirekin egiten duten iseka. Eta bere morroiek lotu zioten gurdia.

40 Hartu eta zaldi gainean jarri zuten, bere kabuz ibiltzeko gai ez zelako;

41 Hamar zaldizko eta hamar oinezko hartu eta Goxenera joan zen israeldarregana.

42 Egiptoko mugara iritsi zirenean, erregearen zaldia mahastiaren barrunbe batean zegoen toki estu batera igaro zen, bi aldeetatik hesituta, beste aldean lautada eta behealdea zegoelarik.

43 Zaldiak azkar joan ziren leku hartan eta elkarri estutzen zioten, eta beste zaldiek erregearen zaldiari estutzen zioten.

44 Erregearen zaldia lautada baxuan erori zen, gainean zihoala; gurdia erori zenean, irauli egin zen erregearen aurpegiaren gainean, eta zaldia erregearen gainean etzan zen. Erregeak oihu egin zuen, oso minduta baitzegoen haren haragia.

45 Erregearen haragia urratu zioten, hezurak hautsi zizkieten eta ezin izan zuen zaldiz ibili, zeren gauza hau Jaunarengandik baitzen berarentzat, Jaunak entzun baitzituen bere herriaren, Israelgo seme-alaben, oihuak eta haien atsekabea.

46 Eta bere morroiek sorbalden gainean eraman zuten, pixkanaka, eta Egiptora eraman zuten, eta harekin zeuden zaldizkoak ere Egiptora itzuli ziren.

47. Eta ohean jarri zuten, eta erregeak jakin zuen bere azkena iritsi zela hiltzeko, beraz, Aparanith erregina, bere emaztea, etorri eta negar egin zuen erregearen aurrean, eta erregeak negarrez hasi zen harekin batera.

48 Egun hartan, haren noble eta zerbitzari guztiak etorri ziren, eta erregea atsekabetuta ikusi zuten, eta negarrez hasi ziren harekin batera.

49 Eta erregearen printzipeek eta bere aholkulari guztiek aholkatu zioten erregeari bere semeetatik aukeratuko zuen norbait ezartzeko lurraldean bere ordeztu errege izateko.

50. Eta erregeak hiru seme eta bi alaba zituen, Aparanith erreginak, bere emazteak, erregeak ohaideen seme-alabez gain.

51 Eta hauek ziren haien izenak: lehen-semearen Othri, bigarrenaren Adikam eta hirugarrenaren Morion, eta haien ahizpak, zaharrenaren Bathia izena eta bestearena Acuzi.

52 Eta Otri, erregearen lehen-semea, ergela zen, bizkorra eta hitzetan bizkorra.

53 Baina Adikam gizon maltzurra eta jakintsua zen, eta Egiptoko jakinduria guztiaren jakituna, baina itxura itsusia, haragi lodikoa eta oso baxua; bere altuera ukondo batekoa zen.

54 Eta erregeak bere seme Adikam gauza guztietan adimentsua eta jakintsua zela ikusi zuenean, erregeak erabaki zuen bera izan zedin errege haren ordeztu, hil ondoren.

55 Eta ezkondu zen Geduda, Abiloten alaba, hamar urtekoa zen, eta lau seme izan zizkion.

56 Eta gero joan zen, eta hiru emazte hartu zituen, eta zortzi seme eta hiru alaba izan zituen.

57 Nahasmenduak erregea asko zabaltu zuen, eta haren haragia udan eguzki beroan zelaira botatuko gorpu baten haragiaren antzeko kiratsa zuen.

58 Erregeak ikusi zuenean bere gaixotasuna asko indartu zitzaioala, agindu zuen bere seme Adikam ekartzeko, eta haren ordeztu lurraldeko errege izendatu zuten.

59 Hiru urteren buruan, erregea lotsa, lotsa eta nazka artean hil zen, eta bere zerbitzariak Egiptoko erregeen hilobian lurperatu zuten, Zoan-Mizraim-en.

60 Baina ez zuten baltsamatu erregeekin ohi zen bezala, bere haragia ustelduta baitzegoen, eta ezin izan ziren hurbildu baltsamatzera kiratsagatik, beraz, presaka lurperatu zuten.

61 Jaunak berak eginga baitzen gaitz hori, Jaunak ordaindu baitzion bere bizitzan Israeli egindako gaiztakeriaren truke.

62 Izu-ikara eta lotsaz hil zen, eta bere seme Adikamek erreinatu zuen haren ordeztu.

77. KAPITULUA

1 Hogeitaz urte zituen Adikam Egiptoko erregealdian, lau urtez izan zen errege.

2 Israel Egiptora jaitsi eta berrehun eta seigarren urtean, Adikam Egiptoko errege izan zen, baina ez zuen bere erregealdian bere aitek bezainbeste iraun Egiptoko erregealdian.

3 Bere aita Melol laurogeita hamalau urtez izan zen Egipton errege, baina hamar urtez gaixotu eta hil egin zen, Jaunaren aurrean gaiztakeriaz jokatu zuelako.

4 Egiptoar guztiek Adikam Faraoiaren izena jarri zioten, bere aiten izena bezala, Egipton egin ohi zuten bezala.

5 Faraoiaren jakintsu guztiek Adikam izena jarri zioten Ahuz, egiptoar hizkuntzan laburbilduz Ahuz deitzen baita.

6 Adikam oso itsusia zen, ukondo bat eta palmo bat zituen, eta bizar handia zuen oinen zoletaraino iristen zena.

7 Faraoia bere aitaren tronuan eseri zen Egiptoko errege izateko, eta bere jakinduriaraz zuzendu zuen Egiptoko gobernuua.

8 Errege zela, gaiztakerian gaintu zituen bere aita eta aurreko errege guztiak, eta areagotu egin zuen bere uztarria Israelgo seme-alaben gainean.

9 Goxenera joan zen bere zerbitzariarekin, israeldarrengana, eta lana indartu zien, esanez: «Osatu zuen lana, eguneroko lana, eta ez utzi zuen eskuak gure lanetik aldentzen gaurtik aurrera, nire aitaren garaian egin zenuten bezala».

10 Israelgo seme-alaben artetik funtzionarioak jarri zituen haien gainean, eta funtzionario horien gainean bere zerbitzarien artetik lan-arduradunak jarri zituen.

11 Adreilu kopuru bat ezarri zien gainean, egunero kopuru horren arabera egiteko; gero, Egiptora itzuli zen.

12 Garai hartan, faraoiaren lan-arduradunek israeldarren funtzionarioei agindu zien, faraoiaren aginduaren arabera:

13 Honela dio Faraoiak: «Egin zure lana egunero, amaitu zure eginkizuna eta bete eguneroko adreilu kopurua; ez gutxitu ezer.

14 Eta gertatuko da, eguneroko adreiluak falta bazaizkizu, zure seme-alabak jarriko ditut haien ordeztu.

15 Egiptoko lan-arduradunek Faraoiak agindu bezala egin zuten egun haietan.

16 Israelgo seme-alabek eguneroko adreilu-kopuruan faltarik aurkitzen zutenean, Faraoiaren lan-arduradunek israeldarren emazteengana joaten ziren eta behar ziren adreilu-kopuruko haurtxoak hartzen zituzten, eta amaren magaletik indarrez hartzen zituzten, eta adreiluen ordeztu eraikinean sartzen zituzten;

17 Aita-amak negarrez ari ziren haien gainean, eta negarrez ari ziren, haurtxoen negar-hotsak eraikinaren horman entzun zituztenean.

18 Lan-arduradunek Israel konbentzitu zuten, israeldarrek beren seme-alabak eraikinean jarri zituzten. Horrela, gizon bakoitzak bere semea harresian jarri eta morteroa jarri zion gainean, begiak negarrez ari zitzaizkion bitartean, eta malkoak haurraren gainera isurtzen ziren.

19 Egiptoko langile-buruzagiek egun askotan egin zieten hori Israelgo haurtxoei, eta inork ez zuen errukirik izan Israelgo seme-alaben haurtxoekiko.

20 Eta eraikinean hil ziren haur guztien kopurua berrehun eta hirurogeita hamar izan zen, batzuk aitek utzitako adreiluen ordeztu eraiki zituztenak, eta beste batzuk eraikinetik hilda ateratzen zituztenak.

21 Eta Adikamen garaian Israelgo seme-alabei ezarritako lana bere aitaren garaian egiten zutena baino gogorragoa zen.

22 Israelgo seme-alabak egunero intzirika ari ziren beren lan astunagatik, zeren eta beren artean esaten baitzuten: Hara, Faraoia hiltzen denean, bere semea jaikiko da eta gure lana arinduko du!

23 Baina azken lana lehenengoa baino gehiago handitu zuten, eta Israelgo seme-alabak intziri egin zuten horregatik, eta haien oihuak Jainkoarengana igo ziren beren lanagatik.

24 Jainkoak entzun zituen israeldarren oihuak eta haien oihuak egun haietan, eta gogoratu egin zuen Jainkoak haiekin Abraham, Isaak eta Jakobekin egin zuen ituna.

25 Jainkoak ikusi zuen israeldarren zama eta egun haietako lan astuna, eta askatzea erabaki zuen.

26 Amramen seme Moises oraindik kartzelan zegoen egun haietan, Reuel midiandarraren etxean, eta Reuelen alabak Zipporak egunero janariz elikatzen zuen isilpean.

27 Eta Moises hamar urtez egon zen giltzapetuta Reuelen etxeko ziega batean.

28 Hamar urteren buruan, hau da, Faraoiaren erregealdiko lehen urtean, Egipton, bere aitaren ordeztu,

29 Tziporak bere aita Reueli esan zion: «Inork ez du galdetzen edo bilatzen hamar urtez kartzelan lotu duzun hebrear gizon hori».

30 Orain, ondo iruditzen bazaizu, bidali dezagun ea bizirik dagoen ala hilda dagoen ikustera; baina aitak ez zekien emakumea haren alde jarri zela.

31 Eta Reuel bere aitak erantzun zion: «Gerta al da inoiz gizon bat hamar urtez kartzelan janaririk gabe giltzapetuta egon eta bizirik irautea?»

32 Tziporak bere aitari erantzun zion: «Entzun duzu hebrearren Jainkoa handia eta izugarria dela, eta mirariak egiten dituela haientzat uneoro.

33 Berak libratu zituen Abraham Kaldear Ur-etik, Isaak bere aitaren ezpatatik eta Jakob Jaunaren aingeruaren eskuetatik, zeinak harekin Jabuk-eko igarobidean borrokatu baitzen.

34 Gizon honekin ere gauza asko egin ditu, Egiptoko ibaitik, Faraoiaren ezpatatik eta Etiopiako seme-alabetatik libratu zuen, eta gosetetik ere libratu eta bizia eman diezaioke.

35 Eta gauza ona iruditu zitzaion Reueli, eta bere alabak esandakoaren arabera egin zuen, eta ziega batera bidali zuen jendea Moisesi zer gertatu zitzaion jakiteko.

36 Eta ikusi zuen, eta hara non Moises gizona ziegoan, zutik, bere arbasoen Jainkoa gorapatzen eta otoitz egiten.

37 Eta Reuelek Moisesi kartzelatik ateratzeko agindu zion, eta bizarra moztu zioten, eta espetxeko jantziak aldatu eta ogia jan zuen.

38 Gero, Moises etxearen atzean zegoen Reuelen lorategira joan zen, eta han otoitz egin zion bere Jainko Jaunari, zeinak berarentzat mirari handiak egin baitzituen.

39 Eta otoitz egiten ari zela, aurrez aurre begiratu zion, eta hara zafiro makila bat lurtean sartua zegoen, lorategiaren erdian landatua.

40 Makila aldera hurbildu eta begiratu zuen, eta hara, Jainko ahalguztidunaren izena bertan grabatuta, idatzita eta garatuta zegoen makilan.

41 Irakurri eta eskua luzatu zuen, eta basoko zuhaitz bat sastraka batetik bezala hartu zuen, makila eskuan zuela.

42 Eta hau da gure Jainkoaren lan guztiak egin zituen makila, zerua eta lurra eta haien izar guztiak, itsasoak, ibaiak eta haien arrain guztiak sortu ondoren.

43 Jainkoak Adam Edeneko lorategitik bota zuenean, makila eskuan hartu eta joan zen lurra lantzera, zeinetatik hartua izan zen.

44 Makila Noerengana jaitsi zen eta Semi eta haren ondorengoei eman zitzaion, Abraham hebrearren eskuetara iritsi zen arte.

45 Abrahamek bere seme Isaaki zuen guztia eman zionean, makila hau ere eman zion.

46 Jakob Padan-Aramera ihes egin zuenean, bere esku hartu zuen lurra, eta aitarengana itzuli zenean, ez zuen atzean utzi.

47 Egiptora jaitsi zenean, hartu eta Josefi eman zion, bere anaian zati bat baino gehiago, Jakobek bere anaia Esauri indarrez kendu baitzion lurra.

48 Jose hil ondoren, Egiptoko nobleak Josefene etxera etorri ziren, eta makila Reuel midiandarraren eskuetara iritsi zen. Egiptotik irteten zenean, eskuan hartu eta bere baratzean landatu zuen.

49 Kinitar gizon ausart guztiek saiatu ziren hura hartzen, Tzipora, haren alaba, hartzen saiatu zirenean; baina ez zuten lortu.

50 Makila Reuelen baratzean landatuta geratu zen, harik eta haren gaineko eskubidea zuena etorri eta hartu zuen arte.

51 Reuelek Moisesen eskuan makila ikusi zuenean, harritu egin zen, eta Moisesek bere alaba Zippora eman zion emaztetzat.

78. KAPITULUA

1 Garai hartan hil zen Baal-Hannan, Akborren semea, Edomgo erregea, eta bere jauregian lurperatu zuten, Edom lurraldean.

2 Esau hil ondoren, Edomgo lurraldera bidali zituzten mezulariak, eta handik Edomgo gizon bat hartu zuten, Hadad izenekoa, eta errege izendatu zuten beren gainean, Baal-Hanan beren erregearen ordeztu.

3 Hadad berrogeita zortzi urtez erreinatu zuen Edomgo seme-alaben gainean.

4 Erreinatu zenean, Moabeko seme-alaben aurka borrokatzea erabaki zuen, Esauko seme-alaben menpe jartzeko, lehen bezala. Baina ezin izan zuen, Moabeko seme-alabek gauza hau entzun baitzuten, eta jaiki eta presaka joan ziren beren anaian artetik errege bat aukeratzera.

5 Gero, jendetza handi bat bildu eta Amonen semeek bidali zieten laguntza eske Edomgo errege Hadad-en aurka borrokatzeko.

6 Hadadek Moabeko semeek egin zutena entzun zuen, eta izugarri beldurtu zen haietaz, eta ez zuen haien aurka borrokatu.

7 Garai hartan, Moisesek, Amramen semeak, Midianen bizi zenak, Tzipora, Reuel madiandarren alaba, ezkondu zuen.

8 Eta Zipporak Jakobek alaben bideetan ibili zen, Sara, Rebeka, Rakel eta Learen zuzentasunaren parekoa izanik.

9 Zipporak haurdun geratu eta seme bat erditu zuen, eta Gershom deitu zion, esanez: «Atzerritar bat izan nintzen lurralde arrotz batean». Baina ez zuen bere prepuzioa zirkunzidatu, bere aitagarreba Reuelen aginduz.

10 Eta berriro haurdun geratu eta seme bat erditu zuen, baina prepuzioa zirkunzidatu zion, eta Eliezer deitu zion, Moisesek esan baitzuen: Nire aiten Jainkoa izan delako nire laguntzaile, eta Faraoiaren ezpatatik libratu nauelako.

11 Egiptoko errege Faraoiak asko handitu zuen israeldarren lana garai hartan, eta bere uztarri astunagoa ezarri zien israeldarrei.

12 Egipton aldarrikatu zuen, esanez: «Ez eman lasto gehiago herriari adreiluak egiteko; joan daitezela eta bil dezatela aurkitzen duten lastoa».

13 Eman dezatela egunero egin behar duten adreilu kopurua, eta ez dezatela ezer gutxitu, alferrik ari baitira lanean.

14 Eta Israelgo seme-alabek hau entzun zuten, eta dolu eta hasperen egin zuten, eta Jaunari oihu egin zioten beren arimen samintasunaren ondorioz.

15 Jaunak israeldarren oihuak entzun zituen, eta egiptoarrek zapaltzen zituzten zapalkuntza ikusi zuen.

16 Jaunak bere herriaren eta bere ondarearen jeloskortasuna piztu zuen, eta haien ahotsa entzun zuen, eta Egiptoko atsekabetik ateratzea erabaki zuen, Kanaango lurraldea jabetzan emateko.

79. KAPITULUA

1 Garai hartan, Moises bere aitagarreba Reuel madiandarren artaldea bazkatzen ari zen Sin basamortuaren beste aldean, eta eskuan zuen bere aitagarrebari hartu zion makila.

2 Behin, ahuntz bat artaldetik galdu zen, eta Moisesek atzetik joan zitzaion, eta ahuntza Jainkoaren mendira, Horebera, iritsi zen.

3 Horebera iritsi zenean, Jauna agertu zitzaion sasi batean, eta sasia sutan aurkitu zuen, baina suak ez zuen sasiaren gainean hura kontsumitzeko ahalmenik.

4 Eta Moises oso harrিতa geratu zen ikuskizun honekin, horregatik sasia ez zen erre, eta hurbildu zen gauza indartsu hau ikustera, eta Jaunak Moisesi deitu zion sutik eta agindu zion Egiptora jaisteko, Egiptoko errege Faraoiarengana, Israelgo seme-alabak bere zerbitzutik bidaltzeko.

5 Jaunak Moisesi esan zion: «Zoaz, itzuli Egiptora, zure bizitza kendu nahi zuten guztiak hil baitira. Faraoiari esango diozu israeldarrak bere lurraldetik ateratzeko».

6 Jaunak Egipton seinale eta mirariak egiten erakutsi zion Faraoiaren eta haren herrikoen aurrean, Jaunak bidali zuela sinets zezaten.

7 Moisesek Jaunak agindu guztia bete zuen, eta bere aitagarrebagana itzuli eta gauza kontatu zion, eta Reuelek esan zion: Zoaz bakean.

8 Moises Egiptora joateko jaiki zen, bere emaztea eta semeak berarekin eramanez. Bideko ostatu batean zegoen, eta Jainkoaren aingeru bat jaitsi eta haren aurka aitzakia bat bilatu zuen.

9 Eta hil nahi izan zuen bere lehen-semeagatik, ez zuelako zirkunzidatu eta Jaunak Abrahamekin egindako ituna hautsi zuelako.

10 Moisesek bere aitagarrebak esandako hitzei jaramonik egin zien, bere lehen-semea ez zirkunzidatzeko; horregatik, ez zuen zirkunzidatu.

11 Ziporak ikusi zuen Jaunaren aingerua Moisesen aurka aitzakia bila zebilela, eta jakin zuen gauza hori Gershom bere semea zirkunzidatu ez izanagatik zela.

12 Zipporak presaka joan zen han zeuden harri zorrotzetatik, eta bere semea zirkunzidatu zuen, eta bere

senarra eta semea Jaunaren aingeruaren eskutik libratu zituen.

13 Amramen seme Aaron, Moisesen anaia, Egipton zegoen egun hartan, ibaiertzean paseatzen.

14 Jauna agertu zitzaion leku hartan, eta esan zion: «Zoaz Moisesengana basamortura». Moises joan zen eta Jainkoaren mendian aurkitu zuen, eta musu eman zion.

15 Aaronek begiak jaso eta Zipora, Moisesen emaztea, eta haren seme-alabak ikusi zituen, eta Moisesi galdetu zion: «Nor dira hauek zuretzat?»

16 Moisesek esan zion: «Nire emaztea eta semeak dira, Jainkoak Midianen eman zizkidanak». Eta Aaron atsekabetu zuen horrek emakumearen eta haren seme-alaben ondorioz.

17 Aaronek Moisesi esan zion: «Bidali emakumea eta bere seme-alabak aitaren etxera». Moisesek Aaronen hitzak entzun eta hala egin zuen.

18 Zippora itzuli zen bere seme-alabekin, eta Reuelen etxera joan ziren, eta han egon ziren Jaunak bere herria bisitatu eta Egiptotik Faraoiaren eskuetatik atera zituen arte.

19 Moises eta Aaron Egiptora joan ziren Israelgo seme-alaben elkartera, eta Jaunaren hitz guztiak kontatu zizkieten, eta herria oso pozik zegoen.

20 Biharamunean goiz jaiki ziren Moises eta Aaron, eta Faraoiaren etxera joan ziren, Jainkoaren makila eskuetan hartuz.

21 Erregearen ateraino iritsi zirenean, bi lehoi gazte zeuden han burdinazko tresnekin lotuta, eta inor ez zen haien aurretik sartzen edo irteten, erregeak etortzeko agindua eman zienek izan ezik. Azatiek etorri eta lehoiak beren sorginkerien bidez erretiratu zituzten, eta horrek erregearengana eraman zituen.

22. Moisesek presaka altxatu zuen makila lehoien gainean, eta askatu egin zituen, eta Moises eta Aaron erregearen jauregira sartu ziren.

23 Lehoiak ere pozik etorri ziren haiekin, eta jarraitu egin zieten, txakurrak bere nagusia zelaitik itzultzean poztzen den bezala poztuz.

24 Faraoiak, gauza hau ikusi zuenean, harrিতa geratu zen, eta izugarri izutu zen berri horrekin, Jainkoaren seme-alaben itxura baitzuten.

25 Faraoiak galdetu zion Moisesi: «Zer eskatzen duzu?» Eta haiek erantzun zioten: «Hebrearren Jainko Jaunak bidali gaitu zuregana, esatera: «Bidali nire herria ni zerbitzatza».

26 Faraoiak haien hitzak entzun zituenean, izugarri izutu zen haien aurrean, eta esan zien: «Zoazte gaur eta itzuli bihar niregana». Eta erregearen hitzaren arabera egin zuten.

27 Eta joan zirenean, Faraoiak Balaam aztia, Jannes eta Jambres bere semeak eta erregearen azti, azti eta aholkulari guztiak deiarazi zituen; eta denak etorri eta erregearen aurrean eseri ziren.

28 Eta erregeak Moisesek eta bere anaia Aaronek esandako hitz guztiak kontatu zizkien, eta azatiek erregeari esan zioten: Baina nola etorri dira gizon horiek zuregana, atean itxita zeuden lehoien ondorioz?

29 Erregeak esan zuen: «Lehoien aurka makila altxatu eta askatu egin zutelako, eta niregana etorri zirelako; eta lehoiak ere poztu egin ziren haiekin, txakurra bere nagusia aurkitzeaz poztzen den bezala».

30 Eta Balaam Beor aztiak erregeari erantzun zion, esanez: Hauek ez dira gu bezalako aztiak baino.

31 Orain, beraz, bidali itzazue bila, eta etor daitezela, eta probatuko ditugu, eta erregeak hala egin zuen.

32 Goizean, Faraoiak Moises eta Aaron erregearen aurrera etortzeko agindu zuen. Hauek Jainkoaren makila hartu eta erregearengana joan ziren, esanez:

33 Honela dio hebrearren Jainko Jaunak: «Bidali nire herria ni zerbitzatzaera».

34 Erregeak esan zien: «Baina nork sinetsiko dizue Jainkoaren mezulariak zaretela eta haren aginduz niregana etorri zaretela?»

35 Eman ezazu orain mirari edo seinale bat gai honetan, eta orduan sinetsiko dira esaten dituzun hitzak.

36 Aaronek presaka jaurti zuen eskutik makila Faraoiaren eta haren zerbitzarien aurrean, eta makila suge bihurtu zen.

37 Eta aztiekin hau ikusi zuten eta bakoitzak bere makila lurrera bota zuen eta suge bihurtu ziren.

38 Eta Aaronen makilaren sugeak burua altxatu eta ahoa ireki zuen aztien makilak irensteko.

39 Balaam aztiak erantzun zuen: «Antzinatek gertatu da hau: sugeak bere laguna irensten du, eta izaki bizidunek elkar irensten dute».

40 Orain, beraz, itzuli ezazu lehen bezala makil batera, eta guk ere gure makilak lehen bezala itzuliko ditugu, eta zure makilak gure makilak irensten baditu, orduan jakingo dugu Jainkoaren espiritua zuregan dagoela, eta bestela, gure antzeko artisauek bat besterik ez zara.

41 Eta Aaronek presaka luzatu zuen eskua eta sugearen isatsa heldu zuen, eta makila bihurtu zen bere eskuan, eta aztiekin gauza bera egin zuten beren makilekin, eta bakoitzak bere sugearen isatsa heldu zuen, eta lehen bezala makila bihurtu ziren.

42. Eta makiletara itzuli zirenean, Aaronen makilak irentsi egin zituen haien makilak.

43 Erregeak gauza hau ikusi zuenean, Egiptoko erregeei buruzko anamnen liburua ekartzeko agindu zuen. Eta Egiptoko erregeen kronikak ziren anamnen liburua ekarri zuten, non Egiptoko idolo guztiak idatzita zeuden, Jaunaren izena bertan aurkituko zutelakoan baitzeuden, baina ez zuten aurkitu.

44. Faraoiak Moisesi eta Aaroni esan zien: «Hara, ez dut zuen Jainkoaren izena idatzita aurkitu liburu honetan, eta ez dakit haren izena.

45 Eta aholkulariek eta jakintsuek erregeari erantzun zioten: «Entzun dugu hebrearren Jainkoa jakintsuen semea dela, antzinako erregeen semea».

46 Faraoiak Moisesi eta Aaroni esan zien: «Ez dakit zein den adierazi duzuen Jauna, eta ez dut haren herria bidaliko.

47 Eta erantzun zioten erregeari: «Jainkoez Jainko Jauna da haren izena, eta gure arbasoen egunetatik aldarrikatu du haren izena gure gainean, eta bidali gaitu, esanez: «Zoazte Faraoiarengana eta esaiozu: Bidali nire herria ni zerbitzatzaera».

48 Bidal gaitzazu orain hiru eguneko bidaia bat egin dezagun basamortuan, eta han sakrifizioak eskain diezazkiogun; izan ere, Egiptora jaitsi ginenetik ez du gure eskuetatik ez erre-oparirik, ez eskaintzarik, ez sakrifiziorik hartu; eta bidaltzen ez bagaituzu, piztuko da haren haserrea zure aurka, eta izurritearekin edo ezpatarekin joko du Egipto.

49 Eta Faraoiak esan zien: Esadazu orain bere boterea eta bere indarra; eta haiek erantzun zioten: Berak sortu zituen zerua eta lurra, itsasoak eta haien arrain guztiak, argia sortu zuen, iluntasuna sortu zuen, euria eragin zuen lurrera eta ureztatu zuen, eta belarra eta belarra ernearazi zituen, gizakia eta piztia eta basoko animaliak sortu zituen, zeruko hegaztiak eta itsasoko arrainak, eta bere ahoz bizi eta hiltzen dira.

50. Hark sortu zituen zure amaren sabelean, eman zizun biziaren hatsa, hazi eta Egiptoko errege-tronuan jarri. Hark kenduko dizkizu zure hatsa eta arima, eta itzuliko zaitu hartu zinen lurrera.

51. Eta erregea haserretu egin zen haien hitzekin, eta esan zien: Baina nork egin dezake hori nazioen jainko guztien artean? Nire ibaiak neurea da, eta neuk egin dut.

52 Eta beregandik uxatu zituen, eta Israelen gaineko lana atzo eta lehen baino gogorragoa izateko agindu zuen.

53 Moises eta Aaron erregearen aurretik irten zirenean, israeldarrak egoera txarrean ikusi zituzten, lan-arduradunek lana izugarri astun bihurtu baitzuten.

54. Moisesek Jaunarengana itzuli zen eta esan zion: «Zergatik tratatu duzu gaizki zure herria? Faraoiari zer eskatu didazu esatera etorri nintzenetik, oso gaizki erabili ditu Israelgo seme-alabak.

55 Jaunak Moisesi esan zion: «Hara, ikusiko duzu esku luzatu batekin eta izurrite handiekin, Faraoiak israeldarrak bere lurraldetik bidaliko dituela.

56 Moises eta Aaron Egipton bizi izan ziren beren anaien artean, israeldarren artean.

57 Israelgo seme-alabei dagokienez, egiptoarrek bizitza mingotsagoa eman zieten ezarri zieten lan astunarekin.

80. KAPITULUA

1 Bi urteren buruan, Jaunak berriro bidali zuen Moises Faraoiarengana, Israelgo seme-alabak Egiptoko lurraldetik atera eta bidaltzeko.

2 Moises Faraoiaren etxera joan zen, eta bidali zuen Jaunaren hitzak esan zizkion, baina Faraoiak ez zuen Jaunaren ahotsa entzun nahi izan, eta Jainkoak bere indarra piztu zuen Egipton Faraoiaren eta bere menpekoen aurka, eta Jainkoak Faraoia eta bere herria izurri handi eta latzekin jo zituen.

3 Jaunak Aaronen bidez bidali zuen mezua, eta Egiptoko ur guztiak odol bihurtu zituen, baita haien erreka eta ibaiak ere.

4 Egiptoar bat edatera eta ura ateratzera etorri zenean, bere pitxerarean begiratu zuen, eta hara, ur guztia odol bihurtu zen; eta bere edalontzitik edatera etorri zenean, edalontziko ura odol bihurtu zen.

5 Emakume batek ore-orea oratu eta janaria prestatzen zuenean, haien itxura odolaren antzekoa zen.

6 Jaunak berriro bidali zuen igelak egiptoarren ur guztietatik ateratzeko, eta igel guztiak egiptoarren etxeetara sartu ziren.

7 Egiptoarrek edaten zutenean, igelez betetzen zitzaizkien sabelak, eta sabelean dantzan egiten zuten, ibaian dantzan egiten duten bezala.

8 Eta edateko eta sukaldatzeko ur guztia igel bihurtu zen, eta ohean etzanda zeudenean, izerdiak igelak sortzen zituen.

9 Hala ere, Jaunaren haserrea ez zen haietatik baretu, eta egiptoar guztien aurka luzatu zuen eskua, izurri gogorrez jotzeko.

10 Eta bidali eta haien hautsa zorri bihurtu zuen, eta zorriak Egipton bi besoko altueraraino iritsi ziren lurrera.

11 Zorriak oso ugariak ziren Egiptoko biztanle guztiengan, bai gizakiengan, bai abereengan; errege-erreginarengan ere, Jaunak zorriak bidali zituen, eta Egipto oso atsekabetua izan zen zorriengatik.

12 Hala ere, Jaunaren haserrea ez zen baretu, eta haren eskua Egiptoren aurka luzatuta zegoen oraindik.

13 Jaunak landako piztia mota guztiak bidali zituen Egiptora, eta hauek etorri eta Egipto osoa suntsitu zuten, gizakiak eta abereak, zuhaitzak eta Egiptoko gauza guztiak.

14 Jaunak suge sutsuak, eskorpioiak, saguak, erbinudeak, apoak eta hautsean narrastaka zebiltzan beste batzuk bidali zituen.

15 Euliak, liztorrak, arkakusoak, zimitzak eta eltxoak, bakoitza bere motaren arabera.

16 Narrasti eta hegodun animalia guztiak Egiptora etorri ziren, eta egiptoarrak oso atsekabetu zituzten.

17 Arkakusoak eta euliak egiptoarren begietan eta belarrietan sartu ziren.

18 Liztorra etorri zitzairen gainera eta uxatu egin zituen; haiek, berriz, beren geletara joan ziren, eta liztor horrek atzetik jarraitu zien.

19 Egiptoarrek ezkutatu zirenean animalia-multzoagatik, ateak itxi zituzten atzetik, eta Jainkoak itsasoan zegoen Sulanuth-i agindu zion igo eta Egiptora joateko.

20 Beso luzeak zituen, gizon baten besoaren hamar ukondokoak.

21 Teilatuetara igo eta habearteak eta zoruak agerian utzi eta moztu egin zituen, eta besoa etxe barrura luzatu, giltzarrapoa eta astingailua kendu eta Egiptoko etxeak ireki zituen.

22 Ondoren, piztia-multzoak Egiptoko etxeetara sartu ziren, eta egiptoarrak suntsitu zituzten, eta oso atsekabetu zituzten.

23 Hala ere, Jaunaren haserrea ez zen egiptoarrengandik baretu, eta eskua luzatuta zegoen haien aurka.

24 Jainkoak izurria bidali zuen, eta izurriteak Egipto zabaldu zen, zaldi eta astoetan, gameluetan, idi eta ardi taldeetan eta gizakietan.

25 Goizean goiz jaiki ziren egiptoarrak abereak lurrera eramateko, eta abere guztiak hilda aurkitu zituzten.

26 Egiptoarren abereetatik hamarretik bat bakarrik geratu zen, eta Goxenen israeldarrei zegozkien abereetatik ez zen bat ere hil.

27 Jainkoak egiptoarren haragian erredura bat bidali zuen, eta honek azala lehertu zien, eta azkura handia eragin zien egiptoar guztiei, oinetatik bururaino.

28 Eta zauri asko zituzten haragian, eta haragia usteldu eta ustela bihurtu arte higatu zen.

29 Hala ere, Jaunaren haserrea ez zen baretu, eta haren eskua Egipto osoaren kontra luzatuta zegoen oraindik.

30 Jaunak txingorra bidali zuen, mahastiak jo eta fruta-arbolak hautsi eta ihartu egin ziren, gaineen erori arte.

31 Belar berde guztiak ere ihartu eta hil ziren, txingorraren artean su nahasi bat jaitsi baitzen, eta horregatik txingorrak eta suak dena irentsi zuten.

32 Kanpoan aurkitutako gizakiak eta abereak ere suaren eta txingorraren garretan hil ziren, eta lehoi gazte guztiak nekatuta geratu ziren.

33 Jaunak Egiptora matxinsalto ugari bidali eta ekarri zituen, Chasel, Salom, Chargol eta Chagole mota guztietako matxinsaltoak, eta txingarrak utzitako guztia irentsi zuten.

34 Egiptoarrek poz handia izan zuten matxinsaltoengatik, nahiz eta landako fruituak jan, eta ugari harrapatu eta gatzatu egin zituzten janari izateko.

35 Jaunak itsasoko haize bortitz bat bidali zuen, eta honek matxinsalto guztiak, gazituak zeudenak ere, eraman zituen eta Itsaso Gorriara bota zituen; ez zen matxinsalto bakar bat ere geratu Egiptoko mugetan.

36 Jainkoak iluntasunak bidali zituen Egiptora, Egiptoko lurralde osoa eta Patros hiru egunez ilunpean geratu zirelarik, inork ezin baitzuen ikusi eskua ahora eramaten zuenean.

37 Garai hartan hil ziren Jaunaren aurka matxinatu ziren israeldar asko, Moisesi eta Aaroni jaramonik egin ez zietenak eta Jainkoak bidali zituela haietan sinetsi ez zutenak.

38 Eta nork esan zuen: Ez gara Egiptotik aterako basamortu huts batean gosez hilko ez gaitzen, eta nork ez zuen Moisesen ahotsa entzun nahi izan?

39 Jaunak hiru egun ilun horietan zigortu zituen, eta israeldarrek egun horietan lurperatu zituzten, egiptoarrek haien berri izan gabe edo haietaz poztu gabe.

40 Eta ilunpea oso handia izan zen Egipton hiru egunez, eta ilunpea iristean zutik zegoen edonor bere lekuan zutik geratzen zen, eta eserita zegoena eserita geratzen zen, eta etzanda zegoena egoera berean etzanda jarraitzen zuen, eta oinez zihoana lurrean eserita geratzen zen leku berean; eta gauza hau egiptoar guztiei gertatu zitzairen, ilunpea igaro zen arte.

41 Ilunpeko egunak igaro ziren, eta Jaunak Moises eta Aaron bidali zizkien Israelgo seme-alabei, esanez: «Ospatu zuen jaia eta egin zuen Pazkoa, zeren hara, gau erdian etorriko naiz egiptoar guztien artean, eta haien lehen-seme guztiak joko ditut, gizakiaren lehen-semetik hasi eta aberearen lehen-semeraino; eta zuen Pazkoa ikusten dudanean, igaroko naiz zuen gainetik.

42 Eta israeldarrek Jaunak Moisesi eta Aaroni agindu zien guztia egin zuten gau hartan.

43 Gau erdian, Jauna Egipto erdira atera eta egiptoarren lehen-seme guztiak jo zituen, gizakiaren lehen-semetik hasi eta aberearen lehen-semeraino.

44 Gau hartan jaiki zen Faraoia, bere zerbitzari guztiekin eta egiptoar guztiekin; eta oihi handia izan zen gau hartan Egipto osoan, ez baitzegoen gorpurik gabeko etxerik.

45 Egiptoko lehen-semeen irudiak ere, etxeetako hormetan zizelkatuta zeudenak, suntsitu eta lurrera erori ziren.

46 Gau hartan Egiptoko txakurrek bildu eta egiptoarren aurrean arrastaka eraman zituzten, lehenago hil eta etxeetan lurperatu zituzten lehen-semeen hezurak ere.

47 Egiptoar guztiek ikusi zuten bat-batean etorri zitzairen gaitz hau, eta egiptoar guztiek oihi egin zuten ozenki.

48 Egiptoko familia guztiek negar egin zuten gau hartan, bakoitzak bere semeagatik eta bakoitzak bere alabagatik, lehen-semearen ondorioz, eta Egiptoko iskanbila urrutitik entzun zen gau hartan.

49. Eta Bathia Faraoiaren alaba erregearekin joan zen gau hartan Moises eta Aaron haien etxeetan bilatzeko, eta aurkitu zituzten beren etxeetan, jaten eta edaten eta Israel osoarekin pozik.

50 Eta Bathiak Moisesi esan zion: Hau al da zuri egin dizudan ongiaren saria, zu hazi eta luzatu zaitudana, eta zuk ekarri didazu gaitz hau niregana eta nire aitaren etxera?

51 Moisesek erantzun zion: «Hamar izurrite ekarri zizkion Jaunak Egiptoari; horietako edozeinek kalterik eragin al dizu? Horietako batek eragin al dizu?» Hark erantzun zuen: «Ez».

52 Moisesek esan zion: —Zure amaren lehen-semea izan arren, ez zara hilko, eta ez zaizu gaitzik gertatuko Egipto erdian.

53 Eta esan zuen: Zer abantaila dut niri erregea, nire anaia, eta haren etxeko guztiak eta menpekoak gaitz honetan ikustean, zeinen lehen-semeak Egiptoko lehen-seme guztiakin batera hiltzen diren?

54. Moisesek esan zion: «Zure anaiak, haren etxekoek eta menpekoek, Egiptoko familiek, ez zuten Jaunaren hitzei jaramonik egin nahi izan; horregatik etorri zitzaizen gainera gaitz hau.

55 Egiptoko errege Faraoia Moisesengana eta Aaronengana hurbildu zen, eta bertan zeuden israeldar batzuei otoitz egin zien, esanez:

56 Jaiki eta eraman zure anaiak, lurraldean dauden israeldar guztiak, beren ardi eta behiekin, eta beraiek dituzten guztiak; ez utzi ezer geldirik; otoitz egin nire alde Jaunari zure Jainkoari.

57 Moisesek Faraoiari esan zion: «Hara, zure amaren lehen-semea izan arren, ez izan beldurrik, ez zarelako hilko; Jaunak agindu dizu bizitzeko, bere indar handia eta beso luzatu indartsua erakusteko.

58 Faraoiak israeldarrei bidaltzeko agindu zuen, eta egiptoar guztiak bidaltzeko indarra hartu zuten, esan baitzuten: «Guztiok hilko gara».

59 Egiptoar guztiak israeldarrak bidali zituzten aberastasun handiekin, ardi eta idiekin eta gauza baliotsuekin, Jaunak gure aita Abrahamekin egin zuen zinaren arabera.

60 Israelgo semeak gauz irteten atzeratu ziren, eta egiptoarrak haiengana etorri zirenean ateratzeko, esan zieten: Lapurrak al gara, gauz irteteko?

61 Israelgo semeek egiptoarrei zilarrezko eta urrezko ontziak eta jantziak eskatu zizkieten, eta israeldarrek egiptoarrei biluztu zieten.

62 Moisesek presaka jaiki eta Egiptoko ibaira joan zen, eta handik Joseren hilkutxa igo eta berarekin eraman zuen.

63 Israelgo semeek ere, bakoitzak bere aitaren hilkutxa eta bere leinuko hilkutxak ekarri zituzten.

81. KAPITULUA

1 Israelgo semeak Ramesesetik Sukotera abiatu ziren, sei ehun mila oinezko gizon inguru, haurtxoak eta emazteak kontuan hartu gabe.

2 Jendetza nahasi bat ere igo zen haiekin, artalde eta behitalde ugari barne.

3 Israelgo seme-alabak Egiptoko lurraldean lan gogorretan bizi izan zireneko egonaldia berrehun eta hamar urtekoa izan zen.

4 Berrehun eta hamar urteren buruan, Jaunak esku indartsu batekin atera zituen israeldarrak Egiptotik.

5 Israelgo semeak Egiptotik, Goxendik eta Ramsesetik abiatu eta Sukoten kanpatu ziren lehen hilabeteko hamabosgarren egunean.

6 Egiptoarrek Jaunak jotako lehen-seme guztiak lurperatu zituzten, eta hiru egunez hildako guztiak lurperatu zituzten.

7 Israelgo semeak Sukotetik abiatu eta Etomen kanpatu ziren, basamortuaren amaieran.

8 Egiptoarrek beren lehen-semea lurperatu eta hirugarren egunean, gizon asko altxatu ziren Egiptotik eta israeldarren atzetik joan ziren Egiptora itzularazteko, damutu baitziren israeldarrak beren esklabutzatik bidali izanaz.

9 Eta gizon batek bere lagunari esan zion: «Moisesek eta Aaronek faraoiari esan zioten: Hiru eguneko bidaia egingo dugu basamortuan eta sakrifizioak eskainiko dizkiogu gure Jainko Jaunari».

10 Jaiki gaitezen, bada, goizean goiz eta itzularazi ditzagun. Egiptora itzultzen badira gurekin, beren nagusiengana, jakingo dugu fedea dutela; baina itzultzen ez badira, borrokatuko gara haiekin eta indar handiz eta esku indartsuz itzularaziko ditugu.

11. Goizean jaiki ziren Faraoiaren noble guztiak, eta zazpiehun mila gizon inguru eurekin, eta egun hartan irten ziren Egiptotik, eta iritsi ziren Israelgo seme-alabak zeuden lekura.

12 Egiptoar guztiak ikusi zuten Moises, Aaron eta israeldar guztiak Pi-hahiroten aurrean eserita zeudela, jaten eta edaten, eta Jaunaren jaia ospatzen.

13 Egiptoar guztiak erantzun zieten israeldarrei: «Egia esan, esan zenuten: Hiru eguneko bidaia egingo dugu basamortuan, gure Jainkoari sakrifizioak eskainiko dizkiogu eta gero itzuliko gara».

14 Beraz, gaur bost egun igaro dira joan zinenetik; zergatik ez zara itzultzen zure nagusiengana?

15 Moisesek eta Aaronek erantzun zieten: «Jaunak, gure Jainkoak, testigantza eman digu, esanez: Ez zarete gehiago Egiptora itzuliko, baizik eta esnea eta ezia darion lurralde batera joango gara, Jaunak, gure Jainkoak, gure arbasoei emango zigula zin egin zien bezala».

16 Egiptoko nobleek ikusi zutenean israeldarrek ez zietela kasurik egiten Egiptora itzultzeko, prestatu ziren Israelen aurka borrokatzeko.

17 Jaunak israeldarren bihotzak sendotu zituen egiptoarren aurka, eta garaipen latza eman zieten. Gudua gogorra izan zen egiptoarren aurka, eta egiptoar guztiak ihes egin zuten israeldarren aurretik, asko israeldarren eskuetan hil baitziren.

18 Eta Faraoiaren nobleak Egiptora joan ziren eta Faraoiari esan zioten, esanez: Israelgo seme-alabak ihes egin dute, eta ez dira gehiago Egiptora itzuliko, eta horrela hitz egin ziguten Moisesek eta Aaronek.

19 Faraoiak gauza hau entzun zuen, eta bere bihotza eta bere menpeko guztien bihotzak Israelen aurka jarri ziren, eta damutu egin ziren Israel bidali izanaz; eta egiptoar guztiak aholkatu zioten Faraoiari Israelgo seme-alabak jarraitzeko, beren zametara itzultzeko.

20 Eta bakoitzak bere anaiari esan zion: Zer egin dugu hau, Israel gure esklabutzatik askatzeko?

21 Jaunak egiptoar guztien bihotzak indartu zituen israeldarren atzetik joateko, Jaunak egiptoarrak Itsaso Gorrian suntsitu nahi baitzituen.

22 Jaiki zen Faraoia, lotu zuen bere gurdia, eta egiptoar guztiei biltzeko agindu zien; ez zen inor geratu, haur txikiak eta emakumeak izan ezik.

23 Egiptoar guztiak Faraoiarekin batera atera ziren israeldarren atzetik, eta Egiptoko kanpalekua oso handia eta astuna zen, hamarrehun mila gizon inguru.

24 Eta kanpaleku osoa joan zen eta Israelgo seme-alabak atzetik jarraitu zien Egiptora itzultzeko, eta Itsaso Gorriaren ondoan kanpatu ziren haietara iritsi ziren.

25 Israelgo semeek begiak altxatu eta egiptoar guztiak atzetik zihoazela ikusi zuten, eta israeldarrak izugarri izutu ziren haien aurrean, eta israeldarrek Jaunari oihu egin zioten.

26 Egiptoarren beldurrez, israeldarrak lau taldetan banatu ziren, eta iritzietan banatuta zeuden, egiptoarren beldur zirelako, eta Moisesek bakoitzari hitz egin zion.

27 Lehenengo taldea Ruben, Simeon eta Isakarren semeena izan zen, eta itsasora botatzea erabaki zuten, egiptoarren beldur handia baitzuten.

28 Moisesek esan zien: «Ez izan beldurrik, gelditu zaitezte eta ikusi Jaunak gaur zuei emango dizuen salbazioa».

29 Bigarren zatia Zabulon, Benjamin eta Neftaliren semeek osatzen zuten, eta egiptoarrekin Egiptora itzultzea erabaki zuten.

30 Moisesek esan zien: Ez izan beldurrik, gaur egiptoarrak ikusi dituzuen bezala, ez dituzue gehiago ikusiko betiko.

31 Hirugarren taldea Juda eta Josefe semeena zen, eta egiptoarrei aurre egitera eta haiekin borrokatzera joatea erabaki zuten.

32 Moisesek esan zien: «Zutik zuek zuek lekuan zaudete, Jaunak zuen alde borrokatuko baitu; zuek, berriz, isilik egon zaitezte.»

33 Laugarren zatia Lebi, Gaden eta Aserren semeena zen, eta egiptoarren artean joatea erabaki zuten, nahasteko. Moisesek esan zien: «Zuen lekuetan geratu eta ez izan beldurrik, dei egin Jaunari haien eskuetatik salba zaitzaten».

34 Ondoren, Moises herriaren erditik jaiki eta Jaunari otoitz egin zion, esanez:

35 Jauna, lur osoaren Jainkoa, salba ezazu orain Egiptotik atera zenuen zure herria, eta ez dezatela egiptoarrek harrotu beren boterea eta ahalmenaz.

36 Jaunak Moisesi esan zion: «Zergatik ari zara niri oihuka? Esan iezazue israeldarrei aurrera egiteko. Luzatu makila itsasoaren gainean eta zatitu itsasoa, eta israeldarrek itsasotik igaroko dira».

37 Moisesek hala egin zuen: makila altxatu zuen itsasoaren gainera eta zatitu egin zuen.

38 Itsasoko urak hamabi zatitan banatu ziren, eta israeldarrek oinez igaro ziren, oinetakoekin, bide prestatu batetik igaroko litzatekeen bezala.

39 Jaunak bere mirariak erakutsi zizkien Israelgo seme-alabei Egipton eta itsasoan Moisesen eta Aaronen eskuz.

40 Eta Israelgo seme-alabak itsasora sartu zirenean, egiptoarrak haien atzetik etorri ziren, eta itsasoko urak berriro haien gainera etorri ziren, eta denak uretan hondoratu ziren, eta ez zen gizon bakar bat ere geratu Faraoia izan ezik, Jaunari eskerrak eman eta harengan

sinetsi baitzuen, horregatik Jaunak ez zuen hura garai hartan egiptoarrekin batera hilarazi.

41 Jaunak aingeru bati agindu zion egiptoarren artetik hartzeko, eta aingeru honek Ninibako lurraldera bota zuen, eta denbora luzez erreinatu zuen bertan.

42 Egun hartan Jaunak Israel salbatu zuen Egiptoko eskuetatik, eta israeldar guztiek ikusi zuten egiptoarrak hil zirela, eta Jaunaren esku handia ikusi zuten, Egipton eta itsasoan egin zuena.

43 Orduan, Moisesek eta israeldarrek kanta hau kantatu zioten Jaunari, Jaunak egiptoarrak haien aurrean erorarazi zituen egunean.

44 Israel osoak batera abestu zuen, esanez: «Jaunari kantatuko diot, oso goratua baita; zaldia eta haren zaldizkoa itsasora bota ditu; Jainkoaren legearen liburuan idatzita dago».

45 Ondoren, israeldarrak beren bidean jarraitu eta Maran kanpatu ziren. Jaunak israeldarrei legeak eta erabakiak eman zizkien Maran, eta Jaunak israeldarrei agindu zien haren bide guztietan ibiltzeko eta berari zerbitzatzeko.

46 Marah-tik abiatu eta Elimera iritsi ziren. Han hamabi iturri eta hirurogeita hamar datilondo zeuden, eta haurrak uraren ondoan kanpatu ziren.

47 Elimdik abiatu eta Sin basamortura iritsi ziren, Egiptotik irten eta bigarren hilabeteko hamabosgarren egunean.

48 Garai hartan, Jaunak mana eman zien israeldarrei jateko, eta egunero janaria zerutik euria eginarazi zien israeldarrei.

49 Eta israeldarrek mana jan zuten berrogei urtez, basamortuan egon ziren egun guztietan, Kanaango lurraldera iritsi eta haren jabetza hartzera.

50 Sin basamortutik abiatu eta Alushen kanpatu ziren.

51 Alushetik abiatu eta Refidimen kanpatu ziren.

52 Israelgo semeak Refidimen zeudenean, Amalek, Elifazen semea, Esauren semea eta Zeforen anaia, Israelen aurka borrokatzera etorri zen.

53 Zortziehun eta bat mila gizon, azti eta aztiak, eraman zituen berarekin, eta Israelen aurkako borrokarako prestatu zen Refidimen.

54 Gudu handi eta gogor bat egin zuten Israelen aurka, eta Jaunak Amalek eta haren herria Moisesen eta Israelgo seme-alaben eskuetan eman zituen, baita Josue Nunen seme efrattarraren eta Moisesen zerbitzariaren eskuetan ere.

55 Israelgo semeek Amalek eta haren herria ezpataz garaitu zituzten, baina borroka oso gogorra izan zen israeldarren aurka.

56 Jaunak Moisesi esan zion: «Idatzi hau liburu batean oroigarri gisa, eta jarri Josueren, Nunen semearen, zure zerbitzariaren, eskuan, eta agindu hauek emango dizkiezu israeldarrei: Kanaango lurraldera iristen zarenean, erabat ezabatuko duzu Amalek-en oroimena zeruaren azpitik».

57 Moisesek hala egin zuen; liburua hartu eta hitz hauek idatzi zituen bertan, esanez:

58 Gogoratu zer egin dizun Amalekek bidean, Egiptotik irten zirenean.

59 Bidean topo egin eta atzetik jo zintuenak, ahulduta eta nekatuta zeudenean atzetik ahuldu zirenak ere bai.

60. Beraz, zure Jainko Jaunak zure etsai guztien atsedenaldia eman dizunean, jabetzan emango dizun lurraldean, zure Jainko Jaunak jabetzan emango dizun

lurraldean, Amalek-en oroitzapena ezabatuko duzu zeruaren azpitik, ez ahaztuko duzu.

61 Eta Amalekekiko, edo haren oroimenarekiko edo haren ondorengoekiko erruki izango duen erregeari, hara, eskatuko diot, eta bere herritik moztuko dut.

62 Moisesek gauza horiek guztiak liburu batean idatzi zituen, eta israeldarrei agindu zien gauza horiei guztiei buruz.

82. KAPITULUA

1 Israelgo semeak Refidimdik abiatu eta Sinai basamortuan kanpatu ziren, Egiptotik irten eta hirugarren hilabetea.

2 Garai hartan etorri zen Reuel madiatarra, Moisesen aitagarreba, bere alaba Tziporarekin eta honen bi semeekin, Jaunak Israelen alde egindako mirariak entzun baitzituen, Egiptoko eskuetatik askatu zituelako.

3 Reuel Moisesengana etorri zen basamortura, non kanpatuta zegoen, Jainkoaren mendia zegoen tokira.

4 Moises bere aitagarrebaren bila joan zen ohore handiz, eta Israel osoa harekin zegoen.

5 Reuel eta haren seme-alabak israeldarren artean egon ziren egun askotan, eta egun hartatik aurrera ezagutu zuen Reuelek Jauna.

6 Israelgo seme-alabak Egiptotik irten eta hirugarren hilabetera, seigarren egunean, Jaunak hamar manamenduak eman zizkion Israeli Sinai mendian.

7 Israel osoak entzun zituen agindu horiek guztiak, eta egun hartan oso poztu zen Jaunarekin.

8 Jaunaren aintza Sinai mendian pausatu zen, eta Moisesi deitu zion, eta Moises hodei baten erdian etorri eta mendira igo zen.

9 Moises mendian egon zen berrogei egun eta berrogei gau; ez zuen ogirik jan eta ez zuen urik edan, eta Jaunak lege eta erabakiak irakatsi zizkion Israelgo seme-alabei irakasteko.

10 Jaunak bi harlauzetan idatzi zituen israeldarrei eman zizkien hamar aginduak, eta Moisesi eman zizkien israeldarrei aginduak emateko.

11 Berrogei egun eta berrogei gau igaro ondoren, Jaunak Sinai mendian Moisesekin hitz egiteari utzi zionean, Jainkoaren hatzarekin idatzitako harritzko tabletak eman zizkion Moisesi.

12 Israelgo semeek ikusi zutenean Moises menditik jaisteko berandu zela, Aaronen inguruan bildu ziren eta esan zuten: «Moisesi buruz, ez dakigu zer gertatu zaion».

13 Jaiki zaitez orain, egin iezaguzu gure aurretik joango den jainko bat, hil ez zaitez.

14 Aaronek herriaren beldur handia zuen, eta urrea ekartzeko agindu zien, eta urrez egindako txahal urtu bat egin zuen herriarentzat.

15 Jaunak Moisesi esan zion menditik jaitsi baino lehen: «Jaitsi zaitez, Egiptotik atera zenuen zure herriak usteldu egin baitu bere burua».

16 Txahal urtu bat egin dute berentzat, eta ahuspeztu egin dira; orain, beraz, utzi nazazue, lurretik suntsi ditzadan, lepo gogorreko herria baita.

17 Moisesek Jaunaren aurpegia erregutu zuen, eta Jaunari otoitz egin zion herriaren alde, egin zuten txahalaren harira. Gero, menditik jaitsi zen, eta eskuetan zituen Jainkoak israeldarrei aginduak emateko eman zizkien bi harritzko tabletak.

18 Moises kanpalekura hurbildu eta herriak egindako zekorra ikusi zuenean, Moisesen haserrea piztu zen eta mendiaren azpian zeuden tabletak hautsi zituen.

19 Moises kanpalekura etorri zen, hartu zekorra eta suan erre zuen, eta hauts fin bihurtu arte xehatu, eta uretan zabaldu eta israeldarrei edateko eman zien.

20 Eta herriko hiru mila gizon inguru hil ziren elkarren ezpataz, txahala egin zutenak.

21 Biharamunean, Moisesek herriari esan zion: «Jaunarengana igoko naiz; agian, Jaunaren aurka egin dituzuen bekatuen barkamena eskatuko dut».

22 Moises berriro igo zen Jaunarengana, eta berrogei egun eta berrogei gau egon zen Jaunarekin.

23 Berrogei egunez Moisesek Jaunari otoitz egin zion Israelgo seme-alaben alde, eta Jaunak entzun zion Moisesen otoitza, eta Jaunak otoitz egin zion Israelen alde.

24 Orduan Jaunak Moisesi esan zion bi harritzko tableta zizelkatzeko eta Jaunari eramateko, eta hark hamar manamenduak idatziko zituela gainean.

25 Moisesek hala egin zuen: jaitsi eta bi tabletak moztu zituen. Sinai mendira igo zen Jaunarengana, eta Jaunak hamar manamenduak idatzi zituen tabletetan.

26 Moises Jaunarekin egon zen berrogei egun eta berrogei gau, eta Jaunak Israeli emateko legeak eta erabakiak irakatsi zizkion.

27 Jaunak agindu zion israeldarrei santutegi bat egiteko, bertan bizi zedin haren izena; eta Jaunak santutegiaren eta ontzi guztien itxura erakutsi zion.

28 Berrogei egunen buruan, Moises menditik jaitsi zen, bi tabletak eskuan zituela.

29 Moises israeldarregana joan zen eta Jaunaren hitz guztiak kontatu zizkien, eta Jaunak irakatsi zizkion legeak, arauak eta erabakiak irakatsi zizkien.

30. Eta Moisesek Jaunaren hitza esan zien Israelgo semeek, santutegi bat egin behar zitzaiola, Israelgo semeen artean bizitzeko.

31 Eta herria oso pozik zegoen Jaunak Moisesen bidez esandako ongi guztiarekin, eta esan zuten: Jaunak esan dizun guztia egingo dugu.

32 Eta herria gizon bakar bat bezala altxatu zen eta eskaintza eskuzabalak egin zizkioten Jaunaren santutegira, eta bakoitzak eskaintza ekarri zion Jaunari santutegiko lanetarako eta bertako zerbitzu guztietarako.

33 Israelgo seme guztiek Jaunaren santutegiko lanetarako beregan zuen guztia ekarri zuten bakoitzak: urrea, zilarra eta brontzea, eta santutegirako behar zen guztia.

34 Eta lanean trebeak ziren gizon jakintsu guztiak etorri ziren eta Jaunaren santutegia egin zuten, Jaunak agindu zuen guztiaren arabera, bakoitza bere lanean trebatua; eta bihotzez zebiltzan gizon jakintsu guztiek egin zuten santutegia, bere altzariak eta zerbitzu santurako ontzi guztiak, Jaunak Moisesi agindu zion bezala.

35 Bost hilabeteren buruan amaitu zen tabernakuluaren santutegiaren lana, eta israeldarrek Jaunak Moisesi agindu zion guztia egin zuten.

36 Santutegia eta bertako tresneria guztiak Moisesi ekarri zizkioten; Jaunak Moisesi erakutsi zion irudikapenaren antzera, hala egin zuten israeldarrek.

37 Eta Moisesek lana ikusi zuen, eta hara, Jaunak agindu bezala egin zuten, eta Moisesek bedekatu egin zituen.

83. KAPITULUA

1 Hamabigarren hilean, hogeita hirugarren egunean, Moisesek Aaron eta bere semeak hartu zituen, jantzi zituen, gantzutu eta Jaunak agindu bezala egin zien. Moisesek Jaunak egun hartan agindutako eskaintza guztiak eskaini zituen.

2 Ondoren, Moisesek Aaron eta haren semeak hartu eta esan zien: «Zazpi egunez egon beharko duzue tabernakuluaren atean, horixe agindu baitzait».

3 Aaronek eta bere semeek Jaunak Moisesen bidez agindutako guztia egin zuten, eta zazpi egunez egon ziren tabernakuluaren atean.

4 Israeldarrak Egiptotik irten eta bigarren urtean, zortzigarren egunean, lehen hilaren lehen egunean, eraiki zuen Moisesek santutegia, eta Moisesek tabernakuluko eta santutegiko tresneria guztiak jarri zituen, eta Jaunak agindu guztia egin zuen.

5 Moisesek Aaron eta haren semeak deitu zituen, eta hauek erre-opariak eta bekatuen oparia ekarri zituzten, beren eta israeldarren alde, Jaunak Moisesi agindu bezala.

6 Egun hartan, Aaronen bi semeek, Nadabek eta Abihuk, su arrotz bat hartu eta Jaunaren aurrera eramane zuten, zeinak ez baitzien agindu. Jaunaren aurretik sua atera eta kiskali egin zituen, eta egun hartan Jaunaren aurrean hil ziren.

7 Moisesek santutegia eraikitzen amaitu zuen egunean, israeldarren buruzagiek aldarearen sagarapenerako eskaintzak Jaunaren aurrean aurkeztzen hasi ziren.

8 Eta printze bakoitzak egun batez eskaintzen zituen eskaintzak, hamabi egunez printze batek egun bakoitzeko.

9 Eta bakoitzak bere egunean ekarri zituen eskaintza guztiak: ehun eta hogeita hamar sikloko zilarrezko plater bat, santutegiko siclearen arabera hirurogeita hamar sikloko zilarrezko ontzi bat, biak olioaz oratutako irin finez beteak, eskaintza gisa.

10 Hamar siklo urre pisatzen zituen koilara bat, intsentsuz beteak.

11 Zekor gazte bat, ahari bat eta urtebeteko arkume bat erre-oparirako.

12 Eta ahuntz bat bekatu-opari gisa.

13 Eta bakezko eskaintza gisa, bi idi, bost ahari, bost aker eta urtebeteko bost bildots.

14 Horrela egiten zuten Israelgo hamabi buruzagiek egunero, bakoitzak bere egunean.

15 Hilaren hamahirugarren egunean, Moisesek israeldarrei Pazkoa ospatzeko agindu zien.

16 Israelgo semeek Pazkoa ospatu zuten bere garaian, hilaren hamalagarren egunean, Jaunak Moisesi agindu bezala. Hala egin zuten israeldarrek ere.

17 Bigarren hilean, lehen egunean, Jaunak Moisesi hitz egin zion, esanez:

18 Zuk, zure anaia Aaronek eta Israelgo hamabi buruzagiek, hogeitertetik gorako israeldar gizonezko guztien buruak zenbatu itzazu.

19 Moisesek hala egin zuen, eta Aaron Israelgo hamabi printzipeekin etorri zen, eta Sinai basamortuan zenbatu zituzten Israelgo seme-alabak.

20 Israelgo seme-alaben kopurua, beren aiten etxeen arabera, hogeitertetik gorakoentzat, seiehun eta hiru mila bostehun eta berrogeita hamar izan zen.

21 Baina Lebiren semeak ez ziren zenbatu beren anaien artean, Israelgo semeen artean.

22 Israelgo seme-alaben gizonezko guztiak, hilabete batetik gorakoak, hogeita bi mila berrehun eta hirurogeita hamahiru izan ziren.

23 Lebiren semeen kopurua, hilabete batetik gorakoa, hogeita bi mila zen.

24 Jaunak Moisesi agindu bezala, apaizak eta lebitarrak bakoitza bere zerbitzura eta bere zamara jarri zituen tabernakuluko santutegian zerbitzatzeko.

25 Hilaren hogeigarren egunean, hodeia lekukotasun-etxolaren gainetik kendu zen.

26 Garai hartan, israeldarrek Sinai basamortutik abiatu ziren hiru eguneko bidaian, eta hodeia Paran basamortuan gelditu zen; han piztu zen Jaunaren haserrearen isurketa.

27 Jaunak entzun zuen haien ahotsa, eta eman zien haragia, eta hilabetez jan zuten.

28 Baina ondoren, Jaunaren haserrearen piztu zen haien aurka, eta sarraski handi batekin jo zituen, eta leku hartan bertan lurperatu zituzten.

29 Eta israeldarrek leku hari Kebroth Hattaavah deitu zioten, haragia nahi zuen jendea han lurperatu baitzuten.

30 Kebrot-Hataavatik abiatu eta Hazeroten, Paran basamortuan, kokatu ziren.

31 Israelgo seme-alabak Hazeroten zeudela, Jaunaren haserrearen piztu zen Miriamen aurka Moisesengatik, eta Miriam legendarrez bete zen, elurra bezain zuri.

32 Zazpi egunez kanpalekutik kanpo egon zen giltzapetuta, legendarrekin berriro egon zen arte.

33 Israelgo semeak Hazerotetik abiatu eta Paran basamortuaren amaieran kanpatu ziren gero.

34 Garai hartan, Jaunak Moisesi esan zion israeldarren artean hamabi gizon bidaltzeko, leinu bakoitzeko gizon bat, Kanaan lurraldea esploratzera joan eta.

35 Moisesek hamabi gizonak bidali zituen, eta Kanaango lurraldera etorri ziren hura arakatzeko eta aztertzeko, eta lurralde osoa arakatu zuten Sin basamortutik Rekoberaino, Kamotera iristen zaren tokiraino.

36 Berrogei egunen buruan, Moisesengana eta Aaronengana joan ziren, eta bihotzean zutenaren berri eman zioten. Eta hamar gizonek txosten txarra eman zieten israeldarrei, arakatu zuten lurraldeari buruz, esanez: Hobe dugu Egiptora itzultzea lurralde honetara baino, bere biztanleak irensten dituen lurraldera.

37 Baina Josue Nunen semeak eta Kaleb Jefuneren semeak, lurraldea esploratu zutenen artean, esan zuten: «Lurraldea oso ona da».

38 Jaunak gurekin atsegin badu, lurralde honetara eramango gaitu eta emango digu, esnea eta ezta darizkion lurraldea baita.

39 Baina israeldarrek ez zieten jaramonik egin nahi izan, eta aditu egin zieten lurraldearen berri txarra zabaldu zuten hamar gizonei.

40 Jaunak israeldarren marmarrak entzun zituen, eta haserretu egin zen eta zin egin zuen, esanez:

41 Hogeitertetik edo gehiagoko belaunaldi gaizto honetako inork ez du lurraldea ikusiko, Jefuneren seme Kaleb eta Nunen seme Josue izan ezik.

42 Baina belaunaldi gaizto hau basamortu honetan hilko da, eta haien seme-alabak lurraldera etorriko dira eta jabetuko

dira; beraz, Jaunaren haserrea piztu zen Israelen aurka, eta berrogei urtez basamortuan ibiltzera behartu zituen belaunaldi gaizto horren amaierara arte, Jaunari jarraitu ez ziotelako.

43 Eta herria Parango basamortuan bizi izan zen denbora luzez, eta gero basamortura joan ziren Itsaso Gorrirako bidetik.

84. KAPITULUA

1 Garai hartan, Kore, Jetzerren semea eta Kehaten semea eta Lebiren semea, israeldar asko hartu zituen, eta hauek Moisesekin, Aaronekin eta elizari osoarekin liskarra egin zioten.

2 Jauna haserretu egin zen haiekin, eta lurak ahoa ireki eta irentsi egin zituen, haien etxeekin eta haien ondasun guztiekin, eta Koreren gizon guztiak ere bai.

3. Eta ondoren, Jainkoak Seir mendiko bidetik joanarazi zuen herria denbora luzez.

4 Garai hartan, Jaunak Moisesi esan zion: «Ez egin gerrarik Esauren ondorengoan aurka, ez baitizuet emango haiena den ezer, oinaren zolak zapal dezakeen adina ere; Seir mendia eman baitiot Esauri ondareztat».

5 Horregatik, Esauren ondorengoek Seirren aurka borrokatu ziren lehenago, eta Jaunak Seirren ondorengoak Esauren ondorengoan esku utzi zituen, eta suntsitu egin zituen haien aurretik, eta Esauren ondorengoak haien lekuan bizi izan dira gaur arte.

6 Horregatik, Jaunak israeldarrei esan zien: «Ez borrokatu Esauren ondorengoan aurka, zuen anaien aurka; izan ere, haien lurraldean ez duzue ezer zuena. Janaria erosi diezaiekezue diruaren truke eta jan, eta ura edan.

7 Eta israeldarrek Jaunaren hitzaren arabera egin zuten.

8 Israelgo semeak basamortuan zehar ibili ziren, Sinai mendiaren bidetik denbora luzez, eta ez zituzten Esauren semeak ukitu, eta hemeretzi urtez egon ziren eskualde hartan.

9 Garai hartan hil zen Kitingo seme-alaben errege Latino, bere erregealdiko berrogeita bosgarren urtean, hau da, israeldarrak Egiptotik irten zirenetik hamalagarren urtean.

10 Eta Kittim lurraldean beretzat eraiki zuen tokian lurperatu zuten, eta Abimnasek hogeita hemezortzi urtez erreinatu zuen haren ordez.

11. Eta Israelgo semeek Esauren semeen mugak igaro zituzten egun haietan, hemeretzi urteren buruan, eta Moab basamortuko bidea igaro zuten.

12 Jaunak Moisesi esan zion: «Ez setiatu Moab, eta ez egin borroka haien aurka, ez dizuet ezer emango haien lurraldetik».

13. Eta Israelgo semeek hemeretzi urtez Moab basamortuko bidea zeharkatu zuten, eta ez zuten haien aurka borrokatu.

14. Israelgo semeak Egiptotik irten zirenetik hogeita hamaseigarren urtean, Jaunak Sihon amotarren erregearen bihotza jo zuen, eta honek gerra egin eta Moabeko seme-alaben aurka borrokatzera atera zen.

15 Sihonek mezulariak bidali zizkion Beorri, Janeasen semeari, Balaamen semeari, Egiptoko erregearen aholkulariari, eta bere seme Balaami, Moab madarikatzera, Sihonen eskuetara eman zedin.

16 Mezulariak joan ziren eta Beor, Janeasen semea, eta bere seme Balaam Mesopotamiako Pethorretik ekarri zituzten. Beor eta bere seme Balaam Sihonen hirira iritsi ziren, eta Moab eta haien erregea madarikatu zituzten amotarren errege Sihonen aurrean.

17 Sihon, bere gudaroste osoarekin, Moabera joan zen, haien aurka borrokatu eta menperatu egin zituen. Jaunak haren esku utzi zituen. Moabeko erregea hil zuen Sihonek.

18 Sihonek Moabeko hiri guztiak hartu zituen guduan; Hexbon ere hartu zuen, Moabeko hirietako bat baitzen Hexbon; eta Sihonek bere printzeak eta nobleak Hexbonen jarri zituen, eta Hexbon Sihonen hiria zen garai hartan.

19 Horregatik, Beor eta haren seme Balaam parabola-hizlariak hitz hauek esan zituzten, esanez: «Zatoz Hexbonera, Sihonen hiria eraiki eta sendotuko da».

20 Ai zuri, Moab! Galdua zara, Kemosheko herria! Begira, Jainkoaren legearen liburuan idatzita dago.

21 Sihonek Moab konkistatu zuenean, zaindariak jarri zituen Moabi hartutako hirietan, eta Moabeko seme-alaba asko erori ziren guduan Sihonen eskuetan, eta hark semerik hartu eta alabak hartu zituen, eta haien erregea hil zuen; eta Sihon bere lurraldera itzuli zen.

22 Sihonek zilar eta urre ugari eman zien Beorri eta bere seme Balaami, eta bidali egin zituen, eta Mesopotamiara joan ziren, beren jaioterrira eta lurraldera.

23 Garai hartan, israeldar guztiak Moab basamortuko bidetik joan eta Edom basamortua inguratu zuten.

24 Egiptotik irten eta berrogeigarren urtean, kongregazio osoa Sin basamortura iritsi zen, lehen hilabetea. Israelgo seme-alabak Kadesen bizi izan ziren, Sin basamortuan. Miriam han hil zen eta han lurperatu zuten.

25 Garai hartan, Moisesek mezulariak bidali zizkion Edomgo errege Hadadi, esatera: «Hau dio zure anaia Israelek: Utzi nazazu zure lurraldetik igarotzen; ez gara soroetatik edo mahastietatik igaroko, ez dugu putzuko urik edango; errege-bidean ibiliko gara».

26 Edomek esan zion: «Ez zara nire lurraldetik igaroko». Eta Edom israeldarrei bidera atera zitzaizen herri ahaltsu batekin.

27 Esauren ondorengoek ez zieten israeldarrei beren lurraldetik igarotzen utzi nahi izan, eta israeldarrek alde egin zuten haietatik eta ez zuten haien aurka borrokatu.

28 Izan ere, lehenago Jaunak agindu zien israeldarrei, esanez: «Ez borrokatu Esauren ondorengoan aurka». Horregatik, israeldarrak aldendu egin ziren haietatik eta ez ziren haien aurka borrokatu.

29 Israelgo semeak Kadesetik abiatu eta herri osoa Hor mendira iritsi zen.

30 Garai hartan, Jaunak Moisesi esan zion: «Esaiozu zure anaia Aaroni han hilko dela, ez baita sartuko israeldarrei eman diedan lurraldera».

31. Eta Aaron, Jaunaren aginduz, Hor mendira igo zen berrogeigarren urtean, bosgarren hilean, hilaren lehen egunean.

32 Ehun eta hogeita hiru urte zituen Aaronek Hor mendian hil zenean.

85. KAPITULUA

1 Hegoaldean bizi zen Arad errege kanaandarrak entzun zuen israeldarrak espioien bidetik etorri zirela, eta bere armada antolatu zuen israeldarren aurka borrokatzeko.

2 Israelgo seme-alabak oso beldur ziren haren aurrean, armada handi eta astuna baitzuen, eta Egiptora itzultzea erabaki zuten israeldarrek.

3. Eta Israelgo semeak hiru eguneko bidea egin zuten Maserath Beni-Jaakonera, Arad erregearen beldurrez.

4 Israelgo seme-alabak ez ziren beren tokietara itzuli nahi izan, eta hogeita hamar egunez egon ziren Beni-Jaakonen.

5 Lebiren semeek, israeldarrek ez zutela atzera egiten ikusi zutenean, Jaunaren alde jeloskor jarri ziren, eta jaiki eta israeldar beren anaien aurka borrokatu ziren, eta jendetza handia hil zuten, eta beren lekura, Hor mendira, itzultzera behartu zituzten.

6 Itzuli zirenean, Arad erregea oraindik bere gudarostea prestatzen ari zen israeldarren aurkako borrokarako.

7 Israelek boto bat egin zuen, esanez: «Herri hau nire eskuetan jartzen baduzu, erabat suntsitu egingo ditut haien hiriak».

8 Jaunak entzun zuen israeldarren ahotsa, eta kanaandarrak eskuetara eman zizkien; erabat suntsitu zituen haiek eta haien hiriak, eta leku hari Horma deitu zion.

9 Israelgo semeak Hor menditik abiatu eta Obot-en kanpatu ziren. Gero, Obot-etik abiatu eta Ije-Abarim-en, Moabeko muga, kanpatu ziren.

10 Israelgo semeek Moabi bidali zioten mezua, esanez: «Utzi gaitzazu zure lurraldetik igarotzen gure lurralderaino». Baina Moabeko semeek ez zieten israeldarrei beren lurraldetik igarotzen utzi, Moabeko semeak beldur handia baitzuten Sihon amortarren erregeak egin zien bezala, zeinak haien lurraldea hartu eta asko hil baitzituen.

11 Horregatik, Moabek ez zien israeldarrei bere lurraldetik igarotzen utzi, eta Jaunak agindu zien israeldarrei, esanez: «Ez borrokatu Moaben aurka». Orduan, israeldarrak Moabdik alde egin zuten.

12 Israelgo semeak Moabeko mugatik abiatu eta Arnon ibaiaren beste aldera iritsi ziren, Moabeko mugara, Moab eta amortarren artean. Sihon amortarren erregearen muga ezarri zuten kanpalekua, Kedemot basamortuan.

13 Israelgo semeek mezulariak bidali zizkieten amortarren errege Sihoni, esatera:

14 Utzi zure lurraldetik igarotzen; ez gara soroetara edo mahastietara sartuko, errege-bidetik joango gara zure mugak igaro arte. Baina Sihonek ez zien israeldarrei igarotzen utzi.

15 Sihonek amortarren herri guztia bildu eta basamortura joan zen israeldarrei aurre egitera, eta Jahatzen borrokatu zen israeldarren aurka.

16 Jaunak Sihon, amortarren erregea, israeldarren esku utzi zuen, eta Israelek Sihonen herri osoa ezpataz hil zuen, Moaben alde mendekatuz.

17 Israelgo semeek Sihonen lurraldea hartu zuten Arametik Jabukeraino, Amonen semeetaraino, eta hirietako harrapakin guztiak hartu zituzten.

18 Israelek hiri horiek guztiak hartu zituen, eta amortarren hiri guztietan bizi izan zen.

19 Israelgo seme guztiek Amonen semeen aurka borrokatzea erabaki zuten, haien lurraldea ere hartzeko.

20 Jaunak, orduan, israeldarrei esan zien: «Ez setiatu amonarrak, ezta haien aurka gudurik egin ere, ez baitut ezer emango haien lurraldetik». Israelgo semeek entzun zuten Jaunaren hitza eta ez zuten amonarren aurka borrokatu.

21 Israelgo semeak buelta eman eta Basan bidetik igo ziren, Basango errege Og-en lurraldera. Og, Basango erregea, israeldarrei aurre egitera atera zitzairen gudura, gizon ausart asko eta amortarren herriko gudaroste oso indartsua zituela.

22 Og, Basango erregea, gizon oso ahaltsua zen; baina Naaron, haren semea, oso ahaltsua zen, bera baino indartsuagoa.

23 Eta Og-ek bere bihotzean esan zuen: Begira orain Israelgo kanpaleku osoak hiru parsa hartzen dituela, orainaldi berean joko ditut ezpatarik edo lantzarik gabe.

24. Og Jahaz mendira igo zen, eta handik hiru parsa luzeko harri handi bat hartu zuen, eta buru gainean jarri zuen, eta israeldarren kanpalekuaren gainera botatzea erabaki zuen, israeldar guztiak harri horrekin jotzeko.

25 Jaunaren aingerua etorri eta Ogen buruko harria zulatu zuen, eta harria Ogen lepoan erori zen, eta Og lurrera erori zen harriaren lepoaren pisuagatik.

26 Garai hartan, Jaunak israeldarrei esan zien: «Ez izan haren beldur, zeren bera, bere herri osoa eta lurralde osoa zuen esku utzi baitituzte; eta Sihoni egin zeniona egingo diozue hari ere.

27 Moises israeldar talde txiki batekin joan zen harengana, eta Moisesek makil batekin jo zuen Og oin-orkatiletan eta hil egin zuen.

28 Ondoren, israeldarrek Ogen seme-alabak eta haren herri osoa pertsegitu zituzten, eta garaitu eta suntsitu egin zituzten, inor ere ez geratu arte.

29 Geroago, Moisesek israeldar batzuk bidali zituen Jazer hiria esploratzera, Jazer hiri oso ospetsua baitzen.

30 Espioiak Jazerrera joan eta esploratu egin zuten, eta espioiek Jaunarengan konfiantza izan zuten, eta Jazerko gizonen aurka borrokatu ziren.

31 Gizon hauek Jazer eta bertako herrixkak hartu zituzten, eta Jaunak haien esku utzi zituen, eta bertan bizi ziren amortarrak kanporatu zituzten.

32 Israelgo semeek amortarren bi erregeen lurraldea hartu zuten, hirurogei hiri Jordan ibaiaren beste aldean, Arnon errekatik Herman mendiraino.

33 Israelgo semeak abiatu eta Moabeko lautadara iritsi ziren, Jordanez beste aldean, Jerikoren ondoan.

34 Moabdarrek entzun zuten israeldarrek amortarren bi erregeei, Sihoni eta Ogi, egindako gaiztakeria guztia. Moabdarrek israeldarren beldur handia hartu zuten.

35 Moabeko zaharrek esan zuten: «Hara, Sihon eta Og, amortarren bi erregeek, lurreko errege guztiak baino indartsuagoak zirenek, ezin izan zieten eutsi israeldarrei; nola egin diezaiokegu aurre, orduan?»

36. Ziur aski lehenago mezua bidali ziguten gure lurraldetik igarotzeko beren bidean, eta ez genien utzi, orain gure aurka bihurtuko dira beren ezpata astunekin eta suntsituko gaituzte; eta Moab larri zegoen Israelgo seme-alaben ondorioz, eta beldur handia zuten haiengandik, eta elkarrekin aholkatu zuten zer egin Israelgo seme-alabei.

37 Moabeko zaharrek erabaki zuten beren gizonetako bat, Balak, Zipor moabdarren semea, hartu eta errege izendatu zutela garai hartan. Balak oso gizon jakintsua zen.

38. Moabeko zaharrek jaiki eta mezulariak bidali zituzten Madiango semei bakea egiteko, zeren garai hartan gudu eta etsaitasun handia izan baitzen Moab eta Madiangoen artean, Edomgo errege Bedaden seme Hadad-en garaitik, zeinak Madian garaitu baitzuen Moabeko zelaian, gaur arteko egunetarako.

39 Moabeko semeek mezulariak bidali zizkieten Midianekoei, eta hauek bakeak egin zituzten haiekin. Madiango zaharrak Moabeko lurraldera etorri ziren Madiango semeen alde bakeak egitera.

40 Moabeko arduradunek Madiango arduradunekin kontsultatu zuten zer egin Israelengandik bizia salbatzeko.

41 Moabdarrek Madiango zaharrei esan zieten: «Orain, israeldarrek gure inguruko guztiak miazkatzen dituzte, idiek zelaiko belarra miazkatzen duten bezala; horrela egin zieten amortarren bi erregeei, gu baino indartsuagoak direnei».

42. Eta Madiango zaharrek Moabi esan zioten: «Entzun dugu Sihon, amortarren erregeak, zuen aurka borrokatu zenean, zuek menderatu eta zuen lurraldea hartu zuenean, Mesopotamiatik bidali zituela Beor, Janeasen semea, eta Balaam, haren semea, eta etorri eta madarikatu zintuzteten; horregatik, Sihonen eskua nagusitu zitzaizun, zuen lurraldea hartu zuen arte».

43 Bidali ezazu orain bere seme Balaamengana, oraindik bere lurraldean bizi baita, eta eman iezaiozu bere saria, etorri eta madarika dezan beldur zaren herri guztia; Moabeko zaharrek entzun zuten gauza hau, eta ongi etorri zitzaizen Beorren seme Balaamengana bidaltzea.

44 Moabeko errege Ziporren seme Balakek mezulariak bidali zizkion Balaami, esatera:

45 Hara, Egiptotik atera den herri bat, lurraren gainazala estaltzen duena, eta nire aurrean bizi da.

46. Zatoz, bada, eta madarika ezazu herri hau niretzat, niretzat indartsuagoa baita. Agian, haien aurka borrokatu eta kanporatu ahal izango ditut. Entzun baitut zuk bedeinkatzen duzuna bedeinkatua dela, eta zuk madarikatzen duzuna madarikatua.

47 Balaken mezulariak Balaamengana joan ziren, eta Balaam ekarri zuten Moaben aurka borrokatzeko herria madarikatzeko.

48 Balaam Balakengana joan zen Israel madarikatzeko, eta Jaunak Balaami esan zion: Ez madarikatu herri hau, bedeinkatua baita.

49 Eta Balakek Balaami egunero eskatzen zion Israel madarikatzeko, baina Balaamek ez zion Balaki jaramonik egin, Jaunak Balaami esandako hitzagatik.

50 Eta Balakek ikusi zuenean Balaamek ez zuela bere nahia onartuko, jaiki eta etxera joan zen, eta Balaam ere bere lurraldera itzuli zen eta handik Midianera joan zen.

51. Israelgo semeak Moabeko lautadatik abiatu eta Jordan ondoan kanpatu ziren, Bet-Jesimotetik Abel-Xitimeraino, Moabeko lautaden amaieran.

52. Eta Israelgo semeak Xitingo lautadan bizi zirenean, Moabeko alabekin prostituzioan hasi ziren.

53 Israelgo semeak Moabera hurbildu ziren, eta Moabeko semeek israeldarren kanpalekuaren aurrean ezarri zituzten kanpalekuak.

54 Moabdarrek beldurra zieten israeldarrei, eta Moabdarrek hartu zituzten haien alaba eta emazte eder eta itxura oneko

guztiak, eta urrez, zilarrezko eta jantzi garestiekin jantzi zituzten.

55 Moabeko semeek emakume horiek beren kanpalekuaren aurrean eserarazi zituzten, israeldarrek ikusi eta haiengana jo zezaten, eta Moaben aurka borrokatu ez zezaten.

56 Moabeko seme guztiek gauza hori egin zieten israeldarrei, eta bakoitzak bere emaztea eta alaba bere dendaren aurrean jarri zituen. Israelgo seme guztiek ikusi zuten Moabeko semeen ekintza, eta israeldarrek Moabeko alabengana jo zuten eta gutiziatu zituzten, eta haiengana joan ziren.

57 Hebrear bat Moaben dendaren ateraino iritsi eta Moaben alaba bat ikusi eta bihotzean nahi izan zuenean, eta dendaren aurrean nahi zuena esan zion, elkarrekin hizketan ari zirela, dendako gizonak atera eta hebrearrari hitz hauek esaten zizkieten:

58 Badakizue anaiak garela, denok Loten ondorengoak eta haren anaia Abrahamen ondorengoak garela; zergatik ez zarete gurekin geratuko, eta zergatik ez dituzue gure ogia eta gure sakrifizioa jango?

59 Moabdarrek beren hitzaldiekin ito eta lausenguzko hitzekin liluratu zutenean, oihal-etxolan eserarazi zuten, eta janaria prestatu eta sakrifizioak eskaini zizkieten, eta haien sakrifiziotik eta haien ogitik jan zuen.

60 Ardoa eman zioten orduan, eta edan eta mozkortu egin zen; neska eder bat jarri zioten aurrean, eta nahi zuena egin zuen harekin, ez baitzekien zer egiten ari zen, ardo asko edan baitzuen.

61 Honela egin zieten Moabdarrek Israeli leku hartan, Xitingo lautadan, eta Jaunaren haserrearen piztu zen Israelen aurka gertakari horregatik, eta izurrite bat bidali zuen haien artean, eta hil ziren israeldarretatik hogeita lau mila gizon.

62 Bazen Simeonen leinuko gizon bat, Zimri izenekoa, Saluren semea, israeldar guztien aurrean Madiango errege Tzurren alabarekin, Kosbi madiandarrarekin, elkartu zena.

63 Eta Fineasek, Elazerren semeak, Aaron apaizaren semeak, ikusi zuen Zimrik egindako gauza gaizto hau, eta hartu zuen lantza bat, jaiki eta haien atzetik joan zen, eta biak zulatu eta hil zituen, eta izurritea gelditu zen Israelgo seme-alaben artean.

86. KAPITULUA

1 Izurritearen ondoren, Jaunak Moisesi eta Aaron apaizaren seme Elazerri esan zion:

2 Zenbatu israeldarren elkarte osoaren buruak, hogeiturtetik gorakoak, gudarostean parte hartu zuten guztiak.

3 Moisesek eta Eleazarrek israeldarrek zenbatu zituzten familien arabera, eta israeldar guztiak zazpiehun mila zazpiehun eta hogeita hamar izan ziren.

4 Lebiren semeen kopurua, hilabete batetik gorakoa, hogeita hiru mila zen, eta horien artean ez zen Moisesek eta Aaronek Sinai basamortuan zenbatu zituztenetatik inor ere.

5 Jaunak esan baitzien basamortuan hilko zirela, eta denak hil ziren, eta ez zen inor geratu haietatik, Jefuneren seme Kaleb eta Nunen seme Josue izan ezik.

6 Ondoren, Jaunak Moisesi esan zion: «Esan israeldarrei Madiarren aurka mendekatzeko, beren anaien, israeldarren, alde.

7 Moisesek hala egin zuen, eta israeldarrek hamabi mila gizon aukeratu zituzten beren artean, leinu bakoitzeko mila, eta Midianera joan ziren.

8 Israelgo semeek Madianen aurka gerra egin zuten, eta gizonezko guztiak hil zituzten, baita Madiango bost buruzagiak ere, eta Beorren seme Balaam ezpataz hil zuten. 9 Israelgo semeek Madiandarren emazteak gatibu eraman zituzten, haien haurtxoeekin, abereekin eta haien ondasun guztiekin.

10 Hartu zituzten harrapakin eta harrapakin guztiak, eta Moisesi eta Eleazarri eraman zizkieten Moabeko lautadetara.

11 Moises, Eleazar eta kongregazioko buruzagi guztiak pozik irten zitzaizkien bidera.

12. Eta Madianen harrapakin guztiak banatu zituzten, eta Israelgo seme-alabek mendekua hartu zuten Madianen aurka, beren anaien, Israelgo seme-alaben, alde.

87. KAPITULUA

1 Garai hartan, Jaunak Moisesi esan zion: «Hara, zure egunak amaitzen ari dira. Hartu Josue, Nunen semea, zure zerbitzaria, eta jarri tabernakuluan, eta nik aginduko diot». Eta Moisesek hala egin zuen.

2 Jauna agertu zen tabernakuluan hodei-zutabe batean, eta hodei-zutabea tabernakuluaren sarreran gelditu zen.

3 Jaunak Nunen seme Josueri agindu zion, esanez: «Izan zaitez sendo eta adoretzu, zuk eramango baitituzu israeldarrak zin egin nien lurraldera, eta ni zurekin izango naiz».

4 Moisesek Josueri esan zion: «Izan zaitez sendo eta adoretzu, zuk emango baitituzu lurraldea israeldarrei; Jauna zurekin izango da; ez zaitu utziko, ezta abandonatuko ere. Ez izan beldurrik, ezta kikildu ere.»

5 Moisesek israeldar guztiak deitu eta esan zion: «Ikusi duzue Jainko Jaunak basamortuan zuen alde egin duen ongi guztia.

6 Orain, beraz, bete lege honetako hitz guztiak eta ibili Jaunaren, zure Jainkoaren, bidean; ez zaitez aldendu Jaunak agindu dizun bidetik, ez eskuinera ez ezkerrera.

7 Moisesek israeldarrei Jaunak agindu bezala lurraldean betetzeko arauak, erabakiak eta legeak irakatsi zizkien.

8 Eta Jaunaren bidea eta bere legeak irakatsi zizkien; hara, idatzita daude Jainkoaren legearen liburuan, zeina Moisesen eskuz eman baitzuen Israelgo seme-alabei.

9 Moisesek israeldarrei aginduak ematen amaitu zuenean, Jaunak esan zion: «Igo Abarim mendira eta hil zaitez han, eta bildu zaitez zure herriarekin, zure anaia Aaron bildu zen bezala».

10 Jaunak agindu bezala, Moises igo zen, eta han hil zen Moab lurraldean, Jaunaren aginduz, israeldarrak Egiptotik irten zirenetik berrogei urtera.

11 Israelgo semeek hogeita hamar egunez negar egin zuten Moisesengatik Moabeko lautadetan, eta Moisesengatik negar eta dolu egunak bete ziren.

88. KAPITULUA

1 Moises hil ondoren, Jaunak Nunen seme Josueri esan zion:

2 Jaiki eta igaro Jordan ibaia israeldarrei eman diedan lurraldera, eta lurraldea israeldarrei emango diezu jabetzan.

3 Zuen oinek zapalduko duten leku oro zuena izango da; Libanoko basamortutik Perat ibairaino, ibai handiraino, izango da zuen muga.

4 Inork ez dizu aurka egingo zure bizitzako egun guztietan; Moisesekin izan nintzen bezala, hala izango naiz zurekin. Baina izan zaitez sendo eta ausarta Moisesek eman dizun lege guztia betetzeko; ez zaitez bidetik aldendu ez eskuinera ez ezkerrera, egiten duzun guztian arrakasta izan dezazun.

5 Josuek Israelgo ofizialei agindu zien, esanez: «Zoazte kanpalekutik eta agindu herriari: Prestatu hornigaiak, hiru egun barru Jordan ibaia igaroko baituzue lurraldeaz jabetzeko».

6 Israelgo semeen agintariek hori egin zuten, eta herriari aginduak eman zizkieten, eta Josuek agindutako guztia egin zuten.

7 Josuek bi gizon bidali zituen Jerikoko lurraldea esploratzera, eta gizonak joan eta Jeriko esploratu zuten.

8 Zazpi egunen buruan, Josuerengana joan ziren kanpalekura eta esan zioten: «Jaunak lurralde osoa eman digu eskuetan, eta bertako biztanleak beldurrez daude guregatik».

9 Eta horren ondoren gertatu zen, goizean jaiki zela Josue eta Israel guztia berarekin, eta Xitimdik abiatu ziren, eta Josuek eta Israel guztiak berarekin Jordan ibaia igaro zuen; eta Josuek laurogeita bi urte zituen Jordan ibaia Israelekin batera igaro zuenean.

10 Lehen hilaren hamarrean igo zen herria Jordandik, eta Gilgalen kanpatu zen, Jerikoren ekialdeko izkinan.

11 Israelgo semeek Pazkoa ospatu zuten Gilgalen, Jerikoko lautadetan, hilaren hamalagarren egunean, Moisesen legean idatzita dagoen bezala.

12 Pazkoaren biharamunean, mana amaitu zen, eta ez zen mana gehiago izan israeldarrentzat, eta Kanaan lurraldeko fruituak jan zituzten.

13 Jeriko guztiz itxita zegoen israeldarrentzat, inor ez zen sartzen ez irteten.

14 Bigarren hilean, hilaren lehen egunean, Jaunak Josueri esan zion: «Jaiki, begira, Jeriko zure eskuetan eman dizut, bertako jende guztiarekin; eta zure gudari guztiek hiria inguratuko dute egunean behin; horrela egingo duzu sei egunez».

15 Apaizek tronpetak joko dituzte, eta tronpetaren soinua entzuten duzunean, herri osoak oihu handi bat egingo du, hiriko harresiak eroriko direla eta herri osoa nor bere aurkariaren aurka igoko da.

16 Josuek Jaunak agindu zion guztia egin zuen.

17 Zazpigarren egunean zazpi aldiz eman zuten buelta hiriari, eta apaizek tronpetak jo zituzten.

18 Zazpigarren txandan, Josuek herriari esan zion: «Oihu egin, Jaunak hiri osoa gure esku utzi baitu».

19 Jaunak hiria eta bertan dagoen guztia madarikatuko ditu; gorde zaitezte madarikatuak diren gauzetatik, israeldarren kanpalekua madarikatua izan ez dadin eta nahasmendurik sortu ez dezazuen.

20 Zilar, urre, brontze eta burdina guztia Jaunari sagaratuko zaio, Jaunaren altxortegira sartuko da.

21. Eta herriak tronpetak jo eta oihu handiak egin zituen, eta Jerikoko harresiak erori ziren, eta herri osoa igo zen,

gizon bakoitza bere aurrean zuzen, eta hiria hartu eta bertan zeuden guztiak suntsitu zituzten ezpataren ahotik, bai gizonak bai emakumeak, bai gazteak bai zaharrak, bai idiak, bai ardiak eta astoak.

22 Hiri osoa erre zuten suarekin; zilarrezko, urrezko, brontzezko eta burdinazko ontziak bakarrik sartu zituzten Jaunaren altxortegian.

23 Josuek zin egin zuen garai hartan, esanez: «Madarikatua Jeriko eraikitzen duena! Bere lehen-semearen bidez ezarriko ditu oinarriak, eta bere seme gazteenaren bidez ezarriko ditu ateak».

24 Karmiren semea, Zabdiren semea, Zerahen semea, Judaren semea, Akanek, maltzurki jokatu zuen suntsitutako gauzarekin; hartu eta oihal-etxolan ezkutatu zuen. Orduan, Jaunaren haserrearen piztu zen Israelen aurka.

25 Israelgo semeak Jeriko erre ondoren itzuli zirenean, Josuek Ai hiria esploratzera eta haren aurka borrokatzera bidali zituen gizonak bidali zituen.

26 Gizonak igo eta Ai hiria arakatu zuten, eta itzuli ziren eta esan zuten: «Ez bedi herri osoa zurekin joan Aira; hiru mila gizon inguru igo eta hiria jo dezatela, gutxi baitira bertako gizonak».

27 Josuek hala egin zuen, eta hiru mila gizon israeldar inguru igo ziren harekin batera, eta Aiko gizonen aurka borrokatu ziren.

28 Gudu gogorra izan zen israeldarren aurka, eta Aiko gizonak hogeita hamasei israeldar hil zituzten, eta israeldarrek ihes egin zuten Aiko gizonen aurretik.

29 Josuek, gauza hori ikustean, jantziak urratu eta aurpegia lurrera erori zen Jaunaren aurrean, bera eta Israelgo arduradunak, eta hautsa bota zieten buruei.

30 Josuek esan zuen: «Jauna, zergatik eraman duzu herri hau Jordan ibaia zeharkatzen? Zer esango dut israeldarrek etsaiei bizkarra eman ondoren?»

31 Beraz, lurralde honetako kanaandar guztiek, gauza hau jakinik, inguratuko gaituzte eta gure izena suntsituko dute.

32 Jaunak Josueri esan zion: «Zergatik erortzen zara aurpegia lurrera? Jaiki eta alde egin, israeldarrek bekatu egin baitute eta suntsitu egin den gauzatik hartu baitute; ez naiz gehiago haiekin izango, suntsitu ezean beren artetik suntsitu behar den gauza.»

33 Josue jaiki eta herria bildu zuen, eta Urim ekarri zuen Jaunaren aginduz, eta Judaren leinua hautatu zuten, eta Karmiren seme Akan hautatu zuten.

34. Eta Josuek Akani esan zion: Esadazu, seme, zer egin duzun. Eta Akanek esan zuen: Harrapakinaren artean ikusi dut Shinar jantzi eder bat, berrehun zilarrezko pieza eta berrogeita hamar sikloko urrezko pieza bat; gutiziatu nituen eta hartu nituen, eta hara, denak lurrean ezkutatuta daude, dendaren erdian.

35 Josuek gizon batzuk bidali zituen, eta hauek Akanen etxolatik hartu eta Josuerengana eraman zituzten.

36 Josuek Akan eta tresna horiek, eta haren seme-alabak eta haren ondasun guztiak hartu zituen, eta Akor haranera eraman zituen.

37 Josuek suarekin erre zituen han, eta israeldar guztiek harrika bota zuten Akan, eta harri-pila bat altxatu zuten gainean; horregatik deitu zioten leku hari Akor harana. Horrela baretu zen Jaunaren haserrearen, eta gero Josue hirira joan zen eta haren aurka borrokatu zen.

38 Jaunak Josueri esan zion: «Ez izan beldurrik, ezta kikildu ere; begira, zure esku utzi ditut Ai hiria, bere erregea eta bere herria. Jerikori eta bere erregeari egin zenion bezala egingo diezu haiekin; harrapakinak eta abereak bakarrik hartuko dituzue harrapakin gisa; jarri zelata bat hiriaren atzean.

39 Josuek Jaunaren aginduaren arabera egin zuen, eta hogeita hamar mila gizon ausart aukeratu zituen gerrako semeen artean, eta bidali zituen, eta hiriari zelatan jarri zituzten.

40 Eta agindu zien, esanez: Gu ikusten gaituzuenen, haien aurretik ihes egingo dugu maltzurkeriaz, eta gure atzetik joango dira; orduan, zuek segadatik jaiki eta hiria hartuko duzue. Eta hala egin zuten.

41 Josuek borroka egin zuen, eta hiriko gizonak israeldarren aurka abiatu ziren, jakin gabe hiriaren atzean zelatan zeudela haien atzetik.

42 Josuek eta israeldar guztiek nekatuta zeudela itxuratu zuten haien aurrean, eta basamortuko bidetik ihes egin zuten maltzurki.

43 Aiko gizonak hirian zeuden guztiak bildu zituzten israeldarren atzetik joateko; hiritik irten eta urrundu egin ziren; inor ez zen gelditu. Hiria zabalik utzi eta israeldarren atzetik joan ziren.

44. Eta zelatan zeudenak beren tokietatik jaiki eta hirira presaka joan ziren, hartu eta su eman zioten. Aiko gizonak atzera egin zuten, eta hara hiriko kea zeruraino igotzen ari zela, eta ez zuten alde batera edo bestera ihes egiteko modurik.

45 Aiko gizon guztiak israeldarren erdian zeuden, batzuk alde batetik eta besteak bestetik, eta garaitu egin zituzten, bat ere bizirik iraun ez zezan.

46 Israelgo semeek Aiko Melox erregea bizirik hartu eta Josuerengana eraman zuten. Josuek zuhaitz batean urkatu eta hil egin zen.

47 Israelgo semeak hirira itzuli ziren erre ondoren, eta bertan zeuden guztiak ezpataz hil zituzten.

48 Aiko gizonetatik hil zirenen kopurua hamabi mila izan zen, gizon eta emakume; abereak eta hiriko harrapakinak bakarrik hartu zituzten berentzat, Jaunak Josueri esan zion bezala.

49 Jordan ibaiaren beste aldean bizi ziren errege guztiek, Kanaango errege guztiek, entzun zuten israeldarrek Jerikori eta Airi egin zioten gaiztakeriaren berri, eta bildu ziren Israelen aurka borrokatzeko.

50 Gabaongo biztanleak bakarrik ziren israeldarren aurka borrokatzeko beldurrez, hil ez zitezen; beraz, maltzurkeriaz jokatu zuten, eta Josuerengana eta Israel osoari joan zitzaizkion, eta esan zieten: «Urrutiko lurralde batetik etorri gara; egin ezazue orain gurekin itun bat».

51 Gabaongo biztanleak israeldarren aurka egin zuten, eta israeldarrek itun bat egin zuten haiekin, eta bakea egin zuten haiekin, eta kongregazioko buruzagiek zin egin zieten; baina gero, israeldarrek jakin zuten haien auzokide zirela eta haien artean bizi zirela.

52 Baina israeldarrek ez zituzten hil; Jaunaren izenean zin egin zitelako, egurgile eta ura ekartzaila bihurtu ziren.

53 Josuek esan zion: «Zergatik engainatu nauzue hau egiteko?» Haiek erantzun zioten: «Zure zerbitzariak jakinarazi zitelako amortarren errege guztiei egin zenien guztia, eta gure bizitzaren beldurrez egin genuen hori».

54 Josuek egun hartan egurra mozteko eta ura ateratzeko izendatu zituen, eta Israelgo leinu guztien artean banatu zituen esklabo gisa.

55 Jerusalemgo errege Adoni-Sedekekek entzun zuenean israeldarrek Jerikori eta Airi egin ziotela guztia, mezulariak bidali zizkien Hebrongo errege Hohami, Jarmuteko errege Pirami, Lakixeko errege Jafiari eta Eglongo errege Deberri, esanez:

56 Igo niregana eta lagundu iezadazue, israeldarrak eta israeldarrekin bakea egin duten Gibeongo biztanleak garaitu ditzagun.

57 Amorretarren bost erregeak bildu ziren, eta beren kanpaleku guztiekin igo ziren, itsasertzeko hondarra bezain jende handia.

58 Errege guzti hauek etorri eta Gabaonen aurrean kanpatu ziren, eta Gabaongo biztanleen aurka borrokatzen hasi ziren. Gabaongo gizon guztiek Josueri bidali zioten esatera: «Igo azkar guregana eta lagundu iezaguzu, amortarren errege guztiak bildu baitira gure aurka borrokatzeko».

59 Josue eta borrokalari guztiak Gilgaldik igo ziren, eta Josue bat-batean etorri zitzaizen, eta bost errege horiei sarraski handi bat egin zien.

60 Jaunak nahasmenduz bete zituen israeldarren aurrean, hauek sarraski izugarri batekin jo baitzituzten Gibeonen, eta Bet-Horonera igotzen den bidetik Makedaraino pertsegitu zizkieten, eta ihes egin zuten israeldarren aurretik.

61 Ihes egiten ari zirela, Jaunak zerutik txingor-harriak bidali zizkien gainera, eta gehiago hil ziren txingor-harrek israeldarren sarraskiek baino.

62 Israelgo semeek atzetik jarraitu zieten, eta bidean jo zituzten, aurrera jarraituz eta zaurituz.

63. Eta jotzen ari zirela, eguna arratsalderantz jaisten ari zen, eta Josuek herri osoaren aurrean esan zuen: «Eguzki, gelditu zaitez Gabaonen gainean, eta ilargia Ajalon haranean, herriak bere etsaien aurka mendekatu arte».

64 Jaunak Josueren ahotsa entzun zuen, eta eguzkia zeruaren erdian gelditu zen, hogeita hamasei minutuz, eta ilargia ere gelditu zen, eta ez zen presarik izan egun osoz sartzeko.

65 Eta ez zen izan, ez lehenago ez ondoren, Jaunak gizon baten ahotsa entzun zuen egun hura bezalakorik, Jauna Israelen alde borrokatu baitzen.

89. KAPITULUA

1 Orduan, Josuek abesti hau abestu zuen, Jaunak amortarrak Josueren eta israeldarren esku utzi zituen egunean, eta esan zuen israeldar osoaren aurrean:

2 Gauza ahaltsuak egin dituzu, Jauna, egintza handiak egin dituzu; nor da zure parekoa? Nire ezpainek zure izena kantatuko dute.

3 Ene ontasuna eta ene gotorlekua, ene dorre garaia, abesti berri bat kantatuko dizut, esker onez kantatuko dizut, zu zara ene salbazioaren indarra.

4 Lurreko errege guztiek goraipatuko zaituzte, munduko printzipeek abestuko dizute, Israelgo seme-alabak zure salbazioan poztuko dira, abestuko eta goraipatuko dute zure boterea.

5 Zuregan jarri ginen konfiantza, Jauna; esan genuen: Zu zarela gure Jainkoa, zu zinelako gure babesleku eta dorre sendo gure etsaien aurka.

6 Zuri oihu egin genion eta ez ginen lotsatu, zuregan konfiantza izan genuen eta salbatu ginen; zuri oihu egin genionean, gure ahotsa entzun zenuen, gure arimak ezpataren menpe libratu zenituen, zure grazia erakutsi zenigun, zure salbazioa eman zenigun, gure bihotzak zure indarrarekin poztu zenituen.

7 Gure salbaziorako irten zinen, zure besoarekin libratu zenuen zure herria; erantzun zigun zure santutasuneko zerutik, salbatu gintuen hamar milaka herritatik.

8 Eguzkia eta ilargia geldirik egon ziren zeruan, eta zuk haserre bizian jarri zinen gure zapaltzaileen aurka, eta zure epaiketak agindu zenizkien haien gainean.

9. Lurreko printze guztiak zutitu dira, nazioen erregeak bildu dira; ez dira zure aurrean koska egin, zure guduak nahi zituzten.

10 Haserre bizian haien aurka altxatu zinen, eta zure amorrua haien gainera isuri zenuen; zure haserre bizian suntsitu eta zure bihotzean suntsitu zenituen.

11 Nazioak zure amorruaz suntsitu dira, erreinuak gainbehera jo dute zure suminaren ondorioz, erregeak zauritu dituzu zure haserre-egunean.

12 Zure amorrua isuri zenuen haien gainean, zure sumindurak harrapatu zituen; haien gaiztakeria bihurtu zenuen haien gainera, eta suntsitu zenituen beren gaiztakeriagatik.

13 Tranpa zabaldu zuten, eta bertan erori ziren, sarean ezkutatu zuten, eta oina harrapatuta geratu zitzaizen.

14 Zure eskua prest zegoen zure etsai guztientzat, hauek esaten baitzuten: «Euren ezpataz lurraldea hartu zuten, beren besoaz bizi izan ziren hirian». Lotsaz bete zenituen haien aurpegiak, lurrera bota zenituen haien adarrak, zure haserrean izutu eta zure amorruan suntsitu zenituen.

15 Lurra dardarka hasi zen zure ekaitzaren burrunbarekin, eta ez zenituen haien arimak heriotzatik gorde, eta haien bizitzak hilobira eraman zenituen.

16 Zure ekaitzean pertsegitu zenituen, zure zurrunbiloan suntsitu zenituen, haien euria txingor bihurtu zenuen, zulo sakonetan erori ziren, eta ezin izan ziren altxatu.

17 Haien gorpuak kaleen erdian botatako zaborra bezala ziren.

18 Zure haserreak suntsitu eta suntsitu zituen, zure indarrarekin salbatu zenuen zure herria.

19 Horregatik, gure bihotzak pozten dira zuegan, gure arimak zure salbazioan goraipatzen dira.

20 Gure mihiek zure indarra kontatuko dute, zure mirariak kantatuko eta goraipatuko ditugu.

21 Gure etsaiengandik salbatu gintuzun, gure aurka altxatu zirengandik libratu gintuzun, gure aurretik suntsitu eta gure oinen azpian zapaldu zenituen.

22 Horrela galduko dira zure etsai guztiak, Jauna; gaiztoak haizeak eramandako lastoa bezala izango dira, eta zure maiteak uretan landatutako zuhaitzak bezala.

23 Josue eta Israel osoa harekin Gilgaleko kanpalekura itzuli zen, errege guztiak garaitu ondoren, inor ere ez zelarik haietatik hondarrik geratu.

24 Bost erregeak oinez bakarrik ihes egin zuten gudutik, eta kobazulo batean ezkutatu ziren. Josuek gudu-zelaian bilatu zituen, baina ez zituen aurkitu.

25 Geroago, Josueri jakinarazi zioten: «Erregeak aurkitu dituzte eta kobazulo batean ezkutatuta daude».

26 Josuek esan zuen: «Ezarri gizonak leize-ahoa zaintzeko, ihes egin ez dezaten». Eta Israelgo semeek hala egin zuten.

27 Josuek israeldar guztiei dei egin zien eta gudu-buruzagiei esan zien: «Jarri oinak errege hauen lepoetan». Josuek esan zuen: «Horrela egingo die Jaunak zuen etsai guztiei».

28 Josuek agindu zuen ondoren erregeak hil eta leize-zulora botatzeko, eta harri handiak leize-zuloaren ahoan jartzeko.

29 Gero, Josue Makedara joan zen egun hartan berarekin zegoen jende guztiarekin, eta ezpataz hil zuen hiria.

30 Hiriko bizilagun guztiak eta guztiak erabat suntsitu zituen, eta Jerikori egin zion bezala egin zien erregeari eta bertako jendeari.

31 Handik Libnara joan zen eta haren kontra borrokatu zen, eta Jaunak haren esku utzi zuen. Josuek ezpataz hil zuen hiria, bertan bizi ziren guztiak barne, eta Jerikori egin zion bezala egin zion hiriari eta erregeari.

32 Handik Lakixera joan zen, haren aurka borrokatzera. Gazako errege Horam Lakixeko gizonak laguntzera joan zen, eta Josuek garaitu egin zuen hura eta bere herria, inor bizirik geratu ez arte.

33 Josuek Lakix hiria eta bertako jende guztia hartu zituen, eta Libnari egin zion bezala egin zion.

34 Josue handik Eglonera joan zen, eta hura ere hartu zuen, eta ezpataz hil zuen hiria eta bertako jende guztia.

35 Handik Hebronera joan zen, eta hiriaren aurka borrokatu zen, hartu eta erabat suntsitu zuen. Gero, handik Debirrera itzuli zen Israel osoarekin, eta hiriaren aurka borrokatu eta ezpataz hil zuen.

36 Bertan bizi zen guztia suntsitu zuen, inor bizirik utzi gabe, eta Jerikori egin zion bezala egin zion hiriari eta bertako erregeari.

37 Josuek amortarren errege guztiak garaitu zituen Kades-Barneatik Azaraino, eta haien lurraldea berehala hartu zuen, Jaunak Israelen alde borrokatu baitzuen.

38 Josue, israeldar guztiekin, Gilgaleko kanpalekura iritsi zen.

39 Garai hartan, Kazorko errege Jabinek Josuek amortarren erregeei egin zien guztia jakin zuenean, mezuak bidali zizkien Madiango errege Jobati, Ximrongo errege Labani, Akxafeko errege Jefali eta amortarren errege guztiei, esanez:

40 Zatoz azkar guregana eta lagundu iezaguzu, israeldarrak garaitu ditzagun, gure gainera etorri eta amortarren beste erregeei egin dieten bezala egin diezaguten aurretik.

41 Errege guztiek Jabinen, Kazorko erregearen, hitzak entzun zituzten, eta beren kanpaleku guztiekin abiatu ziren, hamazazpi errege, eta haien jendea itsasertzeko hondarra bezain ugaria zen, zaldi eta gurdi kontaezinekin batera, eta Meromgo uretan kanpatu ziren elkarrekin, eta elkartu ziren Israelen aurka borrokatzeko.

42 Jaunak Josueri esan zion: «Ez izan haien beldur, bihar ordu honetan hilda emango baititut guztiak zure aurrean; haien zaldiak moztu eta haien gurdiak sutan erreko dituzu».

43 Josuek, bere gerlari guztiekin, bat-batean eraso zien, eta garaitu egin zituen, eta haien eskuetan erori ziren, Jaunak israeldarren eskuetan eman baitzituen.

44 Israelgo semeek errege horiei guztiei jarraitu zieten, beren kanpalekuekin batera, eta garaitu egin zituzten, inor bizirik geratu ez arte. Josuek Jaunak esandakoa egin zien.

45 Josuek, garai hartan, Kazorrera itzuli zen, eta ezpataz jo zuen, bertan bizi zen guztia suntsitu eta suarekin erre zuen. Kazorretik, Josuek Ximronera joan zen, eta jo eta erabat suntsitu zuen.

46 Handik Akxafera joan zen, eta Ximroni egin zion bezala egin zion.

47 Handik Adulamera joan zen eta bertan bizi ziren guztiak garaitu zituen, eta Adulami Akxafi eta Ximroni egin zion bezala egin zion.

48 Eta haietatik joan zen garaitu zituen erregeen hiri guztietara, eta haietatik geratzen ziren guztiak jo eta erabat suntsitu zituen.

49 Israeldarrek harrapakin eta abereak bakarrik hartu zituzten harrapakin gisa; baina gizaki guztiak hil zituzten, inor bizirik ez utziz.

50 Jaunak Moisesi agindu bezala egin zuten Josuek eta Israel osoak; ez zuten ezertan huts egin.

51 Josuek eta israeldar guztiek Kanaango lurralde osoa jo zuten, Jaunak agindu bezala, eta haien errege guztiak jo zituzten, hogeita hamaika errege, eta israeldarrek lurralde osoa hartu zuten.

52 Jordan ibaiaren beste aldean dauden Sihon eta Og erreinuez gain, zeinetako Moisesek hiri asko garaitu zituen, eta Moisesek Ruben eta Gad leinuei eta Manasesen leinu erdiari eman zizkien.

53 Josuek Jordanen mendebaldean zeuden errege guztiak garaitu zituen, eta bederatzi leinuei eta Israelgo erdi leinuari eman zizkien ondare gisa.

54 Bost urtez gerra egin zuen Josuek errege horien aurka, eta haien hiriak eman zizkien israeldarrei, eta lurraldea lasaitu egin zen amortarren eta kanaandarren hiritan zehar, guduen ondorioz.

90. KAPITULUA

1 Israelgo semeek Jordania ibaia igaro eta bosgarren urtean, kanaandarren aurkako gerra amaitu ondoren, borroka handiak eta gogorrak izan ziren Edom eta kitimekoen artean, eta kitimekoek Edomekin borrokatu ziren.

2. Abianus, Kitingo erregea, urte hartan abiatu zen, bere erregealdiko hogeita hamaikagarren urtean, Kitingo seme-alaben gudari ausartekin, eta Seirrera joan zen Esauren seme-alaben aurka borrokatzera.

3 Edomgo errege Hadad-ek, haren berri izan zuenean, jendetza eta indar handi batekin bidera atera zitzaion, eta guduan hasi zen harekin Edomgo zelaian.

4. Eta Kitim-en eskua nagusitu zen Esau-ren seme-alaben gainean, eta Kitim-en seme-alabek hil zituzten Esau-ren seme-alaba, hogeita bi mila gizon, eta Esau-ren seme-alaba guztiak ihes egin zuten haien aurretik.

5 Kitingo semeek atzetik joan zitzaizkien, eta Edomgo errege Hadadgana iritsi ziren, zeina haien aurretik zihoan korrika; bizirik harrapatu eta Kitingo errege Abianusengana eraman zuten.

6 Eta Abianok hil zezatela agindu zuen, eta Edomgo Hadad erregea hil zen bere erregealdiko berrogeita zortzigarren urtean.

7 Kitimeko semeek Edomen jazarpena jarraitu zuten, eta sarraski handi batekin jo zituzten, eta Edom Kitimeko semeen menpe geratu zen.

8 Kitimeko semeek Edomen agindu zuten, eta Edom Kitimeko semeen menpe geratu zen egun hartatik aurrera, eta erreinu bakarra bihurtu zen.

9. Eta ordutik aurrera ezin izan zuten gehiago burua altxatu, eta haien erreinua Kitimgo seme-alabekin batu zen.

10 Eta Abianok ofizialak jarri zituen Edomen, eta Edomgo seme-alaba guztiak Abianoren menpeko eta zergadun bihurtu ziren, eta Abianok bere lurraldera, Kitimera, itzuli zen.

11 Itzuli zenean, bere gobernua berritu zuen eta jauregi zabal eta gotortu bat eraiki zuen beretzat errege-egoitza gisa, eta segurtasunez erreinatu zuen Kitimgo seme-alaben eta Edomen gainean.

12 Garai hartan, israeldarrek kanaandar eta amortar guztiak uxatu ondoren, Josue zaharra eta adinetan aurreratua zen.

13 Jaunak Josueri esan zion: «Zahartua zara, bizitzan aurreratua, eta lurraldearen zati handi bat oraindik dago jabetzan hartzeko».

14 Orain, beraz, banatu lurralde hau ondare gisa bederatzi leinuei eta Manasesen erdi leinuari. Josue jaiki eta Jaunak esan zion bezala egin zuen.

15 Eta lurralde osoa Israelgo leinuen artean banatu zuen ondare gisa, bakoitzaren zatiketaren arabera.

16 Baina Lebiren leinuari ez zion ondarerik eman; Jaunaren eskaintzak ziren haien ondare, Jaunak Moisesen bidez esan zien bezala.

17 Josuek Hebron mendia eman zion Jefuneren seme Kalebi, bere anaiei zati bat baino gehiago, Jaunak Moisesen bidez esan bezala.

18 Horregatik, Hebron Kaleben eta haren semeen ondare bihurtu zen gaur arte.

19 Josuek lurralde osoa banatu zion zozketa bidez Israel osoari ondare gisa, Jaunak agindu bezala.

20 Israelgo semeek lebitarrei beren ondaretik hiriak eman zizkieten, baita abereentzako eta ondasunentzako auzoak ere, Jaunak Moisesi agindu bezala. Horrela egin zuten israeldarrek, eta lurraldea zortearen bidez banatu zuten, handia edo txikia izan.

21 Lurra beren mugen arabera hartzera joan ziren, eta israeldarrek Nunen seme Josueri ondare bat eman zioten beren artean.

22 Jaunaren aginduz eman zioten eskatzen zuen hiria, Timnat-Serak, Efraim mendian; hiria eraiki eta bertan bizi izan zen.

23 Hauek dira Elazer apaizak, Nunen seme Josuek eta leinuetako aiten buruek israeldarrei zozketa bidez banatu zizkieten ondareak Silon, Jaunaren aurrean, tabernakuluaren sarreran, eta lurraldea banatzeari utzi zioten.

24 Jaunak lurraldea eman zien israeldarrei, eta haiek jabetzan hartu zuten, Jaunak hitzeman bezala eta Jaunak haien arbasoei zin egin zien bezala.

25 Jaunak israeldarrei atsedena eman zien inguruko etsai guztietatik, eta inork ez zien aurre egin, eta Jaunak etsai guztiak eskuetan eman zizkien, eta Jaunak israeldarrei esandako on guztiaren bat ere ez zen huts egin; bai, Jaunak dena bete zuen.

26 Josuek israeldar guztiak deitu zituen, bedeinkatu egin zituen eta Jaunari zerbitzatzeko agindu zien. Gero, bidali egin zituen, eta bakoitza bere hirira eta bere ondarearengana joan ziren.

27 Josueren bizitza osoan zerbitzatu zuten israeldarrek Jauna, eta Jaunak atsedena eman zien inguru guztietatik, eta segurtasunez bizi izan ziren beren hirietan.

28. Eta egun haietan gertatu zen Abianus Kittingo erregea hil zela, bere erregealdiko hogeita hemezortzigarren urtean, hau da, Edomgo zazpigarren urtean, eta beretzat eraiki zuen lekuan lurperatu zuten, eta Latinusek haren orde z erreinatu zuen berrogeita hamar urtez.

29 Bere erregealdian armada bat atera zuen, eta Britaniako eta Kernaniako biztanleen, Javanen seme Eliseren semeen, aurka borrokatu zen, eta garaitu egin zituen eta zergapeko bihurtu zituen.

30 Orduan entzun zuen Edomek Kitimen menpekotasunetik matxinatu zela, eta Latino haiengana joan zen, garaitu eta menperatu egin zituen, eta Kitimen seme-alaben menpe jarri zituen, eta Edom erreinu bakarra bihurtu zen Kitimen seme-alabekin egun guztietan.

31 Urte askotan ez zen erregerik izan Edomen, eta haien gobernua Kitimgo seme-alaben eta haien erregearen esku zegoen.

32 Israelgo seme-alabak Jordan ibaia igaro eta hogeita seigarren urtean izan zen, hau da, israeldarrek Egiptotik irten eta hirurogeita seigarren urtean, Josue zaharra zen, adinean aurreratua, ehun eta zortzi urte baitzituen garai hartan.

33. Jaunak inguruko etsai guztietatik atsedena eman ondoren, Josuek israeldar guztiak, haien arduradunak, epaileak eta funtzionarioak deitu zituen, eta Josuek Israelgo arduradunei eta epaileei esan zion: «Zahartua naiz, adinetan aurreratua, eta ikusi duzue Jaunak zuen aurretik uxatu dituen nazio guztiei egin diena, Jauna bera baita zuen alde borrokatu dena.

34 Orain, beraz, indartu Moisesen legearen hitz guztiak betetzeko eta betetzeko, ez aldentuz eskuinera edo ezkerrera, eta ez etorri lurraldean geratzen diren nazioen artean; ez aipatu haien jainkoen izena, baizik eta itsatsi zaitezte Jaunari, zuen Jainkoari, gaur arte egin duzuen bezala.

35 Josuek israeldarrei Jauna bizitza osoan zerbitzatzeko eskatu zien.

36 Eta israeldar guztiek esan zuten: «Jauna, gure Jainkoa, gure bizitza osoan zerbitzatuko dugu, guk eta gure seme-alabek, eta gure ondorengoek, eta gure ondorengoek betiko».

37 Egun hartan, Josuek itun bat egin zuen herriarekin, eta israeldarrei bidali zien alde egiteko, bakoitza bere ondarearen eta hiriaren aldera joan baitzen.

38. Eta egun haietan, Israelgo semeak beren hirietan seguru bizi zirenean, Egiptotik ekarri zituzten arbasoen leinuen hilkutxak lurperatu zituzten, bakoitza bere seme-alaben ondarean. Jakoben hamabi semeak lurperatu zituzten Israelgo semeek, bakoitza bere seme-alaben ondarean.

39. Eta hauexek dira Jakoben hamabi semeak, israeldarrek Egiptotik atera zituztenak, lurperatu zituzten hirien izenak.

40. Eta Ruben eta Gad Jordango beste aldean lurperatu zituzten, Erromian, Moisesek haien seme-alabei eman zien lurraldean.

41 Simeon eta Lebi Mauda hirian lurperatu zituzten, Simeonen semei eman zieten hirian, eta hiriaren kanpoaldea Lebiren semeentzat izan zen.

42 Judaren gorpua, Betleemaren parean dagoen Benjaminen hirian lurperatu zuten.

43 Isakarren eta Zabulonon hezurak Sidonen lurperatu zituzten, haien seme-alabei zegokien zatian.

44 Dan bere seme-alaben hirian lurperatu zuten Extaelen, eta Neftali eta Axer Kades-Neftalin lurperatu zituzten, bakoitza bere seme-alabei eman zien lekuan.

45 Josefek hezurak Sikemen lurperatu zituzten, Jakobek Hamorri erosi zion soro zatian, eta Joserentzat ondare bihurtu zen.

46 Benjamin Jerusalemen lurperatu zuten jebustarren aurrean, Benjaminen semei eman zitzaizen hiria; israeldarrek beren aitak lurperatu zituzten, bakoitzak bere seme-alaben hirian.

47 Bi urteren buruan, Nunen seme Josue hil zen, ehun eta hamar urte zituela, eta Josuek Israel epaitu zuen denbora hogeita zortzi urte izan zen, eta Israelek Jauna zerbitzatu zuen bere bizitzako egun guztietan.

48 Josueren beste gertakariak, haren guduak, Israeli egin zizkion errieta guztiak eta agindu zien guztia, eta Israelgo seme-alabek haren garaian hartu zituzten hirien izenak, Josuek israeldarrei eman zizkien hitzen liburuan eta Moisesek, Josuek eta Israelgo seme-alabek idatzi zuten Jaunaren gerren liburuan idatzita daude.

49 Israelgo semeek Josue bere ondarearen mugan lurperatu zuten, Timnat-Seraken, Efraim mendian eman zioten lurraldean.

50. Eta Elazer, Aaronen semea, hil zen egun haietan, eta lurperatu zuten Fineas bere semearen muino batean, Efraim mendian eman ziotena.

91. KAPITULUA

1 Josue hil ondoren, kanaandarren seme-alabak lurraldean bizi ziren oraindik, eta israeldarrek handik botatzea erabaki zuten.

2 Israelgo semeek Jaunari galdetu zioten: «Nor igoko da gure alde lehenengo kanaandarren aurka borrokatzea?» Jaunak erantzun zuen: «Juda igoko da».

3 Judaren semeek Simeoni esan zioten: «Igo gurekin gure lurraldera, eta guk borrokatuko gara kanaandarren aurka, eta gu ere zurekin igoko gara zure lurraldera». Simeonen semeak Judaren semeekin joan ziren.

4 Judako semeak igo eta kanaandarren aurka borrokatu ziren, eta Jaunak kanaandarrak Judako semeen esku utzi zituen, eta hauek hamar mila gizon garaitu zituzten Bezenen.

5 Adonibezenek borrokatu ziren, eta ihes egin zuen haien aurretik. Haiek atzetik jarraitu eta harrapatu egin zuten; heldu eta erpuruak eta behatz lodiak moztu zizkieten.

6 Adonibezekek esan zuen: «Hirurogeita hamar erregek, erpuruak eta behatz lodiak moztuta, janaria nire mahai azpian bildu zuten, nik egin dudana bezala; hala ordaindu dit Jainkoak. Jerusalemera eraman zuten, eta han hil zen.

7 Simeonen semeak Judaren semeekin joan ziren, eta kanaandarrak ezpataz garaitu zituzten.

8 Jauna Judaren semeekin izan zen, eta mendiaz jabetu ziren. Joseren semeak Betelera igo ziren, Luzera, eta Jauna haiekin izan zen.

9 Joseren semeek Betel zelatatu zuten, eta zaindarien gizon bat hiritik ateratzen ikusi zuten, eta harrapatu eta esan zioten: Erakutsi iezaguzu hiriko sarrera eta mesede egingo dizugu.

10 Gizon hark hiriko sarrera erakutsi zien, eta Joseren semeak etorri eta hiria ezpataz hil zuten.

11 Gizona eta bere familia bidali zituzten, eta hititengana joan zen hiri bat eraiki zuen, eta Luz izena eman zion. Israelgo guztiak beren hirietan bizi izan ziren, eta israeldarrek beren hirietan bizi izan ziren. Israelgo seme-alabek Jauna zerbitzatu zuten Josueren bizitza osoan, eta Josueren ondoren bizitza luzatu zuten eta Jaunak Israelentzat egindako lan handia ikusi zuten zaharren bizitza guztietan.

12 Josue hil ondoren, arduradunek Israel epaitu zuten hamazazpi urtez.

13 Eta zahar guztiek ere israeldarrek kanaandarren aurka borrokatu zituzten, eta Jaunak kanaandarrak israeldarren aurretik bota zituen, israeldarrak beren lurraldean uzteko.

14 Abrahami, Isaaki eta Jakobi esandako hitz guztiak bete zituen, eta zin egin zuen, kanaandarren lurraldea emango ziela haiei eta haien seme-alabei.

15 Jaunak Kanaan lurralde osoa eman zien israeldarrei, haien arbasoei zin egin zien bezala; eta Jaunak atsedena eman zien ingurukoengandik, eta israeldarrak segurtasunez bizi ziren beren hirietan.

16 Bedeinkatua izan bedi Jauna betiko, amen eta amen.

17 Indartu zaitezte, eta izan bedi bihotz onez Jaunarengan konfiantza duzuen guztien bihotzak. Amaiera.